

Medlemmene i kontrollutvalget i Harstad kommune
Ordføreren
KomRev NORD v/oppdragsansvarlig revisor
KomRev NORD v/oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Deres ref.:
Vår ref.: 21/22/412.5.1/TK

Saksbeh.: Tage Karlsen
E-postadr.: tage@k-sek.no

Telefon: 480 38383
Dato: 19.4.2022

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET I HARSTAD KOMMUNE

I henhold til møteplanen innkalles det herved til møte i utvalget.

Møtested: Rådhus 1B, store møterom fagstab, 4. etasje
Møtedato: Tirsdag 26.4.2022
Tid: Kl. 9.00

Saksliste og saksdokumenter gjøres tilgjengelig på Digdem for kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer, ordføreren og kommunedirektøren.

Av hensyn til innkalling av varamedlemmer ber vi om at eventuelle forfall meldes til K-Sekretariatet i god tid før møtet.

Som gyldig forfall regnes tjenestereiser, spesielle arbeidsforhold, sykdom og vektige velferdsgrunner.

Enkelte saker kan bli ført for lukkede dører, jf. kommunelovens § 11-5. Det vises til saklisten for nærmere informasjon.

Med vennlig hilsen

Tage Karlsen
seniorrådgiver

Kopi: kommunedirektøren
varamedlemmer (NB! møter kun ved særskilt innkalling)

Postadresse: K-Sekretariatet IKS Postboks 6600 9296 TROMSØ www.k-sek.no	Hovedkontor: Fylkeshuset TROMSØ Tlf. 77 78 80 43 Org.nr. 988 064 920	Avdelingskontor: Postmottak 9479 HARSTAD Tlf. 77 02 61 66	Avdelingskontor: Ringv. 1 9300 FINNSNES Tlf. 91 35 19 94	Avdelingskontor: Rådhuset 8305 SVOLVÆR Tlf. 95 10 90 02	Avdelingskontor: Fylkeshuset 8048 BODØ Tlf. 91 36 09 38
--	---	---	--	---	---

SAKLISTE

Utvalg: kontrollutvalget i Harstad kommune
Møtedato: 26.4.2022
Tid: kl. 9.00
Møtested: rådhuset 1B, store møterom fagstab, 4. etasje

Saknr	Tittel
-------	--------

14/22	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 8.3.2022
15/22	Orienteringer – (rapportering fra revisjon 10.3.)
16/22	Forvaltningsrevisjonsrapport <i>Kvalitet i grunnskolen</i>
17/22	Overordnet prosjektskisse -forvaltningsrevisjon <i>Selvkost vann og avløp</i>
18/22	Oppfølging eierskapskontroll Grottebadet
19/22	Undersøkelse om rammeavtaler
20/22	Drøftingssak – henvendelse om utbetaling av kommunal støtte til «Stedet»
21/22	Rapportering fra revisor – årsregnskapet 2021 – Harstad kommune
22/22	Kontrollutvalgets uttalelse om Harstad kommunes årsregnskaper og årsberetning for 2021
23/22	Rapportering fra revisor – årsregnskapet 2021 – Harstad Havn KF
24/22	Kontrollutvalgets uttalelse om Harstad Havn KFs årsregnskap og årsberetning for 2021
25/22	Eventuelt

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad kommune	Saksnummer: 14/2022	Møtedato: 26.4.2022	Saksbehandler: Tage Karlsen
---	-------------------------------	-------------------------------	---------------------------------------

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA KONTROLLUTVALGETS MØTE 8.3.2022

Innstilling til v e d t a k:

Protokollen fra møtet 8.3.2022 godkjennes.

Vedlegg til saken:

protokoll fra møte 8.3.2022

Harstad, 6.4.2022

Tage Karlsen
seniorrådgiver

HARSTAD KOMMUNE

MØTEPROTOKOLL

Kontrollutvalget

Møtested: Rådhuset, formannskapsalen

Møtedato: 8.3.2022

Varighet: 9.00 – 10.30

Møteleder: Charlotte Espejord

Faste medlemmer

Charlotte Espejord (Frp), leder

Rolf Bendiksen (H)

Leif Lysvik (Ap)

Gudbrand Chruickshank (Sp)

Kirsten Evjen (R)

Varamedlemmer H/Frp

1. Helge Schjølberg

2. Jan Rune Lorentzen

3. Hege Signete Fredheim-
Kildal

4. Kjell Karlsen

Fra utvalget møtte:

Charlotte Espejord

Leif Lysvik

Gudbrand Chruickshank

Kirsten Evjen

Varamedlemmer Ap

1. Sigrid Furu Berg

2. Elsa Floer

3. Morten Norwich

Varamedlemmer Sp

1. Ellen Anette Slettmo

2. Arne Wiggo Theodorsen

3. Brit Stabursvik

Varamedlemmer Rødt

Torill Steinjord

Meldt forfall:

Rolf Bendiksen, Helge Schjølberg (vara),

Fra den politiske ledelse møtte:

Fra administrasjonen møte:

Økonomisjef John G. Rørnes (sak 9/22)

Fra KomRev NORD IKS møte:

Revisor Bjørg-Karin Stenhaug

Fra K-Sekretariatet IKS møte:

Seniorrådgiver Tage Karlsen

Øvrige:**Merknader til innkalling og sakliste:**

Kontrollutvalgsleder beklaget at innkalling via Digdem kom sent.

Behandlede saker:

Saknr.	Tittel
--------	--------

8/22	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 8.2.2022
9/22	Orientering om Harstad kommunes årsregnskap for 2021
10/22	Bestilling forvaltningsrevisjon – selvkost vann og avløp
11/22	Orienteringer
12/22	Saksbehandling og gebyrberegning – praksis i byggesaker
13/22	Eventuelt

Sak 8/22**GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA KONTROLLUTVALGETS MØTE 8.2.2022****Innstilling:**

Protokollen fra møtet 8.2.2022 godkjennes.

Behandling:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokollen fra møtet 8.2.2022 godkjennes.

(oversendt til ordføreren og kommunedirektøren 8.3.2022)

Sak 9/22

ORIENTERING OM HARSTAD KOMMUNES ÅRSREGNSKAP FOR 2021

Innstilling:

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

Behandling:

Kommunedirektøren v/økonomisjefen redegjorde.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

Sak 10/22

BESTILLING FORVALTNINGSREVISJON – SELVKOST VANN OG AVLØP

Innstilling:

Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon hos KomRev NORD i henhold til bestilling utarbeidet av sekretariatet.

Behandling:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon hos KomRev NORD i henhold til bestilling utarbeidet av sekretariatet.

(utskrift av møteprotokollen oversendt til KomRev NORD 8.3.2022)

Sak 11/22

ORIENTERINGER

Saken gjelder:

1. Brev om årsberetningen
2. Orientering om møte i representantskapet – K-Sekretariatet IKS
3. Kontrollutvalgsboka

Innstilling:

Saken tas til orientering.

Behandling:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

Sak 12/22**SAKSBEHANDLING OG GEBYRBEREGNING – PRAKSIS I BYGGESAKER****Innstilling:**

1. Kommunedirektøren bes gi en skriftlig redegjørelse om kommunens praksis knyttet til reduksjon av gebyrer i byggesaker som fastsatt i byggeforskriftens § 7-6.
2. Kommunedirektøren bes oversende en oversikt over gjennomførte reduksjoner i saker siste 3 år.
3. Svarfrist er 15.4.2022.

Behandling:

Leif Lysvik foreslo utsatt frist. Kontrollutvalgsleder foreslo at fristen i pkt. 3 settes til 20.5.2022.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt med den foreslåtte endringen.

Vedtak:

1. Kommunedirektøren bes gi en skriftlig redegjørelse om kommunens praksis knyttet til reduksjon av gebyrer i byggesaker som fastsatt i byggeforskriftens § 7-6.
3. Kommunedirektøren bes oversende en oversikt over gjennomførte reduksjoner i saker siste 3 år.
2. Svarfrist er 20.5.2022.

(utskrift av møteprotokollen oversendt til kommunedirektøren, 8.3.2022)

Sak 13/21**EVENTUELT**

Ingen saker meldt

Møteprotokollen godkjennes av kontrollutvalget i påfølgende møte. Protokollen offentliggjøres derfor med forbehold om at etterfølgende endringer kan skje.

Neste møte skal i henhold til møteplanen avholdes 26.4.2022.

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad kommune	Saksnummer: 15/2022	Møtedato: 26.4.2022	Saksbehandler: Tage Karlsen
---	-------------------------------	-------------------------------	---------------------------------------

ORIENTERINGER

Innstilling til vedtak:

Saken tas til orientering.

Saken gjelder:

1. Tilbakemeldinger etter løpende revisjon – Harstad kommune
2. Innkalling til representantskapsmøte K-Sekretariatet IKS

Vedlegg til saken:

1. Brev av 10.3.2022 fra KomRev NORD IKS
2. Svarbrev av 6.4.2022 fra Harstad kommune
3. Brev av 8.4.2022 fra K-Sekretariatet IKS

Saksutredning:

Pkt. 1: Det vises til vedlegg 1 og 2.

Pkt. 2: Det vises til vedlegg 3.

Harstad, 6.4.2022

Tage Karlsen
seniorrådgiver

Kommunedirektør Harstad kommune

Deres ref:	Vår ref:	Saksbehandler:	Telefon:	Dato:
	558	Björg-Karin Steinhaug bkks@komrevnord.no	77 04 14 12	10.03.2022

Tilbakemeldinger etter utført løpende revisjon for 2021

Ved gjennomføring av løpende revisjon for regnskapsåret 2021, har vi hatt samtaler med tre attestanter og tre anvisere i Harstad kommune. Våre kontroller ble innrettet mot de ansatte, som på tidspunktet for vår kontroll, hadde saksbehandlet høyest andel inngående faktura målt i beløp, og som samtidig ikke var ansatt på regnskapsavdeling eller økonomitjeneste. Formålet med denne kontrollen var å påse at saksbehandlingen ble gjort i tråd med kommunens reglement for attestasjon og anvisning.

Videre har vi gjennomført revisjonsbesøk på enhetene Bo- og oppfølging, Helse og mestring, og Heldøgns omsorg og Hjemmetjenesten. På disse møtene har enhetslederne deltatt med unntak av enheten for hjemmetjenesten hvor Torill Skår deltok i enhetsleders sted. I tillegg til enhetslederne deltok også til sammen 12 avdelingsledere fordelt på enhetene. Formålet med møtene var å kartlegge rutiner som omfatter:

1. Enhetenes lønnskontroller.
2. Enhetenes fastsettelse av opprinnelig budsjett, budsjettoppfølging, rapportering og eventuelle prosesser for budsjettreguleringer.

Endelig har vi også vært i dialog med Jørn Hanssen vedrørende tilgangsstyring og bruk av Microsoft Identity Manager (MIM).

1. Resultat etter gjennomførte samtaler med attestant og anviser

Løpende driftsutgifter

Våre kartlegginger viser at de attestanter vi har intervjuet er bevisste på, og jevnt over bruker inngåtte rammeavtaler ved bestilling av løpende driftsutgifter. Det gjøres imidlertid ingen kontroll av at fakturerte beløp er iht. inngåtte rammeavtale, da det forutsettes at kommunens innkjøpsavdeling gjør kontroll på dette, eller at dette ivaretas av leverandør.

Våre kontroller viser også at Harstad kommune gjør kjøp fra HRS Holding AS. For denne leverandøren er det inngått en avtale om kjøp, men avtalen er ikke en rammeavtale. Attestant som har attestert på fakturaene kjenner ikke til detaljene i denne avtalen, og erkjenner at det ikke er mulig å vite med sikkerhet om fakturaene er i tråd med inngåtte avtale.

En av attestantene som vi har snakket med melder om at det finnes ansatte som har bestillingsmyndighet, men der faktura ikke sendes til den eller de som har foretatt bestillingen. I de tilfeller der mottak av varer eller tjenester har en geografisk plassering som ligger langt unna attestantens kontor, vil det være arbeidskrevende å fastslå hvorvidt leveransen faktisk har funnet sted. **Det er fra attestants ståsted ønskelig at de som foretar bestillingen også er de som må attestere på kostnaden.**

Investeringsprosjekter

Våre kartlegginger viser at Harstad kommune, på enkelte investeringsprosjekter, har eksterne prosjektledere som bistår kommunen under hele prosjektperioden. Ved utfaktureringer går det en faktura til prosjektleder, og en til kommunen. Ekstern prosjektleder er ansvarlig for gjennomføring av alle nødvendige kontroller av faktura. Fakturaen attesteres og anvises av kommunens ansatte etter avklaring med prosjektleder.

På andre investeringsprosjekter vil prosjektlederen være en av kommunens egne ansatte. Prosjektleder er normalt sett både kontere og attestere, men i enkelte tilfeller er dette likevel ulike personer. En av de attestanter vi har snakket med nevner at han har vært attestant på et prosjekt hvor han selv ikke var prosjektleder. Fakturaen ble i dette tilfellet godkjent uten at han hadde detaljkunnskap om prosjektet.

Våre kartlegginger viser videre at det er prosjektlederne (både eksterne og interne) som har inngående kjennskap til de ulike investeringsprosjekter. Dette inkluderer blant annet kunnskap om eventuelle faktureringsplaner, og godkjente endringsmeldinger. Det er også prosjektleder som vil ha det formelle budsjettansvaret. Anviser har liten kjennskap til prosjektene, og må i stor grad støtte seg til de kontroller som gjøres av attestant.

Vår vurdering og forhold vi ønsker svar på etter samtaler med attestant og anviser:

Det følger av kommunens reglement for attestasjon og anvisning at anviser blant annet skal gjøre følgende kontroller i sin saksbehandling:

- Levering er i samsvar med bestilling.
- Pris- og betalingsbetingelser er i henhold til innkjøpsavtale.

Med hensyn til løpende driftsutgifter viser våre kartlegginger at det er utfordrende å konkludere på samsvar med levering og bestilling når dette skjer på et annet geografisk tilholdssted enn der attestant er lokalisert. Attestant gjør ingen kontroller mellom innkjøpsavtale eller annen underliggende avtale noe vi mener er et brudd på et av de kontrollpunkter som inngår i kommunens eget reglement. Med hensyn til investeringsprosjekter finner vi at konterer er den som har kjennskap til å gjøre vurderinger i tråd med kommunen reglement, og at dette ikke gjelder for attestant selv om begge er underlagt de samme kontrollpunkter. Dette vurderer vi også som et brudd på kommunens reglement, og **vi ønsker konkrete tilbakemeldinger på disse.**

Videre med hensyn til investeringsprosjekter finner vi at det er prosjektleder som sitter med detaljkunnskaper om prosjektet, og at kommunens eget reglement ikke legger opp til at anviser skal ha kunnskap om disse på nivå med prosjektleder. Anviser vil derfor måtte støtte seg til de kontroller som prosjektlederne gjør, og har i realiteten ikke forutsetninger til å vurdere om en faktura er iht. inngått anbud, eller godkjente endringsmeldinger. Vår vurdering er at det er større risiko for ubevisste feil på komplekse investeringsprosjekter sammenlignet med de som er små og varer over en kort periode. Vår vurdering er også den at skal man redusere risikoen for bevisste feil, som f.eks. underslag, er en faktisk to-trinns-kontroll avgjørende, og da må anviser kunne etterprøve gyldigheten av fakturaer. **Vi ønsker kommunens vurdering på om det ville vært hensiktsmessig at anviser, i enkelte prosjekter, hadde en større forutsetning for nettopp dette.**

2. Enhetenes lønnskontroller

Vedrørende lønnskontroller

Av de enhetsledere som har deltatt i vår undersøkelse er det kun en enhetsleder som har ansvaret for kontrollering av lønn i tillegg til avdelingsledere. På de øvrige enhetene gjennomføres lønnskontrollene av avdelingslederne, og enkelte enheter har også ansatte i ulike stillinger (f.eks. driftskoordinator) som på ulike måter bistår avdelingsleder i kontrollene som gjøres.

Ifølge de som er intervjuet er det ikke utarbeidet en prosedyrebeskrivelse fra administrasjonen som beskriver hvordan lønnskrollene skal gjøres. I den grad dette likevel finnes er ikke dette kjent for de parter som har inngått i vår kartlegging. Det nevnes imidlertid at det sendes ut en månedlig epost av regnskapsenheten når lønssystemet er klargjort for at kontroller kan gjennomføres. I eposten vises det til måter å gjennomføre lønnskrollen på.

En enhetsleder har ytret ønske om skriftlige rutiner fordi personen selv er usikker på om den kontrollen som gjøres er tilstrekkelig. Flere enhetsledere ser fordelen med å ha skriftliggjorte rutiner da dette vil kunne lette opplæringen av nyansatte. To enhetsledere har utarbeidet egne prosedyrer for hvilke lønnskroller som skal gjøres.

Selv om det ikke foreligger formelle rutiner, og at interne rutiner kun er utarbeidet på to av enhetene, finner vi at det er utarbeidet en praksis i hvordan kontrollene skal gjennomføres. Selv om det kan være mindre forskjeller anser vi at de faktiske rutinene er egnet til å avdekke vesentlige feil eller mangler.

Vedrørende lønnsoppgjør

I vår kartlegging har vi etterspurt om det gjøres kontroller etter årets lønnsforhandlinger, samt hvilke kontroller som gjøres. En enhetsleder opplyser at hun blir tatt med i de vurderinger som legges til grunn ved tildeling av lokale lønspotter, og at avdelingslederne i den forbindelse blir bedt om å uttale seg om sin ansatte. Resultatet av lønnsforhandlingene oversendes til enhetslederen når disse er klar. På dette tidspunktet er som regel lønnsoppgjøret allerede kjent for de ansatte gjennom tilbakemeldinger fra sine forbund. Vi er usikre på om dette er gjeldende rutine for alle enheter som har inngått i vår kartlegging.

Det generelle inntrykket vårt er at de som gjennomfører lønnskroller konkluderer på at resultatet etter årets lønnsforhandlinger må være innarbeidet når det er registrert etterbetalinger, og de finner at årslønn til de ansatte er gått opp.

Etter vår vurdering vil ikke en kontroll der man påser at det har oppstått endringer i HRM alene sikre at ny lønn er lagt inn korrekt. Dette gjelder spesielt ansatte som lønnes etter kapittel 4 og i tillegg kan få tildelt lønnsforhøyelse fra den lokale potten. Eneste måten å sikre korrekt lønnsoppgjør er at det gjøres en faktisk kontroll mellom lønnsprotokoll og årslønn i HRM.

Forholdet vil aldri kunne generere vesentlige feil i regnskapet til kommunen, men har betydning for den enkelte ansatte.

Vi ønsker kommunens vurdering av behovet for utarbeidelse av skriftlige prosedyrer slik enhetsledere og avdelingsledere har ytret ønske om.

3. Opprinnelig budsjett og budsjettrapportering

Opprinnelig budsjett

Vi får opplyst at det ikke finnes nedskrevne prosedyrebeskrivelser for fastsettelse av opprinnelig budsjett, eller prosedyrer for budsjettreguleringer. En enhetsleder sier til oss at det er ønskelig med skriftlige rutiner slik at han selv kan være sikker på at kontrollen gjennomføres i tråd med de forventninger som ligger i han stilling. Flere enhetsledere melder om at det er ønskelig med formelle rutiner som blant annet kan sikre tilstrekkelig opplæring av nyansatte.

Alle enheter gir tilbakemelding på at ved fastsettelse av det opprinnelige budsjettet er deres involvering begrenset til kvalitetssikring av lønnsdata som legges i lønnsarkene i budsjettverktøyet Arena. I lønnsarkene blir alle godkjente stillingshjemler lagt inn sammen med den ansattes årslønn, og gir dermed grunnlaget for avdelingens budsjetttramme for faste lønnskostnader. Kostnadsrammene for de øvrige utgiftspostene antar enheten fastsettes av administrasjonen.

Flere avdelingsledere forteller at stillingshjemplene i lønnsarkene som brukes ved fastsettelse av det opprinnelige budsjettet ikke inkluderer alle ansatte som faktisk er i turnus. Budsjetttrammen for faste lønnskostnader er i enkelte tilfeller derfor ikke tilstrekkelig for å finansiere grunnbemanningen.

En avdelingsleder forklarer at avdelingen har fått tre brukere med et økt behov for tjenester, og at dette derfor krever en økning i bemanningen. Avdelingen er ikke blitt tilført midler for å økningen i kostnader for å dekke dette. Med utgangspunkt i antall vedtakstimer som er gitt til disse tre brukerne får vi opplyst at dette tilsvarer ti årsverk. Avdelingsleder har imidlertid greid å innfri vedtakstimerne i avdelingen ved kun å øke årsverket med 4,5. Dette er meldt som nytiltak i det opprinnelige budsjettarbeidet uten at dette er tilstrekkelig hensyntatt.

To enhetsledere rapporterer til oss at ved fastsettelse av det opprinnelige budsjettet blir det på enkelte avdelinger lagt inn en sykkelønnsrefusjon (inntekt) som ikke er reell. Ifølge enhetslederne har refusjonsinntekten kun det formål å sørge for at avdelingens nettokostnad salderes på det nivået som er ønskelig. Det hevdes at dersom refusjonsinntektene blir så store som budsjettet legges opp til, ville dette ha måttet finansiere økte kostnader på vikarer eller overtid. Enhetslederne mener at budsjetttrammene på dette punktet er urealistiske, og at avdelingene det gjelder derfor må gå med et merforbruk.

En avdelingsleder sier at hun har forholdsvis mange ansatte som skal ha kompensasjons- eller kompetansedager. Ved slike fravær er det ikke gitt budsjetttrammer for å dekke inn for vikarer.

Budsjettreportering

En enhetsleder sier at han ikke har rapportert på avvik mellom budsjett og regnskap gjennom hele 2021. Bakgrunnen for dette er manglende kjennskap til hvordan dette skal gjøres. Manglende rapportering er heller ikke blitt etterspurt av administrasjonen.

En enhetsleder forteller at i de tilfeller man ser at budsjetttrammen er for lav rapporteres dette som et nytiltak for å øke budsjetttrammen. Slike nytiltak er ikke hensyntatt, og enheten har ikke fått tilført nødvendig økning i løpet av året. Det er kun en enhetsleder som bruker begrepet «nytiltak», men de øvrige enhetslederne, og flere avdelingsledere forteller oss at deres område/avdeling er underbudsjettet på flere poster. Dette inkluderer kostnader som lønnskostnader ved vikar innleie, samt at det i 2021 også har vært unormalt store bilrelaterte kostnader. Disse kostnadene er det ikke blitt gitt tilstrekkelig budsjetttrammer på.

Generell vurdering

Vi erfarer at det er en til dels stor frustrasjon blant de vi har intervjuet mht. budsjettet da dette er urealistisk målt opp mot enhetens/avdelingens faktiske driftskostnader. Slik vi vurderer det praktiseres det i større grad en kostnadskontroll fremfor en budsjettkontroll. Med dette mener vi at fokuset ikke er å overholde budsjettet, men å holde kostnadene så lave som mulig. Dette gjelder både enhetsledere og avdelingsledere.

Særlige utfordringer med konstituerte avdelingsledere:

To personer vi har intervjuet er konstituerte avdelingsledere. Den ene av disse forteller at vedkommende ikke har fått opplæring i hvordan man kontrollerer for avvik mellom budsjett og regnskap, og har heller ikke rapportert på dette. Vedkommende kjenner heller ikke til avdelingens resultat for 2021.

Øvrige forhold:

En enhet rapporterer om at de har flere prosjekter der kommunen skal motta tilskuddsmidler fra ulike tilskuddsgivere. Enheten har forsøkt å utarbeide et system som skal bidra til å sikre alle inntektene, men at dette er utfordrende.

Vår vurdering og forhold vi ønsker svar på:

Det følger av kommuneloven § 14-5 at årsbudsjettet er bindende. I dette ligger det også et krav om at enheter som utgangspunkt skal drifte innenfor de budsjetttrammer som er gitt. Vi ønsker tilbakemelding på om kommunen blir å implementere rutiner som sørger for at enhetsledere og avdelingsledere blir gitt tilstrekkelig opplæring til å gjennomføre budsjettkontroller. Etter vårt skjønn vil det være vanskelig å drifte i tråd med budsjetttrammene dersom det ikke gjøres løpende kontroller mellom budsjett og regnskap. Vi ønsker også en tilbakemelding på hvordan administrasjonen sikrer rapportering fra alle enhetsledere.

Det følger videre av kommuneloven § 14-4 tredje avsnitt at årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistisk. I fjerde avsnitt står det at dersom utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet. På bakgrunn at de fakta vi har presentert ovenfor ønsker vi kommunens vurdering på hvorvidt disse bestemmelsene anses som overholdt.

4. Tilgangsstyring - Microsoft Identity Manager (MIM)

Vi har fått opplyst at Harstad kommune benytter seg av Microsoft Identity Manager (MIM). Dette systemet skal sikre at ansatte som har avviklet sitt arbeidsforhold med kommunen, også får sine tilganger fjernet. Vi har vært i dialog med IT, og tilbakemeldingen fra Jørn Hanssen er at MIM vil sikre at personer som har avviklet sitt arbeidsforhold ikke lenger har tilgang til PC'en som kreves ved innlogging på kommunens systemer. Tilgangen til det enkelte forsystem fjernes ikke ved av MIM da endring i disse tilgangene må gjøres manuelt.

Forhold vi ønsker svar på:

1. Hvilke rutiner har enheter i Harstad kommune for gjennomgang av tilganger som manuelt må endres, og
2. Er det implementert rutiner der tilganger oppheves ved ansattes avvikling av arbeidsforhold?

Vi ber om skriftlige svar på våre spørsmål innen 6. april 2022.

Harstad 10. mars 2022

Inge Johannessen
Oppdragsansvarlig revisor

Kopi:
Kontrollutvalget i Harstad kommune

Deres ref.: 558
Deres dato: 22.03.2022
Saksbehandler: John G. Rørnes

Telefon: 913 15 348
Vår dato: 06.04.2022
Vår ref.: 2021/9069 / 200

KOMREV NORD IKS Sjøgata 3 9405 HARSTAD 558

TILBAKEMELDINGER ETTER UTFØRT LØPENDE REVISJON FOR 2021

Det vises til deres brev med tilbakemelding etter utført løpende revisjon for 2021. Nedenfor er våre svar på de spørsmålene dere ønsker tilbakemelding på.

1. Resultat etter gjennomførte samtaler med attestant og anviser

Harstad kommune forstår det slik at revisjonen ønsker tilbakemelding på vårt syn på de funn dere viser til når det gjelder gjennomførte samtaler med attestant og anviser. Dere konkluderer med at det er brudd på kontrollpunktene i vårt reglement når attestant opplyser at det ikke gjøres kontroll mot innkjøpsavtale eller annen underliggende avtale.

Harstad kommune har et gjeldende reglement for rekvirering, attestasjon og anvisning. Her beskrives det ansvaret som ligger til de enkelte rollene. De som tildeles budsjettfullmakter plikter å sette seg inn i gjeldende reglement og det kreves også at ansatte skal underskrive på at de har lest og forstått reglementet. Vi registrerer at revisjonens funn tilsier at ikke alle som innehar disse rollene opplyser at de faktisk ivaretar sine oppgaver i henhold til reglementet. Dette vil bli fulgt opp med de berørte enhetene og nødvendig opplæring vil bli foretatt samt at økonomitjenesten ved behov vil bistå enhetene med utarbeidelse av rutiner for behandling av bilag i henhold til reglementet.

Det er viktig at hver enkelt enhet bygger opp en godkjenningsrutine som gjør det mulig for de som innehar de enkelte rollene å foreta de nødvendige kontroller som kreves i henhold til reglementet. Dette vil også bli fulgt opp med de berørte enhetene og økonomitjenesten vil ved behov bistå enhetene med utarbeidelse av rutiner for behandling av bilag i henhold til reglementet.

2. Enhetens lønnskontroller

Harstad kommune forstår det slik at revisjonen ønsker vår vurdering av behovet for utarbeidelse av skriftlige prosedyrer slik enhetsledere og avdelingsledere har ytret ønske om.

Vi oppfatter at dette dreier seg om lønnskontroll for å sikre at det utbetales rett lønn til rett person, og at det dermed ikke dreier seg om lønnskontroll i forhold til budsjett. Det sendes månedlig ut epost til enhetsledere og avdelingsledere når det er klart for lønnskjøring. Her blir viktigheten av lønnskontrollen presisert og den enkeltes ansvar for denne. Det presiseres også at økonomitjenesten er tilgjengelig for spørsmål og avklaringer og hjelp i lønnskontrollen. Vår erfaring er at det er en god del henvendelser fra enhetsledere og avdelingsledere i prosessen med lønnskontroll. Dette tilsier at det gjennomføres en god lønnskontroll i enhetene/avdelingene for å sikre at det utbetales rett lønn til rett person.

Den månedlige påminnelsen sammen med personlig hjelp anses som en god veiledning til lønnskontrollen i enhetene/avdelingene. Harstad kommune vil allikevel vurdere om det skal utarbeides en generell veiledning som er tilgjengelig for alle til enhver tid. Det vil nok

uansett være fornuftig av den enkelte enhet/avdeling i tillegg å ha egne rutiner for lønnskontrollen siden de enkelte enhetene/avdelingene er så forskjellige.

3. Opprinnelig budsjett og budsjettrapportering

Harstad kommune forstår det slik at revisjonen ønsker tilbakemelding på om kommunen vil implementere rutiner som sørger for at enhetsledere og avdelingsledere blir gitt tilstrekkelig opplæring til å gjennomføre budsjettkontroller.

Harstad kommune har rutiner for gjennomføring av budsjettkontroller. Budsjettkontroll etterspørres fra alle enhetsledere månedlig etter avslutning av endt regnskapsperiode, og det kreves rapportering til kommunedirektøren/kommunalsjefer noen av disse månedene. Controller/økonomirådgivere følger opp at rapportering faktisk blir foretatt og gjør en vurdering av innholdet i rapporteringen og er ved behov i dialog med enhetslederne i etterkant av rapportering. Noen ganger følges enkelte enheter opp med møter hvor også kommunalsjef er representert. Det vektlegges grundigst rapportering fra enhetene som sliter med å holde sine budsjetter. I lys at prosjektet «drift i balanse» ble det Innenfor Helse og omsorg i siste halvdel av 2020 og et godt stykke ut i 2021 vektlagt hyppige møter med enhetsleder/avdelingsleder med gjennomgang av budsjett og regnskap med mål om å øke forståelsen av avvikene samt gå grundigere inn på kostnadsdriverne som medfører avvik. Selve rapporteringen ble da nedprioritert siden den i realiteten foregikk i den tette dialogen. På grunn av vakanse i controllerstilling fra og med oktober 2021 til og med februar 2022 har det dessverre ikke vært mulig å fortsette denne systematiske oppfølgingen av enhetene innenfor helse og omsorg i denne perioden. Dette arbeidet er nå startet opp igjen og ny kommunalsjef har iverksatt arbeid med å utvikle egen rapportering innenfor helse og omsorg som både omfatter økonomi og tjenester. Ny controller er sentral i dette arbeidet.

Ved avslutning av hver regnskapsperiode gjøres regnskap til og med perioden og periodisert budsjett til og med perioden tilgjengelig, og hvor avvik fremkommer samt muligheten til å lage prognose for hele året basert på kunnskap om forventet drift resten av året.

Controller/økonomirådgivere ved økonomitjenesten foretar løpende kontroll og vurdering av det periodiserte budsjettet og korrigerer periodisering i tråd med egen kunnskap om driften eller i dialog med enhetsleder/avdelingsleder, slik at avvik i størst mulig grad skal være reelle og ikke skyldes upresis periodisering. Controller/økonomirådgiver foretar også løpende analyse av budsjett og regnskap og er i løpende dialog med enhetsleder/avdelingsleder, enten på eget initiativ eller ved forespørsel. Det forekommer aldri at forespørsel om bistand i budsjettkontrollen, opplæring, eller andre forespørsler innenfor økonomiområdet fra enhetsleder/avdelingsleder, ikke blir imøtekommet av økonomitjenesten.

Harstad kommune registrerer at revisjonen også ønsker svar på om vi anser å ha oppfylt kommunelovens § 14-4 tredje avsnitt om krav til et realistisk årsbudsjett i balanse, samt om fjerde avsnitt om at kommunedirektøren skal foreslå endringer i årsbudsjettet om utviklingen tilsier vesentlige avvik.

Harstad kommune hadde i 2021 brutto driftsutgifter på 2,45 milliarder kroner. Dette er et avvik på 23,8 milliarder kroner sett mot budsjettet, noe som utgjør 1,0%. Dette minimale avviket er dekket godt opp med inntekter som overstiger budsjett. Kommunestyret er underveis i året varslet om forventet resultat på tjenesteområdene og at kommunens frie inntekter ser ut til å bli en del høyere enn budsjettet. På grunn av usikkerheter rundt merutgifter knyttet til covid-19 samt hvordan årets siste to store skattemåneder ville bli, ble kommunestyret allikevel anbefalt å ikke vedta økt budsjett for frie inntekter. Merinntekter på frie inntekter var ment som buffer mot merforbruk innen helse og omsorg.

Harstad kommune mener at kommunelovens krav til et realistisk årsbudsjett i balanse er oppfylt, og at det også er foreslått de nødvendige endringer i årsbudsjettene som utviklingen tilsier uten at man mister oversikten over reelle avvik i driften som skal danne

grunnlag for analyser i ettertid.

4. Tilgangsstyring – Microsoft Identity Manager (MIM)

Harstad kommune forstår det slik at revisjonen ønsker tilbakemelding på håndtering av tilgangsstyring til forsystem til økonomisystemet i Harstad kommune.

Det er slik at brukerkonto til Harstad kommune stenges når ansatt sluttmeldes i HRM. Dette vil si at inngangsporten til forsystemene dermed stenges.

Når det gjelder ansvar for ajourhold av tilganger til forsystem ligger det hos enhetsleder hvor systemet brukes. Her finnes det både nedskrevne rutiner og andre godt etablerte rutiner. Eksempelvis kan nevnes at for barnevernets system Familia så brukes tilgangsskjema, mens for Speedadmin på kulturskolen følges dette opp av enhetsleder manuelt, fordi der har de bare 4 brukere.

I tillegg til de momentene som revisjonen har bedt om vår tilbakemelding på, så har vi notert oss alle de funnene revisjonen har gjort og alle de de tilbakemeldingene som revisjonen har fått fra våre ledere og medarbeidere i de utførte løpende revisjonene for 2021.

Vi vil ha alle funn med oss videre i arbeidet med ytterligere å bedre internkontrollen i Harstad kommune.

Med hilsen

e.f
John G. Rørnes
Økonomisjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Intern kopi mottaker:
Turid Norlunn Hanssen   Regnskapsavdelingen
Hugo Thode Hansen   Kommunedirektør

K-Sekretariatet

Medlemmene i representantskapet
i K-Sekretariatet IKS

Deres ref.:
Vår ref.: 1837/22/012/IJ

Saksbeh.: Inger Johansen
E-postadr.: inger@k-sek.no

Telefon: 91 35 19 94
Dato: 8.4.2022

INNKALLING TIL MØTE I REPRESENTANTSKAPET

Med henvisning til brev av 22.2. d.å. innkalles det herved til møte i representantskapet. **Møtet gjennomføres digitalt (Microsoft Teams)**. Ansatte i selskapet, styret, leder og nestleder i representantskapet møter fysisk på fylkeshuset i Tromsø.

Møtested: Nettmøte via Teams (*egen lenke sendes i forkant av møtet*)
Møtedato: Fredag 29. april 2022
Tid: Kl. 1100

Sakliste:

1. Åpning ved representantskapets leder Reidar Karlsen
  - a. valg av 2 medlemmer til å underskrive protokollen sammen med møtelederen
2. Årsregnskap og årsrapport fra styret for 2021
3. Økonomiplan 2023-2026
4. Godtgjørelse tillitsvalgte
5. Selskapets revisjon – valg av revisor
6. Valg

Vedlagt følger saksdokumenter. I sak 6 fremlegges valgkomiteens innstilling til valg av medlemmer og varamedlemmer til styret. Valgkomiteen mangler forslag på et fast medlem og et varamedlem til styret. For å ivareta kravet til kjønnsbalanse må begge være kvinner. Valgkomiteen ber fortsatt om forslag på aktuelle kandidater. Forslagene sendes på e-post til daglig leder innen 27.4.2022.

Av hensyn til innkalling av varamedlem(mer) ber vi om at eventuelle forfall meldes til K-Sekretariatet ved Inger Johansen i god tid før møtet (e-post: inger@k-sek.no ev. tlf. 91 35 19 94)

Møtegodtgjørelse og eventuelle reiseutgifter til representantene dekkes av K-Sekretariatet IKS.

Med vennlig hilsen

Reidar Karlsen
representantskapets leder

Postadresse: K-Sekretariatet IKS Postboks 6600 9296 TROMSØ www.k-sek.no	Hovedkontor: Fylkeshuset TROMSØ Tlf. 77 78 80 43 Org.nr. 988 064 920	Avdelingskontor: Postmottak 9479 HARSTAD Tlf. 77 02 61 66	Avdelingskontor: Ringv. 1 9300 FINNSNES Tlf. 91 35 19 94	Avdelingskontor: Rådhuset 8305 SVOLVÆR Tlf. 95 10 90 02	Avdelingskontor: Fylkeshuset 8048 BODØ Tlf. 91 36 09 38
---	--	--	---	--	--

Gjenpart u/vedlegg: Deltaker(fylkes)kommuner
 Deltaker(fylkes)kommuners kontrollutvalg
 KomRev NORD
 KPMG
 Deloitte

Representantskapets medlemmer og innkalte varamedlemmer:

<i>Navn</i>	<i>Adresse</i>
Erik Seglem Bø	Vardøvegen 25, 9800 Vadsø
Birger Holand	Kvæfjord kommune
Halvar Hansen	Kahyttveien 9, 9411 Harstad
Per Inge Søreng	Granlia 19, 9300 Finnsnes
Reidar M. Karlsen	Kongsliveien 706, 9334 Øverbygd
Jan-Eirik Nordahl	Sørreisa kommune, Sykehjemsveien 41, 9310 Sørreisa
Gunda Johansen	Balsfjord kommune, Rådhuset, 9050 Storsteinnes
Mona Pedersen	Karlsøy kommune, 9130 Hansnes
Rolleiv Lind	Røsslyngvegen 5, 9102 Kvaløysletta
Hermund Dalvik	Movegen 11, 9144 Samuelsberg
Eirik Losnesgaard Mevik	Rådhuset, Gargu 8, 9161 Burfjord
Dan-Håvard Johnsen	Brinkveien 16, 9060 Lyngseidet
Terje Olsen	Karl Lundes vei 12, 9151 Storslett
Ørjan Albrigtsen	Skjervøy kommune, Postboks 145, 9189 Skjervøy
Inger Heiskel	Åsheimveien 5, 9046 Oteren
Rolf Hugo Eriksen	Sundsveien 21 8475 Straumsjøen
Geir Halvorsen	Sjøveien 18 A, 8407 Sortland
Hugo Jacobsen	Lødingen kommune, Pb. 83, 8411 Lødingen
Aina Nilsen	Hadsel kommune, Rådhusgata 5, 8450 Stokmarknes
Alf Roger Jakobsen	Kirkeveien 11 A, 8430 Myre
Dag Sigurd Brustind	Rådhuset, Kopparvika 7, 9450 Hamnvik
Terje Bartholsen	Evenes kommune, Postboks 43, 8539 Bogen i Ofoten
Espen Thorvaldsen	Storøyveien 9, 8300 Svolvær
Magnus Ellingsen	Ramsvikveien 6, 8370 Leknes
Raymond Abelsen	Solhøgdveien 23, 8382 Napp
Cecilie Berntsen	Kirkeveien 20, 9390 Reine
Steinar Torstensen	Nordlandsveien 78, 8063 Værøy
Terry Torsteinsen	Ystnesveien 3, 8064 Røst
Marianne Dobakk Kvensjø	Kirkegata 16, 8516 Narvik
Rune Østergren	Ankenesveien 433, 8520 Ankenes
Torfinn Bø	Withs vei 29, 8484 Risøyhamn
Helene Berg Nilsen	Rorhusveien 1, 9446 Grovfjord
Anita Karlsen	Moanveien 315, 9470 Gratangen
Hege Rollmoen	Moveien 180 D, 9357 Tennevoll
Svein-Magne Forsgren	Lilundsveien 29, 9350 Sjøvegan
Rakel Jensen	Dyrøy kommune, Dyrøytunet 1, 9311 Brøstadbotn
(representant ikke valgt)	Bardu kommune

b

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad kommune	Saksnummer: 16/2022	Møtedato: 26.4.2022	Saksbehandler: Tage Karlsen
---	-------------------------------	-------------------------------	---------------------------------------

FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT *KVALITET I GRUNNSKOLEN*

Innstilling til vedtak:

1. Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapporten *Kvalitet i grunnskolen* av 29.3.2022 til orientering.
2. Saken oversendes til kommunestyret med følgende innstilling til vedtak:
  1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapporten *Kvalitet i grunnskolen* av 29.3.2022 til orientering.
  2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å følge opp anbefalingene i rapportens kapittel 12.
  3. Kommunedirektøren rapporterer til kontrollutvalget om oppfølgingen av dette vedtakets pkt. 2 innen 30.11.2022.

Saken gjelder:

Vedlegg til saken:

Forvaltningsrevisjonsrapport *Kvalitet i grunnskolen*,
KomRev NORD, 29.3.2022

Saksutredning:

1. Innledning

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjonen i møte 15.12.2020 (sak 57/20). Bestillingen var den første i henhold til gjeldende plan for forvaltningsrevisjon, vedtatt av kommunestyret i sak 20/93. Forslag til overordnet projektskisse fra KomRev NORD ble behandlet av kontrollutvalget i møte 2.2.2021 (sak 2/21).

KomRev NORDs rapport, som ble levert 29.3.2022, er omfattende og grundig, med høyt detaljeringsnivå. Sekretariatet vurderer det ikke som hensiktsmessig å redegjøre utførlig for innholdet i rapporten. Det er oppstilt svært mange revisjonskriterier, og rapporten omfatter seks skoler.

2. Problemstillinger

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført med utgangspunkt i følgende problemstillinger:

- *Tilbyr Harstad kommune tilpasset opplæring i tråd med regelverk og anbefalinger på området, herunder: Innfrir kommunen sentrale krav til vurdering av grunnskole-tilbudet?*
- *Kan Harstad kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?*
- *Hvordan håndterer Harstad kommune elever med skolevegring?*
- *Er Harstad kommunes arbeid med grunnskoleelevenes psykososiale miljø i tråd med regelverk og anbefalinger på området?*

På rapportens side 3 står dessuten følgende:

«Revisor har i tillegg til de fire problemstillingene som fremgår ovenfor – med utgangspunkt i kontrollutvalgets «tilleggsønsker» - tatt utgangspunkt i en problemstilling om hvorvidt undervisningspersonalet i Harstad kommunes grunnskole oppfyller formelle kompetansekrav for ansettelse og undervisning..»

Sekretariatet er usikker på hva som menes med dette. I kontrollutvalgets bestilling pkt. 2 står under «**Foreslåtte problemstillinger**» blant annet: «*Hvilken kompetanse har de lærerne som gir spesialundervisning?*». Det fremkommer av protokollen fra kontrollutvalgsmøtet 15.12.2021 at dette ble inntatt etter forslag fra kontrollutvalgsmedlem Kirsten Evjen. Dette er også inntatt i notat av 19.1.2021 fra KomRev NORD i tilknytning til overordnet prosjektskisse: «*Vi vil også undersøke hvilken kompetanse ansatte som forestår spesialundervisning har.*» Sekretariatet ser følgelig ikke noen grunn til at ikke denne problemstillingen er inntatt i oversikten over problemstillinger. Det ville vært mer oversiktlig. Problemstillingen burde vel fra kontrollutvalgets side vært omformulert til om ansatte som forestår spesialundervisning oppfyller kompetansekravene for dette, slik revisor har gjort i rapporten, jfr. sitatet ovenfor fra side 3. Dermed kan problemstillingen vurderes ut fra revisjonskriterier.

3. Revisjonskriterier

Forvaltningsrevisjon gjennomføres basert på revisjonskriterier som kommunens praksis vurderes opp imot. Dette er autoritative kilder som lov, forskrift, politiske vedtak, reglement, rutiner, veiledere, gjeldende standarder for beste praksis m.m.

Den foreliggende rapporten er utarbeidet med grunnlag i svært mange revisjonskriterier. Disse er:

3.1 Problemstilling 1

(Tilbyr Harstad kommune tilpasset opplæring i tråd med regelverk og anbefalinger på området, herunder: Innfrir kommunen sentrale krav til vurdering av grunnskole-tilbudet?)

Revisjonskriterier:

Harstad kommune skal sørge for at skolene jevnlig vurderer hvorvidt

organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Skolene skal ha systemer for å involvere elevene i denne typen vurderinger

Harstad kommune v/ kommuneadministrasjonen skal årlig forelegge kommunestyret tilstandsrapport for grunnskoleopplæringen i tråd med opplæringslova § 13-3e.

3.2 Problemstilling 2

(Kan Harstad kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?)

Revisjonskriterier:

Kommunen skal sørge for at det foreligger sakkyndig vurdering fra PPT før det fattes enkeltvedtak om spesialundervisning.

Sakkyndig vurdering skal vise

- eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
- lærevansker hos eleven og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
- realistiske opplæringsmål for eleven
- om man kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet
- hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud, herunder
  - prinsippene for innholdet i opplæringen
  - anbefaling om organisatorisk gjennomføring av opplæringen (evt. fordeling på ulike organisatoriske løsninger)
  - omfanget av elevens behov for spesialundervisning
  - hvilken kompetanse aktuelle ekstraressurser (personell) må ha

Kommunen skal sørge for at det foreligger skriftlig enkeltvedtak i saker om spesialundervisning.

Enkeltvedtaket skal begrunnes, herunder vise til de reglene vedtaket bygger på, samt de faktiske forhold som er lagt til grunn.

Vedtaket skal beskrive innholdet i spesialundervisningen på en tydelig måte, herunder

- omfanget av spesialundervisningen i tid (som hovedregel i klokketimer) der det er aktuelt
- innholdet i spesialundervisningen
- organiseringen av opplæringen
- kompetansen som er nødvendig i spesialundervisningen

- Dersom vedtaket avviker fra sakkyndig vurdering, skal det i begrunnelsen for vedtaket vises til hvorfor kommunen mener at eleven likevel får et opplæringstilbud som oppfyller retten etter opplæringslova § 5-1.
- Skolen skal så snart som mulig utarbeide individuell opplæringsplan (IOP) for elever som har fått enkeltvedtak om spesialundervisning.
- IOP-en skal vise mål for opplæringen, innholdet i opplæringen, og hvordan opplæringen skal gjennomføres.
- Beskrivelsen i IOP-en av omfanget opplæringens innhold, mål og gjennomføring skal være i samsvar med elevens enkeltvedtak om spesialundervisning.

Skolen skal utarbeide årsrapport for elever med spesialundervisning.

Årsrapporten skal gi oversikt over den opplæringen eleven har fått og en vurdering av utviklingen til eleven i forhold til målene fastsatt i elevens IOP.

Den totale saksbehandlingstiden tilknyttet enkeltvedtak om spesialundervisning bør ikke overstige tre måneder.

3.3 Problemstilling 3

(Hvordan håndterer Harstad kommune elever med skolevegring?)

I rapportens pkt. 2.2 (s. 8) sies: «*Problemstilling 3 ovenfor er deskriptivt formulert, og denne problemstillingen besvarer vi i vår rapport med beskrivelser av kommunens praksis med henblikk på elever med «skolevegring».* Deskriptive problemstilling er i utgangspunktet ikke egnet for å stille opp revisjonskriterier idet de oftest formidler subjektive opplevelser knyttet til kommunens tjenesteyting, som f.eks tjenestemottakernes opplevelse av kvalitet ved tjenesten, tjenesteytende personales opplevelse av om egen og kollegers kompetanse er tilstrekkelig o.l.

For så vidt gjelder problemstilling 3 i denne undersøkelsen fremkommer av rapporten (s. 62) at det foreligger et dokument, *Fraværstrutiner i Harstadskolen*, som beskriver hva som skal gjøres ved bekymringsfullt fravær og som fordeler ansvaret for utførelsen av de enkelte handlinger. Disse gjengis i rapporten:

Kontaktlærer skal

- registrere fraværet (daglig) og vurdere hvorvidt fraværet er bekymringsfullt
- ukentlig registrere fraværet i *Visma Fly*⁵
- informere foreldre umiddelbart (gjennom *Visma Flyt*) ved alt fravær
  - i kontakt med foresatte prøve å få innsikt i fraværet og oppnå at eleven returnerer til skolen raskest mulig
- ved bekymringsfullt fravær melde fra om dette til skolens ledelse
- gjennomføre innledende samtale med eleven og/eller foresatte ved bekymringsfullt fravær

Timelærer skal

☐ registrere fravær og informere kontaktlærer

Ledelsen skal

- ved bekymringsfullt fravær kalle inn den aktuelle eleven, kontaktlærer og foreldre til et *møte* for å kartlegge situasjonen
  - Som et vedlegg til de skriftlige fravær rutinene følger det en mal for en slik *innledende samtale ved bekymringsfullt fravær*. Malen angir
    - Rammer for en god samtale (anbefalinger for valg av sted, forberedelser og framferd)
    - Hvordan samtalen bør innledes fra kontaktlærers side
    - Spørsmål som det er aktuelt å stille eleven
    - Spørsmål som det er aktuelt å stille de foresatte
    - Hvordan samtalen bør avsluttes (oppsummering og utfylling av *samarbeidsavtale*)
    - Etterarbeid (vurdering av situasjonen og eventuelt behov for å involvere PPT, barnevern eller andre. Skrivning av referat som sendes i kopi til foresatte.)
- følge opp rutiner i handlingsplan og gå igjennom fraværstatistikk og fraværsporing to ganger i året

Det følger ellers av ansvarsmatrisen at

- i trinnmøter/tverrfaglige team skal elevfravær tas opp som egen sak jevnlig; minst én gang i måneden
- ved mistanke om omsorgssvikt i fraværssaker skal skolen vurdere om det skal sendes bekymringsmelding til barnevernet

3.4 Problemstilling 4

(Er Harstad kommunes arbeid med grunnskoleelevenes psykososiale miljø i tråd med regelverk og anbefalinger på området?)

Revisjonskriterier:

- Skolene i Harstad kommune skal ha rutiner for hvordan mobbing skal avdekkes og håndteres
- Harstad kommune skal gi forskrift om ordensreglement for sine skoler
  - Ordensreglementet skal inneholde regler om orden og oppførsel, om hvilke tiltak som kan benyttes mot elever som bryter reglementet, og om hvordan slike saker skal behandles
- Skolene i Harstad kommune
  - skal undersøke saken så snart det foreligger kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen
  - skal utarbeide skriftlige aktivitetsplaner så snart ansatte får kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.
  - De skriftlige aktivitetsplanene skal beskrive:
    - Hvilket problem tiltakene skal løse,
    - Hvilke tiltaksom skolen har planlagt,
    - Når tiltakene skal gjennomføres,
    - Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene,

- Når tiltakene skal evalueres.
- Skolene må sørge for at involverte elever (i enkeltsaker) blir hørt
- Skolene må dokumentere hva som faktisk er gjort for å oppfylle tiltaksplikten, herunder hvordan skolen følger opp tiltak, evaluerer virkningen av tiltak og eventuelt legger til/endrer tiltak dersom det er nødvendig

Skolene i Harstad kommune skal ha

- skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon
- elevråd
- foreldreråd med arbeidsutvalg
- systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljøet
- systemer for å sikre at elevene og foresatte får nødvendig og tilstrekkelig om rettighetene som følger av opplæringslovens kapittel 9A.

3.5 Problemstilling om undervisningspersonalet i Harstad kommunes grunnskole oppfyller formelle kompetansekrav for ansettelse og undervisning

Revisjonskriterier:

Harstad kommune skal sørge for å ha undervisningspersonale som oppfyller kompetansekravene for ansettelse og undervisning i grunnskolen.

4. Revisors vurderinger og konklusjon

4.1 Problemstilling 1: Tilbyr Harstad kommune tilpasset opplæring i tråd med regelverk og anbefalinger på området, herunder: Innfrir kommunen sentrale krav til vurdering av grunnskole- tilbudet?

Revisors vurderinger og konklusjon gjengis fra rapportens side 35 og 36:

«Revisor vurderer at Harstad kommune – med henblikk på de seks aktuelle skolene – oppfyller revisjonskriteriet om jevnlig å vurdere hvorvidt organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet.

(...)

Revisors vurdering er at kommunen synes å ha systemer som sikrer at elevene involveres i den skolebaserte vurderingen.

(...)

Etter revisors syn har administrasjonen i Harstad kommune i 2020 og 2021 oppfylt revisjonskriteriet om å forelegge kommunestyret en tilstandsrapport for grunnskolen – som inneholder informasjon om resultater, frafall (gjennomføring) og læringsmiljø.

(...)

Revisors konklusjon er at Harstad kommune ved de seks undersøkte skolene innfrir sentrale krav til vurdering av grunnskoetilbudet, herunder skolebasert vurdering. Revisor legger til grunn at kommunen – ved de seks skolene – gjennom dette besørger en grunnleggende forutsetning for å tilby tilpasset opplæring, jf. revisor Utdanningsdirektoratets drøftinger av dette begrepet.»

4.2 Problemstilling 2: Kan Harstad kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?

Revisors vurderinger og konklusjon er gjengitt på side 44 flg. Hovedinnholdet i vurderingene gjengis her:

«Revisors vurdering er at i 36 av de 38 saksmappene revisor har sett igjennom, kan Harstad

kommune v/ de seks involverte skolene dokumentere at sakkyndig vurdering har ligget til (...grunn for enkeltvedtak om spesialundervisning i det/de undersøkte skoleårene.

Revisor vurderer at alle de undersøkte sakkyndige vurderingene unntatt to tilfredsstillende opplæringslovas krav til hva de skal inneholde drøftinger,

(...)

I alle de undersøkte elevmappene inngår det skriftlige enkeltvedtak om spesialundervisning, slik opplæringslova foreskriver, og revisjonskriteriet om at det skal foreligge skriftlige enkeltvedtak i saker om spesialundervisning, er oppfylt i alle sakene.

Revisor registrerer at det i to av de undersøkte sakene foreligger enkeltvedtak som ser ut til å være fattet etter at skoleåret de uttrykkelig gjelder for, var avsluttet. Etter revisors syn kan det i disse to tilfellene stilles spørsmål ved om de hensyn forvaltningslovens regler skal ivareta; deriblant forsvarlig saksbehandling, etterprøvnbarhet, rettssikkerhet og partsmedvirkning, er tilstrekkelig ivaretatt.

Samtlige enkeltvedtak inneholdt en begrunnelse, slik forvaltningsloven § 24 foreskriver.

De undersøkte enkeltvedtakene definerte, med ett unntak, den aktuelle elevens spesialundervisningstilbud på en tydelig måte,

(...)

Revisor vurderer at Harstad kommune v/ de seks skolene i det store flertallet av de 38 undersøkte saksmappene kan dokumentere at individuell opplæringsplan har blitt utarbeidet for elever med skriftlige enkeltvedtak om spesialundervisning. I tre av de 38 saksmappene mangler det individuell opplæringsplan for enkeltelever for ett av de to aktuelle skoleårene.

Revisor anser at kommunen i det store flertallet av de tilfellene der individuell opplæringsplan forelå i saksmappene, oppfylte revisjonskriteriet om at planene skal inneholde beskrivelser av hvilke mål som skulle legges til grunn for undervisningen, hva slags innhold den skulle ha, og hvordan den skulle foregå. I enkelte av de individuelle opplæringsplanene vurderer revisor det slik at dette revisjonskriterier bare delvis er oppfylt – fordi ikke alle slike opplysninger inngikk i planene.

Når det gjelder forholdet mellom enkeltvedtakets og den individuelle opplæringsplanens definisjoner av spesialundervisningens innhold og omfang, vurderer revisor at det i flertallet av de undersøkte sakene er samsvar mellom enkeltvedtaket og IOP på dette området. I disse tilfellene har kommunen v/ de seks skolene oppfylt revisjonskriteriet om at beskrivelsen i IOP-en av omfanget opplæringsinnhold, mål og gjennomføring, skal være i samsvar med elevens enkeltvedtak om spesialundervisning. Det gjelder imidlertid noen av de individuelle planene at de mangler sentral informasjon som muliggjør sammenlikning med enkeltvedtaket. Dette gjelder flere av IOP-ene fra Stangnes ungdomsskole, og revisor har ikke grunnlag for å vurdere graden av samsvar mellom disse og de enkeltvedtakene som de eksplisitt bygger på. Isolert sett utgjør dette imidlertid ikke nødvendigvis noen mangel ved de aktuelle IOP-ene – i lys av de nokså relative kravene til disses innhold.³⁸ Enkelte av IOP-ene avvek også eksplisitt fra enkeltvedtaket med hensyn til spesialundervisningens innhold eller omfang.

(...)

Revisor vurderer at skolene – med unntak av to konkrete saker – kan dokumentere å oppfylle revisjonskriteriet om å ha utarbeidet årsrapport for elever med enkeltvedtak om spesialundervisning. I to tilfellene der slik rapport ikke foreligger, har det fra de aktuelle skolenes side blitt fremlagt en forklaring på dette, og forholdene vurderes ikke fra revisors side som å utgjøre et avvik.

Revisor vurderer at de undersøkte årsrapportene – med to unntak – ga oversikt over spesialundervisningen som den enkelte eleven hadde fått i det aktuelle skoleåret.

I alle mappene der dette lot seg vurdere, fant revisor at årsrapportene inneholdt vurderinger av den aktuelle elevens utvikling opp imot mål som var fastsatt i IOP.

Sett under ett kan kommunen (ved de aktuelle skolene) i flere, men ikke alle, av de undersøkte sakene dokumentere å ha utarbeidet årsrapporter som gir oversikt over den opplæringen eleven har fått og gir en vurdering av utviklingen til eleven i forhold til målene fastsatt i elevens IOP.

(...)

Som det fremgår av fremstillingene ovenfor, er det kun unntaksvis i de undersøkte sakene dokumentert en saksbehandlingstid som er kortere enn Utdanningsdirektoratets føring om maksimalt tre måneder. I oversikten som revisor presenterer på bakgrunn av øvrige data som vi har mottatt fra Kila skole, styrkes inntrykket av at saksbehandlingstiden tilknyttet enkeltvedtak om spesialundervisning er for lang – sett opp imot Utdanningsdirektoratets føring

- i kommunens grunnskoler. Revisors vurdering er at Harstad kommune ikke i alle saker oppfyller revisjonskriteriet om at den totale saksbehandlingstiden tilknyttet enkeltvedtak om spesialundervisning ikke bør overstige tre måneder.»

Revisors konklusjon (rapportens side 60):

«Revisor konkluderer - på grunnlag av undersøkelse av mappene til 38 elever med enkeltvedtak om spesialundervisning i skoleårene 2018/2019 og 2019/2020 – med at Harstad kommune ikke fullt ut kan dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning. Revisors undersøkelser indikerer at kommuneadministrasjonens (skolene og pedagogisk psykologisk tjeneste) sin saksbehandling i slike saker i mange tilfeller oppfyller sentrale krav og føringer som følger av henholdsvis opplæringslova, forvaltningsloven og Utdanningsdirektoratets veiledningsmaterieell – som vi har utledet revisjonskriterier ifra. I utvalget av undersøkte saker har imidlertid revisor funnet avvik fra gjeldende regelverk i form av blant annet

- Manglende sakkyndig vurdering to av i elevmappene
- Manglende eksplisitt begrunnelse i noen tilfeller der enkeltvedtaket avviker fra PPT sin tilråkning
- At individuell opplæringsplan i flere tilfeller ikke synes å være utarbeidet rettidig
- En total saksbehandlingstid som i flertallet av de sakene der revisor har vurdert den, langt overstiger Utdanningsdirektoratets føring om maksimalt tre måneder»

Problemstillingen hvorvidt elever med enkelt vedtak om spesialundervisning faktisk får undervisning i henhold til vedtaket har revisor redegjort for at revisor ikke har mulighet for å kontrollere dette i praksis. I rapporten (s. 58-60) gjengis fra svarene til rektorene ved de seks skolene som omfattes av undersøkelsen.

4.3 Problemstilling 3: Hvordan håndterer Harstad kommune elever med skolevegring?

Det gjengis fra rapporten (side 65):

«Revisors undersøkelser viser at Harstad kommune har utarbeidet skriftlige rutinebeskrivelser for hvordan tilfeller av bekymringsfullt fravær blant elever i kommunens skoler skal håndteres. Rutinebeskrivelsene identifiserer konkrete arbeidsoppgaver og knytter ansvaret for gjennomføring av disse, til konkrete roller og stillinger i skolene. Revisors undersøkelser ved de seks skolene som denne forvaltningsrevisjonen omfattes av, indikerer at rutinebeskrivelsene følges i praksis ved skolene.»

4.4 Problemstilling 4: Er Harstad kommunes arbeid med grunnskoleelevenes psykososiale miljø i tråd med regelverk og anbefalinger på området?

Her vurderer sekretariatet det som hensiktsmessig å kun gjengi revisors konklusjon (rapportens s. 84 flg.):

«Revisor konkluderer på bakgrunn av de funn og vurderinger som fremgår av kapitlene 9.1 og ovenfor, med at Harstad kommunes arbeid med elevenes psykososiale miljø i stor grad, men ikke fullt og helt, er i tråd med regelverk og anbefalinger på området. Følgende vurderinger ligger til grunn for konklusjonen:

- *Revisor vurderer at kommuneadministrasjonen og de seks skolene som inngår i våre undersøkelser, har oppfylt revisjonskriteriet om å ha skriftlige rutiner for avdekking og håndtering av mobbing.⁵⁹*
- *Revisor vurderer at Harstad kommune har oppfylt revisjonskriteriet om å gi forskrift om ordensreglement for skolene med regler om orden og oppførsel, angivelse av hvilke tiltak som kan benyttes mot elever som bryter reglementet, og instruks om hvordan slike saker skal behandles*
- *Revisor vurderer fem av de seks undersøkte skolene som å oppfylle kriteriet om å ha opprettet et skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon⁶⁰*

Selv om Lundenes skole ikke har egen sosialpedagogisk plan, foreligger det kommunale, skriftlige retningslinjer som gjelder for denne skolen og alle av kommunens øvrige skoler.

Revisor anser ikke at Lundenes skole oppfyller dette revisjonskriteriet.

- *Revisor vurderer alle de seks skolene som å oppfylle revisjonskriteriet om å ha opprettet et elevråd*
- *Revisor vurderer alle de seks skolene som å oppfylle revisjonskriteriet om å ha opprettet et foreldreråd med arbeidsutvalg*

Revisor anser, med henvisning til vurderingene i de tre nederste kulepunktene ovenfor, at våre funn indikerer at det ved skolene Hagebyen, Harstad, Kila, Medkila og Stangnes er etablert systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljøet. Revisor anser at de foreliggende opplysningene med henblikk på Lundenes skole, reiser noe mer tvil om hvorvidt et slikt system i tilstrekkelig grad er opprettet.

- *Revisor vurderer at våre funn sannsynliggjør at skolene har etablert systemer for å sikre at elevene og foresatte får nødvendig og tilstrekkelig om rettighetene som følger av opplæringslovens kapittel 9A.*

Når det gjelder kommunens (skolenes) praksis med hensyn til enkeltsaker, vurderer revisor at skolene i de undersøkte sakene kan dokumentere etterlevelse av undersøkelsesplikten etter opplæringslova § 9 A-4 tredje ledd. Det gjelder imidlertid flere av sakene at dokumentasjonen vi har mottatt fra skolene, etterlater tvil om hvorvidt det fra skolens side er sikret alle involverte elever i enkeltsaker har blitt hørt.

I de undersøkte sakene har skolene også opprettet skriftlige aktivitetsplaner, slik opplæringslova § 9 A-4 sjette ledd foreskriver. Revisor ser ingen grunn til å betvile at skolenes logger og dateringer av dokumenter i den enkelte sak gjenspeiler de faktiske forhold.⁶¹ På bakgrunn av disse loggene og dateringene vurderer revisor at skolene

- *i elleve til tolv av de undersøkte sakene har oppfylt revisjonskriteriet om å utarbeide aktivitetsplanen så snart ansatte har fått kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen*
- *i fire tilfeller ikke har oppfylt utarbeidet aktivitetsplan så snart ansatte fikk kjennskap til at den aktuelle eleven ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø.*

Når det gjelder aktivitetsplanenes innhold, vurderer revisor at tolv av de seksten undersøkte planene oppfyller samtlige av innholdskravene som følger av opplæringslova § 9 A-4 sjette ledd bokstav a-e. Fire av de undersøkte planene har mangler sett opp mot ovennevnte bestemmelser.

I vurderingen av hvorvidt skolene kan ha anses å ha dokumentert oppfølgingen av sin tiltaksplikt i de ulike tilfellene, er det flere forhold som har betydning, blant annet hvorvidt skolen kan dokumentere å ha sørget for at samtlige involverte elever i den enkelte saken har blitt hørt. Som vi viser til ovenfor, etterlater saksdokumentene i flere av sakene tvil om hvorvidt dette hensynet er ivaretatt. Revisor anser at i disse sakene er ikke oppfølgingen av tiltaksplikten tilstrekkelig dokumentert. Det samme gjelder de av de undersøkte sakene der evaluering av iverksatte tiltak ikke er dokumentert, og saker som på tross av å ligge langt tilbake i tid ikke har noen dokumentert avslutning. Revisor vurderer skolene har dokumentert sin oppfølging av tiltaksplikten tilfredsstillende i syv av de 16 gjennomgåtte sakene.»

Sekretariatet finner grunn til å fremheve revisors kommentar på rapportens side 84:

«Revisor ser grunn til å bemerke at i 14 av de 16 sakene som er undersøkt, har varselet om elevens opplevelse av ikke å ha et trygt og skolemiljø, kommet fra eleven selv eller dennes foresatte. Det er ikke grunnlag for å hevde at dette forholdet nødvendigvis reflekterer svikt i skolens (de ansattes) evne til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Revisor registrerer at i de undersøkte sakene inngår det blant annet episoder der elever har opplevd seg krenket på sosiale medier. Ettersom det i de undersøkte sakene like fullt inngår en sak der tidl. Fylkesmannen konkluderte med at plikten til å følge med og gripe inn ikke var oppfylt av skolens ansatte, ser revisor grunn til å trekke frem det forhold at et såpass stort flertall av de her undersøkte sakene er varslet fra eleven selv eller dennes foresatte.»

Rapporten går ikke nærmere inn på dette. Sekretariatet vurderer kommentaren som relatert til kommunens prosedyrebeskrivelse «*Håndtering av krenkende handlinger*», hvorefter alle ansatte som ser en mulig krenkende hendelse har plikt til å gripe inn og plikt til å varsle rektor og kontaktlærer umiddelbart.

4.5 Problemstilling om undervisningspersonalet i Harstad kommunes grunnskole oppfyller formelle kompetansekrav for ansettelse og undervisning

Det gjengis fra rapportens s. 40:

«Revisors vurdering er på bakgrunn av ovenstående at Harstad kommune i stor grad, men ikke fullt ut, oppfyller revisjonskriteriet om å sørge for å ha undervisningspersonale som oppfyller kompetansekravene for undervisning i grunnskolen.

Revisor konkluderer med at undervisningspersonalet i de seks undersøkte av Harstad kommunes grunnskoler i stor grad, men ikke fullt ut, oppfyller formelle kompetansekrav for ansettelse og undervisning.»

5. Revisors anbefalinger

Revisor har i sine anbefalinger, inntatt i rapportens kapittel 12, tatt hensyn til de tiltak som allerede er meldt iverksatt i kommunedirektørens uttalelse til rapporten.

Revisor anbefaler kommunen å

- *treffe tiltak for å sikre korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning, herunder:*
  - *Sørge for at den totale saksbehandlingstiden i forbindelse med enkeltvedtak om spesialundervisning ikke overstiger Utdanningsdirektoratets føringer*
  - *Sørge for begrunnelse i alle vedtak der enkeltvedtak avviker fra tilrådingene fra PPT, slik opplæringslova krever.*
  - *Sørge for snarlig utarbeidelse av individuell opplæringsplan for alle elever som har fått enkeltvedtak om spesialundervisning*

- *videreutvikle sitt arbeid for å ivareta alle elevers rett til et trygt og godt skolemiljø, herunder:*
  - *Sørge for opprettelse av skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon ved alle de kommunale skolene*
  - *Sørge for utarbeidelse av aktivitetsplan så snart ansatte har fått kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen*
  - *Dokumentere oppfølgingen av tiltaksplikten, jf. opplæringslova § 9A-4, i alle saker der denne utløses*

6. Sekretariatets vurdering

Sekretariatet har ingen innvendinger mot revisors metodikk, funn, vurderinger og konklusjoner. Sekretariatet vurderer rapportens som grundig og innholdsmessig god. Det må imidlertid påpekes at rapporten omfatter seks skoler og svært mange revisjonskriterier. Sekretariatet oppfatter ikke rapporten som lett tilgjengelig og foreslår med tanke på brukervennlighet at revisor i rapporter av dette formater vurderer om det kan være mulig å velge en annen struktur.

Sekretariatet er ikke enig i at problemstillingen vedrørende kompetanse hos undervisningspersonalet var et «tilleggsønske» fra kontrollutvalget. Det vises her til sekretariatets kommentar under pkt. 2 ovenfor. Det ville for oversiktens skyld vært bedre om dette hadde vært tatt inn som en nummerert problemstilling under kapittel 2 i rapporten og i sammendraget.

Under revisors vurdering i kapittel 7.5 om saksbehandlingstid ved enkeltvedtak om spesialundervisning sies «*Revisors vurdering er at Harstad kommune **ikke i alle saker** oppfyller revisjonskriteriet om at den totale saksbehandlingstiden tilknyttet enkeltvedtak om spesialundervisning ikke bør overstige tre måneder.*» (sekretariatets utheving). Sekretariatet oppfatter dette som lite veiledende. Det sies noen setninger ovenfor i samme avsnitt at det «*kun unntaksvis i de undersøkte sakene dokumentert en saksbehandlingstid som er kortere enn Utdanningsdirektoratets føring om maksimalt tre måneder*». Dette er langt mer dekkende for realiteten. Ut fra de faktiske opplysninger som er gjengitt i rapporten saksbehandlingstiden på maksimalt tre måneder oppfylt i to av de femten sakene hvor saksbehandlingstiden er undersøkt. I disse to sakene er kravet oppfylt med svært god margin. Men for de resterende 13 sakene oppgis saksbehandlingstiden fra ca. fire måneder til ca. et år,

med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på ca. seks måneder. Realiteten er dermed at føringen om maksimal saksbehandlingstid på tre måneder i liten grad, eller i få tilfeller er oppfylt.

Ut over dette har ikke sekretariatet ytterligere kommentarer til rapporten.

Harstad, 6.4.2022

Tage Karlsen
seniorrådgiver

FORVALTNINGSREVISJON

Kvalitet i grunnskolen

Harstad kommune
Hársttáid suohkan

Forord

På grunnlag av bestilling fra kontrollutvalget i Harstad kommune har KomRev NORD gjennomført forvaltningsrevisjon rettet mot kvaliteten i kommunens grunnskoletilbud. Kontrollutvalgets plikt til å påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres, følger av lov om kommuner og fylkeskommuner § 23-2 bokstav c. Ifølge kommuneloven § 23-3 innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Krav til revisors uavhengighet følger av kommuneloven § 24-4 og av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16, 17, 18 og 19. Før igangsetting av forvaltningsrevisjonen har revisjonen vurdert egen uavhengighet overfor Harstad kommune. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet.

Vi takker Harstad kommune for samarbeidet i forbindelse med forvaltningsrevisjonen.

Tromsø, 29.3.2022

Margrete Mjølhus Kleiven
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Astrid Indrebø
Ansvarlig for kvalitetssikring

Knut Teppan Vik
Prosjektleder f.o.m. 5.10.2021
Forvaltningsrevisor

Susanne Arntzen Langnes
Prosjektleder t.o.m. 24.9.2021
Forvaltningsrevisor

Dag Ove Andreassen
Prosjektmedarbeider
Forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG

Forvaltningsrevisjonen som denne rapporten bygger på, ble bestilt av kontrollutvalget i Harstad kommune gjennom vedtak i sak 2/21. Revisors undersøkelser og vurderinger har tatt utgangspunkt i fire problemstillinger:

1. *Tilbyr Harstad kommune tilpasset opplæring i tråd med regelverk og anbefalinger på området, herunder: Innfrir kommunen sentrale krav til vurdering av grunnskoletilbudet?*
2. *Kan Harstad kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?*
3. *Hvordan håndterer Harstad kommune elever med skolevegring?*
4. *Er Harstad kommunes arbeid med grunnskoleelevenes psykososiale miljø i tråd med regelverk og anbefalinger på området?*

Harstad kommune har elleve skoler. I henhold til avtale med kontrollutvalget har vi gjennomført forvaltningsrevisjonen med en avgrensning til skolene Hagebyen, Harstad, Kila, Lundenes, Medkila og Stangnes. På bakgrunn av våre funn og vurderinger – som fremstilles i kapittel 5, konkluderer vi med at *Harstad kommune ved de seks undersøkte skolene innfrir sentrale krav til vurdering av grunnskoletilbudet, herunder skolebasert vurdering, jf. problemstilling 1.*

Revisor har i tillegg til de fire problemstillingene som fremgår ovenfor – med utgangspunkt i kontrollutvalgets «tilleggsønsker» - tatt utgangspunkt i en problemstilling om hvorvidt undervisningspersonalet i Harstad kommunes grunnskole oppfyller formelle kompetansekrav for ansettelse og undervisning. Revisor konkluderer med at undervisningspersonalet i de seks undersøkte av Harstad kommunes grunnskoler *i stor grad, men ikke fullt ut*, oppfyller formelle kompetansekrav for ansettelse og undervisning.

Våre funn og vurderinger som fremstilles i kapittel 7, anser vi at gir grunnlag for å konkludere med at *Harstad kommune ikke fullt ut kan dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning*, jf. problemstilling 2. Selv om kommunen i mange tilfeller synes å oppfylle sentrale krav og føringer, fant vi også i noen utstrekning avvik i vårt utvalg av enkeltsaker.

Når det gjelder Harstad kommunes håndtering av «elever med skolevegring», jf. problemstilling 3, har revisor funnet at kommunen har utarbeidet skriftlige rutinebeskrivelser for hvordan tilfeller av bekymringsfullt fravær blant elever i kommunens skoler skal håndteres. Rutinebeskrivelsene identifiserer konkrete arbeidsoppgaver og knytter ansvaret for gjennomføring av disse, til konkrete roller og stillinger i skolene. Revisors undersøkelser ved de seks skolene som denne forvaltningsrevisjonen omfattes av, indikerer at rutinebeskrivelsene følges i praksis ved skolene.

Basert på våre funn og vurderinger som fremstilles i kapittel 9 i denne rapporten, konkluderer vi, jf. problemstilling nr. 4, med at *Harstad kommunes arbeid med elevenes psykososiale miljø i stor grad, men ikke fullt og helt, er i tråd med regelverk og anbefalinger på området*. Kommunens praksis er tilfredsstillende med hensyn til mange av pliktene som følger av opplæringslova kapittel 9A, men revisor har også funnet noen avvik – særlig med henblikk på skolenes arbeid i enkeltsaker.

Som revisor viser til innledningsvis i denne rapporten, legger Utdanningsdirektoratet til grunn at godt læringsmiljø og gode systemer for lokalt arbeid med læreplan, vurdering og tilbakemelding er viktige forutsetninger for å fremme en opplæring som er tilpasset elevenes evner og forutsetninger. I tillegg fremholder Utdanningsdirektoratet at god kompetanse i skolen er en forutsetning for at alle elever får tilpasset opplæring. Etter revisors syn indikerer funnene vi har gjort i denne forvaltningsrevisjonen at Harstad kommunes evne til å tilby tilpasset opplæring i grunnskolen på et overordnet nivå er relativt velutviklet, men at det også foreligger enkelte forbedringsbehov.

Revisor anbefaler Harstad kommune å:

- treffe tiltak for å sikre korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning, herunder:
  - Sørge for at den totale saksbehandlingstiden i forbindelse med enkeltvedtak om spesialundervisning ikke overstiger Utdanningsdirektoratets føringer
  - Sørge for begrunnelse i alle vedtak der enkeltvedtak avviker fra tilrådingene fra PPT, slik opplæringslova krever.
  - Sørge for *snarlig* utarbeidelse av individuell opplæringsplan for alle elever som har fått enkeltvedtak om spesialundervisning
- videreutvikle sitt arbeid for å ivareta alle elevers rett til et trygt og godt skolemiljø, herunder:
  - Sørge for opprettelse av skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon ved alle de kommunale skolene
  - Sørge for utarbeidelse av aktivitetsplan så snart ansatte har fått kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen
  - Dokumentere oppfølgingen av tiltaksplikten, jf. opplæringslova § 9A-4, i alle saker der denne utløses

Sammendrag	3
1 Bakgrunn og bestilling.....	7
2 Problemstillinger og revisjonskriterier	7
2.1 Problemstillinger.....	7
2.2 Revisjonskriteriekilder.....	8
2.3 Revisjonskriterier: sentrale krav til vurderinger av grunnskoletilbudet.....	8
2.4 Revisjonskriterier: Saksbehandling i saker om spesialundervisning	10
2.5 Revisjonskriterier: grunnskoleelevenes psykososiale miljø.....	15
3 Metode, datamateriale og avgrensing	20
3.0 Innledning	20
3.1 Tilpasset opplæring: Vurderinger av grunnskoletilbudet.....	20
3.2 Saksbehandling ved enkeltvedtak om spesialundervisning	21
3.3 Kommunens praksis for å håndtere elever med «skolevegning».....	24
3.4 Kommunens arbeid med elevenes psykososiale miljø.....	24
4 Grunnskoletilbudet i Harstad kommune.....	27
5 Vurderinger av grunnskoletilbudet.....	30
5.0 Innledning	30
5.1 Revisors funn	30
5.2 Revisors vurdering.....	35
6 Undervisningspersonalet - kompetansekrav	37
6.1 Revisors funn	37
6.2 Revisors vurdering	40
7 Saksbehandling ved spesialundervisning	41
7.0 Innledning	41
7.1 Sakkyndige vurderinger	42
<i>Revisors vurderinger</i>	44
7.2 Enkeltvedtak	45
<i>Revisors vurderinger</i>	47
7.3 Individuelle opplæringsplaner.....	48
<i>Revisors vurderinger</i>	51
7.4 Årsrapporter	52
<i>Revisors vurderinger</i>	54
7.5 Saksbehandlingstid	55
<i>Revisors vurdering</i>	57
7.6 Spesialundervisning og undervisningspersonalets kompetanse.....	57
7.7 Oppfyllelsen av det enkelte vedtak om spesialundervisning	58
7.8 Mappegjennomgangens relevans med henblikk på <i>skolebasert vurdering</i>	60

7.9	Konklusjon.....	60
8	Håndtering av elever med Skolevegning	61
8.0	Innledning	61
8.1	Skriftlige rutinebeskrivelser	61
8.2	Praktisering av skriftlige rutinebeskrivelser.....	64
8.3	Oppsummering.....	65
9	Elevenes psykososiale miljø.....	66
9.0	Innledning	66
9.1	Kommunen og skolenes systemarbeid med elevenes psykososiale miljø.....	66
	<i>Revisors vurdering .....</i>	<i>71</i>
9.1.2	<i>Ordensreglement .....</i>	<i>72</i>
	<i>Revisors vurdering .....</i>	<i>72</i>
9.1.3	<i>Elev- og foreldremedvirkning i arbeidet med psykososialt miljø ved skolene .....</i>	<i>72</i>
9.2	Skolenes arbeid med elevenes psykososiale miljø – i enkeltsaker.....	75
	<i>Revisors vurderinger.....</i>	<i>82</i>
	<i>Revisors kommentar.....</i>	<i>84</i>
9.3	Konklusjon.....	84
10	Oppsummering og samlet konklusjon	86
11	Kommunedirektørens Uttalelse	87
12	Anbefalinger	88
13	Referanser	89

1 BAKGRUNN OG BESTILLING

Forvaltningsrevisjonen *Kvalitet i grunnskoleopplæringen* er prioritert øverst i plan for forvaltningsrevisjon i Harstad kommune for perioden 2020- 2024. Kontrollutvalget i Harstad kommune bestilte, i tråd med dette, i møte 15.12.2020, under sak 57/20, en forvaltningsrevisjon rettet mot grunnskolen. I møte 2.2.2021, under sak 2/21, vedtok kontrollutvalget overordnet prosjektskisse utarbeidet av KomRev NORD, og forvaltningsrevisjonen ble igangsatt kort tid etterpå.

2 PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER

2.1 Problemstillinger

Forvaltningsrevisjonen ble bestilt med følgende problemstillinger:

1. *Tilbyr Harstad kommune tilpasset opplæring i tråd med regelverk og anbefalinger på området, herunder: Innfrir kommunen sentrale krav til vurdering av grunnskoletilbudet?*¹
2. *Kan Harstad kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?*
3. *Hvordan håndterer Harstad kommune elever med skolevegring?*
4. *Er Harstad kommunes arbeid med grunnskoleelevenes psykososiale miljø i tråd med regelverk og anbefalinger på området?*

I forbindelse med sin bestilling uttrykte kontrollutvalget ønsker om at revisor gjorde undersøkelser av kompetansen til lærere som yter spesialundervisning i kommunens grunnskole. Revisor anser at det i denne sammenheng er relevant innledningsvis å undersøke hvorvidt undervisningspersonalet i kommunens grunnskole som sådan oppfyller formelle kompetansekrav. Revisor har derfor lagt følgende problemstilling til grunn – i tillegg til de fire som fremgår ovenfor:

Oppfyller undervisningspersonalet i Harstad kommunes grunnskole formelle kompetansekrav for ansettelse og undervisning?

Problemstillingen drøftes og besvares i kapittel 6 i denne rapporten. Våre undersøkelser av kompetansen til lærere som yter *spesialundervisning* i kommunens grunnskole, fremgår av kapittel 7.6 nedenfor.

Kontrollutvalget ga ved sin bestilling også uttrykk for å ønske undersøkelser av hvorvidt elever med enkeltvedtak om spesialundervisning faktisk mottar slik - i det omfanget vedtaket gir den aktuelle eleven krav på. Spørsmålet drøftes og besvares i kapittel 7.7 i denne rapporten.

---

¹ Opprinnelig var denne problemstillingen formulert som følger: Tilbyr Harstad kommune tilpasset opplæring i tråd med regelverk og anbefalinger på området, herunder sentrale krav til vurdering av grunnskoletilbudet? Revisor har tillatt seg å endre problemstillingens formulering av hensyn til språklig kvalitet.

2.2 Revisjonskriteriekilder

Problemstilling 3 ovenfor er *deskriptivt* formulert, og denne problemstillingen besvarer vi i vår rapport med beskrivelser av kommunens praksis med henblikk på elever med «skolevegring». Problemstilling 1, 2 og 4 ovenfor er *normativt* formulerte. De impliserer *vurderinger* fra revisors side. Revisors vurderinger skal, jf. gjeldende *standard for forvaltningsrevisjon*² være avgrenset til å gjelde hvorvidt reviderte enhet, i dette tilfellet Harstad kommune, oppfyller *revisjonskriterier*. Revisjonskriterier er krav, normer og/eller standarder som kommunens praksis på det reviderte området skal vurderes opp mot. Revisjonskriterier utledes fra autoritative eller anerkjente kilder innenfor det aktuelle området – med utgangspunkt i kontrollutvalgets vedtatte problemstillinger. De relevante kildene for utledning av revisjonskriterier i denne forvaltningsrevisjonen er:

- Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)
- Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova
- Utdanningsdirektoratets *Veilederen Spesialundervisning*, publisert juni 2014 (og sist endret 11.1.2021)

2.3 Revisjonskriterier: sentrale krav til vurderinger av grunnskoletilbudet

Det følger av opplæringslova § 1-3 at opplæringen i grunnskolen skal tilpasses den enkelte elevs evner og forutsetninger. Bestemmelsen gir alle elever rett til *tilpasset opplæring*, men den innebærer ikke at alle elever uten videre har rett til særskilt tilrettelegging. Tilpasset opplæring skal, med henblikk på den ordinære undervisningen, sikres gjennom variasjon og tilpasninger til mangfoldet i elevgruppen innenfor fellesskapet. Slik variasjon og tilpasning kan skje gjennom tiltak knyttet til organiseringen av opplæringen, pedagogiske metoder, arbeid med læringsmiljø, og oppfølging av lokalt arbeid med læreplaner og vurdering. I Kunnskapsdepartementets melding nr. 18 (2010-2011) til Stortinget; «Læring og fellesskap» beskrives tilpasset opplæring som:

«(...) de tiltak som skolen setter inn for å sikre at elevene får best mulig utbytte av opplæringen. De kan være knyttet til organiseringen av opplæringen, pedagogiske metoder, og progresjon (...). Fordi skolen først og fremst er en fellesskapsarena, kan ikke tilpasset opplæring forstås som en ren individualisering av opplæringen. Tilpasset opplæring handler om å skape god balanse mellom evnene og forutsetningene til den enkelte elev og fellesskapet. Denne balansen skapes gjennom læringsmiljøer som tar utgangspunkt i forutsetningene og evnene eleven har. Dette forutsetter at skole løpende vurderer, varierer og endrer sin egen praksis.»³

Retten til *spesialundervisning* inntreer, jf. opplæringslova § 5-1, dersom elever ikke har tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisningen. Slik revisor forstår Utdanningsdirektoratets formuleringer i *Veilederen Spesialundervisning*, må spesialundervisning forstås som en form for tilpasset opplæring. Om forholdet mellom tilpasset opplæring i ordinær undervisning og spesialundervisning skriver *Utdanningsdirektoratet* følgende:

² RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon vedtatt av styret i Norges Kommunerevisorforbund den 12.8.2020.

³ Kunnskapsdepartementet, 2011:9, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-18-20102011/id639487/>

«Spesialundervisning er også tilpasset opplæring, men ikke all tilpasset opplæring er spesialundervisning.»

Det samlede behovet for spesialundervisning i en elevgruppe eller ved en grunnskole samlet sett avhenger gjerne, selv om også utenforliggende hensyn har betydning, av skolens evne til å gi elevene opplæring som ivaretar deres faglige og sosiale utvikling innenfor rammene av den ordinære undervisningen.

Utdanningsdirektoratet legger til grunn at godt læringsmiljø og gode systemer for lokalt arbeid med læreplan, vurdering og tilbakemelding er viktige forutsetninger for å fremme en opplæring som er tilpasset elevenes evner og forutsetninger. I tillegg fremholder Utdanningsdirektoratet at god kompetanse i skolen er en forutsetning for at alle elever får tilpasset opplæring.

Denne forvaltningsrevisjonen favner både om kommunens arbeid med vurdering av grunnskoletilbudet, undervisningspersonalets kompetanse, kommunens saksbehandling i forbindelse med enkeltvedtak om spesialundervisning, og kommunens (skolenes) arbeid med elevenes læringsmiljø.

Vurderinger av grunnskoletilbudet

Opplæringen i grunnskolen skal, jf. forskrift til opplæringslova § 1-1, være i samsvar med Læreplanverket for Kunnskapsløftet⁴. Læreplanverket skal styre innholdet i opplæringen og består av en overordnet del, fag- og timefordeling og læreplaner for de enkelte fag. I læreplanene for de enkelte fag inngår blant annet kompetansemål tilknyttet det enkelte trinn.

Det følger av opplæringslova § 13-3e annet ledd at kommunen skal sørge for at skolene jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Denne forpliktelsen sto fram til 2021 i forskrift til opplæringslova § 2-1 omtalt som *skolebasert vurdering*. Revisor bruker benevnelsen *skolebasert vurdering* i denne rapporten. Elevene skal involveres i denne typen vurderinger. Det overordnede ansvaret for at den type vurderinger som opplæringslova § 13-3e foreskriver, blir gjennomført, påligger etter kommuneloven § 25-1 kommunedirektøren. Revisor utleder på bakgrunn følgende revisjonskriterium.

Harstad kommune skal sørge for at skolene jevnlig vurderer hvorvidt organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Skolene skal ha systemer for å involvere elevene i denne typen vurderinger

Vi drøfter innholdet i slike *skolebaserte vurderinger* nærmere i kapittel 3.1 nedenfor.

Det følger også av opplæringslova § 13-3e første ledd at kommunen (som skoleeier) årlig skal utarbeide en *rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringen*; herunder læringsresultater, frafall og læringsmiljøet. Plikten til å utarbeide en slik rapport må anses å henge nært sammen med plikten til å gjennomføre skolebaserte vurderinger. Rapporten skal drøftes av kommunestyret. Revisor utleder følgende revisjonskriterium fra bestemmelsen:

---

⁴ *Kunnskapsløftet* er en skolereform i grunnskolen og videregående opplæring vedtatt av Stortinget første gang i juni 2004. I 2020 ble en ny reform med samme navn vedtatt av Stortinget.

Harstad kommune v/ kommuneadministrasjonen skal årlig forelegge kommunestyret tilstandsrapport for grunnskoleopplæringen i tråd med opplæringslova § 13-3e.

Krav til undervisningskompetanse

Av opplæringslova § 10-1 følger det at den som skal ansettes i undervisningsstilling i grunnskolen, skal ha relevant faglig og pedagogisk kompetanse. Av § 10-2 følger det at ansatte som skal undervise, må ha relevant kompetanse i de fagene de skal undervise i. Det følger av samme bestemmelse, tredje ledd, at kravet om relevant kompetanse ikke gjelder for undervisningspersonale som er ansatt på vilkår om at de fullfører relevant utdannelse (som leder til at de oppfyller kompetansekravet forbundet med stillingen).

De konkrete kompetansekravene som ansatte i undervisningsstillinger i grunnskolen må oppfylle, fremgår av forskrift til opplæringslova §§ 14-1, 14-2, § 14-3. Revisors undersøkelser av i hvilken grad undervisningspersonalet ved skoler i Harstad kommune oppfyller disse konkrete kravene, er basert på innhenting av kommunens egenrapportering til Grunnskolens Informasjonssystem (GSI). Revisor ser det ikke hensiktsmessig å redegjøre i detalj for kompetansekravene som følger av forskrift til opplæringslova §§ 14-1 og 14-2 her. Vi finner det tilstrekkelig å vise til at det for henholdsvis småtrinnet (1.-4. trinn) og mellomtrinnet (5.-7. trinn) foreligger bestemte krav om universitets- eller høyskoleutdannelse (førskolelærer, barnehagelærer, grunnskolelærer mv.) av et visst omfang. For undervisning i norsk, samisk, norsk tegnspråk, matematikk eller engelsk på barnetrinnet kreves det med enkelte unntak minimum 30 studiepoeng (tilsvarende et halvt års fulltidsstudium) med direkte relevans for faget/fagene den enkelte underviser i. For undervisning på ungdomstrinnet i de ovennevnte fagene kreves det minimum 60 studiepoeng (tilsvarende et helt års fulltidsstudium) som er relevante for faget. Vi utleder følgende revisjonskriterium:

- **Harstad kommune skal sørge for å ha undervisningspersonale som oppfyller kompetansekravene for ansettelse og undervisning i grunnskolen.**

Det følger av opplæringslova § 10-2 fjerde ledd at skoleeier «så langt det er nødvendig» kan fravike kravet om relevant kompetanse i undervisningsfag i tilfeller der skolen ikke har nok kvalifisert undervisningspersonale i faget. Dette må skoleeier ta stilling til fra år til år.

2.4 Revisjonskriterier: Saksbehandling i saker om spesialundervisning

Spesialundervisning, som kan anses som en individualisert form for tilpasset opplæring, er regulert av kapittel 5 i opplæringslova. Retten til spesialundervisning for den enkelte elev følger av opplæringslova § 5-1 første ledd som slår fast at elever som ikke har eller som ikke kan få et tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning.

Saksbehandlingsprosessen tilknyttet spesialundervisning reguleres av opplæringslovas §§ 5-3 og 5-4. Det følger av § 5-3 første ledd at før det kan fattes enkeltvedtak om spesialundervisning, skal det foreligge en *sakkyndig vurdering* av de særlige behovene til eleven. Sakkyndig vurdering skal utarbeides av en pedagogisk-psykologisk tjeneste, heretter benevnt *PPT*, som

hver kommune skal ha.⁵ Bestemmelsen setter videre krav til hva som må inngå i en sakkyndig vurdering.

Før det foretas en sakkyndig vurdering, skal det innhentes samtykke fra eleven eller elevens foreldre, jf. opplæringslova § 5-4 annet ledd. Verken opplæringslova eller Utdanningsdirektoratets veileder oppstiller noen formkrav til dette samtykket.

Forvaltningslovens saksbehandlingsregler utfyller saksbehandlingsreglene som fremgår av opplæringslova i saker om spesialundervisning. Dette innebærer at forvaltningslovens kapittel III som fastslår alminnelige regler om saksbehandling, gjelder når en elev skal utredes (i form av sakkyndig vurdering) og når et eventuelt enkeltvedtak om spesialundervisning skal fattes.

Sakkyndig vurdering

Opplæringslova § 5-3 annet ledd regulerer innholdet i de sakkyndige vurderingene. Det følger av bestemmelsen at den sakkyndige vurderingen blant annet skal gjøre rede for og ta standpunkt til:

- Elevens utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
- Lærevansker hos eleven, og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
- Realistiske opplæringsmål for eleven
- Om en kan løse elevens utfordringer innenfor det ordinære opplæringstilbudet
- Hvilken opplæring som vil gi eleven et forsvarlig opplæringstilbud.

Vurderingen av elevens utbytte av det ordinære opplæringstilbudet skal være en vurdering av om eleven har rett til spesialundervisning i henhold til opplæringslova § 5-1 første ledd. I denne vurderingen inngår også en vurdering av hvorvidt en kan hjelpe på de vanskene eleven har, innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Når det gjelder hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud, er tilrådingen som skal inngå i sakkyndig vurdering sentral. Tilrådingen skal, foruten angivelse av realistiske opplæringsmål, omfatte prinsippene for innholdet i opplæringen samt anbefale en organisatorisk gjennomføring av opplæringen. Dersom eleven har behov for gruppe- eller eneundervisning i større eller mindre grad, må også dette behandles i den sakkyndige vurderingen. Endelig skal den sakkyndige vurderingen angi omfanget av elevens behov for spesialundervisning. Angivelse av antall timer er en del av kravet om drøfting av hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud til den aktuelle eleven, jf. opplæringslova § 5-3 annet ledd. Den sakkyndige vurderingen skal også si noe om hvordan tiden skal fordeles på de ulike organisatoriske løsningene, herunder også beskrive hvilken kompetanse som aktuelle ekstraressurser (undervisningspersonale) må inneha, i de tilfellene det anses nødvendig med ekstra personale for at den aktuelle eleven skal få et forsvarlig opplæringstilbud.

Opplæringslova regulerer ikke eksplisitt hvor lenge en sakkyndig vurdering er gyldig, men det må innfortolkes at den sakkyndige vurderingen skal kunne gi skolen et forsvarlig beslutningsgrunnlag. Det bør derfor komme tydelig frem i den sakkyndige vurderingen hvor lang periode PPT har gitt den gyldighet for. Utdanningsdirektoratet legger til grunn at hvis den sakkyndige vurderingen er grundig og elevens behov er mer eller mindre uendret, kan det tenkes at en sakkyndig vurdering kan gjelde for mer enn ett opplæringsår. Revisor ser på denne bakgrunn ikke noe grunnlag for å utlede et revisjonskriterium tilknyttet hvor «fersk» en

---

⁵ Jf. opplæringslova § 5-6.

sakkyndig vurdering må være for å kunne legges til grunn for et enkeltvedtak om spesialundervisning. Vi har i kapittel 7 likevel påpekt det der vi ser at sakkyndig vurdering har vært tre år gammel eller eldre på det tidspunktet den har blitt lagt til grunn for enkeltvedtak.

Enkeltvedtak om spesialundervisning

En beslutning om å tildele eller ikke å tildele spesialundervisning må, jf. forvaltningsloven § 2 a og b, forstås som et *enkeltvedtak*. Det følger også av opplæringslova §§ 5-3 og 5-4 at det skal fattes enkeltvedtak i saker om spesialundervisning. Eleven eller elevens foreldre har, med de begrensninger som følger av reglene om taushetsplikt og forvaltningsloven § 19, rett til å gjøre seg kjent med innholdet i den sakkyndige vurderingen og til å uttale seg, før det blir gjort vedtak, jf. opplæringslova § 5-4 annet ledd. Tilbud om spesialundervisning skal i den grad det er mulig, utformes i samarbeid med eleven og elevens foreldre, og det skal legges stor vekt på deres mening, jf. opplæringslova § 5-4 tredje ledd.

Forvaltningslovens saksbehandlingsregler utfyller saksbehandlingsreglene i opplæringslova. Enkeltvedtaket skal som hovedregel være skriftlig, og det skal begrunnes samtidig med at vedtaket treffes, jf. forvaltningsloven §§ 23 og 24 første ledd. Begrunnelsen skal vise til de regler vedtaket bygger på, samt de faktiske forholdene som er lagt til grunn, jf. forvaltningsloven § 25 første og annet ledd. For enkeltvedtak om spesialundervisning er det tilstrekkelig å henvise til den sakkyndige vurderingen. Dersom enkeltvedtaket avviker fra den sakkyndige vurderingen, er det presisert i opplæringslova § 5-3 fjerde ledd at skolen må begrunne hvorfor den *ikke* følger tilrådingen i den sakkyndige vurderingen, og hvorfor det fra skolens side legges til grunn at eleven likevel får et opplæringstilbud som oppfyller retten etter opplæringslova § 5-1.

Enkeltvedtaket skal være så klart og fullstendig at det ikke er tvil om hva slags opplæringstilbud eleven skal få, og må ifølge Utdanningsdirektoratets veileder *beskrive spesialundervisningen på en tydelig måte* ved blant annet å

- angi omfanget av spesialundervisningen i tid (som hovedregel i klokketimer) der det er aktuelt
- beskrive innholdet i spesialundervisningen
- beskrive organiseringen av opplæringen
- si noe om kompetansen som er nødvendig i spesialundervisningen

Detaljeringsgraden som Utdanningsdirektoratet viser til, impliserer etter revisors syn at det kun vil være *skriftlige* enkeltvedtak om spesialundervisning som vil være tilstrekkelig.

Saksbehandlingstid

Opplæringslova kapittel 5 angir ikke hvor lang tid det kan gå før det treffes enkeltvedtak om spesialundervisning. Også på dette punktet må opplæringslova suppleres med saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven. Av forvaltningsloven § 11a fremgår det at forvaltningsorganet i forbindelse med enkeltvedtak, skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. Utdanningsdirektoratet fastslår at i vurderingen av hva som er for lang saksbehandlingstid, vil elevens behov for å få avklart sine behov og rettigheter så raskt som mulig, føre til at for eksempel en saksbehandlingstid på totalt over tre måneder kan være for lang saksbehandlingstid. Revisor har tatt utgangspunkt i at henvisningen til PPT må regnes som starttidspunktet for saksbehandlingen tilknyttet enkeltvedtak om spesialundervisning.

Individuell opplæringsplan (IOP)

Det følger av opplæringslova § 5-5 første ledd at det skal utarbeides individuell opplæringsplan (IOP) for elever som får spesialundervisning. Planen skal inneholde en beskrivelse av mål for opplæringen, innholdet i den og hvordan opplæringen skal gjennomføres. IOP skal bygge på enkeltvedtaket om spesialundervisning, og den kan ikke inneholde nye eller andre rettigheter for eleven enn de som kommer frem av enkeltvedtaket. Utdanningsdirektoratet legger til grunn at IOP skal utarbeides så snart som mulig etter at enkeltvedtaket er fattet, men gir i veilederen *Spesialundervisning* ingen nærmere definisjon av hva som med rimelighet kan sies å være «så snart som mulig». Videre kan det, ifølge Utdanningsdirektoratet, være aktuelt å påbegynne arbeidet med IOP før selve enkeltvedtaket er fattet, men planen kan *ikke ferdigstilles før* et enkeltvedtak foreligger.

Innenfor rammen av opplæringslovas krav kan IOP utformes på ulike måter. Hva en IOP mer konkret skal inneholde, og hvor grundig den bør være, må avgjøres etter en faglig vurdering i det enkelte tilfellet. Utdanningsdirektoratet anbefaler at innholdsbeskrivelsen i planen bør angi hva eleven skal arbeide med og områder og arbeidsmåter vedkommende skal ta del i. Om hvordan opplæringen skal drives, sier veilederen blant annet at det kan være aktuelt å omtale organisering av opplæringen, bruk av tid, bruk av personalressurser, læremidler og utstyr.

Årsrapport

Det fremgår av opplæringslova § 5-5 annet ledd at skolen én gang i året skal utarbeide en «årsrapport» for alle elever med spesialundervisning. Årsrapporten skal gi oversikt over opplæringen eleven har fått, og den skal inneholde en vurdering av elevens utvikling i forhold til målene fastsatt i elevens IOP. Ifølge Utdanningsdirektoratet er følgende problemstillinger aktuelle utgangspunkt for årsrapporten:

- Hvordan har elevens opplæring vært – hva har vært bra og mindre bra i opplæringen?
- Hvordan har elevens utvikling vært sett i forhold til målene i IOP?
- Er målene fortsatt relevante eller er det behov for å justere dem?
- Bør tiltakene som gjelder organisering og arbeidsmåter justeres?
- Er det fortsatt behov for spesialundervisning?
- Hvordan bør det videre arbeidet legges opp? Bør det gjøres justeringer i opplegget for øvrig?

Skolen skal sende årsrapporten til eleven/foreldrene og til kommunen.

Når elevens utvikling er vurdert, må skolen i samarbeid med foreldrene og eleven vurdere om det er behov for videre spesialundervisning eller om eleven kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet. Dersom elevens utvikling er relativt stabil og behovet for spesialundervisning er godt dokumentert gjennom tidligere utredninger, kan det være tilstrekkelig å bygge videre på disse utredningene uten å foreta en ny grundig sakkyndig vurdering. Ofte kan det være tilstrekkelig med en grundig utredning for eksempel hvert tredje år. Skolen fatter nytt vedtak om spesialundervisning med samtykke fra foreldrene/eleven, på bakgrunn av den sakkyndige vurderingen og evalueringen i årsrapporten.

På grunnlag av foranstående utleder vi følgende konkrete revisjonskriterier for vurdering av Harstad kommunens praksis når det gjelder behandling av saker om spesialundervisning:

- **Kommunen skal sørge for at det foreligger sakkyndig vurdering fra PPT før det fattes enkeltvedtak om spesialundervisning.**
- **Sakkyndig vurdering skal vise**
  - o eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
  - o lærevansker hos eleven og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
  - o realistiske opplæringsmål for eleven
  - o om man kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet
  - o hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud, herunder
    - prinsippene for innholdet i opplæringen
    - anbefaling om organisatorisk gjennomføring av opplæringen (evt. fordeling på ulike organisatoriske løsninger)
    - omfanget av elevens behov for spesialundervisning
    - hvilken kompetanse aktuelle ekstraressurser (personell) må ha
- **Kommunen skal sørge for at det foreligger skriftlig enkeltvedtak i saker om spesialundervisning.**
- **Enkeltvedtaket skal begrunnes, herunder vise til de reglene vedtaket bygger på, samt de faktiske forhold som er lagt til grunn.**
- **Vedtaket skal beskrive innholdet i spesialundervisningen på en tydelig måte, herunder**
  - o omfanget av spesialundervisningen i tid (som hovedregel i klokketimer) der det er aktuelt
  - o innholdet i spesialundervisningen
  - o organiseringen av opplæringen
  - o kompetansen som er nødvendig i spesialundervisningen
- **Dersom vedtaket avviker fra sakkyndig vurdering, skal det i begrunnelsen for vedtaket vises til hvorfor kommunen mener at eleven likevel får et opplæringstilbud som oppfyller retten etter opplæringslova § 5-1.**
- **Skolen skal så snart som mulig utarbeide individuell opplæringsplan (IOP) for elever som har fått enkeltvedtak om spesialundervisning.**
- **IOP-en skal vise mål for opplæringen, innholdet i opplæringen, og hvordan opplæringen skal gjennomføres.**
- **Beskrivelsen i IOP-en av omfanget opplæringens innhold, mål og gjennomføring skal være i samsvar med elevens enkeltvedtak om spesialundervisning.**
- **Skolen skal utarbeide årsrapport for elever med spesialundervisning.**
- **Årsrapporten skal gi oversikt over den opplæringen eleven har fått og en vurdering av utviklingen til eleven i forhold til målene fastsatt i elevens IOP.**

- **Den totale saksbehandlingstiden tilknyttet enkeltvedtak om spesialundervisning bør ikke overstige tre måneder.**

Revisjonskriteriene vi har utledet, oppgis i tekstboks innledningsvis i kapitlene de brukes i.

2.5 Revisjonskriterier: grunnskoleelevens psykososiale miljø

Opplæringslovas bestemmelser vedrørende grunnskoleelevens fysiske og sosiale skolemiljø fremgår av kapittel 9A. Begrepet *psykososialt skolemiljø*, jf. § 9 A-4, refererer til de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elever og ansatte opplever dette.

Utdanningsdirektoratet fastslår i rundskriv Skolemiljø Udir-3-2017 at siden grunnskoleopplæringa er obligatorisk i Norge, er det viktig at alle elever har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring for elevene, og at eleven har en individuell rett til et trygt og godt psykososialt skolemiljø. Kapittel 9 A i opplæringsloven skal bidra til at elevene har det trygt og godt på skolen slik at elevene trives og kan lære best mulig. Dette innebærer blant annet at elevene ikke skal bli utsatt for krenkende ord eller handlinger verken fra medelever eller ansatte ved skolen.

Skolene og skoleeiers plikter på systemnivå

Opplæringsloven § 9 A-3 andre ledd pålegger skolene å arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at kravene i eller i medhold av kapittel 9 A blir oppfylt. I forarbeidene viser Kunnskapsdepartementet til at kapitlet om skolemiljø inneholder flere konkrete krav til skolen og skolens ansatte. Kravet om *systematisk* arbeid handler til dels om at det må etableres gode rutiner for å oppfylle kravene og dels om å forplikte skolene til å ta et helhetlig og overordnet ansvar for skolemiljøet. For å oppnå målet om et trygt og godt skolemiljø som fremmer helsen, miljøet og tryggheten til eleven, må det systematiske arbeidet være en integrert del av skolevirksomheten på den enkelte skole. Det systematiske arbeidet må tilpasses lokale forhold på den enkelte skole.

Skolene skal ha nulltoleranse for krenkelser; herunder vold, diskriminering og trakassering., jf. opplæringsloven § 9 A-3. Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. Det fremgår av veilederen *Skolemiljø Udir-3-2017* at verken direkte handlinger, som for eksempel hatytringer, eller mer indirekte krenkelser, som utestenging, isolering og baksnakking, skal tolereres. Skolen må derfor ha klare rutiner for hvordan problemer som for eksempel mobbing/krenkelser skal avdekkes og håndteres. Skoleeier skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte skole, jf. § 9 A-10. Reglementet skal inneholde regler om orden og oppførsel, om hvilke tiltak som kan benyttes mot elever som bryter reglementet, og om hvordan slike saker skal behandles.

Av § 9 A-8 følger det at elevene skal få delta i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Opplæringslova kapittel 11 inneholder krav om opprettelse av

bestemte råd og utvalg ved den enkelte skole. Følgende av utvalgene som skal opprettes, har etter lovens ordlyd arbeidsoppgaver med relevans for elevenes psykososiale miljø:

- *Skolemiljøutvalget* skal, jf. opplæringslova § 11-1a, bestå av representanter for elever, foreldrerådet, ansatte, skoleledelsen og kommunen.⁶
- *Elevrådet* skal, jf. opplæringslova § 11-2, bestå av elevrepresentanter for mellom- og ungdomstrinnet. Skoleeier fastsetter antall elevrepresentanter. En representant for undervisningspersonalet skal bistå elevrådet i sitt arbeid.
- *Foreldrerådet* har, jf. opplæringslova § 11-4, alle foreldre til barn ved den aktuelle skolen som sine medlemmer. Foreldrerådet velger et arbeidsutvalg.

Alle disse utvalgene har, slik deres virkeområde er definert av opplæringslova kapittel 11, arbeidsoppgaver som må anses relevante for elevenes psykososiale miljø ved skolene. Elevrådet kan, jf. § 9 A-8, oppnevne representanter til å ivareta elevenes interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljø saker. Hvis det finnes et arbeidsmiljøutvalg ved skolen, kan elevene møte med inntil to representanter når utvalget behandler saker som gjelder skolemiljøet. Elevrepresentantene har talerett og rett til å få sine meninger protokollert.

Den enkelte skole skal informere elevene og foreldrene om deres rettigheter etter opplæringslova § 9 A. Skolene skal også informere elever og foresatte om *aktivitetsplikten* som vi redegjør for nedenfor.

Skolene og ansattes plikter i konkrete saker/enkelt saker

Opplæringslova §§ 9 A-4 og 9 A-5 oppstiller en *aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø*. Innholdet i disse bestemmelsene er i betydelig grad rettet mot den enkelte som arbeider ved skolen; som i førstnevnte bestemmelses første ledd pålegges en plikt til å *følge med på* om elevene har et trygt og godt skolemiljø. I samme bestemmelse pålegges enhver som arbeider på skolen å *gripe inn mot* mobbing, vold, diskriminering og trakassering hvis det er mulig. Av § 9 A-4 annet ledd følger det at alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Av § 9 A-5 følger det at dersom en som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen, utsetter en elev mobbing, vold, diskriminering og trakassering, skal vedkommende straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeier. Disse pliktene for skolens ansatte må anses som fundamentale forutsetninger for at enkeltelevens rett til et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringslova § 9 A-2, skal ivaretas. Imidlertid anser revisor at disse bestemmelsene, som til syvende og sist retter seg mot den enkelte ansatte ved skolene, ikke kan legges direkte til grunn som *revisjonskriterier*. Årsaken er at forvaltningsrevisjon – slik denne tilsynsformen er definert i kommuneloven § 23-3 første og annet ledd – i utgangspunktet er rettet mot *kommunen* som revisjonsobjekt.⁷ Skolen må

⁶ Skolens samarbeidsutvalg, jf. opplæringslova § 11-1, kan selv fungere som skolemiljøutvalg, forutsatt at det oppnevnes tilleggsrepresentanter for elever og foreldre slik at disse samlet får flertall i utvalget.

⁷ I enkelte tilfeller, for eksempel der habilitet er et sentralt tema, kan en forvaltningsrevisjon dreie seg om konkrete ansatte i en kommune. I dette tilfellet er imidlertid kontrollutvalgets problemstillinger orientert mot kommunen og den enkelte skole som revisjonsobjekter.

imidlertid, i kraft av å være den enkelte ansattes arbeidsgiver, gi veiledning og instruksjoner overfor den enkelte gjennom klare rutiner for hvordan problemer som for eksempel mobbing/krenkelser skal avdekkes og håndteres.

Et annet sentralt element i aktivitetsplikten, som formuleres i § 9 A-4 tredje ledd, er at skolen *så snart som mulig skal undersøke saken* ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Også denne bestemmelsen er naturligvis sentral i arbeidet med å sikre elevene et trygt og godt psykososialt miljø. Det at skolen reagerer raskt i slike situasjoner er naturligvis svært viktig. Det å tidfeste *når* en mistanke eller en kjennskap til at en elev ikke har et trygt skolemiljø, har oppstått, må imidlertid anses krevende generelt. Revisor har ikke grunnlag for selvstendig å ta stilling til dette fra sak til sak. Departementet fremhever i forarbeidene til bestemmelsen at undersøkelsesplikten handler om å få frem hva som ligger bak elevens opplevelse – ikke å fremskaffe og vurdere bevis for eller mot at krenkelser eller mobbing har skjedd. Undersøkelsene må ha som formål å få fram fakta om en situasjon, bakgrunnen for elevens opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker opplevelsen av skolemiljøet.⁸ For å gjøre forsvarlige undersøkelser av disse forholdene, må skolen sørge for at de involverte elevene i den enkelte sak blir hørt. Dette vil også involvere de elevene som eventuelle påstander om krenkende atferd/mobbing retter seg imot. Skolens plikt til å sørge for at involverte elever blir hørt, følger av opplæringslova § 9 A-4 femte ledd.

Det følger av § 9 A-4 fjerde ledd at når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal skolen så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. De samme gjelder når skolens egne undersøkelser, jf. bestemmelsens tredje ledd, viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Aktivitetsplikten skal ifølge forarbeidene tolkes utvidende: Skolen må *følge opp tiltakene som settes inn*, evaluere virkningene, og eventuelt legge til eller endre tiltak hvis det er nødvendig for å gi eleven et trygt skolemiljø. Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten etter opplæringslovas § 9 A-4 første til femte ledd.⁹

Når det skal gjøres tiltak i en sak, skal skolen lage en skriftlig plan for dette, jf. opplæringslova § 9 A-4 sjette ledd. Vi omtaler i det følgende denne typen planer som «aktivitetsplaner». Plikten til å utarbeide en skriftlig aktivitetsplan utløses samtidig som selve tiltaksplikten; altså idet en elev selv sier eller skolens egne undersøkelser avdekker at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø. I den skriftlige planen skal det stå hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltakene, og når tiltakene skal evalueres. Av forarbeidene fremgår det at minstekravene til opplysninger i aktivitetsplanen må tilpasses den enkelte saken. Det vil for eksempel kunne være forsvarlig med en kortere og mer skjematisk aktivitetsplan i saker der skolen setter inn tiltak tidlig i prosessen og tiltakene er enkle, enn i saker der tiltakene og saksforholdet er mer sammensatt og komplekst. Aktivitetsplanen gjelder for én elev, men tiltak i aktivitetsplanen kan imidlertid rette seg mot flere elever eller knytte seg til situasjoner som omfatter flere elever.

⁸ Jf. Prop. 57 L (2016-2017) pkt. 5.5.2.4

⁹ Jf. opplæringslova § 9 A-4 syvende ledd.

Av forarbeidene Prop. 57 L (2016-2017) punkt 6.5.2, fremgår det at Kunnskapsdepartementet forutsetter at på én arbeidsuke bør skolen ha klart å imøtekomme eleven og foreldrene tilstrekkelig til at de kjenner seg så ivaretatt at det ikke er aktuelt å melde saken til fylkesmannen (nå Statsforvalteren). Hvis ikke skolen klarer dette, er det rimelig at eleven og foreldrene kan søke hjelp hos en ekstern myndighet og melde saken til Statsforvalteren. Departementet foreslår derfor at en sak skal avvises hos Statsforvalteren dersom den ikke er tatt opp med rektor eller det har gått mindre enn én uke siden den ble tatt opp. Dette impliserer at rektor innen én uke bør ha igangsatt tiltak og utarbeidet *aktivitetsplan*.

Vi utleder som følge av ovennevnte som revisjonskriterier at:

- **Skolene i Harstad kommune skal ha rutiner for hvordan mobbing skal avdekkes og håndteres**
- **Harstad kommune skal gi forskrift om ordensreglement for sine skoler**
  - **Ordensreglementet skal inneholde regler om orden og oppførsel, om hvilke tiltak som kan benyttes mot elever som bryter reglementet, og om hvordan slike saker skal behandles**
- **Skolene i Harstad kommune**
  - **skal undersøke saken så snart det foreligger kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen**
  - **skal utarbeide skriftlige aktivitetsplaner så snart ansatte får kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.**
  - **De skriftlige aktivitetsplanene skal beskrive:**
    - **Hvilket problem tiltakene skal løse,**
    - **Hvilke tiltaksom skolen har planlagt,**
    - **Når tiltakene skal gjennomføres,**
    - **Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene,**
    - **Når tiltakene skal evalueres.**
- **Skolene må sørge for at involverte elever (i enkeltsaker) blir hørt**
- **Skolene må dokumentere hva som faktisk er gjort for å oppfylle tiltaksplikten, herunder hvordan skolen følger opp tiltak, evaluerer virkningen av tiltak og eventuelt legger til/endrer tiltak dersom det er nødvendig**

Skolene i Harstad kommune skal ha

- **skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon**
- **elevråd**
- **foreldreråd med arbeidsutvalg**
- **systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljøet**

- **systemer for å sikre at elevene og foresatte får nødvendig og tilstrekkelig om rettighetene som følger av opplæringslovens kapittel 9A.**

Revisjonskriteriene vi har utledet, oppgis også i tekstboks innledningsvis i kapitlene de brukes i.

3 METODE, DATAMATERIALE OG AVGRENSING

3.0 Innledning

Forvaltningsrevisjonen som denne rapporten bygger på, ble igangsatt i februar 2021. Våre kontaktpersoner i Harstad kommune har vært skolesjefene Vidar J. M. Larsen¹⁰ og Chris Tandy samt kommunalsjef Henry S. Andersen. Nedenfor redegjør vi for vår metodikk i denne forvaltningsrevisjonen. Vi begrunner våre valg av metoder for den enkelte av de fire problemstillingene kontrollutvalget har bedt oss om å legge til grunn.

Revisor har, med henblikk på de ressursmessige rammene denne forvaltningsrevisjonen har vært underlagt, avgrenset undersøkelsene av kommunens grunnskoletilbud til å omfatte seks av kommunens elleve skoler:¹¹

- *Hagebyen skole*
- *Harstad skole*
- *Kila skole*
- *Lundenes skole*
- *Medkila skole*
- *Stangnes ungdomsskole*

3.1 Tilpasset opplæring: Vurderinger av grunnskoletilbudet

For å besvare denne problemstillingen, har revisor tatt utgangspunkt i opplæringslovas bestemmelse om det overordnede arbeidet tilknyttet vurdering av grunnskoletilbudet; § 13-3e. Kommunen skal altså sørge for at skolene jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Etter revisors syn må de vurderingene som denne bestemmelsen gir anvisning på, anses som sentrale i kommunens og skolenes arbeid med *tilpasset opplæring* - i lys av Kunnskapsdepartementets begrepsfesting av dette som de tiltak som skolen setter inn for å sikre at elevene får best mulig utbytte av opplæringen. Revisor legger til grunn at ettersom målene som er fastsatt i Læreplanverket, er sentrert rundt *elevenes utvikling*, må nettopp elevenes utvikling være den sentrale referansen for slike skolebaserte vurderinger. Det å vurdere hvorvidt opplæringens kvaliteter medvirker til måloppnåelse må altså forstås som å vurdere hvorvidt opplæringens kvaliteter medvirker til den utviklingen som Læreplanverkets målformuleringer impliserer at er ønskelig for elevene. *Når elevene de målene som er fastsatt i Læreplanverket?* Med denne forståelsen av skolens «vurderingsplikt» som forutsetning, anser revisor at det å innhente informasjon om skolenes *praksis for å vurdere elevenes utvikling* er det sentrale.¹² Revisor har i denne forvaltningsrevisjonen etterspurt – og blitt tilsendt – dokumentasjon tilknyttet skolenes kartleggingspraksis overfor elever og til dels

¹⁰ Vidar J. M. Larsen gikk av med pensjon før denne forvaltningsrevisjonen ble avsluttet.

¹¹ Vi argumenterte for en slik avgrensning i vårt notat av 19.1.2021 som ble forelagt kontrollutvalget i forbindelse med behandling av overordnet prosjektskisse av samme dato. Kontrollutvalget vedtok under sak 2/21 i møte den 2. februar i år å be revisor innlemme skolene *Lundenes*, *Harstad barneskole*, *Hagebyen* og *Stangnes* i undersøkelsene. Av kontrollutvalgets vedtak fulgte det ellers at revisor skulle se hen til tidligere undersøkelser gjennomført av (tidl.) fylkesmannen med henblikk på utvelgelse av skoler.

¹² Revisor finner støtte for en slik forståelse i Statsforvalterens behandling av temaet (Fylkesmannen i Agder, 2019)

også ansatte. Revisor anser at denne dokumentasjonen utgjør relevante data med henblikk på vurderinger av skolenes oppfyllelse av plikten etter opplæringslova § 13-3e.

Datamaterialet revisor presenterer i denne rapportens kapittel 5, må anses å ligge på et overordnet nivå. I kapittelet inngår fremstillinger av skolenes skriftlige rutinebeskrivelser for kartlegging av elevenes utvikling samt annen dokumentasjon som sier noe om skolenes systematiske arbeid på området. Datamaterialet er ikke egnet til å gi sikker kunnskap om kvaliteten i skolenes faktiske gjennomføring av disse kartleggingene, men revisor har blitt forelagt flere dokumenter i form av resultatrapporteringer og liknende som dokumenterer at flere av de foreskrevne kartleggingene *blir gjennomført* ved de aktuelle skolene. Når det gjelder systemer for å involvere elevene i skolebasert vurdering, jf. opplæringslova 13-3e annet ledd siste setning, legger revisor til grunn en nokså vid forståelse av begrepet «involvering». Revisor anser at det å gjennomføre tester, prøver og elev-/utviklingssamtaler innebærer involvering i den forstand at eleven medvirker til å fremskaffe informasjon som i det hele tatt muliggjør den skolebaserte vurderingen. Andre relevante data vil være elevers medvirkning i rådsorganer, jf. opplæringslova kapittel 11, og elevers deltakelse i ulike former for kartlegging utover de prøveformene som skal belyse elevenes ferdighetsnivå. Vi viser til kapittel 5.1 i vår rapport for nærmere redegjørelser for dokumentasjonen vi har mottatt fra skolene og kommuneadministrasjonen.

Revisor anser videre at det datamaterialet som er samlet inn med henblikk på problemstilling 2 om *saksbehandling i forbindelse med enkeltvedtak om spesialundervisning* – og som i all hovedsak behandles i kapittel 7 i vår rapport - inneholder konkrete eksempler på individnivå på flere *kartleggingsformer* ved de aktuelle skolene. I saksmappene revisor har mottatt, inngår det i flere tilfeller – foruten PPT sin overordnede vurdering av elevens utbytte av opplæringen – rapporter som er utarbeidet i forbindelse med ulike former for tester og kartlegginger som er benyttet overfor den enkelte elev. Revisor anser at denne typen dokumentasjon – foruten å ha en funksjon som saksutredninger i forbindelse med saksbehandlingen av individuelle tilfeller – gir informasjon om det vurderingsarbeidet kommunen må gjøre for å oppfylle plikten til *skolebasert vurdering*. Denne typen dokumentasjon på kartlegginger av enkeltindividers måloppnåelse/utbytte av opplæringstilbudet, er i revisors datamateriale i all hovedsak begrenset til å gjelde et utvalg av tilfeller der det har blitt fattet enkeltvedtak om spesialundervisning etter opplæringslova § 5-1.

Et særlig sentralt dokument med henblikk på kommunens vurderinger av grunnskoletilbudet, er *tilstandsrapporten* som opplæringslova § 13-3e første ledd pålegger skoleeier å utarbeide. Revisor har konsultert Harstad kommunes tilstandsrapporter for grunnskolen for årene 2020 og 2021, og i kapittel 5 gjør vi vurderinger av disse opp mot de innholdskrav som følger av ovennevnte bestemmelse.¹³

3.2 Saksbehandling ved enkeltvedtak om spesialundervisning

Revisors vurderinger av Harstad kommunes saksbehandling i forbindelse med enkeltvedtak om spesialundervisning er basert på gjennomgang av totalt 38 elevmapper fordelt på de seks skolene som inngår i revisors utvalg i denne forvaltningsrevisjonen. Som det fremgår av tabell 1 nedenfor, har revisor valgt å se på saker fra skoleårene 2018/2019 og 2019/2020. Hovedvekten av undersøkte saker er saker der det er fattet enkeltvedtak for skoleåret 2019/2020. Bakgrunnen for dette er at revisor har ønsket et datamateriale som ikke er for

¹³ Se kapittel 2.3 for nærmere redegjørelse for innholdskravene og kapittel 5 for revisors vurderinger av tilstandsrapportene opp mot disse.

gammelt. Når revisor likevel *ikke* har undersøkt saker fra skoleåret 2020/2021, er dette fordi mappegjennomgangen ble planlagt og iverksatt med henblikk på ferdigstilling av vår rapport før sommeren 2021, og under denne forutsetningen ville skoleåret 2019/2020 ha vært det siste *avsluttede* skoleåret. Revisor fikk fra den enkelte skole tilsendt en liste der enkeltvedtakene om spesialundervisning for de to aktuelle skoleårene var blitt tildelt saksnumre. Fra denne lista gjorde revisor et tilfeldig utvalg av saker for nærmere undersøkelse.

Revisor legger til grunn at det mest sentrale dokumentet i en «sak om spesialundervisning», jf. ordlyden i problemstilling nr. 2, er *enkeltvedtaket*. Det er enkeltvedtaket som i praksis *realiserer* den enkelte elevens rett til spesialundervisning, selv om det i sakkyndige vurderinger som oftest tas stilling til spørsmålet om hvorvidt den aktuelle eleven *anses å ha rett til* å motta spesialundervisning. Den enkelte kommune v/ den aktuelle skolen kan velge å se bort ifra (deler av) tilrådingen i den sakkyndige vurderingen, så lenge det i vedtaket begrunnes hvorfor kommunen (skolen) som forvaltningsorgan anser at eleven likevel får et opplæringstilbud som oppfyller retten etter opplæringslova § 5-1. I flere av elevmappene vi har undersøkt fra de seks skolene, inngår det enkeltvedtak om spesialundervisning for både skoleåret 2018/2019 og 2019/2020. I tabell 1 nedenfor fremstiller vi derfor antall undersøkte enkeltvedtak (med tilhørende dokumenter, jf. kapittel 2.4 ovenfor) pr. skole og totalt.

Tabell 1. Gjennomgåtte enkeltvedtak (utvalg) og totalt antall enkeltvedtak (populasjon) ved de seks skolene, skoleårene 2018/2019 og 2019/2020

Skole	Gjennomgåtte enkeltvedtak for skoleåret 2018/2019 (Totalt antall enkeltvedtak ved den enkelte skole i skoleåret)	Gjennomgåtte enkeltvedtak for 2019/2020 (Totalt antall enkeltvedtak ved den enkelte skole i skoleåret)
Hagebyen	1 (16)	4 (16)
Harstad	2 (14)	5 (8)
Kila	7 (26)	12 (30)
Lundenes ¹⁴	1 (3)	2 (5)
Medkila	2 (10)	4 (13)
Stangnes	1 (17)	6 (17)
Totalt	14 (86)	33 (89)

Revisor anser at det å undersøke konkrete tilfeller (i elevmapper) av kommunens saksbehandling i forbindelse med enkeltvedtak, naturligvis gir *relevante* data med henblikk på å besvare spørsmålet om hvorvidt «*kommunen kan dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning*», jf. problemstilling 2. Når det gjelder utvalget som vi baserer våre fremstillinger, vurderinger og konklusjoner i kapittel 7 på, er revisor av den oppfatning at dette samlet sett er stort nok til å gi viktige indikasjoner med henblikk på kvaliteten i kommunens saksbehandling i slike saker. Revisor har ingen holdepunkter for å anta at noen av de dokumentene vi har mottatt fra kommunen (skolene) gir et misvisende bilde av kommunens saksbehandling og praksis i de aktuelle sakene. Vi anser med andre ord dokumentasjonen vi har mottatt, som *pålitelig*.

Revisor skylder imidlertid å gjøre oppmerksom på at det er visse begrensninger forbundet med utvalget som ligger til grunn for vår besvarelse av problemstilling 2 om kommunens saksbehandling i forbindelse med spesialundervisning.

¹⁴ I tillegg til de tre enkeltvedtakene som fremgår av tabellen, inngikk det ett enkeltvedtak med uttrykkelig gyldighet for perioden «2017-2020» i revisors utvalg.

Den første begrensningen ligger i at revisor (nødvendigvis) har måttet avstå fra å undersøke *samtlig*e enkeltvedtak som er fattet i kommunen i de to skoleårene vi har avgrenset våre undersøkelser til å gjelde. (Bare ved de seks skolene denne forvaltningsrevisjonen gjelder, ble det i de to skoleårene fattet til sammen 175 enkeltvedtak om spesialundervisning.) Revisors funn og vurderinger fra undersøkte saker har ikke en direkte overføringsverdi til de enkeltvedtakene som vi ikke har undersøkt og vurdert. Revisor anser likevel å ha undersøkt en så vidt stor andel av enkeltvedtakene, særlig fra skoleåret 2019/2020, at det kan regnes som sannsynlig at liknende funn som de vi har gjort i de undersøkte sakene, også vil kunne forekomme i de sakene vi ikke har undersøkt.

Den andre begrensningen forbundet med revisors utvalg, er at de undersøkte sakene, som nevnt ovenfor, ligger noe tilbake i tid. Når revisor, som i dette tilfellet, blir bedt om å vurdere kommunens saksbehandling i forbindelse med enkeltvedtak om spesialundervisning, anser revisor at årsrapportene som normalt utarbeides etter at det aktuelle skoleåret er over, utgjør en naturlig «avslutning» av saksgangen i forbindelse med det enkelte enkeltvedtak. På tidspunktet da revisors arbeid i forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen ble påbegynt, var det en slik argumentasjon som lå bak at revisor avgrenset sine undersøkelser til de to skoleårene 2018/2019 og 2019/2020. I skrivende stund ligger imidlertid disse to skoleårene noe tilbake i tid, og det kan naturligvis innvendes mot revisors datamateriale at dette ikke omfatter kommunens saksbehandling i forbindelse med enkeltvedtak om spesialundervisning i skoleåret 2020/2021. Revisor har i lys av dette forholdet spurt skolesjef og rektorer i Harstad kommune om hvorvidt kommunens (skolenes) praksis på dette området har blitt vesentlig endret siden de to årene våre undersøkelser gjelder. Skolesjefen har opplyst at det ikke er noen vesentlige endringer i praksisen på området.¹⁵

På bakgrunn av ovenstående drøftinger anser revisor at datamaterialet som er samlet inn gjennom den ovenfor beskrevne mappегjennomgangen, må anses som å utgjøre et gyldig og pålitelig grunnlag for å besvare problemstillingen om kommunens saksbehandling i saker om spesialundervisning. Utvalget vi har gjort av saker i denne forbindelsen, gir etter vårt syn dekning for de vurderinger og konklusjoner som fremgår av kapittel 7 i denne rapporten.

3.2.1 Kompetansen til personalet som gir spesialundervisning – og oppfyllelse av vedtak

Revisors besvarelse av kontrollutvalgets spørsmål angående kompetansen til personalet som forestår spesialundervisning ved de aktuelle skolene, er basert på informasjon vi har blitt forelagt fra den enkelte skoleleder. Etter revisors syn er det i tilknytning til dette spørsmålet også relevant å se hen til hvorvidt skolenes undervisningspersonale generelt oppfyller gjeldende kompetansekrav, jf. opplæringslova m/forskrift. Revisor bemerker at spørsmålet om undervisningspersonalets kompetanse målt mot gjeldende kompetansekrav også har relevans med henblikk på denne forvaltningsrevisjonens overordnede tema; tilpasset opplæring.

Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt den enkelte elev med enkeltvedtak *faktisk mottar spesialundervisning i det omfanget vedtaket angir*, anser revisor at en sammenlikning av årsrapporter og enkeltvedtak er relevant. I vår rapport inngår disse sammenlikningene i kapittel 7.4. Imidlertid er det, uansett hva som opplyses i årsrapporten, ikke mulig for revisor å innhente *sikre* data om hvorvidt den enkelte elev i det enkelte tilfelle faktisk har mottatt spesialundervisning i det omfanget enkeltvedtaket foreskriver. Dette skyldes generelle

---

¹⁵ Fra Harstad skole opplyses det har vært store endringer i ledelsen siden 2018. Fra Stangnes ungdomsskole vises det til at saksbehandlingstiden hos PPT oppleves å ha blitt kortere etter de to skoleårene som revisors undersøkelser omfatter.

begrensinger med henblikk på forholdet mellom *dokumentasjon* og *praksis*: Det kan ikke slutes med fullstendig sikkerhet at saksbehandlingsdokumenter gjenspeiler den faktiske prosessen i den enkelte sak. Dette skyldes ikke særegne forhold for Harstad kommune, men vil være et forbehold som gjelder ved ethvert tilfelle der det er aktuelt å gjøre vurderinger i ettertid av hva som faktisk har skjedd i forbindelse med, for eksempel, gjennomføringen av et spesialundervisningsopplegg. Revisor har ingen mulighet for å gjøre en tilstrekkelig kontroll av om den enkelte elev har mottatt de timene med spesialundervisning som eleven – gjennom enkeltvedtaket – har blitt tildelt. Vi har imidlertid stilt rektorene ved de seks skolene spørsmål om hvilke rutiner de har for å sikre at elevene faktisk mottar spesialundervisning i det omfanget de, jamfør sine respektive vedtak, har krav på. Svarene fra rektorene fremgår av kapittel 7.7. nedenfor.

3.3 Kommunens praksis for å håndtere elever med «skolevegring»

For å få informasjon fra kommunen med henblikk på å kunne besvare problemstilling 3 – om kommunens praksis for å «håndtere elever med skolevegring» - har revisor stilt spørsmål til kommuneadministrasjonen om hvilke rutiner som foreligger på området. Fra kommunen opplyses det at «skolevegring» ikke er et begrep kommunen selv har definert nærmere, men det er utarbeidet rutiner for det kommunen kaller *bekymringsfullt fravær*. Harstad kommune legger til grunn følgende indikatorer i sin definisjon av bekymringsfullt skolefravær:

- *Eleven har høyt fravær, det vil si tre dager eller mer på en måned*
- *Eleven har tre enkelttimer eller mer – til tross for at skolen har gjennomført samtale med eleven*
- *Eleven har kommet for sent tre ganger i løpet av en måned*

Revisor har mottatt skriftlige rutinebeskrivelser som gir informasjon om hvordan *bekymringsfullt fravær* blant elever ved kommunens grunnskoler skal håndteres. Revisors undersøkelser under denne problemstillingen er i utgangspunktet avgrenset mot å undersøke skolens håndtering av *enkeltilfeller* av bekymringsfullt fravær. Da det kan tenkes at det i en del tilfeller er mistriksel eller opplevelse av å bli gjort urett mot som forårsaker fravær blant enkeltelever, må imidlertid datamaterialet som er samlet med henblikk på kommunens plikter etter opplæringslova § 9A-4 også anses relevant. Dette beskrives nærmere i delkapittel 3.4 nedenfor. Se for øvrig kapittel 8 i vår rapport.

3.4 Kommunens arbeid med elevenes psykososiale miljø

Revisors undersøkelser av Harstad kommunes arbeid med elevenes psykososiale miljø omfatter en kartlegging av skolenes strukturelle tilrettelegging for arbeid med elevenes psykososiale miljø og en gjennomgang av et utvalg enkeltsaker fra skolene. I kapittel 9.1 fremstiller vi både kommuneovergripende og skolespesifikk dokumentasjon tilknyttet arbeidet som gjøres med henblikk på elevenes psykososiale miljø ved skolene. Med henvisning til omfanget av kontrollutvalgets bestilling, der fire problemstillinger er utgangspunktet for undersøkelser og vurderinger av praksis i både kommuneadministrasjonen og seks av kommunens skoler, har revisor måttet avgrense undersøkelsene av skolenes generelle arbeid med elevenes psykososiale miljø noe. Revisor har valgt å prioritere undersøkelser av kommunens og skolenes rutiner for avdekking og håndtering av mobbing. Selv om dataene vi presenterer i kapittel 9.1 også sier noe om kommunens og skolenes arbeid med forebygging

og kontinuerlig arbeid for å fremme trivsel, helse og læring blant elevene¹⁶, er våre *vurderinger* i kapittel 9.1 avgrenset til å gjelde kommunens og skolens praksis for avdekking og håndtering av mobbing.

Utover våre undersøkelser av konkrete saker der skolene har opprettet aktivitetsplaner etter opplæringslova § 9 A-4 sjette ledd, har revisor begrensede muligheter for å undersøke skolens løpende praksis fra dag til dag med henblikk på elevenes psykososiale miljø. Vi anser imidlertid at den dokumentasjonen og de opplysningene vi har fått når det gjelder kommunens og skolens systematiske arbeid, *sammenholdt med våre undersøkelser av saker der aktivitetsplan har blitt opprettet*, utgjør relevante og tilstrekkelige data for å gjøre vurderinger av om kommunens arbeid med grunnskoleelevenes psykososiale miljø er i tråd med regelverk og anbefalinger på området, jf. ordlyden i problemstilling 4 og de avgrensninger som er beskrevet ovenfor.

Revisor anser at det å undersøke kommunens (skolens) praksis med hensyn til enkeltsaker, ikke bare er relevant – men helt nødvendig – for å kunne vurdere kommunens arbeid med grunnskoleelevenes psykososiale miljø.¹⁷

Våre vurderinger av skolens praksis i enkeltsaker der skolen får mistanke eller kunnskap om at en elev ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø, er i denne forvaltningsrevisjonen basert på undersøkelser av 16 konkrete saker. Tabell 2 nedenfor viser antall gjennomgåtte saker pr. skole.

De undersøkte sakene er, bortsett fra at de alle stammer fra skoleåret 2019/2020 eller senere, tilfeldig utvalgt. Fra Stangnes ungdomsskole ble det da revisor etterlyste oversikt over såkalte «9A-saker» opplyst at det ikke var noen slike ved skolen i skoleåret 2019/2020. For å få relevante data også fra denne skolen, har revisor derfor undersøkt tre av fire 9A-saker som har tilkommet etter at skoleåret 2019/2020 var avsluttet.

Tabell 2. Utvalg av «9A-saker» fra den enkelte skole, skoleåret 2019/2020. Populasjon i parentes.

Skole	Gjennomgåtte «9A-saker» fra den enkelte skole (Totalt antall saker ved den enkelte skole i skoleåret)
Hagebyen	1 (1)
Harstad	3 (5)
Kila	4 (9)
Lundenes	2 (2)
Medkila	3 (4)
Stangnes	3 (4)
Totalt	16 (25)

Revisor har med hensyn til konkrete enkeltsaker ved skolene, altså tatt utgangspunkt i en avgrensning til skoleåret 2019/2020 (og for Stangnes ungdomsskole: saker med senere opprinnelse enn dette). Også her har revisor ønsket et datamateriale som ikke inneholder så gamle saker at revisors vurderinger mister relevans. I likhet med utvalget av saker angående spesialundervisning, er utvalget av «9A-saker» gjort med utgangspunkt i planlagt ferdigstilling før utgangen av skoleåret 2020/2021. Revisor har med hensyn til «9A-sakene» har valgt å ta

¹⁶ Jf. opplæringslova § 9 A-3 annet ledd.

¹⁷ Vi viser til dokumentasjonsplikten som påligger skolen jf. opplæringslova § 9 A-4 syvende ledd.

utgangspunkt i ett – og ikke to – skoleår. Vi anser at dette utvalget er tilstrekkelig til å gi klare indikasjoner med henblikk på de seks skolenes arbeid i slike saker – og da særlig med henblikk på skoleåret 2019/2020. Revisor har også med henblikk på denne typen saker spurt skolesjef og rektorer om det har vært vesentlige endringer i praksisen i kommunen (skolene) siden det skoleåret våre undersøkelser omfatter. Skolesjef opplyser at skolene bygger stadig mer kompetanse på området, men det har ikke vært store endringer i praksisen siden 2019/2020. Rektor ved Stangnes ungdomsskole har imidlertid opplyst at det i senere tid er gjort et vesentlig forbedringsarbeid ved skolen med hensyn til praksisen i slike saker. Se for øvrig kapittel 9.3.

Før denne rapporten ble utferdiget i endelig utgave, har våre fremstillinger av informasjonen vi bygger på, vært forelagt skolesjef og rektorene ved de seks skolene for *verifisering*. Disse har dermed blitt gitt anledning til å bekrefte, korrigere og/eller supplere datamaterialet vi bygger på. I forbindelse med denne verifiseringen har vi fått supplerende data fra kommuneadministrasjonen ved de ovennevnte ansatte, og enkelte innvendinger fra rektors side mot de faktaopplysningene vi «i første omgang» la til grunn, har blitt håndtert og avklart.

Vi anser å ha gjennomført denne forvaltningsrevisjonen i tråd med kravene som følger av gjeldende standard for forvaltningsrevisjon.¹⁸

---

¹⁸ RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020 og gjort gjeldende som god kommunal revisjonsskikk for forvaltningsrevisjoner med oppstartsbrev sendt etter 30.09.2020

4 GRUNNSKOLETILBUDET I HARSTAD KOMMUNE

Harstad kommunes grunnskoletilbud er organisert i elleve skoler:

- Bergseng skole
- Harstad skole
- Hagebyen skole
- Kanebogen skole
- Kila skole
- Medkila skole
- Seljestad barneskole
- Seljestad ungdomsskole
- Stangnes ungdomsskole
- Sørvik skole
- Øyriket oppvekstsenter (Lundenes skole)

Nedenfor følger en kort presentasjon av de seks skolene som inngår i revisors utvalg for undersøkelse i forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen.

Hagebyen skole

Foto: Harstad kommune

Hagebyen skole ligger nordøst for Harstad sentrum og tilbyr undervisning på ungdomstrinnet (8. – 10. klassetrinn). Skolen hadde 234 elever i skoleåret 2020/2021. I samme skoleår var det ifølge Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) 30 lærere ansatt ved skolen.

Harstad skole

Foto: Harstad kommune

Harstad skole ligger i Harstad sentrum og hadde 367 elever og 41 lærere i skoleåret 2020/2021. Skolen tilbyr undervisning på små- og mellomtrinnet (1. – 7. klassetrinn).

Kila skole

Foto: Harstad kommune

Kila skole, som ligger ca. 10 kilometer sør for sentrum av Harstad, tilbyr undervisning på barne- og ungdomstrinnet (1. – 10. klassetrinn). Skolen hadde 463 elever i skoleåret 2020/2021. I samme skoleår var det 45 lærere ved skolen.

Lundenes skole (Øyriket oppvekstsenter)

Foto: Harstad kommune

Lundenes skole ligger på Lundenes på Grytøy. Skolen tilbyr undervisning på barne- og ungdomstrinnet (1. – 10. klassetrinn). I skoleåret 2020/2021 var det 61 elever og ti lærere ved skolen.

Medkila skole

Foto: Harstad kommune

Medkila skole ligger på Medkila i Harstad. Skolen tilbyr undervisning på barnetrinnet (1. – 7. årstrinn). I skoleåret 2020/2021 var det 194 elever og 20 lærere ved skolen.

Stangnes ungdomsskole

Foto: Harstad kommune

Stangnes ungdomsskole ligger i bydelen Stangnes i Harstad og tilbyr undervisning på ungdomstrinnet (8. – 10. klassetrinn). I skoleåret 2020/2021 var det 57 elever og 13 lærere ved skolen.

Organisatorisk sorterer kommunens skoler under en felles *skolesjef* som i sin tur er underordnet *kommunalsjef* for kultur og oppvekst.

5 VURDERINGER AV GRUNNSKOLETILBUDET

Tilbyr Harstad kommune tilpasset opplæring i tråd med regelverk og anbefalinger på området, herunder: Innfrir kommunen sentrale krav til vurdering av grunnskoletilbudet?

Revisjonskriterier

Harstad kommune skal sørge for at skolene jevnlig vurderer hvorvidt organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Skolene skal ha systemer for å involvere elevene i denne typen vurderinger

Harstad kommune v/ kommuneadministrasjonen skal årlig forelegge kommunestyret tilstandsrapport for grunnskoleopplæringen i tråd med opplæringslova § 13-3e.

*Kilder: Opplæringslova kapittel 13
Forskrift til opplæringslova kapittel 14*

5.0 Innledning

Kommunen skal sørge for at skolene jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Etter revisors syn må de vurderingene som denne bestemmelsen gir anvisning på, anses som sentrale i kommunens og skolenes arbeid med *tilpasset opplæring* - i lys av Kunnskapsdepartementets begrepsfesting av dette som *de tiltak som skolen setter inn for å sikre at elevene får best mulig utbytte av opplæringen*. Skolenes arbeid med skolebasert vurdering må altså oppfattes som en sentral forutsetning for å tilby tilpasset opplæring.

5.1 Revisors funn

Revisor har blitt forelagt en omfattende mengde dokumentasjon fra kommuneadministrasjonen samt den enkelte skole i anledning denne forvaltningsrevisjonen. Flere av dokumentene fremstår som refleksjoner over grunnskoletilbudet.

Fra kommuneadministrasjonen v/ skolesjef har revisor mottatt flere dokumenter med relevans for kravet som følger av opplæringslova § 13-3e.

I dokumentet *Kartleggingsrutiner* gis det en oversikt over «minstekravet av kartleggingsverktøy som skal benyttes på alle elever i Harstad kommune. Flere av kartleggingsverktøyene som brukes på samtlige trinn, er, så vidt revisor kan se, relatert til *basisferdigheter*:

- Lesing, (rett)skrivning og språkforståelse
- Regneferdigheter

Andre av kartleggingsverktøyene – til bruk fra tredje klasse og oppover – er tilknyttet engelsk og digitale ferdigheter. Flere av de kartleggingsverktøyene som identifiseres i dokumentet *Kartleggingsrutiner*, er *nasjonale prøver*. Nasjonale prøver er obligatoriske prøver som gir informasjon om elevenes ferdigheter i lesing, regning og engelsk. Prøvene gjennomføres om høsten – kort tid etter at elever har startet på 5., 8., og 9. trinn i grunnskolen. Som vi viser nedenfor, dokumenteres det i *Tilstandsrapporter* for grunnskolen at disse er gjennomført i Harstad kommune i 2020 og 2021. Samtlige av de seks skolene som inngår i vårt utvalg i denne forvaltningsrevisjonen, har opplyst at disse prøvene gjennomføres hos dem. Ved enkelte av skolene opplyses det at disse prøvene også har blitt gjennomført ved andre trinn enn de ovennevnte – der gjennomføring er obligatorisk.

Revisor har konsultert Harstad kommunes *Tilstandsrapporter for grunnskolen* for årene 2020 og 2021. Det fremgår av begge rapportene at det – i tråd med Utdanningsdirektoratets føringer – er gjennomført nasjonale prøver blant elevene på 5., 8., og 9. trinn i lesing, regning og engelsk. I tilstandsrapportene presenteres resultatene fra disse prøvene. Begge rapportene inneholder også informasjon om standpunkt karakterer i matematikk, norsk og engelsk – i form av gjennomsnittsverdier. I tilstandsrapporten for 2020 inngår det også tilsvarende presentasjoner av eksamens karakterer i disse tre fagene. Begge tilstandsrapportene inneholder presentasjoner av gjennomsnittlige antall grunnskolepoeng¹⁹ blant avgangselevne i kommunen. Både karakterer og grunnskolepoeng sammenliknes – som gjennomsnittsverdier – med resultater på nasjonalt nivå i begge rapportene. I tilstandsrapporten for 2021 gjøres det også sammenlikninger med fylkeskommunale gjennomsnitt.

I tilstandsrapporten for 2020, som er noe mer omfattende enn den for 2021, presenteres også *skolebidrag*²⁰ på småtrinnet, mellomtrinnet og ungdomstrinnet.

Tilstandsrapportene inneholder, utover redegjørelser for de nevnte, resultatorienterte variablene, en kortfattet redegjørelse for ressursbruken i kommunens grunnskole (sammenliknet med sammenliknbare kommuner), antall elever, gjennomførte årverk (av undervisningspersonale), læringsmiljø²¹, gjennomføring, internkontroll og kompetanseutvikling. Revisor registrerer at tilstandsrapportene for 2020 og 2021 har blitt forelagt kommunestyret i Harstad. Rapportene ble behandlet av kommunestyret henholdsvis 3.12.2020 og 9.12.2021.

Utklipp 1 på neste side omfatter avsnitt nr. 6 *Konklusjon* i Harstad kommunes tilstandsrapport for 2021.

---

¹⁹ *Grunnskolepoeng* er ifølge rapportene et mål på det samlede læringsutbyttet for elever som sluttvurderes med karakterer. Grunnskolepoeng er beregnet som summen av elevenes karakterer, delt på antall karakterer og ganget med 10.

²⁰ *Skolebidrag* skal indikere hvor mye skolen har bidratt til elevens læring i de grunnleggende ferdigheter/fag som testes på nasjonale prøver sammenliknet med elever med tilsvarende elevbakgrunn på landsnivå. Skolebidraget tilsvarende dermed forskjellen mellom det resultatet elevene ved en bestemt skole faktisk oppnår på de nasjonale prøvene, og det gjennomsnittet de forventes å oppnå dersom skolens bidrag er likt med landsgjennomsnittet.

²¹ Se kapittel 9.1 i denne rapporten for ytterligere beskrivelser.

Utklipp 1. Kapittel 6, Konklusjon, Tilstandsrapport for grunnskolen, Harstad kommune, 2021

Tilstandsrapporten viser at resultater for Harstad i stor grad ligger på landsgjennomsnittet. Elevene trives godt på skolen. Nasjonale prøver, grunnskolepoeng og elevundersøkelsen viser at det arbeides godt i skolene, men vi ser også at det er forskjeller mellom skolene. Dette kommer tydeligst frem i skolebidragsindikatorene.

Når det gjelder mobbing, så viser tallene over tid samlet for Harstad en forbedring, selv om 10. trinn ligger fortsatt litt over nasjonalt nivå. Det er viktig at alle skolene har forebyggende fokus for å skape et godt skolemiljø, og samtidig ha gode rutiner på å gripe fatt i enkelthendelser. Vi ønsker et inkluderende fellesskap for alle barn og unge i Harstad, hvor de tidlig fanges opp og får hjelp ut fra individuelle behov. Dette krever tverrfaglig samarbeid hvor man ser på hele utdanningsløpet. Skoleledelsen samarbeider med PPT, UH-sektor og andre aktører for å forbedre praksis, rutiner og systemer, slik at alle barn og unge opplever en skole som gir muligheter.

Regionen Sør-Troms har valgt Senter for praksisrettet utdanningsforskning (SePU), ved Høgskolen i Innlandet, som samarbeidspartner i den nasjonale modellen for desentralisert kompetanseutvikling. Alle lærere har fått en innføring i og utprøving av pedagogisk analyse på egen praksis og i løpet av høsten 2021 vil Harstad kommune, i samarbeid med SePU, gjennomføre en kartlegging av alle skoler. Dette vil danne en viktig del av grunnlaget for det fremtidig kompetanseutviklingsarbeidet i Harstadskolen.

Skoleeierne forplikter å følge opp de enkelte skolene for sikring av god kvalitet. Tilstandsrapporten skal gi Harstad kommune et grunnlag for å jobbe langsiktig med å forbedre undervisningen og læringsresultatene, samt øke trivselen og redusere mobbing.

Fra de seks skolene som inngår i vårt utvalg i denne forvaltningsrevisjonen har vi, i varierende omfang, også mottatt redegjørelser for øvrige rutiner skolene har for å kartlegge elevenes utbytte av opplæringen. Fra flere av skolene vises det direkte til kommunens kartleggingsrutiner som identifiserer hvilke kartleggingsverktøy som skal benyttes. Enkelte av skolene har også lagt ved eksempler på kartleggingsskjemaer og årshjul for arbeidet med kartlegging av elevenes læringsutbytte. Noen av skolene har også forelagt revisor eksempler på utfylte kartleggingsskjemaer som dokumenterer faktisk gjennomføring av kartlegginger blant elevene. Alle skolene opplyser å ha gjennomført *elevundersøkelse*, og noen av skolene har oversendt fremstillinger av resultater fra denne. Utdanningsdirektoratets *elevundersøkelser* er obligatoriske for skolene, og de skal gjennomføres i høstsemesteret på 7. og 10. trinn. Skolene kan selv velge om de også vil gjennomføre undersøkelsene på andre trinn, og om de også ønsker å gjennomføre slike undersøkelser i vårsemesteret (i tillegg til i høstsemesteret). Resultater fra elevundersøkelsene er også gjengitt i de to tilstandsrapportene for Harstad kommune som revisor har lest og vurdert, jf. fremstillingene ovenfor. Elevundersøkelsene skal gi informasjon om elevenes subjektive oppfatninger av egen læringsituasjon.

Revisor har også blitt forelagt dokumentet *Underveisvurdering*. Innledningsvis i dokumentet gjengis innholdet i opplæringslova § 3-11 Underveisvurdering, og det vises i tråd med lovens ordlyd til at underveisvurderinger skal brukes som et verktøy i læringsprosessen og som grunnlag for tilpasset opplæring. Underveisvurderingen skal inneholde informasjon om elevens kompetanse og gi veiledning om hvordan hun eller han kan utvikle sin kompetanse i faget. Det vises til bestemmelsens formulering om at eleven minst én gang i halvåret har rett til en samtale med kontaktlæreren (eller instruktøren) om sin utvikling sammenliknet med kompetansemålene i fagene. Videre i dokumentet beskrives det hvordan underveisvurderinger skal gjennomføres i Harstad kommunes grunnskole. Kommunen legger til grunn at underveisvurderinger består av:

- Fortløpende veiledning og vurderingsdialog mellom lærer og elev

- Systematiske og organiserte fagsamtaler²² mellom faglærere og elever
- Elevsamtaler²³
- Utviklingssamtaler²⁴
- Halvårsvurderinger: Skriftlige vurderinger i januar og muntlig vurdering i juni²⁵

Fra samtlige av de seks skolene har det blitt rapportert at denne typen vurderingsarbeid gjøres ved skolen. Fra noen av skolene har revisor blitt forelagt årshjul som viser arbeidet skolen skal gjennomføre med henblikk på skolebasert vurdering. Av utklipp 2 nedenfor fremgår et eksempel på et slikt årshjul, hentet fra *Kila skole*.

Utklipp 2. Årshjul for skolebasert vurdering – Kila skole

Skolebasert vurdering – Kila skole

Hva	Tid	Gjennomført
Nasjonale kartleggingsprøver <ul style="list-style-type: none"> • 5.trinn • 8.trinn • 9.trinn • 1.trinn • 2.trinn • 3.trinn 	Årlig	Aug./sept. 2020 Aug./sept. 2020 Aug./sept. 2020 Mai 2021 Mai 2021 Mai 2021
Elevundersøkelsen <ul style="list-style-type: none"> • 7. trinn • 10. trinn 	Årlig	Des. 2020 Des 2020
Lærerundersøkelsen <ul style="list-style-type: none"> • 10-faktor • SEPU sin kartlegging • Medarbeidersamtaler 	Hvert 3. år Hvert annet år Årlig	16.11.2020 Nov. 2019 Nyansatte høst 2020 Ansatte vår 2021
Trivselsundersøkelser - elever <ul style="list-style-type: none"> • SEPU sin kartlegging for elever 	Hvert annet år	Nov. 2019
Læringsmiljøundersøkelsen i samarbeid med PPT <ul style="list-style-type: none"> • 5. trinn • 8. trinn • Andre trinn ved behov 	Årlig	15. okt. 2020 19.nov 2020
Elevsamtaler <ul style="list-style-type: none"> • Alle trinn 	Minimum to ganger i året	I forkant av utviklingssamtalene
Sosiometri i samarbeid med PPT <ul style="list-style-type: none"> • 7.trinn • Andre trinn ved behov 	Årlig	22.mars 2021
Andre tilpassa trivselsundersøkelser	Ved behov	
Foreldreundersøkelser <ul style="list-style-type: none"> • SEPU sin kartlegging 	Annet hvert år	Nov.2019
Eksamen	Årlig - mai/juni	
Standpunkt	Årlig - juni	
Ledersamtale (kommunaldirektør for oppvekst, skolesjef, skolefaglig rådgiver og skolens ledelse)	To ganger i året	Høst 2020 28. april 2021
Utviklingssamtaler	Årlig høst - vår	Høst 2020
Elevsamtaler	Årlig høst-vår	Høst 2020
Fagsamtaler	Etter behov	
Muntlige/skriftlige halvårsvurderinger	Januar og juni	15.januar
Elevråd <ul style="list-style-type: none"> • Ungdomstrinnet 	En gang pr. mnd	

• Mellomtrinnet		
Rådsorgan <ul style="list-style-type: none"> • FAU • SU/skolemiljøutvalget 	5 ganger i året 4 ganger i året	To høst, tre vår To høst, to vår

²² Fra disse samtalen skal det føres logg: dato for samtale og innhold

²³ Samtaler mellom kontaktlærer og elev som forberedelse til utviklingssamtale

²⁴ Samtale mellom kontaktlærer, elev og elevens foresatte. Det utarbeides notat fra samtalen til arkivering.

²⁵ Den skriftlige vurderingen i januar skal for 1. trinn omfatte fagene norsk og matematikk. For 2. til 6. trinn skal vurderingen omfatte norsk, matematikk og engelsk samt en felles oppsummering for øvrige fag med vekt på fagovergrepene kompetanser og veiledning for videre positiv utvikling. For 7. til 10. trinn skal vurderingen omfatte samtlige fag. Muntlige halvårsvurderinger i juni skal gjennomføres etter «samme mønster» som de skriftlige vurderingene i januar

Alle de seks skolene som inngår i revisors utvalg, har forelagt revisor opplysninger og dokumentasjon som indikerer at resultatene av kartlegginger og prøver som gjennomføres overfor elevene, blir analysert og vurdert på gruppenivå – med henblikk på videreutvikling av opplæringstilbudet.

I dokumentasjonen revisor har mottatt både fra kommuneadministrasjonen sentralt og fra den enkelte skole, inngår det flere eksempler på faglig utviklingsarbeid med hensyn til grunnskoletilbudet. Revisor ser grunn til å trekke frem enkelte av eksemplene på dette:

- *Plan for læringsstrategier for skolene i Harstad kommune*
  - I dette dokumentet fremkommer det at kommunen har deltatt i den nasjonale satsingen Motivasjon – mestring – muligheter, og kommunen har deretter utarbeidet en plan for læringsstrategier for *lesing*.
- *Digitaliseringsstrategi for barnehage og skole, 2020-2023, Harstad kommune*
  - Dokumentet inneholder innledningsvis følgende formulering: «*Fagfornyelsen (nye nasjonale læreplaner fra 2020) legger stor vekt på digital læring og forutsetter utstrakt bruk av IKT i undervisningen i grunnskolen. Digitale ferdigheter videreføres som en av fem grunnleggende ferdigheter. I de fagspesifikke planene er det formulert konkrete kompetansemål innen digital læring, algoritmisk tenkning og digital dannelse, - dømmekraft, og etikk i alle trinn i skolen.*»
  - Dokumentet inneholder følgende hoveddeler:
    - Begrunnelse av behovet for en digitaliseringsstrategi
    - Beskrivelse av status «i dag»
    - Redegjørelse for utfordringer og muligheter
    - Visjon for digitalisering og pedagogisk bruk av IKT i barnehage og skole
    - Mål, strategier og tiltak for underområdene
      - Kompetanse (hos de som leder læringsarbeid)
      - Pedagogisk innhold (i læremidler og verktøy)
      - Digital infrastruktur (tilgang til egnet ikt-utstyr)

Fra alle de seks skolene som inngår i revisors utvalg har revisor mottatt dokumentasjon som indikerer at det er opprettet elevråd ved samtlige skoler, og at det er aktivitet i disse elevrådene. Fra flere av skolene foreligger det også dokumentasjon som tilsier at elevene – utover de nasjonale prøvene og elevundersøkelsene fra Utdanningsdirektoratet – får mulighet til å uttrykke subjektive oppfatninger om blant annet undervisningen ved skolen i ulike spørreundersøkelser og kartlegginger som gjennomføres. Noen av disse spørreundersøkelsene ser ut til å være tilknyttet *Plan for desentralisert kompetanseutvikling i Sør-Troms region* (som nevnes i konklusjonen i kommunens *Tilstandsrapport for grunnskolen, 2021*).

Det fremgår av dokumentasjonen revisor har blitt forelagt, at Harstad kommune - i samarbeid med Gratangen kommune, Ibestad kommune, Kvæfjord kommune, (tidl. Skånland kommune) og Tjeldsund kommune - har inngått i et samarbeid om skolebasert kompetanseutvikling.

Høyskolen i Innlandet har deltatt som partner i samarbeidet, og *UIT Norges Arktiske Universitet* har vært observatør. Fire målsetninger utgjør utgangspunktet for samarbeidet:

- *Alle har et godt og inkluderende arbeidsmiljø*
- *Barn og unge som har behov for det, får tidlig hjelp slik at alle får utviklet sitt potensial*
- *De ansatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse*
- *Alle lykkes i opplæringen og utdanningen*

- Slik samarbeidet rent innholdsmessig skisseres i dokumentet, må det anses å ha relevans med henblikk på vurderinger av skoletilbudet. Tema som inngår i samarbeidets innhold, er blant andre:
  - Overordnet del – ny læreplan
  - Teknologi i naturfag
  - Kartlegging av elever med stort læringspotensial
  - Fagfornyelsen²⁶ hos fylkesmannen
  - Fagfornyelsen/samskaping
  - Matematikk – fagfornyelsen
  - Fagfornyelsen og kompetansepakkene tilknyttet denne

Flere av skolene – herunder Hagebyen skole, Harstad skole, Kila skole og Medkila skole – opplyser eller dokumenterer gjennomføring av spørreundersøkelser blant elevene som del av ovennevnte utviklingsprogram.

5.2 Revisors vurdering

Revisor legger, slik vi argumenterer for i kapittel 3.1 ovenfor, til grunn at det er skolenes praksis for å vurdere elevenes utvikling som er det sentrale i *skolebasert vurdering* etter opplæringslova § 13-3e annet ledd. Etter revisors syn må kommunens tilstandsrapporter for grunnskolen ses som dokumentasjon på at slike vurderinger gjøres på et *overordnet nivå* i kommunen – gjennom at de prøver og kartlegginger kommunen er forpliktet til å delta i, blir gjennomført, og at resultatene gjøres til gjenstand for analyse og rapportering til politisk nivå. Dokumentasjonen revisor har blitt forelagt fra de seks skolene i vårt utvalg, og som omtales her i kapittel 5, indikerer – og dokumenterer i noen grad – at også andre former for kartlegginger foretas ved de seks skolene. Revisor legger til grunn en bred forståelse av «skolebasert vurdering», i den forstand at all testing, vurdering og kartlegging av elever – gjennom prøver, spørreundersøkelser, eksamen og fastsettelse av standpunktkarakterer – må betraktes som å utgjøre bestanddeler av skolebasert vurdering. Revisor legger videre til grunn at deler av dokumentasjonen som fremstilles her i kapittel 5.1, indikerer at de individuelle resultatene fra kartlegginger og prøver analyseres på et overordnet nivå ved skolene, og at det gjennomføres utviklingsarbeid relatert til kommunens grunnskoletilbud. Selv om revisor ikke har gjort stikkprøver tilknyttet den praktiske gjennomføringen av kartlegginger, underveisvurderinger, elev- og utviklingssamtaler med mer, anser revisor at det foreliggende datamaterialet er tilstrekkelig til at det kan slutes at Harstad kommune har et *system for å vurdere* hvorvidt opplæringens organisering, tilrettelegging og gjennomføring medvirker til at Læreplanverkets mål oppnås. Revisor viser for øvrig til kapittel 7.8 i denne rapporten der vi argumenterer for at funn i elevmapper i forbindelse med våre undersøkelser av kommunens saksbehandling ved spesialundervisning, også er relevante med henblikk på skolebasert vurdering.

Revisor vurderer at Harstad kommune – med henblikk på de seks aktuelle skolene – *oppfyller* revisjonskriteriet om jevnlig å vurdere hvorvidt organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå de målene som er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet.

---

²⁶ Fagfornyelsen er navnet på prosessen med å utvikle og innføre nye læreplaner i Kunnskapsløftet. Nye læreplaner ble tatt i bruk fra 2020 (Utdanningsdirektoratet, 2022).

Revisor anser at begrepet «involveres» jf. ordlyden i opplæringslova § 13-3e annet ledd også nødvendigvis må tolkes nokså vidt. Når elever i grunnskolen gjennomfører tester, prøver og elev-/utviklingssamtaler må dette i seg selv betraktes som involvering i skolebasert vurdering. Det fremgår av tilstandsrapportene for grunnskolen at det gjennomføres elevundersøkelser. Fra kommuneadministrasjonen og skolene dokumenteres det – riktignok i noe varierende omfang fra skole til skole – at elevråd er opprettet og at det gjennomføres andre typer kartlegginger av elevenes subjektive opplevelser av blant annet undervisningstilbudet. Revisors vurdering er at kommunen synes å ha systemer som sikrer at elevene involveres i den skolebaserte vurderingen.

Etter revisors syn har administrasjonen i Harstad kommune i 2020 og 2021 *oppfylt* revisjonskriteriet om å forelegge kommunestyret en tilstandsrapport for grunnskolen – som inneholder informasjon om resultater, frafall (gjennomføring) og læringsmiljø.

Revisors konklusjon er at Harstad kommune ved de seks undersøkte skolene innfrir sentrale krav til vurdering av grunnskoletilbudet, herunder *skolebasert vurdering*. Revisor legger til grunn at kommunen – ved de seks skolene – gjennom dette besørger en grunnleggende forutsetning for å tilby *tilpasset opplæring*, jf. revisor Utdanningsdirektoratets drøftinger av dette begrepet.²⁷

---

²⁷ Se kapittel 2.3 ovenfor.

6 UNDERVISNINGSPERSONALET - KOMPETANSEKRAV

Oppfyller undervisningspersonalet i Harstad kommunes grunnskole formelle kompetansekrav for ansettelse og undervisning?

Revisjonskriterium

- **Harstad kommune skal sørge for å ha undervisningspersonale som oppfyller kompetansekravene for ansettelse og undervisning i grunnskolen.**

Kilder: Opplæringslova

Forskrift til opplæringslova

6.1 Revisors funn

I Harstad kommunes Tilstandsrapport for grunnskolen 2021 opplyses det blant annet om andelen undervisning som i det enkelte skoleår er gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning. Utklipp 3 nedenfor er hentet fra tilstandsrapporten.

Utklipp 3. Tabell fra Harstad kommunes tilstandsrapport for grunnskolen, 2021

Harstad kommune / Hársttáid Suohkan (EIER) | Antall elever | Egne tall

Skoleår	Antall elever	Årsverk for undervisningspersonale	Andel undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning
2020-21	2 792	278,7	96,2
2019-20	2 813	280,4	97,6
2018-19	2 857	301,4	97,2

Harstad kommune / Hársttáid Suohkan (EIER), Grunnskole, Antall elever, Kommunal, Begge kjønn, Alle trinn

Revisor har undersøkt Harstad kommunes egne innrapporterte opplysninger og vurderinger til Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) for de seks skolene våre undersøkelser er avgrenset til. Opplysningene som ligger i GSI sier følgende om undervisningspersonalets kompetanse ved de enkelte skole i skoleåret 2020/2021:

Hagebyen skole

I skoleåret 2020/2021 oppfylte 26 av de 28 lærerne ved skolen kompetansekravene for tilsetting²⁸ i undervisningsstilling.

Av de tolv lærerne som underviste i norsk ved skolen, hadde ni minimum 60 studiepoeng i faget.

Når det gjelder matematikk, hadde åtte av de ni lærerne som underviste i dette faget minst 60 studiepoeng i faget.

Blant de åtte lærerne som underviste i engelsk ved skole i samme skoleår, hadde syv minst 60 studiepoeng i faget.

Harstad skole

I skoleåret 2020/2021 oppfylte 36 av de 41 lærerne ved skolen kompetansekravene for tilsetting i undervisningsstilling.

²⁸ Jf. opplæringslova § 10-1.

Blant de 29 lærerne som underviste i norsk ved skolen, hadde 24 minst 30 studiepoeng i faget.

Av de 28 lærerne som underviste i matematikk ved skolen i ovennevnte skoleår, hadde 20 minst 30 studiepoeng i faget.

Blant de 27 lærerne som i skoleåret 2020/2021 underviste i engelsk ved Harstad skole, hadde ni minst 30 studiepoeng i faget.

Kila skole

I skoleåret 2020/2021 oppfylte 41 av de 45 lærerne ved skolen kompetansekravene for tilsetning i undervisningsstilling.

Av de 15 lærerne som i samme skoleår underviste i norsk på små- og mellomtrinnet, hadde 14 minst 30 studiepoeng i faget. Samtlige av de syv lærerne som i samme skoleår underviste i norsk på ungdomstrinnet, hadde minst 60 studiepoeng i faget.

Blant de 10 lærerne som underviste i matematikk på små- og mellomtrinnet ved skolen i ovennevnte skoleår, hadde syv minst 30 studiepoeng i faget. På ungdomstrinnet hadde syv av åtte aktuelle lærere minst 60 studiepoeng i faget.

Fem av de ni lærerne som i skoleåret 2020/2021 underviste i engelsk på små- og mellomtrinnet ved Kila skole, hadde minst 30 studiepoeng i faget. Samtlige lærere som i samme skoleår underviste i engelsk på ungdomstrinnet ved skolen, hadde minst 60 studiepoeng i faget.

Lundenes skole

I skoleåret 2020/2021 oppfylte ni av ti lærere ved Lundenes skole kompetansekravene for tilsetning i undervisningsstilling.

Alle de fem lærerne som i samme skoleår underviste i norsk på små- og mellomtrinnet, hadde minst 30 studiepoeng i faget. To av de tre lærerne som i samme skoleår underviste i norsk på ungdomstrinnet ved skolen, hadde minst 60 studiepoeng i faget.

Samtlige av de seks lærerne som underviste i matematikk på små- og mellomtrinnet, hadde minimum 30 studiepoeng i faget. Begge lærerne som underviste i matematikk på ungdomstrinnet, hadde minst 60 studiepoeng i faget.

Alle de tre lærerne som underviste i engelsk på små- og mellomtrinnet, hadde minst 30 studiepoeng i faget. To av de tre lærerne som underviste i engelsk på ungdomstrinnet, hadde minst 60 studiepoeng i faget.

Medkila skole

Samtlige av de 20 lærerne ved Medkila skole i skoleåret 2020/2021 oppfylte kompetansekravene for tilsetning i undervisningsstilling.

14 av de 16 lærerne som underviste i norsk på små- og mellomtrinnet ved skolen i samme skoleår, hadde minst 30 studiepoeng i faget.

Ti av de elleve lærerne som underviste i matematikk på små- og mellomtrinnet, hadde minst 30 studiepoeng i faget.

Alle de fem lærerne som i skoleåret 2020/2021 underviste i engelsk ved skolen, hadde minst 30 studiepoeng i faget.

Stangnes ungdomsskole

Alle de 13 lærerne ved Stangnes ungdomsskole i skoleåret 2020/2021 oppfylte kompetansekravene for tilsetning i undervisningsstilling.

Én av de fire lærerne som underviste i norsk, hadde minst 60 studiepoeng i faget.

To av de fire lærerne som underviste i matematikk, hadde minst 60 studiepoeng i faget.

Fire av de fem lærerne som underviste i engelsk, hadde minst 60 studiepoeng i faget.

Revisor registrerer at Harstad kommunes innrapportering til GSI for skoleåret 2019/2020 gir et overordnet bilde som likner bildet for skoleåret 2020/2021.

Når det gjelder skoleåret 2021/2022, som ennå ikke er avsluttet, foreligger det data også for dette i GSI. I registreringene for Harstad kommune som sådan legges det til grunn totalt 245,1 årsverk til undervisningspersonale i inneværende skoleår. Av disse årsverkene utføres totalt 13,4 av undervisningspersonale som ikke oppfyller kompetansekravene for ansettelse etter opplæringslova § 10-1 og friskoleloven § 4-2.

Revisors gjennomgang av tallene for inneværende skoleår viser at det ved alle seks skolene er et mindretall av lærere som ikke oppfyller kompetansekravene for ansettelse i undervisningsstilling. Ved alle skolene, med unntak av Stangnes ungdomsskole, finner revisor at det er rapportert at noe undervisning i fagene norsk, engelsk og/eller matematikk gis av personale som ikke oppfyller kompetansekravene for undervisning på det aktuelle trinnet. Omfanget av disse avvikene er, skolene sett under ett, av omtrent samme størrelsesorden som for skoleåret 2020/2021.

Når det gjelder omfanget av dispensasjoner fra kompetansekravene, jf. opplæringslova § 10-2 tredje ledd, opplyses følgende fra rektorene:

- Ved *Hagebyen skole* er det inneværende år to ansatte som ikke har godkjent pedagogisk kompetanse. Disse er tilsatt midlertidig for ett år.
- Ved *Kila skole* har to ufaglærte for inneværende skoleår blitt ansatt i vikariater av ett års varighet. Det var ingen kvalifiserte søkere til de aktuelle stillingene. Tre lærere på barnetrinnet er ansatt etter «gammel ordning», altså før kompetansekrav ble innført. Disse har PAPS1 og PAPS2²⁹, og var på ansettelsestidspunktet kvalifisert som lærer på klassetrinn 1-4.
- Rektor ved *Medkila skole* opplyser at i skoleåret 2018/2019 ble det på grunn av stort fravær på enheten og «ingen ledige lærere på arbeidsmarkedet» nødvendig å ansette en ufaglært arbeidssøker og gi vedkommende dispensasjon for utdanningskravet. I tillegg har skolen en førskolelærer «med PAPS1 og PAPS2» ansatt. Etter «gammel ordning» kan den ansatte undervise i småtrinnet; 1.- 4. trinn. Videre opplyser rektor ved Medkila skole at Harstad kommune er med i en ordning med etter- og videreutdanning frem til 2025, slik at ansatte som mangler kompetanse har mulighet til å tilegne seg denne ved å ta påkrevd videreutdanning.

---

²⁹ Pedagogisk arbeid på småskoletrinnet. PAPS er (eller var) et videreutdanningstilbud for førskolelærere og allmennlærere som ønsket å arbeide med elever i alderen 5-10 år.

- Fra *Harstad skole* opplyses det at det i forbindelse med morsmålsopplæring³⁰ og tospråklig fagopplæring³¹ er ansatte som har stilling som morsmålslærer og tospråklig faglærer samtidig. Det er, ifølge rektor, krevende å få tak i folk med godkjent lærerutdanning til disse stillingene, siden «(...) språkferdighetene er avgjørende for om vedkommende kan gjøre jobben eller ikke». Det opplyses også at det i år er ansatt en arbeidssøker med pedagogisk utdanning som «mangler tilstrekkelig med fag». Bakgrunnen opplyses å være en vakanse ved oppstarten av skoleåret. Den ovennevnte arbeidssøkeren ble vurdert som best kvalifisert til stillingen.

6.2 Revisors vurdering

Harstad kommunes egenrapportering i Grunnskolens Informasjonssystem synliggjør at det ved alle de ovennevnte skoler, riktignok i varierende omfang, foreligger mangler ved utdanningspersonalets formelle kompetanse opp mot gjeldende krav. Revisors undersøkelser av de innrapporterte tallene synliggjør at det ved alle de undersøkte skolene – i skoleårene 19/20 og 20/21 – ble gitt undervisning i fagene norsk, matematikk og/eller engelsk av personale som ikke hadde tilstrekkelig formell kompetanse til å undervise i faget/fagene. I inneværende skoleår ser dette ut til å gjelde fem av de seks undersøkte skolene.

I noen, men ikke alle, av tilfellene der manglende formell kompetanse foreligger, synes det å være gitt dispensasjon etter opplæringslova § 10-2 tredje ledd.

Som skoleeier har Harstad kommune mulighet til midlertidig å fravike kompetansekravene etter opplæringslova, i tilfeller der skolen ikke har nok kvalifisert undervisningspersonale i faget. Revisor oppfatter at det er slike begrunnelser det vises til i de nærmere redegjørelsene fra rektorer ved de involverte skolene.

Revisor vektlegger videre i sin vurdering at avvikene fra kompetansekravene ved de undersøkte skolene i de aller fleste tilfeller³² omfatter et klart mindretall av de aktuelle ansatte. Revisor antar, uten at dette får betydning for revisors vurdering, at kommunens muligheter til å påvirke det objektivt foreliggende rekrutteringsgrunnlaget – altså arbeidssøkere som oppfyller de aktuelle kompetansekravene – er nokså begrensede.

Revisors vurdering er på bakgrunn av ovenstående at Harstad kommune *i stor grad, men ikke fullt ut, oppfyller* revisjonskriteriet om å sørge for å ha undervisningspersonale som oppfyller kompetansekravene for undervisning i grunnskolen.

Revisor konkluderer med at undervisningspersonalet i de seks undersøkte av Harstad kommunes grunnskoler i stor grad, men ikke fullt ut, oppfyller formelle kompetansekrav for ansettelse og undervisning.

---

³⁰ Undervisning i og på andre morsmål enn norsk og samisk.

³¹ Undervisning i ett eller flere fag (for eksempel matematikk, naturfag, samfunnsfag) på norsk og elevens morsmål eller et annet språk som eleven kan.

³² Forholdet mellom undervisningspersonale med og uten tilstrekkelig formell kompetanse til å undervise i faget engelsk ved Harstad skole i skoleåret 2020/2021 er et unntak i denne sammenheng.

7 SAKSBEHANDLING VED SPESIALUNDERVISNING

Kan Harstad kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?

7.0 Innledning

Som det fremgår av tabell 3 nedenfor, har andelen elever med enkeltvedtak om spesialundervisning vært lavere i Harstad kommune enn i landet totalt i 2018, 2019 og 2020.

Tabell 3. Elever i kommunale og private grunnskoler med spesialundervisning

Enhet ↓ Årstall→	2018	2019	2020
Harstad kommune	5,6 %	6,0 %	6,4 %
Landet	7,8 %	7,7 %	7,7 %

Kilde: Statistisk Sentralbyrå (SSB)

Tabellen synliggjør ellers at andelen elever med spesialundervisning har økt i Harstad kommune de siste tre årene.

Tabell 4 nedenfor viser andelen av det totale antall elever som hadde enkeltvedtak om spesialundervisning i skoleårene 2018/2019 og 2019/2020 ved de seks skolene som forvaltningsrevisjonen omfatter.

Tabell 4. Andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning i skoleårene 2018/2019 og 2019/2020

Skole	Andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning (%)	
	Skoleåret 2018/2019	Skoleåret 2019/2020
Hagebyen skole	6,6 %	6,8 %
Harstad skole	3,6 %	2,1 %
Kila skole	6,2 %	7,1 %
Lundenes skole	7,3 %	7,7 %
Medkila skole	4,1 %	5,9 %
Stangnes skole	26,6 %	33,3 %
Totalt	6,2 %	6,5 %

Tabell 4 viser variasjon skolene imellom – hva angår andel elever med enkeltvedtak om spesialundervisning i skoleårene 18/19 og 19/20. Stangnes ungdomsskole skiller seg klart fra de andre.

Tabell 5. Utvalg av enkeltsaker – spesialundervisning – fra de seks skolene

Skole	Gjennomgatte enkeltvedtak for skoleåret 2018/2019 (Totalt antall enkeltvedtak ved den enkelte skole i skoleåret)	Gjennomgatte enkeltvedtak for 2019/2020 (Totalt antall enkeltvedtak ved den enkelte skole i skoleåret)
Hagebyen	1 (16)	4 (16)
Harstad	2 (14)	5 (8)
Kila	7 (26)	12 (30)
Lundenes ³³	1 (3)	2 (5)
Medkila	2 (10)	4 (13)
Stangnes	1 (17)	6 (17)
Totalt	14 (86)	33 (89)

³³ I tillegg til de tre enkeltvedtakene som fremgår av tabellen, inngikk det ett enkeltvedtak med uttrykkelig gyldighet for perioden «2017-2020» i revisors utvalg.

I tabell 5 på forrige side (som er en kopi av tabell 1 på side 20), inngår det informasjon antall undersøkte enkeltvedtak (med tilhørende dokumenter, jf. kapittel 2.4 ovenfor) pr. skole og totalt. Revisors gjennomgang omfatter totalt 38 elevmapper fordelt på de seks skolene som inngår i revisors utvalg i denne forvaltningsrevisjonen. I flere av elevmappene vi har undersøkt fra de seks skolene, inngår det enkeltvedtak om spesialundervisning for både skoleåret 2018/2019 og 2019/2020.

7.1 Sakkyndige vurderinger

Revisjonskriterier

- **Kommunen skal sørge for at det foreligger sakkyndig vurdering fra PPT før det fattes enkeltvedtak om spesialundervisning.**

(Innholdskrav)

- **Sakkyndig vurdering skal vise**
  - o eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
  - o lærevansker hos eleven og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
  - o realistiske opplæringsmål for eleven
  - o om man kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet
  - o hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud, herunder
    - prinsippene for innholdet i opplæringen
    - anbefaling om organisatorisk gjennomføring av opplæringen (evt. fordeling på ulike organisatoriske løsninger)
    - omfanget av elevens behov for spesialundervisning
    - hvilken kompetanse aktuelle ekstraressurser (personell) må ha

Kilde: Opplæringslova kapittel 5

Hagebyen skole

- Det forelå sakkyndige vurderinger i alle de fem mappene vi har sett igjennom fra Hagebyen skole
- Samtlige av de fem sakkyndige vurderingene inneholdt drøftinger/fremstillinger av:
  - o eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
  - o lærevansker hos eleven og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
  - o realistiske opplæringsmål for eleven
  - o om man kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet
  - o hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud

Harstad skole

- Det forelå sakkyndige vurderinger i alle de syv mappene vi har sett igjennom fra Harstad skole
- Samtlige av de syv sakkyndige vurderingene som de aktuelle enkeltvedtakene i mappene viste tilbake til, inneholdt drøftinger/fremstillinger av:

- o eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
- o lærevansker hos eleven og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
- o realistiske opplæringsmål for eleven
- o om man kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet
- o hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud

Kila skole

- I alle av de elleve mappene revisor har sett igjennom fra Kila skole, inngikk den sakkyndige vurderingen som enkeltvedtak viste til.
- Revisor har funnet at samtlige sakkyndige vurderinger inneholdt drøftinger/fremstillinger av:
  - o eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
  - o lærevansker hos eleven og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
  - o realistiske opplæringsmål for eleven
  - o om man kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet
  - o hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud

Lundenes skole

- Det forelå sakkyndige vurderinger i samtlige av de fire mappene vi har sett igjennom fra Lundenes skole.
- Alle de sakkyndige vurderingene i mappene inneholdt drøftinger/fremstillinger av:
  - o eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
  - o lærevansker hos eleven og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
  - o realistiske opplæringsmål for eleven
  - o om man kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet
  - o hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud
  - o I én av de sakkyndige vurderingene inngikk det ingen informasjon om hva slags kompetanse personalet som skulle forestå spesialundervisningen, burde ha

Medkila skole

- Det forelå sakkyndige vurderinger i alle de fire saksmappene revisor har sett igjennom fra Medkila skole
  - o I noen av saksmappene som gjaldt elever med spesialundervisning over flere skoleår, forelå det flere enn én sakkyndig vurdering
  - o Det totale antallet sakkyndige vurderinger i saksmappene var *seks*
- Alle de seks sakkyndige vurderingene i mappene inneholdt drøftinger/fremstillinger av:
  - o eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
  - o lærevansker hos eleven og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
  - o realistiske opplæringsmål for eleven
  - o om man kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet
  - o hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud

Stangnes ungdomsskole

- I fem av de syv elevmappene vi har sett på fra Stangnes ungdomsskole, inngikk den sakkyndige vurderingen som de aktuelle enkeltvedtakene uttrykkelig viste til.
  - Én av disse sakkyndige vurderingene var et relativt kortfattet dokument som viste tilbake til en tidligere – og formodentlig mer omfattende – vurdering av samme elev
- Fire av de fem sakkyndige vurderingene oppfylte innholdskravene som fremgår av kulepunkt 2 i tekstboksen på forrige side, herunder drøftinger/fremstillinger av:
  - eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
  - lærevansker hos eleven og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
  - realistiske opplæringsmål for eleven
  - om man kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet
  - hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud

Revisors vurderinger

Revisors vurdering er at i 36 av de 38 saksmappene revisor har sett igjennom, kan Harstad kommune v/ de seks involverte skolene *dokumentere at sakkyndig vurdering har ligget til grunn for enkeltvedtak om spesialundervisning*. I to av de undersøkte sakene fra Stangnes ungdomsskole, kan kommunen ikke dokumentere at sakkyndige vurderinger har ligget til grunn for enkeltvedtak om spesialundervisning i det/de undersøkte skoleårene.

Revisor vurderer at alle de undersøkte sakkyndige vurderingene unntatt to tilfredsstillende opplæringslovas krav til hva de skal inneholde drøftinger, fremstillinger av, herunder:

- eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbudet
- lærevansker hos eleven og andre særlige forhold som er viktige for opplæringen
- realistiske opplæringsmål for eleven
- om man kan hjelpe på elevens vansker innenfor det ordinære opplæringstilbudet
- hva slags opplæring som gir et forsvarlig opplæringstilbud

7.2 Enkeltvedtak

Revisjonskriterier

- **Kommunen skal sørge for at det foreligger skriftlig enkeltvedtak i saker om spesialundervisning.**
- **Enkeltvedtaket skal begrunnes, herunder vise til de reglene vedtaket bygger på, samt de faktiske forhold som er lagt til grunn.**
- **Vedtaket skal beskrive innholdet i spesialundervisningen på en tydelig måte, herunder**
  - **omfanget av spesialundervisningen i tid (som hovedregel i klokketimer) der det er aktuelt**
  - **innholdet i spesialundervisningen**
  - **organiseringen av opplæringen**
  - **kompetansen som er nødvendig i spesialundervisningen**
- **Dersom vedtaket avviker fra sakkyndig vurdering, skal det i begrunnelsen for vedtaket vises til hvorfor kommunen mener at eleven likevel får et opplæringstilbud som oppfyller retten etter opplæringslova § 5-1.**

*Kilde: Opplæringslova kapittel 5
Forvaltningsloven kapittel 4 og 5
Utdanningsdirektoratet – Veilederen «Spesialundervisning»*

Hagebyen skole

- Det forelå enkeltvedtak om spesialundervisning i alle de fem mappene
- Alle de fem enkeltvedtakene inneholdt en begrunnelse, og samtlige fem vedtak viste til sakkyndig vurdering
- Alle de fem enkeltvedtakene definerte elevens opplæringstilbud på tydelig måte
- Revisor registrerer at i to av sakene tilsier enkeltvedtakenes datering at disse ble fattet etter at skoleåret de uttrykkelig gjelder for, var avsluttet.

Harstad skole

- Det forelå enkeltvedtak om spesialundervisning i alle de syv mappene
- Revisor fant – riktignok med noe varierende omfang – en begrunnelse og en henvisning til de faktiske forhold som var lagt til grunn, i samtlige vedtak
- Alle de syv enkeltvedtakene definerte elevens opplæringstilbud på en tydelig måte. Enkelte vedtak viste tilbake til ordlyden i sakkyndig vurdering.
- Revisor fant ingen avvik fra tilrådingen i sakkyndig vurdering i noen av de syv enkeltvedtakene

Kila skole

- I samtlige av de elleve undersøkte saksmappene forelå det enkeltvedtak om spesialundervisning – totalt 19 stk.
- Samtlige 19 vedtak inneholdt en begrunnelse, og samtlige vedtak viste til sakkyndig vurdering
- Alle de nitten vedtakene definerte elevens opplæringstilbud på en tydelig måte.
- Revisor registrerer imidlertid at det i fem tilfeller var fattet vedtak med et annet timeantall – i noen tilfeller høyere og i noen tilfeller lavere – enn hva PPT hadde tilrådt gjennom sakkyndig vurdering. Avvikene var ikke begrunnet i noen av vedtakene.³⁴

Lundenes skole

- Det forelå skriftlige enkeltvedtak om spesialundervisning i alle de fire saksmappene fra Lundenes skole. Ett av de tre enkeltvedtakene gjaldt uttrykkelig for *tre år*.
- Samtlige av vedtakene inneholdt en begrunnelse og henvisning til faktiske forhold som vedtaket bygget på
- Tre av vedtakene oppfylte alle revisjonskriteriene knyttet til det å definere elevens opplæringstilbud på en tydelig måte.
  - I det fjerde og siste vedtaket inngikk det ingen formuleringer om hvordan spesialundervisningen skulle organiseres.
- Revisor fant ikke at noen av de fire vedtakene uttrykkelig avvek fra tilrådningsen i sakkyndig vurdering med henblikk på spesialundervisningens omfang eller innhold

Medkila skole

- Det forelå skriftlige enkeltvedtak om spesialundervisning i alle de fire saksmappene fra Medkila skole
- Samtlige av vedtakene inneholdt en begrunnelse og henvisning til faktiske forhold som vedtaket bygget på
- Alle vedtakene definerte elevens opplæringstilbud på en tydelig måte
- To av enkeltvedtakene – som gjaldt én og samme elev i to respektive skoleår – hadde noen mindre avvik fra sakkyndig vurdering med hensyn til hvordan vedtatte timer ble fordelt på de aktuelle fagene. Revisor anser imidlertid ikke at avviket var betydelig.

Stangnes ungdomsskole

- Det forelå skriftlige enkeltvedtak i samtlige av de syv mappene vi har sett igjennom fra Stangnes ungdomsskole

---

³⁴ I en tilbakemelding til revisor har rektor ved Kila skole redegjort for årsakene til disse avvikene. I to av sakene viser han til at variasjon i normert timetall pr. fag fra ett år til det neste kan resultere i timetall i vedtaket kan avvike fra sakkyndig vurdering. I et annet av tilfellene viser rektor til feilskrift i vedtaket – og at eleven har fått det antallet timer som ble tilrådt i sakkyndig vurdering. I et fjerde tilfelle viser rektor til feilskrift i enkeltvedtaket og tvil rundt tolkningen av tilrådningsen. I et femte tilfelle er avviket (flere tildelte timer enn hva sakkyndig vurdering foreskrev) begrunnet med hensyn til elevens beste.

- Samtlige av vedtakene inneholdt en begrunnelse og henvisning til faktiske forhold som vedtaket bygget på
- Alle vedtakene definerte elevens opplæringstilbud på en tydelig måte
- I fire av de fem vedtakene der det forelå en sakkyndig vurdering å vurdere vedtaket opp mot, samsvarte vedtakets ordlyd med tilrådingen i sakkyndig vurdering
  - I ett vedtak var antall timer med spesialundervisning noe redusert i forhold til timetallet i tilrådingen, men dette avviket ble begrunnet i vedtaket.
  - I de to øvrige tilfellene hadde revisor ingen sakkyndig vurdering å sammenlikne vedtaket med

Revisors vurderinger

I alle de undersøkte elevmappene inngår det skriftlige enkeltvedtak om spesialundervisning, slik opplæringslova foreskriver, og revisjonskriteriet om at det skal foreligge skriftlige enkeltvedtak i saker om spesialundervisning, er oppfylt i alle sakene.

Revisor registrerer at det i to av de undersøkte sakene foreligger enkeltvedtak som ser ut til å være fattet *etter* at skoleåret de uttrykkelig gjelder for, var avsluttet. Etter revisors syn kan det i disse to tilfellene stilles spørsmål ved om de hensyn forvaltningslovens regler skal ivareta; deriblant forsvarlig saksbehandling, etterprøvbarehet, rettssikkerhet og partsmedvirkning, er tilstrekkelig ivaretatt.

Samtlige enkeltvedtak inneholdt en begrunnelse, slik forvaltningsloven § 24 foreskriver.

De undersøkte enkeltvedtakene definerte, med ett unntak, den aktuelle elevens spesialundervisningstilbud på en tydelig måte, herunder:

- omfanget av spesialundervisningen i tid (som hovedregel i klokketimer) der det er aktuelt
- innholdet i spesialundervisningen
- organiseringen av opplæringen
- kompetansen som er nødvendig i spesialundervisningen

Som revisor påpeker ovenfor, var det i flere av enkeltvedtakene i de undersøkte sakene visse avvik i den forstand at vedtatte antall timer spesialundervisning ikke overensstemte helt med PPT sin tilråding i sakkyndig vurdering. Flere av avvikene var ikke begrunnet i vedtakene, noe som er i strid med opplæringslova § 5-3 fjerde ledd – og som også innebærer at revisjonskriteriet om eksplisitt begrunnelse ved fravikelse av PPT sin tilråding, *ikke vurderes som oppfylt* i disse sakene. Revisor skal få bemerke at det i lys av redegjørelser gjengitt ovenfor og avvikenes størrelse, ikke synes å være grunnlag for å anta at disse forholdene innebærer vesentlige misforhold mellom de spesialundervisningsoppleggene PPT har anbefalt og den spesialundervisningen skolen deretter har tildelt de aktuelle elevene gjennom enkeltvedtak.

7.3 Individuelle opplæringsplaner

Revisjonskriterier

- **Skolen skal så snart som mulig utarbeide individuell opplæringsplan (IOP) for elever som har fått enkeltvedtak om spesialundervisning.**
- **IOP-en skal vise mål for opplæringen, innholdet i opplæringen, og hvordan opplæringen skal gjennomføres.**
- **Beskrivelsen i IOP-en av omfanget opplæringens innhold, mål og gjennomføring skal være i samsvar med elevens enkeltvedtak om spesialundervisning.**

Kilde: Opplæringslova kapittel 5

Hagebyen skole

- Samtlige fem saksmapper inneholdt individuelle opplæringsplaner
- Samtlige fem av de individuelle opplæringsplanene inneholdt beskrivelser av hvilke mål som skulle legges til grunn for undervisningen, hva slags innhold den skulle ha og hvordan opplæringen skulle foregå, men
  - i én av de undersøkte IOP-ene var ett av fagene som eleven skulle motta spesialundervisning i, ikke omtalt
- Revisor fant at opplæringen som ble beskrevet i de individuelle opplæringsplanene, med ett unntak samsvarte med ordlyden i de respektive enkeltvedtakene som de individuelle opplæringsplanene viste til.
- Når det gjelder tidsrommet mellom enkeltvedtak og IOP, fant revisor følgende:
  - I én sak ble IOP utarbeidet åtte dager etter at enkeltvedtaket forelå
  - I en sak ble IOP utarbeidet ca. 14 måneder i forkant av at vedtaket forelå.
  - I en sak ble IOP utarbeidet ca. to måneder i forkant av at vedtaket forelå.
  - I en sak ble IOP utarbeidet ca. syv måneder i forkant av at vedtaket forelå
  - I den siste saken var IOP bare delvis datert; årstall manglet.

Harstad skole

- Revisor fant individuell opplæringsplan i alle de syv saksmappene
  - I én av saksmappene – der det inngikk enkeltvedtak for både 19/20 og 20/21 – inngikk det en IOP som viste til et enkeltvedtak som uttrykkelig gjaldt skoleåret 20/21
- Samtlige av de undersøkte IOP-ene inneholdt beskrivelser av hvilke mål som skulle legges til grunn for undervisningen, hva slags innhold den skulle ha, og hvordan den skulle foregå
  - I én av de undersøkte IOP-ene omfattet disse redegjørelsene ikke alle fagene som den aktuelle eleven skulle ha spesialundervisning i³⁵

³⁵ Revisor antar at forholdet *kan* skyldes at IOP var datert to måneder tidligere enn vedtaket.

- Revisor fant i ett tilfelle – som vist i kulepunktet over - avvik mellom IOP-ene og enkeltvedtakene de viste til, med hensyn til spesialundervisningens innhold og gjennomføring
- Når det gjaldt tidsrommet mellom skriftlig enkeltvedtak og utarbeidelse av IOP, fant revisor at
  - I ett tilfelle var enkeltvedtak og IOP utarbeidet på samme dag
  - I ett tilfelle var IOP utarbeidet ca. én måned og ti dager etter at enkeltvedtaket forelå
  - I to tilfeller var det gått om lag et halvt år fra enkeltvedtaket ble fattet til IOP forelå³⁶
  - I ett tilfelle, der det forelå et første og deretter et korrigeret vedtak for skoleåret 2018/2019, var IOP utarbeidet snaue to måneder etter det første – men elleve dager før det korrigererte - vedtaket
  - I en sak var IOP utarbeidet ca. to og en halv måned etter at enkeltvedtaket forelå
  - I det siste tilfellet var IOP datert ca. to måneder før enkeltvedtaket forelå.

Kila skole

- Det forelå individuelle opplæringsplaner i ti av de elleve mappene.³⁷
- Ettersom flere av saksmappene gjaldt elever som hadde enkeltvedtak i begge de angjeldende skoleårene, inneholdt saksmappene totalt 17 individuelle opplæringsplaner
- I 14 av de totalt 17 tilfellene der det forelå enkeltvedtak og IOP for én bestemt elev i ett bestemt skoleår, lot det seg gjøre å fastslå hvor lang tid det hadde gått fra enkeltvedtaket ble fattet og til IOP forelå. Revisor fant at
  - I fire tilfeller ble IOP utarbeidet raskere enn to uker etter at skriftlig enkeltvedtak forelå
  - I fem tilfeller tok det mellom to uker og én måned fra skriftlig enkeltvedtak forelå til IOP ble utarbeidet
  - I tre tilfeller gikk det over én måned fra skriftlig enkeltvedtak forelå til individuell opplæringsplan var utarbeidet.
  - I ett tilfelle forelå IOP tidligere enn det skriftlige enkeltvedtaket den var bygget på
  - I et siste tilfelle er IOP ufullstendig datert, og kan ikke se hvorvidt IOP ble utarbeidet før eller etter enkeltvedtaket.
- Samtlige 17 individuelle opplæringsplaner inneholdt beskrivelser av hvilke mål som skulle legges til grunn for undervisningen, hva slags innhold den skulle ha, og hvordan den skulle foregå
- Revisor fant at 16 av de 17 individuelle opplæringsplanene samsvarte med enkeltvedtaket de var tuftet på, hva angår spesialundervisningens innhold og omfang
  - I ett tilfelle fremgikk det av IOP at den aktuelle eleven var blitt tildelt en assistentressurs i tillegg til de tiltakene som var fastsatt i enkeltvedtaket

Lundenes skole

- Det forelå IOP i samtlige av de fire saksmappene fra Lundenes skole.

---

³⁶ Rektor ved Harstad skole har opplyst at forsinkelsene skyldes sykemelding hos den ansvarlige ansatte, men at det forelå en «grovplan» som ble brukt i undervisningen av de aktuelle elevene.

³⁷ Rektor ved Kila skole opplyser at selv om IOP ikke ble utarbeidet, ble den aktuelle eleven ivarettatt i tråd med tilrådingen i sakkyndig vurdering.

- I de tre saksmappene der enkeltvedtaket var gyldig for ett skoleår, var IOP utarbeidet henholdsvis to måneder, 18 dager og 20 dager etter at skriftlig enkeltvedtak forelå
  - I den fjerde og siste saken har revisor ikke informasjon om hvor lang tid det gikk fra skriftlig enkeltvedtak forelå (i 2017) og frem til første IOP forelå. Den individuelle opplæringsplanen som inngikk i saksmappen, gjaldt skoleåret 19/20.
- Alle de fire individuelle opplæringsplaner inneholdt beskrivelser av hvilke mål som skulle legges til grunn for undervisningen, hva slags innhold den skulle ha, og hvordan den skulle foregå
- Beskrivelsen i de individuelle opplæringsplanene av spesialundervisningen som skulle gis, samsvarte i alle de fire tilfellene med enkeltvedtakets ordlyd

Medkila skole

- Det forelå individuelle opplæringsplaner i alle de fire mappene fra Medkila skole
- Alle IOP-ene inneholdt beskrivelser av hvilke mål som skulle legges til grunn for undervisningen, hva slags innhold den skulle ha, og hvordan den skulle foregå
- I én av de totalt seks IOP-ene i mappene, stemte ikke det planlagte antall timer spesialundervisning overens med det antallet som var angitt i enkeltvedtaket som den individuelle planen viste til.
- I tre av de fire mappene var IOP-ene ikke daterte, og det lot seg ikke gjøre å vurdere skolens tidsbruk mellom at enkeltvedtaket ble fattet og at IOP ble utarbeidet.
  - I den fjerde mappa, der det inngikk enkeltvedtak og IOP for begge de to skoleårene revisors undersøkelser gjelder, fant revisor at
    - IOP for skoleåret 2018/2019 var datert 15 dager tidligere enn enkeltvedtaket
    - IOP for skoleåret 2019/2020 var datert drøyt tre måneder senere enn enkeltvedtaket

Stangnes ungdomsskole

- Det forelå individuelle opplæringsplaner i seks av de syv saksmappene vi har sett igjennom fra Stangnes Ungdomsskole
  - Én av disse IOP-ene viser verken tilbake til noe enkeltvedtak eller sakkyndig vurdering, men revisor legger på bakgrunn av planens innhold til grunn at den gjelder den aktuelle elven
- Fem av de seks IOP-ene som inngikk i saksmappene, var udaterte
  - Den sjettede IOP-en var datert, og det fremgikk at den var utarbeidet fire og en halv måned før skriftlig enkeltvedtak om spesialundervisning forelå
- Fem av IOP-ene inneholdt beskrivelser av hvilke mål som skulle legges til grunn for spesialundervisningen
  - I én av IOP-ene var imidlertid beskrivelsen av mål begrenset til å gjelde to av de tre fagene som den aktuelle eleven skulle ha spesialundervisning i
- Tre av de seks IOP-ene inneholdt informasjon om omfanget av den planlagte spesialundervisningen

- Alle de seks IOP-ene inneholdt informasjon om hvordan spesialundervisningen skulle organiseres
- Når det gjelder samsvaret mellom spesialundervisningen som ble beskrevet i IOP og ordlyden i de respektive enkeltvedtakene, lot det seg i flere tilfeller ikke gjøre å vurdere dette. Årsaken var at det i flere av IOP-ene ikke inngikk informasjon om omfanget av spesialundervisningen som skulle gis.
- I ett av tilfellene avvek innholdet i IOP fra vedtakets ordlyd. IOP-en omfattet ikke alle fagene som den aktuelle eleven jf. vedtaket skulle ha spesialundervisning i.

Revisors vurderinger

Revisor vurderer at Harstad kommune v/ de seks skolene i det store flertallet av de 38 undersøkte saksmappene kan dokumentere at individuell opplæringsplan har blitt utarbeidet for elever med skriftlige enkeltvedtak om spesialundervisning. I tre av de 38 saksmappene mangler det individuell opplæringsplan for enkeltelever for ett av de to aktuelle skoleårene.

Revisor anser at kommunen i det store flertallet av de tilfellene der individuell opplæringsplan forelå i saksmappene, oppfylte revisjonskriteriet om at planene skal inneholde beskrivelser av hvilke mål som skulle legges til grunn for undervisningen, hva slags innhold den skulle ha, og hvordan den skulle foregå. I enkelte av de individuelle opplæringsplanene vurderer revisor det slik at dette revisjonskriterier bare delvis er oppfylt – fordi ikke alle slike opplysninger inngikk i planene.

Når det gjelder forholdet mellom enkeltvedtakets og den individuelle opplæringsplanens definisjoner av spesialundervisningens innhold og omfang, vurderer revisor at det i flertallet av de undersøkte sakene er samsvar mellom enkeltvedtaket og IOP på dette området. I disse tilfellene har kommunen v/ de seks skolene oppfylt revisjonskriteriet om at beskrivelsen i IOP-en av omfanget opplæringens innhold, mål og gjennomføring, skal være i samsvar med elevens enkeltvedtak om spesialundervisning. Det gjelder imidlertid noen av de individuelle planene at de mangler sentral informasjon som muliggjør sammenlikning med enkeltvedtaket. Dette gjelder flere av IOP-ene fra Stangnes ungdomsskole, og revisor har ikke grunnlag for å vurdere graden av samsvar mellom disse og de enkeltvedtakene som de eksplisitt bygger på. Isolert sett utgjør dette imidlertid ikke nødvendigvis noen mangel ved de aktuelle IOP-ene – i lys av de nokså relative kravene til disses innhold.³⁸ Enkelte av IOP-ene avvek også eksplisitt fra enkeltvedtaket med hensyn til spesialundervisningens innhold eller omfang.

Når det gjelder kommunen v/ de seks skolene sin oppfyllelse av kravet om å utarbeide IOP «så snart som mulig» for elever med skriftlig enkeltvedtak om spesialundervisning, har revisor i de tilfellene der IOP eller enkeltvedtak ikke er datert, ikke grunnlag for å vurdere dette. Revisor legger videre til grunn at det naturligvis er en *skjønnsvurdering* hva som kan sies å ligge i å utarbeide en IOP «så snart som mulig» for elever med enkeltvedtak om spesialundervisning.

I de 14 undersøkte tilfellene der det har gått mer enn én måned fra enkeltvedtaket forelå og til IOP har vært utarbeidet, legger revisor til grunn at IOP ikke kan sies å være utarbeidet «så snart som mulig». Når det gjelder de fem tilfellene der opplysningene tyder på at IOP ble utarbeidet

---

³⁸ Se kapittel 2.4 i denne rapporten.

før skriftlig enkeltvedtak forelå, anser revisor at denne praksisen ikke kan anses å være i tråd med Utdanningsdirektoratets føringer, jf. kapittel 2.4 i denne rapporten.

I de øvrige tretten tilfellene der tidsrommet mellom IOP og enkeltvedtak lar seg identifisere, varierer medgått tid mellom null dager og én måned. Revisor legger til grunn at i de seks av disse tilfellene der IOP har foreligget i løpet av to uker fra vedtakets dato, må skolene kunne sies å ha oppfylt kriteriet om utarbeidelse av IOP så raskt som mulig. I de syv tilfellene der tidsbruken ligger mellom to uker og en måned, er revisor mer i tvil – og vi ser ikke grunnlag for å vurdere entydig i disse sakene.

7.4 Årsrapporter

Revisjonskriterier

- **Skolen skal utarbeide årsrapport for elever med spesialundervisning.**
- **Årsrapporten skal gi oversikt over den opplæringen eleven har fått og en vurdering av utviklingen til eleven i forhold til målene fastsatt i elevens IOP.**

Hagebyen skole

- Det forelå årsrapporter i fire av de fem saksmappene
  - I den saksmappen der årsrapport ikke forelå, har skolen opplyst at årsaken er at eleven flyttet ved begynnelsen av det aktuelle skoleåret.
- Årsrapportene viste hvilken opplæring elevene hadde fått
- Samtlige årsrapporter var utarbeidet på slutten av det skoleåret de uttrykkelig gjaldt for
- I årsrapportene ble elevens oppnåelse av mål fastsatt i IOP vurdert
- I tre av årsrapportene fremgikk det tydelig at den aktuelle eleven hadde mottatt spesialundervisning som var i tråd med den undervisningen som var planlagt i IOP og foreskrevet i enkeltvedtaket
  - I én av årsrapportene fremkom det at den aktuelle eleven hadde mottatt spesialundervisningen som var planlagt i IOP, men IOP avvek fra enkeltvedtaket ved at ett av fagene eleven skulle ha undervisning i, ikke var omfattet av IOP-en.

Harstad skole

- Det forelå årsrapporter i seks av de syv saksmappene³⁹
- Revisor anser at alle årsrapportene – riktignok i varierende omfang – gir oversikt over hvilken opplæring eleven har mottatt.
- Alle de syv årsrapportene er utarbeidet mot slutten av det skoleåret de uttrykkelig gjelder for

³⁹ Skolen har opplyst at årsaken til at årsrapport mangler i den ene mappen, er at den aktuelle eleven flyttet – og sluttet på skolen – før det aktuelle skoleåret var over.

- I de fire saksmappene der det forelå både IOP og årsrapport (for samme skoleår), inneholdt årsrapportene vurderinger av elevens måloppnåelse – med IOP som referansepunkt.
- I fire av saksmappene forelå både IOP og årsrapport for det aktuelle skoleåret, og i samtlige av disse beskrev årsrapporten at spesialundervisningen som var gitt, var i samsvar med den som var foreskrevet i IOP. I den ene av sakene anga imidlertid IOP ikke hvor mange timer spesialundervisning den enkelte eleven, jf. enkeltvedtaket, skulle motta i det enkelte av de aktuelle fagene.

Kila skole

- Det forelå årsrapporter i alle de elleve saksmappene
- Samtlige av årsrapportene ga oversikt over spesialundervisningen som den enkelte elev hadde fått i det aktuelle skoleåret
- Når det gjelder graden av samsvar mellom den spesialundervisningen som var foreskrevet i enkeltvedtak og IOP, og den som ble beskrevet i årsrapportene, fant revisor
  - I ni tilfeller viste årsrapportene overensstemmelse med de individuelle opplæringsplanene med henblikk på kvaliteten/innholdet i spesialundervisningstilbudet rapportene viste til. I fem av disse tilfellene var det også samsvar mellom IOP og enkeltvedtaket i så måte.
  - I ett tilfelle redegjorde ikke årsrapporten for alle fag og/eller timeantallet som var omfattet enkeltvedtaket og IOP.
  - I to tilfeller tydet årsrapporten på at eleven hadde fått spesialundervisning i et annet omfang enn det som var fastsatt i enkeltvedtaket⁴⁰
  - I ett tilfelle forelå ikke IOP i saksmappen, og det var ikke mulig å vurdere årsrapporten opp mot innholdet i IOP. Årsrapporten tydet imidlertid på at det var gitt spesialundervisning i tråd med «spesifikasjonene» i enkeltvedtaket.
- I samtlige årsrapporter var den aktuelle elevens utvikling opp mot mål som hadde blitt fastsatt i IOP, vurdert

Lundenes skole

- Det forelå årsrapporter i samtlige av de fire mappene fra Lundenes skole
- Alle de fire årsrapportene ga oversikt over spesialundervisningen som den enkelte elev hadde fått i det aktuelle skoleåret
- Alle de fire årsrapportene viste samsvar mellom spesialundervisningen som var gitt, og spesialundervisningen som var planlagt i IOP. (Alle IOP-ene samsvarte på sin side med elevenes enkeltvedtak om spesialundervisning.)
- Alle de fire årsrapportene inneholdt vurderinger av elevens utvikling opp mot mål som hadde blitt fastsatt i IOP.

---

⁴⁰ Rektor ved Kila skole viser til at årsrapporten i ett av disse tilfellene ikke omfattet alle fag det var gitt spesialundervisning i. I det andre tilfellet viser rektor til at forskjellen mellom enkeltvedtaket og IOP sine opplysninger hva angår spesialundervisningens omfang, skyldes feilskrift i enkeltvedtaket.

Medkila skole

- Det forelå årsrapporter i samtlige av de fire saksmappene fra Medkila skole
- Samtlige av årsrapportene ga oversikt over spesialundervisningen som den enkelte eleven hadde fått i det aktuelle skoleåret
- I fire av årsrapportene manglet det opplysninger om omfanget av den spesialundervisningen eleven hadde mottatt. Revisor fant ingen andre indikasjoner på at spesialundervisningen som hadde blitt gitt, avvok fra IOP eller enkeltvedtak verken med hensyn til kvantitet eller kvalitet
- Alle årsrapportene inneholdt vurderinger av elevens utvikling opp mot mål som hadde blitt fastsatt i IOP

Stangnes ungdomsskole

- Det forelå årsrapporter i alle de syv mappene vi har sett på fra Stangnes Ungdomsskole
- Fire av de syv årsrapportene var udaterte, men alle årsrapportene så ut til å gjelde for skoleåret 2019/2020
- Revisor anser at fem av de syv årsrapportene ga oversikt over spesialundervisningen som den enkelte eleven hadde fått i det aktuelle skoleåret i den forstand at rapportene viser hvilke typer undervisning som har vært gitt.
  - Flere av rapportene mangler imidlertid detaljert informasjon om spesialundervisningens omfang og hva slags type kompetanse de ansvarlige for undervisningen har.
  - I ett tilfelle mangler IOP i saksmappen – og det lar seg ikke gjøre å vurdere årsrapporten opp mot IOP. Revisor fant imidlertid ingen avvik mellom spesialundervisningen som ble beskrevet i årsrapporten og den som var foreskrevet i enkeltvedtaket.
  - Det er derfor – med ett unntak der årsrapporten «harmonerer med IOP» - ikke mulig å vurdere om spesialundervisningen som beskrives i årsrapportene, er i tråd med verken IOP eller enkeltvedtaket.
- I alle de syv årsrapportene inngikk det drøftinger av den aktuelle elevens utvikling opp imot mål som var fastsatt i IOP.

Revisors vurderinger

Revisor vurderer at skolene – med unntak av to konkrete saker – kan dokumentere å *oppfylle* revisjonskriteriet om å ha utarbeidet årsrapport for elever med enkeltvedtak om spesialundervisning. I to tilfellene der slik rapport ikke foreligger, har det fra de aktuelle skolenes side blitt fremlagt en forklaring på dette, og forholdene vurderes ikke fra revisors side som å utgjøre et avvik.

Revisor vurderer at de undersøkte årsrapportene – med to unntak – ga oversikt over spesialundervisningen som den enkelte eleven hadde fått i det aktuelle skoleåret.

I alle mappene der dette lot seg vurdere, fant revisor at årsrapportene inneholdt vurderinger av den aktuelle elevens utvikling opp imot mål som var fastsatt i IOP.

Sett under ett kan kommunen (ved de aktuelle skolene) i flere, men ikke alle, av de undersøkte sakene dokumentere å ha utarbeidet årsrapporter som gir oversikt over den opplæringen eleven har fått og gir en vurdering av utviklingen til eleven i forhold til målene fastsatt i elevens IOP.

7.5 Saksbehandlingstid

Revisjonskriterier

- **Den totale saksbehandlingstiden tilknyttet enkeltvedtak om spesialundervisning bør ikke overstige tre måneder.**

Revisor har i sine undersøkelser under dette punktet avgrenset seg fra å vurdere saksbehandlingstiden i tilfeller der tilmelding eller rehenvisning til PPT ligger langt tilbake i tid, eller der sakens dokumenter har mangler som umuliggjør utregning av saksbehandlingstiden.

Hagebyen skole

- Revisor fant det av ovennevnte årsaker ikke hensiktsmessig eller mulig å undersøke saksbehandlingstid fra tilmelding/rehenvisning og frem til enkeltvedtak i noen av sakene fra Hagebyen skole.

Harstad skole

- I de åtte saksmappene fra Harstad skole fant revisor det hensiktsmessig å undersøke tidsrommet mellom tilmelding til PPT og utarbeidelse av skriftlig enkeltvedtak om spesialundervisning *i fire av sakene* – der tilmelding eller rehenvisning av eleven til PPT er av nyere dato. Revisor fant i disse fire mappene at
  - I ett tilfelle tok det ca. et halvt år mellom rehenvisning og skriftlig enkeltvedtak
  - I et annet tilfelle tok det ca. åtte måneder mellom rehenvisning og skriftlig enkeltvedtak
  - I et tilfelle tok det ca. 6,5 måneder mellom rehenvisning og skriftlig enkeltvedtak
  - I det fjerde tilfellet tok det ca. 7 måneder fra tilmelding til skriftlig enkeltvedtak

Fra skolen opplyses det at utgangspunktet er at vedtak fattes kontinuerlig gjennom året – etter hvert som sakkyndige vurderinger foreligger. Av og til kan imidlertid de sakkyndige vurderingene som kommer fra PPT, være «stilet til feil person» - og de kan bli liggende i skolens arkivsystem. Rektor opplyser at det har vært utfordringer med at sakkyndige vurderinger som er ferdigstilte, ikke umiddelbart har vært tilgjengelig for henne som enhetsleder. I tillegg har det ikke alltid vært synlig i skolens saksbehandlingssystem når slike vurderinger foreligger ferdige. Dette har imidlertid blitt bedre den siste tiden, skriver rektor. Noen ganger mottar skolen også sakkyndige vurderinger rett før sommerferien, og da utarbeides skriftlige enkeltvedtak etter at skolen starter opp igjen. Ved sykemeldinger kan arbeid som den aktuelle arbeidstaker har, bli liggende på vent. Unntakene er der det er flere som deler på ansvaret, opplyser rektor.

Kila skole

I saksmappene fra Kila skole er i det *fire av de elleve* tilfellene slik at første henvisning av den aktuelle eleven til PPT er av såpass ny dato at revisor har funnet det hensiktsmessig å vurdere saksbehandlingstiden fra tilmelding til enkeltvedtak. I disse tilfellene har revisor funnet at

- I ett av tilfellene tok det ca. et halvt år fra tilmelding til enkeltvedtak
- I et tilfelle tok det ca. tre uker fra tilmelding til enkeltvedtak
- I et tilfelle⁴¹ tok det i overkant av fem måneder fra tilmelding til enkeltvedtak
- I et tilfelle⁴² tok det ca. et år fra tilmelding til enkeltvedtak

Andre, relaterte funn fra Kila skole

Kila skole har forelagt revisor en oversikt over saksbehandlingstiden mellom tilmelding til PPT og utarbeidelse av enkeltvedtak for skoleårene 2018/2019, 2019/2020 og 2020/2021. Oversikten omfatter både barne- og ungdomstrinnet. I flere av sakene som inngår i oversikten, er tilfellet at eleven har blitt henvist til PPT for ny vurdering, for eksempel ved overgang til mellomtrinnet. Revisor finner imidlertid, på bakgrunn av oversikten fra skolen, grunnlag for følgende oppsummering hva angår saksbehandlingstid ved «førstegangshenvisning» til PPT i de tre ovennevnte skoleårene.

Tabell 6. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid mellom «førstegangshenvisning» til PPT og utarbeidelse av enkeltvedtak, barne- og ungdomstrinnet, Kila skole, skoleårene 2018/2019, 2019/2020, og 2020/2021

Skoleår	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Antall «førstegangs-henvisninger»	4	13	7
Gjennomsnittlig sakshandlingstid	Ca. 6 måneder	Ca. 6 måneder	Ca. 6 måneder

Kilde: Kila skole. (Tallene er bearbejdet av revisor.)

I det store flertallet av de 24 sakene som inngår i beregningene i tabell 6, var saksbehandlingstiden hos PPT alene – fra tilmelding til sakkyndig vurdering forelå – på mer enn tre måneder.

Lundenes skole

Blant de fire saksmappene vi så på fra Lundenes skole, var det i ett tilfelle hensiktsmessig å undersøke tidsrommet fra henvisning til PPT og frem til skriftlig enkeltvedtak om spesialundervisning. I dette ene tilfellet fant revisor at det tok om lag halvannen måned fra eleven ble rehenvist til PPT og frem til skriftlig enkeltvedtak forelå.

Fra skolen opplyses det at saksbehandlingstiden fra henvisning til PPT og til enkeltvedtak om spesialundervisning foreligger, varierer i takt med omfanget av PPT sitt arbeid med å utarbeide sakkyndig vurdering.

⁴¹ Rektor viser til at det tok ca. elleve uker fra henvisning til sakkyndig vurdering forelå. Den aktuelle eleven skulle begynne i første klasse, og skolen måtte avvente frem til skolestart før de kunne sikre at elevens stemme ble hørt i forkant av at enkeltvedtak ble utarbejdet.

⁴² Rektor ved Kila skole viser til at i den aktuelle saken, informerte PPT elevens foresatte om at det var ventetid. Sakkyndig vurdering forelå elleve måneder etter mottatt henvisning.

Medkila skole

I de fire saksmappene fra Medkila skole var siste henvisning til PPT i ett av tilfellene av såpass ny dato at revisor fant det hensiktsmessig å undersøke saksbehandlingstid. I dette tilfellet indikerer sakens dokumenter at det gikk ca. fem måneder fra henvisning til skriftlig enkeltvedtak forelå.

Også fra Medkila skole opplyses det at det utarbeides skriftlige enkeltvedtak kontinuerlig – i takt med når sakkyndige vurderinger fra PPT foreligger. Unntaket er hvis sakkyndige vurderinger blir levert i løpet av sommerferien. I redegjørelsen fra Medkila skole fremholdes det at der sakkyndig vurdering kommer i løpet av sommerferien, blir vedtakene skrevet rett etter skolestart. Om vedtak ikke er skrevet før skolestart, har elevene likevel fått tildelt timer fra skolestart, ut fra tilrådingen i sakkyndig vurdering.

Stangnes ungdomsskole

I de syv saksmappene fra Stangnes ungdomsskole er det i fem tilfeller mulig å beregne saksbehandlingstiden fra eleven ble tilmeldt PPT til skriftlig enkeltvedtak om spesialundervisning forelå. Revisor har i disse fem tilfellene funnet at:

- I ett tilfelle tok det ca. syv og en halv måned fra tilmelding til skriftlig enkeltvedtak
- I et tilfelle tok det ca. syv måneder fra tilmelding til skriftlig enkeltvedtak forelå
- I et tilfelle tok det ca. seks måneder fra tilmelding til skriftlig enkeltvedtak forelå
- I et tilfelle tilsier sakens dokumenter at det har gått minst ni måneder fra tilmelding til enkeltvedtak forelå
- I det siste tilfellet tilsier sakens dokumenter at det har gått om lag fire måneder fra tilmelding til enkeltvedtak forelå

Fra Stangnes ungdomsskole opplyses det – slik som fra flere av de andre skolene – at enkeltvedtak fattes fortløpende når skolen mottar sakkyndige vurderinger.

Revisors vurdering

Som det fremgår av fremstillingene ovenfor, er det kun unntaksvis i de undersøkte sakene dokumentert en saksbehandlingstid som er kortere enn Utdanningsdirektoratets føring om maksimalt tre måneder. I oversikten som revisor presenterer på bakgrunn av øvrige data som vi har mottatt fra Kila skole, styrkes inntrykket av at saksbehandlingstiden tilknyttet enkeltvedtak om spesialundervisning er for lang – sett opp imot Utdanningsdirektoratets føring - i kommunens grunnskoler. Revisors vurdering er at Harstad kommune *ikke i alle saker oppfyller* revisjonskriteriet om at den totale saksbehandlingstiden tilknyttet enkeltvedtak om spesialundervisning ikke bør overstige tre måneder.

7.6 Spesialundervisning og undervisningspersonalets kompetanse

Som nevnt i kapittel 2 uttrykte kontrollutvalget i forbindelse med sin bestilling ønsker om at revisor gjorde undersøkelser av kompetansen til lærere som yter spesialundervisning i

kommunens grunnskole. Fra flere av skolene har revisor mottatt særskilte redegjørelser for dette.

- Fra Lundenes skole opplyses det at all spesialundervisning i de to skoleårene 18/19 og 19/20 er gitt av pedagoger
- I oversikten som Harstad skole har sendt til revisor, og som gjelder skoleårene 2018/2019 og 2019/2020, fremkommer det en del variasjon med hensyn til hvem som forestår spesialundervisningen av den enkelte elev. Noen elever har blitt undervist av pedagog, andre av miljøveileder/terapeut, og noen av fagarbeider/assistent. Revisor kjenner ikke til bakgrunnen for valget av hvem som i det enkelte tilfelle er gitt ansvar for spesialundervisningen.
- Av oversikten revisor har mottatt fra Kila skole fremgår det at i det store flertallet av tilfeller der enkeltelever hadde vedtak om spesialundervisning i skoleårene 18/19 og 19/20, ble undervisningen gitt av pedagog – i noen tilfeller i samarbeid med assistent, fagarbeider eller miljøarbeider
- Fra Stangnes skole har revisor fått en oversikt som gjelder skoleåret 2019/2020. Av denne fremgår det at all spesialundervisning – med ett unntak – ble forestått av pedagoger. I ett av tilfellene som inngikk i oversikten, var det en miljøarbeider som sto som ansvarlig for spesialundervisningen. Revisor kjenner ikke til bakgrunnen for dette.
- Fra Medkila skole opplyses det at samtlige elever som mottok spesialundervisning i skoleårene 2018/2019 og 2019/2020, ble undervist av pedagog.
- I en oversikt som revisor har mottatt fra Hagebyen skole, fremkommer det at pedagoger har vært involvert i alle tilfeller av spesialundervisning i de to ovennevnte skoleår. I noen tilfeller har spesialundervisningen vært gitt av pedagog i samarbeid med miljøarbeider, assistent, vernepleier eller fagarbeider.

I elevmappene revisor har undersøkt, inngår det ingen eksempler på at enkeltvedtaket i sitt innhold uttrykkelig har avveket fra PPT sin tilrådning med hensyn til hvilken kompetanse den/de som skal forestå spesialundervisningen, må ha. Revisor finner heller ingen avvik mellom enkeltvedtak, IOP-er og årsrapporter med hensyn til dette.

7.7 Oppfyllelsen av det enkelte vedtak om spesialundervisning

I forbindelse med sin bestilling av denne forvaltningsrevisjonen ba kontrollutvalget også revisor om å undersøke hvorvidt elever med enkeltvedtak om spesialundervisning faktisk mottar slik undervisning i det omfanget enkeltvedtaket foreskriver. Som det fremgår av delkapittel 7.4 ovenfor, er en betydelig andel av de undersøkte årsrapportene ufullstendige med hensyn til akkurat denne informasjonen. Revisor har i lys av dette, samt de metoderelaterte forbeholdene som fremgår av kapittel 3.2.1 på side 21 og 22 i denne rapporten, spurt rektorene ved de seks skolene hvilke rutiner de har for å sikre at elevene faktisk mottar spesialundervisning i det omfanget de, jamfør sine respektive vedtak, har krav på.

Fra *Hagebyen* skole opplyses følgende:

«Ved planlegging av nytt skoleår gjennomgår avdelingsleder og koordinator for spesialundervisning hvert enkelt vedtak, for å sikre at dette er tatt med i planene. For å sikre at elever ikke mister timer ved fravær av ansatte, har hver enkelt klasse en time i uka som kan

brukes til å justere timetall, ut fra ulik progresjon i fagene. I denne timen er det 2 pedagoger som sammen skal ivareta faglig utvikling til alle elever.»

Videre opplyser rektor ved *Harstad skole* følgende:

«Når nytt skoleår planlegges, lager skolen seg en oversikt over de barna (dette gjøres aller først) som har enkeltvedtak og dem som vi antar vi får det innen/ila neste skoleår. Skolen gir tilbud til elever som ikke har enkeltvedtak inntil det foreligger, da «merket» med t§ 1-3, tilpasset opplæring.

Når vi planlegger neste skoleår ser vi på hvem, ut fra kompetanse som skal følge de ulike barna. Hvis det er elever med store vedtak, vil som regel en voksen få et spesielt ansvar for eleven læring og oppfølging med andre instanser. Det har ansvaret for rapporter og planer.

Skolen har over flere år jobbet for å tilby stasjonsundervisning på alle trinn. Dette er en arbeidsmetodikk som gir muligheter for alle elever å være i rommet, og jobbe med sine oppgaver. Pr nå, pga. korona, har det vært vanskeligere. Alle ansatte, uansett arbeidsoppgaver, skal ha ferdig planlagt neste uke innen de går hjem fredag. Dette er for at skolen har opplevd er at noen få voksne har unnlatt å gjøre dette, noe som har gjort at skolen har manglet undervisningsmateriell og opplegg ved fravær. Dette er tatt på bakgrunn av at elever med IOP, ikke har fått det opplegget som var tenkt, men samme opplegg som er gitt i klassen, med tilpasninger. Barn med språkutfordringer følges opp av språkveileder og spesialpedagog. Det gis undervisning; en til en, gruppe og i klassen. Trinnet er styrket med en pedagog. Hvis det er to klasser, er det tre pedagoger. Dette for å kunne tilby gruppeundervisning på alle trinn, også mellomtrinnet. Hvis fravær som går over flere dager, settes det inn vikar. Ved lengre fravær hender det at vi må omorganisere trinnet og på skolen. Skolen har pr. nå få elever som har enkeltvedtak. Vi har derimot flere barn som har hatt oppfølging som er vist over, selv om de ikke har vedtak etter § 5-1. Slikt tilbud dokumenteres som regel i en pedagogisk rapport, for at skolen skal kunne vurdere tiltakenes effekt og behov for tilmelding til PPT. I løpet av våren vil skolen får flere nye sakkyndige, der vil arbeidet som gjøres i dag og tilrådnigen som er fra PPT bli videreført eller endre ut fra ordlyden i teksten. Skolen har i dag mange store vedtak, noe som gjør at vi aldri kan la være å sette inn kjente voksne ved fravær. Det viktigste arbeidet som gjøres for å sikre at barn med enkeltvedtak får årstimetallet er: god planlegging, gode planer på trinnene, engasjere voksne med kunnskap rundt barnas utfordringer/diagnoser, motiverte ansatte som ønsker slike oppgaver og ansatte som sjelden har fravær.

Fra *Kila skole* opplyses følgende:

«Spesped-koordinatorene er aktivt med i timeplanleggingen for å påse at alle elever får det spesialpedagogiske tilbudet som står i vedtaket.»

Rektor ved *Lundenes skole* har svart følgende på vårt spørsmål om hvilke rutiner skolen har for å sikre at elevene faktisk mottar spesialundervisning i det omfanget de, jamfør sine respektive vedtak, har krav på:

«Spesialpedagogisk koordinator er delaktig i timeplanegging, og påser sammen med ledelsen at dette ivaretas.»

Fra *Medkila skole* fikk vi følgende svar fra rektor:

*«Rutinene vi har for å påse at den enkelte elev får det antallet timer som den enkelte skal ha og dennes enkeltvedtak gir eleven rett til, ligger i *Visma Flyt Timeplan*. Der ligger oversikten over eventuelle vedtakstimer som av og til dessverre må utgå ved store fravær av ansatte. På *Medkila skole* er det slik at hvis en lærer som skulle ha timer med en vedtakselev er borte, og vi ikke har*

ansatte som kan overta den jobben, vil vedtakselevne sitte i klasserommet sammen med lærer og sine klassekamerater og følge sitt tilrettelagte opplegg.»

Rektor ved Stangnes ungdomsskole opplyste følgende:

«På Stangnes skole gis all spesialundervisning i klassen eller i grupper. Skolens egenart gjør at per dato har 26 % av elevene våre vedtak om spesialundervisning, og vi har alltid flere elever som har relativt like vedtak. Denne måten å gjennomføre spesialundervisning på gjør det vanskelig å knytte timetall opp mot enkeltelever på en strengt nøyaktig måte. Når vi fordeler ressurser på klasser og trinn på skolen ser vi på den totale mengden vedtakstimer i klassen og sørger for ei ressurstildeling som står i forhold til det. Når IPOene er ferdigskrevet blir disse sett opp mot vedtaket for å se om disse harmonerer i forhold til antall timer spesialundervisning. Årsrapporten blir da en revisjon av om dette faktisk er gjennomført.»

7.8 Mappegjennomgangens relevans med henblikk på skolebasert vurdering

Revisor argumenterer i kapittel 5.2 i denne rapporten for at datamaterialet som presenteres der, er tilstrekkelig til at det kan sluttet at Harstad kommune har et system for å vurdere hvorvidt opplæringens organisering, tilrettelegging og gjennomføring medvirker til at Læreplanverkets mål oppnås. I gjennomgangen av de totalt 38 elevmappene som fremstilles her i kapittel 7, har revisor sett dokumentasjon på gjennomførte kartlegginger av de aktuelle elevenes ferdighetsnivåer i ulike fag. Disse kartleggingene – som i mange tilfeller synes å være gjennomført ved de aktuelle skolene, og gjerne i forkant av henvisning til PPT – dokumenterer skolens arbeid med kartlegging av elevenes måloppnåelse og utbytte av undervisningene på individnivå. Med andre ord er revisor av den oppfatning at dokumentasjonen i elevmappene som er gjennomgått i denne forvaltningsrevisjonen, er eksempler på praktisering av det kommunale systemet for skolebasert vurdering som beskrives i kapittel 5.

7.9 Konklusjon

Revisor konkluderer - på grunnlag av undersøkelse av mappene til 38 elever med enkeltvedtak om spesialundervisning i skoleårene 2018/2019 og 2019/2020 – med at Harstad kommune *ikke fullt ut* kan dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning. Revisors undersøkelser indikerer at kommuneadministrasjonens (skolene og pedagogisk psykologisk tjeneste) sin saksbehandling i slike saker i mange tilfeller oppfylder sentrale krav og føringer som følger av henholdsvis opplæringslova, forvaltningsloven og Utdanningsdirektoratets veiledningsmateriell – som vi har utledet revisjonskriterier ifra. I utvalget av undersøkte saker har imidlertid revisor funnet avvik fra gjeldende regelverk i form av blant annet

- Manglende sakkyndig vurdering to av i elevmappene
- Manglende eksplisitt begrunnelse i noen tilfeller der enkeltvedtaket avviker fra PPT sin tilrådning
- At individuell opplæringsplan i flere tilfeller ikke synes å være utarbeidet rettidig
- En total saksbehandlingstid som i flertallet av de sakene der revisor har vurdert den, langt overstiger Utdanningsdirektoratets føring om maksimalt tre måneder

8 HÅNDTERING AV ELEVER MED SKOLEVEGRING

Hvordan håndterer Harstad kommune elever med skolevegring?

8.0 Innledning

Begrepet «skolevegring» defineres på ulike måter av ulike aktører, og ifølge Norsk Psykologforening⁴³ er det feilslått å anta at en elev med høyt fravær fra skolen nødvendigvis lider av skolevegring. Omfattende fravær fra skolen er imidlertid *ett av flere kjennetegn* ved skolevegring. Slik revisor forstår kontrollutvalgets bestilling med hensyn til denne tematikken, har kontrollutvalget ønsket å få undersøkt kommunens systemer for å få elever med mye fravær tilbake til skolen.

Revisor har i sin innledende dialog med kommuneadministrasjonen spurt hva som fra kommuneadministrasjonens side legges i begrepet *skolevegring*. Fra kommunen opplyses det at «skolevegring» ikke er et begrep kommunen selv har definert nærmere, men det er utarbeidet rutiner for det kommunen kaller *bekymringsfullt fravær*.

Våre beskrivelser i dette kapittelet tar utgangspunkt i denne forståelsen av bestillingen.

8.1 Skriftlige rutinebeskrivelser

Revisor har blitt forelagt dokumentet *Fraværstrutiner i Harstadskolen*. Innledningsvis i dokumentet formuleres det en målsetning om at kommunen skal jobbe forebyggende mot ethvert skolefravær og iverksette tiltak raskt når fravær avdekkes. Dokumentet, som uttrykkelig er utarbeidet med henblikk på konkret rådgivning til de ansatte ved skolene, inneholder videre en avklaring av begrepet «forebygging». Deretter identifiseres det risikofaktorer og såkalte «beskyttende faktorer» med relevans for langvarig, alvorlig skolefravær. Det vises til at forebygging av fravær kan skje både på individ- og institusjonsnivå.

Av dokumentet fremgår det at Harstad kommune legger til grunn følgende indikatorer i sin definisjon av *bekymringsfullt skolefravær*:

- Eleven har høyt fravær, det vil si tre dager eller mer på en måned
- Eleven har tre enkelttimer eller mer – til tross for at skolen har gjennomført samtale med eleven
- Eleven har kommet for sent tre ganger i løpet av en måned

I et annet av dokumentene revisor har blitt forelagt; «*Tiltakstrapp*», skisseres det følgende «reaksjoner» eller tiltak ved de tre ovennevnte typene situasjoner. Se utklipp 4. på neste side. Slik revisor forstår det, illustrerer «tiltakstrappa» de overordnede tiltakene skolene skal iverksette ved bekymringsfullt fravær.

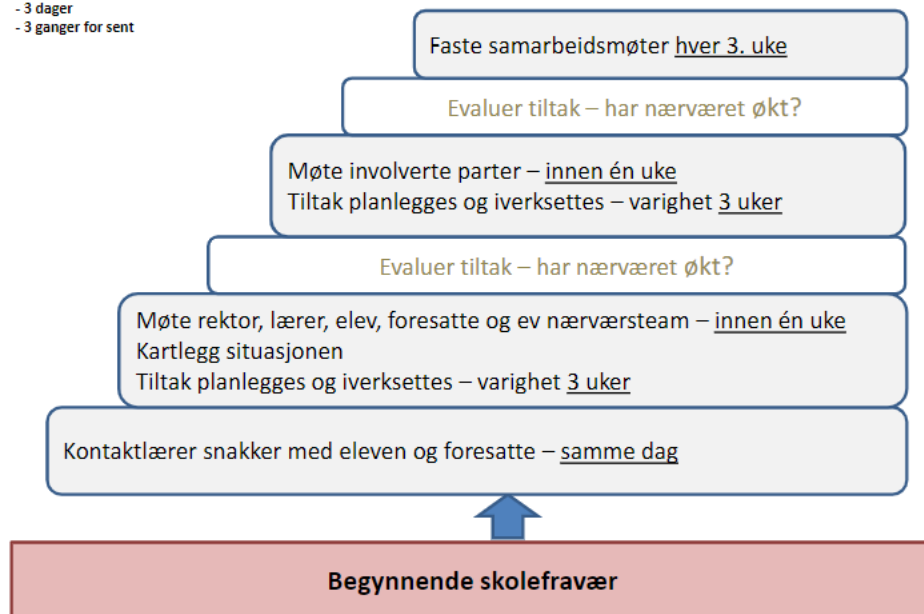
⁴³ Nettbasert artikkel på Norsk Psykologforening sin hjemmeside: «Hva er skolevegring?»

Utklipp 4. Tiltakstrapp – bekymringsfullt fravær

Tiltakstrapp

Forslag til håndtering av begynnende fravær på:

- 3 timer
- 3 dager
- 3 ganger for sent

Det presenteres i dokumentet *Fravær rutiner i Harstadskolen* en «ansvarsmatrise» tilknyttet skolefravær generelt og bekymringsfullt fravær spesielt.

Kontaktlærer⁴⁴ skal

- registrere fraværet (daglig) og vurdere hvorvidt fraværet er bekymringsfullt
- ukentlig registrere fraværet i *Visma Flyt*⁴⁵
- informere foreldre umiddelbart (gjennom *Visma Flyt*) ved alt fravær⁴⁶
  - i kontakt med foresatte prøve å få innsikt i fraværet og oppnå at eleven returnerer til skolen raskest mulig
- ved bekymringsfullt fravær melde fra om dette til skolens ledelse
- gjennomføre innledende samtale med eleven og/eller foresatte ved bekymringsfullt fravær

Timelærer skal

- registrere fravær og informere kontaktlærer

⁴⁴ Kontaktlæreren har hovedansvaret for praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjøremål i en klasse/basisgruppe.

⁴⁵ En skybasert tjeneste for skoleadministrasjon som innebærer digitalisering av en rekke prosesser knyttet til læreres og elevers skolehverdag.

⁴⁶ På barneskolen i løpet av første time og på ungdomsskolen senest ved skoledagens slutt.

Ledelsen skal

- ved bekymringsfullt fravær kalle inn den aktuelle eleven, kontaktlærer og foreldre til et *møte* for å kartlegge situasjonen
  - Som et vedlegg til de skriftlige fraværsrutinene følger det en mal for en slik *innledende samtale ved bekymringsfullt fravær*. Malen angir
    - Rammer for en god samtale (anbefalinger for valg av sted, forberedelser og framferd)
    - Hvordan samtalen bør innledes fra kontaktlærers side
    - Spørsmål som det er aktuelt å stille eleven
    - Spørsmål som det er aktuelt å stille de foresatte
    - Hvordan samtalen bør avsluttes (oppsummering og utfylling av *samarbeidsavtale*)
    - Etterarbeid (vurdering av situasjonen og eventuelt behov for å involvere PPT, barnevern eller andre. Skrivning av referat som sendes i kopi til foresatte.)
- følge opp rutiner i handlingsplan og gå igjennom fraværstatistikk og fraværføring to ganger i året

Det følger ellers av ansvarsmatrisen at

- i trinnmøter/tverrfaglige team skal elevfravær tas opp som egen sak jevnlig; minst én gang i måneden
- ved mistanke om omsorgssvikt i fraværssaker skal skolen vurdere om det skal sendes bekymringsmelding til barnevernet

Av dokumentet fremgår det også at foresatte skal varsle skolen samme dag som en elev er fraværende, og de foresatte skal holde skolen orientert dersom fraværet vedvarer.

Samarbeidsavtaler

Som vist ovenfor, følger det av malen for innledende samtale ved bekymringsfullt fravær, at det skal inngås samarbeidsavtale med den aktuelle eleven.

Revisor har blitt forelagt *mal for samarbeidsavtale*. I en samarbeidsavtale skal det foruten informasjon om hvem avtalen gjelder, inngå en beskrivelse av situasjonen ved avtaleinngåelsen samt formuleringer av et hovedmål og delmål. For hvert delmål skal det defineres konkrete (formålstjenlige) tiltak, defineres hvem som har ansvar for gjennomføring av disse, og hvilken tidsramme som skal gjelde for tiltakene. Samarbeidsavtalen skal også inneholde informasjon om når tiltakene skal evalueres. Også for *evaluering* foreligger det en egen mal. Av denne følger det at for hvert delmål skal det «gjøres opp status» og vurderes om tilhørende tiltak bør videreføres eller skal avsluttes. I de tilfellene tiltak videreføres, skal det angis i skjemaet når ny evaluering skal finne sted.

Av dokumentasjonen revisor har blitt forelagt, fremgår det at både skolen, andre aktuelle tjenesteytere og elevers foresatte kan ta kontakt med *Skoleteamet*. Skoleteamet, som organisatorisk sorterer under PPT, har som sin primære oppgave bistå skolene i opplevde kriser og å være med på å utforme gode tiltak i regi av skolene. Skoleteamet kan også bistå med analyse av elevers læringsmiljø og veiledning med henblikk på dette. Revisor har blitt forelagt mal for samtykke til bistand fra skoleteamet. I malen vises det til at skoleteamet kan ha behov for å samarbeide med ulike aktører som for eksempel, helsesykepleier, politiet og andre.

I dokumentet *Forenklet fravær rutine* inngår det noe supplerende informasjon om skolens arbeid med (å forebygge) fravær. Skolens rutiner for oppfølging av fravær skal gjennomgås av personalet generelt og i tverrfaglige team spesielt ved skolestart. Ved skolestart skal også foresatte informeres om innholdet i dokumentet *Fravær rutiner i Harstadskolen*.

8.2 Praktisering av skriftlige rutinebeskrivelser

Revisor har stilt rektorene ved de seks skolene som inngår i våre undersøkelser, om de kan dokumentere møtevirksomhet med elevfravær som tema i trinnmøter eller tverrfaglige møter, under henvisning til de kommunale fravær rutinene.

Fra *Hagebyen* skole får revisor opplyst at det ikke føres referat fra møter i tverrfaglige team. Det samme opplyses fra *Medkila* skole. Fra *Hagebyen* skole har revisor blitt forelagt et referat fra et «Storteamsmøte» på 10. trinn den 14. september 2020. Det fremgår av referatet at fravær har vært tema i møtet.

Fra *Kila skole* har revisor mottatt flere møtereferater som viser at fravær blant elever ved skolen har vært drøftet i følgende fora:

- Nærværsteam
- Teammøter på ungdomstrinnet
- Trinnmøter på ungdomstrinnet
- Ledermøter
- FAU
- Samarbeidsutvalget

Rektor ved skolen opplyser at elevfravær «(...) diskuteres i flere fora på skolen; i ledergruppa, på tverrfaglig team, team, FAU, SU, osv. Det føres ikke alltid referat fra slike møter, men saken drøftes og tiltak utarbeides.»

Fra *Lundenes* skole har vi blitt forelagt et eksempel på en konkret bekymringsmelding fra en lærer i forbindelse med en enkeltelevs fravær. Rektor opplyser at skolen følger kommunens rutiner og retningslinjer for oppfølging av fravær. Fravær registreres i et skoleadministrativt system, og kontaktlærer har ansvar for å melde til ledelsen om fravær som «*overstiger bekymringsgrensen for kommunen*».

Fra *Harstad skole* opplyses det at lærerne rapporterer en gang i måneden til ledelsen ved skolen med hensyn til fravær. Deretter tas innholdet i rapportene opp i tverrfaglige team.

Revisor har også spurt rektorene om antall inngåtte samarbeidsavtaler ved deres skole. Ved en inkurie formulerte revisor seg her på følgende måte «så langt i skoleåret 2020/2021».

Forespørselen ble sendt i januar 2022, og revisor registrerer at svarene fra rektorene naturligvis bærer noe preg av dette.

- Fra Hagebyen skole rapporteres det at syv elever var «under særskilt oppfølging» i skoleåret 2020/2021.
- Fra Harstad skole opplyses det at skolen i 2020/2021 hadde én sak som ble fulgt opp av «skole/hjem/helse».
- Fra Kila skole opplyses det at i skoleåret 2020/2021 var antallet elever som det ble inngått samarbeidsavtaler med, ni på ungdomstrinnet og to på barnetrinnet.
- Ved Lundenes ble det inngått samarbeidsavtale med tre elever i 2020/2021
- I inneværende skoleår er det ikke inngått samarbeidsavtale med noen av elevene ved Medkila skole
- Ved Stangnes ungdomsskole var det på tidspunktet for revisors forespørsel syv elever som ble fulgt opp av skolen. Revisor har blitt forelagt dokumentasjon – som et eksempel – for én av disse syv sakene.

8.3 Oppsummering

Revisors undersøkelser viser at Harstad kommune har utarbeidet skriftlige rutinebeskrivelser for hvordan tilfeller av bekymringsfullt fravær blant elever i kommunens skoler skal håndteres. Rutinebeskrivelsene identifiserer konkrete arbeidsoppgaver og knytter ansvaret for gjennomføring av disse, til konkrete roller og stillinger i skolene. Revisors undersøkelser ved de seks skolene som denne forvaltningsrevisjonen omfattes av, indikerer at rutinebeskrivelsene følges i praksis ved skolene.

9 ELEVENES PSYKOSOSIALE MILJØ

Er Harstad kommunes arbeid med grunnskoleelevenes psykososiale miljø i tråd med regelverk og anbefalinger på området?

Revisjonskriterier

Skolene i Harstad kommune skal ha rutiner for hvordan mobbing skal avdekkes og håndteres

Harstad kommune skal gi forskrift om ordensreglement for sine skoler

Ordensreglementet skal inneholde regler om orden og oppførsel, om hvilke tiltak som kan benyttes mot elever som bryter reglementet, og om hvordan slike saker skal behandles

Skolene i Harstad kommune skal ha

- skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon
- elevråd
- foreldreråd med arbeidsutvalg
- systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljøet
- systemer for å sikre at elevene og foresatte får nødvendig og tilstrekkelig om rettighetene som følger av opplæringslovens kapittel 9A.

Kilde: Opplæringslova kapittel 9A

9.0 Innledning

I Harstad kommunes tilstandsrapporter for grunnskolen for henholdsvis 2020 og 2021 refereres det til resultater fra *Elevundersøkelser*. I disse undersøkelsene får elevene spørsmål om, blant annet, hvorvidt de opplever å bli mobbet. Resultatene for Harstad kommune ser ut til å ha blitt forbedret en del fra skoleåret 2019/2020 til skoleåret 2020/2021. I undersøkelsene for sistnevnte skoleår, svarte likevel 7,2 % av elevene på 7. trinn og 5,7 % av elevene på 10. trinn i kommunens grunnskoler at de opplever å bli mobbet. Resultatene som fremstilles i tilstandsrapportene sier ikke noe om *hvor ofte* de aktuelle elevene opplever/har opplevd dette.

9.1 Kommunen og skolens systemarbeid med elevenes psykososiale miljø

I dokumentasjonen revisor har mottatt fra kommuneadministrasjonen, inngår det flere dokumenter som beskriver kommunens arbeid med elevenes psykososiale miljø på systemnivå. Enkelte av disse dokumentene er helt overordnede dokumenter. I Harstad kommunes *Strategiske plan for oppvekst 2020-2025* omtales skole og en rekke andre kommunale tjenester

som inngår i kommunens *oppvekstområde*. I kapittel 6 av dokumentet formuleres det tre overordnede målsetninger for kommunens skoler. Én av disse målsetningene er:

«*Godt fysisk og psykososialt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.*»

Revisor har blitt forelagt dokumentet «*Internkontroll med barns og unges arbeidsmiljø i skoler og SFO*». Dokumentet er et internkontrolldokument som har blitt revidert flere ganger. Utgaven vi har mottatt, er gjort gjeldende fra og med 11.6.2020 og er påført en formulering om at den skal revideres den 11.6.2022. I dokumentet inngår en redegjørelse for relevant regelverk på området, og det inngår også informasjon om hvordan Harstad kommune skal sørge for å ivareta sine plikter i lys av de nevnte bestemmelsene. Revisor har også blitt forelagt Harstad kommunes «*Retningslinjer for skolemiljø*». Dokumentet er datert «oktober 2020». ⁴⁷ Dokumentet gjelder eksplisitt for alle kommunens grunnskoler. I retningslinjene, som innledningsvis inneholder redegjørelser for gjeldende regelverk og de plikter som pålegger både skolen og den enkelte ansatte, formuleres det flere pålegg til den enkelte av kommunens skoler. Blant annet angis det i disse i retningslinjene at den enkelte skole skal ha en *sosialpedagogisk plan* ⁴⁸ som blant annet skal inneholde beskrivelser av elev- og foreldremedvirkning gjennom rådsorganer som elevråd, foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU), samarbeidsutvalget (SU) og skolemiljøutvalget (SMU). ⁴⁹

Fra den enkelte av de seks skolene som inngår i denne forvaltningsrevisjonen, har revisor mottatt dokumentasjon som beskriver skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø. Sammen med de overordnede dokumentene som eksplisitt gjelder kommunen som sådan, utgjør disse oversendte dokumentene fra den enkelte skole en sentral del av grunnlaget for fremstillingene nedenfor.

9.1.1 Skriftlige rutinebeskrivelser for avdekking og håndtering av mobbing

Av kommunens *Retningslinjer for skolemiljø* fremgår det en skriftlig rutinebeskrivelse under overskriften «*Hvordan avdekke at elever ikke opplever et trygt og godt skolemiljø*». Rutinebeskrivelsen fremgår av utklipp 5. på de tre neste sidene.

Utklipp 5. Hvordan avdekke at elever ikke opplever et trygt og godt skolemiljø?

Hva	Hvordan	Hvem
Personalets observasjonsplikt	Skolepersonalet er til enhver tid i sitt arbeid med elevene forpliktet til å observere og undersøke om det foreligger åpen eller skjult krenking. Det skal reageres umiddelbart ved krenkelser. Ved alle typer krenkelser skal rektor varsles. Hvis man er i tvil om hvordan en situasjon skal tolkes, skal man spørre den som utsettes for noe om hvordan han/hun opplever det. Oppfattes det som passende lek, som en spøk, som felles fysisk aktivitet eller en form for kameratslig erting? Eller føler eleven seg forstyrret og plaget? I grensetilfeller må man undersøke mer og man skal aldri «se en annen vei» ved mistanke.	Alle ansatte

⁴⁷ Retningslinjene ble første gang vedtatt av kommunestyret den 1. februar 2018. Dokumentet revisor har blitt forelagt er en nyere utgave av det opprinnelige dokumentet, men innholdet ser i all hovedsak ut til å være uforandret.

⁴⁸ Dette kravet er også formulert i kommunens *Strategiske plan for oppvekst 2020-2025*.

⁴⁹ At disse rådsorganene skal opprettes, er også påpekt i *internkontrolldokumentet* som revisor har blitt forelagt.

Hva	Hvordan	Hvem
Tilsyn	Være proaktive, synlige og våkne med tanke på å oppdage krenkende adferd. Gripe inn ved mistanke eller kunnskap om krenkelser.	Alle ansatte
Undervisning	Være tett på elevene og på vakt med tanke på krenkende adferd. Fange opp signaler tidlig og samtale med eleven(e).	Alle ansatte
Elevundersøkelsen	Alle elever gjennomfører den obligatoriske elevundersøkelsen fra Utdanningsdirektoratet. Resultatene blir drøftet i ledelsen, personalet og elevrådet. Forbedringer iverksettes om nødvendig. Resultatene blir lagt frem for Skolemiljøutvalget.	Aktuelle ansatte
Foreldreundersøkelsen	Gjennomføres etter egen rutine.	Aktuelle ansatte
Daglige observasjoner og drøftelser på team	Lærernes observasjoner av elevene deles og drøftes på teamene. Miljøarbeidere/miljøterapeuter/assistenter er også tett på elever, både i timer og friminutt, og er en viktig kilde til informasjon.	Alle ansatte
Helsesykepleier	Helsesykepleier får informasjon gjennom samtaler med elever. Helsesøster deltar i tverrfaglige team, og er derfor en viktig ressurs for skolen.	Helsesykepleier
Elevsamtaler	Kontaktlærer gjennomfører systematisk elevsamtaler. Kontaktlærer er forpliktet til å følge opp de behov som avdekkes, og varsle rektor ved mistanke om krenkelser og ved antatte behov for tiltak på skolen.	Kontaktlærere
Utviklingssamtaler med foresatte og elever	Gjennomføres minimum en gang per halvår under ledelse av kontaktlærer. Utviklingssamtalene med foresatte og elev skal fremme samarbeidet mellom hjem og skole. Samtalen skal inneholde tilbakemelding fra skole og lærerne om elevens progresjon i skolearbeidet, vurdering av eleven, karakternivå, varsel om vurdering i orden og oppførsel og informasjon om planer og rettigheter. Foresatte kan melde skolen om forholdene slik de oppleves fra hjemmet, og det kan gjøres avtaler for å nå bestemte mål.	Kontaktlærere

Hva	Hvordan	Hvem
Rapportering fra elevene blant annet ved bruk av mobbeknappen	Elevene innprentes at vi, både voksne og barn, har plikt til å støtte dem som utsettes for mobbing eller krenkelser. De må melde fra til skolen eller foreldrene hvis de blir vitne til at noen blir mobbet. Dette er ikke sladring, men hjelp til mobbeofrene og en måte å bli kvitt mobbingen på. Hjemmene må hjelpe skolen med å spre denne holdningen blant elevene.	Elever Ansatte Foresatte
Rapportering fra foresatte	Foreldrene henvender seg til kontaktlærer umiddelbart hvis de blir vitne til mobbing eller hvis barn viser tegn på mistrivsel.	Foresatte

Kilde: Harstad kommunes Retningslinjer for skolemiljø

Videre inneholder kommunens retningslinjer følgende prosedyrebeskrivelse med tittelen «Håndtering av krenkende handlinger».

Utklipp 6. Håndtering av krenkende handlinger

	Handling	Ansvar
1	<i>Direkte inngrep</i> ved adferd som kan være krenkende, f.eks. mobbing, vold, diskriminering osv.	Ansatte som ser hendelsen
2	Varsle rektor og kontaktlærer umiddelbart	Ansatte som ser hendelsen
3	Undersøkelse av saken: <i>Forundersøkelse – er det behov for en aktivitetsplan?</i> a) Samtale med eleven som opplever seg krenket b) Samtale med eleven som krenker c) Oppfølgingssamtale med eleven som opplever seg krenket d) Oppfølgingssamtale med eleven som krenker	Rektor/ avdelingsleder, kontaktlærer
4	<i>Opprette utkast til aktivitetsplan så fort som mulig</i>	Rektor
5	<i>Rektors vurdering</i> etter innhenting av fakta Eventuell varsling til skoleeier	Rektor
6	<i>Samtale med foresatte til eleven som opplever seg krenket innen en uke:</i> -informasjon om rettigheter og saksgang -informasjon om hendelsen -informasjon om eventuelle videre tiltak	Rektor og kontaktlærer
7	<i>Samtale med foresatte til eleven som krenker</i> -informasjon om rettigheter og saksgang -informasjon om hendelsen -informasjon om eventuelle videre tiltak	Rektor og kontaktlærer
9	<i>Aktivitetsplan iverksettes</i> , evalueres etter beskrivelser og fastsatt tidspunkt i planen	Rektor, kontaktlærer, ressursteam
10	<i>Evaluering av tiltak</i> Elevens kontaktlærer i samarbeid med eventuelle andre involverte er ansvarlig for å evaluere om eventuelle tiltak har ført frem	Rektor, kontaktlærer, ressursteam
11	<i>Vurdering av behov for eventuell ny aktivitetsplan</i>	Rektor

Kilde: Harstad kommunes Retningslinjer for skolemiljø

Det fremgår av kommunens retningslinjer at den enkelte rektor har det overordnede ansvaret for at rutiner og prosedyrer i kommunens retningslinjer og skolens sosialpedagogiske plan gjøres kjent og følges.

Fra alle de seks skolene har vi mottatt egne skriftlige redegjørelser for og skriftlig dokumentasjon relatert til arbeidet med elevenes psykososiale miljø ved skolen.

Sosialpedagogiske planer

Fra alle skolene unntatt Lundenes skole har vi mottatt *sosialpedagogiske planer*. Planene er noe ulikt utformet skolene imellom, men samtlige inneholder

- Redegjørelser for aktuelt regelverk (kapittel 9A i opplæringslova)
- Drøftinger av sentrale begreper som mobbing og vold
- Rutiner for tiltak ved mobbing – trinn- eller fasedelte.

I de sosialpedagogiske planene fra Hagebyen skole, Harstad skole og Stangnes ungdomsskole beskrives også tiltak for *avdekking av mobbing* – utover de tiltakene som følger av kommunens *Retningslinjer for skolemiljø*. I Hagebyen skole og Harstad skole sine sosialpedagogiske planer vises det spesifikt til at elevundersøkelser, utviklings-/elevsamtaler og aktivitet i rådsorganene er sentrale elementer.

Revisor har bedt rektorene redegjøre for hva som gjøres for å sørge for at de sosialpedagogiske planene og kommunens overordnede retningslinjer er kjent blant alle skolens ansatte.

Fra rektor ved *Hagebyen skole* opplyses det at disse dokumentene gjennomgås på planleggingsdager ved skolestart. Det lages egne lese-lister som de ansatte kvitterer for å ha lest. Dokumentene er alltid tilgjengelig på skolens plattformer og innholdet drøftes jevnlig.

Rektor ved *Harstad skole* opplyser følgende:

«Vi har PALS håndboken vår som viser det sosialpedagogiske arbeidet som skal gjøres på individnivå, gruppenivå og systemnivå. Vi har hva som skal skje og når, lagt inn i årshjulet for skolen. Det sendes også ut mail til ansatte (alle) når det er mobbeforebyggende uke og annet tverrfaglige tema. Årshjulet ligger åpent for alle.

Retningslinjene for kommunen er gjennomgått i personalet. Dette gjøres en gang i året.»

Rektor ved *Kila skole* får vi opplyst at den sosialpedagogiske planen gjennomgås på skolens planleggingsdager før skolestart for alle ansatte – som en del av «ledelsens gjennomgang». Revisor har blitt forelagt dokumentasjon fra skolen som viser at en slik gjennomgang inngikk i programmet for planleggingsdager før skolestart for skoleåret 2021/2022.

Rektor ved *Medkila skole* opplyser at «(...) *Sosialpedagogisk plan redigeres hver vår i teammøtene på småtrinnet og på mellomtrinnet. Den sosialpedagogiske planen for kommende skoleår gjennomgås med alle ansatte på en felles planleggingsdag for skole og SFO, hver høst, og legges ut på skolens læringsplattform It's Learning slik at den alltid er tilgjengelig.»*

Fra Stangnes ungdomsskole får revisor opplyst følgende:

«Den sosialpedagogiske planen er en del av ledelsens gjennomgang ved skolestart hvert år. Vi har organisert de som arbeider med sosialpedagogiske problemstillinger i et eget team. Teamet jobber tett på alle klassene og det er satt av tid til samarbeid. Vi har et system på hvilke saker som skal meldes til teamet og hvordan de skal følges opp. Lederen av det sosialpedagogiske

teamet møter i tverrfaglig team og i skolens plangruppe. Han samarbeider tett med helseskyepleier og PPT»

Fra Lundenes skole opplyses følgende:

«Gjennomgang ved oppstart av nytt skoleår hver høst. Dette er lenker som lærerne leser og signerer på at de har lest. Rektor har dokumentasjon på leste dokumenter:

Gratisprinsippet

Vold og trusler i skolen

Alvorlige ulykker/dødsfall for elever i skoletiden

Alvorlige ulykker/dødsfall for elever i fritiden

Spesialundervisning i grunnskolen

Tverrfaglig team

Fravær rutiner tiltaks sirkel

Nytt fra Udir høst 2021.

Skolen følger PALS-programmet som kommunen har.

Lundenes skole har ingen egen sosialpedagogisk plan.

Fra Lundenes skole opplyses det videre, med henblikk på avdekking og håndtering av mobbing, at skolen følger kommunens årshjul for elevsamtaler og utviklingssamtaler. Avdelingsleder/ sosiallærer gjør faste inspeksjoner der vedkommende snakker med elevene og observerer sosialt samspill. Ulike team (grupper av ansatte) bruker 10-15 minutter av fellestid på å informere om/drøfte elever og elevgrupper. Her drøftes blant annet hvilke elever en trenger å være litt ekstra oppmerksom på i friminuttene.

Harstad kommunes *Retningslinjer for skolemiljø* angir videre at også en elev eller dennes foresatte kan melde ifra til skolen dersom den aktuelle eleven føler seg utsatt for én eller flere krenkende handlinger uten at skolen avdekker hendelsen. Slik melding kan sendes ved å ta direkte kontakt med skolen eller å bruke *mobbeknappen*.⁵⁰ Retningslinjene angir videre at elever og foresatte kan melde ifra til Mobbeombudet i Troms og Finnmark.⁵¹

Revisors vurdering

Dokumentasjonen som presenteres og omtales i kapittel 9.1.1 ovenfor, er etter revisors syn å anse som skriftlige rutinebeskrivelser med henblikk på avdekking og håndtering av mobbing. Harstad kommune har etablert overordnede rutiner og retningslinjer som eksplisitt er gjort gjeldende overfor den enkelte av kommunens skoler. Fra fem av de seks skolene har vi i tillegg blitt forelagt en sosialpedagogisk plan, slik kommunens overordnede retningslinjer avkrever,

⁵⁰ Ved å trykke på Mobbeknappen får en tilgang til en nettside med et skjema der en kan melde ifra dersom en mener å oppleve at en bestemt elev ikke har det trygt og godt på skolen.

⁵¹ Mobbeombudet skal bidra til at alle elever i grunnskole og videregående skoler har et trygt og godt skolemiljø.

som inneholder formuleringer av lokale retningslinjer og rutiner for den enkelte skole.⁵² De «skolespesifikke» rutinebeskrivelsene varierer i innhold og omfang, men revisor legger vekt på at det, slik vi viser ovenfor, er utarbeidet kommuneovergripende retningslinjer for skolemiljø som inneholder angivelser av hvordan mobbing skal avdekkes og håndteres. Etter revisors syn må derfor kriteriet om at skolene skal ha skriftlige rutiner for avdekking og håndtering av mobbing, anses som oppfylt.

9.1.2 Ordensreglement

Revisor har blitt forelagt *Forskrift om ordensreglement for grunnskolen i Harstad*. Forskriften gjelder, jf. § 2 Virkeområde, *alle grunnskoler i Harstad*. Den inneholder videre bestemmelser som regulerer

- Kommunens plikter
- Elevenes plikter
- Reaksjoner ved brudd på ordensreglementet
- Saksbehandling ved brudd på ordensreglementet

Forskriften trådte i kraft gjennom vedtak i kommunestyret den 9.2.2017.

Revisors vurdering

Revisor vurderer Harstad kommune som å oppfylle revisjonskriteriet om å gi forskrift om ordensreglement med regler om orden og oppførsel, angivelse av hvilke tiltak som kan benyttes mot elever som bryter reglementet, og instruks om hvordan slike saker skal behandles.

9.1.3 Elev- og foreldremedvirkning i arbeidet med psykososialt miljø ved skolene

Rådsorganer

Som nevnt ovenfor slår kommunens retningslinjer for skolemiljø – korresponderende med opplæringslova – fast at skolene skal ha elev- og foreldremedvirkning gjennom ulike rådsorganer.

Fra samtlige av de seks skolene har revisor blitt forelagt ett eller flere referater fra møter i skolens elevråd. Referatene fra Medkila skole og Lundenes skole stammer riktignok fra relativt langt tilbake i tid. Samtlige av skolene har i sine redegjørelser overfor revisor opplyst at det er opprettet elevråd.

Revisor finner at det ved de seks skolene at det er opprettet FAU (foreldrerådets arbeidsutvalg) ved skolen.

Alle skolene ser ut til å ha opprettet et samarbeidsutvalg. Ved Medkila skole, Kila skole og Stangnes Ungdomsskole ser elever og foreldre ut til å utgjøre flertallet i disse utvalgene, og disse ser ut til å fungere som både samarbeids- og skolemiljøutvalg. Fra *Lundenes skole* får vi

---

⁵² Mangelen på sosialpedagogisk plan ved Lundenes skole fremstår i strid med kommunens *Retningslinjer for skolemiljø* og *Strategisk plan for oppvekst*.

opplyst at det er opprettet et «samarbeidsutvalg bestående av både skole og barnehage». I dette utvalget er elever, så vidt revisor kan se, ikke representert. De fire foresatte (to fra skole og to fra barnehage) utgjør ikke et flertall i utvalget. Revisor har ingen opplysninger fra Lundenes skole om hvorvidt samarbeidsutvalget også fungerer som *skolemiljøutvalg*.

Fra *Hagebyen skole* opplyses det at samarbeidsutvalget også drøfter skolemiljøsaker, og ved votering fratrer en pedagog og en øvrig ansatt slik at foreldre- og elevrepresentanter utgjør et flertall.

Fra *Harstad skole* opplyses følgende: «I SU sitter; to representanter fra elevrådet, politisk representant, FAU-leder, SFO-leder og rektor. SU er skolemiljøutvalget ved skolen. Ting som tas opp i SU tas med til FAU.»

PALS

Et verktøy som nevnes i kommunens retningslinjer for skolemiljø, og som revisor for øvrig har mottatt en del dokumentasjon tilknyttet, er *PALS* (Positiv atferd, støttende læringsmiljø og samhandling). PALS-modellen er en skoleomfattende modell for å styrke barns skolefaglige og sosiale kompetanse, forebygge og mestre atferdsproblemer i skolen. Nedenstående utklipp er hentet fra «Håndbok i PALS» som revisor har blitt tilsendt fra *Harstad skole*.

Utklipp 7. PALS-modellens kjernekomponenter

Ifølge håndboka utgjør relasjonen mellom voksen og elev grunnmuren i PALS-modellen – både som en selvstendig komponent og som en viktig del av modellens øvrige kjernekomponenter. I modellen legges det vekt på syv sosiale ferdighetsdimensjoner:

- Kommunikasjon
- Inkludering
- Empati
- Samarbeid
- Selvkontroll
- Ansvarlighet
- Selvhevdelse

To sentrale elementer i praktiseringen av PALS-modellen er, så vidt revisor kan se, formidling av forventninger og sanksjonering av atferd: Ønsket atferd sanksjoneres positivt med oppmuntring, ros eller belønning. Uønsket atferd sanksjoneres negativt gjennom for eksempel fjerning av bestemte typer materiell eller goder, eller tap av pausetid. Modellen inneholder også bestemte prosedyrer for problemløsning, kategoriseringer av ulike former for problematferd, mulig motivasjon for slik og mulige konsekvenser.

Fra flere av skolene som inngår i revisors undersøkelser i denne forvaltningsrevisjonen, opplyses det at PALS-modellen er sentral i skolens arbeid med det psykososiale miljøet. Dette gjelder ikke de to ungdomsskolene; Hagebyen og Stangnes. Ved Stangnes ungdomsskole brukes riktignok deler av PALS, ifølge rektor, med hensyn til klasseledelse og i det sosialpedagogiske arbeidet.

Elevundersøkelser

Som nevnt i kapittel 5 i denne rapporten, gjennomfører Harstad kommunes skoler årlig de obligatoriske elevundersøkelsene fra Utdanningsdirektoratet. Spørreskjemaene som elevene (på 7. og 10. trinn) besvarer i anledning elevundersøkelsene, inneholder spørsmål om blant annet trivsel, regler på skolen og trygt miljø. Fra flere av skolene foreligger det også dokumentasjon som tilsier at elevene – utover elevundersøkelsene fra Udir – får mulighet til å uttrykke subjektive oppfatninger om blant annet undervisningen ved skolen i ulike spørreundersøkelser og kartlegginger som gjennomføres.

Fra alle skolene har revisor også mottatt dokumentasjon/informasjon som indikerer at det er gjennomført spørreundersøkelser blant foresatte ved skolene – i tillegg til foreldremøter.

Revisors vurdering

På bakgrunn av funnene vi presenterer i kapittel 9.1.3 ovenfor, er revisors vurdering at det ved *Hagebyen skole, Harstad skole, Kila skole, Medkila skole, og Stangnes skole* er fungerende skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon. For disse fem skolenes del er revisjonskriteriet om å ha skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon *oppfylt*. Revisor anser ikke at samarbeidsutvalget som er opprettet ved Lundenes skole (Øyrikt oppvekstsenter) er tilstrekkelig til å oppfylle dette kravet, ettersom det ikke inngår elevrepresentanter i utvalget. Revisor registrerer videre at representanter for elever og foreldre ser ut til å utgjøre flertallet i skolemiljøutvalgene ved Hagebyen skole, Kila skole, Medkila skole og Stangnes skole, slik opplæringslova § 11-1 foreskriver.

Revisor vurderer at alle de seks skolene *oppfyller* revisjonskriteriet om å ha opprettet et elevråd. Det samme gjelder revisjonskriteriet om opprettelse av foreldreråd med arbeidsutvalg.

Revisor anser at funnene som presenteres her i kapittel 9.1.3 samlet sett indikerer at det ved skolene *Hagebyen, Harstad, Kila, Medkila og Stangnes* er etablert systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljøet. Revisor anser at de foreliggende opplysningene med henblikk på *Lundenes skole*, reiser noe mer tvil om hvorvidt et slikt system i tilstrekkelig grad er opprettet. Skolen har ikke dokumentert overfor revisor å ha et skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon, og dokumentasjon på elevrådsaktivitet (i form av referater) er fra et stykke bakover i tid.

9.1.4 Skolens informasjonsplikt – revisors funn og vurdering

Revisor har stilt spørsmål til de seks skolene om hva som gjøres ved den enkelte skole for å ivareta skolens informasjonsplikt etter opplæringslova § 9 A-9. Fra alle skolene har revisor mottatt eksempler på informasjonsmaterieell som er formidlet til elevenes foreldre – i form av PowerPoint-presentasjoner som har vært brukt på foreldremøter eller maler for hva som skal formidles på et foreldremøte. Samtlige av skolene opplyser at rettighetene og pliktene som fremgår av opplæringslova kapittel 9A, blir tatt opp på foreldremøter ved skolen. Revisor anser at disse funnene sannsynliggjør at skolene har etablert systemer for å sikre at elevene og foresatte får nødvendig og tilstrekkelig om rettighetene som følger av opplæringslovens kapittel 9A, og revisjonskriteriet anses dermed *oppfylt*.

9.2 Skolenes arbeid med elevenes psykososiale miljø – i enkeltsaker

Revisjonskriterier

Skolene i Harstad kommune:

- Skal undersøke saken så snart det foreligger kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen
- Skal utarbeide skriftlige aktivitetsplaner så snart ansatte får kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.
- De skriftlige aktivitetsplanene skal beskrive:
  - Hvilket problem tiltakene skal løse,
  - Hvilke tiltaksom skolen har planlagt,
  - Når tiltakene skal gjennomføres,
  - Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene,
  - Når tiltakene skal evalueres.
- Skolen må sørge for at involverte elever (i enkeltsaker) blir hørt
- Skolen må dokumentere hva som faktisk er gjort for å oppfylle tiltaksplikten, herunder hvordan skolen følger opp tiltak, evaluerer virkningen av tiltak og eventuelt legger til/endrer tiltak dersom det er nødvendig

Kilde: Opplæringslova kapittel 9A

Som vi redegjør for i kapittel 3 i denne rapporten, har vi avgrenset våre fremstillinger i denne rapporten til å gjelde saker ved de seks skolene der varselet som har utløst skolens plikter etter opplæringslova kapittel 9A, har kommet i skoleåret 2019/2020 eller senere. I tabell 7 på neste side inngår det informasjon om hvor mange saker revisor har undersøkt, og tabellen viser også det totale antallet aktuelle saker ved skolene i den aktuelle tidsperioden.

Tabell 7. Antall gjennomgåtte «9A-saker» og totalantall saker ved skolene, skoleåret 2019/2020.

Skole	Gjennomgåtte «9A-saker» fra den enkelte skole (Totalt antall saker ved den enkelte skole i skoleåret)
Hagebyen	1 (1)
Harstad	3 (5)
Kila	4 (9)
Lundenes	2 (2)
Medkila	3 (4)
Stangnes ⁵³	3 (4)
Totalt	16 (25)

Hagebyen skole

Fra Hagebyen skole har revisor blitt forelagt én aktivitetsplan.

Varsling

- I den undersøkte saken er det elevens foresatte som har meldt ifra om at den aktuelle eleven ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø.

Undersøkelse

- Foreliggende dokumentasjon indikerer at skolen har truffet tiltak for å undersøke forholdene som ligger til grunn for varselet
- Revisor kan ikke, ut ifra foreliggende dokumentasjon, se at skolen har sørget for at *andre involverte* elever er hørt, og slike ser heller ikke ut til å være identifisert ved navn i aktivitetsplanen revisor har blitt forelagt.

Aktivitetsplan

- Det foreligger skriftlig aktivitetsplan i saken
- Aktivitetsplanen er datert tre dager *før* henvendelsen fra elevens foresatte⁵⁴
- Aktivitetsplanen inneholder konkrete beskrivelser av hvilket problem de planlagte tiltakene skal løse
- Aktivitetsplanen inneholder beskrivelser av konkrete, innledende tiltak
- Aktivitetsplanen inneholder informasjon om når tiltakene skal gjennomføres
- Aktivitetsplanen inneholder informasjon om hvem som har ansvar for at tiltakene gjennomføres
- Aktivitetsplanen inneholder informasjon om *at* – men ikke *når* – tiltakene skal evalueres

Oppfølging av tiltaksplikten

- Foreliggende dokumentasjon indikerer at de planlagte tiltakene til dels har blitt gjennomført. Revisor har fra skolens rektor fått opplyst at elevens situasjon bedret seg relativt kort tid etter henvendelsen fra elevens foresatte, men at eleven likevel ble fulgt

⁵³ Stangnes skole har ikke rapportert om noen «9A-saker» i løpet av skoleåret 19/20, men revisor har blitt tilsendt dokumentasjon tilknyttet fire saker av nyere dato; altså fra senere enn ovennevnte skoleår.

⁵⁴ Revisor antar at dette muligens kan skyldes en feilskrift.

opp med enkelte tiltak det påfølgende året. Saken ble avsluttet mot slutten av vinteren 2021.⁵⁵

Harstad skole

Fra Harstad skole har revisor undersøkt tre saker.

Varsling

- I alle de tre sakene er det elevens foresatte som har meldt ifra til skolen om at eleven ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø.

Undersøkelse

- I alle de tre sakene indikerer foreliggende dokumentasjon i saksmappen at skolen har truffet tiltak for å undersøke forholdene som ligger til grunn for varselet
- I to av de tre sakene tilsier sakens dokumentasjon at skolen har sørget for at de involverte elevene har blitt hørt.
  - I én av de tre sakene kan revisor ikke se – ut ifra foreliggende dokumentasjon – at skolen har sørget for at alle involverte elever i den konkrete saken har blitt hørt

Aktivitetsplan

- Det foreligger skriftlige aktivitetsplaner i alle de tre sakene
- Aktivitetsplanene som er utarbeidet i disse tre sakene, er i to tilfeller datert samme dag som skolen, jf. sakens dokumenter, har mottatt varselet.
  - I ett tilfelle har det gått fire dager fra mottatt varsel til utarbeidelse av aktivitetsplan.
- Alle de tre aktivitetsplanene inneholdt konkrete beskrivelser av hvilke(t) problem de planlagte tiltakene skulle løse
- Alle de tre aktivitetsplanene inneholder konkrete tiltak
- Alle de tre aktivitetsplanene inneholder informasjon om når tiltakene skal gjennomføres
- Alle de tre aktivitetsplanene inneholder informasjon om hvem som har ansvar for at tiltakene gjennomføres
- Alle de tre aktivitetsplanene inneholder informasjon om når tiltakene skal evalueres

Oppfølging av tiltaksplikten

- I to av de tre sakene indikerer dokumentasjonen at skolen har fulgt opp sin tiltaksplikt gjennom å sørge for medvirkning fra de(n) involverte eleven(e), følge opp planlagte tiltak, evaluere tiltakene, og gjøre endringer dersom dette har vært ansett nødvendig.
  - I den tredje saken fremgår det ikke tydelig av den foreliggende dokumentasjonen at skolen har sørget for medvirkning fra de involverte elevene – og heller ikke at skolen har evaluert de tiltakene som aktivitetsplanen har foreskrevet at skal gjennomføres.

---

⁵⁵ Revisor har av hensyn til progresjon i arbeidet med denne rapporten – og med henvisning til utvalgets størrelse for øvrig – ikke videreført sine undersøkelser av denne konkrete saken.

Klagesak

Én av de tre sakene revisor har undersøkt, ble i juni 2020 klaget inn til (tidl.) Fylkesmannen med påstand om brudd på aktivitetsplikten etter opplæringslova §§ 9 A-4 og 9 A-5. Fylkesmannen konkluderte i september samme år med at kommunen ikke hadde brutt aktivitetsplikten i saken.

Kila skole

Fra Kila skole har revisor undersøkt fire saker.

Varsling

- I tre av de fire sakene har enten eleven selv eller elevens foresatte varslet om at eleven ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø
- I én av de fire sakene har varselet kommet fra en ansatt ved skolen

Undersøkelse

- I alle de fire sakene indikerer foreliggende dokumentasjon i saksmappen at skolen har truffet tiltak for å undersøke forholdene som ligger til grunn for varselet
- I alle de fire sakene indikerer foreliggende dokumentasjon at skolen har hatt samtaler med den eleven som har opplevd skolemiljøet som utrygt
- I én av sakene indikerer også foreliggende dokumentasjon at skolen har hatt samtaler med andre involverte elever
- I tre av sakene etterlater dokumentasjonen større tvil om hvorvidt skolen har hatt samtaler med andre involverte elever
  - I én av disse tre sakene inngår det en begrunnelse i planen for hvorfor skolen har besluttet å avvente samtale med andre involverte elever

Aktivitetsplan

- Det foreligger skriftlige aktivitetsplaner i alle de fire sakene
- I alle de fire sakene tyder dokumentasjonen på at aktivitetsplan ble utarbeidet samme dato som varselet forelå
- Alle de fire aktivitetsplanene inneholdt konkrete, planlagte tiltak
- Alle de fire aktivitetsplanene inneholdt beskrivelser av situasjonen som foranlediget planleggingen av tiltak, og i den forstand sa planene noe om hvilke(t) problem tiltakene skulle løse.
- Alle de fire aktivitetsplanene inneholdt informasjon om når de planlagte tiltakene skulle gjennomføres.
- Alle de fire aktivitetsplanene inneholdt informasjon om hvem som hadde ansvar for at tiltakene ble gjennomført
- Alle de fire aktivitetsplanene inneholdt informasjon om når tiltakene skulle evalueres

Oppfølging av tiltaksplikten

- I to av sakene indikerer dokumentasjonen at skolen har fulgt opp sin tiltaksplikt gjennom å sørge for medvirkning fra de(n) involverte eleven(e), følge opp planlagte tiltak, evaluere tiltakene, og gjøre endringer dersom dette har vært ansett nødvendig.
- I de andre to av de fire sakene, indikerer foreliggende dokumentasjon at skolen langt på vei har fulgt opp sin tiltaksplikt – men dokumentasjonen etterlater tvil rundt hvorvidt alle involverte elever har blitt hørt i de aktuelle sakene

Lundenes skole

Fra Lundenes skole har revisor undersøkt to saker.

Varsling

- I begge sakene er det den aktuelle elevens foresatte som har varslet om at eleven ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø

Undersøkelse

- I begge sakene indikerer foreliggende dokumentasjon at skolen har truffet tiltak for å undersøke forholdene som ligger til grunn for varselet
- I én av de to sakene var det dokumentert at alle involverte elever hadde blitt hørt
- I den andre saken forelå det kun dokumentasjon på at den eleven som det var varslet om at ikke opplevde et trygt skolemiljø, var blitt hørt. Den andre involverte eleven forelå det ingen dokumentasjon på at skolen hadde snakket med, men revisor ser at det i denne konkrete saken kanskje heller ikke var relevant med en slik samtale.

Aktivitetsplan

- Det foreligger skriftlige aktivitetsplaner i begge sakene
- I den ene av de to sakene fremgår det at det har gått ca. fire uker fra skolen ble varslet og til skriftlig aktivitetsplan forelå
- I den andre av de to sakene er tiltaksplanen utarbeidet ca. ti dager etter at skolen skal ha mottatt varsel om det aktuelle forholdet.
- Begge aktivitetsplanene inneholdt beskrivelser av hvilke(t) problem tiltakene skulle løse
- Begge aktivitetsplanene inneholdt konkrete tiltak
- Begge aktivitetsplanene inneholdt informasjon om når tiltakene skulle gjennomføres
- Begge aktivitetsplanene inneholdt informasjon om hvem som var ansvarlig for gjennomføring av tiltakene
- Begge aktivitetsplanene inneholdt informasjon om når tiltakene skulle evalueres

Oppfølging av tiltaksplikten

- I den ene av de to sakene foreligger det lite dokumentasjon på skolens evaluering av tiltakene – bortsett fra ett møttereferat. Revisor anser imidlertid at opplysninger i saken viser at det er særegne forhold som er årsak til at det inngår relativt lite dokumentasjon av slike evalueringer

- I den andre av de to sakene indikerer foreliggende dokumentasjon at skolen har fulgt opp og evaluert deler av – men ikke alle tiltakene som er formulert i selve aktivitetsplanen

Medkila skole

Fra Medkila skole har revisor undersøkt tre saker.

Varsling

- I to av tre sakene indikerer dokumentasjonen at er det elevens foresatte som har varslet om at den aktuelle eleven ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø
- I den tredje saken indikerer dokumentasjonen at elevens foresatte og elevens kontaktlærer i fellesskap har varslet skolens ledelse om at den aktuelle eleven ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø

Undersøkelse

- I alle de tre sakene indikerer foreliggende dokumentasjon at skolen har truffet tiltak for å undersøke forholdene som ligger til grunn for varselet
- Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt involverte elever har blitt hørt, indikerer dokumentasjonen klart at dette har blitt gjort i to av de tre undersøkte sakene.
  - I den tredje av de undersøkte sakene finner revisor at dokumentasjonen etterlater noe mer tvil om hvorvidt alle involverte elever har blitt hørt. Dette gjelder den første av de to aktivitetsplanene som inngår i saken.

Aktivitetsplan

- Når det gjelder tidsrommet mellom at varsel forelå og at aktivitetsplan var utarbeidet, finner revisor at
  - I én av de tre sakene forelå varselet den 18. mai. Aktivitetsplanen skolen har utarbeidet i sakens anledning, er datert 8. juni samme år.
  - I en annen av de tre sakene forelå varselet fra foresatte den 27. januar 2020. Aktivitetsplanen er datert 30. januar.
  - I den tredje saken inngår det to aktivitetsplaner i den aktuelle saksmappen. Den en av aktivitetsplanene er datert samme dato som skolen oppgir å ha mottatt henvendelsen som utøste dem. Den andre er datert fem dager etter at nytt varsel har kommet.
- I alle aktivitetsplanene inngår det beskrivelser av hvilke(t) problem de planlagte tiltakene skal løse
- Alle aktivitetsplanene inneholder beskrivelser av konkrete tiltak
- Alle aktivitetsplanene inneholder informasjon om når tiltakene skal gjennomføres
- Alle aktivitetsplanene inneholder informasjon om hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltakene
- I to av de tre sakene inneholdt aktivitetsplanene informasjon om når planlagte tiltak skulle evalueres.
  - I én av sakene manglet det informasjon i aktivitetsplanen om når planlagte tiltak skulle evalueres.

Oppfølging av tiltaksplikten

- Når det gjelder skolens oppfølging av tiltaksplikten, finner revisor at
  - I én av sakene inngår det ingen informasjon i dokumentasjonen om hvorvidt planlagte tiltak har blitt vurdert – og heller ikke hvorvidt saken er avsluttet
  - I en annen av sakene, som nedenfor omtales som «klagesak», finner revisor – foruten de påpekninger Fylkesmannen har fremmet – at dokumentasjonen ikke inneholder opplysninger om hvorvidt planlagte og iverksatte tiltak har blitt evaluert. Revisor kan heller ikke se at foreliggende dokumentasjon indikerer at saken er avsluttet.
  - I den tredje av de undersøkte sakene indikerer sakens dokumentasjon at skolen har fulgt opp sin tiltaksplikt

Klagesak

I én av de tre sakene revisor har sett på, ble kommunen i desember 2019 klaget inn til (tidl.) Fylkesmannen med påstand om manglende tiltak fra skolen i sakens anledning. Fylkesmannen meddelte skolen i vedtaksbrev av februar 2020 at klager ble gitt medhold i sin påstand. Fylkesmannen konstaterte brudd på *plikten til å følge med og gripe inn*, jf. opplæringslova § 9 A-4 første ledd. Av vedtaket fremgikk det imidlertid også at Fylkesmannen vurderte det slik at skolen senere hadde igangsatt tiltak som var egnet til å oppfylle elevens rett til et trygt og godt skolemiljø.

Stangnes ungdomsskole

Fra Stangnes Ungdomsskole har revisor undersøkt tre saker. Dokumentasjonen fra Stangnes Ungdomsskole skiller seg noe fra den revisor har blitt forelagt fra de øvrige fem skolene. Ved alle de undersøkte skolene bortsett fra Stangnes, er aktivitetsplaner utformet på en skjematisk måte basert på en mal. Fra Stangnes har vi mottatt dokumenter som mer tar form av en logg over hendelser og tiltak. Vi omtaler likevel disse dokumentene som «aktivitetsplaner» i våre vurderinger og fremstillinger nedenfor.

Varsling

- I to av de undersøkte sakene var det foresatte som varslet om at den aktuelle eleven ikke opplevde å ha et trygt og godt skolemiljø
- I den tredje saken var det eleven selv som varslet skolen om sin opplevelse av ikke å ha et trygt og godt skolemiljø

Undersøkelse

- I alle de tre sakene indikerer dokumentasjonen at skolen har truffet tiltak for å undersøke forholdene som ligger til grunn for varselet
- Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt skolen har sørget for at de involverte elevene har blitt hørt, indikerer foreliggende dokumentasjon at skole har gjort dette i samtlige av de tre undersøkte sakene.

Aktivitetsplan

- Når det gjelder tidsrommet mellom varsel og utarbeidelse av aktivitetsplan, finner revisor at
  - I den ene av de gjennomgåtte sakene fremgår det av dokumentasjonen at en aktivitetsplan ble opprettet tolv dager etter at den aktuelle eleven selv varslet skolen om sin opplevelse av å bli mobbet.
  - I en annen av de gjennomgåtte sakene er aktivitetsplanen opprettet tre dager etter at den aktuelle elevens foresatte varslet om at eleven følte seg mobbet av medelever. Varselet kom på en fredag, og aktivitetsplanen er opprettet påfølgende mandag.
  - I den tredje saken fremgår det ikke klart av dokumentasjonen når en aktivitetsplan forelå, men det fremgår av skolens notater at det samme dag som varselet kom, ble besluttet å lage en aktivitetsplan. Elevens foresatte skal seks dager etter at varselet forelå, ha blitt «informert om planen».
- I alle de tre aktivitetsplanene inngår det informasjon om hvilken situasjon eller hvilket problem som skal løses gjennom tiltak
- Alle de tre planene inneholder beskrivelser av konkrete tiltak som skal gjennomføres
- Det fremgår av de tre planene at konkrete tiltak (oppfølgingssamtaler) skal gjennomføres regelmessig eller ukentlig
- I én av de tre sakene angir aktivitetsplanen tydelig hvem som har ansvaret for å følge opp planlagte tiltak.
  - I de to øvrige planene fremgår det – i likhet med den første – hvem som har gjennomført ulike tiltak, men disse to planene plasserer ikke eksplisitt *ansvaret* for gjennomføringen på noen bestemte enkeltpersoner.
- Samtlige tre planer inneholdt en angivelse av når tiltakene skulle evalueres.

Oppfølging av tiltaksplikten

- I alle de tre sakene indikerer dokumentasjonen at skolen har fulgt opp de involverte elevene og planlagte tiltakene over tid
- I to av sakene inngår det ingen dokumentasjon på at iverksatte tiltak har blitt evaluert
- I én av sakene inngår det ingen informasjon i dokumentasjonen som sier noe om hvorvidt saken er avsluttet

Revisor er ikke kjent med om noen av de tre sakene har blitt klaget inn til (tidl.) Fylkesmannen.

Revisors vurderinger

Revisor skal innledningsvis få bemerke at vi ikke har mulighet til å kontrollere hvorvidt dokumentasjonen vi har blitt forelagt fra den enkelte skole i den enkelte sak, gir et rettviseende bilde av *når* skolen fikk kjennskap til at den aktuelle eleven opplevde å ikke ha et trygt og godt

skolemiljø. Vi har imidlertid ingen grunn til å anta annet enn at dokumentasjonen vi har mottatt, gjenspeiler faktiske forhold.⁵⁶

Revisor har heller ingen muligheter til å vurdere hvorvidt det i den tidsperioden våre undersøkelser gjelder, har vært tilfeller der skolenes aktivitetsplikt objektivt sett har blitt utløst *uten at skriftlige aktivitetsplaner er opprettet*. Forbeholdet skyldes ikke særegne forhold ved Harstad kommune, men er knyttet til hva revisor generelt har mulighet til å undersøke.

Revisor vurderer at skolene i de sakene revisor har undersøkt, kan dokumentere etterlevelse av undersøkelsesplikten etter opplæringslova § 9 A-4 tredje ledd. Det gjelder imidlertid flere av sakene at dokumentasjonen vi har mottatt fra skolene, etterlater tvil om hvorvidt det fra skolens side er sikret alle involverte elever i enkeltsaker har blitt hørt.

Når det gjelder aktivitetsplanene som skolene har utarbeidet i de undersøkte sakene, ser revisor en betydelig variasjon i utvalget med hensyn til hvor lang tid som synes å ha gått fra varsel forelå til aktivitetsplan var utarbeidet. I syv til åtte⁵⁷ av de undersøkte tilfellene indikerer altså sakens dokumenter at aktivitetsplan er utarbeidet samme dag som skolen fikk kjennskap til at den aktuelle eleven ikke opplevde å ha et trygt og godt skolemiljø. Videre har revisor funnet fire tilfeller i utvalget der aktivitetsplan synes å ha blitt utarbeidet innen én uke etter at skolen ble kjent med at den aktuelle eleven ikke opplevde å ha et trygt og godt skolemiljø. I disse totalt elleve til tolv tilfellene vurderer revisor at aktivitetsplanene har blitt utarbeidet tidsnok sett i lys av Kunnskapsdepartementets føringer. Dermed vurderer revisor at skolene i disse elleve til tolv tilfellene har oppfylt revisjonskriteriet om å utarbeide aktivitetsplanen så snart ansatte har fått kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

I utvalget av saker inngår imidlertid også tilfeller der skolenes tidsbruk med hensyn til utarbeidelse av aktivitetsplan har overskredet én uke med nokså «god margin». Dette gjelder begge de undersøkte sakene fra Lundenes skole, én av sakene fra Medkila skole, og én av sakene fra Stangnes ungdomsskole. I disse fire tilfellene vurderer revisor at skolene ikke har utarbeidet aktivitetsplan så snart ansatte fikk kjennskap til at den aktuelle eleven ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø. Skolenes tidsbruk med hensyn til skriftlige aktivitetsplaner i disse fire tilfellene, fremstår i strid med Kunnskapsdepartementets føringer.

Når det gjelder aktivitetsplanenes innhold, vurderer revisor at samtlige av de undersøkte planene fra Harstad skole, begge de undersøkte planene fra Lundenes skole og de fire undersøkte planene fra Kila skole oppfylte samtlige av innholdskravene som følger av opplæringslova § 9 A-4 sjette ledd bokstav a-e. Planene beskrev hvilket problem som skulle løses, hvilke tiltak skolen hadde planlagt, når tiltakene skulle gjennomføres, hvem som var ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når⁵⁸ tiltakene skulle evalueres. Når det gjelder de øvrige skolene, vurderer revisor at to av de tre planene fra Medkila skole, og én av de tre planene fra Stangnes Ungdomsskole oppfyller samtlige av de ovennevnte kravene. I planen vi ble forelagt fra Hagebyen skole, fant vi ett avvik fra kravene. Revisor vurderer følgelig at totalt fire av de gjennomgåtte planene ikke oppfylte innholdskravene, og de identifiserte manglene er:

---

⁵⁶ Revisor legger som nevnt ovenfor til grunn at det kan være skrivefeil i dateringen på den undersøkte aktivitetsplanen fra Hagebyen skole.

⁵⁷ Se fotnote ovenfor.

⁵⁸ I planen fra Hagebyen skole kan revisor ikke se at dato(er) for evaluering var identifisert.

- Manglende informasjon om hvem som hadde ansvaret for gjennomføringen av planlagte tiltak
- Manglende informasjon om når planlagte og gjennomførte tiltak skulle evalueres

I vurderingen av hvorvidt skolene kan ha anses å ha dokumentert oppfølgingen av sin tiltaksplikt i de ulike tilfellene, er det flere forhold som har betydning, blant annet hvorvidt skolen kan dokumentere å ha sørget for at samtlige involverte elever i den enkelte saken har blitt hørt. Som vi viser til ovenfor, etterlater saksdokumentene i flere av sakene tvil om hvorvidt dette hensynet er ivaretatt. Revisor anser at i disse sakene er ikke oppfølgingen av tiltaksplikten tilstrekkelig dokumentert. Det samme gjelder de av de undersøkte sakene der evaluering av iverksatte tiltak ikke er dokumentert, og saker som *på tross av å ligge langt tilbake i tid* ikke har noen *dokumentert* avslutning. Revisor vurderer skolene har dokumentert sin oppfølging av tiltaksplikten tilfredsstillende i syv av de 16 gjennomgåtte sakene.

Revisors kommentar

Revisor ser grunn til å bemerke at i 14 av de 16 sakene som er undersøkt, har varselet om elevens opplevelse av ikke å ha et trygt og skolemiljø, kommet fra eleven selv eller dennes foresatte. Det er ikke grunnlag for å hevde at dette forholdet nødvendigvis reflekterer svikt i skolens (de ansattes) evne til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Revisor registrerer at i de undersøkte sakene inngår det blant annet episoder der elever har opplevd seg krenket på sosiale medier. Etersom det i de undersøkte sakene like fullt inngår en sak der tidl. Fylkesmannen konkluderte med at plikten til å følge med og gripe inn ikke var oppfylt av skolens ansatte, ser revisor grunn til å trekke frem det forhold at et såpass stort flertall av de her undersøkte sakene er varslet fra eleven selv eller dennes foresatte.

9.3 Konklusjon

Revisor konkluderer på bakgrunn av de funn og vurderinger som fremgår av kapitlene 9.1 og 9.2 ovenfor, med at *Harstad kommunes arbeid med elevenes psykososiale miljø i stor grad, men ikke fullt og helt, er i tråd med regelverk og anbefalinger på området*. Følgende vurderinger ligger til grunn for konklusjonen:

- Revisor vurderer at kommuneadministrasjonen og de seks skolene som inngår i våre undersøkelser, *har oppfylt* revisjonskriteriet om å ha skriftlige rutiner for avdekking og håndtering av mobbing.⁵⁹
- Revisor vurderer at Harstad kommune *har oppfylt* revisjonskriteriet om å gi forskrift om ordensreglement for skolene med regler om orden og oppførsel, angivelse av hvilke tiltak som kan benyttes mot elever som bryter reglementet, og instruks om hvordan slike saker skal behandles
- Revisor vurderer *fem av de seks undersøkte skolene som å oppfylle kriteriet* om å ha opprettet et skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon⁶⁰

⁵⁹ Selv om Lundenes skole ikke har egen sosialpedagogisk plan, foreligger det kommunale, skriftlige retningslinjer som gjelder for denne skolen og alle av kommunens øvrige skoler.

⁶⁰ Revisor anser ikke at Lundenes skole oppfyller dette revisjonskriteriet.

- Revisor vurderer alle de seks skolene som å *oppfylle* revisjonskriteriet om å ha opprettet et elevråd
- Revisor vurderer alle de seks skolene som å *oppfylle* revisjonskriteriet om å ha opprettet et foreldreråd med arbeidsutvalg

Revisor anser, med henvisning til vurderingene i de tre nederste kulepunktene ovenfor, at våre funn indikerer at det ved skolene Hagebyen, Harstad, Kila, Medkila og Stangnes er etablert *systemer for å sikre at elevene deltar i planlegging og gjennomføring av arbeidet med skolemiljøet*. Revisor anser at de foreliggende opplysningene med henblikk på Lundenes skole, reiser noe mer tvil om hvorvidt et slikt system i tilstrekkelig grad er opprettet.

- Revisor vurderer at våre funn sannsynliggjør at skolene har etablert systemer for å sikre at elevene og foresatte får nødvendig og tilstrekkelig om rettighetene som følger av opplæringslovens kapittel 9A.

Når det gjelder kommunens (skolenes) praksis med hensyn til enkeltsaker, vurderer revisor at skolene i de undersøkte sakene kan dokumentere etterlevelse av undersøkelsesplikten etter opplæringslova § 9 A-4 tredje ledd. Det gjelder imidlertid flere av sakene at dokumentasjonen vi har mottatt fra skolene, etterlater tvil om hvorvidt det fra skolens side er sikret alle involverte elever i enkeltsaker har blitt hørt.

I de undersøkte sakene har skolene også opprettet skriftlige aktivitetsplaner, slik opplæringslova § 9 A-4 sjette ledd foreskriver. Revisor ser ingen grunn til å betvile at skolenes logger og dateringer av dokumenter i den enkelte sak gjenspeiler de faktiske forhold.⁶¹ På bakgrunn av disse loggene og dateringene vurderer revisor at skolene

- i elleve til tolv av de undersøkte sakene har *oppfylt* revisjonskriteriet om å utarbeide aktivitetsplanen så snart ansatte har fått kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen
- i fire tilfeller *ikke har oppfylt* utarbeidet aktivitetsplan så snart ansatte fikk kjennskap til at den aktuelle eleven ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø.

Når det gjelder aktivitetsplanenes innhold, vurderer revisor at tolv av de seksten undersøkte planene oppfyller samtlige av innholdskravene som følger av opplæringslova § 9 A-4 sjette ledd bokstav a-e. Fire av de undersøkte planene har mangler sett opp mot ovennevnte bestemmelser.

I vurderingen av hvorvidt skolene kan ha anses å ha dokumentert oppfølgingen av sin tiltaksplikt i de ulike tilfellene, er det flere forhold som har betydning, blant annet hvorvidt skolen kan dokumentere å ha sørget for at samtlige involverte elever i den enkelte saken har blitt hørt. Som vi viser til ovenfor, etterlater saksdokumentene i flere av sakene tvil om hvorvidt dette hensynet er ivaretatt. Revisor anser at i disse sakene er ikke oppfølgingen av tiltaksplikten tilstrekkelig dokumentert. Det samme gjelder de av de undersøkte sakene der evaluering av iverksatte tiltak ikke er dokumentert, og saker som *på tross av å ligge langt tilbake i tid* ikke har noen *dokumentert* avslutning. Revisor vurderer skolene har dokumentert sin oppfølging av tiltaksplikten tilfredsstillende i syv av de 16 gjennomgåtte sakene.

---

⁶¹ I én av de undersøkte sakene ser det ut til å være en skrivefeil med hensyn til datering på aktivitetsplanen.

10 OPPSUMMERING OG SAMLET KONKLUSJON

Forvaltningsrevisjonen som denne rapporten bygger på, har tatt utgangspunkt i fire problemstillinger:

1. *Tilbyr Harstad kommune tilpasset opplæring i tråd med regelverk og anbefalinger på området, herunder: Innfrir kommunen sentrale krav til vurdering av grunnskoletilbudet?*
2. *Kan Harstad kommune dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning?*
3. *Hvordan håndterer Harstad kommune elever med skolevegring?*
4. *Er Harstad kommunes arbeid med grunnskoleelevenes psykososiale miljø i tråd med regelverk og anbefalinger på området?*

På bakgrunn av våre funn og vurderinger – som fremstilles i kapittel 5 ovenfor, konkluderer vi med at *Harstad kommune ved de seks undersøkte skolene innfrir sentrale krav til vurdering av grunnskoletilbudet, herunder skolebasert vurdering, jf. problemstilling 1.*

Revisor har i tillegg til de fire problemstillingene som fremgår ovenfor – med utgangspunkt i kontrollutvalgets «tilleggsønsker» - tatt utgangspunkt i en problemstilling om hvorvidt undervisningspersonalet i Harstad kommunes grunnskole oppfyller formelle kompetansekrav for ansettelse og undervisning. Revisor konkluderer med at undervisningspersonalet i de seks undersøkte av Harstad kommunes grunnskoler *i stor grad, men ikke fullt ut*, oppfyller formelle kompetansekrav for ansettelse og undervisning.

Våre funn og vurderinger i som fremstilles i kapittel 7, anser vi at gir grunnlag for å konkludere med at *Harstad kommune ikke fullt ut kan dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning, jf. problemstilling 2.*

Når det gjelder Harstad kommunes håndtering av «elever med skolevegring», jf. problemstilling 3, har revisor funnet at kommunen har utarbeidet skriftlige rutinebeskrivelser for hvordan tilfeller av bekymringsfullt fravær blant elever i kommunens skoler skal håndteres. Rutinebeskrivelsene identifiserer konkrete arbeidsoppgaver og knytter ansvaret for gjennomføring av disse, til konkrete roller og stillinger i skolene. Revisors undersøkelser ved de seks skolene som denne forvaltningsrevisjonen omfattes av, indikerer at rutinebeskrivelsene følges i praksis ved skolene.

Basert på våre funn og vurderinger som fremstilles i kapittel 9 i denne rapporten, konkluderer vi, jf. problemstilling nr. 4, med at *Harstad kommunes arbeid med elevenes psykososiale miljø i stor grad, men ikke fullt og helt, er i tråd med regelverk og anbefalinger på området.*

Som revisor viser til i kapittel 2.3 i denne rapporten, legger Utdanningsdirektoratet til grunn at godt læringsmiljø og gode systemer for lokalt arbeid med læreplan, vurdering og tilbakemelding er viktige forutsetninger for å fremme en opplæring som er tilpasset elevenes evner og forutsetninger. I tillegg fremholder Utdanningsdirektoratet at god kompetanse i skolen er en forutsetning for at alle elever får tilpasset opplæring. Etter revisors syn indikerer funnene vi har gjort i denne forvaltningsrevisjonen at Harstad kommunes evne til å tilby tilpasset opplæring i grunnskolen på et overordnet nivå er relativt velutviklet, men at det også foreligger enkelte forbedringsbehov.

11 KOMMUNEDIREKTØRENS UTTALELSE

Revisors rapport ble forelagt kommunedirektøren for uttalelse den 2. mars. Etter avtale med kommuneadministrasjonen ble frist for kommunedirektørens uttalelse satt til 25. mars. Revisor mottok den 25. mars kommunedirektørens uttalelse i form av nedenstående e-post fra skolesjef Chris Tandy.

Utklipp 8. Kommunedirektørens uttalelse til rapporten.

Høringsuttalelse: rapport vedrørende forvaltningsrevisjonsprosjektet kvalitet i grunnskolen – Grunnskolen i Harstad kommune

 Christopher Robert Tandy <Christopher.Tandy@harstad.kommune.no>
Til Knut Teppan Vik
Kopi Hugo Thode Hansen; Roald E Andersen; Henry Sverre Andersen
 Du svarte på meldingen 25.03.2022 13:09.

 Svar Svar til alle Videre send   fre. 25.03.2022 13:01

Hei Knut

Jeg viser til din e-post 2. mars 2022 og forvaltningsrevisjonsrapporten «Kvalitet i grunnskolen i Harstad kommune». Under finner dere kommunedirektørens uttalelse.

Høringsuttalelse: rapport vedrørende forvaltningsrevisjonsprosjektet kvalitet i grunnskolen – Grunnskolen i Harstad kommune

I rapporten konkluderer revisoren at:

1. Harstad kommune ved de seks undersøkte skolene innfrir sentrale krav til vurdering av grunnskoletilbudet, herunder skolebasert vurdering.
2. Harstad kommune ved de seks undersøkte skolene besørger en grunnleggende forutsetning for å tilby tilpasset opplæring.
3. Harstad kommune i stor grad, men ikke fullt ut, oppfylder revisjonskriteriet om å sørge for å ha undervisningspersonale som oppfylder kompetansekravene for undervisning i grunnskolen.
4. Harstad kommune ikke fullt ut kan dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning.
5. Harstad kommune har utarbeidet skriftlige rutinebeskrivelser for hvordan tilfeller av bekymringsfullt fravær blant elever i kommunens skoler skal håndteres og at undersøkelser ved de seks skolene som forvaltningsrevisjonen omfattes av, indikerer at rutinebeskrivelsene følges i praksis ved skolene.
6. Harstad kommunes arbeid med elevenes psykososiale miljø i stor grad, men ikke fullt og helt, er i tråd med regelverk og anbefalinger på området.

Kommunedirektøren oppfatter rapporten som god og konstruktiv og følger opp ved følgende tiltak:

Punkt 3: Undervisningspersonale som oppfylder kompetansekravene for undervisning i grunnskolen.

Resultatmål for Harstad kommune er at 100% av undervisningspersonale skal oppfylle kompetansekravene for undervisning i grunnskolen. Skoleeier er opptatt av at lærerne i Harstad kommune skal ha den nødvendige kompetansen. Gjennom den nasjonale strategien "Kompetanse for kvalitet" tilbys lærere videreutdanning i ulike fag og i 2020-21 gjennomførte 19 lærere og 4 skoleledere i kommunen videreutdanning. 29 lærere fikk innvilget videreutdanning for skoleåret 2021-22.

Høsten 2022 vil Institutt for lærerutdanning og pedagogikk (ILP) ved UIT - Norges arktiske universitet tilby en fleksibel grunnskolelærerutdanning for 1.-7. trinn i Harstad. Harstad kommune lanserer insentivpakke for ansatte i kommunen og tilbyr rekrutteringsstillinger for andre som vil ta lærerutdanning.

Punkt 4: Å kunne dokumentere korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning.

Kommunens prosedyrer for spesialpedagogiske saksgang «Spesialundervisning i grunnskolen» beskriver den spesialpedagogiske tiltakskjeden. Det er også utarbeidet mal for både IOP (individuell opplæringsplan) og årsrapport. Prosedyrene revideres i 2022, og det settes av tid i rektorgruppen for å gjennomgå og kvalitetssikre interne rutiner knyttet til spesialundervisning. Skoleeier vil også vurdere om skolene har behov for opplæring/kursing i dette.

Punkt 6: Arbeid med elevenes psykososiale miljø.

Kommunens prosedyrer for trygt og godt skolemiljø «Retningslinjer for skolemiljø» skal sikre at alle ansatte i skolene gjennomfører rutiner og plikter som er utarbeidet og lovpålagt. Harstad kommune har nulltoleranse mot mobbing og skolene arbeider kontinuerlig for å forebygge, avdekke og løse mobbesaker. Dette innebærer et tett samarbeid med andre instanser og hjemmet. Det gode samarbeidet fører ofte til at mobbing blir avdekket og stanset tidligere.

I skoleeiers internkontrollsystem er det opprettet rutiner for å sikre at samtlige ansatte kjenner til loven om elevens skolemiljø og kommunens prosedyrer tilknyttet dette. Det er også opprettet rutiner for å sikre at elever og foresatte blir informert om rettighetene i Opplæringslovens §9A. Skoleeier vil vurdere om skolene har behov for videre opplæring/kursing for å sikre at lovkrav blir oppfylt i alle tilfeller hvor eleven opplever at den ikke har trygt og godt skolemiljø.

Med vennlig hilsen
Chris Tandy
Skolesjef

Harstad kommune | Hårsttaid suhkan
Tlf. 902 88 491
christopher.tandy@harstad.kommune.no
www.harstad.kommune.no

Revisor har ikke gjort noen endringer i vurderinger eller konklusjoner som følge av kommunedirektørens uttalelse.

12 ANBEFALINGER

Revisor oppfatter i lys av innholdet i kommunedirektørens uttalelse at det foreligger konkrete planer for videreutvikling av kommunens grunnskoletilbud på flere av de områdene der revisor har konstatert forbedringsbehov. På denne bakgrunn har revisor, under henvisning til pkt. 23 i RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, ikke sett det hensiktsmessig å utarbeide anbefalinger relatert til alle disse områdene.

Revisor anbefaler på bakgrunn av funn, vurderinger og konklusjoner som fremgår av denne rapporten, Harstad kommune å:

- treffe tiltak for å sikre korrekt saksbehandling i saker om spesialundervisning, herunder:
  - Sørge for at den totale saksbehandlingstiden i forbindelse med enkeltvedtak om spesialundervisning ikke overstiger Utdanningsdirektoratets føringer
  - Sørge for begrunnelse i alle vedtak der enkeltvedtak avviker fra tilrådingene fra PPT, slik opplæringslova krever.
  - Sørge for *snarlig* utarbeidelse av individuell opplæringsplan for alle elever som har fått enkeltvedtak om spesialundervisning
- videreutvikle sitt arbeid for å ivareta alle elevers rett til et trygt og godt skolemiljø, herunder:
  - Sørge for opprettelse av skolemiljøutvalg med elevrepresentasjon ved alle de kommunale skolene
  - Sørge for utarbeidelse av aktivitetsplan så snart ansatte har fått kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen
  - Dokumentere oppfølgingen av tiltaksplikten, jf. opplæringslova § 9A-4, i alle saker der denne utløses

13 REFERANSER

- Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)
- Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova
- Fylkesmannen i Agder, 2019: «*Skolebasert vurdering som grunnlag for tilstandsrapport*» URL: <https://www.statsforvalteren.no/contentassets/e254abe5f64f4d5db407ad20e9192cf8/fmag-elisabeth-presentasjon-oo-samling-froland-hemsedal-10-11des2019.pdf>
- Prop. 57 L (2016-2017) Endringer i opplæringslova og friskolelova (skolemiljø)
- Prop. 81 L (2019-2020) Internkontrollregler i sektorlovgivningen, tilpasning til ny kommunelov
- Utdanningsdirektoratet *Veilederen Spesialundervisning*, publisert juni
- Rundskriv udir-3-2017: Skolemiljø
- Rundskriv udir-2-2010: Retten til et godt psykososialt miljø
- Rundskriv udir-8-2014: Ordensreglement
- Rundskriv udir-4-2014: Systemrettet arbeid etter opplæringsloven kapittel 9a
- <https://www.psykologforeningen.no/publikum/informasjonsvideoer/videoer-om-livsutfordringer/hva-er-skolevegving>
- www.ssb.no

Om selskapet og vår forvaltningsrevisjonskompetanse

KomRev NORD IKS utfører helhetlig revisjon av kommuner og fylkeskommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper, offentlige stiftelser, kirkeregnskap og legater. Selskapets eiere og oppdragsgivere er Troms og Finnmark fylkeskommune, Nordland fylkeskommune, tolv kommuner i Nordland og 28 kommuner i Troms og Finnmark.

Vårt hovedkontor ligger i Harstad, og vi har avdelingskontorer i Tromsø, Narvik, Finnsnes, Bodø, Sortland, Sjøvegan, Leknes og Svolvær.

Vi har 45 medarbeidere som samlet innehar lang erfaring fra og god kunnskap om offentlig sektor og revisjon.

Selskapet er uavhengig i forhold til kommuner, stat, privat næringsliv og andre institusjoner i samfunnet.

Vårt forvaltningsrevisjonsteam består av 14 medarbeidere med høyere utdanning innen ulike fag:

- Rettsvitenskap
- Sosiologi
- Statsvitenskap
- Samfunnsøkonomi

KomRev NORD har tidligere gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller i Harstad kommune:

- *Offentlige anskaffelser,* 2004
- *Barnevernstjenesten,* 2005
- *Areal- og byggesakstjenesten,* 2005
- *Arbeidsmiljø og skader i hjemmetjenesten,* 2006
- *Iverksetting av politiske vedtak,* 2006
- *Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygninger,* 2007
- *Offentlige anskaffelser,* 2008
- *Harstad kommunes kjøp av tjenester fra Sama Maskin og Stenhaug transport AS,* 2011
- *Selvkost VA,* 2012
- *Ressursbruk PLO,* 2013
- *Selvkost på avfallstjenester i Hålogaland Ressurs selskap IKS,* 2015
- *Kvalitet ved sykehjemmene Slottet og Stangnes,* 2015
- *Regeletterlevelse og saksbehandling ved Koordinerende enhet,* 2015
- *Legemiddelhåndtering og medikamentavvik ved sykehjemmene,* 2017
- *Kvalitet i hjemmetjenestene,* 2017
- *Offentlige anskaffelser,* 2019
- *Forebyggende arbeid, saksbehandling og internkontroll i barneverntjenesten* 2020
- *Kvalitet i psykiaritjenesten* 2020
- *Saksbehandling og internkontroll ved enheten Drift og utbygging* 2021
- *Eierskapskontroll Grottebadet AS* 2021

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad kommune	Saksnummer: 17/2022	Møtedato: 26.4.2022	Saksbehandler: Tage Karlsen
---	-------------------------------	-------------------------------	---------------------------------------

OVERORDNET PROSJEKTSKISSE - FORVALTNINGSREVISJON *SELVKOST VANN OG AVLØP*

Innstilling til vedtak:

Kontrollutvalget slutter seg til overordnet prosjektskisse av 16.3.2022 fra KomRev NORD

Saken gjelder:

Vedlegg til saken:

Overordnet prosjektskisse av 16.3.2022 fra KomRev NORD

Saksutredning:

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i møte 8.3.2022 under behandlingen av sak 10/22:

«Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon hos KomRev NORD i henhold til bestilling utarbeidet av sekretariatet.»

Bakgrunnet for bestillingen er beskrevet som følger i saksutredningen:

«Harstad Tidende har i artikkel 25.1.2022 beskevet forhold som leder avisen til den konklusjon at selvkostområdet vann og avløp belastes større kostnader enn driften tilsier, og at driftskostnader for andre deler av den kommunale virksomheten belases vann- og avløpsabonmentene.»

Sekretariatet har ikke kunnskap om grunnlaget for de påstandene som fremsettes. Det er imidlertid alvorlige anklager som er rettet mot kommunen. Sekretariatet vurderer at hensynet til tilliten til kommunen tilsier at kontrollutvalget bør følge opp saken for å få brakt klarhet i sakens faktum og få vurdert om de utgiftene som er belastet selvkostområdet er korrekte.»

Sekretariatet har gjennomgått forslaget til overordnet prosjektskisse og vurderer at dette er i

samsvar med kontrollutvalgets bestilling. Innstilling til vedtak er utformet i henhold til dette.

Harstad, 11.4.2022

Tage Karlsen
seniorrådgiver

Prosjekttittel: Selvkost, vann og avløp

Kommune: Harstad

Bakgrunn: Forvaltningsrevisjon om selvkost innenfor vann og avløp er aktualisert av artikkel i Harstad Tidende i januar 2022. Artikkelen omhandler angivelige feil ved kostnadsfordelingen tilknyttet vann og avløp ved Samaanlegget. Ifølge artikkelen belastes selvkostområdet med kostnader som enten er for store eller som ikke skal inngå i selvkostberegningene. Kontrollutvalget bestilte i sak 10/22 forvaltningsrevisjon av selvkost innenfor vann og avløp.

Prosjektleder: *Fastsattes senere*

Formål:

Kontrollutvalgets formål med prosjektet er å avklare om kommunens fordeling av kostnader knyttet til vann- og avløpstjenestene er i samsvar med reglene om selvkost.

Arbeidsbeskrivelse:

Etter kontrollutvalgets behandling av overordnet prosjektskisse, sender vi brev om oppstart av forvaltningsrevisjonen til Harstad kommune v/kommunedirektør. Vi ber om å få oppnevnt en kontaktperson i administrasjonen som vi kan forholde oss til i gjennomføringen av forvaltningsrevisjonen. Vi avtaler et oppstartsmøte med kontaktpersonen, hvor vi redegjør nærmere for innholdet i forvaltningsrevisjonen og starter innhenting av relevant informasjon.

Parallelt med informasjonsinnhenting skriver vi rapporten. Når vi har samlet inn det datamaterialet vi anser som relevant og beskrevet dette i rapporten, sender vi et utkast for gjennomgang av våre beskrivelser til kontaktperson. Dette for å få bekreftet at datagrunnlaget er tilstrekkelig og riktig – eventuelt få korrigeret feil og innhentet supplerende opplysninger. Deretter innarbeider vi våre vurderinger av revisjonskriteriene, konkluderer på problemstillingen og sender rapporten til uttalelse til kommunedirektøren. En eventuell uttalelse vil inntas i rapporten som oversendes kontrollutvalget for behandling. I rapporten som oversendes kontrollutvalget vil også eventuelle anbefalinger til Harstad kommune inngå.

Problemstilling (arbeidstittel):

Overholder Harstad kommune gjeldende regler for beregning av selvkost for vann og avløp?

Revisjonskriterier (foreløpige):

Revisjonskriterier er krav, normer og/eller standarder som praksisen på det reviderte området skal vurderes i forhold til.

For problemstillingen i denne forvaltningsrevisjonen utleder vi revisjonskriterier fra følgende kilder:

- Lov 16.3.2012 nr. 12 om kommunale vass- og avløpsanlegg
- Forskrift 1.6.20014 nr. 931 om begrensning av forurensning
- Lov 22.6.2018 om kommuner og fylkeskommuner, kapittel 15
- Forskrift 11.12.2019 nr. 1731 om beregning av samlet selvkost for kommunale gebyrer
- Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder til selvkostforskriften

Revisjonskriterier konkretiseres og bearbeides og kan derfor bli endret etter hvert som revisor framskaffer informasjon i prosjektet.

Metode:

Relevante metoder er dokumentanalyse, herunder analyse av regnskap og kalkyler, og intervju.

Prosjektstart:

Etter kontrollutvalgets behandling av prosjektskissen

Forventet ressursbruk:	Forventet ferdigstillelse¹:
200 timer	Ultimo 2022

Kritiske faktorer:

Kritiske faktorer vil være knyttet til innsamling av data, dvs. samarbeidet med kommuneadministrasjonen i framskaffing av skriftlig dokumentasjon og muntlig informasjon.

Dato: 16.3.2022

Sign: Astrid Indrebø

¹ Under forutsetning av at prosjektets aktiviteter kan gjennomføres som planlagt, jf. kritiske faktorer

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad kommune	Saksnummer: 18/2022	Møtedato: 26.4.2022	Saksbehandler: Tage Karlsen
---	-------------------------------	-------------------------------	---------------------------------------

OPPFØLGING EIERSKAPSKONTROLL GROTTETBADET

Innstilling til vedtak:

1. Kontrollutvalget vurderer kommunedirektørens brev av 28.2.2022 som et tilfredsstillende svar på kommunestyrets vedtak i sak 22/2 pkt. 3.
2. Saken oversendes til kommunestyret med følgende innstilling til vedtak:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets vurdering av kommunedirektørens rapportering ved brev av 28.2.2022 til orientering.

Saken gjelder:

Kontrollutvalgets rapportering til kommunestyret om oppfølging av kommunestyrets vedtak ved behandling av rapport fra eierskapskontroll rettet mot eierskapet til Grottebadet AS

Vedlegg til saken:

Brev av 28.2.2022 fra Harstad kommune v/kommunedirektøren

Saksutredning:

Kommunestyret fattet følgende vedtak i møte 27.01.22 (sak 22/2):

1. *Kommunestyret viser til rapporten «Eierskapskontroll i Grottebadet AS» fra KomRev Nord IKS av 29.10.2021.*
2. *Kommunestyret registrerer at det er funnet klare forbedringspunkter i den måte kommunen utøver eierskapet i Grottebadet AS og forbedringspunkter i styrets forvaltning.*
3. *Kommunestyret ber eierrepresentanten om å sørge for at forbedringspunktene påpekt i rapporten følges opp og at det gis en punktvis tilbakereportering til kontrollutvalget over de tiltak som er truffet. Slik tilbakemelding bes gitt innen 1. mars 2022.*

Vedtaket er i samsvar med kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret i sak 43/21.

Kommunedirektøren har i brev av 28.2.2022 redegjort for oppfølgingen av kommunestyrets vedtak. Bestillingen i vedtakets punkt 4 er rettet til kommunens eierskapsrepresentant, ikke til kommunedirektøren. Av fremstillingen som er gitt i brevet vises det for hvert punkt til hvorvidt det er eier eller selskapets styre som har avgitt svar, slik at kommunedirektøren synes å ha hatt en koordinerende og sammenfattende rolle. Sekretariatet har ingen innvendinger mot denne fremgangsmåten. Rapporteringen er ryddig og fyldestgjørende. Oppfølgingen viser at Harstad kommune som har brukt rapporten fra eierskapskontrollen til å foreta forbedringer som er egnet til å sikre at eierskapet utøves i samsvar med kommunestyrets bestemmelser. Den viser også at selskapets styre følger opp de forbedringspunkter som er påpekt. Eierskapskontrollen har dermed tjent sitt formål.

Sekretariatet vurderer at tilbakemeldingen i kommunedirektørens brev er tilfredsstillende svar på kommunestyrets vedtak pkt. 3. Innstilling til vedtak er utformet i henhold til dette.

Harstad, 11.4.2022

Tage Karlsen
seniorrådgiver

K - sekretariatet   Postboks 6600   9296   TROMSØ

SELSKAPSKONTROLL GROTTETBADET

Harstad kommunestyre fattet vedtak i møte 27.01.22 slik:

- 1 Kommunestyret viser til rapporten «Eierskapskontroll i Grottebadet AS» fra KomRev Nord IKS av 29.10.2021.
- 2 Kommunestyret registrerer at det er funnet klare forbedringspunkter i den måte kommunen utøver eierskapet i Grottebadet AS og forbedringspunkter i styrets forvaltning.
- 3 Kommunestyret ber eierrepresentanten om å sørge for at forbedringspunktene påpekt i rapporten følges opp og at det gis en punktvis tilbakemelding til kontrollutvalget over de tiltak som er truffet. Slik tilbakemelding bes gitt innen 1. mars 2022.»

Harstad kommune registrerer at kommunens eierskapsmelding for 2021 er i tråd med bestemmelsene i kommunelovens § 26-1 om eierstyring og eierskapsmelding. Harstad kommune registrerer de pkt. i rapporten der kontrollutvalget mener kommunen oppfyller KS sine anbefalinger/kriterier for eierstyring og vil i tilbakemelding i hovedsak fokusere på de pkt. der kontrollutvalget vurderer at kommunen som eier og eller styret i Grottebadet ikke har oppfylt KS sine anbefalinger for eierstyring. Enkelte andre pkt. vil også bli kommentert.

Harstad kommune har til dels oppfylt:

• KS-anbefaling nr. 4 om årlige eierskapsmeldinger

SVAR eier: Kommunestyret har i sin eierskapsmelding vedtatt at «Kommunedirektøren plikter som minimum en gang i valgperioden å legge fremme helhetlig sak om eierskapsmelding. Endringer og tiltak i forhold til enkeltsselskaper behandles/orienteres om i dette møtet».

Dette er i samsvar med kommunelovens § 26-1.

• KS-anbefaling nr. 6 om jevnlig eiermøter

SVAR eier: Kommunedirektøren vil utarbeide en egen politisk sak som kompletterer vedtatt eierskapsmelding og som blant annet beskriver regelmessig avvikling av eierskapsmøter mellom kommunens eierskapsrepresentanter og selskapet ved daglig leder og styrets leder. Saken skal behandles i formannskap og kommunestyret den 31.03.22.

KS-anbefaling nr. 12 om vurdering av styrekompetanse og rutiner for å sikre nødvendig styrekompetanse

SVAR eier: I Kommunens eierskapsmelding heter det i kapittel:

«5.5 Valg av styremedlemmer til kommunale selskaper
Valg av kompetente styrever er avgjørende for best mulig forvaltning av selskapsverdiene og muligheter for å realisere kommunens målsetninger med eierskapet.»

Avhengig av selskapets formål og kommunens eierandel, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet.

Styrets kompetanse skal samlet sett være tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det skal velges valgkomité ved valg av styremedlemmer til kommunale selskaper. Om nødvendig foretas endringer i vedtektene.

Valg av styre og styreleder skal skje på bakgrunn av en begrunnet innstilling fra en valgkomite. Generalforsamlingen / Representantskapsmøtet velger valgkomite for det enkelte selskap, samt valgkomiteens leder. Valgkomiteen skal sammensettes for å speile eierandel. Det skal utarbeides generelle instruksjoner for valgkomiteens mandat og oppgaver. Styret skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets / foretakets egenart og kommunens formål med eierskapet. Styret skal sammensettes slik at det kan handle uavhengig av særinteresser. Det skal utarbeides en instruks for styrets arbeid, herunder rutiner for egevaluering av kompetansesammensetning»

Kommunedirektøren vurderer at kommunens eierskapsmelding samsvarer med KS sine anbefalinger der eier anbefaler styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Svar fra styret i Grottebadet:

Det vil bli etablert rutiner for evaluering av kompetanse (årlig) og Grottebadet ønsker dialog med valgkomite ifb. med generalforsamling eller ved behov.

Harstad kommune har ikke oppfylt:

• KS-anbefaling nr. 3 (2020) / nr. 1 (2015) om kompetanseutvikling til folkevalgte

SVAR eier: I kommunens eierskapsmelding heter det:

5.6 Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte

Det legges til rette for særskilt opplæring av eierrepresentanter i selskapsorganer.

Kommunen bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer.

Harstad kommunestyre har fattet vedtak 27.01.22 sak PS 22/1 slik:

«Det skal gjennomføres styreopplæring en gang i valgperioden. Det gis anledning til å rekruttere personer utover kommunestyrelisten til slik styreopplæring.»

Harstad kommune har som mål å gjennomføre slik opplæring for selskapene i løpet av 2022.

Kommunedirektøren vil organisere opplæring i eierstyring og styrekompetanse minst en gang i valgperioden. Opplæringen rettes i hovedsak mot kommunens valgte representanter i styrene og kommunestyrets medlemmer.

• KS-anbefaling nr. 8 om å vedtektsfeste innkallingsfrist til generalforsamlingen og

• KS-anbefaling nr. 10 om å vedtektsfeste bruk av valgkomité

SVAR eier: Kommunedirektøren vil ved neste rullering av kommunens eierskapsmelding innarbeide i kapittel 5.7 «selskapets vedtekter» kompletterende tekst som synliggjør krav til alle selskapene der kommunen har eierinteresser slik:

«Selskapene må sette i gang et arbeid med gjennomgang av selskapenes vedtekter med tanke på at disse er i samsvar med eiernes forventninger og eierinteresser.

Det må vedtektsfestes innkallingsfrist til generalforsamling. Innkalling til generalforsamling skal være sendt senest en uke før møtet skal holdes, om ikke vedtektene setter en lengre frist.

Det må vedtektsfestes bruk av valgkomite ved valg av styre.»

• **KS-anbefaling nr. 13 om numeriske vararepresentanter til styret**

SVAR eier: I kommunestyrets eierskapsmelding heter det:

«3.3 Oppnevning av vararepresentanter

Der det utpekes varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Det anbefales at kommunestyret løpende vurderer om varamedlemmer skal velges som personlige eller velges i numerisk rekkefølge.

Det anbefales at 1. varamedlem blir invitert til styremøtene for på den måten å sikre best mulig kompetanse og kontinuitet.»

Kommunedirektøren vurderer at dette er tilstrekkelige krav i eierskapsmeldingen.

Harstad kommunestyre har i møte 27.01.22 vedtatt følgende:

«Kommunestyret oppnevner ordfører, varaordfører og en fra opposisjon som kommunens valgkomite i forhold til styret hvor vi har eierskap. Det er disse som skal ha den formelle kontakt mot selskapet, dets valgkomite eller styret.»

Kommunestyrets valgkomite for eierskap vil vurdere KS sin anbefaling om numeriske vararepresentanter og de styringssignaler som ligger i eierskapsmeldingen.

Av kriterier knyttet til «styret» (rapportens kapittel 3.2)

Styret i Grottebadet har til dels oppfylt:

• **Aksjeloven § 6-13 (1) bestemmelser om styrets tilsynsansvar**

Styrets svar: Grottebadet AS vil på kommende ordinære generalforsamling (juni 2022) legge fram forslag om endring av vedtekter slik at disse imøtekommer:

- Tidspunkt for generalforsamling
- Vedtektsfeste bruk av valgkomite

Styret har ikke oppfylt:

• **KS-anbefaling nr. 17 om registrering av styreverv i KS-styrevervregister**

Eiers svar: I kommunens eierskapsmelding heter det i kapittel:

5.9 Styrevervregisteret

«Alle som påtar seg styreverv i kommunale selskaper skal registrere vervene i styrevervregisteret.»

Styrets svar:

Dette vil bli fulgt opp i kommende styremøte (24. Februar 2022)

• **KS-anbefaling nr. 19 om at selskapet bør utarbeide og jevnlig revidere etiske retningslinjer for selskapsdriften**

Eiers svar: I kommunens eierskapsmelding heter det i kapittel:

5.10 «Etiske retningslinjer

Kommunens selskaper skal utarbeide etiske retningslinjer.»

3.8 «Etiske retningslinjer

Det anbefales at eier påser at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Kommunens selskaper er anbefalt å utarbeide etiske retningslinjer for selskapene basert på etiske retningslinjer for Harstad kommune.

Tiltak:

- *Kommunens selskaper skal utarbeide etiske retningslinjer.*
- *Styrets leder har ansvar for at styremedlemmer og daglig leder undertegner taushetserklæring.*

Kommunedirektøren vurderer at kommunestyrets vedtak om eierskapsmelding er i samsvar med KS sine anbefalinger om at styret skal utarbeide etiske retningslinjer for selskapet.

Styrets svar:

Etiske retningslinjer for Grottebadet AS vil bli utarbeidet i løpet av inneværende år. Taushetserklæring vil og bli utarbeidet og fremlagt / signert. Vi oppfordrer og kontrollutvalgets leder til å sette av tid til å møte i Generalforsamling jfr. Invitasjon / innkalling som oversendes ved hver generalforsamling iht. Kommunelovens krav.

Eierskapsoppfølging

Kommunedirektøren har på bakgrunn av forvaltningsrapport og eierskapsmelding utformet en sjekkliste som vurderes brukt i eierskapsoppfølging mot selskaper der kommunen har eierandeler. Dette for å gjøre det lettere for eierrepresentanter å følge opp kommunestyrets forventninger i sin eierskapsmelding samt også at det blir lettere for selskapet å følge opp kommunestyrets forventninger om eierskap.

Sjekkliste for oppfølging av kommunens eierskapsmelding

Kriterier og forventninger	Oppfylt ja/nei	Kommentar
KS-anbefaling nr. 15 Styret har rutiner for håndtering av mulige habilitetskonflikter.		
Aksjeloven § 6-12 (3) bestemmelser om styrets forvaltningsansvar (Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll)		
Aksjeloven § 6-13 (1) bestemmelser om styrets tilsynsansvar (Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig.)		
KS-anbefaling nr. 17 om registrering av styreverv i KS-styrevervregister		
KS-anbefaling nr. 19 om at selskapet bør utarbeide og jevnlig revidere etiske retningslinjer for selskapsdriften		
Konkurransutsette innkjøp		
Følger anskaffelsesloven og anskaffelsesforskrift		
Benytte Harstad Kommunes til enhver tid gjeldende "Rutine for kontroll av lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter" dersom det ikke er etablert egne rutiner i selskapet som sikrer arbeidstakere hos leverandører på tilsvarende vis og med samme, eller bedre, grad av beskyttelse av lønns- og arbeidsvilkår		
Vurdere hvordan valg av leverandører kan bidra til reduksjon av negativ miljøpåvirkning og reduserte klimagassutslipp.		
Fastsette instruks for styret og den daglige ledelsen med særlig vekt på klar ansvars- og oppgavefordeling		
Foreta en egenevaluering hvert år både når det gjelder styrets kompetanse og arbeid		
Gjennomføre egne styreseminarer hvor fokus går på roller, ansvar og oppgaver. Nye styremedlemmer gis umiddelbar opplæring.		
Fastsette en årlig plan for sitt selskapets arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring		

Gi en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i årsrapporten		
Balansert kjønnsrepresentasjon i styrene uavhengig av organisasjonsform. Det vil si minimum 40 % av hvert kjønn.		
Styrets godtgjørelser og revisors godtgjørelse blir fastsatt på generalforsamlingen i henhold til aksjelovens § 6-10		
Selvstendige rettssubjekter bør søke medlemskap i en arbeidsgiver organisasjon		
Styrets leder har ansvar for at styremedlemmer og daglig leder undertegner taushetsklæring		
Styret har vedtektsfestet innkallingsfrist til generalforsamling. Innkalling til generalforsamling skal være sendt senest en uke før møtet skal holdes, om ikke vedtektene setter en lengre frist.		
Styret har vedtektsfestet bruk av valgkomite ved valg av styre.		
Fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkosmhet		
Etablert antikorrupsjonsprogram		

Hugo Thode Hansen
kommunedirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad kommune	Saksnummer: 19/2022	Møtedato: 26.4.2022	Saksbehandler: Tage Karlsen/ Bjørn Halvor Wikasteen
---	-------------------------------	-------------------------------	--

UNDERSØKELSE RUNDT RAMMEAVTALER

Innstilling til v e d t a k:

- 1. Kommunedirektøren bes gi en skriftlig redegjørelse på spørsmål 1 til 5 som beskrevet i saksfremlegget til sak 15/22*
- 2. Svar oversendes K-Sekretariatet innen 1. september 2022.*

Saken gjelder:

Bestilling av forvaltningsrevisjon

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:

1. Omtale av EU domstolens avgjørelse fra juni 2021.

B: Utrykte vedlegg:

Saksutredning:

Kort om sakens bakgrunn:

Saken vedrørende undersøkelse om rammeavtaler fremmes i en rekke kommuner, uten at det foreligger indikasjoner på feil fra administrasjonens side.

Formålet med saken er å gjøre innledende undersøkelser rundt kommunens forvaltning av løpende *rammeavtaler*. I første omgang vil undersøkelsene bestå i å stille kommunedirektøren en del kontrollspørsmål rundt kommunens praksis. En rammeavtale er kort fortalt en løpende avtale ved kjøp av varer – og tjenester som skal være tidsbegrenset, og ha en øvre beløpsgrense.

Brudd på regler for rammeavtaler skjer oftest ved at de løper for lenge eller at kommunen kjøper inn mer enn avtalt grense. Dersom dette skjer vil det foreligge en ulovlig direkteanskaffelse. Domstolene eller KOFA kan ved ulovlige direkteanskaffelser ilegge et overtredelsesgebyr på inntil 15 % av samlet innkjøp over avtalen. Dette kan belyses ved et eksempel. En kommune har en rammeavtale begrenset inntil 10 millioner, men kommunen kjøper inn samlet for 11 millioner. Da beregnes altså overtredelsesgebyret ut ifra samlet innkjøp, og ikke bare beløpet som overstiger avtalt grense. Dette innebærer et maksimalt gebyr (15 % av 11 mill.) på ca 1,7 mill).

Brudd på regelverket for offentlige anskaffelser er i tillegg egnet til å skade kommunens omdømme samt troverdighet som profesjonell avtalepart. Nærmere om rammeavtaler:

Fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) nettsider hitsettes følgende informasjon om rammeavtaler: <https://anskaffelser.no/avtaler-og-regelverk/rammeavtaler>

«Ein rammeavtale er ein avtale mellom éin eller fleire oppdragsgivarar og éin eller fleire leverandørar som har til formål å fastsette kontraktsvilkåra for dei kontraktane som skal inngåast i løpet av den perioden rammeavtalen varer.

Kontraktsvilkåra vil typisk vere om kva som skal leverast, prisar, leveringsvilkår og anna som er relevant for den ytinga rammeavtalen omfattar. Når du inngår rammeavtalar etter kunngjering og konkurranse i samsvar med anskaffings-regel-verket, kan du tildele kontraktar (gjere avrop på rammeavtalen) i samsvar med vilkåra i ramme-avtalen, utan å gjere ei (ny) kunngjering. Konkurransen om å vinne rammeavtalen dreier seg i realiteten om retten til å få levere dei varene eller tenestene rammeavtalen omfattar, i heile den perioden rammeavtalen varer.

Kva ein rammeavtale kan omfatte

Du kan inngå rammeavtale for både varer og tenester. Typisk vil ein inngå rammeavtale om ei vare eller teneste ein stadig har behov for.

Kvifor du inngår rammeavtale

Ein rammeavtale kan gi fleksibilitet og administrative innsparingar for oppdragsgivar. Dette kjem av at avrop kan gjerast raskt utan at ny konkurranse må kunngjerast.

Lengda på rammeavtalen

Ein rammeavtale kan som hovudregel ikkje vare meir enn 4 år. Det kan vere grunnar for å ha en lengre rammeavtale til dømes der leverandøren har store investeringar som det er behov for å avskrive for at avtalen skal vere lønnsom. Dette bør begrunnast særkild.

Taket er nådd - Skildring av omfang i konkurransegrunnlaget

Kor omfattande ein rammeavtale vil vere, vil som regel vere forbunde med noko uvisse i det rammeavtalen blir inngått. Etter ei utgreing fra EU-domstolen i mai 2021, er det ikkje tilstrekkeleg å oppgi et anslag av kva du trur.

Du plikter å oppgi i kunngjeringa ei samla anslått mengde og/eller verdi, og dertil den maksimale mengda og/eller en maksimal verdi. Regelen er grunnjett i likebehandlings- og gjennomsiktighetsprinsippet og med anna at leverandørane skal ha kunnskap kva den maksimale forpliktinga utgjør. Det er med andre ord ikkje lenger lovleg å angi eit anslag av kva du trur, men oppdragsgiver må og fastsette et makstak som dei ikkje skal gå utover. Dette taket omfattar og alle oppdragsgjevere som har adgang til å tiltre rammeavtale på eit senare tidspunkt.

Rammeavtale med éin eller fleire leverandørar

Rammeavtale kan du inngå med éin eller fleire leverandørar. Dersom du inngår rammeavtale med éin leverandør, må du fastsette alle kontraktsvilkåra for dei framtidige kontraktane i rammeavtalen (tilsvarande om du inngår delkontraktar med ein leverandør per delkontrakt).

Du kan også inngå rammeavtale med fleire leverandørar om leveranse av dei same varene eller tenestene. Dette kallar vi parallelle rammeavtalar. I ein parallell rammeavtale treng ikkje alle kontraktsvilkåra å vere fastsette. Meir om dette under avrop på rammeavtalar.

Avrop på rammeavtale med éin leverandør

Tildeling av kontrakt etter ein rammeavtale med ein leverandør, skal skje på grunnlag av dei kontraktsvilkåra som blei avtalt ved inngåing av rammeavtalen. Om nødvendig kan oppdragsgivar ta skriftleg kontakt med leverandøren og be om utfyllande tilbod. Eit utfyllande tilbod kan innebere ei justering av kva som blir tilbydd, men ikkje ei vesentleg endring. Du kan ikkje få tilbod om noko anna enn det som er omfatta av rammeavtalen.

Avrop på parallelle rammeavtalar

Avropa på parallelle rammeavtalar avheng av om alle vilkåra er fastsette i rammeavtalen eller ikkje.»

Sekretariatet foreslår at kontrollutvalget ber kommunedirektøren å oversende dokumentasjon i henhold til punkt 1 nedenfor og besvare spørsmålene i punkt 2 til 5.

1. Harstad kommune bes oversende en oversikt over løpende rammeavtaler som viser inngåelsesdato, utløpsdato, gjennomførte avrop og gjenstående saldo for avtalene.
2. Har Harstad kommune skriftliggjorte retningslinjer som er egnet til å oppfylle anskaffelsesregelverkets krav til verdi- eller mengdeangivelser i forbindelse med kunngjøringen av rammeavtaler. Det vises til EU domstolens avgjørelse av 17. juni 2021, i sak C-23/20.
3. Har Harstad kommune rutiner/ retningslinjer som er egnet til å klargjøre og fordele ansvar og arbeidsoppgaver – før og etter kontraktsinngåelse?
4. Gjennomføres forlengelse og endringer i løpende rammeavtaler i samsvar med anskaffelsesregelverket, herunder grunnprinsipper om konkurranse, likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvnbarhet og forholdsmessighet.

Kommunedirektøren bes opplyse om Harstad kommune er felt i KOFA eller i domstoler for brudd på regelverket om rammeavtaler eller om det foreligger uavklarte klagesaker i anskaffelsessaker.

Harstad, 11.4.2022

Tage Karlsen
Seniorrådgiver

Bjørn Halvor Wikasteen
Seniorrådgiver

KAN RAMMEAVTALER BRUKES OPP? NY AVKLARING FRA EU-DOMSTOLEN

Siden EU-domstolens dom i sak C-216/17 (ASST) fra 2018, har det vært usikkert hvorvidt oppdragsgiver plikter å angi bindende mengde-/verdiangivelser for rammeavtaler og hvorvidt rammeavtalen har uttømt sine virkninger når disse bindende mengdene eller verdiene er nådd. Den 17. juni 2021 kom EU-domstolen med en dom som bidrar til avklaring av disse spørsmålene.

18. juni 2021

Verdien av en offentlig kontrakt står sentralt i anskaffelsesregelverket. Verdien har blant annet avgjørende betydning for hvilke deler av anskaffelsesregelverket som kommer til anvendelse, herunder avgjørende betydning for om og hvordan kontrakten skal kunngjøres, og ved kunngjøringen av en offentlig kontrakt skal det opplyses om kontraktens omfang og verdi. Dermed må også kontraktens verdi forsvarlig estimeres av oppdragsgiver forut for kunngjøring og offentliggjøring av konkurransegrunnlaget. Disse utgangspunktene gjelder også for offentlige oppdragsgivers anskaffelser av rammeavtaler.

Det har imidlertid i praksis blitt lagt til grunn at slike verdi- og mengdeestimerer ikke er bindende, men kun veiledende for interesserte leverandører. Og særlig for rammeavtaler har dette blitt lagt til grunn, ettersom rammeavtaler normalt benyttes og er særlig egnet for tilfeller der oppdragsgiver ikke kjenner det presise omfanget av de varer eller tjenester som skal anskaffes i avtaleperioden. Det har imidlertid blitt stilt i tvil hvorvidt denne praksisen er forenelig med anskaffelsesregelverket, i kjølvannet av EU-domstolens avgjørelse av 19. desember 2018 (C-2016/16). EU-domstolen bidrar til avklaring i ny dom 17. juni 2021, i sak C-23/20.

BAKGRUNNEN – SAK C-216/17 (ASST) OG ETTERFØLGENDE ANVENDELSE

Bakgrunnen for EU-domstolens dom i sak C-216/17 (ASST) var en rammeavtale for renovasjon, innsamling og fjerning av avfall, hvoretter en ytterligere oppdragsgiver tilsluttet seg rammeavtalen i etterkant av kontraktstildeling og -inngåelse. Et sentralt spørsmål i saken var hvorvidt oppdragsgivere plikter å oppgi verdi- eller mengdeangivelser i forbindelse med kunngjøringen av anskaffelsen. I dommens avsnitt 60 slår EU-domstolen fast at oppdragsgiver må oppgi verdi- eller mengdeangivelser gjeldende for rammeavtalen i konkurransegrunnlaget, jf. «it is nevertheless imperative that that authority state the total quantity which the subsequent contracts may comprise». I dommens avsnitt 61 sier EU-domstolen videre at rammeavtalen har uttømt sine virkninger når angitte mengder er oppnådd, jf. «once that limit has been reached the agreement will no longer have any effect».

Selv om uttalelsene kan fremstå klare, har det vært diskutert om dette er korrekt forståelse av dommen og rekkevidden av uttalelsene. KOFA har i flere saker unnlatt å ta stilling til dommen, selv om klager har anført at dommen medfører at rammeavtalen har uttømt sine virkninger når verdi- eller mengdeangivelser er nådd, se bl.a. sak 2019/61 avsnitt (39) og forenede saker 2019/354 og 2019/394 avsnitt (46). KOFA har imidlertid også tilsynelatende tatt til orde for at dommen ikke kan medføre at oppdragsgiver plikter å angi bindende verdi- eller mengdeangivelser. Sak 2020/804 gjaldt en anskaffelse av rammeavtale for levering av næringsmidler, hvor klager anførte at oppdragsgiver hadde brutt anskaffelsesregelverket ved ikke å oppgi bindende mengdeangivelser. KOFA uttaler i avsnitt (32) at oppdragsgiver ikke hadde brutt anskaffelsesregelverket ved å oppgi ikke-bindende estimer, og uttaler for øvrig – og uten begrunnelse – at sak C-216/17 (ASST) ikke er av relevans.

AVKLARINGER I SAK C-23/20 (SIMONSEN & WEEL) AV 17. JUNI 2021

Bakgrunnen for EU-domstolens dom i sak C-23/20 (Simonsen & Weel) var en rammeavtale for varekjøp, hvor en ny oppdragsgiver utløste opsjon for tilslutning til rammeavtalen. Verken i kunngjøringen eller i konkurransegrunnlaget var det angitt verdi-/mengdeestimer eller maksimal verdi-/mengdeangivelse, og det sentrale spørsmålet var om oppdragsgiver derfor hadde brutt anskaffelsesregelverket. I sitt svar slår EU-domstolen fast at oppdragsgiver plikter å angi verdi-/mengdeestimer, samt at oppdragsgiver plikter å angi en maksimal verdi-/mengdeangivelse, se avsnitt 74. EU-domstolen slår i samme avsnitt fast at rammeavtalen har uttømt sine virkninger når de maksimale grensene er nådd, altså at det ikke kan gjennomføres ytterligere kjøp under avtalen.

EU-domstolen legger til grunn at selv om oppdragsgiver er pliktig til å angi anslått mengde og/eller verdi, samt maksimal mengde og/eller verdi i rammeavtaler, så er det fortsatt adgang til å underinndele denne samlede verdien eller mengden på hver oppdragsgiver som skal eller kan omfattes av rammeavtalen. Oppdragsgiver vil også kunne kun angi slike mengder og verdi for hver oppdragsgiver som skal eller kan omfattes av rammeavtalen, hvilket særlig vil være relevant der rammeavtalen består av flere delkontrakter/-områder.

Konsekvensen av at det ikke er opplyst i konkurransegrunnlaget eller i kunngjøringen om verdi-/mengdeestimer, samt en maksimal verdi-/mengdeangivelse, er at det foreligger en anskaffelsesrettslig feil. Det betyr også at det er i strid med anskaffelsesregelverket å fortsette å gjøre kjøp under en rammeavtale hvis den maksimale mengde og/eller verdien er nådd. Slike brudd vil kunne medføre grunnlag for erstatning eller avlysning av konkurransen, etter en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. EU-domstolen uttrykker derimot at en slik anskaffelsesrettslig feil ikke medfører at rammeavtalen skal kjennes uten virkning dersom kontrakten er lovlig kunngjort.

HVORDAN HÅNTERE DETTE FREMOVER?

Det kan ikke være tvilsomt at resultatet etter EU-domstolens dommer vil være utfordrende for oppdragsgivere å håndtere, særlig ettersom rammeavtaler kjennetegnes ved at oppdragsgiver på forhånd ikke kjenner til det presise omfanget av de varer eller tjenester som skal anskaffes under rammeavtalen. En forbeskjeden angivelse av maksimale verdier og/eller mengder vil kunne lede til at rammeavtalen eksempelvis er uttømt kun halvveis i den planlagte avtaleperioden, og det vil kunne være utfordrende å planlegge gjennomføring av en ny anbudskonkurranse for rammeavtalen. Samtidig vil en overestimert av maksimale verdier og/eller mengde potensielt komme på tvers med kravet i anskaffelsesloven § 5-4 om forsvarlig beregning av kontraktsverdien, og vil også kunne gi leverandørene urealistiske forventninger til kontraktsomfanget. Etter vår vurdering vil EU-domstolens dommer derfor skjerpe både planleggingen av anskaffelsen, herunder konkretisering av behov, og oppdragsgivers oppfølging av rammeavtalen i avtaleperioden.

Vi understreker imidlertid at en overskridelse av maksimale grenser likevel vil kunne være tillatt dersom dette omfattes som en lovlig endring etter anskaffelsesforskriften kapittel 28. Med mindre det er tale om vesentlige overskridelser, vil derfor overskridelsen potensielt være å anse som en lovlig endring. Vi vil også understreke at en mulig innfallsvinkel potensielt kan være å la det øverste sjiktet i oppdragsgivers verdi- eller volumestimer være omfattet av opsjoner i rammeavtalen, som kan utløses når behovet oppstår.

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad kommune	Saksnummer: 20/2022	Møtedato: 26.4.2022	Saksbehandler: Tage Karlsen
---	-------------------------------	-------------------------------	---------------------------------------

**DRØFTINGSSAK – HENVENDELSE OM UTBETALING AV KOMMUNAL
STØTTE TIL «STEDET»**

Innstilling til vedtak:

(saken fremmes uten innstilling til vedtak)

Saken gjelder:

Vedlegg til saken:

Saksutredning:

Kontrollutvalgsleder og sekretariatet har mottatt følgende henvendelse ved e-post av 1.4.2022 fra Kirsten Evjen:

«Stedet, som eies av Frelsesarmèen, har fått beskjed om at de er innvilga kommunal støtte både i -20 og -21, men har ikke fått penger noen av årene. Når daglig leder sender epost til administrasjonen med etterlysning, så får ho ikke svar. Jeg vil gjerne at vi tar opp den prinsipielle sida av saken: Hvordan følger man opp egne vedtak, uansett om det gjelder budsjettvedtak eller andre ting. Det kan også være utredninger og vurderinger.»

Henvendelsen legges fram for kontrollutvalget for vurdering med henblikk på eventuell oppfølging. Saken fremmes uten innstilling til vedtak.

Harstad, 11.4.2022

Tage Karlsen
seniorrådgiver

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad Kommune	Saksnummer: 21/2022	Møtedato: 26.04.2022	Saksbehandler: Knut Roar Johansen
---	-------------------------------	--------------------------------	---

RAPPORTERING FRA REVISOR – ÅRSREGNSKAPET 2021 – HARSTAD KOMMUNE

Innstilling til v e d t a k:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.

Saken gjelder:

Kontrollutvalgets plikt til å påse at foretakets regnskap blir revidert på en betryggende måte.

Vedlegg til saken:

- A: Trykte vedlegg: Brev av 12.4.22 fra KomRev Nord
- B: Utrykte vedlegg: Veileder: Kontrollutvalgets påse-ansvar overfor regnskapsrevisor, utgitt av Forum for Kontroll og Tilsyn 2019

Saksutredning:

1. BAKGRUNNEN FOR SAKEN OG KONTROLLUTVALGETS ANSVAR

Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir «revidert på en betryggende måte», jf. kommunelovens § 23-2 bokstav a. I kontrollutvalgsforskriftens § 3 (Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon) sies det bl.a. at:

- Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at
  - a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte
  - b) regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor

2. REVISORS ANSVAR OG OPPGAVER

Revisors ansvar og oppgaver er beskrevet i lovens § 24-2, hvor revisor bl.a. ansvar for å «planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk».

Det er i loven vist til «god kommunal revisjonsskikk», som er en rettslig standard. I rettslige standarder henvises det ikke til absolutte kriterier, men lovens innhold defineres til å være det som samfunnet som helhet eller enkelte grupper i samfunnet til enhver tid mener bør gjelde.

For å gi standarden *god kommunal revisjonsskikk* et nærmere innhold, er det utarbeidet internasjonale revisjonsstandarder (ISA-ene), som har noen tilleggsvurderinger som er spesifikke for enheter i offentlig sektor.

Etter ISA 300 – *Planlegging av revisjon av et regnskap*, skal revisor utarbeide en overordnet revisjonsstrategi som beskriver revisjonens omfang og angrepsmåte, tidspunkt og styring av oppdraget. Utover revisjonsstrategien utarbeider revisor en mer detaljert plan for å håndtere de forskjellige forholdene som er identifisert i revisjonsstrategien. Den overordede revisjonsstrategien og revisjonsplanen oppdateres og endres ved behov etter hvert som revisjonen utføres. På bakgrunn av revisjonshandlingene konkluderer revisor for å kunne gi uttrykk for en mening om årsregnskapet, og som kommer til uttrykk i revisjonsberetningen.

Ved utarbeidelsen av revisjonsberetningen gjelder revisjonsstandardene (ISA'ene): ISA 700 – *Konklusjon og rapportering om regnskaper*, ISA 701 – *Omtale av sentrale forhold ved revisjonen i den uavhengige revisors beretning*, ISA 705 – *Modifikasjoner i konklusjonen i den uavhengige beretning* og ISA 706 – *Presiseringavsnitt og avsnitt om «andre forhold» i den uavhengige revisors beretning*.

3. REVISORS RAPPORTERING – KONTROLLUTVALGETS «PÅSE-ANSVAR» OVERFOR REGNSKAPSREVISOR

Kontrollutvalget er i tidligere møter holdt løpende orientert om revisjonsarbeidet i forbindelse med foretakets årsregnskap for 2021.

I veilederen for kontrollutvalgets påse-ansvar, utarbeidet av Forum for Kontroll og Tilsyn, presenteres forhold og momenter som kontrollutvalget kan vurdere i forbindelse med påse-ansvaret. Veilederen presenterer påse-ansvaret i tre områder, der «holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet» er det ene området. Orienteringene om det løpende revisjonsarbeidet deles inn i tre faser; planleggingsfasen, interimfasen og årsoppgjørphasen. I tillegg kommer orientering om etterlevelseskontroll.

Rapporteringen fra revisor i inneværende møte gjelder årsoppgjørphasen. Følgende er beskrevet i veilederen:

Orientering fra årsoppgjørphasen

Revisjonsberetning, årsoppgjørnotat og eventuelt nummerert brev. Kontrollutvalget ber om:

- a. orientering om resultatet fra revisjonsarbeidet. Revisor bør gjøre rede for: kontroll av regnskapsposter med skjønn/estimat og resultatene av disse, og vesentlige periodiseringer*
- b. revisors vurdering av kvaliteten av regnskapsprosessen/økonomiforvaltningen og av regnskaps- og rapporteringsprosessen*
- c. revisors vurdering av årsregnskapet og årsberetningen, jf. kommunelovens § 14-6, inkludert opplysninger og presentasjon av notene i regnskapet*
- d. revisors redegjørelse for feil i regnskapet som ikke er korrigerte og begrunnelsen for at feilene ikke er rettet*

Revisjonsberetningen for Harstad kommunes årsregnskap for 2021 er en normal beretning, dvs. uten forbehold eller presiseringer. I avsnittet «uttalelse om øvrige lovmessige krav» har revisor gitt opplysninger om registrering og dokumentasjon, årsberetningen samt uttalelse om vesentlige budsjettavvik. Revisor konkluderer positivt på alle forholdene.

I brev av 12.4.2022 har revisor gitt en oppsummering etter revisjonen av årsregnskapet for 2021, og det vises til nærmere omtale i vedlegg.

Som følge av kontrollutvalgets «påseeransvar», vil revisor i møte gi en orientering om gjennomførte revisjonshandlinger i forbindelse med kommunenes årsregnskap for 2021.

Svolvær, den 12. April 2022

Knut Roar Johansen
seniorrådgiver

150034 – Idrettshall i tilknytning til videregående skole

Troms og Finnmark fylkeskommune (TFFK) skal bygge ny videregående skole i Harstad. For etablering av lokaler til kroppsøving ble det inngått en intensjonsavtale mellom TFFK og Harstad kommune om bygging av en idrettshall i tilknytning til ny videregående skole. Det ble i denne forbindelse leid inn konsulenter. I alt er det påløpt, og aktivert ca. 1,4 millioner kroner til dette prosjektet over ansvar/anlegg 150034. I sak 3/2021 vedtar kommunestyret i Harstad å si opp intensjonsavtalen.

Det følger av KRS 4, pkt. 3.3 tredje ledd bokstav a) at som en indikator på at det foreligger nedskrivningsbehov vil blant annet være at anleggsmidlet tas helt ut av bruk. Ettersom Harstad kommune har sagt opp intensjonsavtalen mener vi at anlegget er tatt helt ut av bruk, og derfor skal nedskrives. Vi ber om kommunens vurdering på dette.

222200007 – Utlån til private aksjeselskap

Vi finner at Harstad kommune har gitt utlån til private aksjeselskap. Pr. 31.12.2021 var summen av disse på 9,640 millioner kroner. Våre kontroller viser at det kun er ett utlån som kommunen har mottatt avdrag på i 2021. Vi ønsker tilbakemelding på status i de øvrige utlånene, og når disse eventuelt skal starte nedbetalingen. Vi ønsker også kommunens vurdering av eventuelt tapselement i denne fordringsmassen.

140202 – Bergseng skole

Våre kontroller viste at Harstad kommune hadde aktivert kjøp av tomt på anlegget for Bergseng skole. Etter avklaring med dere har vi konkludert med at dette er en feil i aktiveringen 2021 da dette blant annet ville ha medført at tomten, som normalt sett ikke skal avskrives, ville ha blitt underlagt avskrivninger fra det tidspunktet anlegg settes som «aktivt» i anleggsmodulen. Vi ønsker tilbakemelding på hvorvidt nødvendige korrigeringer er gjort.

Anleggsgruppe F1 – Boliger og balansekonto 227080700 – Boliger

På anleggsgruppe F1 er det pr. 31.12.2021 en samlet nåværende verdi i anleggsmodulen på kroner 217 913 343,-. I balansen er dette beløpet 300 000 kroner lavere. I den grad beløpende skal være sammenfallende ber vi om at dette korrigeres i løpet av 2022.

Visma Velferd

NAV benytter seg av et forsystem som heter Visma Velferd. Systemet brukes blant annet til generering av filer som sikrer utbetaling av sosialstønader. Systemet er lagt opp til arbeidsdeling der saksbehandler innstiller til vedtak, og en annen person godkjenner vedtaket. På denne måten skal ingen kunne singelgodkjenne en utbetaling.

I 2018 gjennomførte KomRev NORD et møte med NAV der formålet blant annet var å kartlegge personers tilganger i Visma Velferd, herunder om en eller flere personer kunne ha tilganger der nevnte arbeidsdeling kunne unngås. Den gang ble det konkludert at enkelte personer satt med slike tilganger, og det ble etablert prosedyrer der en ansatt på flyktningetjenesten skulle ta stikkprøver på utbetalinger som var gjort via Visma Velferd. Kontrollen bestod blant annet i å påse at utbetalinger var godkjent av to ulike personer.

I 2021 ble det gjennomført omorganiseringer. Flyktningetjenesten ble adskilt fra NAV, og kontrollen som de skulle gjøre opphørte. Siden da har ingen gjort stikkprøvekontroller slik rutinen legger opp til.

Som følger av dette valgte vi i 2021 å innhente ny dokumentasjon tilsvarende den vi innhentet i 2018. Våre kontroller har i 2021 vist at det fortsatt er tilfeller at personer ligger i gruppen som saksbehandler og leder, noe som tidligere har vært pekt på er uheldig da man kunne omgå arbeidsdeling som systemet legger opp til. Funnet har vært diskutert med en av våre kontaktpersoner på NAV som hevder at selv om personer ligger i begge grupper vil det ikke være mulig å gjennomføre en singelgodkjenning. Vi er usikre på om dette er endret siden vi gjennomførte våre kontroller i 2018, eller om dette har vært tilfellet hele tiden.

Vi oppfordrer derfor kommunen til å ta en ny gjennomgang av tilganger som gis i forsystemet, og vurdere muligheten for at arbeidsdeling kan omgås. Dersom forsystemet sikrer en to trinns godkjenning er det etter vår vurdering ikke nødvendig å ha kompensierende kontroller hvor det f.eks. gjennomfører stikkprøver for å påse at det har vært arbeidsdeling. Finner man likevel svakheter bør man for ettertiden sørge for at implementerte prosedyrer gjennomføres uavhengig av om organisasjonen opplever omorganiseringer. Vi ber om kommunens vurdering på dette.

Avslutningsvis vil vi påpeke viktigheten om at man sikrer at etablerte rutiner og kontroller gjennomføres også når organisasjonen underlegges omstruktureringer, eller at sentrale nøkkelpersoner skiftes ut.

Utgående faktura og MVA-koder

Våre kontroller viser at Harstad kommune har bokført en rekke avgiftsfrie inntekter. Noen av disse inntektene ser vi føres på ansvar som både har avgiftspliktig omsetning og ikke avgiftspliktig omsetning. Vi ønsker kommunens redegjørelse på hvordan man sikrer et korrekt skille på de enheter som driver både innenfor og utenfor avgiftsområdet.

I tillegg ønsker vi kommunens vurdering på hvorfor følgende utgående fakturaer er kodet med MVA-kode 209 - §11.2 – avgiftsfri omsetningen utenfor loven

1. 10118079 – kroner 261 912
2. 10117076 – kroner 50 000

Utestående krav kunder

Vi har gjennom våre kontroller funnet at Harstad kommune har større uoppgjorte fordringer overfor følgende kunder pr. 31.12.2021:

1. Kunde 222796 – kroner 936 942 pr. 31.12.2021
2. Kunde 215155 - kroner 205 900 pr. 31.12.2021
3. Kunde 235875 – kroner 164 805 samt mindre utestående beløp på følgende kunder
4. Kunde 224947 og kunde 900016

Vi ber om kommunens tilbakemelding på hvorvidt dette er fordringer som det kan forventes vil la seg inndrive.

Konsoliderte regnskapet 2021

I forbindelse med revidering av det konsoliderte regnskapet gjennomføres det også kontroller for å sikre at summeringene på de pliktige regnskapsskjemaene er korrekt. I den forbindelse har vi funnet avvik på regnskapsskjema etter § 5-6 som følger:

Linjetekst i regnskapsskjema:	HK avlagt regnskap:	HHKF avlagt regnskap:	Sum HK + HHKF:	Sum konsoliderte regnskapet:	Differanse:
Investeringer i varige driftsmidler	184 485 447	87 873 587	272 359 034	272 803 015	- 443 981
Tilskudd fra andre	13 357 680	1 183 787	14 541 467	14 548 341	- 6 874
Salg av varige driftsmidler	22 111 600	-	22 111 600	22 555 581	- 443 982
Utdeling fra selskaper	6 874	-	6 874	-	6 874

Vi oppfordrer Harstad kommune til å kvalitetssikre summeringene før avleggelsen av det konsoliderte regnskapet.

Vi ber om skriftlige svar på det ovenstående innen 17. juni 2022.

Med hilsen

Inge Johannessen
oppdragsansvarlig revisor

Kopi:

Kontrollutvalget i Harstad kommune
Regnskapsleder i Harstad kommune

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad kommune	Saksnummer: 22/2022	Møtedato: 26.4.2022	Saksbehandler: Knut Roar Johansen
---	-------------------------------	-------------------------------	---

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE OM HARSTAD KOMMUNES ÅRSREGNSKAPER OG ÅRSBERETNING FOR 2021

Innstilling til v e d t a k:

1. Kontrollutvalget vedtar forslaget til uttalelse som kontrollutvalgets uttalelse til Harstad kommunes årsregnskaper og årsberetning for 2021.
2. Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet, for fremleggelse i forbindelse med behandlingen av årsregnskapene og årsberetningen.

Saken gjelder:

Harstad kommunes regnskaper og årsberetning for 2021.

Vedlegg til saken:

A: Trykte vedlegg:

1. Kopi av revisjonsberetning 2021 datert 11.4.2022
2. Utkast til kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapene og årsberetningen for 2021
3. Harstad kommunes årsregnskaper for 2021
4. Harstad kommunes årsberetning for 2021

B: Utrykte vedlegg:

Saksutredning:

1. BAKGRUNN FOR SAKEN

1.1 Kontrollutvalgets oppgaver ved behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon bestemmer i § 3 at kontrollutvalget har rett – og plikt – til å behandle og uttale seg om kommunen årsregnskap og årberetning før de behandles i formannskap og kommunestyre. Kontrollutvalgets uttalelse skal således foreligge som et grunnlag for formannskapets og kommunestyrets behandling.

Formålet med behandlingen i kontrollutvalget er – grovt sagt - å påse at årsregnskapene og årsberetningen er avlagt i samsvar med kravene. Videre skal kontrollutvalget påse at årsregnskapet og -beretningen har vært gjenstand for en betryggende kontroll av revisor.

Kontrollutvalget har også særskilt plikt til å følge opp merknader fra revisor, enten i form av merknader i beretningen, eller i nummererte brev, jf. regelen i forskrift om kontrollutvalg og revisjon, § 3. siste ledd.

Det er ikke gitt regler i lov eller forskrift av hva kontrollutvalgets uttalelse nærmere skal inneholde, og det tilligger kontrollutvalgets skjønn hvilke forhold som skal tas med. Det vil imidlertid være naturlig å ta med forhold som ligger inn under kontrollutvalgets oppgaver og som kontrollutvalget mener kommunestyret bør være særskilt oppmerksom på i forhold til sin behandling, det være seg forhold omtalt i revisjonsberetningen, i forhold til resultatene i årsregnskapene, i forhold til nummererte brev, eller i forhold til årsberetningen.

Videre bør kontrollutvalget kommentere hvorvidt kommunestyrets vedtatte finansielle måltall er oppnådd. Det samme gjelder kommunens økonomiske situasjon som helhet, men dette må basere seg på opplysninger i årsberetningen og må ha en nøktern tilnærming fra kontrollutvalgets side. Hvorvidt budsjettoverskridelser skal kommenteres må vurderes ut fra det enkelte tilfelle, og kontrollutvalget må også her vurdere totaliteten før eventuelle kritiske påpekninger.

Uttalelsen bør også medta om årsregnskap og årsberetning – etter kontrollutvalgets vurdering - har vært gjenstand for en betryggende kontroll fra revisor.

Sekretariatet vil nedenfor kort gjengi de regler som gjelder for årsregnskapet, årsberetningen, revisjonsberetningen og de frister som gjelder.

1.2 Årsregnskapet

Kommuneloven §14-6 fastsetter kommunens plikt til å utarbeide årsregnskap. Av bestemmelsen fremgår det at:

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide følgende årsregnskap:

- a) *regnskap for kommunekassen eller fylkeskommunekassen*
- b) *regnskap for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak*
- c) *regnskap for annen virksomhet som er en del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt, og som skal ha eget regnskap i medhold av lov eller forskrift*
- d) *samlet regnskap for kommunen eller fylkeskommunen som juridisk enhet.*

Årsregnskapet skal presenteres og avlegges etter de krav som fremkommer i *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.*, samt tilhørende regnskapsstandarder utarbeidet av Foreningen for God kommunal regnskapsskikk.

1.3 Årsberetningen

Kommunen – og kommunale foretak - har også en plikt til å utarbeide en årsberetning. Årsberetningen er en oppsummering av kommunens virksomhet gjennom året.

Årsberetningen skal utarbeides i tråd med kravene i kommunelovens §14-7 og god kommunal regnskapsskikk. Etter kommunelovens § 14-7 skal det minimum redegjøres for følgende i årsberetningen:

- a) *forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid*
- b) *vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik*

- fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene*
- c) *virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen eller innbyggerne*
  - d) *tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard*
  - e) *den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling*
  - f) *hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og [diskrimineringsloven § 26](#).*

1.4 Revisjonsberetningen

Kontrollutvalget skal etter forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 bl.a. påse at kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte og at regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov og forskrift, instruksjer og avtaler med revisor.

Etter kommuneloven §24-8 skal revisor avgi en revisjonsberetning. Revisjonsberetningen inneholder – grovt sagt - revisors oppsummering og revisors vurderinger etter gjennomgangen av kommunens årsregnskap og årsberetning.

Etter kommunelovens § 24-8 skal revisor uttale seg om følgende i revisjonsberetningen:

- a) *om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift*
- b) *om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift*
- c) *om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever*
- d) *om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet*
- e) *om det er avdekket forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.*

Hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer med forbehold, konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere, skal årsaken beskrives. Hvis revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas slik de foreligger, skal dette angis særskilt.

Revisjonsberetningen skal også omfatte andre forhold som revisor mener det er nødvendig å opplyse om i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

I tillegg til kravene nedfelt i loven skal beretningen utformes i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, noe som er nedfelt i en rekke revisjonsstandarder.

Revisjonsberetningen er delt inn i to hoveddeler og med fire underdeler:

1. Uttalelse om revisjon av årsregnskapet, med:
  - a. Konklusjon om årsregnskapet
  - b. Uttalelse om årsberetningen og annen øvrig informasjon
2. Uttalelse om øvrige lovmessige forhold, med:
  - a. Konklusjon om registrering og dokumentasjon
  - b. Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

I første del i revisjonsberetningen – «Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet» - konkluderer revisor på om årsregnskapet/årsregnskapene i det alt vesentlige gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunen og av resultatet. Videre inneholder den revisors vurdering av årsberetningen og annen øvrig informasjon. Revisor uttaler seg bl.a. om

årsberetningen inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende bestemmelse, og om opplysninger om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. I revisjonsberetningens første del er også kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet samt revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet nærmere omtalt.

I andre del – «Uttalelse om øvrige lovmessige krav» - rapporterer revisor om øvrige tilleggsoppgaver som han har etter regelverket. Dette gjelder bl.a. forholdet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger og om kommunen har redegjort for vesentlige budsjettavvik.

Dersom revisor finner å måtte avgi en revisjonsberetning som avviker fra normalberetningen, skal beretningen «modifiseres». Dette enten ved at revisor tar forbehold, gir en presisering, gir en negativ konklusjon, eller frem forhold hvor revisor ikke kan uttale seg. Revisor kan også under dette punktet angi andre forhold revisor ønsker å fremheve.

1.5 Tidsfrister

I henhold til *Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner* samt *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.* gjelder det tidsfrister for behandling av årsregnskap og årsberetning. Følgende frister gjelder:

- a. Årsregnskapet skal være avlagt av kommunedirektøren innen 22. februar.
- b. Årsberetningen skal være avgitt av kommunedirektøren innen 31. mars.
- c. Revisjonsberetningen skal avlegges senest innen 15. april. Dette gjelder også der regnskap ikke foreligger.¹
- d. Årsregnskap og årsberetning skal vedtas av kommunestyret senest 30. juni.

2. VURDERING OG GRUNNLAG FOR UTTALELSEN

2.1 Tidspunkt for avleggelsen

I kommuneloven er det bestemmelser om at det skal avlegges årsregnskap fra kommunens kommunekasse og et samlet årsregnskap for kommunen som juridisk enhet. Sistnevnte regnskap omtales som «konsolidert regnskap».

Det konsoliderte regnskapet er utarbeidet ved å konsolidere Harstad kommune, kommunekassens regnskap og regnskapet til Harstad Havn KF.

Årsregnskapene og årsberetningen er avlagt hhv. 22.2.2022 og 31.3.2022. Revisjonsberetningen er avlagt 11.4.2022.

Fristene satt ved regnskapsavleggelsen er overholdt iht. gjeldende bestemmelser.

2.2 Revisjonens utførelse

2.2.1 Revisjonsberetningen

Revisjonsberetningen for Harstad kommunes årsregnskaper for 2021 er en normal beretning, dvs. uten forbehold eller presiseringer.

---

¹ I samsvar med bestemmelsen i kommuneloven § 24-8 at revisjonsberetningen for 2021 avlegges første virkedag etter 15. april 2022, dvs. senest tirsdag 19. april 2022.

I revisjonsberetningens del 1 – *Uttalelser om revisjonen av årsregnskapet* – har revisor konkludert med at kommunekassens årsregnskap og konsernregnskapet i det alt vesentlige gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunen, og at resultatet av regnskapet avsluttet pr. 31.12.21, i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk.

I revisjonsberetningens del 2 - *Uttalelser om øvrige lovmessige krav* – konkluderer revisor med at basert på de utførte handlinger og innhentede bevis er revisjonen ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

2.2.2 Nummererte brev

Det foreligger ingen nummererte revisjonsbrev til behandling i forbindelse med kommunens årsregnskaper.

KomRev NORD har i brev av 12.4.2021 gitt en oppsummering årsoppgjørsrevisjon for 2021. Revisjonen har funnet grunn for å kommentere noen forhold ved revisjonsarbeidet som ikke har vært av betydning for revisjonsberetningen. Dette er forhold som revisjonen ønsker nærmere avklaring på.

Oppsummeringsbrevet ligger vedlagt i saken om revisors rapportering.

2.2.3 Kontrollutvalgets påse-ansvar

Kontrollutvalget er orientert om revisjonsarbeidet i forbindelse med kommunens årsregnskap for 2021, og utvalget har oppfylt sitt påseansvar overfor revisjonen gjennom disse rapporteringene.

2.3. Årsregnskap og årsberetning for 2021

2.3.1 Årsregnskap for 2021

Kommuneloven har bestemmelser som tilsier, kort oppsummert, at driftsregnskapet skal gjøre opp i balanse, dvs. at resultatet (mer-/mindreforbruk) skal disponeres samme år. Det kan også nevnes at det er gitt bestemmelser om «strykninger» som skal gjennomføres ved årsavslutningen.

Harstad kommunes årsregnskap for 2021 er gjort opp i balanse og med et netto driftsresultat på kr 32.700.320,-. Årsregnskapet for 2020 viste et positivt netto driftsresultat på kr 21.260.082,

Investeringsregnskapet for 2021 er gjort opp i balanse.

Konsolidert regnskap for 2021 er gjort opp i balanse og med et netto driftsresultat på kr 37.305.574,-. Konsolidert regnskap for 2020 viste et netto driftsresultat på kr. 26.244.265,-.

Innledningsvis til regnskapet kommenteres selvkostområdet, og her opplyses at akkumulert underskudd til fremføring på selvkostområder er på 17,5 mill. kr. Det meste av underskuddet, 9,6 mill. kr, gjelder farvannavgift hos Harstad Havn.

2.3.2 Årsberetningen for 2021

Den nye kommuneloven inneholder nå en lovfestet plikt til å benytte finansielle måltall som verktøy for langsiktig styring av kommunens økonomi (kommunal økonomisk bærekraft). I årsberetningen er kommunens økonomiske situasjon beskrevet og analysert på en utfyllende måte. Kommunestyret har vedtatt strategi for økonomisk balanse og fastsatt finansielle måltall. I årsberetningen trekkes frem tre nøkkeltall som er særlig vektlagt og at sammenhengen mellom disse er viktige:

- Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter
- Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter
- Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter.

Anbefalingen på nasjonalt nivå er et netto driftsresultat på minimum 1,75% av driftsinntektene. I strategi for fortsatt økonomisk balanse har kommunestyret vedtatt et mål om et netto driftsresultat i Harstad kommune på minimum 2%. Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene ble i 2021 på 1,3 %, og er lavere enn anbefalt størrelse, samt også måltallet fastsatt av kommunestyret.

Gjeldsgraden (kommunens netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter) viser 114%, som er en reduksjon fra 2020 på 4 %. Reduksjonen skyldes i hovedsak økning i frie inntekter. I strategi for økonomisk balanse er det et mål at gjeldsgraden skal reduseres gradvis til maksimalt 100%. Rentebærende gjeld pr. 31.12.21 er på 3.2 milliard kroner. Vedtatte investeringer i planperioden vil imidlertid medføre at der blir vanskelig å redusere den til denne tallstørrelsen. Planlagte investeringer tilsier at denne vil øke.

Disposisjonsfondet per 31.12.2021 viser 14,3% av brutto driftsinntekter. Det er et mål i strategien at disposisjonsfondet skal utgjøre minst 7,5% av driftsinntektene og et ønske om at det bør være tilstrekkelig til å dekke akkumulert premieavvik. Ved utgangen av 2021 har disposisjonsfondet en saldo på 312,2 million kroner, og akkumulert premieavvik har en saldo på 152,8 million kroner. Dette gjør at Harstad kommune har reserver til å tåle svingninger i driftsresultatet uten å være nødt til å foreta umiddelbare drastiske reduksjoner i tjenesteproduksjonen.

Tallstørrelser fra det konsoliderte regnskapet er også kommentert i årsberetningen.

2.3.3 Kommunens økonomiske stilling – oppsummert

Kommunedirektøren oppsummerer kommunens økonomi som stram, men under kontroll, og skriver i innledningen i årsrapporten at *trygghet i økonomien, men som ikke må bli noen sovepute, er den forholdsvis solide beholdningen på disposisjonsfond. Det høye gjeldsnivået og et marginalt netto driftsresultat gjør at Harstad kommune er avhengig av å ha solide fondsavsetninger.*

Kommunen har opparbeidet et betydelig disposisjonsfond. Dette gjør at kommunen ikke er så sårbar for blant annet renteøkninger. Reservene gjør at kommunen vil ha tid til omstillinger uten at det er nødvendig å gjøre snarlige driftsmessige grep, ved at finanskostnadene (renter) øker, eller at driftsresultatet skulle bli negativt.

3. FORSLAG TIL KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE

Sekretariatet har på bakgrunn av det ovenstående utarbeidet et forslag til kontrollutvalgets uttalelse, som ligger vedlagt. Forslaget til uttalelse gjennomgås av kontrollutvalget.

Svolvær, den 12.april 2022

Knut Roar Johansen
seniorrådgiver

Til kommunestyret i Harstad kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Formannskapet
Kommunedirektøren

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Harstad kommunes årsregnskap som viser et netto driftsresultat på kr 32 700 320 i kommunekassen, og et netto driftsresultat i det konsoliderte årsregnskapet på kr 37 305 574.

Årsregnskapet består av:

- kommunekassens årsregnskap, som består av balanse per 31. desember 2021, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsolidert årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2021, driftsregnskap, investeringsregnskap, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter.

Etter vår mening:

- oppfyller kommunekassens årsregnskap gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av kommunekassens finansielle stilling per 31. desember 2021, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.
- oppfyller det konsoliderte årsregnskapet gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Harstad kommune som økonomisk enhet per 31. desember 2021, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter den lovbestemte årsberetningen og annen informasjon i kommunens årsrapport. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av

årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver ved revisjonen av årsregnskapet vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 1

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Harstad kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

For videre beskrivelse av kommunedirektørens ansvar og revisors oppgaver ved uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 1

Harstad 11.4.2022

Inge Johannessen
Oppdragsansvarlig revisor

HARSTAD KOMMUNE

KONTROLLUTVALGET

Til
Kommunestyret i Harstad kommune

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE OM HARSTAD KOMMUNES ÅRSREGNSKAPER OG ÅRSBERETNING FOR 2021

Kontrollutvalget har i møte 26.4.2022 behandlet Harstad kommunes årsregnskaper og årsberetning for 2021.

Grunnlaget for behandlingen har vært årsregnskapet til kommunekassen i Harstad kommune, konsolidert årsregnskap, årsrapporten og revisjonsberetningen datert 12.4.2021. I tillegg har revisor supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger.

Kontrollutvalget har merket seg at årsregnskapet til kommunekassen i Harstad kommunes for 2021 er gjort opp i balanse og med et netto driftsresultat på kr 32.700.320. Kommunens konsoliderte årsregnskap er gjort opp i balanse og med et netto driftsresultat på kr 37.305.574. I kommuneloven er det bestemmelser om avslutning av årsregnskapet, noe som innebærer at driftsresultatet disponeres i årets regnskap, og ikke året etter, som tidligere.

Kommunedirektøren har i årsberetningen beskrevet og analysert kommunens økonomiske situasjon på en utfyllende måte. Kommunens økonomi oppsummeres som stram, men under kontroll.

Kontrollutvalget har også merket seg at årsregnskapet og årsberetningen er avlagt i henhold til gjeldende frister, uten vesentlige feil, og det foreligger revisjonsberetning uten merknader.

Gjennom rapporteringer fra revisor har ikke kontrollutvalget blitt gjort oppmerksom på forhold som skal tilsi at revisjonen ikke har blitt utført på en betryggende måte. Kontrollutvalget er ikke kjent med andre forhold, fremkommet i dialog med revisor eller på annen måte, som kan ha betydning for utvalgets uttalelse.

Kontrollutvalget anbefaler at kommunestyret godkjenner Harstad kommunes årsregnskaper og årsberetning for 2021.

Harstad, den 26. April 2022

Charlotte Espejord
leder av kontrollutvalget

Kopi: Formannskapet

Harstad kommune
Attraktiv hele livet

Konsolidert Årsregnskap 2021

Innhold

Innledning til Harstad kommunes konsoliderte regnskap 2021	1
Økonomisk oversikt over art – drift, side 1	2
Bevilgningsoversikt investering	4
Balanseregnskapet, side 1	5
Revisors beretning	7
Note 1: Enheter som inngår i det konsoliderte årsregnskapet	10
Note 2: Endring i arbeidskapital	11
Note 3: Varige driftsmidler, side 1	12
Note 4: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler), side 1	14
Note 5: Lån	16
Note 6: Avdrag på lån	16
Note 7: Pensjon, side 1	17
Note 8: Vesentlige bundne fond, side 1	19
Note 9: Gebyrfinansierte selvkosttjenester, side 1	21
Note 10: Kommunesamarbeid	24
Note 11: Tapsavsetning	25

Innledning til Harstad kommunes konsoliderte regnskap 2021

Ihht kommunelovens § 14-6 og forskriftens § 10-1, skal kommunen avlegge et samlet årsregnskap for kommunen som juridisk enhet. Det konsoliderte regnskapet skal vise kommunen som én økonomisk enhet, uavhengig av organisering.

Harstad kommunes konsoliderte regnskap for 2021 er ferdigstilt og oversendt revisjonen den 22.02.22.

Det konsoliderte regnskapet er utarbeidet ved å konsolidere Harstad kommune, kommunekassen sitt regnskap og regnskapet til Harstad havn, kommunalt foretak.

Noter presenteres tilsvarende.

Driftsregnskapet

Økonomisk oversikt drift viser et konsolidert netto driftsresultat på kr 37 305 574.

Investeringsregnskapet

Det konsoliderte investeringsregnskapet er gjort opp i balanse. Samlet investeringer er på kr 272 mill. Samlet bruk av lån er på kr 206 mill.

Selvkost

Selvkost viser et samlet årsunderskudd på kr 44,5 mill. og akkumulert underskudd til fremføring er på kr 17,5 mill. hvor det meste av underskuddet, kr 9,6 mill. gjelder farvannsavgift hos Harstad Havn. Resultatene på de ulike områdene vises i note 9.

Noter

Noter er utarbeidet i henhold til forskriften.

Harstad, 22.02.22

Hugo Thode Hansen
Kommunedirektør

Turid Norlunn Hanssen
Regnskapsleder

Økonomisk oversikt over art – drift, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften § 10-2, § 5-6

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
Driftsinntekter			
1 Rammetilskudd		851 020 880	825 082 966
2 Inntekts- og formuesskatt		762 248 626	665 391 211
3 Eiendomsskatt		87 866 918	86 565 163
4 Andre skatteinntekter		3 642 350	78 169
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten		81 340 567	91 164 533
6 Overføringer og tilskudd fra andre		379 711 164	346 529 707
7 Brukerbetalinger		90 754 094	81 481 926
8 Salgs- og leieinntekter		254 011 327	266 529 463
9 Sum driftsinntekter		2 510 595 926	2 362 823 137
Driftsutgifter			
10 Lønnsutgifter		1 261 883 611	1 227 704 155
11 Sosiale utgifter		197 211 727	202 216 942
12 Kjøp av varer og tjenester		711 125 997	621 245 960
13 Overføringer og tilskudd til andre		161 644 659	137 037 593
14 Avskrivninger	6	147 970 701	138 387 691
15 Sum driftsutgifter		2 479 836 694	2 326 592 342
16 Brutto driftsresultat		30 759 231	36 230 795
Finansinntekter			
17 Renteinntekter		14 179 815	15 675 150
18 Utbytter		15 597 500	12 465 303
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	-4 647
20 Renteutgifter		50 584 487	65 056 066
21 Avdrag på lån	6	120 617 186	111 453 962
22 Netto finansutgifter		-141 424 358	-148 374 221
23 Motpost avskrivninger	6	147 970 701	138 387 691
24 Netto driftsresultat		37 305 574	26 244 265
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:			
25 Overføring til investering		-25 252 915	-675 715
26 Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	8	31 469 360	-7 270 496
27 Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond		-43 522 019	-55 828 050
28 Bruk av tidligere års mindreforbruk		0	37 529 996
28 Dekning av tidligere års merforbruk		0	0
29 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		-37 305 574	-26 244 265
30 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0

Økonomisk oversikt over art – drift, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften § 10-2, § 5-6

Følgende justeringer er gjort i forbindelse med konsolidert regnskap for selskapene Harstad Kommune/Harstad Havn				
Selskap	Kostrart art	Motpart	Beløp	Type KOSTRA-art
1 – Harstad Kommune	480	50	248 000	Drift
Sum selskap 1			248 000	
50 – Harstad Havn	880	1	-248 000	Drift
Sum selskap 50	50		-248 000	
Sum konsern			0	

Bevilgningsoversikt investering

Budsjett og regnskapsforskriften, § 10-2, § 5-5, 1.ledd

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
1 Investeringer i varige driftsmidler	3	272 803 015	267 447 908
2 Tilskudd til andres investeringer		1 675 892	506 594
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	4	12 443 705	223 380 916
4 Utlån av egne midler		0	9 429 900
5 Avdrag på lån		0	0
6 Sum investeringsutgifter		286 922 613	500 765 318
7 Kompensasjon for merverdiavgift		9 328 289	13 006 443
8 Tilskudd fra andre		14 548 341	43 441 086
9 Salg av varige driftsmidler	3	22 555 581	165 262 332
10 Salg av finansielle anleggsmidler	4	958 440	0
11 Utdeling fra selskaper		0	0
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler		395 354	58 493 769
13 Bruk av lån		205 744 197	168 696 391
14 Sum investeringsinntekter		253 530 202	448 900 021
15 Videreutlån		78 707 140	60 390 749
16 Bruk av lån til videreutlån		78 707 140	60 390 749
17 Avdrag på lån til videreutlån		10 216 957	9 395 744
18 Mottatte avdrag på videreutlån		10 728 052	8 332 822
19 Netto utgifter videreutlån		-511 095	1 062 922
20 Overføring fra drift	8	25 252 915	675 715
21 Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	8	8 297 121	-1 331 569
22 Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	8	-273 702	53 231 495
23 Dekning av tidligere års udekket beløp		-395 018	-42 440
24 Sum overføring fra drift og netto avsetninger		32 881 316	52 533 202
25 Fremført til inndecking i senere år (udekket beløp)		0	395 018

Balanseregnskapet, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 10-2, § 5-8

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EIENDELER			
A. Anleggsmidler		7 609 321 919	7 371 663 421
I. Varige driftsmidler	3	4 088 809 155	3 973 212 214
1. Faste eiendommer og anlegg	3	3 948 913 435	3 822 776 581
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	3	139 895 720	150 435 633
II. Finansielle anleggsmidler		675 436 740	597 548 584
1. Aksjer og andeler	4	422 315 304	410 318 839
2. Obligasjoner		0	0
3. Utlån		253 121 436	187 229 745
III. Immaterielle eiendeler		0	0
IV. Pensjonsmidler	7	2 845 076 024	2 800 902 623
B. Omløpsmidler		1 175 821 963	899 957 545
I. Bankinnskudd og kontanter		874 220 881	616 350 355
II. Finansielle omløpsmidler		0	0
1. Aksjer og andeler		0	0
2. Obligasjoner		0	0
3. Sertifikater		0	0
4. Derivater		0	0
III. Kortsiktige fordringer		301 601 081	283 607 190
1. Kundefordringer		132 324 948	133 082 427
2. Andre kortsiktige fordringer		15 886 897	16 342 708
3. Premieavvik	7	153 389 236	134 182 055
Sum eiendeler		8 785 143 882	8 271 620 967

Balanseregnskapet, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 10-2, § 5-8

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		2 081 692 547	1 706 039 831
I. Egenkapital drift		380 515 899	368 463 240
1. Disposisjonsfond		344 655 567	301 133 548
2. Bundne driftsfond	8	35 860 332	67 329 692
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		0	0
II. Egenkapital investering		18 861 206	26 489 608
1. Ubundet investeringsfond		14 946 383	14 672 682
2. Bundne investeringsfond	8	3 914 823	12 211 944
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	-395 018
III. Annen egenkapital		1 682 315 441	1 311 086 984
1. Kapitalkonto		1 684 739 011	1 313 510 553
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		-2 423 570	-2 423 570
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		0	0
D. Langsiktig gjeld		6 356 028 042	6 242 789 339
I. Lån	5	3 530 152 241	3 129 726 384
1. Gjeld til kredittinstitusjoner		672 179 241	621 753 384
2. Obligasjonslån		2 507 973 000	1 567 618 000
3. Sertifikatlån		350 000 000	940 355 000
II. Pensjonsforpliktelse	7	2 825 875 801	3 113 062 955
E. Kortsiktig gjeld		347 423 294	322 791 797
I. Kortsiktig gjeld		347 423 294	322 791 797
1. Leverandørgjeld		104 846 093	95 855 763
2. Likviditetslån		0	0
3. Derivater		0	0
4. Annen kortsiktig gjeld		242 577 201	225 147 747
5. Premieavvik	7	0	1 788 287
Sum egenkapital og gjeld		8 785 143 882	8 271 620 967
F. Memoriakonti		0	0
I. Ubrukte lånemidler		-431 445 134	-184 636 470
II. Andre memoriakonti		-131 729 807	-16 770 783
III. Motkonto for memoriakontiene		-563 174 940	-201 407 254

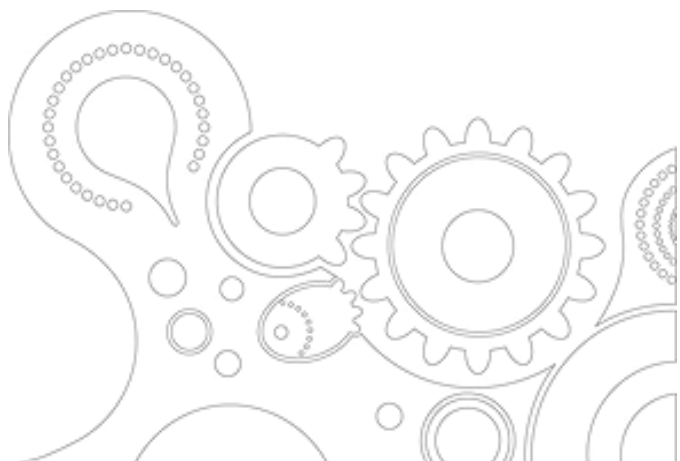
Revisors beretning

Harstad kommune
Attraktivt hele livet

Noter til konsolidert årsregnskap 2021

Note 1: Enheter som inngår i det konsoliderte årsregnskapet

Budsjett og regnskapsforskriften, § 10-4 a-c)

Enheter som inngår i det konsoliderte regnskapet:
Harstad kommune, kommunekassen
Harstad Havn, kommunalt foretak

Hålogalandsrådet inngår i kommunekassens regnskap

Note 2: Endring i arbeidskapital

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, a)

Kommuneregnskapet viser anskaffelse og anvendelse av midler. Regnskapet er et arbeidskapitalregnskap som omfatter inntekter og innbetalingsposter, og utgifter og utbetalingsposter.

Tabellene viser endring i arbeidskapital. Oversikten viser endringene i omløpsmidlene og i kortsiktig gjeld.

BALANSEN	31.12.2021	01.01.2021	Endring
Omløpsmidler	1 175 821 963	899 957 545	275 864 418
Kortsiktig gjeld	347 423 294	322 791 797	24 631 497
Arbeidskapital	828 398 669	577 165 748	251 232 921

DRIFTS- OG INVESTERINGSREGNSKAPET (bevilgningsoversikter)	2 021
Netto driftsresultat	37 305 574
Netto utgifter/inntekter i investering	32 881 316
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	<u>246 808 663</u>
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	<u>251 232 921</u>
Differanse i endring arbeidskapital balanse og drift og investering	0

Note 3: Varige driftsmidler, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, a)

Tekst	5 år	10 år	20 år
Bokført verdi per 1.1	16 002 329	83 799 838	93 923 583
Tilgang	957 000	16 508 204	3 612 479
Avgang	0	169 347	0
Avskrivninger	666 747	14 439 769	7 717 606
Nedskrivninger	7 591 187	0	0
Reverserte nedskrivninger	0	0	0
Bokført verdi 31.12	8 701 394	85 698 925	89 818 455

Tekst	30 år	40 år	50 år	Tomter
Bokført verdi per 1.1	42 447 571	2 728 478 727	773 339 750	235 220 417
Tilgang	26 231 601	126 232 959	105 507 255	4 387 075
Avgang	0	6 174 967	0	1 223 781
Avskrivninger	893 210	96 541 763	27 711 605	0
Nedskrivninger	10 432	2 806 563	0	1 892 654
Reverserte nedskrivninger	0	0	0	0
Bokført verdi 31.12	67 775 529	2 749 188 393	851 135 401	236 491 057

Antall år	Anlegg
5 år	IKT-utstyr, kontormaskiner og lignende
10 år	Inventar og innredning, større utstyr, verktøy og maskiner, kjøretøy og kai Krøttøy
15 år	Programvare
20 år	Brannbiler og andre større nyttekjøretøy, større anleggsmaskiner, båter og ferger, og lignende.
30 år	Mudring
40 år	Barnehagelokaler, skolelokaler, idrettshaller og idrettsanlegg, boliger og lokaler til bofellesskap, veger, parkeringsanlegg og parkeringsplasser, terminalbygninger, kaier og kaianlegg, forbrenningsanlegg, renseanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng og ledningsnett, og lignende
50 år	Administrasjonslokaler, institusjonslokaler, kulturbygg, lagerbygg, brannstasjoner, og lignende

Note 3: Varige driftsmidler, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, a)

Spesifikasjon av nedskrivninger og reverseringer	Beløp	Anlegg
5 år	7 591 187	Anlegg 020009 Bredbåndsutbygging - ompostert til drift
30 år	10 432	6900-6 - Sjøhus v/fiskerikai Harstadbotn
40 år	47 522	140187 Sama sykehjem boliger - korrigerig
40 år	49 335	140724 Strupen 15 - Mølnåsen 16 - korrigerig
40 år	2 250 936	154073 Avløp: Harstadbotn ledninger - korrigerig til ansvar 154107
40 år	440 921	150037 Isbane i Generalhagen - korrigerig til ansvar 150027
40 år	9 849	151046 Ric.Kaarbøs plass - opprustning - korrigerig
40 år	8 000	151500 Vp: Veipakke hovedprosjekt - korreksjon
Tomter	1 892 654	Makebytte Rødskjær gnr. 27 bnr. 73 mot Gnr. 27 bnr. 5

Note 4: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler), side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, b)

Aksjer og andeler i selskaper som er ført opp som anleggsmiddel er spesifisert etter selskap. Det opplyses om balanseført verdi og eierandel i hvert selskap.

Selskapets navn	Eierandel i %	Vesentlig endringer i eierandel	Bokført verdi 31.12
Aksjer i selvstendige kommuneforetak:			
Biblioteksentralen	0,5 %		5 100
Harstad Sentrum AS	100 %		525 000
Inko AS	38,5 %	80 500	429 750
Hålogaland Ressursselskap	33,3 %		700 000
KomRev Nord IKS	6,8 %		456 558
K-Sekreteriatet	6,7 %		89 526
Helse & Helhet AS (Havnegata Legesenter AS)	20 %	-380 000	0
Sum:		-299 500	2 205 934
Aksjer i selskap/forretningsvirksomhet:			
Sollifjellet Alpinsenter	0,04 %		1 000
Galvano Tia AS	0,01 %		33
Hålogaland Kraft As/Nordkraft	48,6 %		58 285 714
Troms Holding AS	1,67 %		10 000
Sågåt-Samid Aviisa AS Samisk Avis AS	0,2 %		500
Skalandstunnelene AS	0,5 %		1 000
Stiftelsen Nordnorsk Lederutvikling	2,3 %		10 000
Visit Harstad AS	99,5 %		4 528 570
Kveøyforbindelsen	1 %		2 500
Harstad Kulturhus AS	100 %		1 300 000
Kilbotn Vannverk	5,7 %		25 200
Stiftelsen Nordnorsk Fartøyvernssenter Og Båtmuseum	2,5 %		10 000
Grottebadet AS	100 %		1
Bjarkøyforbindelsene As	36 %		1
Bredbåndfylket Troms As	0,81 %		16 000
Kunnskapsparken Nord As (Kupa As)	1,9 %		356 000
2a Stangnes AS	100 %	0	13 876 242
NE Byterminal AS	100 %	11 600 000	11 600 000
Cruise Norway AS	1 %		10 000
Sum:		0	90 032 761
Andeler:			
Kommunal landspensjonskasse		763 205	13 283 710
Harstad kommunale pensjonskasse			310 000 000
Sum:		763 205	323 283 710

Note 4: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler), side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, b)

Selskapets navn	Eierandel i %	Vesentlig endringer i eierandel	Bokført verdi 31.12
Andeler i leiligheter/omsorgsboliger:			
Kanebogen Borettslag AL	3		310 239
Storholtan Borettslag AL	10		128 326
Kanebogmyra Borettslag	11		250 100
Sørtorvmyran Borettslag AL	3		185 410
Strandgaten Borettslag AL	2		30 700
Bergseng Borettslag AL	1		8 100
Sørlund Borettslag AL	2		36 200
Østenbekkveien Borettslag AL	5		580 400
Hestvikveien Borettslag AL	4		40 000
Resmålsvegen Borettslag AL	1		2 084
Stangnes Borettslag AL	2		40 700
Al Solgryveien Borettslag	3		721 406
Krøkebærveien Borettslag AL	2		20 000
Blåbærhaugen Borettslag AL	1		190 100
Solberg Borettslag	1		130 269
Gangsås Borettslag AL	17		2 217 631
Sommerfjøsveien Borettslag AL	3		541 780
Fredlyveien Borettslag	2		20 000
Harstadbotn Borettslag AL	3		21 440
Kanebogkleiva Borettslag AL	1		18 600
Tegebærveien Borettslag AL	2		2 000
Kanebogåsen Borettslag	4		64 025
Stikkveien Borettslag	2		413 700
Seljestad Borettslag AL	3		81 300
Bergsbakken Borettslag	4		40 400
Aspåsen Borettslag AL	1		130 900
Elveveien Borettslag BA	3		150 000
Klokkerhaugen Borettslag	2		20 000
Servicesenteret Borettslag AL	11		302 500
Nerbotnveien Borettslag	2		94 589
Sum	111		6 792 899

2.21 Aksjer og andeler

Det er ingen vesentlige nedskrivninger eller reversering i nedskrivninger i 2021.

Note 5: Lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, a)

Tabellen viser oversikt over kommunens lån.

Eksterne lån	Bokført verdi 31.12	Løpetid	Rentefot	Refinansiering *
Lån til egne investeringer	3 276 649 400	30	0,90 %	1 155 503 000
Lån til videre utlån	253 408 923	17	0,81 %	
Finansielle leieavtaler	93 918	3		

*Lån som forfaller og må refinansieres i 2022

2.41-2.47 Lån

Note 6: Avdrag på lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, b)

Grunnlag for beregning av minimumsavdrag	Beløp
Beregnet minimumsavdrag etter kommuneloven §14-18, 1. ledd	115 731 495
Korrigerings for mottatte avdrag videreutlån til avdrag andre lån	
Betalte avdrag	120 617 186
Differanse mellom beregnet, korrigererte og betalte avdrag	-4 885 691

Grunnlag for beregning av minimumsavdrag	
Bokført verdi avskrivbare anleggsmidler 31.12	3 753 853 044
Bokført verdi lånegjeld 31.12	2 935 980 057
Avskrivninger	147 970 701

Balanse 2.24-2.27 Varige anleggsmidler

Balanse 2.41-2.47 Lån

Note 7: Pensjon, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, c)

Noten viser oversikt over pensjonskostnader, herunder også pensjonspremie og premieavvik.

Kommunen har kollektiv pensjonsordning i Harstad kommunale Pensjonskasse (HKP), Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Staten Pensjonskasse (SPK) som sikrer tariffestet pensjon for de ansatte.

Harstad Havn KF har sin pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse (KLP)

Spesifikasjon av pensjonskostnad og årets premieavvik	Beløp ekskl arb.g.avg
Årets pensjonsopptjening, nåverdi	113 432 043
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	83 105 223
- Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-94 463 608
Administrasjonskostnader	14 222 004
=Netto pensjonskostnad (inkl. adm.)	116 295 662
Årets pensjonspremie (inkl adm)	170 457 638
Årets premieavvik	54 161 976
Netto pensjonskostnad inkl adm	116 295 662
+ Årets amortisering av premieavvik	34 185 316
= Samlet kostnad (inkl adm)	150 480 978
Akkumulert premieavvik og amortiseringsperioder:	
Akkumulert premieavvik 31.12.21	145 945 989
Herav amortisering over 1 år	595 796
Herav amortisering over 15 år (gjenstående inntil 4 år)	17 796 563
Herav amortisering over 10 år (gjenstående inntil 2 år)	8 869 582
Herav amortisering over 7 år (gjenstående inntil 7 år)	118 684 049

Premiefond	Beløp
Innestående på premiefond 01.01.	2 501 987
Tilført premiefondet i løpet av året	176 310 589
Bruk av premiefondet i løpet av året	68 077 498
Innestående på premiefond 31.12.	110 735 078

KLP og HKP har i 2021 tilbakeført premiereserver til premiefond som følge av redusert avsetningskrav ifm. ny offentlig tjenstepensjonsordning.

Note 7: Pensjon, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, c)

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	Beløp	Arbeidsgiveravgift
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	2 825 773 704	144 114 459
Pensjonsmidler pr. 31.12.	2 844 042 240	145 046 154
Netto pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	-18 268 536	-931 695

Estimatavvik og planendringer	Pensjonsmidler	Pensjonsforpliktelser
	Beløp	Beløp
Estimatavvik 31.12.	-119 297 253	-380 416 491
Virkningen av planendringer	0	0

Beregningsforutsetninger	HKP, KLP, SPK
Forventet avkastning pensjonsmidler	3,50 %
Diskonteringsrente	3,00 %
Forventet årlig lønnsvekst	1,98 %
Forventet årlig G- og pensjonsregulering	1,98 %

Note 8: Vesentlige bundne fond, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Oversikten viser kommunens bundne fond som er vesentlig. For selvkostfondene vises det til note 9 Gebyrfinansierte selvkosttjenester.

Bundne driftsfond	Formål	Bokført verdi 01.01.	Avsetning	Bruk	Bokført verdi 31.12.
251080001 Sør-Troms IUA, kap. 19	Oljevernberedskap	3 305 160	0	123 854	3 181 307
251080303 Regionale motorer for IKT- drift og digitalisering	IKT-utvikling	1 000 000	1 168 839	0	2 168 839
251081014 Boligtilskudd til etablering, startlån	Boligtilskudd til etablering	4 669 979	0	1 895 926	2 774 053
251081104 Næringsfond	Næringsutvikling	4 439 483	0	2 718 989	1 720 495
251081281 Utvikling webside Fagnettverk Huntington	Fagnettverk Huntington	1 154 167	0	0	1 154 167
251081602 Etablering digitaliserings- nettverk	IKT-utvikling	0	1 110 000	0	1 110 000
251081702 Covid-19 Næringsstøtte	Covid-19 - støtte til næringslivet	0	2 206 000	0	2 206 000
251084219 Ressurstjeneste fosterhjem 2022	Opparbeide lokal forankret ressurstjeneste for fosterhjemsarbeid.	0	1 575 000	0	1 575 000
251084504 Kompetanseløftet - pleie og omsorg	Kompetanseutvikling innen pleie- og omsorgstjenesten	808 100	245 031	0	1 053 131
251085517 Folkehelse- programmet	Tiltak bedre psykisk helse for ungdom.	1 203 636	755 350	0	1 958 986
Sum		16 580 526	7 060 220	4 738 768	18 901 978

Balanse 2.51 Bundne driftsfond

Note 8: Vesentlige bundne fond, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Bunde investeringsfond	Formål		Bokført verdi 01.01.	Avsetning	Bruk	Bokført verdi 31.12.
2550001	Bundne investeringsfond (Harstad Havn)	Forsikringsoppgjør Rødskjærvn 1. Må brukes til utbedring av dette bygget.	2 000 000	0	0	2 000 000
Sum			2 000 000	0	0	2 000 000

Årsak til at det ikke har vært bruk av fondet:

Bundne fond	Navn	Bokført verdi 31.12.	Årsak til at det ikke har vært bruk av fondet:
251080303 Regionale motorer for IKT-drift og digitalisering	Regionale motorer for IKT-drift og digitalisering	2 168 839	Saldo per 1/1 er brukt, men det er mottatt ytterligere tilskudd i 2021 hvor det som ikke er brukt i 2021 vil bli brukt i 2022.
251081281 Utvikling webside Fagnettverk Huntington	Utvikling webside Fagnettverk Huntington	1 154 167	Prosjekt oppstartet i 2017 og er fortsatt pågående. Er ikke fastsatt tidspunkt for avslutning av prosjektet.
251081602 Etablering digitaliseringsnettverk	Etablering digitaliseringsnettverk	1 110 000	Ekstramidler innvilget i november for frikjøp av ressurs i digitaliseringsnettverket.
251081702 Covid-19 Næringsstøtte	Covid-19 Næringsstøtte	2 206 000	Det har vært 5 tildelinger i 2021. Siste tildeling m/kriterier var klart 21. desember og det som ikke er rukket utbetalt i 2021 blir utbetalt tidlig i 2022.
251084219 Ressurstjeneste fosterhjem 2022	Ressurstjeneste fosterhjem 2022	1 575 000	Tilskudd gjelder for videreføring av veilederstillinger i 2022.
251084504 Kompetanseløftet - pleie og omsorg	Kompetanseløftet - pleie og omsorg	1 053 131	Saldo per 1/1 er brukt, men det er mottatt ytterligere tilskudd i 2021 hvor det som ikke er brukt i 2021 vil bli brukt i 2022
251085517 Folkehelseprogrammet	Folkehelseprogrammet	1 958 986	I hovedsak ikke brukt grunnet begrensninger i prosjektet knyttet til covid-19.
2550001 Bundet investeringsfond (Harstad Havn KF)	Bundet investeringsfond (Harstad Havn KF)	2 000 000	Utbedring av bygg ikke igangsatt i 2021. Planlegges igangsatt i 2022.
Sum		13 226 123	

Note 9: Gebyrfinansierte selvkosttjenester, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, b)

Selvkostområde vann	
Vedtatt dekningsgrad i %	100 %
Gebyrinntekter	40 935 353
Beregnet selvkost (kostnader)	57 858 097
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-16 922 744
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	11 544 000
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
2.9200.6505 - Akkumulert underskudd til fremføring	-5 378 744
2.5108.9030 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde avløp	
Vedtatt dekningsgrad i %	100 %
Gebyrinntekter	36 677 011
Beregnet selvkost (kostnader)	52 091 197
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-15 414 185
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	14 425 034
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
2.9200.6506 - Akkumulert underskudd til fremføring	-989 151
2.5108.9040 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde renovasjon	
Dekningsgrad ihht lov %	100 %
Gebyrinntekter	41 148 387
Beregnet selvkost (kostnader)	42 156 881
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-1 008 496
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	1 008 496
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
2.5108.9050 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	2 072 759

Selvkostområde slam	
Dekningsgrad ihht lov %	100 %
Gebyrinntekter	937 354
Beregnet selvkost (kostnader)	1 500 739
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-563 385
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	563 385
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
2.5108.9060 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	254 518

Selvkostområde feiing	
Vedtatt dekningsgrad i %	100 %
Gebyrinntekter	5 108 956
Beregnet selvkost (kostnader)	5 032 978
Selvkostresultat (over-/underskudd)	75 978
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	-440 165
2.9200.6504 Akkumulert underskudd	-372 053
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde Eierseksjonering	
Faktisk dekningsgrad i %	41,4 %
Gebyrinntekter	98 775
Beregnet selvkost (kostnader)	230 262
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-131 487
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Note 9: Gebyrfinansierte selvkosttjenester, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, b)

Selvkostområde kartoppmåling	
Faktisk dekningsgrad i %	25,1 %
Gebyrinntekter	1 453 997
Beregnet selvkost (kostnader)	4 608 924
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-3 154 927
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde Byggesaker	
Faktisk dekningsgrad i %	55 %
Gebyrinntekter	4 158 494
Beregnet selvkost (kostnader)	7 297 526
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-3 139 032
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde plan og bygning	
Faktisk dekningsgrad i %	28,5 %
Gebyrinntekter	1 182 600
Beregnet selvkost (kostnader)	4 080 029
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-2 897 429
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde Farvannsavgift	
Dekningsgrad i %	76 %
Gebyrinntekter	2 336 306
Beregnet selvkost (kostnader)	3 082 691
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-746 385
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	-923 416
Akkumulert underskudd til fremføring	-9 600 873
Bokført verdi 31.12	0

Note 9: Gebyrfinansierte selvkosttjenester, side 3

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, b)

Selvkostområde Skipsavfallsgebyr	
Dekningsgrad i %	75 %
Gebyrinntekter	1 046 827
Beregnet selvkost (kostnader)	1 387 298
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-340 471
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	-350 333
Akkumulert underskudd til fremføring	-684 301
Bokført verdi 31.12	0

Andre saksbehandlingsgebyr - Farled	
Dekningsgrad i %	19,9 %
Gebyrinntekter	69 800
Beregnet selvkost (kostnader)	350 230
Selvkostresultat (over- /underskudd)	-280 430
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	-286 135
Akkumulert underskudd til fremføring	-437 565
Bokført verdi 31.12	0

Selvkost konsolidert	
Gebyrinntekter	135 153 860
Beregnet selvkost (kostnader)	179 676 852
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-44 522 992
Avsetning til selvkostfond	0
Bruk av selvkostfond	27 540 915
Dekning av fremført underskudd	0
Fremføring av årets underskudd	-2 000 049
Akkumulert underskudd til fremføring	-17 462 688
Bokført verdi 31.12	2 327 277

Note 10: Kommunesamarbeid

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-15 1. ledd

Regnskap for interkommunalt samarbeid etter kommuneloven kapittel 17-20 skal inngå i årsregnskapet til den kommunen hvor samarbeidet har sitt hovedkontor.

I 2021 har Harstad Kommune deltatt i og vært hovedkontor for følgende interkommunale samarbeid som er ført i regnskapet:

Navn på samarbeid	Samarbeidsform*	Deltakerkommuner
Sør-Troms IUA	§19-1	Kvæfjord, Tjeldsund, Ibestad, Gratangen, Lavangen, Salangen og Bardu.
PPT	§20-2	Kvæfjord, Ibestad og Tjeldsund
Harstad Krisesenter	§20-2	Kvæfjord, Ibestad og Tjeldsund
Kommunalt akutt døgntilbud	§20-2	Kvæfjord, Tjeldsund og Lødingen
Barnevernsvakt	§20-2	Kvæfjord og Tjeldsund
Innkjøpsamarbeid	§20-2	Kvæfjord og Lødingen
Landbruksforvaltning	§20-2	Evenes
Brann- og feiesamarbeid Kvæfjord	§20-2	Kvæfjord
Brannsamarbeid Ibestad	§20-2	Ibestad
IKT samarbeid	§20-2	Ibestad
Driftsavtale kai - Ibestad	§20-2	Ibestad
Kommunaltekniske tjenester	§20-2	Kvæfjord
Hålogalandsrådet interkommunalt politisk råd	§18-1	Gratangen, Ibestad, Lavangen, Tjeldsund, Narvik, Evenes og Kvæfjord.

*Samarbeidsformen henviser til hjemmel i kommuneloven

Note 11: Tapsavsetning

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-15 1. ledd

Ihht regnskapsloven § skal omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Det er tatt en gjennomgang av fordringsmassen for å vurdere om det er fordringer som kan påregnes å være fremtidige tap for kommunen.

	2021	2020
Årets konstaterte tap	1 361 426	1 000 364
Årets tapsavsetning, UB kto 213890002/2137002	2 138 983	3 100 671
Sum tap	3 500 409	4 104 500
Fjorårets avsetning	-3 100 671	-1 948 993
Sum avsetning og konstatert tap (netto art 1471)	399 739	1 553 487

Harstad kommune
Attraktiv hele livet

Konsolidert Årsregnskap 2021

Innhold

Innledning til Harstad kommunes konsoliderte regnskap 2021	1
Økonomisk oversikt over art – drift, side 1	2
Bevilgningsoversikt investering	4
Balanseregnskapet, side 1	5
Revisors beretning	7
Note 1: Enheter som inngår i det konsoliderte årsregnskapet	10
Note 2: Endring i arbeidskapital	11
Note 3: Varige driftsmidler, side 1	12
Note 4: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler), side 1	14
Note 5: Lån	16
Note 6: Avdrag på lån	16
Note 7: Pensjon, side 1	17
Note 8: Vesentlige bundne fond, side 1	19
Note 9: Gebyrfinansierte selvkosttjenester, side 1	21
Note 10: Kommunesamarbeid	24
Note 11: Tapsavsetning	25

Innledning til Harstad kommunes konsoliderte regnskap 2021

Ihht kommunelovens § 14-6 og forskriftens § 10-1, skal kommunen avlegge et samlet årsregnskap for kommunen som juridisk enhet. Det konsoliderte regnskapet skal vise kommunen som én økonomisk enhet, uavhengig av organisering.

Harstad kommunes konsoliderte regnskap for 2021 er ferdigstilt og oversendt revisjonen den 22.02.22.

Det konsoliderte regnskapet er utarbeidet ved å konsolidere Harstad kommune, kommunekassen sitt regnskap og regnskapet til Harstad havn, kommunalt foretak.

Noter presenteres tilsvarende.

Driftsregnskapet

Økonomisk oversikt drift viser et konsolidert netto driftsresultat på kr 37 305 574.

Investeringsregnskapet

Det konsoliderte investeringsregnskapet er gjort opp i balanse. Samlet investeringer er på kr 272 mill. Samlet bruk av lån er på kr 206 mill.

Selvkost

Selvkost viser et samlet årsunderskudd på kr 44,5 mill. og akkumulert underskudd til fremføring er på kr 17,5 mill. hvor det meste av underskuddet, kr 9,6 mill. gjelder farvannsavgift hos Harstad Havn. Resultatene på de ulike områdene vises i note 9.

Noter

Noter er utarbeidet i henhold til forskriften.

Harstad, 22.02.22

Hugo Thode Hansen
Kommunedirektør

Turid Norlunn Hanssen
Regnskapsleder

Økonomisk oversikt over art – drift, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften § 10-2, § 5-6

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
Driftsinntekter			
1 Rammetilskudd		851 020 880	825 082 966
2 Inntekts- og formuesskatt		762 248 626	665 391 211
3 Eiendomsskatt		87 866 918	86 565 163
4 Andre skatteinntekter		3 642 350	78 169
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten		81 340 567	91 164 533
6 Overføringer og tilskudd fra andre		379 711 164	346 529 707
7 Brukerbetalinger		90 754 094	81 481 926
8 Salgs- og leieinntekter		254 011 327	266 529 463
9 Sum driftsinntekter		2 510 595 926	2 362 823 137
Driftsutgifter			
10 Lønnsutgifter		1 261 883 611	1 227 704 155
11 Sosiale utgifter		197 211 727	202 216 942
12 Kjøp av varer og tjenester		711 125 997	621 245 960
13 Overføringer og tilskudd til andre		161 644 659	137 037 593
14 Avskrivninger	6	147 970 701	138 387 691
15 Sum driftsutgifter		2 479 836 694	2 326 592 342
16 Brutto driftsresultat		30 759 231	36 230 795
Finansinntekter			
17 Renteinntekter		14 179 815	15 675 150
18 Utbytter		15 597 500	12 465 303
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	-4 647
20 Renteutgifter		50 584 487	65 056 066
21 Avdrag på lån	6	120 617 186	111 453 962
22 Netto finansutgifter		-141 424 358	-148 374 221
23 Motpost avskrivninger	6	147 970 701	138 387 691
24 Netto driftsresultat		37 305 574	26 244 265
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:			
25 Overføring til investering		-25 252 915	-675 715
26 Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	8	31 469 360	-7 270 496
27 Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond		-43 522 019	-55 828 050
28 Bruk av tidligere års mindreforbruk		0	37 529 996
28 Dekning av tidligere års merforbruk		0	0
29 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		-37 305 574	-26 244 265
30 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0

Økonomisk oversikt over art – drift, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften § 10-2, § 5-6

Følgende justeringer er gjort i forbindelse med konsolidert regnskap for selskapene Harstad Kommune/Harstad Havn				
Selskap	Kostrart art	Motpart	Beløp	Type KOSTRA-art
1 – Harstad Kommune	480	50	248 000	Drift
Sum selskap 1			248 000	
50 – Harstad Havn	880	1	-248 000	Drift
Sum selskap 50	50		-248 000	
Sum konsern			0	

Bevilgningsoversikt investering

Budsjett og regnskapsforskriften, § 10-2, § 5-5, 1.ledd

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
1 Investeringer i varige driftsmidler	3	272 803 015	267 447 908
2 Tilskudd til andres investeringer		1 675 892	506 594
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	4	12 443 705	223 380 916
4 Utlån av egne midler		0	9 429 900
5 Avdrag på lån		0	0
6 Sum investeringsutgifter		286 922 613	500 765 318
7 Kompensasjon for merverdiavgift		9 328 289	13 006 443
8 Tilskudd fra andre		14 548 341	43 441 086
9 Salg av varige driftsmidler	3	22 555 581	165 262 332
10 Salg av finansielle anleggsmidler	4	958 440	0
11 Utdeling fra selskaper		0	0
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler		395 354	58 493 769
13 Bruk av lån		205 744 197	168 696 391
14 Sum investeringsinntekter		253 530 202	448 900 021
15 Videreutlån		78 707 140	60 390 749
16 Bruk av lån til videreutlån		78 707 140	60 390 749
17 Avdrag på lån til videreutlån		10 216 957	9 395 744
18 Mottatte avdrag på videreutlån		10 728 052	8 332 822
19 Netto utgifter videreutlån		-511 095	1 062 922
20 Overføring fra drift	8	25 252 915	675 715
21 Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	8	8 297 121	-1 331 569
22 Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	8	-273 702	53 231 495
23 Dekning av tidligere års udekket beløp		-395 018	-42 440
24 Sum overføring fra drift og netto avsetninger		32 881 316	52 533 202
25 Fremført til inndecking i senere år (udekket beløp)		0	395 018

Balanseregnskapet, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 10-2, § 5-8

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EIENDELER			
A. Anleggsmidler		7 609 321 919	7 371 663 421
I. Varige driftsmidler	3	4 088 809 155	3 973 212 214
1. Faste eiendommer og anlegg	3	3 948 913 435	3 822 776 581
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	3	139 895 720	150 435 633
II. Finansielle anleggsmidler		675 436 740	597 548 584
1. Aksjer og andeler	4	422 315 304	410 318 839
2. Obligasjoner		0	0
3. Utlån		253 121 436	187 229 745
III. Immaterielle eiendeler		0	0
IV. Pensjonsmidler	7	2 845 076 024	2 800 902 623
B. Omløpsmidler		1 175 821 963	899 957 545
I. Bankinnskudd og kontanter		874 220 881	616 350 355
II. Finansielle omløpsmidler		0	0
1. Aksjer og andeler		0	0
2. Obligasjoner		0	0
3. Sertifikater		0	0
4. Derivater		0	0
III. Kortsiktige fordringer		301 601 081	283 607 190
1. Kundefordringer		132 324 948	133 082 427
2. Andre kortsiktige fordringer		15 886 897	16 342 708
3. Premieavvik	7	153 389 236	134 182 055
Sum eiendeler		8 785 143 882	8 271 620 967

Balanseregnskapet, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 10-2, § 5-8

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		2 081 692 547	1 706 039 831
I. Egenkapital drift		380 515 899	368 463 240
1. Disposisjonsfond		344 655 567	301 133 548
2. Bundne driftsfond	8	35 860 332	67 329 692
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		0	0
II. Egenkapital investering		18 861 206	26 489 608
1. Ubundet investeringsfond		14 946 383	14 672 682
2. Bundne investeringsfond	8	3 914 823	12 211 944
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	-395 018
III. Annen egenkapital		1 682 315 441	1 311 086 984
1. Kapitalkonto		1 684 739 011	1 313 510 553
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		-2 423 570	-2 423 570
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		0	0
D. Langsiktig gjeld		6 356 028 042	6 242 789 339
I. Lån	5	3 530 152 241	3 129 726 384
1. Gjeld til kredittinstitusjoner		672 179 241	621 753 384
2. Obligasjonslån		2 507 973 000	1 567 618 000
3. Sertifikatlån		350 000 000	940 355 000
II. Pensjonsforpliktelse	7	2 825 875 801	3 113 062 955
E. Kortsiktig gjeld		347 423 294	322 791 797
I. Kortsiktig gjeld		347 423 294	322 791 797
1. Leverandørgjeld		104 846 093	95 855 763
2. Likviditetslån		0	0
3. Derivater		0	0
4. Annen kortsiktig gjeld		242 577 201	225 147 747
5. Premieavvik	7	0	1 788 287
Sum egenkapital og gjeld		8 785 143 882	8 271 620 967
F. Memoriakonti		0	0
I. Ubrukte lånemidler		-431 445 134	-184 636 470
II. Andre memoriakonti		-131 729 807	-16 770 783
III. Motkonto for memoriakontiene		-563 174 940	-201 407 254

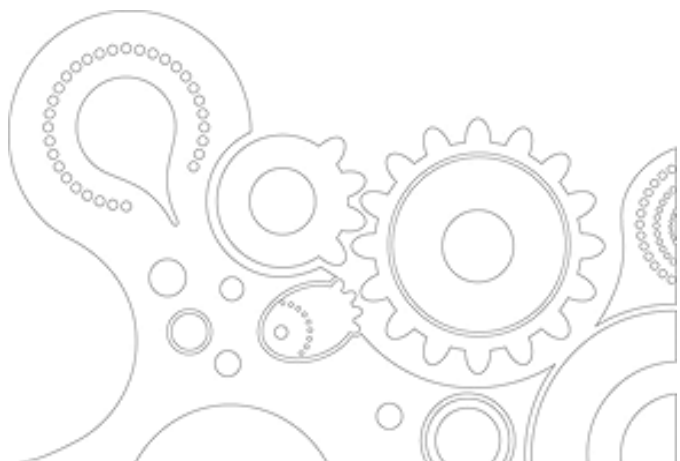
Revisors beretning

Harstad kommune
Attraktivt hele livet

Noter til konsolidert årsregnskap 2021

Note 1: Enheter som inngår i det konsoliderte årsregnskapet

Budsjett og regnskapsforskriften, § 10-4 a-c)

Enheter som inngår i det konsoliderte regnskapet:
Harstad kommune, kommunekassen
Harstad Havn, kommunalt foretak

Hålogalandsrådet inngår i kommunekassens regnskap

Note 2: Endring i arbeidskapital

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, a)

Kommuneregnskapet viser anskaffelse og anvendelse av midler. Regnskapet er et arbeidskapitalregnskap som omfatter inntekter og innbetalingsposter, og utgifter og utbetalingsposter.

Tabellene viser endring i arbeidskapital. Oversikten viser endringene i omløpsmidlene og i kortsiktig gjeld.

BALANSEN	31.12.2021	01.01.2021	Endring
Omløpsmidler	1 175 821 963	899 957 545	275 864 418
Kortsiktig gjeld	347 423 294	322 791 797	24 631 497
Arbeidskapital	828 398 669	577 165 748	251 232 921

DRIFTS- OG INVESTERINGSREGNSKAPET (bevilgningsoversikter)	2 021
Netto driftsresultat	37 305 574
Netto utgifter/inntekter i investering	32 881 316
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	<u>246 808 663</u>
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	<u>251 232 921</u>
Differanse i endring arbeidskapital balanse og drift og investering	0

Note 3: Varige driftsmidler, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, a)

Tekst	5 år	10 år	20 år
Bokført verdi per 1.1	16 002 329	83 799 838	93 923 583
Tilgang	957 000	16 508 204	3 612 479
Avgang	0	169 347	0
Avskrivninger	666 747	14 439 769	7 717 606
Nedskrivninger	7 591 187	0	0
Reverserte nedskrivninger	0	0	0
Bokført verdi 31.12	8 701 394	85 698 925	89 818 455

Tekst	30 år	40 år	50 år	Tomter
Bokført verdi per 1.1	42 447 571	2 728 478 727	773 339 750	235 220 417
Tilgang	26 231 601	126 232 959	105 507 255	4 387 075
Avgang	0	6 174 967	0	1 223 781
Avskrivninger	893 210	96 541 763	27 711 605	0
Nedskrivninger	10 432	2 806 563	0	1 892 654
Reverserte nedskrivninger	0	0	0	0
Bokført verdi 31.12	67 775 529	2 749 188 393	851 135 401	236 491 057

Antall år	Anlegg
5 år	IKT-utstyr, kontormaskiner og lignende
10 år	Inventar og innredning, større utstyr, verktøy og maskiner, kjøretøy og kai Krøttøy
15 år	Programvare
20 år	Brannbiler og andre større nyttekjøretøy, større anleggsmaskiner, båter og ferger, og lignende.
30 år	Mudring
40 år	Barnehagelokaler, skolelokaler, idrettshaller og idrettsanlegg, boliger og lokaler til bofellesskap, veger, parkeringsanlegg og parkeringsplasser, terminalbygninger, kaier og kaianlegg, forbrenningsanlegg, renseanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng og ledningsnett, og lignende
50 år	Administrasjonslokaler, institusjonslokaler, kulturbygg, lagerbygg, brannstasjoner, og lignende

Note 3: Varige driftsmidler, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, a)

Spesifikasjon av nedskrivninger og reverseringer	Beløp	Anlegg
5 år	7 591 187	Anlegg 020009 Bredbåndsutbygging - ompostert til drift
30 år	10 432	6900-6 - Sjøhus v/fiskerikai Harstadbotn
40 år	47 522	140187 Sama sykehjem boliger - korrigerig
40 år	49 335	140724 Strupen 15 - Mølnåsen 16 - korrigerig
40 år	2 250 936	154073 Avløp: Harstadbotn ledninger - korrigerig til ansvar 154107
40 år	440 921	150037 Isbane i Generalhagen - korrigerig til ansvar 150027
40 år	9 849	151046 Ric.Kaarbøs plass - opprustning - korrigerig
40 år	8 000	151500 Vp: Veipakke hovedprosjekt - korreksjon
Tomter	1 892 654	Makebytte Rødskjær gnr. 27 bnr. 73 mot Gnr. 27 bnr. 5

Note 4: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler), side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, b)

Aksjer og andeler i selskaper som er ført opp som anleggsmidler er spesifisert etter selskap. Det opplyses om balanseført verdi og eierandel i hvert selskap.

Selskapets navn	Eierandel i %	Vesentlig endringer i eierandel	Bokført verdi 31.12
Aksjer i selvstendige kommuneforetak:			
Biblioteksentralen	0,5 %		5 100
Harstad Sentrum AS	100 %		525 000
Inko AS	38,5 %	80 500	429 750
Hålogaland Ressursselskap	33,3 %		700 000
KomRev Nord IKS	6,8 %		456 558
K-Sekreteriatet	6,7 %		89 526
Helse & Helhet AS (Havnegata Legesenter AS)	20 %	-380 000	0
Sum:		-299 500	2 205 934
Aksjer i selskap/forretningsvirksomhet:			
Sollifjellet Alpinsenter	0,04 %		1 000
Galvano Tia AS	0,01 %		33
Hålogaland Kraft As/Nordkraft	48,6 %		58 285 714
Troms Holding AS	1,67 %		10 000
Sågåt-Samid Aviisa AS Samisk Avis AS	0,2 %		500
Skalandstunnelene AS	0,5 %		1 000
Stiftelsen Nordnorsk Lederutvikling	2,3 %		10 000
Visit Harstad AS	99,5 %		4 528 570
Kveøyforbindelsen	1 %		2 500
Harstad Kulturhus AS	100 %		1 300 000
Kilbotn Vannverk	5,7 %		25 200
Stiftelsen Nordnorsk Fartøyvernssenter Og Båtmuseum	2,5 %		10 000
Grottebadet AS	100 %		1
Bjarkøyforbindelsene As	36 %		1
Bredbåndfylket Troms As	0,81 %		16 000
Kunnskapsparken Nord As (Kupa As)	1,9 %		356 000
2a Stangnes AS	100 %	0	13 876 242
NE Byterminal AS	100 %	11 600 000	11 600 000
Cruise Norway AS	1 %		10 000
Sum:		0	90 032 761
Andeler:			
Kommunal landspensjonskasse		763 205	13 283 710
Harstad kommunale pensjonskasse			310 000 000
Sum:		763 205	323 283 710

Note 4: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler), side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, b)

Selskapets navn	Eierandel i %	Vesentlig endringer i eierandel	Bokført verdi 31.12
Andeler i leiligheter/omsorgsboliger:			
Kanebogen Borettslag AL	3		310 239
Storholtan Borettslag AL	10		128 326
Kanebogmyra Borettslag	11		250 100
Sørtorvmyran Borettslag AL	3		185 410
Strandgaten Borettslag AL	2		30 700
Bergseng Borettslag AL	1		8 100
Sørlund Borettslag AL	2		36 200
Østenbekkveien Borettslag AL	5		580 400
Hestvikveien Borettslag AL	4		40 000
Resmålsvegen Borettslag AL	1		2 084
Stangnes Borettslag AL	2		40 700
Al Solgryveien Borettslag	3		721 406
Krøkebærveien Borettslag AL	2		20 000
Blåbærhaugen Borettslag AL	1		190 100
Solberg Borettslag	1		130 269
Gangsås Borettslag AL	17		2 217 631
Sommerfjøsveien Borettslag AL	3		541 780
Fredlyveien Borettslag	2		20 000
Harstadbotn Borettslag AL	3		21 440
Kanebogkleiva Borettslag AL	1		18 600
Tegebærveien Borettslag AL	2		2 000
Kanebogåsen Borettslag	4		64 025
Stikkveien Borettslag	2		413 700
Seljestad Borettslag AL	3		81 300
Bergsbakken Borettslag	4		40 400
Aspåsen Borettslag AL	1		130 900
Elveveien Borettslag BA	3		150 000
Klokkehaugen Borettslag	2		20 000
Servicesenteret Borettslag AL	11		302 500
Nerbotnveien Borettslag	2		94 589
Sum	111		6 792 899

2.21 Aksjer og andeler

Det er ingen vesentlige nedskrivninger eller reversering i nedskrivninger i 2021.

Note 5: Lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, a)

Tabellen viser oversikt over kommunens lån.

Eksterne lån	Bokført verdi 31.12	Løpetid	Rentefot	Refinansiering *
Lån til egne investeringer	3 276 649 400	30	0,90 %	1 155 503 000
Lån til videre utlån	253 408 923	17	0,81 %	
Finansielle leieavtaler	93 918	3		

*Lån som forfaller og må refinansieres i 2022

2.41-2.47 Lån

Note 6: Avdrag på lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, b)

Grunnlag for beregning av minimumsavdrag	Beløp
Beregnet minimumsavdrag etter kommuneloven §14-18, 1. ledd	115 731 495
Korrigerende for mottatte avdrag videreutlån til avdrag andre lån	
Betalte avdrag	120 617 186
Differanse mellom beregnet, korrigerende og betalte avdrag	-4 885 691

Grunnlag for beregning av minimumsavdrag	
Bokført verdi avskrivbare anleggsmidler 31.12	3 753 853 044
Bokført verdi lånegjeld 31.12	2 935 980 057
Avskrivninger	147 970 701

Balanse 2.24-2.27 Varige anleggsmidler

Balanse 2.41-2.47 Lån

Note 7: Pensjon, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, c)

Noten viser oversikt over pensjonskostnader, herunder også pensjonspremie og premieavvik.

Kommunen har kollektiv pensjonsordning i Harstad kommunale Pensjonskasse (HKP), Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Staten Pensjonskasse (SPK) som sikrer tariffestet pensjon for de ansatte.

Harstad Havn KF har sin pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse (KLP)

Spesifikasjon av pensjonskostnad og årets premieavvik	Beløp ekskl arb.g.avg
Årets pensjonsopptjening, nåverdi	113 432 043
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	83 105 223
- Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-94 463 608
Administrasjonskostnader	14 222 004
=Netto pensjonskostnad (inkl. adm.)	116 295 662
Årets pensjonspremie (inkl adm)	170 457 638
Årets premieavvik	54 161 976
Netto pensjonskostnad inkl adm	116 295 662
+ Årets amortisering av premieavvik	34 185 316
= Samlet kostnad (inkl adm)	150 480 978
Akkumulert premieavvik og amortiseringsperioder:	
Akkumulert premieavvik 31.12.21	145 945 989
Herav amortisering over 1 år	595 796
Herav amortisering over 15 år (gjenstående inntil 4 år)	17 796 563
Herav amortisering over 10 år (gjenstående inntil 2 år)	8 869 582
Herav amortisering over 7 år (gjenstående inntil 7 år)	118 684 049

Premiefond	Beløp
Innestående på premiefond 01.01.	2 501 987
Tilført premiefondet i løpet av året	176 310 589
Bruk av premiefondet i løpet av året	68 077 498
Innestående på premiefond 31.12.	110 735 078

KLP og HKP har i 2021 tilbakeført premiereserver til premiefond som følge av redusert avsetningskrav ifm. ny offentlig tjenstepensjonsordning.

Note 7: Pensjon, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, c)

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	Beløp	Arbeidsgiveravgift
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	2 825 773 704	144 114 459
Pensjonsmidler pr. 31.12.	2 844 042 240	145 046 154
Netto pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	-18 268 536	-931 695

Estimatavvik og planendringer	Pensjonsmidler	Pensjonsforpliktelser
	Beløp	Beløp
Estimatavvik 31.12.	-119 297 253	-380 416 491
Virkningen av planendringer	0	0

Beregningsforutsetninger	HKP, KLP, SPK
Forventet avkastning pensjonsmidler	3,50 %
Diskonteringsrente	3,00 %
Forventet årlig lønnsvekst	1,98 %
Forventet årlig G- og pensjonsregulering	1,98 %

Note 8: Vesentlige bundne fond, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Oversikten viser kommunens bundne fond som er vesentlig. For selvkostfondene vises det til note 9 Gebyrfinansierte selvkosttjenester.

Bundne driftsfond	Formål	Bokført verdi 01.01.	Avsetning	Bruk	Bokført verdi 31.12.
251080001 Sør-Troms IUA, kap. 19	Oljevernberedskap	3 305 160	0	123 854	3 181 307
251080303 Regionale motorer for IKT- drift og digitalisering	IKT-utvikling	1 000 000	1 168 839	0	2 168 839
251081014 Boligtilskudd til etablering, startlån	Boligtilskudd til etablering	4 669 979	0	1 895 926	2 774 053
251081104 Næringsfond	Næringsutvikling	4 439 483	0	2 718 989	1 720 495
251081281 Utvikling webside Fagnettverk Huntington	Fagnettverk Huntington	1 154 167	0	0	1 154 167
251081602 Etablering digitaliserings- nettverk	IKT-utvikling	0	1 110 000	0	1 110 000
251081702 Covid-19 Næringsstøtte	Covid-19 - støtte til næringslivet	0	2 206 000	0	2 206 000
251084219 Ressurstjeneste fosterhjem 2022	Opparbeide lokal forankret ressurstjeneste for fosterhjemsarbeid.	0	1 575 000	0	1 575 000
251084504 Kompetanseløftet - pleie og omsorg	Kompetanseutvikling innen pleie- og omsorgstjenesten	808 100	245 031	0	1 053 131
251085517 Folkehelse- programmet	Tiltak bedre psykisk helse for ungdom.	1 203 636	755 350	0	1 958 986
Sum		16 580 526	7 060 220	4 738 768	18 901 978

Balanse 2.51 Bundne driftsfond

Note 8: Vesentlige bundne fond, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Bunde investeringsfond	Formål		Bokført verdi 01.01.	Avsetning	Bruk	Bokført verdi 31.12.
2550001	Bundne investeringsfond (Harstad Havn)	Forsikringsoppgjør Rødskjærvn 1. Må brukes til utbedring av dette bygget.	2 000 000	0	0	2 000 000
Sum			2 000 000	0	0	2 000 000

Årsak til at det ikke har vært bruk av fondet:

Bundne fond	Navn	Bokført verdi 31.12.	Årsak til at det ikke har vært bruk av fondet:
251080303 Regionale motorer for IKT-drift og digitalisering	Regionale motorer for IKT-drift og digitalisering	2 168 839	Saldo per 1/1 er brukt, men det er mottatt ytterligere tilskudd i 2021 hvor det som ikke er brukt i 2021 vil bli brukt i 2022.
251081281 Utvikling webside Fagnettverk Huntington	Utvikling webside Fagnettverk Huntington	1 154 167	Prosjekt oppstartet i 2017 og er fortsatt pågående. Er ikke fastsatt tidspunkt for avslutning av prosjektet.
251081602 Etablering digitaliseringsnettverk	Etablering digitaliseringsnettverk	1 110 000	Ekstramidler innvilget i november for frikjøp av ressurs i digitaliseringsnettverket.
251081702 Covid-19 Næringsstøtte	Covid-19 Næringsstøtte	2 206 000	Det har vært 5 tildelinger i 2021. Siste tildeling m/kriterier var klart 21. desember og det som ikke er rukket utbetalt i 2021 blir utbetalt tidlig i 2022.
251084219 Ressurstjeneste fosterhjem 2022	Ressurstjeneste fosterhjem 2022	1 575 000	Tilskudd gjelder for videreføring av veilederstillinger i 2022.
251084504 Kompetanseløftet - pleie og omsorg	Kompetanseløftet - pleie og omsorg	1 053 131	Saldo per 1/1 er brukt, men det er mottatt ytterligere tilskudd i 2021 hvor det som ikke er brukt i 2021 vil bli brukt i 2022
251085517 Folkehelseprogrammet	Folkehelseprogrammet	1 958 986	I hovedsak ikke brukt grunnet begrensninger i prosjektet knyttet til covid-19.
2550001 Bundet investeringsfond (Harstad Havn KF)	Bundet investeringsfond (Harstad Havn KF)	2 000 000	Utbedring av bygg ikke igangsatt i 2021. Planlegges igangsatt i 2022.
Sum		13 226 123	

Note 9: Gebyrfinansierte selvkosttjenester, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, b)

Selvkostområde vann	
Vedtatt dekningsgrad i %	100 %
Gebyrinntekter	40 935 353
Beregnet selvkost (kostnader)	57 858 097
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-16 922 744
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	11 544 000
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
2.9200.6505 - Akkumulert underskudd til fremføring	-5 378 744
2.5108.9030 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde avløp	
Vedtatt dekningsgrad i %	100 %
Gebyrinntekter	36 677 011
Beregnet selvkost (kostnader)	52 091 197
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-15 414 185
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	14 425 034
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
2.9200.6506 - Akkumulert underskudd til fremføring	-989 151
2.5108.9040 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde renovasjon	
Dekningsgrad ihht lov %	100 %
Gebyrinntekter	41 148 387
Beregnet selvkost (kostnader)	42 156 881
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-1 008 496
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	1 008 496
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
2.5108.9050 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	2 072 759

Selvkostområde slam	
Dekningsgrad ihht lov %	100 %
Gebyrinntekter	937 354
Beregnet selvkost (kostnader)	1 500 739
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-563 385
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	563 385
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
2.5108.9060 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	254 518

Selvkostområde feiing	
Vedtatt dekningsgrad i %	100 %
Gebyrinntekter	5 108 956
Beregnet selvkost (kostnader)	5 032 978
Selvkostresultat (over-/underskudd)	75 978
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	-440 165
2.9200.6504 Akkumulert underskudd	-372 053
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde Eierseksjonering	
Faktisk dekningsgrad i %	41,4 %
Gebyrinntekter	98 775
Beregnet selvkost (kostnader)	230 262
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-131 487
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Note 9: Gebyrfinansierte selvkosttjenester, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, b)

Selvkostområde kartoppmåling	
Faktisk dekningsgrad i %	25,1 %
Gebyrinntekter	1 453 997
Beregnet selvkost (kostnader)	4 608 924
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-3 154 927
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde Byggesaker	
Faktisk dekningsgrad i %	55 %
Gebyrinntekter	4 158 494
Beregnet selvkost (kostnader)	7 297 526
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-3 139 032
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde plan og bygning	
Faktisk dekningsgrad i %	28,5 %
Gebyrinntekter	1 182 600
Beregnet selvkost (kostnader)	4 080 029
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-2 897 429
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde Farvannsavgift	
Dekningsgrad i %	76 %
Gebyrinntekter	2 336 306
Beregnet selvkost (kostnader)	3 082 691
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-746 385
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	-923 416
Akkumulert underskudd til fremføring	-9 600 873
Bokført verdi 31.12	0

Note 9: Gebyrfinansierte selvkosttjenester, side 3

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, b)

Selvkostområde Skipsavfallsgebyr	
Dekningsgrad i %	75 %
Gebyrinntekter	1 046 827
Beregnet selvkost (kostnader)	1 387 298
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-340 471
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	-350 333
Akkumulert underskudd til fremføring	-684 301
Bokført verdi 31.12	0

Andre saksbehandlingsgebyr - Farled	
Dekningsgrad i %	19,9 %
Gebyrinntekter	69 800
Beregnet selvkost (kostnader)	350 230
Selvkostresultat (over- /underskudd)	-280 430
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	-286 135
Akkumulert underskudd til fremføring	-437 565
Bokført verdi 31.12	0

Selvkost konsolidert	
Gebyrinntekter	135 153 860
Beregnet selvkost (kostnader)	179 676 852
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-44 522 992
Avsetning til selvkostfond	0
Bruk av selvkostfond	27 540 915
Dekning av fremført underskudd	0
Fremføring av årets underskudd	-2 000 049
Akkumulert underskudd til fremføring	-17 462 688
Bokført verdi 31.12	2 327 277

Note 10: Kommunesamarbeid

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-15 1. ledd

Regnskap for interkommunalt samarbeid etter kommuneloven kapittel 17-20 skal inngå i årsregnskapet til den kommunen hvor samarbeidet har sitt hovedkontor.

I 2021 har Harstad Kommune deltatt i og vært hovedkontor for følgende interkommunale samarbeid som er ført i regnskapet:

Navn på samarbeid	Samarbeidsform*	Deltakerkommuner
Sør-Troms IUA	§19-1	Kvæfjord, Tjeldsund, Ibestad, Gratangen, Lavangen, Salangen og Bardu.
PPT	§20-2	Kvæfjord, Ibestad og Tjeldsund
Harstad Krisesenter	§20-2	Kvæfjord, Ibestad og Tjeldsund
Kommunalt akutt døgntilbud	§20-2	Kvæfjord, Tjeldsund og Lødingen
Barnevernsvakt	§20-2	Kvæfjord og Tjeldsund
Innkjøpsamarbeid	§20-2	Kvæfjord og Lødingen
Landbruksforvaltning	§20-2	Evenes
Brann- og feiesamarbeid Kvæfjord	§20-2	Kvæfjord
Brannsamareid Ibestad	§20-2	Ibestad
IKT samarbeid	§20-2	Ibestad
Driftsavtale kai - Ibestad	§20-2	Ibestad
Kommunaltekniske tjenester	§20-2	Kvæfjord
Hålogalandsrådet interkommunalt politisk råd	§18-1	Gratangen, Ibestad, Lavangen, Tjeldsund, Narvik, Evenes og Kvæfjord.

*Samarbeidsformen henviser til hjemmel i kommuneloven

Note 11: Tapsavsetning

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-15 1. ledd

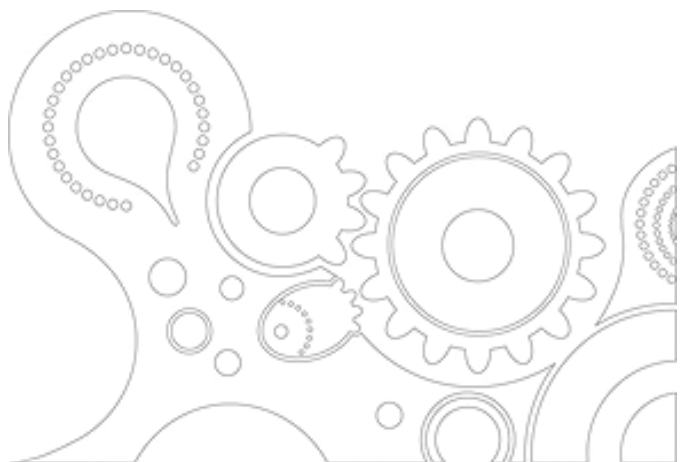
Ihht regnskapsloven § skal omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Det er tatt en gjennomgang av fordringsmassen for å vurdere om det er fordringer som kan påregnes å være fremtidige tap for kommunen.

	2021	2020
Årets konstaterte tap	1 361 426	1 000 364
Årets tapsavsetning, UB kto 213890002/2137002	2 138 983	3 100 671
Sum tap	3 500 409	4 104 500
Fjorårets avsetning	-3 100 671	-1 948 993
Sum avsetning og konstatert tap (netto art 1471)	399 739	1 553 487

Harstad kommune
Attraktiv hele livet

Årsregnskap 2021

Innhold

Innledning	1
Organisasjonskart, Harstad kommune	2
Bevilgningsoversikt drift.....	5
Oppstilling til bevilgningsoversikt drift.....	6
Bevilgningsoversikt investering.....	7
Oppstilling bevilgningsoversikt investering.....	8
Økonomisk oversikt etter art – drift, side 1	9
Balanseregnskapet, side 1.....	11
Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, side 1.....	13
Revisors beretning	15
Note 1: Endring i arbeidskapital.....	17
Note 2: Kapitalkonto	18
Note 3: Varige driftsmidler, side 1	19
Note 4: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler), side 1	21
Note 5: Utlån (finansielle anleggsmidler).....	23
Note 6: Lån	24
Note 7: Avdrag på lån.....	24
Note 8: Pensjon, side 1.....	25
Note 9: Garantier gitt av kommunen, side 1.....	27
Note 10: Vesentlige bundne fond, side 1.....	29
Note 11: Gebyrfinansierte selvkosttjenester, side 1.....	31
Note 12: Ytelser til ledende personer	33
Note 13: Godtgjørelse til revisor	33
Note 14: Kommunesamarbeid	34
Note 15: Tapsavsetning.....	35
Note 16: Langsiktige forpliktelser	36
Note 17: Andre vesentlige poster	37
Balanseregnskapet – detaljer	38

Innledning

Harstad kommunes regnskap for 2021 er ferdigstilt og oversendt revisjonen den 22.02.22.

Regnskapet er utarbeidet i henhold til Lov om kommuner og Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner.

Regnskapet er utarbeidet etter bokføringsloven og følgende prinsipper: Arbeidskapital, brutto, anordning og beste estimat, og etter god kommunal regnskapsskikk.

Driftsregnskapet

Driftsregnskapet er gjort opp i balanse med et netto driftsresultat på kr 32 700 320. Udisponert beløp etter årsoppgjørdisposisjoner og med strykninger, er avsatt til disposisjonsfond. Årsoppgjørdisposisjonene med strykninger vises i egen oppstilling ihht forskr. § 5-9. Driftsbudsjettet er vedtatt med nettorammer pr tjenesteområde, og revidert budsjett i bevilgningsoversiktene er på samme nivå.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet er gjort opp i balanse og strykninger av udisponert beløp vises i egen oppstilling ihht forskriftens § 5-9.

Selvkost

Selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, slam og feiing er bokført og resultatene beregnet i henhold til kommuneloven § 15-1 og selvkostforskriften. Resultat og fondsavsetninger for områdene vises i egen note.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Utestående fordringer er vurdert til pålydende med fradrag for forventet tap.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomiske levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet, med start av avskrivninger året etter at det er tatt i bruk. For anleggsmidler tatt i bruk fra 2020 er disse vurdert etter utnyttbar levetid.

Noter

Noter er utarbeidet i henhold til forskriftens §§ 5-10, 5-11, 5-12, 5-13 og § 5-15

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommunelovens §§14-15 og 14-17

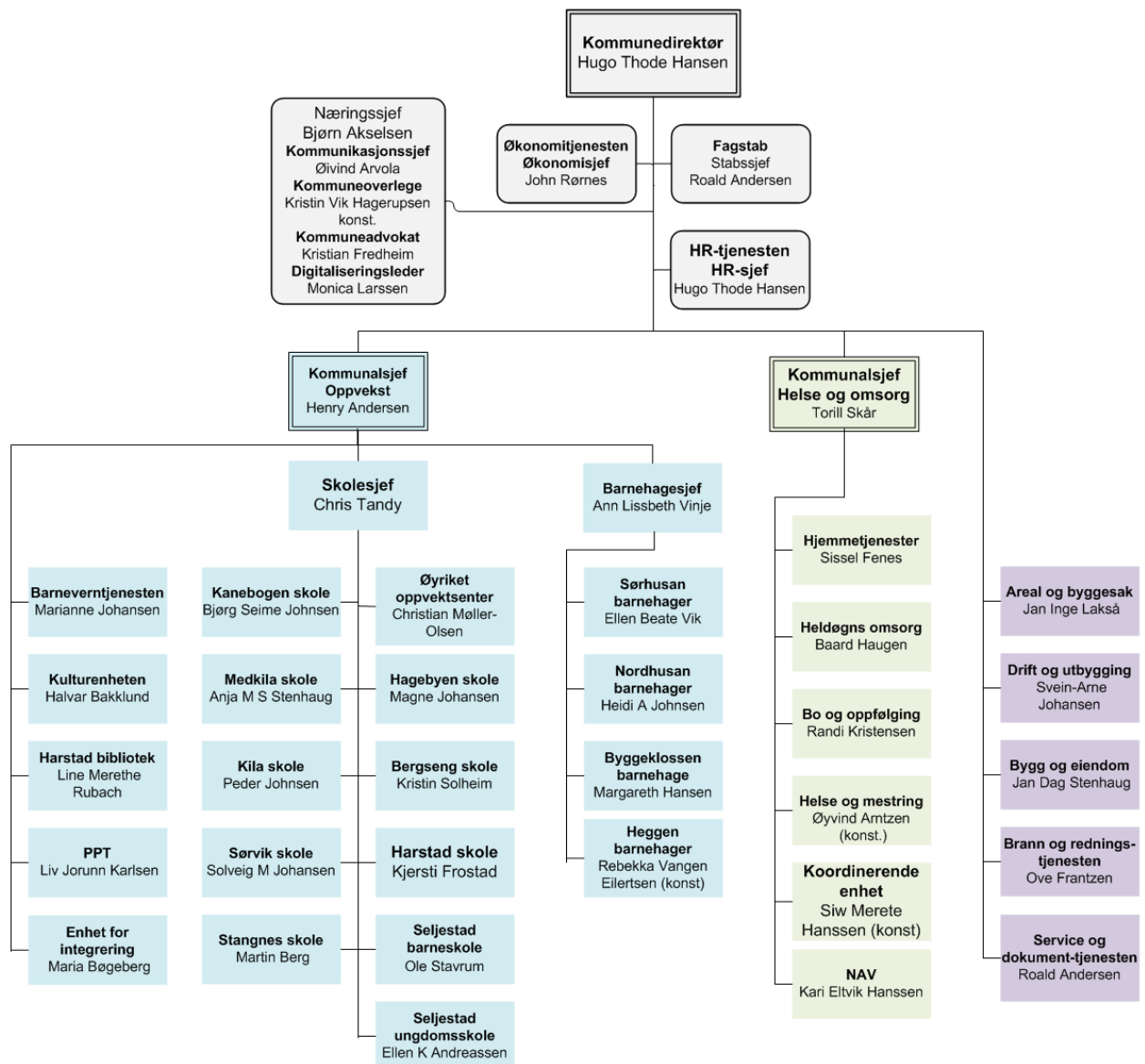
Harstad, 22.02.22

Hugo Thode Hansen
Kommunedirektør

Turid Norlunn Hanssen
Regnskapsleder

Organisasjonskart, Harstad kommune

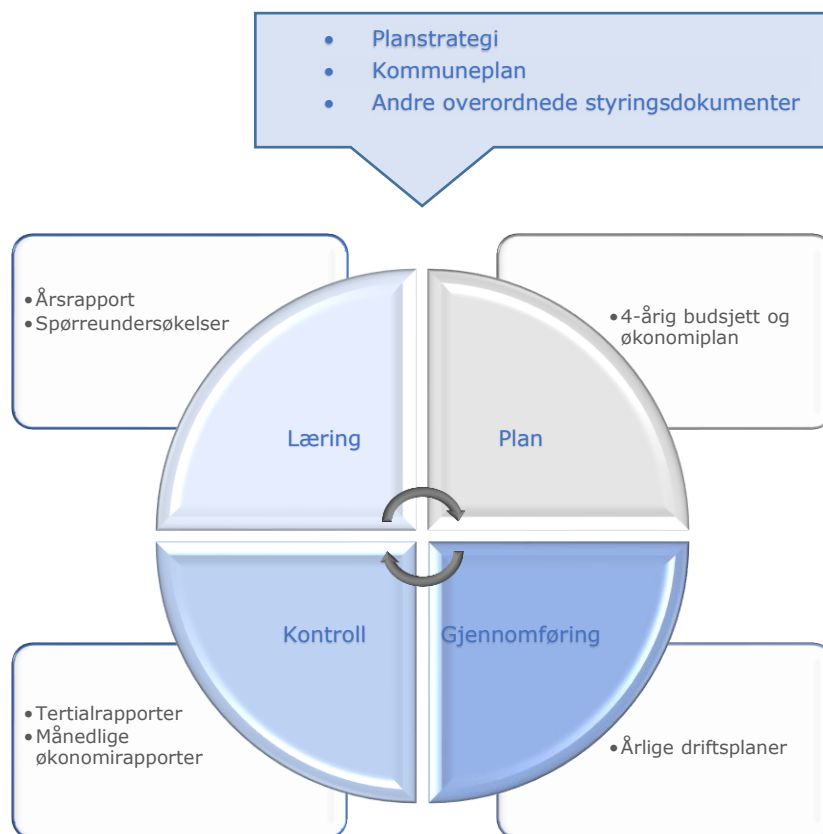

Hovedstyringssystem for kommunen

Total kvalitet vektlegger at organisasjoner må være dyktig både på virkemiddelsiden og resultatsiden og det må handle om noe mer enn økonomi, for å være vellykket over tid. Harstad kommune benytter derfor balansert målstyring (BMS) som styringskonsept.

De viktigste dokumentene i styringssystemet er Virksomhetsplan og Driftsplanene.

- Den 4-årige budsjett- og økonomiplanen for kommunens virksomhet er oppbygd etter prinsippene fra balansert målstyring. Dokumentet ivaretar de formelle kravene til både økonomiplan og årsbudsjett.
- Ettårs driftsplaner for den enkelte tjeneste- og støtteenhet. Disse er en nedbryting og operasjonalisering av rammene og føringen fra den politisk vedtatte 4-årsplanen, og utarbeides av den enkelte leder sammen med brukere og medarbeidere.

Enhetenes driftsplan behandles og godkjennes av kommunedirektøren.

Balansert målstyring rettes inn mot å beskrive krav til resultater i tjenesteproduksjonen - både når det gjelder kvantitet, produktivitet og kvalitet. Målene skal være målbare og stabile over tid (for å kunne følge en utvikling). Indikatorene bygges opp på valgte kvalitetsområder samt rundt nøkkeltall fra KOSTRA. I målekartet finnes både objektive og subjektive kvalitetsindikatorer, sistnevnte krever regelmessige tilbakemeldinger i form av spørreundersøkelser. Sammenligningsmuligheter og kontinuitet sikres på denne måten.

Delegering:

Delegering til kommunedirektøren er vedtatt i politisk delegeringsreglement. Delegering fra Kommunedirektøren og videre ut i organisasjonen er vedtatt i eget administrativt delegeringsreglement.

Kommunedirektørens underskriftskompetanse (politisk delegeringsreglement kap. 21.4)

«Kommunedirektøren delegeres ordførers myndighet i medhold av Kommunelovens § 6-1, 2. ledd myndighet til å underskrive på kommunens vegne som rettslig representant for kommunen. Myndigheten kan ikke videredelegeres.

Kommunestyret gir kommunedirektøren fullmakt til å inngå avtaler med varighet innenfor EØS reglementet, for områdene forsikring, reiser, banktjenester og andre tjenestekjøp. Myndigheten kan ikke videredelegeres».

Tjenester som løses i egne selskaper:

- Oppgaver lagt til kommunale foretak: Harstad Havn
- Oppgaver lagt til interkommunalt samarbeid som Harstad kommune er vertskommune for: Se note 14.
- Oppgaver lagt til interkommunale selskaper: KomRev Nord, K-sekretariatet og HRS.

Tjenester løst av andre:

- Aksjeselskap med eierandel:
Grottebadet as, Harstad Kulturhus as, Visit Harstad as, Harstad sentrum as, Hålogaland kraft Holding as, Inko as, KUPA as samt Bredebåndsfylket as.

Bevilgningsoversikt drift

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-4, 1. ledd

	Note	Regnskap 2021	Reg budsjett	Oppr. Budsjett	Regnskap 2020
1. Rammetilskudd		851 020 880	748 012 928	710 740 000	825 082 966
2. Inntekts- og formuesskatt		762 248 626	793 000 000	793 000 000	665 391 211
3. Eiendomsskatt		87 866 918	86 500 000	86 500 000	86 565 163
4. Andre generelle driftsinntekter		84 982 917	82 201 639	58 993 866	91 242 702
5. Sum generelle driftsinntekter		1 786 119 341	1 709 714 567	1 649 233 866	1 668 282 041
6. Sum bevilgninger drift, netto		1 623 552 945	1 642 557 150	1 525 062 310	1 508 114 765
7. Avskrivninger	7	140 034 520	148 000 000	148 000 000	130 702 272
8. Sum netto driftsutgifter		1 763 587 464	1 790 557 150	1 673 062 310	1 638 817 037
9. Brutto driftsresultat		22 531 877	-80 842 583	-23 828 444	29 465 005
10. Renteinntekter		13 272 157	9 380 000	9 380 000	15 193 867
11. Utbytte		15 597 500	12 140 000	12 140 000	12 465 303
12. Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	0	0	0
13. Renteutgifter		47 695 202	46 640 000	56 640 000	62 032 203
14. Avdrag på lån	7	111 040 530	111 000 000	110 000 000	104 534 162
15. Netto finansutgifter		-129 866 076	-136 120 000	-145 120 000	-138 907 194
16. Motpost avskrivninger	7	140 034 520	148 000 000	148 000 000	130 702 272
17. Netto driftsresultat		32 700 320	-68 962 583	-20 948 444	21 260 082
Disponering eller dekning av netto driftsresultat					
18. Overføring til investering		-24 169 894	-24 169 894	-25 964 000	-635 249
19. Avsetninger til bundne driftsfond	10	-12 101 260	-691 567	0	-19 052 704
20. Bruk av bundne driftsfond		43 570 620	49 387 044	14 471 444	11 782 208
21. Avsetninger til disposisjonsfond		-39 999 786	-12 140 000	-27 140 000	-48 104 574
22. Bruk av disposisjonsfond		0	56 577 000	59 581 000	0
23. Disponering av tidligere års mindreforbruk		0	0	0	34 750 237
24. Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat		-32 700 320	68 962 583	20 948 444	-21 260 082
25. Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

Oppstilling til bevilgningsoversikt drift

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-4, 3. ledd

	Enheter	Regnskap 2021	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2020
Administrative enheter	01-05 samt 08	184 813 084	197 693 919	160 881 776	155 759 449
Tekniske enheter	12-15	159 543 343	146 016 181	120 646 692	141 998 431
NAV og Barne- og ungdomstjeneste	16, 18-19	125 365 323	128 849 186	122 526 606	114 927 089
Barnehageenheter *	30-36	193 501 038	197 622 620	192 625 963	194 261 842
Skoleenheter**	51-69	298 505 840	300 449 677	293 295 507	309 271 073
Helse og Omsorgsenheter***	07, 17 og 84-86	684 298 062	657 324 624	569 094 001	650 759 068
Kulturenheter	20 og 78	18 395 947	19 748 355	18 676 942	17 243 027
Fellesområdet	09	-41 659 908	-5 450 050	47 314 823	-75 764 025
Interkommunale samarbeid	76-7700	790 217	302 638	0	-341 190
Sum		1 623 552 945	1 642 557 150	1 525 062 310	1 508 114 765

* Inneholder også Fag barnehage i Fagstab, samt førskoleteamet og Familiens hus på PPT

** Inneholder også barnehagedelen på Grytøy, Fag skole i Fagstab samt skoleteamet på PPT

*** Inneholder også helse og omsorgsrelaterede ansvar i Fagstab

Bevilgningsoversikt investering

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-5, 1.ledd

	Note	Regnskap 2021	Reg budsjett	Oppr. Budsjett	Regnskap 2020
1. Investeringer i varige driftsmidler	3	184 485 447	236 342 332	498 003 000	258 392 454
2. Tilskudd til andres investeringer		1 639 567	600 000	0	433 944
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	4	12 410 684	1 080 500	1 000 000	223 340 450
4. Utlån av egne midler	5	0	0	0	9 429 900
5. Avdrag på lån		0	0	0	0
6. Sum Investeringsutgifter		198 535 699	238 022 832	499 003 000	491 596 749
7. Kompensasjon for merverdiavgift		9 328 289	5 000 000	47 700 000	13 006 443
8. Tilskudd fra andre		13 357 680	10 274 000	24 400 000	43 431 622
9. Salg av varige driftsmidler	3	22 111 600	1 800 000	1 800 000	163 474 482
10. Salg av finansielle anleggsmidler		958 440	0	0	0
11. Utdeling fra selskaper		6 874	0	0	9 464
12. Mottatte avdrag på utlån av egne midler	17	395 354	208 000	208 000	58 493 769
13. Bruk av lån		120 418 852	188 555 598	392 331 000	165 193 737
14. Sum investeringsinntekter		166 577 089	205 837 598	466 439 000	443 609 516
15. Videreutlån	5	78 707 140	50 000 000	50 000 000	60 390 749
16. Bruk av lån til videreutlån		78 707 140	50 000 000	50 000 000	60 390 749
17. Avdrag på lån til videreutlån		10 216 957	4 600 000	4 600 000	9 395 744
18. Mottatte avdrag på videreutlån		10 728 052	4 600 000	4 600 000	8 332 822
19. Netto utgifter til videreutlån		-511 095	0	0	1 062 922
20. Overført fra drift		24 169 894	24 169 894	25 964 000	635 249
21. Avsetninger til bundne investeringsfond	10	-737 719	0	0	-3 836 197
22. Bruk av bundne investeringsfond	10	9 034 840	9 034 840	5 600 000	2 504 629
23. Avsetninger til ubundet investeringsfond		-1 019 500	-1 019 500	0	0
24. Bruk av ubundet investeringsfond		0	0	1 000 000	49 746 474
26. Sum overføring fra drift og netto avsetninger		31 447 515	32 185 234	32 564 000	49 050 154
27. Fremført til inndekning i senere år udekket beløp		0	0	0	0

Oppstilling bevilgningsoversikt investering

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-5, 3.ledd

	Regnskap 2021	Reg. budsjett	Oppr. Budsjett	Regnskap 2020
Administrative enheter	-66 937	4 106 000	12 464 000	6 593 317
1. Investeringer i varige driftsmidler	-666 937	3 506 000	12 464 000	6 593 317
2. Tilskudd til andres investeringer	600 000	600 000	0	0
Tekniske enheter	178 066 450	225 916 332	485 539 000	261 822 351
1. Investeringer i varige driftsmidler	177 595 502	225 916 332	485 539 000	247 946 109
2. Tilskudd til andres investeringer	470 948	0	0	0
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	0	0	0	13 876 242
NAV og Barnevernet	448 871	0	0	0
1. Investeringer i varige driftsmidler	448 871	0	0	0
Barnehageenheter	0	0	0	0
Skoleenheter	0	0	0	383 750
1. Investeringer i varige driftsmidler	0	0	0	383 750
Helse og Omsorgsenheter	7 316 852	6 920 000	0	3 683 118
1. Investeringer i varige driftsmidler	7 316 852	6 920 000	0	3 683 118
Kulturenheter	0	0	0	0
Fellesområdet	12 770 463	1 080 500	1 000 000	219 114 212
1. Investeringer i varige driftsmidler	-208 841	0	0	-213 841
2. Tilskudd til andres investeringer	568 620	0	0	433 944
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	12 410 684	1 080 500	1 000 000	209 464 208
4. Utlån av egne midler	0	0	0	9 429 900
Interkommunalt samarbeid	0	0	0	0
Sum	198 535 699	238 022 832	499 003 000	491 596 749

Økonomisk oversikt etter art – drift, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-6

	Note	Regnskap 2021	Reg budsjett	Oppr. budsjett	Regnskap 2020
Driftsinntekter					
Rammetilskudd		851 020 880	748 012 928	710 740 000	825 082 966
Inntekts- og formuesskatt		762 248 626	793 000 000	793 000 000	665 391 211
Eiendomsskatt		87 866 918	86 500 000	86 500 000	86 565 163
Andre skatteinntekter		3 642 350	70 000	70 000	78 169
Andre overføringer og tilskudd fra staten		81 340 567	82 131 639	58 923 866	91 164 533
Overføringer og tilskudd fra andre		379 691 162	329 758 906	215 765 562	346 178 941
Brukerbetalinger		90 754 094	80 774 132	80 730 816	81 481 926
Salgs- og leieinntekter		220 520 299	229 697 800	241 017 800	233 524 446
Sum driftsinntekter		2 477 084 895	2 349 945 405	2 186 748 044	2 329 467 354
Driftsutgifter					
Lønnsutgifter		1 255 493 239	1 249 502 052	1 150 248 534	1 220 884 495
Sosiale utgifter		196 395 467	237 449 917	223 650 314	200 977 481
Kjøp av varer og tjenester		701 127 051	639 417 640	548 994 681	610 510 998
Overføringer og tilskudd til andre		161 502 742	156 418 379	139 682 959	136 927 104
Avskrivninger	3	140 034 520	148 000 000	148 000 000	130 702 272
Sum driftsutgifter		2 454 553 019	2 430 787 988	2 210 576 488	2 300 002 350
Brutto driftsresultat		22 531 877	-80 842 583	-23 828 444	29 465 005

Økonomisk oversikt etter art – drift, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-6

	Note	Regnskap 2021	Reg budsjett	Oppr. budsjett	Regnskap 2020
Finansinntekter					
Renteinntekter		13 272 157	9 380 000	9 380 000	15 193 867
Utbytte		15 597 500	12 140 000	12 140 000	12 465 303
Renteutgifter		47 695 202	46 640 000	56 640 000	62 032 203
Avdrag på lån	7	111 040 530	111 000 000	110 000 000	104 534 162
Netto finansutgifter		-129 866 076	-136 120 000	-145 120 000	-138 907 194
Motpost avskrivninger	3	140 034 520	148 000 000	148 000 000	130 702 272
Netto driftsresultat		32 700 320	-68 962 583	-20 948 444	21 260 082
Disponering eller dekning av netto driftsresultat					
Overføring til investering		-24 169 894	-24 169 894	-25 964 000	-635 249
Avsetninger til bundne driftsfond	10	12 101 260	691 567	0	19 052 704
Bruk av bundne driftsfond	10	-43 570 620	-49 387 044	-14 471 444	-11 782 208
Avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond		39 999 786	12 140 000	27 140 000	48 104 574
Bruk av disposisjonsfond		0	-56 577 000	-59 581 000	0
Disponering av tidligere års mindreforbruk		0	0	0	34 750 237
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		-32 700 320	68 962 583	20 948 444	-21 260 082
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

Balanseregnskapet, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-8

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EIENDELER			
A. Anleggsmidler	2	7 279 301 277	7 124 919 795
I. Varige driftsmidler	3	3 777 999 802	3 742 329 835
1. Faste eiendommer og anlegg	3	3 642 848 080	3 597 136 312
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	3	135 151 722	145 193 523
II. Finansielle anleggsmidler		674 945 427	597 090 292
1. Aksjer og andeler	4	421 823 991	409 860 547
2. Obligasjoner		0	0
3. Utlån	5	253 121 436	187 229 745
III. Immaterielle eiendeler		0	0
IV. Pensjonsmidler	8	2 826 356 048	2 785 499 668
B. Omløpsmidler	1	1 073 382 849	853 345 879
I. Bankinnskudd og kontanter		779 075 203	573 828 405
II. Finansielle omløpsmidler		0	0
1. Aksjer og andeler		0	0
2. Obligasjoner		0	0
3. Sertifikater		0	0
4. Derivater		0	0
III. Kortsiktige fordringer		294 307 646	279 517 474
1. Kundefordringer		125 657 695	128 992 711
2. Andre kortsiktige fordringer		15 886 897	16 342 708
3. Premieavvik	8	152 763 054	134 182 055
Sum eiendeler		8 352 684 126	7 978 265 674

Balanseregnskapet, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-8

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		1 988 509 323	1 623 455 307
I. Egenkapital drift		348 046 733	339 516 306
1. Disposisjonsfond		312 186 400	272 186 614
2. Bundne driftsfond	10	35 860 332	67 329 692
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		0	0
II. Egenkapital investering		15 762 408	23 040 029
1. Ubundet investeringsfond		13 847 585	12 828 085
2. Bundne investeringsfond	10	1 914 823	10 211 944
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	0
III. Annen egenkapital		1 624 700 182	1 260 898 972
1. Kapitalkonto	2	1 626 969 465	1 263 168 254
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		-2 269 283	-2 269 283
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		0	0
D. Langsiktig gjeld	2	6 031 240 694	6 039 786 415
I. Lån	6	3 223 973 897	2 945 231 384
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	6	366 000 897	437 258 384
2. Obligasjonslån	6	2 507 973 000	1 567 618 000
3. Sertifikatlån	6	350 000 000	940 355 000
II. Pensjonsforpliktelse	8	2 807 266 797	3 094 555 031
E. Kortsiktig gjeld	1	332 934 110	315 023 953
I. Kortsiktig gjeld		332 934 110	315 023 953
1. Leverandørgjeld		93 205 736	91 170 945
2. Likviditetslån		0	0
3. Derivater		0	0
4. Annen kortsiktig gjeld		239 728 375	222 170 071
5. Premieavvik	8	0	1 682 937
Sum egenkapital og gjeld		8 352 684 126	7 978 265 674
F. Memoriakonti		0	0
I. Ubrukte lånemidler		-378 908 882	-178 034 874
II. Andre memoriakonti		-121 235 661	-7 607 928
III. Motkonto for memoriakontiene		-500 144 543	-185 642 802

Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-9

Årsoppgjørdisposisjoner drift	Regnskap 2021	Reg budsjett	Oppr. Budsjett
Netto driftsresultat	32 700 320	-68 962 583	-20 948 444
Avsetninger til bundne driftsfond	-12 101 260	691 567	0
Bruk av bundne driftsfond	43 570 620	-49 387 044	-14 471 444
Overføring til investering	-24 169 894	24 169 894	25 964 000
Avsetninger til disposisjonsfond	-12 140 000	12 140 000	27 140 000
Bruk av disposisjonsfond	56 577 000	-56 577 000	-59 581 000
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0
Årets budsjettavvik før strykninger	84 436 786	0	0
Strykning av overføring til investering § 4-2 a)			
Strykning av avsetninger til disposisjonsfond § 4-2 b)			
Strykning av dekning av tidligere års merforbruk § 4-2 c)			
Strykning av bruk av disposisjonsfond. § 4-2 3.ledd	-56 577 000		
Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	27 859 786		
Bruk av disposisjonsfond for reduksjon av årets merforbruk			
Bruk av disposisjonsfond for inndeckning av tidligere års merforbruk			
Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk			
Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	-27 859 786		
Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk)	0		

Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-9

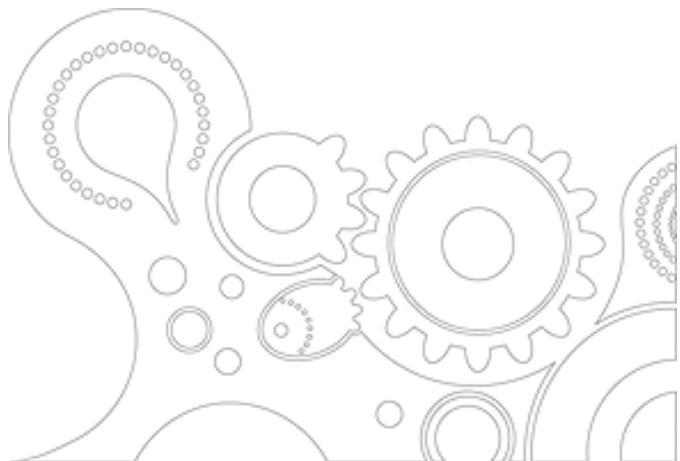
Årsoppgjørdisposisjoner Investering	Regnskap 2021	Reg. budsjett	Oppr. budsjett
Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån	230 573 507	270 740 832	474 895 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	-737 719	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	9 034 840	9 034 840	5 600 000
Budsjettert bruk av lån	199 125 992	238 555 598	442 331 000
Overføring fra drift i hht. årsbudsjettet og fullmakter	24 169 894	24 169 894	25 964 000
Avsetninger til ubundet investeringsfond	-1 019 500	-1 019 500	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	1 000 000
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0
Årets budsjettavvik (før strykninger)	39 429 606	0	0
Strykning av avsetninger til ubundet investeringsfond § 4-5 1. ledd	0		
Strykning av bruk av lån	39 429 606		
Strykning av overføring fra drift § 4-6 b)	0		
Strykning av bruk av ubundet investeringsfond § 4-6 c)	0		
Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	0		
Avsetninger av udisponert beløp etter strykninger til ubundet investeringsfond	0		
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0		

Revisors beretning

Harstad kommune
Attraktivt hele livet

Noter til årsregnskap 2021

Note 1: Endring i arbeidskapital

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, a)

Kommuneregnskapet viser anskaffelse og anvendelse av midler. Regnskapet er et arbeidskapitalregnskap som omfatter inntekter og innbetalingsposter, og utgifter og utbetalingsposter.

Tabellene viser endring i arbeidskapital. Oversikten viser endringene i omløpsmidlene og i kortsiktig gjeld.

BALANSEN	31.12.2021	01.01.2021	Endring
Omløpsmidler	1 073 382 849	853 345 879	220 036 970
Kortsiktig gjeld	332 934 110	315 023 953	17 910 157
Arbeidskapital	740 448 739	538 321 926	202 126 813

DRIFTS- OG INVESTERINGSREGNSKAPET (bevilgningsoversikter)	2021
Netto driftsresultat	32 700 320
Netto utgifter/inntekter i investering	31 447 515
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	200 874 008
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	202 126 813
Differanse i endring arbeidskapital balanse og drift og investering	0

Note 2: Kapitalkonto

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, b)

Egenkapitalen består blant annet av kapitalkonto, som har en helt særskilt funksjon i kommuneregnskapet. Kapitalkontoen skal utligne virkninger på egenkapitalen som ikke er reelle endringer i egenkapital.

I det kommunale bevilgningsregnskapet (drift- og investeringsregnskap) skal tilgang og bruk av midler bokføres, inkludert transaksjoner som ikke reelt sett skal påvirke egenkapital.

BALANSEN	31.12.2021	01.01.2021	Endring
Anleggsmidler	7 279 301 277	7 124 919 795	154 381 482
Langsiktig gjeld	6 031 240 694	6 039 786 415	-8 545 721
Endring ubrukte lånemidler (økning +/reduksjon-)	-378 908 882	-178 034 874	-200 874 008
Netto endring	869 151 702	907 098 507	-37 946 806

Note 3: Varige driftsmidler, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, a)

Anleggsmiddelgrupper, maksimum levetid

Tekst	5 år	10 år	20 år
Bokført verdi per 1.1	16 002 329	81 975 751	47 215 444
Tilgang	957 000	16 357 423	0
Avgang	0	169 347	0
Avskrivninger	666 747	14 034 689	4 894 255
Nedskrivninger	7 591 187	0	
Reverserte nedskrivninger			
Bokført verdi 31.12	8 701 394	84 129 139	42 321 189

Tekst	40 år	50 år	Tomter
Bokført verdi per 1.1	2 676 908 514	686 557 734	233 670 064
Tilgang	124 858 268	49 003 220	4 387 075
Avgang	6 174 967	0	1 223 781
Avskrivninger	95 113 512	25 325 317	0
Nedskrivninger	2 806 563	0	1 892 654
Reverserte nedskrivninger			
Bokført verdi 31.12	2 697 671 740	710 235 637	234 940 704

Balanse 2.27 Faste eiendommer og anlegg

Balanse 2.24 Utstyr, maskiner og transportmidler

Antall år	Anlegg
5 år	IKT-utstyr, kontormaskiner og lignende
10 år	Inventar og innredning, større utstyr, verktøy og maskiner, kjøretøy og lignende
15 år	Programvare
20 år	Brannbiler og andre større nyttekjøretøy, større anleggsmaskiner, båter og ferger, og lignende.
40 år	Barnehagelokaler, skolelokaler, idrettshaller og idrettsanlegg, boliger og lokaler til bofellesskap, veger, parkeringsanlegg og parkeringsplasser terminalbygninger, kaier og kaianlegg, forbrenningsanlegg, renseanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng og ledningsnett, og lignende
50 år	Administrasjonslokaler, institusjonslokaler, kulturbygg, lagerbygg, brannstasjoner, og lignende

Note 3: Varige driftsmidler, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, a)

Spesifikasjon av nedskrivninger og reverseringer	Beløp	Anlegg
5 år	7 591 187	Anlegg 020009 Bredbåndsutbygging – se note 17
40 år	47 522	140187 Sama sykehjem boliger – korrigering
40 år	49 335	140724 Strupen 15 – Mølnåsen 16 – korrigering
40 år	2 250 936	154073 Avløp: Harstadbotn ledninger – korrigert til ansvar 154107
40 år	440 921	150037 Isbane i Generalhagen – korrigert til ansvar 150027
40 år	9 849	151046 Ric.Kaarbøs plass – opprustning – korrigert
40 år	8 000	151500 Vp: Veipakke hovedprosjekt – korreksjon
Tomter	1 892 654	Makebytte Rødskjær nedskrevet Gnr. 27 bnr. 5

Note 4: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler), side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, b)

Aksjer og andeler i selskaper som er ført opp som anleggsmiddel er spesifisert etter selskap. Det opplyses om balanseført verdi og eierandel i hvert selskap.

Selskapets navn	Eierandel i %	Vesentlig endringer i eierandel	Bokført verdi 31.12
Aksjer i selvstendige kommuneforetak:			
Biblioteksentralen	0,5 %		5 100
Harstad Sentrum AS	100 %		525 000
Inko AS	38,5 %	80 500	429 750
Hålogalans Ressursselskap	33,3 %		700 000
KomRev Nord IKS	6,8 %		456 558
K-Sekretariatet	6,7 %		89 526
Helse og Helhet AS (Havnegata Legesenter AS)	20 %	-380 000	0
Sum:		-299 500	2 205 934
Aksjer i selskap/forretningsvirksomhet:			
Sollifjellet Alpinsenter	0,04 %		1 000
Galvano Tia AS	0,01 %		33
Hålogaland Kraft AS/Nordkraft	48,6 %		58 285 714
Troms Holding AS	1,67 %		10 000
Sågåt-Samid Aviisa AS Samisk Avis AS	0,2 %		500
Skalandstunnelene AS	0,5 %		1 000
Stiftelsen Nordnorsk lederutvikling	2,3 %		10 000
Visit Harstad AS	99,5 %		4 528 570
Kveøyforbindelsen	1 %		2 500
Harstad Kulturhus AS	100 %		1 300 000
Kilbotn Vannverk	5,7 %		25 200
Stiftelsen Nordnorsk Fartøyvernssenter og båtmusem	2,5 %		10 000
Grottebadet AS	100 %		1
Bjarkøyforbindelsene AS	36 %		1
Bredbåndfylket Troms AS	0,81 %		16 000
Kunnskapsparken Nord AS (KUPA AS)	1,9 %		356 000
2A Stangnes AS	100 %	0	13 876 242
NE Byterminal AS	100 %	11 600 000	11 600 000
Sum:		0	90 022 761
Andeler:			
Kommunal Landspensjonskasse		730 184	12 802 397
Harstad Kommunale Pensjonskasse			310 000 000
Sum:		730 184	322 802 397

Note 4: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler), side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, b)

Selskapets navn	Eierandel i %	Vesentlig endringer i eierandel	Bokført verdi 31.12
Andeler i leiligheter/omsorgsboliger:			
Kanebogen Borettslag AL	3		310 239
Storholtan Borettslag AL	10		128 326
Kanebogmyra Borettslag	11		250 100
Sørtorvmyran Borettslag AL	3		185 410
Strandgaten Borettslag AL	2		30 700
Bergseng Borettslag AL	1		8 100
Sørlund Borettslag AL	2		36 200
Østenbekkveien Borettslag AL	5		580 400
Hestvikveien borettslag AL	4		40 000
Resmålsvegen borettslag AL	1		2 084
Stangnes borettslag AL	2		40 700
AL solgryveien borettslag	3		721 406
Krøkebærveien borettslag AL	2		20 000
Blåbærhaugen borettslag AL	1		190 100
Sølberg borettslag	1		130 269
Gangsås borettslag AL	17		2 217 631
Sommerfjøsveien borettslag AL	3		541 780
Fredlyveien borettslag	2		20 000
Harstadbotn borettslag AL	3		21 440
Kanebogkleiva borettslag AL	1		18 600
Tegebærveien borettslag AL	2		2 000
Kanebogåsen borettslag	4		64 025
Stikkveien borettslag	2		413 700
Seljestad borettslag AL	3		81 300
Bergsbakken borettslag	4		40 400
Aspåsen borettslag AL	1		130 900
Elveveien borettslag BA	3		150 000
Klokkehaugen borettslag	2		20 000
Servicesenteret borettslag AL	11		302 500
Nerbotnveien borettslag	2		94 589
Sum	111		6 792 899

Det er ingen vesentlige nedskrivninger eller reversering i nedskrivninger i 2021.

Note 5: Utlån (finansielle anleggsmidler)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, c)

Tabellen viser utlån spesifisert på låntaker.

Låntaker	Utlån (beløp)	Finansiert med egne midler	Finansiert med lån	Vesentlig tap
Sosiale utlån	2 042 377	2 042 377	0	1 767 118
Startlån	216 900 567	0	216 900 567	0
Grottebadet	23 726 000	23 726 000	0	0
Visit Harstad AS	812 591	812 591	0	0
Valhall eiendom Krøttøy AS	210 000	210 000	0	0
Harstad cycleklubb (HCK)	1 082 900	1 082 900		0
Kilkam Anlegg As	5 312 500	5 312 500		0
Medkila fotballpark AS	1 062 500	1 062 500		0
Sollifjellet alpinsenter SA	1 972 000	1 972 000		0

2.22-2.23 Utlån

Vesentlig tap gjelder tidligere års restanser.

Note 6: Lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, a)

Tabellen viser oversikt over kommunens lån.

Eksterne lån	Bokført verdi 31.12	Løpetid	Rentefot	Refinansiering *
Lån til egne investeringer	2 970 471 056	7	0,90 %	1 155 503 000
Lån til videre utlån	253 408 923	17	0,81 %	
Finansielle leieavtaler	93 918	3		

*Lån som forfaller og må refinansieres i 2022

2.41-2.47 Lån

Note 7: Avdrag på lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, b)

Grunnlag for beregning av minimumsavdrag	Beløp
Beregnet minimumsavdrag etter kommuneloven §14-18, 1. ledd	109 814 833
Korrigerings for mottatte avdrag videreutlån til avdrag andre lån	
Betalte avdrag	111 040 530
Differanse mellom beregnet, korrigerede og betalte avdrag	-1 225 697

Grunnlag for beregning av minimumsavdrag	
Bokført verdi avskrivbare anleggsmidler 31.12	3 508 659 771
Bokført verdi lånegjeld 31.12	2 751 485 057
Avskrivninger	140 034 520

Balanse 2.24-2.27 Varige anleggsmidler

Balanse 2.41-2.47 Lån

Note 8: Pensjon, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, c)

Kommunen har kollektiv pensjonsordning i Harstad kommunale Pensjonskasse (HKP), Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Staten Pensjonskasse (SPK) som sikrer tariffestet pensjon for de ansatte.

	Sum HKP, KLP, SPK	PPT
Spesifikasjon av pensjonskostnad og årets premieavvik	Beløp ekskl arb.g.avg	Beløp ekskl arb.g.avg
Årets pensjonsopptjening, nåverdi	110 939 161	1 793 550
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	81 263 515	1 291 928
- Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-92 469 102	-1 373 315
Administrasjonskostnader	13 945 907	243 237
= Netto pensjonskostnad (inkl. adm.)	113 679 481	1 955 400
Årets pensjonspremie (inkl adm)	165 470 854	3 730 207
Årets premieavvik	51 791 373	1 774 807
Netto pensjonskostnad inkl adm	113 679 481	1 955 400
+ Årets amortisering av premieavvik	34 537 941	-252 387
= Samlet kostnad (inkl adm)	148 217 422	1 703 013
Akkumulert premieavvik og amortiseringsperioder:		
Akkumulert premieavvik 31.12.21 (kto. 2.1955.0001, 2.1955.0002)	144 924 268	425 925
Herav amortisering over 15 år (gjenstående inntil 4 år)	17 780 381	16 182
Herav amortisering over 10 år (gjenstående inntil 2 år)	8 849 003	20 579
Herav amortisering over 7 år (gjenstående inntil 7 år)	118 294 884	389 165

Note 8: Pensjon, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, c)

	Sum HKP, KLP	PPT
Premiefond	Beløp	Beløp
Innestående på premiefond 01.01.	2 170 083	330 971
Tilført premiefondet i løpet av året	172 260 142	3 157 098
Bruk av premiefondet i løpet av året	68 053 192	-70 258
Innestående på premiefond 31.12.	106 377 033	3 558 327

KLP og HKP har i 2021 tilbakeført premiereserver til premiefond som følge av redusert avsetningskrav ifm. ny offentlig tjenstepensjonsordning.

	Sum HKP, KLP, SPK,	Sum HKP, KLP, SPK,	PPT	PPT
Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	Beløp	Arbeidsgiver avgift	Beløp	Arbeidsgiver avgift
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	2 763 602 537	140 943 729	43 562 163	2 221 670
Pensjonsmidler pr. 31.12.	2 783 767 307	141 972 133	41 560 342	2 119 577
Netto pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	-20 164 770	-1 028 403	2 001 821	102 093

	Sum HKP, KLP, SPK,	Sum HKP, KLP, SPK,	PPT	PPT
Estimatavvik og planendringer	Pensjons midler	Pensjons forpliktelser	Pensjons midler	Pensjons forpliktelser
	Beløp	Beløp	Beløp	Beløp
Estimatavvik 31.12.	-124 246 507	-370 829 214	2 948 953	-9 123 487
Virkningen av planendringer	0	0	0	0

Beregningsforutsetninger	HKP	KLP	SPK
Forventet avkastning pensjonsmidler	3,50 %	3,50 %	3,00 %
Diskonteringsrente	3,00 %	3,00 %	3,00 %
Forventet årlig lønnsvekst	1,98 %	1,98 %	1,98 %
Forventet årlig G- og pensjonsregulering	1,98 %	1,98 %	1,98 %

Note 9: Garantier gitt av kommunen, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, d)

Garantien er stilt for Formål	Type garanti Godkjenning	Vedtatt garanti- ramme (ekskl. tillegg)	Saldo 31.12	Utløper
Harstad Kirkelige Fellestråd 47301794327 Orgel Kanebogen Kirke	Simpel Kausjon Unntatt godkjenning (små beløp)	780 000	611 000	aug.37
Harstad Kirkelige Fellestråd 47301914845 Ny trekkvogn, inndekking av investering	Simpel Kausjon Unntatt godkjenning (små beløp)	775 000	590 476	apr. 27
Harstad Kirkelige Fellestråd Renovering Bjarkøy og Sandsøy kirker	Garanti Unntatt godkjenning (små beløp)	800 000	462 550	jul.38
Vågsfjord Sokn Ferdigstillelse Bjarkøy kirkegård	Ikke oppgitt i vedtak Unntatt godkjenning (små beløp)	600 000	289 265	jun. 35
Landsås Idrettspark Rehabilitering av kunstgress	Simpel Kausjon Godkjent av Fylkesmannen 25/9-19	3 740 017	3 678 694	des. 31
Trondenes Skytterlag Utvikling av Heggen Skytebane	Simpel Kausjon Godkjent av Fylkesmannen 12/4-18	1 400 000	1 279 933	aug.43
Dalsbakkan BRL 153064050	Simpel Kausjon	2 665 000	2 665 000	sep.38
Dalsbakkan BRL 153087713	Simpel Kausjon	3 800 000	3 800 000	aug.39
Holtet Barnehage SA 153018700	Simpel Kausjon	4 600 000	498 329	feb.25
Nerbotnveien BRL 153059167	Simpel Kausjon	400 000	400 000	sep.23
Samatun BRL 153059027	Simpel Kausjon	2 000 000	2 000 000	jul.32
Servicesenteret BRL 153062245	Simpel Kausjon	14 000 000	13 463 975	des.28
Valmuebakken BRL 153060025	Vanlig måte	2 000 000	2 000 000	jan.28
Harstad idrettslag Eiendom AS	Simpel Kausjon Godkjent av Fylkesmannen 3/8-15	5 000 000	2 954 761	aug. 30
Harstad Klatreklubb Oppgradering og utvidelse av eksisterende klatrevegg	Selvskyldnergaranti Unntatt godkjenning (små beløp)	415 000	391 944	okt. 24
*Kilkam Anlegg AS Bygge hall ved Kilkambanen	Selvskyldnergaranti Godkjent av Fylkesmannen 15/12-09	8 020 000	7 685 833	aug. 44
Grottebadet	Selvskyldnergaranti Godkjent av Fylkesmannen 15/12-09	79 000 000	53 074 480	jan.47
* Stiftelsen Harstad Folkehøgskole	Selvskyldnergaranti Godkjent av Fylkesmannen 30/10-18	15 000 000	13 068 630	mar.37

Note 9: Garantier gitt av kommunen, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, d)

Garantien er stilt for Formål	Type garanti Godkjenning	Vedtatt garanti-ramme (ekskl. tillegg)	Saldo 31.12	Utløper
* Medkila Fotballpark AS	Selvskyldnerkausjon Godkjent av Statsforvalteren 25/3-19	13 000 000	10 920 000	apr.32
* Sollifjellet Alpinsenter SA 20200487 Byggelån	Selvskyldnergaranti Godkjent av Fylkesmannen 25/6-19	7 315 000	1 480 000	feb.25
* Sollifjellet Alpinsenter SA 20200300	Selvskyldnergaranti Godkjent av Fylkesmannen 25/6-19	7 315 000	6 838 090	jul.34
* ** BPS NORD - Bypakke Harstad AS Utvidelse av Vegpakke Harstad	Selvskyldnerkausjon Godkjent av Statsforvalteren 4/2-21	478 500 000	304 926 471	des. 36
***Harstad Cykleklubb Del 2 / Barne- og rekruteringspark	Simpel Kausjon Godkjent av Statsforvalteren 12/5-21	12 500 000	7 162 537	År 2023
****HRS IKS	Selskapsavtale *		50 236 248	
Sum garantier/ lån ved kausjon		663 625 017	490 478 216	

*Tillegg for renter, omkostninger o.l.: 10%

**Forventet låneopptak (utover saldo): 275 000 000

***Harstad Cykleklubbs garanti på kr 3 300 000 ble slettet 14/7-21.
Nytt vedtak K21/53 på kr 12 500 000

****Harstad Kommunes eierandel av Hålogaland Ressurselskap IKS utgjør 33,34%. Vår garantiforpliktelse utgjør kr 50 236,33 av HRS IKS sin samlede restgjeld på kr 150 708 745,-

Ingen garantier er innfridd av Harstad Kommune i 2021.

Det er ingen godkjente garantier i 2021 som ikke har begynt å løpe.

Note 10: Vesentlige bundne fond, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Oversikten viser kommunens bundne fond som er vesentlig. For selvkostfondene vises det til note 11 Gebyrfinansierte selvkosttjenester.

Bundne driftsfond	Formål	Bokført verdi 01.01.	Avsetning	Bruk	Bokført verdi 31.12.
251080001 Sør-Troms IUA, kap. 19	Oljevernberedskap	3 305 160	0	123 854	3 181 307
251080303 Regionale motorer for IKT- drift og digitalisering	IKT-utvikling	1 000 000	1 168 839	0	2 168 839
251081014 Boligtilskudd til etablering, startlån	Boligtilskudd til etablering	4 669 979	0	1 895 926	2 774 053
251081104 Næringsfond	Næringsutvikling	4 439 483	0	2 718 989	1 720 495
251081281 Utvikling webside Fagnettverk Huntington	Fagnettverk Huntington	1 154 167	0	0	1 154 167
251081602 Etablering digitaliserings- nettverk	IKT-utvikling	0	1 110 000	0	1 110 000
251081702 Covid-19 Næringsstøtte	Covid-19 - støtte til næringslivet	0	2 206 000	0	2 206 000
251084219 Ressurstjeneste fosterhjem 2022	Opparbeide lokal forankret ressurstjeneste for fosterhjemsarbeid.	0	1 575 000	0	1 575 000
251084504 Kompetanseløftet - pleie og omsorg	Kompetanseutvikling innen pleie- og omsorgstjenesten	808 100	245 031	0	1 053 131
251085517 Folkehelse- programmet	Tiltak bedre psykisk helse for ungdom.	1 203 636	755 350	0	1 958 986
Sum		16 580 526	7 060 220	4 738 768	18 901 978

Balanse 2.51 Bundne driftsfond

Note 10: Vesentlige bundne fond, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Årsak til at det ikke har vært bruk av fondet:

Bundne fond	Navn	Bokført verdi 31.12.	Årsak til at det ikke har vært bruk av fondet:
251080303 Regionale motorer for IKT-drift og digitalisering	Regionale motorer for IKT-drift og digitalisering	2 168 839	Saldo per 1/1 er brukt, men det er mottatt ytterligere tilskudd i 2021 hvor det som ikke er brukt i 2021 vil bli brukt i 2022.
251081281 Utvikling webside Fagnettverk Huntington	Utvikling webside Fagnettverk Huntington	1 154 167	Prosjekt oppstartet i 2017 og er fortsatt pågående. Er ikke fastsatt tidspunkt for avslutning av prosjektet.
251081602 Etablering digitaliseringsnettverk	Etablering digitaliseringsnettverk	1 110 000	Ekstramidler innvilget i november for frikjøp av ressurs i digitaliseringsnettverket.
251081702 Covid-19 Næringsstøtte	Covid-19 Næringsstøtte	2 206 000	Det har vært 5 tildelinger i 2021. Siste tildeling m/kriterier var klart 21. desember og det som ikke er rukket utbetalt i 2021 blir utbetalt tidlig i 2022.
251084219 Ressurstjeneste fosterhjem 2022	Ressurstjeneste fosterhjem 2022	1 575 000	Tilskudd gjelder for videreføring av veilederstillinger i 2022.
251084504 Kompetanse-løftet pleie og omsorg	Kompetanseløftet - pleie og omsorg	1 053 131	Saldo per 1/1 er brukt, men det er mottatt ytterligere tilskudd i 2021 hvor det som ikke er brukt i 2021 vil bli brukt i 2022
251085517 Folkehelse-programmet	Folkehelse-programmet	1 958 986	I hovedsak ikke brukt grunnet begrensninger i prosjektet knyttet til covid-19.
Sum		11 226 123	

Note 11: Gebyrfinansierte selvkosttjenester, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, b)

Selvkostområde vann	
Vedtatt dekningsgrad i %	100%
Gebyrinntekter	40 935 353
Beregnet selvkost (kostnader)	57 858 097
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-16 922 744
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	11 544 000
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
2.9200.6505	
Akkumulert underskudd til fremføring	5 318 448
2.5108.9030 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde avløp	
Vedtatt dekningsgrad i %	100%
Gebyrinntekter	36 677 011
Beregnet selvkost (kostnader)	52 091 197
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-15 414 185
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	14 425 034
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
2.9200.6505	
Akkumulert underskudd til fremføring	857 748
2.5108.9040 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde renovasjon	
Dekningsgrad ihht lov %	100%
Gebyrinntekter	41 148 387
Beregnet selvkost (kostnader)	42 156 881
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-1 008 496
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	1 008 496
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
2.5108.9050 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	2 072 759

Selvkostområde slam	
Dekningsgrad ihht lov %	100%
Gebyrinntekter	937 354
Beregnet selvkost (kostnader)	1 500 739
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-563 385
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	563 385
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
2.5108.9060 Bundet fond	
Bokført verdi 31.12	254 518

Selvkostområde feiing	
Vedtatt dekningsgrad i %	100 %
Gebyrinntekter	5 108 956
Beregnet selvkost (kostnader)	5 032 978
Selvkostresultat (over-/underskudd)	75 978
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	440 165
2.9200.6504 Akkumulert underskudd	372 053
Bokført verdi 31.12	0

Note 11: Gebyrfinansierte selvkosttjenester, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, b)

Selvkostområde kartoppmåling	
Faktisk dekningsgrad i %	25,1 %
Gebyrinntekter	1 453 997
Beregnet selvkost (kostnader)	4 608 924
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-3 154 927
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde Eierseksjonering	
Faktisk dekningsgrad i %	41,4 %
Gebyrinntekter	98 775
Beregnet selvkost (kostnader)	230 262
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-131 487
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde plan og bygning	
Faktisk dekningsgrad i %	28,5 %
Gebyrinntekter	1 182 600
Beregnet selvkost (kostnader)	4 080 029
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-2 897 429
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Selvkostområde Byggesaker	
Faktisk dekningsgrad i %	55,0 %
Gebyrinntekter	4 158 494
Beregnet selvkost (kostnader)	7 297 526
Selvkostresultat (over-/underskudd)	-3 139 032
Avsetning til selvkostfond	
Bruk av selvkostfond	
Dekning av fremført underskudd	
Fremføring av årets underskudd	
Akkumulert underskudd til fremføring	
Bokført verdi 31.12	0

Note 12: Ytelser til ledende personer

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, d)

Oversikten viser ytelser til ledende personer i kommunen.

	Brutto lønn	Fast godtgjørelse	Bonus	Eventuelt annen tilleggsgodtgjørelse
Kommunedirektør	1 502 429			
Kommunalsjef	1 027 557		35 000	
Kommunalsjef	470 833			
Kommunalsjef	266 519			
Ordfører	961 814			
Varaordfører		839 402		3 974

Note 13: Godtgjørelse til revisor

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, e)

	Godtgjørelse
Revisjon	1 921 000
Rådgiving	0
Sum	1 921 000

Note 14: Kommunesamarbeid

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-15 1. ledd

Regnskap for interkommunalt samarbeid etter kommuneloven kapitel 17-20 skal inngå i årsregnskapet til den kommunen hvor samarbeidet har sitt hovedkontor.

I 2021 har Harstad kommune deltatt i og vært hovedkontor for følgende interkommunale samarbeid som er ført i regnskapet:

Navn på samarbeid	Samarbeidsform*	Deltakerkommuner
Sør-Troms IUA	§19-1	Kvæfjord, Tjeldsund, Ibestad, Gratangen, Lavangen, Salangen og Bardu.
PPT	§20-2	Kvæfjord, Ibestad, Gratangen, Ibestad og Tjeldsund
Harstad Krisesenter	§20-2	Kvæfjord, Ibestad og Tjeldsund
Kommunalt akutt døgntilbud	§20-2	Kvæfjord, Tjeldsund og Lødingen
Barnevernsvakt	§20-2	Kvæfjord og Tjeldsund
Innkjøpssamarbeid	§20-2	Kvæfjord og Lødingen
Landbruksforvaltning	§20-2	Evenes
Brann- og feiesamarbeid Kvæfjord	§20-2	Kvæfjord
Brannsamarbeid Ibestad	§20-2	Ibestad
IKT samarbeid	§20-2	Ibestad
Kommunaltekniske tjenester	§20-2	Kvæfjord
Hålogalandsrådet interkommunalt politisk råd	§18-1	Gratangen, Ibestad, Lavangen, Tjeldsund, Narvik, Evenes og Kvæfjord.

*Samarbeidsformen henviser til hjemmel i kommuneloven

Note 15: Tapsavsetning

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-15 1. ledd

Ihht. regnskapsloven § skal omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Det er tatt en gjennomgang av fordringsmassen for å vurdere om det er fordringer som kan påregnes å være fremtidige tap for kommunen.

	2021	2020
Årets konstaterte tap	1 336 951	1 000 364
Årets tapsavsetning, UB kto 213890002	1 300 000	2 500 671
Sum tap	2 636 951	3 503 055
Fjorårets avsetning	-2 500 671	-1 948 993
Sum avsetning og konstatert tap (netto art 1471)	136 281	1 552 042

Note 16: Langsiktige forpliktelser

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-15 1. ledd

Formål	Type forpliktelse	Mottaker	Regnskap 2021	Varighet
Rassikring FV 15 Dale - Alvestad	Finansieringsbidrag	Troms og Finnmark fylkeskommune	1 531 250	2029
FV 867/125 - Bjarkøyforbindelsene	Finansieringsbidrag	Troms og Finnmark fylkeskommune	10 740 222	2031
Havnegata 3 (deler av Kulturhuset)	Operasjonell leieavtale	Harstad Kommunale Pensjonskasse	12 825 261	2043
Stangnes sykehjem	Operasjonell leieavtale	Harstad Kommunale Pensjonskasse	4 468 875	2045
Slottet sykehjem	Operasjonell leieavtale	Harstad Kommunale Pensjonskasse	4 032 825	2045

Note 17: Andre vesentlige poster

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-15 1. ledd

Bredbåndsutbygging - Oppretting av tidligere års feil
I tidligere års regnskap er tilskudd til bredbåndsutbygging og videreformidling av dette vurdert til å være investering. 25. mars 2021 fastslo kommunal og moderniseringsdepartementet at slike utgifter skal i driftsregnskapet. Tidligere års føringer er korrigert i 2021 fra investeringsregnskapet til driftsregnskapet totalt kr. 4.465.187

Kjøp av aksjer
Harstad kommune har i 2021 kjøpt 100% av aksjene i eiendomsselskapet NE Byterminalen AS. Selskapet eier en eiendom i Harstad sentrum. Kjøpet er gjennomført som et makebytte hvor selger har kjøpt tomter de festet av Harstad kommune i Havnegata.

Balanseregnskapet – detaljer

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-4, 1. ledd

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EIENDELER		
A. Anleggsmidler	7 279 301 276,90	7 124 919 795,37
I. Varige driftsmidler	3 777 999 801,81	3 742 329 835,05
1. Faste eiendommer og anlegg	3 642 848 080,30	3 597 136 311,67
227080700 Boliger	217 613 342,87	206 105 038,48
227080710 Skoler	747 375 421,53	738 565 159,80
227080720 Barnehager	226 756 531,28	233 892 010,32
227080730 Idrettshaller	113 479 253,98	114 943 217,58
227080740 Forretn.-/lager- og adm.bygg	159 959 705,02	124 716 546,66
227080750 Sykehjem, omsorgsboliger m.v.	477 415 045,39	488 495 316,65
227080760 Kulturbygg	53 521 418,30	54 654 281,06
227080770 Brannstasjoner	19 339 468,21	18 691 589,63
227080800 VAR:tekn.anl/p.stasj/rense-/forbr.anl- m.	264 708 907,18	258 816 263,87
227080810 Ledningsnett (VA)	610 911 853,05	611 436 107,95
227080820 Veger	489 221 182,58	486 252 870,82
227080830 Pakeringsplasser, trafikklys	27 605 247,26	26 897 845,10
227080900 Tomter/tomtefelt	234 940 703,65	233 670 063,75
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	135 151 721,51	145 193 523,38
224900001 Person-, vare- og lastebil	20 013 858,56	20 131 430,83
224900002 Anleggsmaskiner	30 811 214,35	34 923 060,74
224900003 Brannbiler	11 509 974,20	12 292 383,08
224900004 Maskiner/verktøy/inventar/utstyr	64 115 280,30	61 844 320,14
224900005 EDB-utstyr, kontormaskiner	8 701 394,10	16 002 328,59
II. Finansielle anleggsmidler	674 945 472,09	597 090 292,32
1. Aksjer og andeler	421 823 991,29	409 860 547,29
221152001 Selvst. kommuneforetak	2 205 934,00	2 505 434,00
221200001 Selskaper med forr.virksomhet	90 022 761,29	78 422 761,29
221200002 Andeler i leil./oms.boliger	6 792 899,00	6 792 899,00
221550001 Egenkapitalinnskudd KLP	12 802 397,00	12 139 453,00
221550003 Egenkapitalinnskudd HKP	310 000 000,00	310 000 000,00
2. Obligasjoner	0,00	0,00
3. Utlån	253 121 435,80	187 229 745,03
222152001 Utlån Kommunale aksjeselskaper mv	24 538 591,23	24 933 945,21
222200007 Utlån til Private aksjeselskaper m.v	9 639 900,00	9 699 900,00
222750001 Sosiallån - tapsføring	0,00	-1 480 587,17
222890001 Husbankutlån, Startlån	216 650 501,23	148 584 911,22
222890002 Husbankutlån, diverse K45220	250 066,00	336 568,00
223759018 Sosiallån Felix	2 042 377,34	5 155 007,77

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
III. Immaterielle eiendeler	0,00	0,00
IV. Pensjonsmidler	2 826 356 048,00	2 785 499 668,00
220550001 Pensjonsmidler	2 783 767 304,00	2 750 160 487,00
220550002 Pensjonsmidler PPT	41 560 343,00	35 339 181,00
220550003 Aga. av nto pensjonsforpliktelse	1 028 401,00	0,00
B. Omløpsmidler	1 073 382 849,41	853 345 878,92
I. Bankinnskudd og kontanter	779 075 203,42	573 828 405,32
210000002 Kontantkasse - Harstad krisesenter	31,00	31,00
210000101 Kontantkasse - Rødbergveien legesenter	3 775,00	3 775,00
210000103 Kontantkasse -Aktivitetssenteret Jonas Li	1 000,00	1 000,00
210000104 Kontantkasse -Aktivitetssenteret Kaneboge	1 500,00	1 500,00
210000105 Kontantkasse - Møteplassen	500,00	500,00
210000106 Kontantkasse - Bjarkøy legekantor	1 500,00	1 500,00
210000107 Kontantkasse - Voksenopplæringa	5 100,00	5 100,00
210000108 Kontantkasse - Heggen legesenter	4 311,00	4 311,00
210000109 Kontantkasse - Harstad interkommunale legevakt	4 400,00	4 400,00
210000110 Kontantkasse - Grøtavær leirskole	14 411,00	0,00
210000111 Kontantkasse - Havnegata legesenter	4 000,00	0,00
210074675 1503.87.14675 Skattetrekk	0,00	42 807 741,04
210074756 1503.87.14756 Bundne driftsfond	0,00	21 991 118,89
210074764 1503.87.14764 Bundne investeringsfond	0,00	6 777 778,25
210074772 1503.87.14772 Næringsfond	0,00	3 154 483,42
210074780 1503.87.14780 Tilfluktsrom	0,00	428 960,40
210074802 1503.87.14802 Viltfond	0,00	139 983,99
210074918 1503.87.14918 Bundne fond selvkost	0,00	30 647 594,00
210074923 1503.88.74923 Tapsavsetning formidlingslån	0,00	283 284,74
210074931 1503.88.74931 Den kulturelle skolesekken	0,00	437 714,68
210074958 1503.88.74958 Den kulturelle spaserstokken	0,00	3 335,44
210074966 1503.88.74966 Thorheimfondet	0,00	51 441,01
210096935 1506.09.96935 Harstad Gründerfond	0,00	3 494,58
210320008 1503.88.00008 Brukskonto	67 987,64	234 784 324,53
210320040 1503.88.00040 OCR Fakturering	952,13	129 566 714,70
210321506 4035.20.21506 Sunndal sparebank - plassering	0,00	25 225 798,61
210322047 4730.09.42047 disp.fond (Harstad krisesenter)	0,00	1 036,14
210322386 8109.10.72386 Kort BUT	39 303,45	0,00
210322394 8109.10.72394 Kort Diverse	22 687,02	0,00
210322491 8109.10.72491 Kort Integrering	32 061,82	0,00
210324377 4730.09.64377 skattetrekk (Harstad krisesenter)	0,00	8 114,50

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
210324683 1503.87.14683 Rentekap	0,00	793 344,52
210324691 1503.87.14691 OCR Sosiallån	0,00	900,00
210324705 1503.87.14705 OCR Parkering - Netpark	0,00	750 887,71
210324721 1503.87.14721 Ladekort - Kontokort	0,00	-55 874,25
210324748 1503.87.14748 Ladekort - Kontantkort NAV	0,00	492 297,54
210324799 1503.87.14799 OCR EIK - Ny	0,00	2 509 654,16
210324837 1503.87.14837 Familia - remittering	0,00	1 275 993,59
210324845 1503.87.14845 Velferd - remittering	8 240,74	2 350 719,94
210324853 1503.87.14853 Legesenterene Heggen og Rødbergveien	0,00	842 856,50
210324861 1503.87.14861 Interkommunal legevakt	0,00	43 920,47
210327710 5606.19.57710 Kronekort Boligkontoret	0,00	26 459,40
210327729 5606.19.57729 Kronekort Krisesenteret	0,00	4 498,40
210327749 8109.10.67749 Prepaid NAV	330 214,87	0,00
210328199 5606.19.58199 Kronekort Seljestad barneskole	0,00	4 000,00
210328210 5606.19.58210 Kronekort VO	0,00	9 824,00
210328229 5606.19.58229 Kronekort BUT	0,00	10 000,00
210328237 5606.19.58237 Kronekort BUT	0,00	5 915,20
210328253 5606.19.58253 Kronekort BUT	0,00	3 227,12
210328261 5606.19.58261 Kronekort BUT	0,00	3 992,00
210328288 5606.19.58288 Kronekort BUT	0,00	10 000,00
210328296 5606.19.58296 Kronekort BUT	0,00	10 000,00
210328318 5606.19.58318 Kronekort REG	0,00	5 134,79
210328788 8109.10.68788 FAMILIA	662 612,69	0,00
210328796 8109.10.68796 VELFERD	1 756 453,76	0,00
210328818 8109.10.68818 Heggen legesenter	2 420 830,10	0,00
210328826 8109.10.68826 Interkom. legevakt	47 979,56	0,00
210328907 8109.10.68907 Kanebogen legesenter	1 420 967,49	0,00
210328915 8109.10.68915 Havnegata legesenter	1 962 470,16	0,00
210329555 8109.10.69555 Brukskonto	681 512 237,08	0,00
210369658 4336.16.69658 Statsbygd sparebank - plassering	26 203 851,64	25 946 569,96
210373899 4035.19.73899 Sunndal Sparebank - plassering	0,00	20 714 358,48
210394713 1503.87.14713 Startlån - innbetaling	0,00	2 318 421,37
210394829 1503.87.14829 Utlån - startlån	0,00	19 416 268,50
210395680 8109.10.68680 Startlån innb.	1 000 000,00	0,00
210708761 8109.10.68761 Startlån utlån	13 981 907,44	0,00
210708923 8109.10.68923 Skattetrekk	47 563 917,83	0,00

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
II. Finansielle omløpsmidler	0,00	0,00
1. Aksjer og andeler	0,00	0,00
2. Obligasjoner	0,00	0,00
3. Sertifikater	0,00	0,00
4. Derivater	0,00	0,00
III. Kortsiktige fordringer	294 307 645,99	279 517 473,60
1. Kundefordringer	125 657 694,69	128 992 711,09
213200001 Påløpte renteinntekter Intrum	187 683,15	117 307,95
213200002 Terminforfall næringslån	210 000,00	150 000,00
213200003 Terminforfall Klån	0,00	143 670,76
213200105 K61 - 910 - Kommunale avgifter - Næring	150 631,01	245 942,97
213320002 Påløpte renteinntekter Nordea	43 621,00	56 706,00
213610001 NAV, Refusjon	12 020 443,00	10 062 712,00
213610002 KR, inntektsutjevning	17 752 326,00	16 569 638,00
213610003 Ressurskrevende tjenester	23 220 000,00	25 296 000,00
213640002 Momskompensasjon	14 344 189,00	15 956 111,00
213640003 Oppgjørskonto merverdiavgift	7 418 183,00	7 886 240,00
213640004 Skatteinntekter desember	9 546 836,65	1 749 299,15
213650306 Brann Ibestad kommune - §20-2	66 964,27	41 903,50
213650308 Brannsyn Kvæfjord - §20-2	712 475,64	1 302 850,79
213650318 Feiing Kvæfjord - §20-2	57 775,75	79 117,53
213650400 Barnevernsvakt Tjeldsund - §20-2	202 169,95	0,00
213650401 Barnevernsvakt Kvæfjord - §20-2	198 762,40	0,00
213650508 Gatelys Kvæfjord - §20-2	0,00	13 644,09
213650518 Kommunale veier Kvæfjord - §20-2	691 184,52	1 167 811,77
213650538 Vann Kvæfjord - §20-2	0,00	716 100,11
213650548 Avløp Kvæfjord - §20-2	0,00	111 595,31
213650558 Renovasjon Kvæfjord - §20-2	0,00	771 593,09
213650588 Kvæfjord kommune - investering §20-2	11 526 498,63	4 313 710,86
213650713 Krisesenter - Kvæfjord - §20-2	71 420,17	26 832,55
213650714 Krisesenter - Tjeldsund - §20-2	106 522,42	181 036,92
213650715 Krisesenter - Ibestad - §20-2	33 407,83	12 807,41
213650800 Innkjøpssamarbeid Kvæfjord kommune - §20-2	79 353,28	0,00
213650801 Innkjøpssamarbeid Lødingen kommune - §20-2	133 599,73	0,00
213890002 Avsetning tap på fordringer	-1 300 000,00	-2 500 670,53
213890003 Netpark klientkonto	299 320,00	350 398,00
213890210 K21 - 210 - SFO	163 631,60	0,00
213890350 K31 - 350 - BYGG- OG EIENDOMSTJENESTEN	1 438 436,53	235 695,00
213890400 K7 - 400-450 - DRIFT- OG UTBYGGINGSTJENESTEN	5 268 149,66	8 126 810,85
213890550 K22 - 550 - KULTURENHETEN	110 937,10	0,00

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
213890600 K41 - 600 - ENHET FOR HELSE OG MESTRING	238 980,40	834 602,23
213890700 K8 - 700-750 - DIVERSE FAKTURERING	9 676 433,60	3 312 384,77
213890800 K51 - 800 - AREAL- OG BYGGESAKSTJENESTEN	420 983,97	183 004,00
213890900 K62-920-Kommunale gebyrer/eiendomsskatt	11 676,78	9 811,89
216759100 K1 100-Refusjoner og tilskudd	3 048 790,85	10 011 635,10
216759200 K2-200-Barnehage	387 160,53	846 204,34
216759300 K3-300-Husleie	1 581 087,49	1 701 388,68
216759700 K4-Omsorgstjenester	4 500 490,99	16 854 391,94
216759850 K5-850-Areal- og byggesakstjenesten	311 966,95	685 827,12
216759900 K6-900-Kommunale gebyrer/eiendomsskatt	725 600,84	1 368 595,94
216999003 Hjelpekonto Avdrag sosiallån Felix	1 557 725,22	3 856 032,80
216999009 Hjelpekonto Motpost sosiallån Felix	-1 557 725,22	-3 856 032,80
2. Andre kortsiktige fordringer	15 886 897,30	16 342 707,51
213080090 Periodiseringskonto - inng. fakturaer	813 832,75	9 016 709,58
213080202 Oppretting lønn	417 574,70	310 039,65
213080203 Korr negativ lønn	167 973,48	67 968,18
213080301 Ørebalanse Enterprise fakturering/div	0,00	0,46
213080400 Kortsiktige fordringer mellom regnskapsår	14 487 516,37	6 947 989,64
3. Premieavvik	152 763 054,00	134 182 055,00
219550001 Premieavvik	144 924 271,00	127 670 841,00
219550002 Premieavvik PPT	425 922,00	0,00
219640001 Arbeidsgiveravgift av premieavvik	7 391 139,00	6 511 214,00
219640002 Arbeidsgiveravgift av premieavvik PPT	21 722,00	0,00
Sum eiendeler	8 352 684 126,31	7 978 265 674,29
EGENKAPITAL OG GJELD		
C. Egenkapital	1 988 509 322,56	1 623 455 306,61
I. Egenkapital drift	348 046 732,57	339 516 305,92
1. Disposisjonsfond	312 186 400,39	272 186 614,16
256080001 Disposisjonsfond	-236 253 901,81	-195 544 115,58
256080002 Motpost prinsippendring	-1 267 308,89	-1 267 308,89
256080003 Disposisjonsfond (Havbruksfondsmidler)	-74 665 189,69	-75 375 189,69
2. Bundne driftsfond	35 860 332,18	67 329 691,76
251080001 Sør-Troms IUA, kap. 19	-3 181 306,78	-3 305 160,49
251080101 Eldredagen	-33 991,93	-33 991,93
251080116 Negativ sos.kontakt/Digitalt tilbud	0,00	-125 000,00
251080161 Beintøft Bergseng skole	-6 478,37	-6 478,37
251080178 Piont of Views	-84 402,26	0,00
251080216 Kompetanseutv.tiltak Voksenoppl.	-130 000,00	0,00
251080278 Gave til studietur	-2 453,69	-86 300,00
251080302 Implement. Velferdsteknologi	0,00	-115 207,28

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
251080303 Regionale motorer for IKT-drift og digitalisering	-2 168 839,00	-1 000 000,00
251080378 Friby, stipend	-75 153,00	0,00
251080402 Kompetanseløftet eldre 2020	-517 100,00	-325 000,00
251081002 Gründerfond	-253 475,47	0,00
251081012 Viltfond	-327 020,05	-238 800,64
251081014 Boligtilskudd til etablering, startlån	-2 774 053,21	-4 669 979,21
251081030 Samiskopplæring i barnehager	-65 000,00	-33 126,29
251081076 Hålogalandsrådet - §27	-769 473,81	-838 730,78
251081084 Demensomsorgens ABC	-49 000,00	-145 000,00
251081086 Fagnettverk Huntington	-333 305,39	-466 159,87
251081104 Næringsfond	-1 720 494,74	-4 439 483,42
251081120 Digitale formidlingsmidler	0,00	-35 000,00
251081133 Samisk i barnehagen	0,00	-65 000,00
251081136 Samisk Språkoppl. Hagebyen	-29 250,00	0,00
251081137 Samisk Språkoppl. Froskedammen	-29 250,00	0,00
251081168 Den naturlige Skolesekken	-46 672,32	-46 672,32
251081184 Aktivitetstilbud motvirke ensomhet	-32 525,73	-70 000,00
251081277 Foreldrestøttende tiltak	0,00	-66 238,80
251081281 Utvikling webside Fagnettverk Huntington	-1 154 166,78	-1 154 166,78
251081284 Aktivitetstilbud og besøksvert	-399 437,97	-779 600,00
251081285 BPA	-101 985,00	-112 246,54
251081302 ERP	-370 031,00	-674 103,00
251081377 Et lag rundt eleven - PPT	0,00	-92 322,00
251081384 Komp.hevende tiltak lindrende behandling	-162 000,00	0,00
251081385 Kulturgruppen	-135 980,16	-139 931,44
251081402 GIFT	-928 573,34	-1 260 352,34
251081477 Fra skolefravær til skolenærvær	-96 613,65	-210 316,54
251081484 Aktivitetstiltak og besøksvert	-258 995,27	0,00
251081485 Aktivitetstiltak hjemmeboende	-50 398,75	-330 000,00
251081486 Ledergruppe Fagnettverk Huntigton	-279 100,93	-763 702,93
251081502 Kompetanse for kommunal beredskap	-370 314,00	-370 314,00
251081514 Prosjekt Totalforsvar	-400 000,00	-400 000,00
251081577 Foreldrestøttende tiltak ungdom	-164 381,51	0,00
251081586 Mitt Livs ABC	-11 700,00	-20 000,00
251081602 Etablering digitaliseringsnettverk	-1 110 000,00	0,00
251081614 Housing First	0,00	-1 132 964,47
251081686 Tiltakspakke for sårbare eldre	0,00	-75 077,60
251081702 Covid-19 Næringsstøtte	-2 206 000,00	0,00
251081704 Den kulturelle skolesekken	-132 798,89	-430 216,39
251081714 Covid-19 vedlikeholdstilskudd	0,00	-1 267 165,00
251081786 Testamentert gave	-87 687,48	-97 432,48
251081802 Ny modell helse-og oms.tj	-501 267,00	0,00
251081880 FACT-team	0,00	-228 198,00

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
251082104 Den kulturelle spaserstokken	-17 486,81	-37 681,96
251082918 Komp.tilskudd - KVP studietur	0,00	-24 816,38
251083318 Vi løfter i lag	-297 666,75	-987 340,63
251083418 Veien til øk. selvstendighet	-85 430,07	-600 000,00
251083617 Harstad krisesenter - gaver	-508 153,09	-519 845,92
251083619 Kommunalt læringsnettverk 2, barnevernet	-167 404,83	-224 777,78
251083719 Kommunalt læringsnettverk 3, barnevernet	-168 337,20	-169 914,54
251083919 Kommunalt læringsnettverk 4, barnevernet	-123 878,62	-1 701 934,19
251084018 Tilskudd til Ungdomsinnsats	-533 872,81	-515 226,00
251084019 Utv. og utprøv. av grunnmodell	-326 408,14	-163 827,00
251084118 Teambuilding veiledere for ungdom	-50 000,00	0,00
251084119 Kommunalt læringsnettverk 5, barnevernet	0,00	-390 000,00
251084219 Ressurstjeneste fosterhjem 2022	-1 575 000,00	0,00
251084319 Systematisk id/oppf. av utsatte barn	-950 000,00	0,00
251084417 Oppfølging av akuttmedisinforskrift	0,00	-57 944,58
251084504 Kompetanseløftet - pleie og omsorg	-1 053 131,34	-808 100,00
251084717 Nye helsesøster/fysioterapeut	-248 681,88	-399 431,33
251085317 Arv Fredlyveien 4	-37 584,45	-67 420,08
251085417 Læring og mestring	-199 372,55	-126 317,26
251085517 Folkehelseprogrammet	-1 958 986,25	-1 203 636,26
251085604 Thorheimfondet	-51 919,41	-51 441,01
251085617 Frisklivsentral	0,00	-137 872,14
251085717 Psykisk helsehjelp	0,00	-104 266,77
251085804 Bergsodden sykehjem - pianogave Eldrerådet	-14 657,02	-14 657,02
251085917 Styrking beh.tilbud rus og psykiatri	-600 000,00	0,00
251086017 Eldre ut på middag	-19 668,74	0,00
251086117 Sårbare eldre - aktivitetstiltak	-69 000,00	0,00
251086217 Allmenntilleggsmedisin - veileder LIS3	-162 545,70	0,00
251086304 Svømmeopplæring for nyankomne	-37 553,51	-37 553,51
251086317 Smittevern og oppf. rus og psykiatri	-98 179,62	0,00
251086804 Desentralisert komp.hev i grunnskole	-289 397,09	-312 569,16
251086904 Bedre læringsmiljø	-231 103,57	-231 103,57
251087704 Kompetansetiltak flyktninger	-87 930,91	-87 930,91
251087904 Skolebibliotek	0,00	-50 560,00
251088004 Komp.midler Sør-Troms region, barnehagesektor	-333 173,01	-470 836,41
251088104 Komp.midler Nettverk for samiske barnehager	0,00	-30 063,60
251088304 Samarbeidsmidler UIT	-333 900,00	-333 900,00
251088404 Dokumentasjon i pasientforløp	-263 000,00	-263 000,00
251088504 Interkommunalt velverdsteknologi	-10 512,33	-328 592,32
251088604 Kulturminneplan	-99 526,00	-100 000,00
251088804 Digital hjemmeundervisning	-650 352,00	-342 800,00

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
251088904 Fra samling av avvik til læring av avvik	-200 000,00	-200 000,00
251089004 Innkjøp læremidler Fagfornyelsen	0,00	-593 268,52
251089030 Vann: overskuddsfond	0,00	-11 544 000,00
251089040 Avløp. overskuddsfond	0,00	-14 425 035,00
251089050 Renovasjon: overskuddsfond	-2 072 759,00	-3 031 815,00
251089060 Slam: overskuddsfond	-254 518,00	-807 615,00
251089104 Samarb. prosjekt. Samhandling- Pasientsikkerhet	-111 564,00	-183 159,00
251089204 Samarbeidsforum	-17 000,00	0,00
3. Merforbruk i driftsregnskapet	0,00	0,00
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet	0,00	0,00
II. Egenkapital investering	15 762 407,65	23 040 029,03
1. Ubundet investeringsfond	13 847 584,67	12 828 084,67
253080002 Ubundet investeringsfond	-13 847 584,67	-12 828 084,67
2. Bundne investeringsfond	1 914 822,98	10 211 944,36
255080002 Covid-19 vedlikeholdstilskudd	0,00	-3 434 840,00
255080050 Tilfluktsrom	-432 949,73	-428 960,40
255080100 Frikjøp parkeringsplasser	-347 965,50	-5 727 965,50
255080150 Startlån	-847 988,46	-336 893,72
255080151 Tapsavsetning Startlån	-285 919,29	-283 284,74
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet	0,00	0,00
III. Annen egenkapital	1 624 700 182,34	1 260 898 971,66
1. Kapitalkonto	1 626 969 464,98	1 263 168 254,30
259900801 Kap.kto. sosiale utlån	-6 393 946,25	-7 721 672,35
259900802 Kap.kto. Husbanken -utlån	-216 900 567,23	-148 921 479,22
259900803 Kap.kto. Diverse utlån	-34 178 491,23	-34 633 845,21
259900804 Pensjonsmidler	-2 825 327 647,00	-2 785 499 668,00
259900805 Pensjonsforpliktelser	2 807 164 704,00	3 079 558 052,00
259900806 Beregn. a.avg. pensj.forpl.	-926 308,00	14 996 979,00
259900807 Kap.kto. sosiale utlån Felix -tap	4 351 568,91	4 047 251,75
259900808 Kap.kto eksterne lån	2 845 065 014,92	2 767 196 510,07
259900809 Person-/vare-/lastebiler	-20 013 858,56	-20 131 430,83
259900810 Anleggsmaskiner	-30 811 214,35	-34 923 060,74
259900811 Brannbiler	-11 509 974,20	-12 292 383,08
259900812 Maskiner/verktøy/inventar/utstyr	-64 115 280,30	-61 844 320,14
259900813 EDB-utstyr, kontormaskiner	-8 701 394,10	-16 002 328,59
259900814 Boliger	-217 613 342,87	-206 105 038,48
259900815 Skoler	-747 375 421,53	-738 565 159,80
259900816 Barnehager	-226 756 531,28	-233 892 010,32
259900817 Idrettshaller	-113 479 253,98	-114 943 217,58
259900818 Forretn.-/lager-adm.bygg	-159 959 705,02	-124 716 546,66
259900819 Sykehjem, oms.boliger m.v.	-477 415 045,49	-488 495 316,75

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
259900820 Kulturbygg	-53 521 418,30	-54 654 281,06
259900821 Brannstasjoner	-19 339 468,21	-18 691 589,63
259900822 VAR:tekn.anl/pumpepestasj/renseanl.	-264 708 907,18	-258 816 263,87
259900823 Ledningsnett (VA)	-610 911 853,05	-611 436 107,95
259900824 Veger	-489 221 182,58	-486 252 870,82
259900825 Parkeringsplasser, trafikklys	-27 605 247,16	-26 897 845,00
259900826 Tomter/tomtefelt	-234 940 703,65	-233 670 063,75
259900827 Egenkapitalinnskudd Pensjon	-322 802 397,00	-322 139 453,00
259900828 Aksjer Kommunal forretn.drift	-1 056 746,00	-1 056 746,00
259900829 Aksjer Selvst. kommuneforetak	-988 921,00	-1 288 421,00
259900830 Aksjer Selskaper med forr.virksomhet	-90 183 028,29	-78 583 028,29
259900831 Andeler i leil./oms.boliger	-6 792 899,00	-6 792 899,00
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift	-2 269 282,64	-2 269 282,64
258108001 Prinsippendring drift pr. 01.01.08	15 263 973,75	15 263 973,75
258108002 Endring regnskapsprinsipp drift	-12 994 691,11	-12 994 691,11
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering	0,00	0,00
D. Langsiktig gjeld	6 031 240 693,65	6 039 786 414,65
I. Lån	3 223 973 896,65	2 945 231 383,65
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	366 000 896,65	437 258 383,65
245200001 Leasing Societe generale - kontrakt 11319641	-93 918,00	-134 448,00
246199300 Innlån Husbanken ordinære	-3 206 465,00	-3 361 962,00
246199350 Innlån Husbanken formidlingslån	-253 408 922,65	-213 625 879,65
247209400 Innlån Kommunalbanken AS	-109 291 591,00	-220 136 094,00
2. Obligasjonslån	2 507 973 000,00	1 567 618 000,00
241080001 Ihendehaverobligasjonslån	-2 507 973 000,00	-1 567 618 000,00
3. Sertifikatlån	350 000 000,00	940 355 000,00
243080003 Sertifikatlån	-350 000 000,00	-940 355 000,00
II. Pensjonsforpliktelse	2 807 266 797,00	3 094 555 031,00
240550001 Pensjonsforpliktelser	-2 763 602 541,00	-3 028 369 803,00
240550002 Pensjonsforpliktelser PPT	-43 562 163,00	-51 188 249,00
240640001 Beregn. a.avg. pensj.forpliktelser	0,00	-14 188 676,00
240640002 Beregn. a.avg. pensj.forpliktelser PPT	-102 093,00	-808 303,00
E. Kortsiktig gjeld	332 934 110,10	315 023 953,03
I. Kortsiktig gjeld	332 934 110,10	315 023 953,03
1. Leverandørgjeld	93 205 735,54	91 170 945,46
232890001 Leverandørgjeld Utland	-137 517,58	-155 474,95
232890008 Leverandørgjeld Private (uten org.nr.)	-141 892,40	-4 155,13
232890009 Leverandørgjeld Ansatte	-36 050,00	37 141,66
235759001 Leverandørgjeld	-92 890 275,56	-91 048 457,04

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
2. Likviditetslån	0,00	0,00
3. Derivater	0,00	0,00
4. Annen kortsiktig gjeld	239 728 374,56	222 170 070,57
232080001 Interimskonto faktura/kreditnota	-3 450,00	0,00
232080060 Kortsiktig gjeld mellom regnskapsår	-8 954 873,42	-9 554 430,26
232080091 Estimert lønnsutgifter	-19 874 238,83	-16 183 394,45
232320002 DNB nor ASA - påløpte renter	-4 838 389,47	-1 092 764,00
232320003 Kommunalbanken - påløpte renter	-1 420 667,00	-6 311 525,00
232320004 Nordea - påløpte renter	-2 037 313,07	-1 959 094,00
232320006 Danske bank markets - påløpte renter	-3 471 370,85	-3 491 808,00
232395001 Husbanken, ordinær - påløpte renter	-12 376,00	-18 578,00
232395002 Husbanken, formidl. - påløpte renter	-652 635,00	-768 333,00
232640001 Påleggstrekk	-183 239,00	-182 951,00
232640002 Arbeidsgiveravgift	-10 371 403,20	-7 550 937,60
232640003 Forskuddstrekk	-46 778 324,47	-42 327 533,30
232640103 Avg.av pål.feriepenger 2020	0,00	-6 452 327,83
232640104 Avg.av pål.feriepenger 2021	-6 684 048,52	0,00
232650076 PPT - Tjeldsund kommune - §20-2	-224 000,00	-184 484,09
232650077 PPT - Skånland kommune - §20-2	0,00	-43 236,16
232650078 PPT - Gratangen kommune - §20-2	-47 000,00	-54 215,25
232650079 PPT - Ibestad kommune - §20-2	-49 000,00	-59 524,10
232650080 PPT - Kvæfjord kommune - §20-2	-148 000,00	-168 846,89
232650508 Gatelys Kvæfjord - §20-2	-26 425,09	0,00
232650538 Vann Kvæfjord - §20-2	-1 185 608,65	0,00
232650548 Avløp Kvæfjord - §20-2	-582 154,21	0,00
232650558 Renovasjon Kvæfjord - §20-2	-1 068 254,88	0,00
232650568 Slam Kvæfjord - §20-2	-58 511,15	-87 309,78
232650753 Øyeblikkelig hjelp KAD - Lødingen - §20-2	-76 247,00	0,00
232650754 Øyeblikkelig hjelp KAD - Kvæfjord - §20-2	-159 183,00	0,00
232650755 Øyeblikkelig hjelp KAD - Tjeldsund - §20-2	-58 857,00	0,00
232890005 Trekkeiere 2013	0,00	-3 937,00
232890006 Leietakere/depositum Bjarkøy	-4 000,00	-4 000,00
232890007 Forskuddsbetalte faktura	301 518,38	817 583,75
232890103 Avs. feriepenge 2020	0,00	-126 516 326,10
232890104 Avs. feriepenge 2021	-131 059 724,62	0,00
235759015 Trekkeiere	-598,51	27 901,49
5. Premieavvik	0,00	1 682 937,00
239080001 Premieavvik PPT	0,00	-1 601 272,00
239640001 Arbeidsavgift av Premieavvik PPT	0,00	-81 665,00
Sum egenkapital og gjeld	8 352 684 126,31	7 978 265 674,29
F. Memoriakonti	0,00	0,00
I. Ubrukte lånemidler	-378 908 881,73	-178 034 873,58
291003201 Ubrukte lånemidler	363 411 352,29	133 830 204,39

	Regnskap 2021	Regnskap 2020
291003951 Startlån	15 497 529,44	44 204 669,19
II. Andre memoriakonti	-121 235 660,85	-7 607 928,48
292005501 Premiefond HKP	97 292 375,00	2 482 935,00
292005502 Premiefond KLP	12 642 987,00	18 119,00
292006495 Justering momskomp - Servicebygg Gressholman	314 242,60	0,00
292006496 Justering momskomp - Stikkveien 7	3 071 422,59	3 455 350,42
292006497 Justering mva - Øvre Ruggevik del 1 og 2	615 584,51	829 425,02
292006498 Justering momskomp - Øvre Ruggevik del 1 og 2	750 800,15	970 904,04
292006499 Justering momskomp - Seljestadhallen	0,00	296 253,00
292006504 Underskudd Feiing	372 053,00	-440 165,00
292006505 Underskudd vann	5 318 448,00	0,00
292006506 Underskudd avløp	857 748,00	0,00
293009050 K99 Langtidsovervåking	0,00	-4 893,00
III. Motkonto for memoriakontiene	-500 144 542,58	-185 642 802,06
299990800 Motkonto -avskr.krav	0,00	4 893,00
299990801 Motkonto .UBL formidlingslån	-15 497 529,44	910 423 677,75
299990802 Motkonto -UBL investeringer	-363 411 352,29	-1 088 458 551,33
299990803 Motkonto - fordring Selvkost	-6 548 249,00	440 165,00
299990808 Motkonto Justering MVA/kompensasjon	-4 752 049,85	-5 551 932,48
299999809 Motkonto premiefond HKP/KLP	-109 935 362,00	-2 501 054,00

Harstad kommune
Attraktiv hele livet

Årsrapport 2021

Foto: Øyvind Arvola

Innhold

1. Kommunedirektørens innledning	3
2. Økonomi – kommuneregnskapet	5
3. Organisasjon/personell	28
4. Digitalisering	35
5. Samfunn	37
5.0. Oppfølging av kommuneplanen	37
5.1. Befolkningen i tall	37
5.2. Samfunns-, by- og næringsutvikling	42
5.3. Folkehelse	47
6. Resultater på tjenesteområdene	50
6.1 Tjeneste/brukere	50
6.2 Barnehage	51
6.3 Grunnskole og skolefritidsordning	59
6.4 PPT	69
6.5 Integrering	71
6.6 Helse- og omsorgstjenesten	75
6.7 Sosiale tjenester i arbeids og velferdsforvaltningen	81
6.8 Barnevern	84
6.9 Vann, avløp og renovasjon	88
6.12 Klima og miljø	93
6.12 Kultur og idrett	96
6.13 Kirke, tros- og livssynssamfunn	102
6.14 Samferdsel og parkering	103
6.15 Brann og ulykkesvern	107
6.16 Kommunal eiendomsdrift	109
7. Styringssystem	114
8. Kommunens eierskap	116

Årsrapport pr. 31.03.2022

1. Kommunedirektørens innledning

Harstad er i positiv utvikling. Folketallet økte med 66 innbyggere, og var ved utgangen av 2021 på 24 804.

Harstadregionen er inne i en periode med historisk høy bygge- og anleggsaktivitet. Forsvarets investeringer på Evenes, fornying av Hvedingkvartalet, bygging av nytt hotell, utvikling av Larsneset og flere boligprosjekter er under oppføring. I årene som kommer skal Harstadpakken ferdigstilles, fylkeskommunen skal bygge ny videregående skole, kommunen skal bygge blant annet helsehus og ny skole på Mustaparta samt at Rødskjær nærings- og havneområde skal utvikles. Disse investeringene er med på å gjøre byen og regionen mer attraktiv, og gir gode forutsetninger for fortsatt vekst.

Kommunens drift har vært preget av Covid-19 pandemien gjennom hele 2021. Tiltaksnivået både for kommunal drift og samfunnslivet har vært påvirket av flere lokale smitteutbrudd, men også av nasjonale bestemmelser. Gjennom pandemien har vi sett at sykefraværet i Harstad kommune, i likhet med i kommunal sektor og i øvrig arbeidsliv, har økt. Det er gjort en stor innsats av mange for å sikre leveransen av kommunale tjenester og slik at brukerne i minst mulig grad skulle bli skadelidende.

Harstad kommunes regnskap viser et netto driftsresultat på 32,7 millioner kroner. Det er mer enn 100 millioner kroner bedre enn budsjettet. Korrigert for netto bruk av bundne fond blir netto driftsresultatet på 64 millioner kroner. Det korrigerede resultatet er disponert med at 24 millioner kroner er overført til investeringsregnskapet som delfinansiering av investeringer og 40 millioner kroner går til styrking av disposisjonsfond. Driften på tjenesteområdene viser et merforbruk på 29 millioner kroner. De fleste av tjenestene drifter med små avvik i forhold til budsjett, og flere bedre enn budsjettet. Unntaket er Helse og omsorg som hadde et merforbruk på 35,5 millioner kroner.

Resultatet for 2021 er godt sammenlignet med budsjett. Det er likevel verdt å minne om at kommunesektoren i 2021 leverer gode resultater. Dette som følge av en skatteinngang på landsbasis som ble vesentlig høyere enn lagt til grunn i statsbudsjettet og revidert.

Investeringsregnskapet er gjort opp i balanse. I 2021 ble det investert for 184 millioner kroner. Den langsiktige gjelden var ved utgangen av 2021 på 3,224 milliarder kroner og beholdningen av ubrukte lånemidler på 379 millioner kroner. Kommunens beholdning av frie fond er nå på 326 millioner kroner, fordelt med 312 millioner på disposisjonsfond og 14 millioner på ubundet investeringsfond.

Ved utgangen av 2021 hadde Harstad kommune 1 844,1 årsverk, mot 1 811,8 årsverk ved inngangen til året. Årsverkene fordeler seg med 791,6 årsverk (42,9 % av totalt antall årsverk) i helse og omsorg, 400,3 årsverk (21,7 %) i skolen, 215,3 årsverk (11,7 %) i barnehagene, 219,5 årsverk (11,9 %) i tekniske enheter og 217,3 (11,8 %) i øvrige enheter. Helse og omsorg har økt med 24,8 årsverk. De fleste av disse er knyttet til overtakelsen av private legesenter. Videre er det en økning i barnehagene på 8,9 årsverk. Disse er knyttet til vedtak om spesialundervisning og barn med nedsatt funksjonsevne. Sykefraværet i 2021 var på 10,1 %. Det er høyere enn i 2020 da sykefraværet var på 9,1 %.

Selv om driften går med overskudd, er marginene i driften små. Det må tas med i betraktningen at kommunesektoren i 2021 har hatt svært høye engangsinntekter som følge av langt høyere skatteinngang enn prognosert og at rentenivået har vært på et historisk lavt nivå. Nå går vi inn i en periode med stigende rentenivå, store investeringsprosjekter som skal realiseres og en demografisk utvikling som gjør at bevilgningene til helse og omsorg må økes. I denne fasen blir det avgjørende viktig med god økonomistyring. Arbeidet med å få forbruket i helse og omsorg i samsvar med budsjetttrammene blir viktig. I tillegg må vedtatte bemanningsreduksjoner i øvrig virksomhet gjennomføres. Disse er en forutsetning for de vedtatte investeringene og satsingene i driften.

En trygghet i økonomien, men som ikke må bli noen sovepute, er den forholdsvis solide beholdningen på disposisjonsfond. Det høye gjeldsnivået og et marginalt netto driftsresultat gjør at Harstad kommune er avhengig av å ha solide fondsavsetninger.

Takk til ansatte, verneombud, tillitsvalgte og folkevalgte for viktige bidrag og godt samarbeid i et

krevede år.

Hugo Thode Hansen
Kommunedirektør

Årsrapport per 31.03.2022

2. Økonomi – kommuneregnskapet

Innledning

Kommuneloven med tilhørende forskrifter legger premissene for utformingen av både regnskapet og årsberetningen.

Økonomiske nøkkeltall

I dette kapittelet presenteres nøkkeltall, og det vises til kommunestyrets vedtatte strategi for økonomisk balanse. Noen nøkkeltall er mer viktige enn andre, og særlig tre nøkkeltall er vektlagt og ses i sammenheng. Det er *Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (både ordinær og korrigert for netto bruk av bundne fond)*, *Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter samt Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter*.

Sammenhengen mellom disse er viktige. En kommune med høy gjeld og små reserver må skape bedre driftsresultater enn en kommune med lav gjeld og store reserver. Harstad kommune har høy gjeld, men et relativt bra opparbeidet disposisjonsfond. Dette gjør at kommunen er sårbar for renteøkninger, men reservene gjør at kommunen vil ha tid til omstillinger uten at det er nødvendig å gjøre drastiske grep over natta om rentene skulle øke eller driftsresultatet skulle bli negativt.

Internkontroll - økonomi

Arbeidet med internkontroll er beskrevet flere steder, bl.a i kapittel 3, 4 og 6. Beskrivelsen her omhandler økonomiområdet.

I 2021 har kommunedirektøren gjennomført tiltak slik:

- Periodevis budsjettkontroll av enheter med særlig fokus på enheter som etter risikovurdering vil kunne ende opp med merforbruk.
- Fokus på kontroll av lønnsdata før lønnskjøring
- Fokus på god fakturakontroll
- Fokus på kontrollsteg i forhold til inngående og utgående faktura samt øvrige bilag.
- Fokus på systemkontroll i økonomi og fagsystemer
- Fokus på forebygging av risiko for mislighold og korrupsjon

Prioriterte områder for internkontroll i 2022 er:

- Økt fokus på risiko for korrupsjon og mislighold.
- Gjennomgang av rutiner innenfor omsetning og avgiftsområdet
- Bygge god systemkontroll og rutiner i

forbindelse med innføring av nytt ERP-system

- Økt fokus på økonomiopplæring av ansatte

Tilsyn - økonomi

I løpet av 2021 har det vært følgende statlige tilsyn innen økonomiområdet:

- Kontroll av lønnsområdet for 2019
  - o Ingen avvik funnet
- Kontroll av momskompensasjon for 3.termin
  - o Resultat foreligger i 2022. Mindre avvik hvor rutiner nå er endret for å lukke disse.

Kommunestyrets premisser

Eventuelle avvik i kommunestyrets premisser for bevilgingene vil i hovedsak kommenteres under de enkelte tjenesteområder.

Også i 2021 har Covid-19 medført en del omprioriteringer og ekstra bruk av ressurser. Dette har vært kommunisert til kommunestyret bl.a i tertialrapportene og kommunestyret har også fattet de nødvendige vedtak med hensyn til bevilgninger.

Kommunestyret vedtok i budsjett 2021 å avsette 5 millioner kroner til oppgradering av Kanebogen skole og Rødskolen på Seljestad. Sanitæranlegg må prioriteres.

Sanitærforholdene ved Kanebogen skole er oppgradert. På Rødskolen er det utført brannteknisk oppgradering etter brannrapport. Det foreligger et politisk vedtak på å vurdere tilbygg på den nye delen av Seljestad barneskole som erstatning for Rødskolen. Det er derfor nødvendig å avvente ytterligere investering i Rødskolebygget i påvente av nødvendige utredninger og avklaringer. Det anses dermed ikke som noe brudd på kommunestyrets premisser for budsjettet at det ikke er brukt hele bevilgningen i 2021.

I utgangspunktet ville et merforbruk av den størrelsen som er innen Helse- og omsorg kunne betraktes som et brudd på kommunestyrets premisser. Kommunestyret er imidlertid orientert om dette og har vedtatt strategi for drift i balanse som innebærer at det er gitt rom for en gradvis reduksjon av utgiftene til drift i balanse innen utgangen av 2022.

Kommunestyret har vedtatt opptak av lån på 50 mill kroner årlig i Husbanken til utlån til

personer som har hatt langvarige problem med å komme inn på boligmarkedet. Over flere år har Harstad kommunes utlån vært lavere enn 50 mill med den konsekvens at kommunen ved årets slutt i 2020 hadde ubrukte lånemidler som kommunestyret hadde vedtatt skulle brukes til startlån. Som beskrevet i årsberetningen for 2020 så betyr ubrukte lånemidler ved utgangen av 2020 at utgifter som skulle vært i 2020 vil komme i 2021 i stedet. I 2021 har utlånsaktiviteten tatt seg opp og resultert i at i tillegg til de vedtatte 50 mill kroner for 2021 så er det også lånt ut store deler av de ubrukte lånemidlene, som var vedtatt brukt tidligere år.

I henhold til budsjettforskriften skal bruk av lånemidler ikke være høyere enn fastsatt i årsbudsjettet. Det korrekte ville derfor vært å fremme sak for kommunestyret om å justere budsjett for bruk av lån til startlån i 2021, finansiert av ubrukte lånemidler.

Kommunedirektøren anser imidlertid at bruk av ubrukte lånemidler til startlån har vært i tråd med kommunestyrets premisser.

Kommunedirektøren vil sørge for å endre rutinene slik at kommunestyret fra 2022 får

anledning til å vedta økt bruk av lån til videreutlån, finansiert av ubrukte lånemidler fra tidligere år.

I stort mener kommunedirektøren at det ikke foreligger noen vesentlige brudd med kommunestyrets premisser for hva bevilgningene skal brukes til.

Regnskapet

Det kommunale regnskapet føres etter anordningsprinsippet. Det vil si at regnskapsføringen skal foretas det året varer/tjenester er mottatt/levert.

Kommunens regnskap består av 3 hoveddeler:

I **driftsregnskapet** føres løpende inntekter og utgifter. Driftsregnskapet belastes med låneavdrag for investeringene og ikke avskrivninger. Avskrivningene føres i regnskapet for å synliggjøre kapitalslitasjen, og dermed f.eks kunne sammenligne med avdragene. Avskrivningene påvirker kun brutto driftsresultat, og ikke netto driftsresultat siden det føres en motpost til avskrivningene.

I **investeringsregnskapet** føres tiltak av investeringsmessig karakter, dvs anskaffelser til varig eie og bruk av vesentlig verdi, salg av varige driftsmidler, vederlag/kompensasjon for tap av anleggsmidler, salg av finansielle anleggsmidler, annen inntekt av investeringsmessig karakter.

Balanseregnskapet viser eiendelene som likvider, fordringer, anleggsmidler (investeringer), og hvordan disse er finansiert i form av gjeld og egenkapital.

Interkommunale samarbeid etter kommunelovens kapittel 18 (Hålogalandsrådet), kapittel 19 (Sør-Troms interkommunale utvalg mot akutt forurensing), og kapittel 20; PPT, Harstad krisesenter, Kommunalt akutt døgntilbud (KAD), Barnevernsvakt, Innkjøpsamarbeid, Landbruksforvaltning, Kvæfjord brann og feietjenester, Kvæfjord kommunaltekniske tjenester, Ibestad brann og feietjenester, samt IKT-samarbeid.

Disse er med som en del av Harstad kommunes regnskap pga at Harstad er vertskommune. Det vises til årsregnskapet og note 14.

Harstad kommune har i henhold til kommuneloven også har avlagt et **konsolidert regnskap** for Harstad kommune som juridisk enhet, dvs at Harstad Havn KF sine tall er kommet i tillegg.

Konserntallene i KOSTRA vil i tillegg til Harstad kommune sitt konsoliderte regnskap også inneholde tall for kommunens andel av Interkommunale Selskap; (Hålogaland

ressurselskap IKS, KomRevNord IKS og K-Sekretariatet IKS)

Oppsummering 2021 og veien videre

Harstad kommunes regnskap viser et netto driftsresultat på 32,7 mill kroner, noe som er 1,3% av brutto driftsinntekter (1,5% for det konsoliderte regnskapet og 1,6% for konsernregnskapet).

Årsoppgjørdisposisjonene viser at netto avsetning til disposisjonsfond er 40,0 mill kr. Selvkostområdene er gjort opp mot fond. Vann har et akkumulert underskudd på 5,3 mill kroner, avløp kr 857 748,- og feiing kr 372 053,- per 31.12.2021.

Balansen viser at kommunen har en langsiktig gjeld på 3,22 mrd kroner, noe som er 130% av brutto driftsinntekter. Dette er vesentlig mer enn sammenlignbare kommuner. Selv om kommunen bare betaler minimumsavdrag så utgjør avdragene 4,5% av brutto driftsinntekter.

Balansen viser et akkumulert premieavvik på 152,8 mill kr som skal amortiseres (utgiftsføres) i sin helhet i driftsregnskapet over de neste 7 år. I tråd med strategi for fortsatt økonomisk balanse er det budsjettert med at premieavvik/amortisering årlig ikke skal gi resultat effekt, men heller gjøres opp mot disposisjonsfond for at svingningene ikke skal påvirke driften årlig.

Kommunedirektøren er bekymret over den stigende gjeldsbelastningen for Harstad kommune som dette systemet akkumulerer over tid. Dette er også et systemproblem for andre kommuner.

Det er flere forhold som er bekymringsfulle og som utgjør en finansiell risiko for Harstad kommune:

- Høyt driftsnivå
- Svært høyt investeringsnivå og økende langsiktig gjeld
- Bare minimumsavdrag av langsiktig gjeld
- Høyt akkumulert premieavvik
- Demografiske utfordringer
- Forsinket vedlikehold og miljøforpliktelser

KOSTRA

De ureviderte KOSTRA-tallene for 2021 er publisert og viser konserntall for kommuner og kommunegrupper.

Harstad er fra 2020 i kommunegruppe 9, som består av alle kommuner med innbyggertall mellom 20 000 og 30 000 innbyggere. Gruppen består av 27 kommuner, deriblant Rana, Alta og Narvik som de andre Nord-Norske kommunene i gruppa. Kommunegruppen inneholder veldig sammenlignbare kommuner slik at gjennomsnittet for gruppen er en dekkende størrelse å sammenligne med.

Harstad kommune har vesentlig høyere utgifter enn kommunegruppe 9 innenfor Helse- og omsorgssektoren. Det betyr at vi har veldig mye høyere utgifter enn de kommunene i kommunegruppa som har lavest utgifter.

Innen Helse og omsorgssektoren har Harstad kommune 752 mill. kroner i netto driftsutgifter (640 i 2020). Dette utgjør kr 592 406,- per innbygger 80 år og over (523 348,- i 2020), en økning på 13,2% fra 2020. Gruppe 9 har tilsvarende kr 553 420,- per innbygger, en økning på 11,3% fra 2020.

I Harstad har gruppen over 80 år har økt med 47 personer fra 2020 til 2021. Det er en økning på 3,8% mens tilsvarende økning i

gruppe 9 er 2,5%.

Dette medfører at Harstad i 2021 brukte ca 49,5 mill kroner (32 i 2020) mer i netto driftsutgifter enn om vi hadde hatt samme utgifter som gjennomsnittet i gruppe 9 sett i forhold til antall innbyggere 80 år og over.

Ser vi på netto driftsutgifter per totalt antall innbygger i kommunen så viser tallene at Harstad har økt sine utgifter innenfor Helse og omsorg med 17,2% fra 2020 til 2021, mens tilsvarende økning i gruppe 9 var 13,3%. Det medfører at Harstad bruker 135,4 mill kroner (96,9 i 2020) mer i netto driftsutgifter enn om vi hadde hatt samme utgifter som gjennomsnittet i gruppe 9.

Hovedforskjellen på når man ser på utgiftene per innbygger og per innbygger over 80 år, er at Harstad kommune har en større andel innbyggere over 80 år (5,1%), enn gruppe 9 (4,5%).

Andre områder hvor Harstad kommune har høyere netto driftsutgifter per innbygger enn kommunegruppe 9 er; eiendomsforvaltning, kultursektoren, brann og ulykkesvern, politikk samt næringsforvaltning. Til sammen bruker Harstad kommune ca. 58 mill kroner mer på alle disse områdene enn om vi hadde hatt samme utgifter per innbygger som gjennomsnittet i Gruppe 9.

Netto driftsresultat

I hht kommunelovens § 14-1 skal kommunen forvalte økonomien slik at den økonomiske handlevnen blir ivaretatt over tid.

Et viktig nøkkeltall som er med på å vise om kommunelovens krav er oppfylt, er netto driftsresultat.

Driftsresultatet skal være tilstrekkelig til å dekke renter og avdrag på lån samt nødvendige avsetninger.

Netto driftsresultat (etter utbytte, renter og avdrag på lån) ble 32,7 millioner kroner for Harstad kommune i 2021 (40,9 mill for konsern). Anbefalingen er et netto driftsresultat på minimum 1,75% av driftsinntektene. I strategi for fortsatt økonomisk balanse er det vedtatt et mål om et netto driftsresultat i Harstad kommune på minimum 2%.

Netto driftsresultat i prosent av

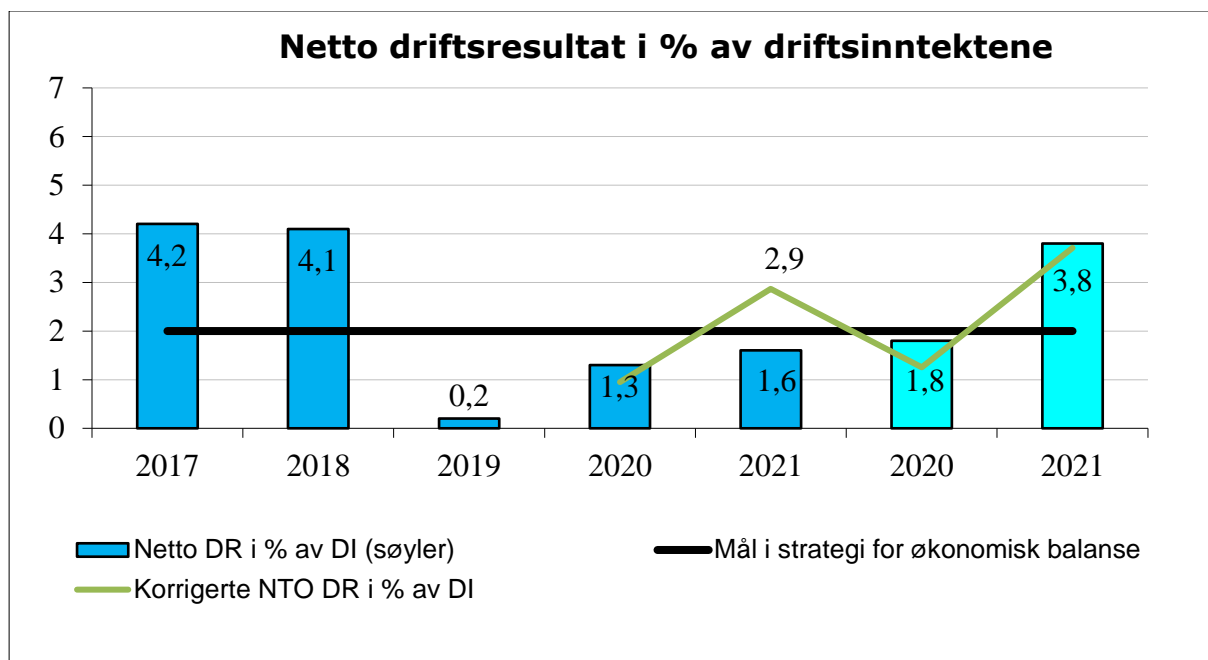
driftsinntektene ble i Harstad 1,3% i 2021 (1,6% for Harstad kommune som konsern).

For kommunene i gruppe 9 ble driftsresultatet for konsern på 3,8% i 2021.

Grafen viser positive netto driftsresultat i hele perioden, men de to siste årene lavere enn kommunestyrets vedtatte mål på 2%.

Et mer korrekt nøkkeltall er korrigert netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, hvor driftsresultatet er korrigert for netto bruk av bundne fond. Bruk av bundne fond erstatter driftsinntekter som finansiering og genererer høyere driftsutgifter.

Harstad kommunes korrigerte netto driftsresultat var i 2021 på 2,9% men det for gruppe 9 var 3,7%.

I økonomiplan 2022-2025 er det budsjettert med følgende netto driftsresultat i % av driftsinntektene:

	2022	2023	2024	2025
NTO DR i % av DI	0%	0,5%	0,8%	0%

Dette er lavere enn vedtatt strategi, men kommunens reserver gjør at dette kan forsvares på kort sikt.

Driftsregnskapet

Det vises til årsregnskapet for de obligatoriske oversiktene i hht budsjett og regnskapsforskriftene; *Bevilgningsoversikt*

drift (§ 5-4, 1.ledd), *Oppstilling til bevilgningsoversikt drift* (§ 5-4, 2.ledd) og *Økonomisk oversikt etter art – drift* (§ 5-6).

Resultatmål: God økonomistyring og budsjett disiplin

Indikator: Regnskap = budsjett

Kommunestyret har vedtatt netto budsjett per tjenesteområde. Driften innenfor de enkelte tjenesteområdene vurderes derfor opp mot vedtatt netto budsjett, og ikke innenfor de enkelte inntekts- og utgiftsarter.

Merinntekter har i hovedsak motpost på utgiftssiden og avvik kan fremkomme hvis det ikke i tilstrekkelig grad er foretatt tilsvarende balanserte budsjettendringer. Tjenesteområdene styrer etter netto driftsrammer og kan i hovedsak omdisponere midler etter behov innenfor det enkelte tjenesteområdets budsjettfullmakter. I dette avsnittet vil bare hovedavvikene bli kommentert.

Driftsinntektene ble på 2 477 millioner kroner. Dette er 127,2 mill. mer enn budsjettert (5,4%) og en økning fra 2020 på 6,3%. Den største merinntekten er frie inntekter (skatt og rammetilskudd) med 70,2 mill.

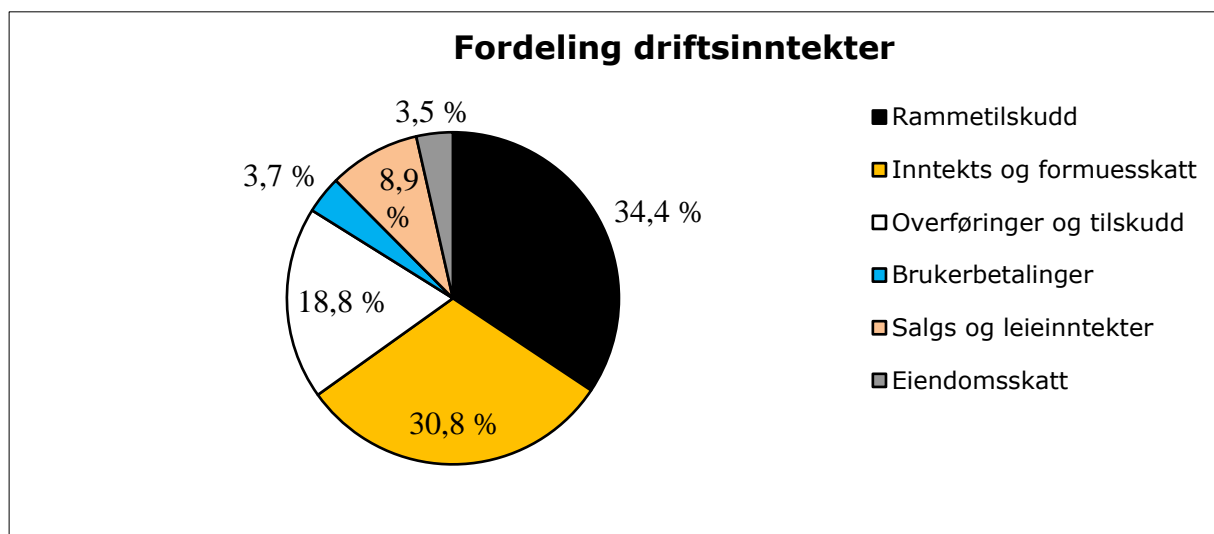
Overføringer og tilskudd fra andre har 49,9 mill i merinntekter hvorav refusjon fra andre kommuner utgjør 19,7 mill kroner, refusjon fra staten 15,6 mill kroner og refusjon

sykelønn 5,1 mill kroner.

Merinntekter fra refusjon fra andre må ses i sammenheng med mindreinntekter på 9,2 mill kroner på salgs- og leieinntekter ved at det er budsjettert på feil inntektsart. Ellers er hovedårsaken til merinntekter på refusjon fra andre; momskompensasjon samt investeringer i kommunesamarbeid kommunalteknisk med Kvæfjord. Merinntektene fra refusjon fra staten skyldes i hovedsak øremerkede tilskuddsmidler som ikke er budsjettert.

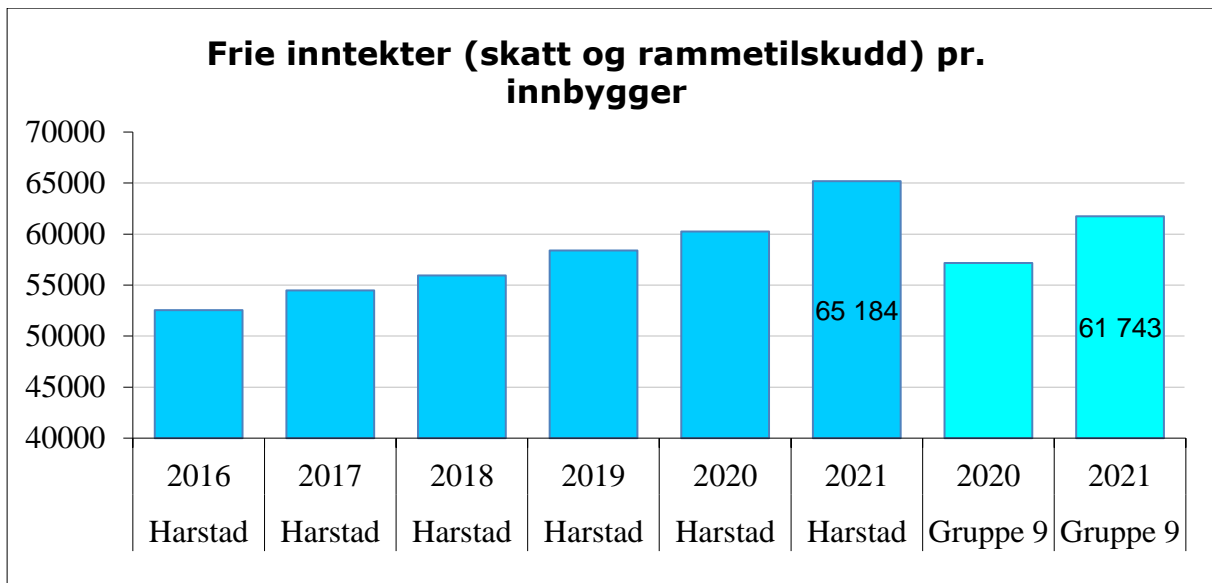
Driftsutgiftene ble på 2 455 millioner kroner. Dette er 23,8 millioner mer enn budsjettert (1,0%) og en økning fra 2020 på 6,7%. Størst avvik er det på sosiale utgifter 41 mill (17,3%) som skyldes det positive premieavviket. Deretter kommer kjøp av varer og tjenester -61,7 mill (-9,6%). Av dette er 11,7 mill utskrivningsklare pasienter og 19,4 mill resten av helse og omsorg. Selvkost 9,4 mill og 8 mill investeringer på kommunalteknisk område Kvæfjord som er finansiert av Kvæfjord kommune. Avskrivningene er 8 mill lavere enn budsjettert (5,4%).

Inntektsutvikling

Skatt og rammetilskudd utgjør 65,2% av kommunens inntekter i 2021 mot 64,0% i 2020. Overføringer og tilskudd utgjør 18,8%,

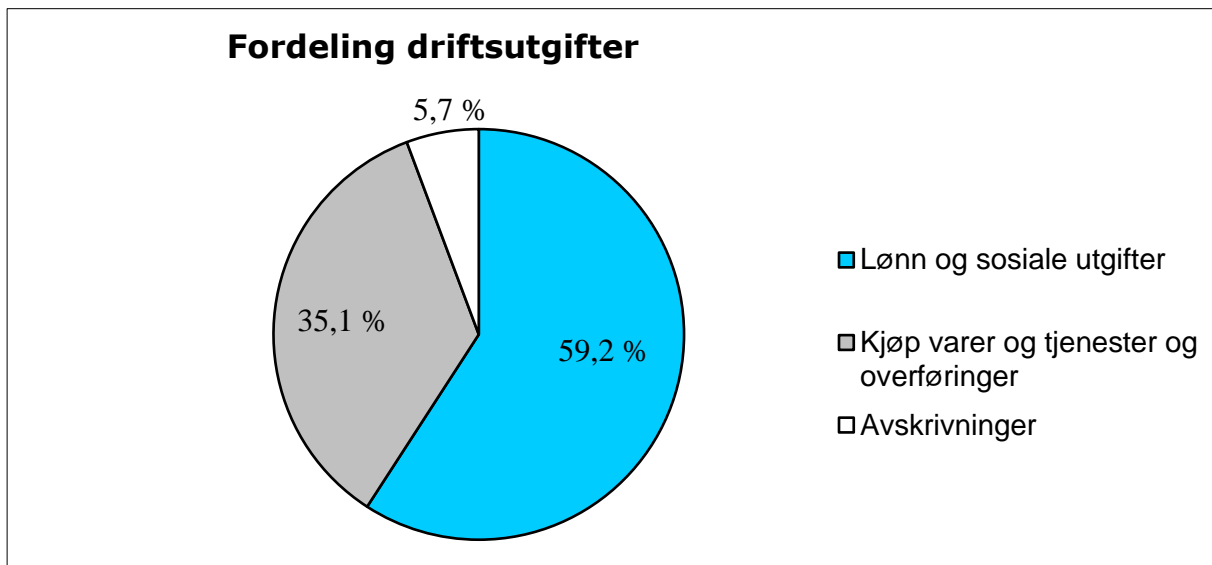
salgs og leieinntekter 8,9%, brukerbetalinger 3,7% og eiendomsskatt 3,5%

Harstad har mer frie inntekter pr innbygger enn gruppe 9. Dette utgjør 85 mill. kroner for Harstad sett i forhold til gjennomsnittet i

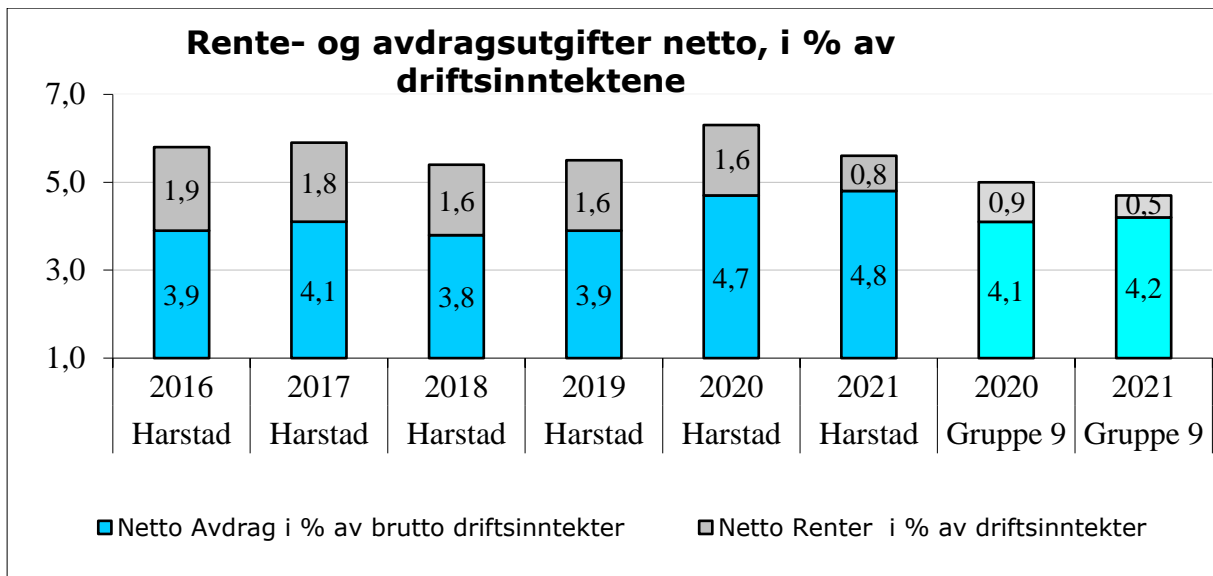
gruppe 9. Hovedårsaken er Nord-Norge tilskuddet som utgjorde 88,2 mill. kroner (86,3 i 2020) for Harstad kommune.

Utgiftsutvikling

Størsteparten av kommunens utgifter er lønn og sosiale utgifter på 59,2% (61,8% i 2020). De resterende driftsutgiftene utgjør 35,1% (32,5% i 2020) mens avskrivningene utgjør 5,7% som i 2020. Mye av økningen i de

resterende driftsutgiftene skyldes engangsutgifter i forbindelse med covid-19.

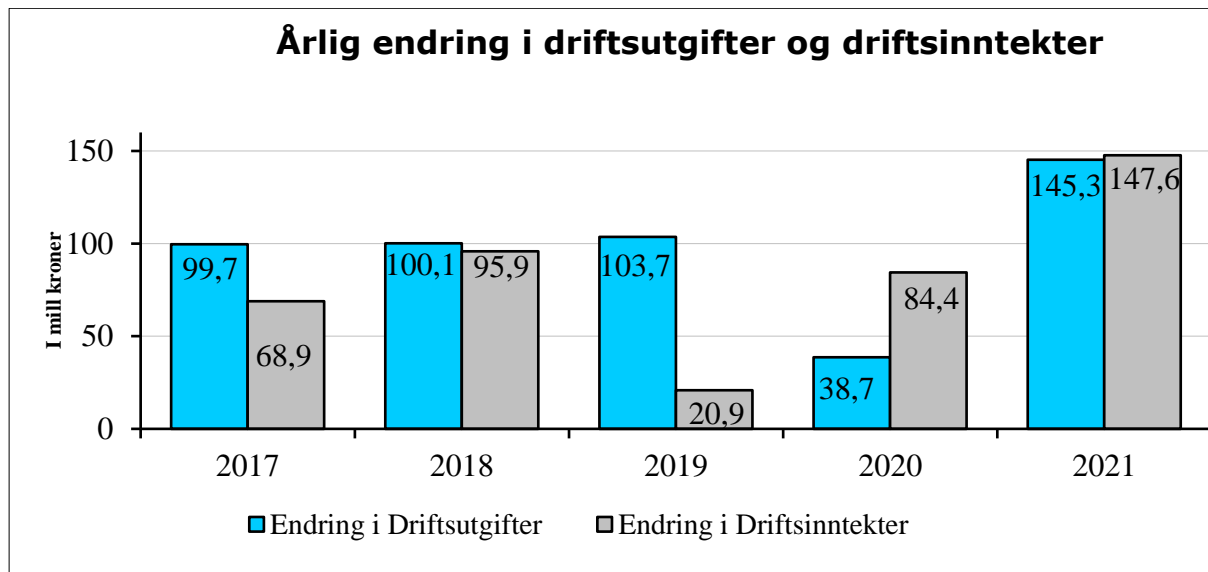
Netto rente- og avdragsutgifter er brutto rente- og avdragsutgifter korrigert for renteinntekter, utbytte og eieruttak. Netto rente- og avdragsutgifter legger til sammen beslag på 5,6% av kommunens driftsinntekter.

Harstad kommune har netto renteutgifter på 0,8 %, mens gruppe 9 har en netto renteutgifter på 0,5% av brutto driftsinntekter. Dette indikerer at kommunene i gruppe 9 både har mindre renteutgifter som følge av betydelig mindre langsiktig gjeld, men kanskje også at de sannsynligvis mottar en større andel i renteinntekter, utbytte eller eieruttak enn

Harstad kommune gjør. Størrelsen på utbyttet fra Hålogaland Kraft Holding AS vil påvirke Harstad kommunes netto renteutgift i tillegg til rentenivået.

Harstad kommune har netto avdragsutgifter på 4,8 %, mens gruppe 9 har en netto avdragsutgifter på 4,2% av brutto driftsinntekter. Harstad betaler kun minimumsavdrag og større andel avdrag henger derfor sammen med at Harstad har en langsiktig gjeld som er betydelig høyere enn gruppe 9 (se under kommentarer til balansen).

Kommunens økonomiske utvikling og situasjon

Grafikken viser sum årlig endring i driftsutgifter (eksklusiv avskrivninger) og driftsinntekter i perioden. (tom 2019 er det korrigert for *fordelte utgifter* for å få sammenlignbare tall med 2020 og 2021)

Kommunen har hatt en vekst i driftsinntektene på 147,6 millioner kroner, mens veksten i driftsutgiftene er på 145,3 millioner kroner.

Det all vesentlige av økningen i inntektene skyldes økte frie inntekter som følge av høy skatteinngang på landsbasis samt økt rammetilskudd for å finansiere kommunens merutgifter til covid-19 i tillegg til støtte til næringslivet. Økningen ville vært større hvis kommunen ikke hadde finansiert deler av driften innen vann og avløp med bundne fond.

En del av økningen i driftsutgiftene skyldes merutgifter til covid-19 samt viderefremføring av støtte til næringslivet. Det har imidlertid vært en større økning enn ønskelig når det gjelder andre driftsutgifter enn lønn, selv om noe av økningen skyldes økte driftsutgifter innen vann og avløp for å få brukt opp fondsmidler.

Det er positivt at veksten i driftsinntektene er høyere enn realveksten i driftsutgiftene selv om avstanden er mindre enn i 2020. Det er viktig fremover å redusere driftsutgiftene for å sikre at veksten i driftsinntektene årlig fortsetter å bli høyere enn veksten i driftsutgiftene.

Pensjon og premieavvik

Kommunen har kollektiv pensjonsordning i Harstad kommunale pensjonskasse (HKP), Kommunal Landpensjonskasse (KLP) for sykepleiere og Statens Pensjonskasse (SPK) for lærere.

Kommunens pensjonspremie er påvirket av de priser våre pensjonsleverandører krever. Den aktuariat beregnede pensjonskostnaden er avhengig av de økonomiske forutsetninger som er bestemt av sentrale myndigheter. Forutsetningene er blant annet dødelighet, uførhet, lønnsvekst, avkastning og diskonteringsrente.

Regnskapsmessige effekter av ny offentlig tjenstepensjon fra 2021 er innarbeidet i beregningene for 2021.

Den betalte pensjonspremie blir utgiftsført, men det skal i tillegg beregnes en korreksjonspost til utgiftsføringen (premieavvik). Premieavviket er forskjellen mellom den betalte pensjonspremie og en aktuariat beregnet pensjonskostnad. De fleste årene har den betalte pensjonspremien vært større enn den aktuariat beregnede pensjonskostnaden, noe som har medført et positivt premieavvik. Et positivt premieavvik betyr at kommunen har betalt mer i pensjonspremie enn det som er utgiftsført som pensjonskostnad i regnskapet. Differansen (premieavviket) skal utgiftsføres (amortiseres) i regnskapet over de neste 7 årene.

Pensjonsregnskapet er gjort opp i henhold til

de forutsetninger som er bekjentgjort av Kommunal- og regionaldepartementet og en generell konsensus blant pensjonsleverandørene.

Netto premieavvik er premieavvik fratrukket amortisering av tidligere års premieavvik.

Total betalt premie inklusiv administrasjon og bruk av premiefond ble i 2021 på 233,5 mill kroner (150,7 i 2020), noe som er en økning på 55 %. Bruk av premiefond utgjorde 68 mill kroner (1,6 mill i 2020).

Aktuarielt beregnet netto pensjonskostnad eksklusiv administrasjon ble 99,7 mill. kroner i 2021 (114,4 mill i 2020).

I 2021 gir dette et positivt netto premieavvik på 18,1 mill (-14,0 mill i 2020). Akkumulert premieavvik (inklusive arbeidsgiveravgift) per 31.12.2021 utgjør 152,3 mill. Akkumulert premieavvik skal amortiseres i sin helhet over de neste 7 år (2023-2028). Amortiseringen vil i 2022 utgjøre 41,4 mill før dette gradvis reduseres (ikke medtatt eventuelle fremtidige premieavvik).

Det er to vesentlige elementer i aktuarberegningene; avkastning samt utviklingen i lønn og G.

Det er veldig usikkert hvilken avkastning som kan forventes i 2022 pga den usikre situasjonen i markedet samt årets lønnsoppgjør.

Premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift årene 2017-2021 (ekskl. PPT).

År	Premieavvik inkl Arbeidsgiveravgift (- er negativt)	Årlig Amortisering over 7 år*	Utgiftsføres i perioden	Akkumulert årlig utgift	År
2017***	26 605 648	3 800 807	2018-2024	22 461 206	2017
2018***	30 883 752	4 411 965	2019-2025	26 262 013	2018
2019***	19 866 730	- 2 838 104	2020-2026	30 673 978	2019
2020***	19 511 043	2 787 292	2021-2027	33 512 081	2020
2021***	54 432 730	7 776 104	2022-2028	36 299 373	2021
				41 404 097	2022
Sum akkumulert premieavvik (langsiktig gjeld) per 31.12.21				152 315 406	

Forklaring avvik regnskap/budsjett på hovedområder

Nedenfor er *Oppstilling til bevilgningsversikt drift ihht forskriftens, § 5-4, 2. ledd.*

Summen nederst i tabellen finner vi igjen i linje 6 *Sum bevilgninger netto* i *Bevilgningsoversikt Drift* i årsregnskapet.

		Regnskap	Reg. budsjett	Oppr. Budsjett	Regnskap
Enheter		2021			2020
Admi- nistrative enheter	01-05 samt 08	184 813 084	197 693 919	160 881 776	155 759 449
Tekniske enheter	12-15	159 543 343	146 016 181	120 646 692	141 998 431
Integrering, NAV og Barnevern	16, 18-19	125 365 323	128 849 186	122 526 606	114 927 089
Barnehage- enheter**	30-36	193 501 038	197 622 620	192 625 963	194 261 842
Skole- enheter*	51-69	298 505 840	300 449 677	293 295 504	309 271 073
Helse og Omsorgs- enheter***	07, 17 og 84-86	684 298 062	657 324 624	569 094 001	650 759 068
Kultur- enheter	20 og 78	18 395 947	19 748 355	18 676 942	17 243 027
Fellesområdet	09	-41 659 908	-5 450 050	47 314 823	-75 764 025
Regionråd / PPT	76-7700	790 217	302 638	0	-341 190
Sum		1 623 552 945	1 642 557 150	1 525 062 310	1 508 114 765

Tabellen nedenfor viser netto avvik budsjett-regnskap. Øverste halvdel viser de store inntektene og utgiftene på fellesområdet, og det meste her vil inngå i *Bevilgningsoversikt drift*.

Nederste halvdel viser tjenesteområdene, og det meste her vil inngå i *Oppstilling til bevilgningsoversikt drift*.

Avvik i prosent på tjenesteområdene regnes i forhold til budsjett for brutto driftsutgifter.

Nettotallene per tjenesteområdet nedenfor avviker litt fra *Oppstilling til bevilgningsoversikt drift* ovenfor. Årsaken er at alle inntekts- og utgiftsarter inngår i nettotallene nedenfor, mens i tabellen ovenfor er det noen inntekts- og utgiftsarter som ikke inngår.

Tjenesteområdene styrer etter netto budsjett, og har ikke noe forhold til forskjellen mellom *Bevilgningsoversikt drift* og *Oppstilling til bevilgningsoversikt drift*. Det er derfor naturlig å kommentere avvik på tjenesteområdene med bakgrunn i netto avvik budsjett-regnskap. Netto avvik budsjett-regnskap på tjenesteområdene vil imidlertid ikke være vesentlig forskjellig fra avvik i *Oppstilling til bevilgningsoversikt drift*.

(tall i 1 000)	Regnskap	Rev. Budsjett	Avvik	Kommentar
Fellesutgift/-inntekt				
Skatt, rammetilskudd og refusjoner				
Kompensasjon for merverdiavgift	-50 623	-51 000	-377	Merinntekt
Rammetilskudd	-851 021	-748 013	103 008	Mindreinntekt
Skatt på inntekt og formue	-762 249	-793 000	-30 751	
Andre statlige overføringer	-14 693	-19 400	-4 707	
Eiendomsskatt	-87 867	-86 500	1 367	
Øvrige budsjettposter	-3 626	-70	3 556	

(tall i 1 000)	Regnskap	Rev. Budsjett	Avvik	Kommentar
Finansielle poster				
Netto rentekostnader (ordinær)	35 751	37 260	1 509	
Avdrag	111 000	111 000	0	
Utbytte og eieruttak (HLK Holding)	-15 598	-12 140	3 458	
Avsetning til disposisjonsfond (HLK Holding)	12 140	12 140	0	
Andre finansielle poster	697	350	-347	
Pensjon				
Årets premieavvik	-51 791	-12 625	39 166	Mindreutgift
Amortisering av tidligere års premieavvik	34 538	38 000	3 462	
Leie av lokaler hos Harstad kommunale Pensjonskasse	21 327	22 925	1 598	
Andre pensjonsposter (bl.a årets pensjonspremie)	-5 422	-23 245	-17 823	Mindreutgift
Diverse felles-fond/inntekt/utgift				
Overføring til fylkeskommunen – veiprosjekter	12 271	12 570	299	
Netto avsetning til disposisjonsfond	40 000	-56 577	-96 577	"Merutgift"
Avskrivinger	140 035	148 000	7 965	
Motpost avskrivinger	-140 035	-148 000	-7 965	
Avsatte midler til lønnsoppgjøret	0	8 525	8 525	
Øvrige felles -utgifter/inntekter	8 359	22 221	13 862	Mindreutgift
Sum fellesområdet	-1 566 806	-1 537 579	29 227	
Tjenesteområder				
Barnehage*	193 472	196 602	3 130	Mindreutgift
Grunnskole**	298 147	298 764	617	Mindreutgift
Helse- og omsorgstjenester***	683 036	647 535	-35 500	Merutgift
Tekniske tjenester ekskl. selvkost	168 392	165 692	-2 700	Merutgift
Selvkost (ekskl. kalkulatoriske kostn)	-41 415	-46 376	-4 961	Merutgift
Administrative tjenester	162 447	170 707	8 260	Mindreutgift
Integrering, NAV og Barnevernet	84 612	85 597	985	Mindreutgift
Kulturenheter	18 116	19 059	943	Mindreutgift
Regionråd og PPT	0	0	0	
Sum enheter	1 566 806	1 537 579	-29 227	

* Barnehage inkluderer også Fag barnehage i Fagstaben samt førskoleteamet og familiens hus på PPT

**Grunnskole inkluderer også barnehagedelen på Grytøy, Fag skole i Fagstab og skoleteamet på PPT

***Helse og omsorgstjenester inkluderer også helse- og omsorgsrelaterte ansvar i Fagstab

På fellesområdet bidrar høyere frie inntekter (skatt og rammetilskudd) til et stort avvik mellom regnskap og budsjett. Hovedårsaken er veldig høy skatteinntekt på landsbasis. Det er rapportert fortløpende til kommunestyret på at de frie inntektene vil bli bra, men de store inntektene i de store skattemånedene september og november gjorde at inntekten ble ennå høyere enn forutsatt. Høyere premieavvik gjør også at netto pensjonsutgifter er lavere enn budsjettet og dette er ikke kjent før året er slutt. I og med at årsoppgjørdisposisjonene f.o.m. regnskapsåret 2020 gjennomføres i sin helhet i årsavslutningen, er forskjellen mellom budsjettet bruk av disposisjonsfond og faktisk avsetning til disposisjonsfond meget høy p.g.a. at driftsresultatet ble mye bedre enn budsjettet.

I barnehagene skyldes netto mindreforbruk på 1,4% besparelser på enhetene, i hovedsak i form av besparelser på lønn. Disse besparelsene har vært såpass store at de også har dekket inn at tilskuddet til private barnehager ble høyere enn budsjettet.

På skoleområdet er netto mindreforbruk 0,2%. Resultatene på de enkelte skolene er varierende med noen skoler med merforbruk og noen med mindreforbruk. Skolene har høyere refusjonsinntekter enn budsjettet, og tilsvarende høyere lønns- og driftsutgifter. I hovedsak skyldes dette øremerkede tilskudd fra staten som ikke er tilstrekkelig budsjettregulert, men som ligger innenfor enhetsleders fullmakt å disponere til formålet.

Innenfor Helse og omsorg er det et netto merforbruk på 4,3%. Kommunestyret har vedtatt at tjenesteområdet skal drifte i balanse innen utgangen av 2022. Kommunestyret er fortløpende informert om at det forventes et netto merforbruk i 2021. Merforbruket er imidlertid større enn planlagt da vi fortsatt ikke har sett tilstrekkelig effekt av jobben med å redusere utgiftene. Situasjonen rundt Covid-19 har resultert i at det har vært vanskelig å holde tilstrekkelig trykk på kostnadsreduksjoner samtidig som

hovedtrykket på håndteringen av pandemien ligger på dette tjenesteområdet. Alle enhetene innen tjenesteområdet har merforbruk, men det er Hjemmetjenesten og Heldøgns Omsorg som har størst merforbruk. Hovedårsaken til merforbruket på tjenesteområdet er at det forbrukes mer lønnsmidler enn budsjettet tillater. Det er imidlertid også en del merforbruk på andre driftsposter enn lønn samt innen legetjenester hvor overtakelse av private legesentre er en årsak. En annen årsak i 2021 er utgifter til utskrivningsklare pasienter som har et stort merforbruk sammenlignet med tidligere år.

Innenfor administrative enheter er det et netto mindreforbruk på 4,1%. Hovedårsaken er lavere fellesutgifter og andre driftsutgifter samt besparelser på lønn ved at stillinger holdt vakante der det har vært mulig.

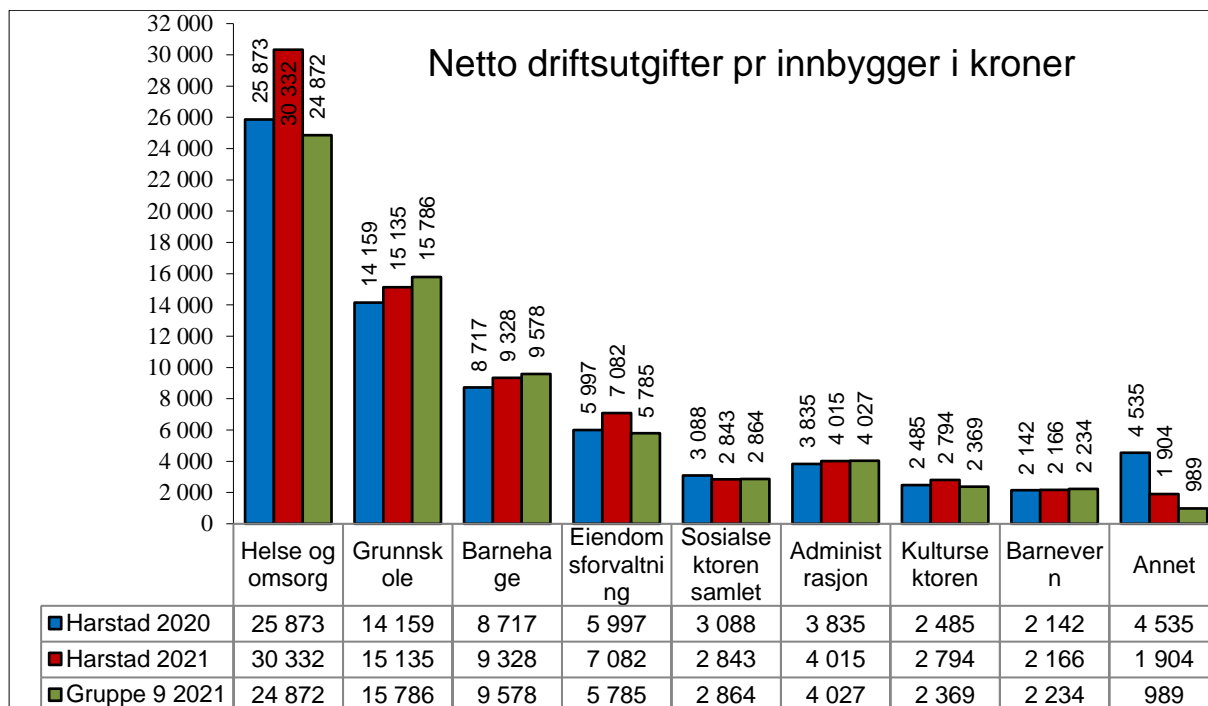
Innenfor tekniske tjenester må vi skille de selvfinansierende områdene fra øvrig drift. De selvfinansierende områdene viser et netto merforbruk på 5,0 mill kroner, noe som utgjør 4,5%. For å sikre at det ble brukt tilstrekkelig av bundne fond så har det vært betalingsfri måned innen vann, avløp og slam samt at det har vært foretatt økt vedlikehold. Dette har gitt noe større effekt enn forventet og derfor et merforbruk. For de øvrige tekniske tjenestene er det et netto merforbruk på 0,8%. Hovedårsaken til merforbruket er merforbruk vegvedlikehold, merforbruk brann, mindreinntekt Areal og byggesakstjenesten samt mindretgift på renhold.

Integrering, NAV og barnevernet har et netto merforbruk på 0,7%. Integrering og barnevern har et lite merforbruk mens NAV har mindreforbruk hovedsakelig økonomisk sosialhjelp.

Kulturenheter har et netto mindreforbruk på 4,3%. Det er mindreforbruk på både biblioteket og kulturenheten, og kommer av hovedsakelig lavere lønnsutgifter enn budsjettet.

Prioritering

Harstad kommune bruker størst del av kommunens netto driftsutgifter på Helse- og omsorg. Det er også her Harstad kommune bruker betydelig mer enn gruppe 9 selv om Harstad har en lavere arbeidsgiveravgift. Hadde Harstad kommune hatt samme nivå på utgiftene per innbygger som gruppe 9 så ville utgiftene vært ca 135 mill kroner lavere. Andre områder hvor Harstad kommune har

høyere netto driftsutgifter per innbygger enn kommunegruppe 9 er; eiendomsforvaltning, kultursektoren, brann og ulykkesvern, politikk samt næringsforvaltning. Til sammen bruker Harstad kommune ca. 58 mill kroner mer på alle disse områdene enn om vi hadde hatt samme utgifter per innbygger som gjennomsnittet i Gruppe 9.

Investeringsregnskapet

Det vises til årsregnskapet for de obligatoriske oversiktene i hht budsjett og regnskapsforskriftene; *Bevilgningsoversikt*

Resultatmål: God økonomistyring og budsjett disiplin

Kommunestyret har vedtatt et netto investeringsbudsjett per tjenesteområde. Vurderingen av investeringene innenfor det enkelte tjenesteområdet vurderes derfor opp mot vedtatt budsjett. I tillegg vurderes hvert investeringsprosjekt opp mot vedtatt ramme og årsbudsjett.

Det er gjort investeringer i varige driftsmidler på 185 mill kroner, mens budsjettet var på 236 mill kroner.

I hovedsak skyldes avvik mellom budsjett og regnskap at fremdriften på enkelte investeringsprosjekt ikke har vært slik som forventet og at dette er konstatert etter at justering av årsbudsjettet var mulig. Det er ikke registret noen avvik i forhold til kommunestyrets premisser for hva bevilgningene skal brukes til.

Nedenfor er en beskrivelse av de største avvikene (prosent og kroner) mellom regnskap og budsjett i 2021 på enkeltprosjekt eller grupper av prosjekt.

153071/154074 Vann og avløp Bergselvdammen-Langsletta

Det er et mindreforbruk på 11,6 mill kroner i 2021.

Prosjektet er gjennomført i 2 entrepriser. Den første delen ble samordnet med delprosjektet Bjørnebasen i Harstadpakken.

Hovedentreprisen i prosjektet omfatter hovedstrekningen fra Bergselvdammen til Langsletta. Arbeidet startet tidlig i 2019 og ble ferdigstilt høsten 2021. Totalkostnadene er blitt vesentlig lavere enn budsjett da det er gjennomført med utblokkning og trekking i eksisterende ledninger. Det medførte vesentlig mindre konvensjonell graving enn planlagt. Prosjektene er av den grunn utført godt innenfor vedtatt budsjetttramme.

154092 Avløpsrensing sør

Det er et mindreforbruk på 4,9 mill kroner i 2021.

Bygging av nytt renseanlegg sør har vært gjennomført i perioden 2019-2021. Det skulle være ferdig ved utgangen av 2020, men ble noe forsinket på grunn av covid-19 og innleid

investering (§ 5-5, 1.ledd) og *Oppstilling bevilgningsoversikt investering* (§ 5-5, 3.ledd).

utenlandsk arbeidskraft. Anlegget ble ferdig i april-2021. Det gjenstår noen omkoplinger for eksisterende slamavskiller på Stangnes. Disse arbeidene blir gjennomført i løpet av 2022.

153098/154098 Vann og avløp Fornyng Harstadgårdsveien

Det er et mindreforbruk på 3,5 mill kroner i 2021.

Prosjektet er VA-ledninger i Harstad sentrum fra Generalhagen rundt rådhusene og opp Harstadgårdsbakken, samt i Hålogalandsgate. Prosjektet omfatter både fornyng av eksisterende vannledninger, samt separering av overvann og spillvann. Prosjektet ble påbegynt i 2021 og blir ferdigstilt i 2022. Produksjonen i 2021 var noe lavere enn budsjett, men ferdigstilling blir i tråd med inngått avtale.

1405XX Oppgradering kommunale bygg

Det er et mindreforbruk på 4,6 millioner på disse prosjektene i 2021.

Begrenset kapasitet på oppfølging innenfor Drift- og vedlikehold delvis som følge av Covid 19 situasjonen samt nødvendige prioriteringer av vedlikehold andre bygg (som f.eks Grøtavær leirskole) . Deler av midlene har vært avsatt av til brannteknisk oppgradering som har tatt mer tid å avklare enn forventet.

1407XX Kjøp av boliger

Det er et mindreforbruk på 15,2 millioner på disse prosjektene i 2021.

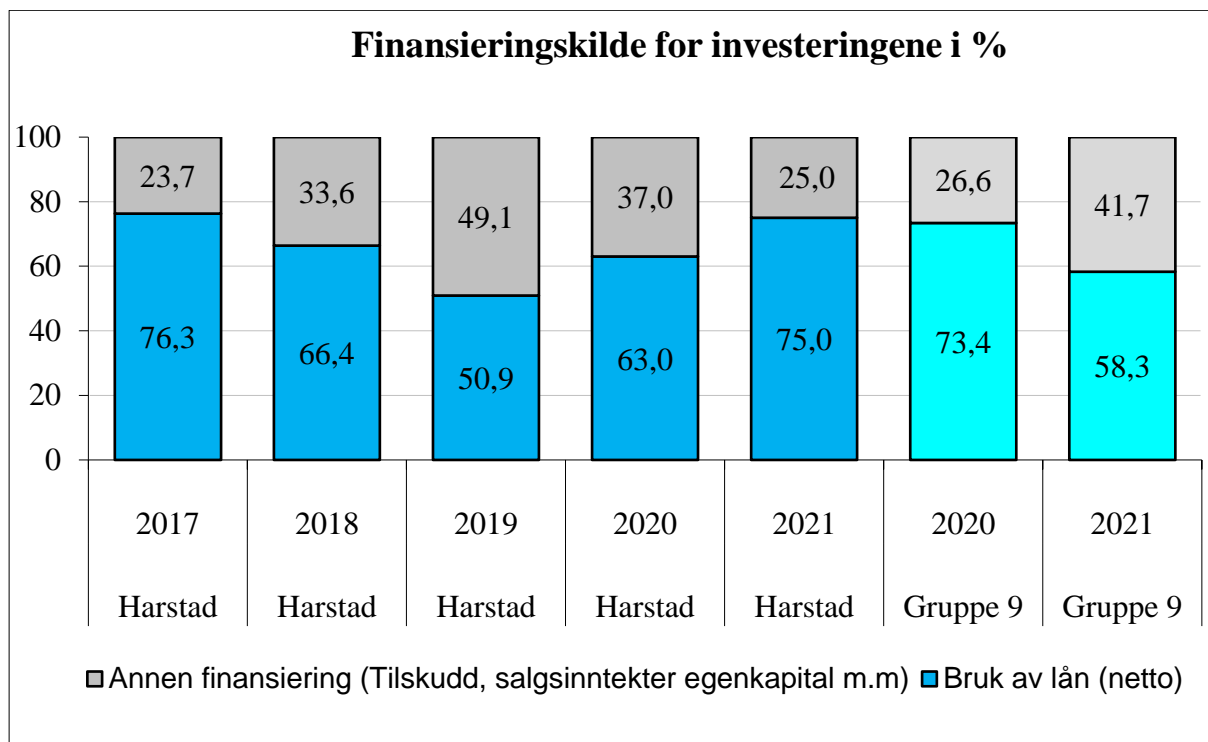
Innenfor vedtatt budsjetttramme vurderes kjøp av boliger fortløpende ut fra behovet og det som er tilgjengelig i markedet. Det er derfor vanskelig å vurdere omfanget i detalj, og derfor også risikofyllt å justere budsjett i tilfelle det dukker opp aktuelle objekter sent på året. Det er holdt igjen midler for bygging av småhus i 2022 som skal dekkes av disse midlene når kommunestyret justerer budsjettet for 2022.

090999 Kjøp av aksjer og andeler / 140992 Grunnerverv og salg

Det er netto merinntekt på 6,9 millioner i 2021.

Budsjettet er ikke justert tilstrekkelig i forhold til reelt salg av eiendom i løpet av året da det er vanskelig å anslå dette.

Finansiering av investeringene

De viktigste finansieringskildene til investeringen foruten lån er momskompensasjon, tilskudd/refusjoner, salg av fast eiendom samt bruk av fond og driftsmidler. Størrelsen på disse vil variere det enkelte år. I perioden 2018-2020 har kommunen hatt en høyere egenfinansieringsgrad bl.a ved at det er brukt fondsmidler og driftsmidler til finansiering av investeringene.

Selv om lånefinansieringsgraden over tid er relativt jevn og til og med lavere enn gruppe 9 i 2020, så sier den ingenting om hvor mye lån som brukes til å finansiere investeringene. Harstad kommune har høyere langsiktig gjeld enn gruppe 9 (se analyse av balansen), noe som tilsier at brukes mere lånemidler i forhold til driftsinntekten enn gruppe 9.

Balansen

Det vises til årsregnskapet for den obligatoriske oversikten over *balansen* i hht budsjett og regnskapsforskriftenes § 5-8. Balansen viser kommunens bokførte eiendeler, gjeld og egenkapital pr 31. desember.

Eiendeler

Verdien på anleggsmidlene har økt med 154 millioner kroner. Økningen er både i varige driftsmidler, finansielle anleggsmidler og pensjonsmidler. Økningen i finansielle anleggsmidler er i hovedsak utlån, men også kjøp av aksjer og andeler. Økningen i pensjonsmidler på 41 mill er aktuarberegnet, og består av pensjonsmidler pr 1.1.2021 korrigert for årets pensjonspremie, forventet avkastning, pensjonsutbetalingene samt estimatavvik.

Omløpsmidlene er økt med 220 mill. kroner hvor det vesentligste er økning i bankinnskudd (205 mill) som i hovedsak skyldes økning i ubrukte lånemidler.

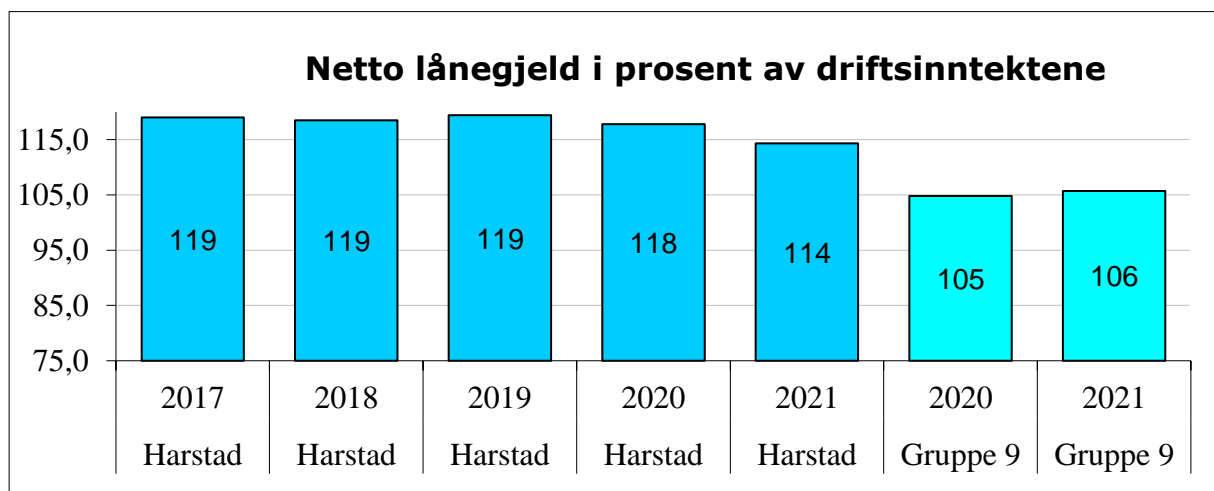
Sum endring anleggsmidler og omløpsmidler gir en total økning av eiendeler med 374 millioner kroner.

Egenkapital og gjeld

Egenkapitalen er økt med 365 mill. kroner som i hovedsak er økning av kapitalkonto.

Den langsiktige gjelden er økt med 279 mill og pensjonsforpliktelsen redusert med 287 mill.

Sum endring egenkapital og gjeld gir en økning på 374 millioner kroner.

Netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene er en av de viktigste nøkkeltallene. En høy lånegjeld vil medføre at en større del av kommunens inntekter vil gå med til å dekke renter og avdrag samt gjøre kommunen ekstra sårbar for renteøkninger.

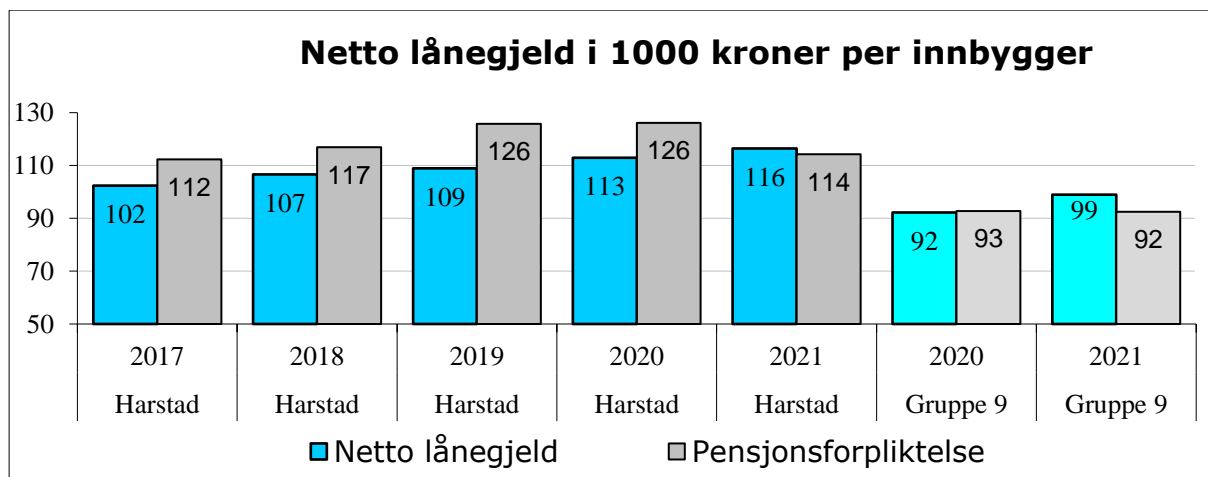
Kommunens netto lånegjeld i prosent av driftsinntektene (gjeldsgrad) er betydelig høyere enn gjennomsnittet i Gruppe 9, men har vært stabil de siste fem årene.

Nedgangen i 2021 skyldes i hovedsak stor økning i frie inntekter.

Se for øvrig under kommentarer netto lånegjeld pr. innbygger. Investeringsnivået i

Harstad er veldig høyt. Selv med bruk av fond og driftsmidler til finansiering av deler av investeringene, så reduseres ikke lånegjeldens andel av driftsinntektene tilstrekkelig.

I strategi for fortsatt økonomisk balanse er det et mål om at gjeldsgraden skal reduseres gradvis til maksimalt 100%. Vedtatte investeringer i planperioden vil imidlertid medføre at dette vil bli vanskelig å redusere denne ned til maksimalt 100%. Planlagte investeringer tilsier at denne vil øke.

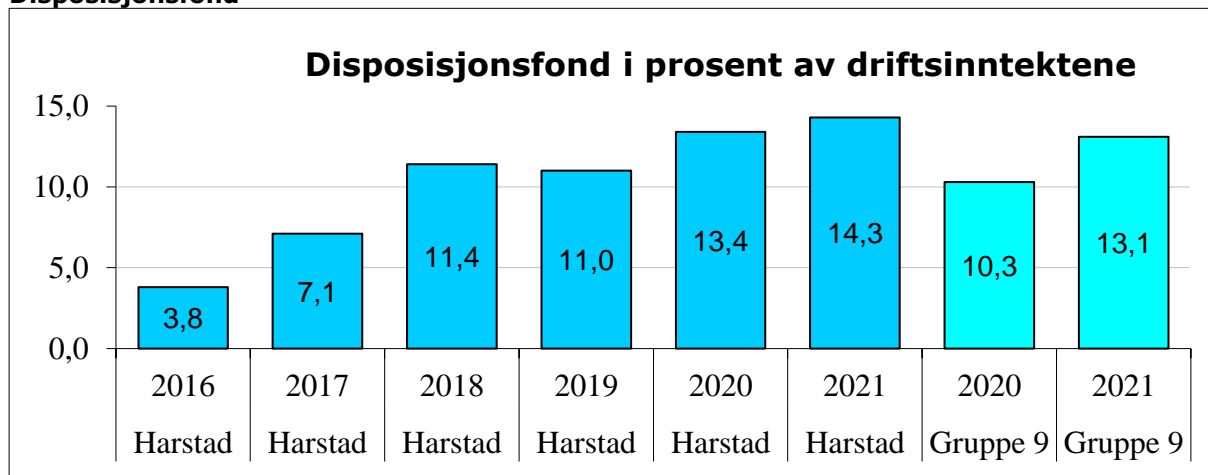
Kommunens netto lånegjeld pr. innbygger eksklusiv pensjonsforpliktelse er kr 17 435 høyere enn gjennomsnittet for gruppe 9. Det betyr at Harstad kommune har ca. 432 millioner kroner mer i lånegjeld enn vi ville hatt hvis vi lå på gjennomsnittet i gruppe 9. Dette betyr at den økonomiske handlefriheten til kommunen er redusert som følge av at en større andel av inntektene i Harstad kommune vil gå med til å dekke renter og avdrag enn kommunene i gruppe 9 (se for øvrig kommentar under driftsregnskapet vedrørende rente og avdrag). Ved 40 års avdragstid utgjør dette ca 10,8 mill. kroner i merutgifter til avdrag i året (i tillegg til renteutgiftene). Harstad kommunes lånegjeld pr. 31.12.2019 er på ca 3,22 milliarder kroner (ekskl. pensjonsforpliktelse). En prosent økning i det generelle rentenivået vil medføre ca 23,5 mill kroner i økte renteutgifter et år frem i tid. Den renteeksponerte gjelden utgjør 56,7% (62,0% i 2020) av total langsiktig gjeld, noe som medfører at den renteeksponerte andelen av gjelden vil måtte bære ca 13,3 mill av dette. I strategi for fortsatt økonomisk balanse er det et mål at den renteeksponerte

gjelden skal gradvis reduseres ned mot 50%. Dette kan kun skje ved å redusere investeringene på de frie områdene.

Pensjonsforpliktelser er nåverdien av kommunens forventede utbetalinger av pensjoner og det er tatt hensyn til lønnsutvikling, pensjonsreguleringer, uførhet, dødelighet og det faktum at noen ansatte vil fratru sine stillinger. I nåverdiregningen er den bestemte diskonteringsrate svært avgjørende for pensjonsforpliktelsens størrelse. Pensjonsforpliktelser pr. innbygger er kr 21 753 høyere enn gjennomsnittet for gruppe 9, noe som betyr at kommunen har ca. 540 millioner kroner mer i pensjonsforpliktelse enn vi ville hatt hvis vi lå på gjennomsnittet i gruppe 9. Hovedårsaken til dette er at Harstad kommune har flere ansatte per innbygger, særlig innen pleie og omsorg sammenlignet med gjennomsnittet i gruppe 9.

Pensjonsforpliktelser er pr 31.12.2021 bokført til 2 807 millioner kroner, noe som tilsvarer en reduksjon på 287 millioner kroner fra 2020.

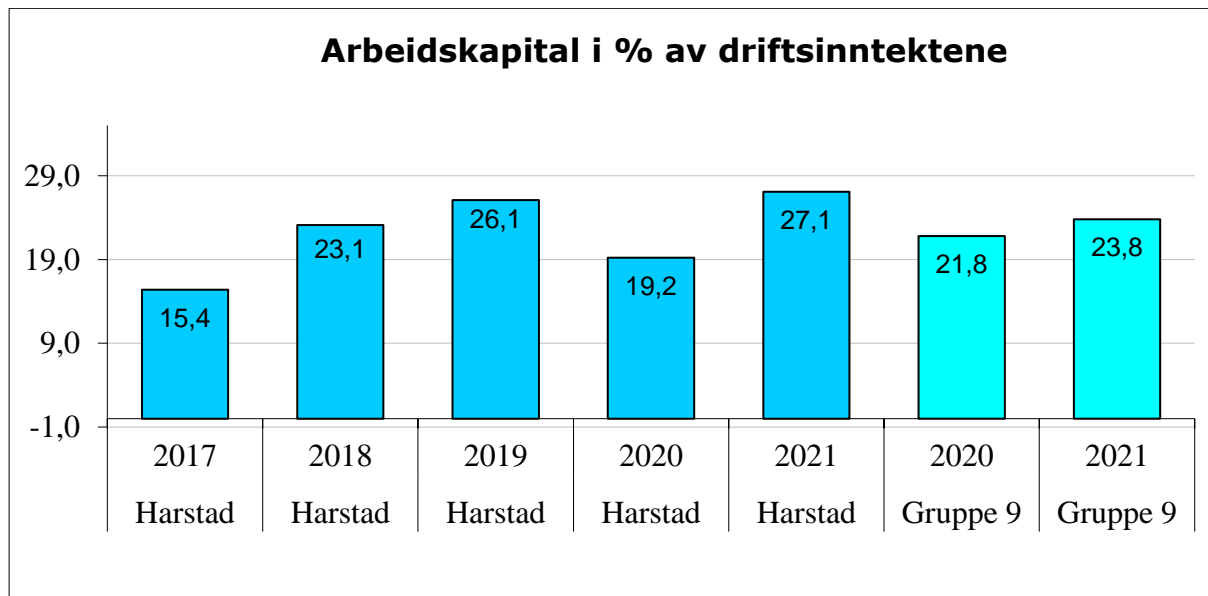
Disposisjonsfond

Størrelsen på kommunens reserver er et viktig nøkkeltall. Dette vil være avgjørende for evnen til å tåle uforutsette hendelser, samt kommunens muligheter til å bruke tid på omstillinger uten at det får uforutsette konsekvenser for tjenesteproduksjonen. Harstad kommune har fra 2015 bygd opp et disposisjonsfond fra 1,6% til 14,3% av brutto driftsutgifter i 2021. Dette er litt høyere enn gruppe 9 som har 13,1%, og høyt blant kommuner i Nord-Norge. Det er et mål i strategien at disposisjonsfondet skal utgjøre minst 7,5% av driftsinntektene og et ønske

om at det også bør være tilstrekkelig til i tillegg å dekke akkumulert premieavvik. Størrelsen på disposisjonsfondet er vesentlig høyere enn målet, selv om vi trekker fra amortiseringen av det akkumulerte premieavviket som skal dekkes inn i 2021, hvis det skulle bli nødvendig å dekke det inn ved bruk av disposisjonsfond. Dette medfører at Harstad kommune har reserver til å tåle svingninger i driftsresultatet uten å være nødt til å foreta umiddelbare drastiske reduksjoner i tjenesteproduksjonen.

Arbeidskapital og likviditet

Arbeidskapitalen defineres som differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld, og er et uttrykk for kommunens likviditet. Med likviditet menes evne til å betale forpliktelsene etter hvert som de forfaller. Arbeidskapitalen for Harstad kommune sett i forhold til driftsinntektene har variert litt i perioden, men har befunnet seg mellom 15 og 27 prosent og omtrent på samme nivå som gruppe 9. Ubrukte lånemidler (opptatt lån som ikke er brukt) utgjør ca 16,3 prosentpoeng av driftsinntektene. Ubrukte lånemidler ved slutten av et år er et resultat av at fremdriften av investeringsprosjektene ikke er helt etter planen, slik at en del av de planlagte utgiftene for 2021 vil komme i 2022. Store investeringer og fondsmidler er faktorer som gjør at likviditeten er tilfredsstillende. Uten disse ville kommunen hatt en vanskelig likvid situasjon bl.a på grunn av akkumulert pensjonspremie som er betalt men ennå ikke regnskapsført.

Likviditetsgraden er et annet nøkkeltall som gir uttrykk for forholdet mellom de mest likvide midlene (kasse, bank) og den kortsiktige gjelden, og viser i hvor stor grad kommunen er i stand til å innfri den kortsiktige gjelden. Dersom de mest likvide

midlene er lik kortsiktig gjeld er likviditetsgraden 1. Likviditetsgraden bør være større enn 1 for å sikre seg en forsvarlig drift. Likviditetsgraden er for 2020 på 1,82 og den likvide situasjonen har vært bra de siste årene.

	2019	2020	2021
Kasse, bank og post	716,80	573,80	779,10
Kortsiktig gjeld	321,40	315,00	332,90
Likviditetsgrad	2,23	1,82	2,34

Bankinnskuddene består bl.a. av ubrukte lånemidler til investeringene. Hvis vi korrigerer for disse så ville likviditetsgraden i 2021 vært **1,20** (mot 1,26 i 2020). Kommunen har mulighet til å få en kassakredittramme i banken på 60 mill, noe som gjør oss mindre sårbar for eventuell midlertidig reduksjon i likviditeten.

Det er et mål i strategi for fortsatt økonomisk balanse at likviditetsgraden eksklusiv ubrukte lånemidler skal være minimum 1, og det målet er oppfylt.

Finans- og gjeldsforvaltning

I Harstad kommunes finansreglement er det lagt retningslinjer for finansforvaltningen, bla forvaltningen av kommunens likvide midler og forvaltning av kommunens låneportefølje.

Det er videre sagt noe om fullmakter, rapportering og kontroll samt håndtering av finansiell risiko.

Forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

(i mill kroner)	31/12-2021 (ev. gj.sn. 2021)	31/12-2020 (ev. gj.sn. 2020)	Endring
Aktiva (brukskonto) plassert i hovedbank (mill kroner)	682	298	384
Aktiva plassert i hovedbank (% av sum midler til driftsformål)	96%	82%	14 %-poeng
Aktiva plassert i annen bank (mill kroner)	26	72	-46
Aktiva plassert i obligasjoner o.l (mill kroner)	0	0	
Egne rentebetingelser	0,92%	1,11%	-0,19 %-poeng
Benchmark 3 mnd NIBOR (gj.sn)	0,47%	0,69%	-0,22 %-poeng

I hht finansreglementet skal plassering av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål vektet mot en referanseindeks; 3 mnd NIBOR. Som tabellen viser så har kommunen hatt bedre avkastning enn referanseindeksen. I 2021 var kommunens overskuddslikviditet i hovedsak plassert på konto i kommunens hovedbank, men noe overskuddslikviditet var plassert i andre banker for å oppnå bedre avkastning. Dette

er i samsvar vedtatt reglement for finans- og gjeldsforvaltning. Markedsbetingelsene gjør at tidspunkt for låneopptak til investeringene vurderes både mot behov for investeringsmidlene men også mot lånevilkårene versus plasseringsvilkårene.

Kommunedirektøren har ikke konstatert avvik mellom faktisk forvaltning og rammene i finansreglementet.

Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtaler

(i mill kroner)	31/12-2021 (ev. gj.sn. 2021)	31/12-2020 (ev. gj.sn. 2020)	Endring
Opptak av nye lån	350	60	
Konvertering eldre lån i året	1 695	2 013	
FRA'er og SWAP kontrakter (derviatere)	172	399	-227
Derivat volum (i % av gjeld)	5,34	13,55	-8,21
Kapitalbinding (år)	3,38	3,57	-0,19
Kapitalbinding under 1 år (%)	24,82	39,24	-14,42
Rentebindingstid (år)	0,91	1,16	-0,25
Rentebinding under 1 år (%)	72,79	79,56	-6,77
Rentesensivitet (1 %-poeng økning) (mill)	23,5	23,4	0,10
Vektet gjennomsnittrente (%)	1,25	1,56	-0,31
Benchmark flytende rente – NIBOR inkl. margin KBN (gj.sn)	1,07	1,29	-0,22
Benchmark Swap 1 år (%)(gj.sn)	0,73	0,65	0,08
Benchmark Swap 3 år (%)(gj.sn)	1,19	0,71	0,40
Benchmark Swap 5 år (%)(gj.sn)	1,40	0,82	0,52
Benchmark Swap 10 år (%)(gj.sn)	1,63	1,07	0,56
Benchmark Swap 20 år (%)(gj.sn)	1,66	1,21	0,45
Kassekreditt	0	0	
Annen kortsiktig gjeld	333	315	18
Leasing	94	134	-40
Lån til videreformidling	253	214	39
Pensjonsforpliktelser (brutto)	2 807	3 095	-287
Pensjonsmidler (brutto)	-2 826	-2 785	-41
Ihendehaverobligasjonslån	2 508	1 568	940
Sertifikatlån	350	940	-590
Andre ordinære lån til investeringer	112	223	-111

I hht finansreglementet skal egne rentebetingelser på låneporteføljen sammenlignes med referanseindekser. Lånene med flytende rente hos kommunalbanken har betingelsene NIBOR pluss en margin som for tiden er 0,6%. Hvis alle lån var med flytende rente ville sårbarheten ved renteendringer være for stor og ikke i tråd med det vedtatte finansreglementet.

Den vektede gjennomsnittrenter er veldig lav, og ytterligere redusert i 2021. Denne vil stige i 2022. Harstad kommune sin vektete gjennomsnittrenter er høyere markedsrenten for flytende lån fordi det er behov for rentebinding, samt gamle swap-avtaler med relativ høy rente.

Harstad kommune har meget høy langsiktig gjeld. Selv med historisk lave renter og med betaling av bare minimumsavdrag så brukte Harstad kommune hele 5,6% av driftsinntektene til netto rente- og avdragsutgifter. Tilsvarende tall for gruppe 9 er 4,7%. Harstad kommune har netto lånegjeld som er 114% av brutto driftsinntekter (gjeldsgrad). I strategi for fortsatt økonomisk balanse er målet at gjeldsgraden skal gradvis reduseres til maksimalt 100%. Med de vedtatte investeringene som ligger inne i økonomiplanen vil det være vanskelig å oppnå.

Harstad kommunes gjeldsgrad er høyere enn gjennomsnittet i gruppe 9 som har 106%. Størrelsen på gjeldsforpliktelse er et viktig moment når det skal vurderes hvor stor del av den langsiktige gjelden som rentesikres. Det er også viktig å huske at det bare er den andelen av gjelden som er sensitiv for renteendringer som skal vurderes rentesikret. Størrelsen på disposisjonsfondet spiller også inn i vurderingen av rentesikring.

De totale renteutgifter i 2021 gir en gjennomsnittrenter på 1,56% (ikke konserntall).

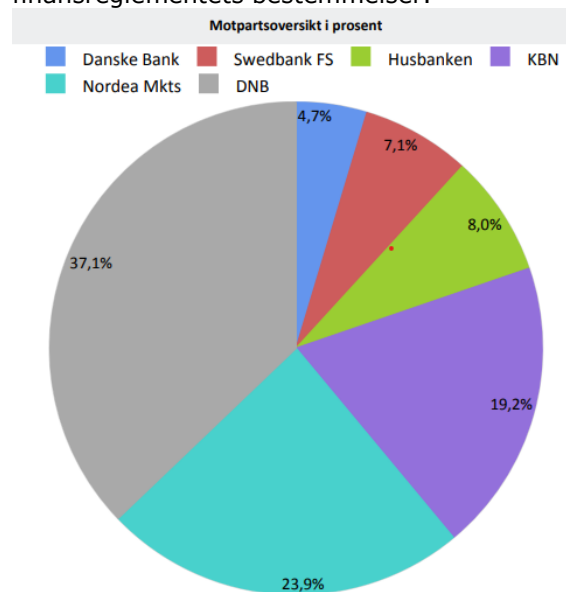
Rentebytteavtalene hadde en netto utgift på 17,0 mill i 2021 mot 15,1 mill i 2020 (ikke konserntall). Dette er en del av kostnaden ved å ha en viss andel av lånene knyttet til fast rente (ihht finansreglementet). I et økende rentemarked vil en ofte få en gevinst ved fast rente, mens et fallende rentemarked ofte vil gi en kostnad ved fast rente. Rentebytteavtalene sikrer sammen med fastrenteavtalene en viss stabilitet i forhold til rentesvingninger. I hht finansreglementet skal gjeldsporteføljen ha en fastrenteandel (lån med rentebinding 1 år frem i tid og over) på minimum 15% og maksimum 50%. Den faste andelen er per 31.12.2021 på 17,21% mot 20,44% per 31.12.2020.

I hht finansreglementet skal gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (durasjon – vektet rentebindingstid) på samlet rentebærende gjeld til enhver tid være mellom 1 og 3 år. Rentebindingstiden var 0,91 år per 31.12.2021 mot 1,16 per 31.12.2020. Dette er i brudd med reglementet og ble rettet opp så snart det var mulig ved førstkommente refinansiering slik at den i januar 2022 var 1,43 år.

Låneopptak (både nye og refinansiering) foretas i markedet. Det inngås enten avtale om flytende rente, som oftest knyttet til NIBOR, eller fastrente for en periode. I tillegg hadde kommunen to gamle rentebytteavtaler hvor den ene utgikk på slutten av 2021, hvor flytende rente er byttet mot fast rente. Den siste forfaller i 2027.

Total låneportefølje pr 31.12.2021 (eks Husbankens startlån) var 2,97 milliarder kroner mot vel 2,73 milliarder kroner per 31.12.2020.

Harstad kommune har per 31.12.2021 lånene fordelt på seks forskjellige lånegivere (seks også i 2020). DnB er største lånegiver (Kommunalbanken i 2020) med 37,1% av porteføljen (30,0% i 2020), mens Nordea er nest størst med 23,9% fulgt av Kommunalbanken med 19,2%. Fordeling på flere lånegivere er i tråd med finansreglementet. Det er også en naturlig konsekvens når Harstad kommune finansierer det meste av låneporteføljen i sertifikat- og obligasjonsmarkedet for å holde renteutgiftene så lave som mulig innenfor finansreglementets bestemmelser.

Årsverk pr. tjenesteområde

Tabellen viser budsjetterte antall årsverk pr. 31.12., samt endring fra 2020 til 2021.

Sum årsverkoversikt på tjenesteområder	2020	2021	% av totalt antall ansatte	Endring 20-21
Skole	405,0	400,3	21,7%	-4,7
Barnehage	206,4	215,3	11,7%	9,0
Helse og omsorg	766,8	791,6	42,9%	24,8
Tekniske enheter	216,3	219,5	11,9%	3,2
Øvrige enheter	217,3	217,3	11,8%	0,0
SUM	1 811,8	1 844,1	100%	32,3

Barnehage har økning i årsverk knyttet til ekstra ressurser til barn med vedtak om spesialundervisning og barn med nedsatte funksjonsevner.

Helse og omsorg har økning i årsverk i

hovedsak knyttet til kommunal overtagelse av legesentre.

Tekniske enheter har i hovedsak økning på Brann- og redningstjenesten.

3. Organisasjon/personell

Kapitlet omfatter strategisk personalledelse, personalforvaltning og administrasjon knyttet til rekruttering, utvikling og forvaltning av virksomhetens menneskelige ressurser (HRM).

2021 har vært preget av pandemi og behov for rask omstilling og støtte til ledere. Dette har resultert i at HR utvikling og nye prosjekter har blitt prioritert ned.

Kontinuerlig forbedring (KF):

Mange ser behov for å bedre arbeidsprosesser. Det etterspørres veiledning og innføring i bruk av forbedringsverktøy, som verdistrømsanalyser, tjenestedesign og prosessveiledning.

Harstad kommune jobber for å bli bedre på alle områder. Kommunen oppfordrer ledere og ansatte til å stille spørsmål med egen praksis. Ansatte og tillitsvalgte bidrar til dette, med engasjement og gode innspill.

Metoder og verktøy som brukes:

Utviklingstavler	Verdistrømsanalyse
Tjenestedesign	Prosessverktøy/metoder
Tiltakslister	10 faktor

Omdisponering og prioritering av ressurser pga pandemien, har redusert kapasitet til KF prosesser og ledelse i 2021.

Prioriterte prosesser:

- Barnevernstjenesten- samtaler, oppsummering og tiltaksplan
- Hjemmetjenesten sentrum- arbeidsmiljø, tilstedeværelse i avdelingen og oppfølging
- Kanebogen skole- arbeidsmiljø, tiltaksplan, oppfølging i HMS gruppe og ledelsen
- Stangnes sykehjem, kartlegging og tilstedeværelse
- Ruteplanlegging- hjemmetjenesten

Arbeidsmiljøutvalget (AMU):

AMU har hatt 5 møter i 2020 med de viktigste saker slik:

- 10-faktor, resultater fra medarbeiderundersøkelse

- Avvik og kompetansetiltak
- Turnover på lederstillinger
- Arbeidsmiljøfestivalen
- Sykefraværsutvalget arbeid
- AMUs medvirkning i byggesaker og ROS-analyser
- AKAN-arbeid, styrking
- Overtidsbruk
- Organisering av koronavaksinering
- Nytt Helsehus
- Prosjektet «reduert bemanning og mulige organisatoriske endringer»
- Prosesser i barneverntjenesten
- Integreringsenheten
- Brann- og redning – fysisk arbeidsmiljø
- Sykefravær i barnehager, status og tiltak
- utfordringer på Stangnes sykehjem
- Arbeidsmiljø ved Kanebogen skole
- Sikkerhet i servicetorget
- utfordringer ved hjemmetjenesten sentrum
- Budsjetten og økonomiplan

Sykefraværsutvalget:

Sykefraværsutvalget består av: HMS-rådgiver, hovedverneombud, utviklingsveileder, HR-rådgivere, representant fra bedriftshelsetjeneste og to hovedtillitsvalgte. Sykefraværsutvalget er støttespiller for å redusere sykefraværet. Dialog med HMS-gruppene og bruk av kartlegginger gir oversikt over hvilke tiltak som bør prioriteres.

Sykefraværsutvalget har i 2021 vært involvert i sykefraværsarbeid i barnevernstjenesten og alle avdelinger i hjemmetjenesten.

Vernetjenesten:

Vernetjenesten består av HMS-rådgiver og hovedverneombud. I tillegg er rundt 70 verneombud fordelt på de ulike enhetene og verneområdene. Hver enhet skal ha HMS-gruppe(r), hvor verneombud og tillitsvalgte er representert.

Kurs/aktiviteter i 2021:

- Grunnkurs HMS
- HMS for ledere
- Kurs i handtering

Avviksbehandling og forbedringsarbeid

Systematisk arbeid med gjennomgang av avviksmeldinger har vært utført gjennom regelmessige møter med kvalitetsrådgiver, HMS-rådgiver og hovedverneombud.

IA-avtale:

IA-avtale fra 01.01.2019 til 31.12.2022 er et trepartssamarbeid og gjelder hele arbeidslivet. Partene er enige om to nasjonale målsettinger:

- Sykefraværet skal reduseres med 10 prosent sammenlignet med årsgjennomsnittet for 2018.
- Frafallet skal reduseres.

Sykefravær 2021 resultat-/avvikskommentarer:

Indikatorkrav i vedtatt VHP 2021: Målet var at sykefraværet ikke skulle overstige 7,8 prosent totalt. Målet ble ikke nådd, og endte opp med et totalt sykefravær på 10,1 prosent (9,1 prosent i 2019).

Økning i korttidsfravær (arbeidsgiverperioden): 2,2 til 2,3 prosent.
Økning i langtidsfravær: 6,9 til 7,8 prosent.

Koronarelatert sykefravær: 0,4 prosent.

Barnehager:

Mål: Mindre enn 9,8 prosent. Resultat: 15,7 prosent.
(12,5 prosent i 2020).

Korttidsfravær 3,4 prosent (uendret fra 2020)
Økning i langtidsfravær fra 9,1 til 12,3

prosent.

Skoler:

Mål: Mindre enn 6,8 prosent. Resultat: 9,0 prosent. (6,6 prosent i 2020)

Økning i korttidsfravær fra 2,1 til 2,6 prosent
Langtidsfraværet økte fra 4,5 til 6,4 prosent

Helse og omsorg:

Mål: Mindre enn 9,8 prosent. Resultat: 11,6 prosent. (11,0 prosent i 2019.)

Økning i korttidsfravær fra 2,3 til 2,6 prosent.
Økning i langtidsfravær fra 8,7 til 9,0 prosent.

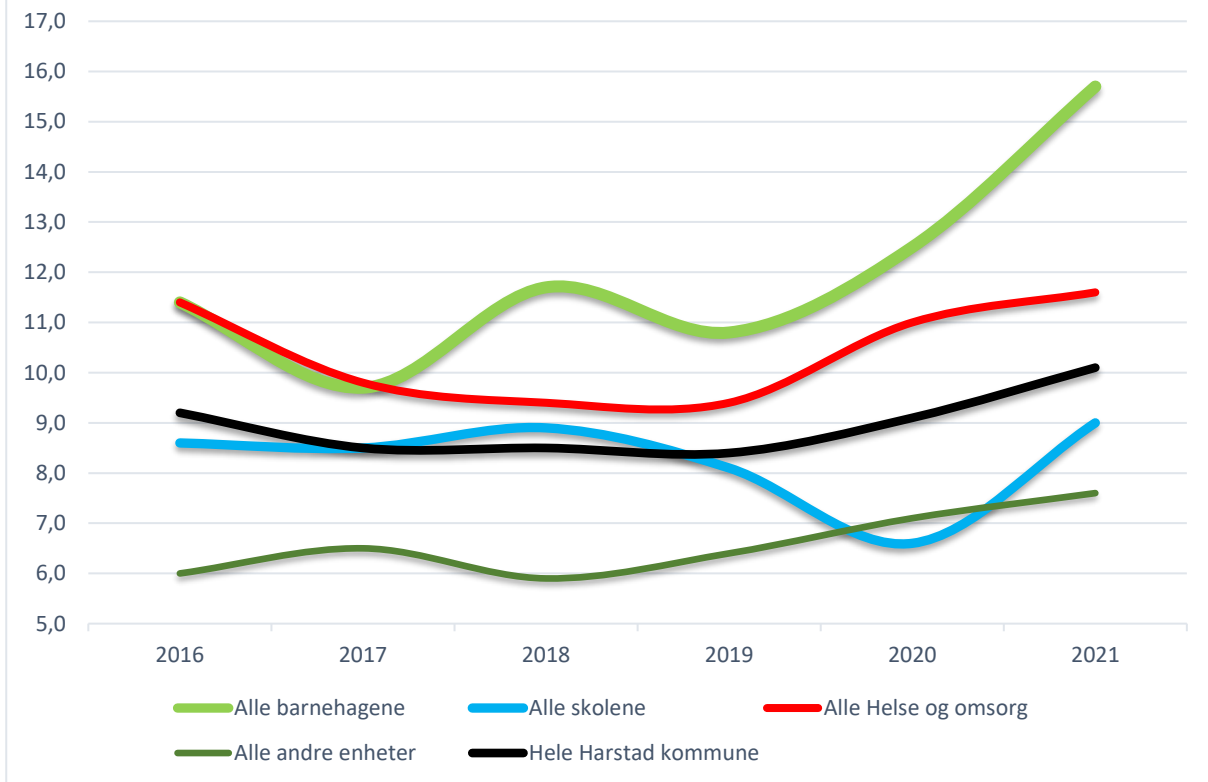
Andre enheter:

Mål: Mindre enn 4,3 prosent. Resultat: 7,6 prosent. (7,1 prosent i 2020)

Økning i korttidsfravær fra 1,6 til 1,8 prosent.
Økning i langtidsfravær fra 5,5 til 5,8 prosent.

Sykefravær de siste tre år (prosent)				
Sektor	2019	2020	2021	Mål
Barnehager	10,8	12,5	15,7	9,3
Skoler	8,1	6,6	9,0	6,8
Helse og omsorg	9,4	11	11,6	9,8
Andre enheter	6,4	7,1	7,6	4,3
Harstad kommune	8,4	9,1	10,1	7,8

Utvikling i sykefraværet 2016-2021

Likestilling:

Kjønnsfordeling ledere:

Øverste administrative ledelse består ved årsskiftet av kommunedirektøren og 2 kommunalsjefer, hvorav 1 kvinne. Enhetsledergruppa består 34 stk. inklusive skolesjef og barnehagesjef, fordelt på 19 kvinner og 15 menn.

Gjennomsnittslønn pr. kjønn 01.01.22

Gjennomsnittslønn for kvinner i Harstad kommune er kr. 522 899,-.

Gjennomsnittslønn for menn i Harstad kommune kr. 541 283,-.

Forskjellen i gjennomsnittslønnen skyldes i hovedsak at kommunen har høy andel kvinner i stillinger uten særskilt krav til utdanning.

Stillingsprosent	Kvinner	Menn	Sum
0% *faste ansatte som har permisjon uten lønn eller er langtidssykemeldt utover maxdato.	62	8	70
1 - 24,99 %	21	36	57
25 - 49,99 %	46	17	63
50 - 74,99 %	159	39	198
75 - 99,99 %	272	42	314
100 %	926	345	1 271
Sum	1 486	487	1 973

Høy etisk standard:

God etisk standard på tjenesteyting og myndighetsutøvelse er en forutsetning for at innbyggerne skal ha tillit til kommunen.

Harstad kommune har utarbeidet egen etisk plattform/standard. Plattformen omfatter, informasjonssikkerhet, lojalitet i forhold til politiske vedtak, vi mottar ikke personlige fordeler, vi tar avstand fra diskriminering, mobbing og trakassering, vi viser romslighet i forhold til andres særtrekk, vi tar hensyn til miljøet og bidrar til reduksjon av energibruk og klimautslipp, vi følger regelverk om innkjøp og inngåtte rammeavtaler.

Den etiske plattformen gjelder for alle ansatte og folkevalgte i Harstad kommune, og skal fremme bevissthet omkring etiske tema og bidra til å styrke kommunens omdømme, samt klargjøre hva som er akseptabel praksis og gi veiledning i vanskelige vurderinger. Som en følge av den etiske plattformen er det utarbeidet rutiner og prosedyrer for varsling av kritikkverdige forhold.

Bedre levekår for lesbiske, homofile og bifile:

Harstad kommunestyre behandlet i 2020 *Handlingsplan 2020-2023 for kjønns- og seksualitetsmangfold i Harstad kommune.*

Mål i planen er å arbeide for økt kunnskap og respekt for kjønnsmangfold, skape større trygghet for de av oss som bryter med kjønns- og/eller seksualitetsnormen og øke kompetansen i samfunnet. Mer kunnskap om ulike kjønnsuttrykk og seksuell orientering vil fremme frihet og større handlingsrom for alle innbyggere.

Visjon: Alle som bor i Harstad skal åpent og fritt kunne leve sine liv basert på likeverd og gjensidig respekt, uavhengig av kjønnsidentitet, seksualitet, hvem man forelsker seg i, hvem man velger å leve sammen med og hvordan man velger å uttrykke sin identitet.

Iverksettelse:

I 2021 har planen blitt iverksatt i tjenesteområdene.

Pga Covid 19 situasjonen er det kjørt digitalopplæring med rosa kompetanse til ansatte i barnevernet. Også skolene har kjørt digitale kurs i «Rosa Kompetanse» for alle lærere i grunnskole og kulturskole.

Planen er å kjøre oppsamlingskurs for de som av ulike årsaker ikke fikk deltatt i 2021 neste

skoleår, og også inkludere ansatte i SFO.

Ungdomsskolene gjennomfører årlig undervisning der de benytter opplegg som LINK, Uke 6 eller tilsvarende.

Hagebyen skole har utviklet egne opplegg for elevene som gjennomføres i etterkant av lærer-kursene i rosa kompetanse.

Seljestad ungdomsskole benytter opplegget UKE-6.

Lundenes skole har benyttet elementer fra ulike opplegg og jobbet grundig med tematikken.

Stangnes ungdomsskole – benytter LINK i kombinasjon med egne opplegg.

Kila skole har utviklet eget opplegg som gjennomføres i samarbeid med helsesykepleier.

Det gjennomføres digitale kurs i «Rosa kompetanse» for alle ansatte i kommunale og private barnehager 1. mars 2022.

I helse omsorg vil disse tiltakene prioriteres fremover:

Oppdatert informasjon. Materiell og brosjyrer på flere språk fins tilgjengelig på helsestasjoner, legekontor, sykehjem og aktivitets- og omsorgssentre.

Videreutvikle skolehelsetjenestens undervisningsmateriell om kjønns- og seksualitetsmangfold.

Temadag for eldre under Harstad Pride. Helsestasjon for eldre sammen med aktivitetssentrene, arrangerer temamøte for pensjonister. Det kan være i samarbeid med interesseorganisasjonene.

Kommunen har også bidratt til å gjøre Harstad Pride til en stor og viktig markering.

Skademeldinger for ansatte:

Indikator: Antall alvorlige skademeldinger for ansatte	2020	2021
Indikatorkrav: Ønsket resultat er årlig reduksjon		
Barnehager	5	26
Skoler	54	126
Helse og omsorg	125	175
Tekniske tjenester	2	8
Øvrige enheter	4	7
Sum	190	342

Det er en stor økning i antall alvorlige skademeldinger for ansatte fra 190 saker i

2020 til 342 saker i 2021 totalt for alle tjenesteområder. 78 saker er registrert som svært alvorlig.

Det har vært økt oppmerksomhet om avvikssystemet og opplæring i avviksregistrering. Avviksbehandling har også vært tema på kommunedirektørens enhetsledersamling og avviksprosedyren er oppdatert med presisert beskrivelse av alvorlighetsgradering og veiledning av arbeid med avvikskultur.

Det meldes om utfordringer med utagerende barn i barnehage og skole der det ofte tar tid å finne gode løsninger for enkelte barn med store sammensatte utfordringer. 52 av sakene for skole er meldt som svært alvorlig.

I helse og omsorg er det flest skademedlinger for ansatte registrert i enhet for bo og omsorg og i hjemmetjenester. Her er også økningen størst.

Det blir orientert om avvik i egen politisk sak.

Relevant kompetanse i personalet:

Indikator: Turnover i forhold til totalt antall fast ansatte

Internkontroll

God internkontroll bidrar til en utvikling i tråd med folkevalgte planer og vedtak, sikrer kvalitet og effektivitet i tjenesteyting og forvaltning, og bidrar til godt omdømme og legitimitet for kommunesektoren.

Internkontroll kan grupperes i tre:

1. Risikovurdering
2. Formalisering av organisering, ansvar, roller, rutiner og rapportering
3. Kontrollaktiviteter (avvikshåndtering, brukerundersøkelser og revisjoner)

Kommunens kvalitetssystem skal ivareta disse kravene og øvrige internkontrollkrav. Internkontrollarbeidet omfatter:

1. Opplæring
2. Avvikssystem
3. Egenkontroll (vernerunder m.m.)
4. Intern kvalitetsrevisjon
5. Risikovurderinger
6. Elektronisk kvalitetshåndbok med regelmessige oppdateringer
7. Kvalitetsutvalgene

Indikator, "turnover" Indikatorkrav: mindre enn 10 %	2020	2021
Resultat alle enheter	8,6	15,5

Turnover omfatter nytilsetninger og ansatte som har fått andre stillinger som en konsekvens av intern organisering. Turnover tilfører nye ansatte som bringer ny kompetanse og egne erfaringer inn i driften.

*Indikator: Andel faglært personale i hht. bemanningsplan
Indikatorkrav: 92 %*

Andel faglærte i %	2020	2021
Fast ansatte	89	84

Det er en økning i andel ufaglærte og dette skyldes i hovedsak økning i midlertidige ansatte som har vært inne som vikarer på ulike tjenesteområder som følge av pandemi.

8. Ledelsesgjennomgang på enhetsnivå og overordnet nivå
9. Forbedringsarbeid
10. Spørreundersøkelser
11. Balansert målstyring
12. Rapportering og oppfølging av politiske vedtak.

Oppfølging av politiske vedtak er satt i system for å sikre at vedtak følges opp, kvitteres ut, og rapporteres tilbake til kommunestyret der det forventes.

Kommunedirektøren og lederne av kvalitetsutvalg gjennomgår rapporter og tiltak som er gjennomført hvert år og utarbeider en handlingsplan for internkontrolltiltak for kommende år.

Det er et mål at internkontrollen skal være så god at tilsynsmyndigheter finner få avvik.

Enheter rapporterer om to statlige tilsyn i 2021:

- Tilsyn fra Statsforvalteren for avløpsanlegg, kap. 14 ble gjennomført 21.09.21 med fokus på

overordnet planlegging og internkontroll innen avløpsområdet, ledningsanlegg innen avløp, samt prøvetaking og rapportering fra avløpsområdet. Det ble gitt avvik på at kommunens IK-system ikke var fullt ut dekkende for avløpsområdet og at avviksbehandlingen ikke var god nok. Det er gitt skriftlig tilbakemelding på begge disse avvikene. Rutiner for behandling av tjenesteavvik innen avløp er tilpasset behandling i kommunens avvikssystem. Revisjon av kommunens hovedplan for avløp og IK-system for avløp er igangsatt. Begge disse tiltakene planlegges ferdigstilt i 2022.

- Tilsyn fra Mattilsynet knyttet til Distribusjonssystem for vann fra alle kommunale vannverk ble gjennomført 22.11.21. Det hadde fokus på distribusjonsplan og distribusjonssystem for vannverkene, samt farekart-legging ved vannverkene. Det ble ikke gitt avvik ved tilsynet.
- Tilsyn fra Statsforvalter vedr. tilskuddsordningene for landbruk.

I tillegg til de statlige tilsynene har KomRev Nord gjennomført forvaltningsrevisjon på:

- saksbehandling i plan og byggesaker
- saksbehandling og internkontroll ved enheten drift og utbygging
- kvalitet i psykiatritjenesten
Rapporten er behandlet av kontrollutvalget i 2020 og av kommunestyret i 2021

- oppstart av: forvaltningsrevisjonsprosjektene økonomistyring og økonomisk internkontroll samt kvalitet i grunnskolen
- i 2021 er det bestilt en forvaltningsrevisjon rettet mot forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg

Det føres også jevnlig interne tilsyn for brannvern på kommunale bygg, tilsyn etter barnehageloven og tilsyn etter miljørettet helsevern i skoler, barnehager og sykehjem.

Resultatmål: Redusere risiko

Indikator: Gjennomført internkontroll i enhetene

Resultat: 21 av 34 enheter har rapportert innen fristen.

Sjekklisten for ledelsens gjennomgang er innarbeidet i enhetenes årsrapport. Formålet med rapporteringen er å sikre at internkontrollkrav i lov og forskrift samt krav i kommunens kvalitetssystem er etterkommet av den enkelte enhet.

Rapportene fra enhetene danner grunnlaget for ledelsens gjennomgang på overordnet nivå. Gjennomgangen skal resultere i forbedringstiltak på områder som ikke fungerer tilfredsstillende.

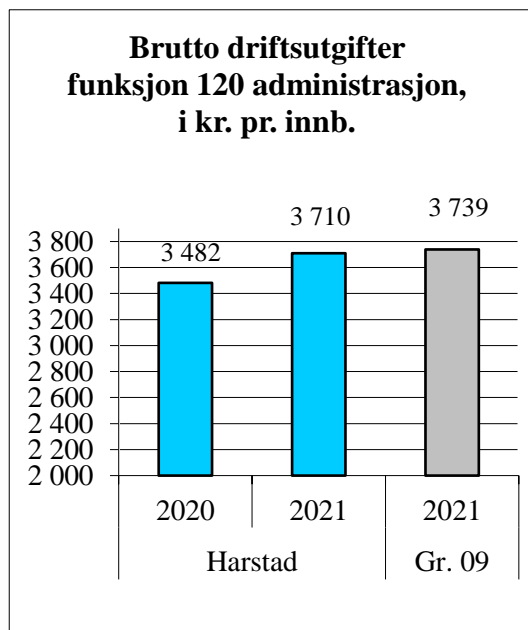

Administrasjon styring og fellesutgifter

Dette består av politisk styring samt stabs- og støttefunksjoner og omfattes av funksjonene 100, politisk styring, 110 kontroll og revisjon, 120 administrasjon, 121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, 130 administrasjonslokaler. I tillegg omfatter dette funksjonene 170 premieavvik, 171 amortisering av tidligere års premieavvik, 180 fellesutgifter og 190 Interne Serviceenheter (skal gå i 0), som ikke tas med her fordi disse i liten grad kan styres.

Produktivitetstall KOSTRA til administrasjon og fellesutgifter	Harstad		Gruppe 9
	2020	2021	2021
Brutto driftsutgifter til funksjon 100, i kr pr. innb. (Lønn ordfører, Møtegodtgjørelse, Støtte politiske partier, Representasjon fra folkevalgte, Øvrige godtgjørelse til folkevalgte)	*421	*544	*359
Brutto driftsutgifter til funksjon 110, i kr pr. innb. (Kontrollutvalg og Revisjon)	139	282	116
Brutto driftsutgifter til funksjon 120, i kr pr. innb. (Administrativ ledelse, Støtte og stab, Fellesfunksjoner som resepsjon, sentralbord, kantine, post-arkivfunksjon, regnskap og lønn)	3 482	3 710	3 739
Brutto driftsutgifter til funksjon 121, i kr pr. innb. (Aktiviteter knyttet til administrasjon, forsikringer av bygg og pålagte skatter og avgifter knyttet til bygg, og som er typisk forbruksuavhengig av om bygg er i drift eller ikke.)	511	583	405
Brutto driftsutgifter til funksjon 130, i kr pr. innb. (Administrasjonslokaler)	501	488	504

*Utgiftene til funksjon 100 politisk styring, vil variere annet hvert år pga kostnader til valggjennomføring.

Funksjon 120 Administrasjon, består av kommunedirektør, kommunalsjefer, kommuneadvokat, personal- og organisasjonsenheten, økonomitjenesten og deler av fagstab samt service- og dokumenttjenesten.

Harstad kommune bruker 0,8 % mindre enn gjennomsnittet av sammenlignbare kommuner på funksjon 120 administrasjon i 2021.

4. Digitalisering

Innledning

DigitaliseringsTeamet jobber i hele organisasjonen i grensesnittet mellom tjenesteområdene og de tekniske løsningene. Digitaliseringsstrategien har mål om å gi bedre tjenester til våre innbyggere samtidig som vi gjør det enklere for ansatte å gjøre en god jobb.

Digitaliseringsteamet hjelper tjenesteområdene gjennom digitaliseringsprosesser via strategiske valg, anskaffelser, prosjektledelse, kompetansetilførsel, prosessforbedring, veiledning og støtte.

Viktige prosjekter

Aktivitet/Prosjekt	Beskrivelse	Fremdrift
VELFERDSTEKNOLOGI OG HELSE OG OMSORG		
Velferdsteknologisk plattform.	Et interkommunalt anskaffelsesprosjekt (Harstad, Tjeldsund og Kvæfjord) ble kjørt i 2020. Satt opp mot EPJ Visma Profil og Visma HRM. Testet oppsett mot trygghetsalarmer i 2021.	Løsning er satt opp, testet og akseptert i 2021. Settes i full drift i 2022
Anskaffelse av trygghetsalarmer og brukernært utstyr	Anskaffelsesprosess er gjennomført sammen med Kvæfjord, Tjeldsund, Tromsø og Bergen kommune. Løsning er satt opp mot plattform for velferdsteknologi, AD, HRM og Profil	Settes i full drift i Q1, 2022
Elektronisk medisineringsstøtte/-dispensere.	Pilot er gjennomført, og vi har deltatt på felles anskaffelsesprosessen med 57 andre kommuner i 2020.	I drift ved årsskiftet: 20 Evondos 6 Pilly 7 Medido
GPS i sykehjem og til hjemmeboende	Pilot er gjennomført ved Stangnes sykehjem. Anskaffelsesprosess er kjørt sammen med Bergen og Tromsø i 2020.	13 GPS i drift ved årsskiftet
Digitalt tilsyn – Nattugla (Easymeeting)	Pilot er gjennomført i 2020.	33 satt i drift ved årsskiftet
Utbedring av sykesignalanlegg	Anskaffelsesprosess kjørt i 2021. Leverandør velges i 2022	Etableres i drift i 2022
Velferdsteknologiens ABC	Utdanningsprogram finansiert av Helsedirektoratet. Gjennomføres ved fagsamlinger. Det er rundt 30 deltakere fra Harstad, Kvæfjord og Tjeldsund. Fjerde kursrunde ble avsluttet i mai. Femte kurs startet høsten 2021.	Avsluttes våren 2022 Vi planlegger å søke midler til femte kurs.
KS smittesporing DHIS2	Felles nasjonalt digitalt verktøy for smittesporing og rapportering i forbindelse med Covid-19. Det er utvidet funksjonalitet med prøvesvar, kobling mot folkeregister og mulighet for innbyggere til å registrere testresultat.	Systemet ble satt i drift i 2021
OPPVEKST		
Digitaliseringsstrategi oppvekst 2020-2024	Strategien er politisk vedtatt i 2020.	
Itslearning	Ny læringsplattform ble anskaffet høsten 2019 og implementert 20/21. App for dialog med foresatte implementeres skoleåret 22/23.	I drift
Utvidelser Visma FLYT skole	Utvidelser av det skoleadministrative systemet med apper for ansatte og foresatte. Nye funksjoner legges til når de blir tilgjengelige.	I drift
Utvidelser Visma Flyt Barnehage	Foreldre og ansatt appen «min barnehage» er innført i 2021. Automatisert opptak implementeres våren 22.	I drift
Digitale tavler	Eldre tavler i klasserommene er byttet ut med smartskjermer i løpet av 2020 og 2021. Bergseng skole får tavler i forbindelse med ny skole. Tilhørende programvare for lærermaskiner er planlagt 2021, og rulles ut tidlig 2022.	I drift
Digitalt kompetansenettverk	Hver skole har en digital kompetanseveileder i en viss stillingsprosent. Disse deltar i kommunalt nettverk.	I drift

Chromebook til småtrinnet	Løsning har vært utviklet og testet i 2019. 1:1 dekning hos elever 1-3. trinn f.o.m. høsten 21. Siste utvidelse er 1-4. trinn høsten 22. Parallelt bygges lærernes kompetanse opp for å sikre god pedagogisk bruk.	I drift
ANDRE TJENESTEOMRÅDER		
Booking Boligkontoret	Løsning hvor det settes opp avtaler med saksbehandlere hos boligkontoret.	I drift
Sak, arkiv og eByggesak	Det ble startet anskaffelsesprosess for nytt system i 2021. Leverandør er valgt. Innføringsprosjekt starter i 2022.	Settes i drift i 2022
Innovativ anskaffelse av ny ERP-plattform.	Den innovative anskaffelsen startet i 2019. Covid-19 førte til forsinkelser i prosjektet i 2020 og 2021. Totalt deltar 23 kommuner. ERP-plattformen består av system for økonomi, regnskap, lønn, personal og innkjøp.	Anskaffelsesprosess og kontraktsinngåelse i Q1 2022.
Digital medarbeider - RPA	Planlegging og anskaffelse startet i 2019. RPA – Robotic Process Automation – omtales ofte som digitale medarbeidere. Dette er teknologi som kan utføre repteterende og regelstyrte arbeidsoppgaver. System ble etablert i 2020 og pilot ble kjørt på to arbeidsprosesser hos Service- og dokumenttjenesten.	I drift. Har i 2021 håndtert 27.000 oppgaver, og spart ansatte for 477 timers arbeid.
Digital politiker	Erfaringer fra digital gjennomføring av politiske møter førte til vedtak i kommunestyret 30. april om å anskaffe en løsning for å forbedre digitalt demokrati. Systemet inneholder voteringsløsning, innsending av forslag digitalt, sms/mailløsning og dokumenthåndtering for alle politiske utvalg.	Satt i drift i Q1 2021
GIFT – Geographical Island Flexibility, EU-prosjekt	Harstad kommune og Hålogaland kraft fikk i september 2018 innvilget søknad om å bli med i et stort 4-årig EU-prosjekt. Forsknings- og innovasjonsprosjektet består av 17 ulike aktører fra 7 ulike land. Harstad kommune skal være demonstrasjonsområde for nye løsninger. Procida i Italia skal replikere løsningene og 1640 andre europeiske øyer følger med på resultatene	Pågår ut 2022
Regional motor for IKT-drift og digitalisering	Prosjektet består av 3 delprosjekt: 1. IKT-drift Nord: Alta og Hammerfest kommune skal utrede mulighetene for å etablere samarbeid rundt IKT drift nord i fylket 2. IKT-drift Sør: Harstad kommune skal tilby IKT-drift til 2 kommuner. Samarbeid er etablert med Salangen kommune. Dyrøy kommune kartlegges og utredes for drift. 3. Etablering av et digitaliseringsnettverk for Troms og Finnmark: Harstad kommune har påtatt seg å etablere et digitaliseringsnettverk mellom de 40 kommunene i fylket. Faggrupper er etablert. Felles anskaffelse gjennomføres med 6 kommuner. FIKS Folkeregister innføres i 12 kommuner.	Pågår ut 2022

5. Samfunn

5.0. Oppfølging av kommuneplanen

I 2020 vedtok kommunestyret ny kommuneplan, både samfunns- og arealdel. Gjennom samfunnsdelen har befolkning og politikere staket ut en kurs for utvikling av Harstadsamfunnet. Den etablerte visjonen *attraktiv hele livet* er utdypet med visjoner, mål og strategier med formål om å gjøre Harstad til et mer attraktivt sted å *bo, jobbe* og *besøke*:

Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte

Attraktiv opplevelsesby tett på naturen

Innovasjonsby og regional motor med mangfold og kvalitet i utdanning og arbeidsplasser

Til grunn for visjonene ligger FNs

5.1. Befolkningen i tall

Ved årsskiftet 2022 utgjorde Harstads befolkning 24 804 personer, en økning på 66 personer i løpet av 2021. Årsaken til økning er fødselsoverskudd og høyere innvandring enn utvandring.

Fødselsoverskudd får vi på tross av lave fødselstall, 242 fødte i 2021 da antall døde er på normalen (207) for samme periode. Dette gjør at kommunen får et lite fødselsoverskudd på 35 personer.

Harstad har i 2021 snudd den negative innvandringen vi har sett de senere år, og har en netto innflytting på 34 personer i 2021. Tilflyttingen innelandsk i 2021 er på 960 tilflyttere. Innenlandsk utflytting er i tråd med det vi normalt kan forvente oss, 1065 flyttet ut i fra Harstad i 2021. Flyttestrømmene i Norge går i store trekk fra nord mot sør og fra distriktene mot byene. Befolkningsveksten i Harstad skyldes først og fremst fødselsoverskudd samt utenlandsk innflytting. Av innenlandsk flytting ser man de nasjonale tendensene også i Harstad, med utvandring av unge voksne til de større byene.

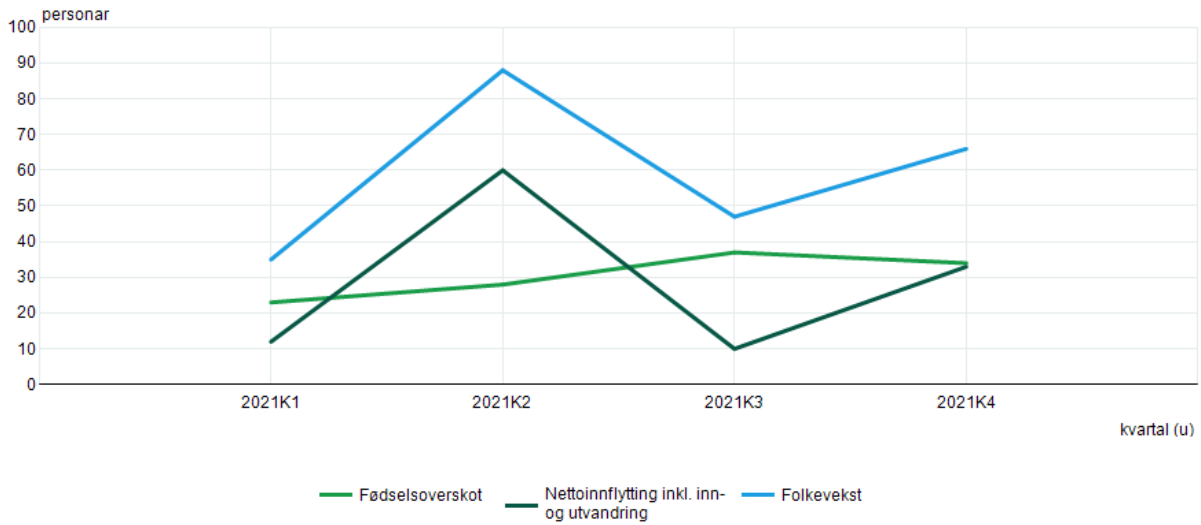
bærekraftsmål: *Harstad har en fremtidsrettet og ansvarlig vekst, der all utvikling og etablering skjer på en bærekraftig måte – økonomisk, sosialt og miljømessig.*

Kommuneplanen ligger til grunn for utvikling av temaplaner og økonomiplanen, der den konkretiseres med tiltak og gis prioritering.

I årsrapporten viser hver tjeneste hvordan det er jobbet med tiltak for å nå mål i kommuneplanen.

Arealdelen som ble vedtatt i 2020 har vært gjenstand for rullering over en lengre periode og er ikke knyttet til arealstrategien i samfunnsplanen. Det er derfor behov for å gjennomgå arealplanen på nytt. Målet med dette arbeidet er å tilrettelegge for ønsket samfunnsutvikling. De nylig vedtatte samfunnsmålene skal gjenspeiles i utviklingen av arealene i kommunen. Det må også gis rom for innspill og arealendring. I 2020 vedtok kommunestyret planstrategi for kommunestyreperioden. I forslaget som ble vedtatt i alle politiske utvalg lå rullering av kommuneplanens arealdel innen 2023. Kommunestyret tok denne planoppgaven ut av planstrategien og la isteden inn en ny kommunedelplan for Øyricket. Mer sentrumsnære pressområder blir derfor ikke gjenstand for helhetlig arealplanlegging i inneværende periode.

01223: Befolkning og endringer hittil i år, etter statistikkvariabel og kvartal (u). Harstad.

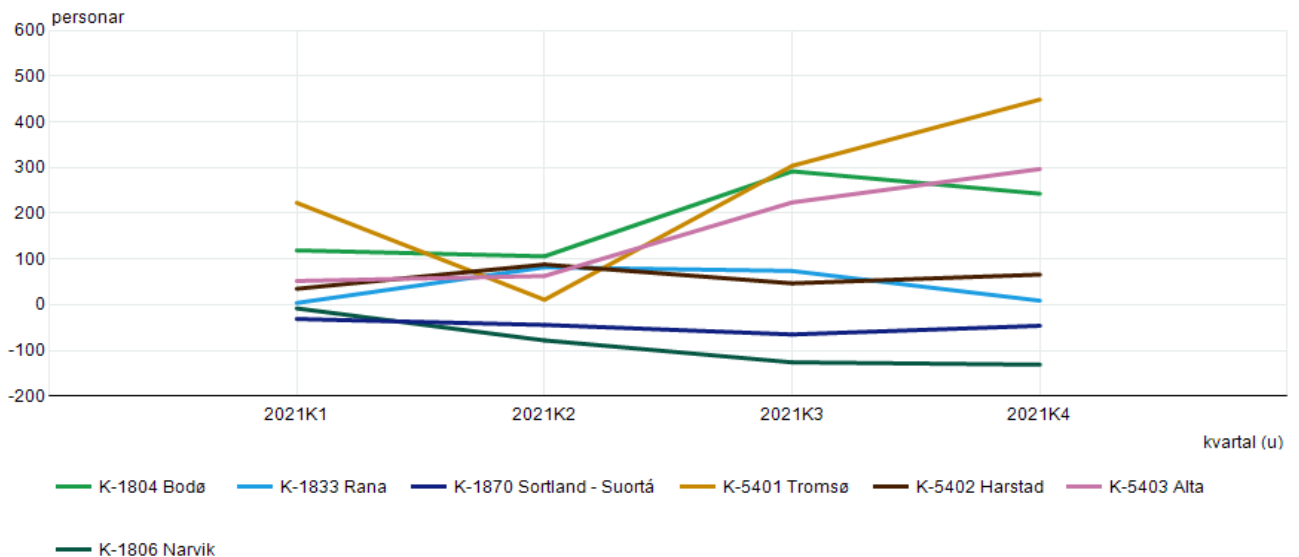

Kilde: Statistisk sentralbyrå

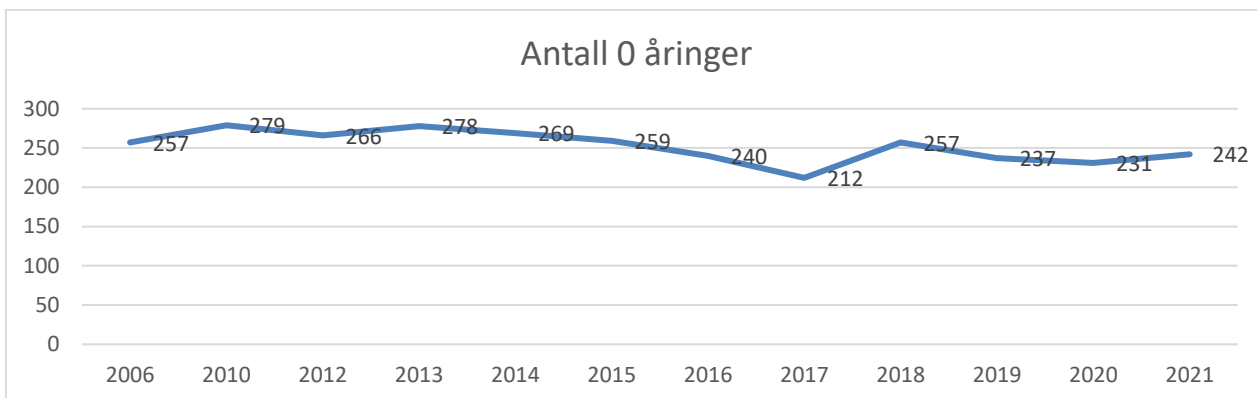
Harstad har posisjonen som Nord-Norges fjerde største kommune og tredje største by. Sammenlignet med andre byer i Nord-Norge ligger Harstad midt på treet når det gjelder befolkningsutvikling i 2021. Tromsø, Alta og Bodø har klart størst tilvekst, med henholdsvis 449, 297 og 243

personer. Harstad og Rana har begge en liten tilvekst, mens Narvik og Sortland har negativ utvikling.

01223: Befolkning og endringer hittil i år, etter region og kvartal (u). Folkevekst.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

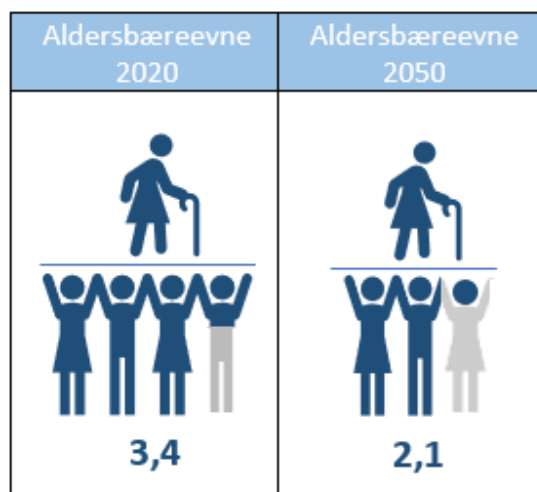
Etter en lengre periode med reduksjon i fødselstallene kan det se ut som at de har stabilisert seg de senere år.

Fremtiden

Prognosene som er lagt til grunn for beregning av befolkningsutviklingen i Harstad er hentet fra SSB's alternativ for middels vekst (oppdatert i juni 2020).

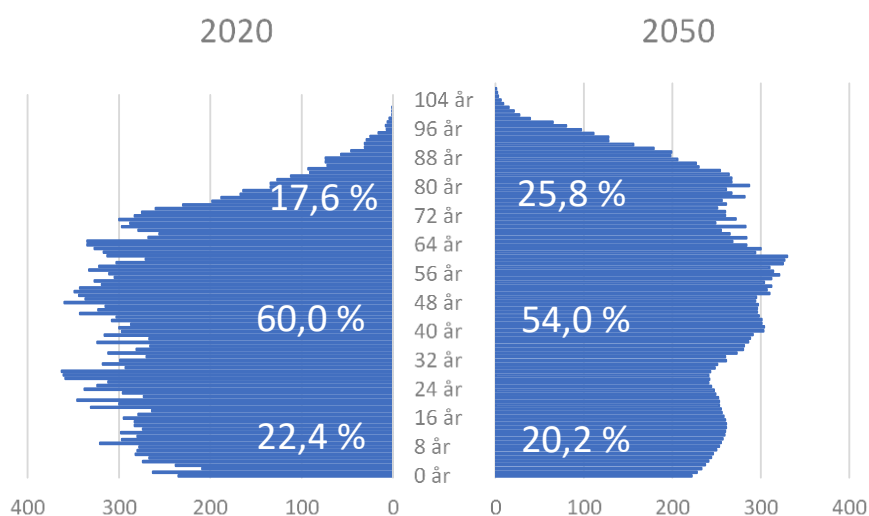
Disse viser at Harstad vil få en eldre befolkning de neste årene. Befolkningen på 80+ år vil nært fordobles innen 2040.

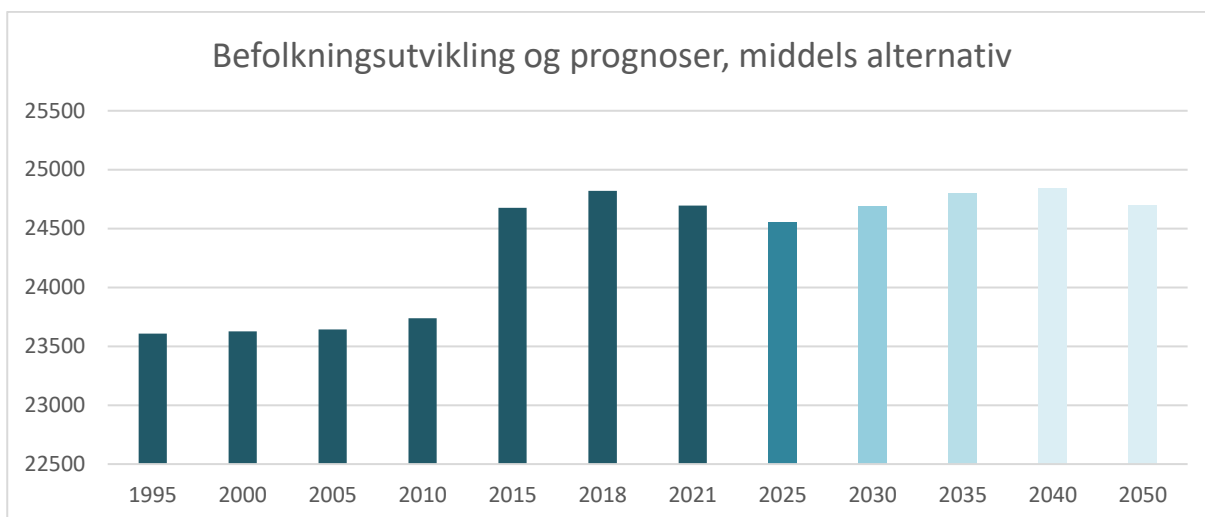
- Antall barn og ungdom kan få en nedgang.
- Relativt stabilt antall i yrkesaktiv alder, med en mulig nedgang.
- Eldreomsorgsbyrden (dvs. antall personer 70 år og over / antall personer 20-69 år) vil øke fra 3,4 i 2018 til 2,1 i 2040.

Befolkningsutvikling 2020-2050

SSBs MMMM-alternativ

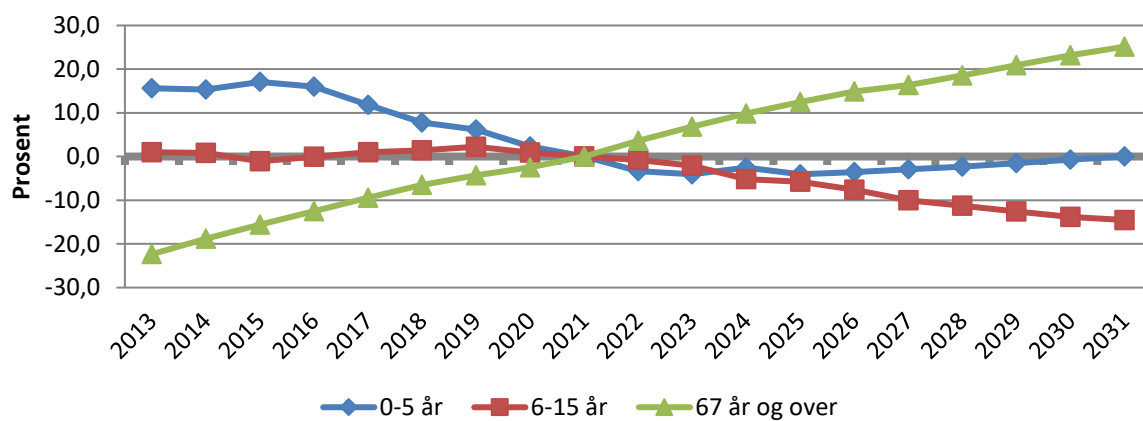

	2021	2025	2030	2035	2040	endring	endring %	endring aldersgrupper	endring %
0 år	229	236	238	234	228	-1	0,40 %	-446	-8,20
1-5 år	1 224	1 195	1 226	1 222	1 195	-29	-2,37 %		
6-12 år	1 995	1 850	1 722	1 771	1 776	-219	-10,98 %		
13-15 år	855	911	824	754	775	-80	-9,36 %		
16-19 år	1 135	1 154	1 174	1 041	1 018	-117	-10,31 %		
20-24 år	1 498	1 425	1 464	1 439	1 307	-191	-12,75 %	-419	-2,82
25-66 år	13 334	13 295	13 268	13 217	13 106	-228	-1,71 %		
67-79 år	3 245	3 497	3 476	3 598	3 699	454	13,99 %	1469	32,88
80 år +	1 223	1 390	1 807	2 048	2 238	1015	82,99 %		
sum	24 738	24 953	25 199	25 324	25 342	604			2,44

Utvikling folketall 0-5 år, 6-16 år og 67 år + i kommunen per 1.1

(2021 = 0, SSB MMMM-alternativ TBU metode / kommunens egen fremskriving)

5.2. Samfunns-, by- og næringsutvikling

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 <i>Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte</i>	
1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem	<ol style="list-style-type: none"> 1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv 2 Sørg for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme
3 Harstad har utviklet sine urbane kvaliteter som kompakt by med attraktive distrikter og trygge og mangfoldige nærmiljøer	<ol style="list-style-type: none"> 4 Legge til rette for næringer i distriktet og stedsutvikling i lokalsentre

 <i>Attraktiv opplevelsesby tett på naturen</i>	
4 Harstad har et attraktivt og levende sentrum, kjent for tilgang på opplevelser, og med møteplasser og aktivitet året rundt	<ol style="list-style-type: none"> 1 Organisere godt samarbeid mellom det offentlige, private og frivillige for koordinering og nyttemaksimering av aktivitet i sentrum 2 Sørg for mangfold av arbeidsplasser, boliger, samt handels-, service-, og tjenestetilbud i sentrum
6 Harstad er en attraktiv destinasjon for besøkende, med god tilgang på natur- og kulturopplevelser	<ol style="list-style-type: none"> 1 Jobbe strategisk for utvikling av informasjon, transporttilbud og infrastruktur som tilgjengeliggjør Harstad lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt 2 Kommunisere stedsidentitet som regional handels- og kulturby, nasjonal og internasjonal naturopplevelsesdestinasjon med bytilbud 3 Synliggjøring og samordning av reiselivstilbudet, samt tilrettelegging for en bærekraftig besøksforvaltning

 <i>Innovasjonsby og regional drivkraft med mangfold og kvalitet i utdanning og arbeidsplasser</i>	
8 Harstad har et bærekraftig og fremtidsrettet næringsliv, med god tilgang på kompetanse for morgendagens utfordringer	<ol style="list-style-type: none"> 1 Jobbe for å etablere flere attraktive arbeidsplasser i Harstadregionen 2 Tilrettelegge og markedsføre Harstad som en attraktiv kommune for etablering av nye virksomheter og en aktiv pådriver for gründervirksomhet 3 Styrke posisjonen som vertskapskommune for blå næringer og leverandører til disse 4 Videreutvikle det arktiske landbruket, med fokus på bærekraftig ressursutnyttelse, ivaretagelse av natur og landskap, samt kvalitet i produkter og produktutvikling 5 Sørg for gode lokale og regionale samarbeidsplattformer for strategisk interessefremming, erfaringsdeling og som grunnlag for innovative prosesser 6 Tilrettelegge infrastruktur tilpasset næringslivets fremtidsbehov
9 Harstad kommune er en aktiv pådriver for innovasjon og samskaping	<ol style="list-style-type: none"> 1 Harstad kommune skal bidra til å fremme utvikling, innovasjon og entreprenørskap i utdanning og i lokalt nærings- og samfunnsliv 2 Utvikle Harstad som smartby, det vil si sikre konkurransedyktig teknisk, sosial og digital infrastruktur og god kvalitet i tjenestetilbudet

Resultater

1	1	✓	Arenatiltak for hovednæringer (Energi/Havbruk/Reiseliv)
	2	✓	Gjennom Covid19-pandemien har det vært etablert spesifikke arenaer for å fange opp næringers konsekvenser av pandemien, samt dialog rundt kompensasjonsordninger
3	4	✓	Tildeling og prioritering av øyriket ved søknader til næringsfondet
		✓	Planlegging av næringsareal utenfor sentrum og kommunedelsentra (Rødskjær)

Resultater

4	1	✓	Aktivitetstiltak gjennom deltakelse i -, og aktivitetssamarbeid med Harstad Sentrum AS
	2	✓	Gjennomføring av tiltak i sentrumsplanen
6	1	✓	Samarbeid med Visit Harstad om reiseinformasjon
		✓	Deltakelse i støtteutvalget for Harstad/Narvik lufthavn
	2	✓	Utvikling av informasjonsløsninger i digitale kanaler – samhandling med handels- og kultursektoren
		✓	Markedskonseptet for Harstad «Basecamp Nord-Norge», etablert og klargjort for videre utvikling
3		✓	Oppstart på 2 bærekraftsprosjekter relatert til reiseliv <ul style="list-style-type: none"> ○ Bærekraftig by- og stedsutvikling
		✓	Bærekraft reisemålsutvikling (sertifisering for reiselivsbedrifter) <ul style="list-style-type: none"> ○ Oppstart bærekraftsertifisering av 7 aktivitetsleverandører og reiselivsbedrifter, «Miljøfyrtårn for aktivitetsleverandører

Resultater

8	1	✓	Analyse av status og potensial for statlige arbeidsplasser
		✓	Tiltak forberedt gjennom særlig definisjon av kompetansearbeidsplasser
		✓	Sysselsettingseffekter som tildelingskriterier fra kommunens næringsfond
	2	✓	Gjennomføring EU-finansiert innovasjonsprosjekt innen energifleksibilitet
		✓	Søknadsprosesser gjennomført for 2 andre prosjekter med tilsvarende finansiering og innfallsvinkel
	3	✓	Oppstart kunnskaps- og rekrutteringsprosjekt for blå næringer (BLÅTT visningscenter)
		✓	Tilrettelegging for blå næringer innenfor etablerte sjønære næringsarealer
4	✓	Samarbeid med opplevelses- og kulturnæringer om felles årskalender	
5	✓	Regionalt nærings samarbeid gjennom Regional plan for Hålogalandsrådet	
6	✓	Infrastrukturkartlegging – tilbud og behov ved eksisterende næringsarealer	
		✓	Oppfølging mot planverk for næringsarealer under etablering
9	1	✓	Vesentlig økt fokus og veiledning innenfor bedriftsetablering og innovasjonsprosesser
		✓	Innovasjonsfokus i tildelingskriterier fra næringsfond
✓		Deltakelse i arenaer for innovasjonsprosesser i bedrifter	
2	✓	Smartby-mål understøttet av kommunens digitaliseringsstrategi	
		✓	Deltakelse i partner i Smart energi-prosjekt, og som pilot i Smart helse-prosjekt

Harstad har de siste årene hatt positiv utvikling. Fremtidsoptimisme og investeringsvilje fører med seg utbygging og prosjekter. Samtidig råder usikkerhet rundt befolkningsutviklingen, som de siste årene har vært preget av lav vekst. Dette synliggjør behovet for langsiktig, overordnet samfunnsplanlegging. Gjennom strategisk

tilrettelegging kan kommunen påvirke samfunnsutviklingen.

Harstadpakken ble vedtatt og tiltakene er nå under utbygging. Dette er et prosjekt som innebærer oppgradert veisystem, tunnel som avlastning for sentrum, gang- og sykkelstier, samt nytt kollektivsystem. Mange av

delprosjektene er gjennomført, men på grunn av manglende økonomi har prioritering mellom prosjektene vært nødvendig. Politisk satsing for fullfinansiering av den totale planlagte pakken har gitt resultater; Harstadpakke 2 er nå godkjent og delfinansiert av stortinget og flere viktige samferdselsprosjekter blir dermed finansiert.

Strekningen fra Kanebogen til Byskillet vil bli utbedret. Vi vil få ny kollektivterminal i sentrum og mange kommunale gang- og sykkelveier.

Områdene i randsonen av sentrum på nord- og sørsiden er under transformasjon. Områder preget av lager og industri er nå i ferd med å omformes med urbane funksjoner som bolig, kontor, handel og parker. Denne utviklingen er et ledd i kommunens samfunns mål om flere boliger og flere arbeidsplasser i sentrumsnære områder. Det er gjort vedtak i fylket om bygging av ny videregående skole på tidligere industritomt rett sør for sentrum. Å utvikle dette området vil bidra til å binde sammen sentrum med handels- og kontorområdene på sørsiden. Dette området har, med sin nærhet til sentrum, fortsatt stort omformingspotensial.

Det er stor byggeaktivitet i byen i privat regi. Thon-hotellet er under oppføring, det samme er Nordic sin utbygging med Arena Larsneset og parkeringshuset i Hvedings gate.

De siste årene er det jobbet med oppfølging av tiltak og strategier i Kommunedelplan for Harstad sentrum, med prosjekter innen byromsutvikling, parkering og etablering av sentrumsselskap. I prosjekter som følger opp sentrumsplanen er det bevilget midler til fortsatt planlegging, gjennomføring og drift i økonomiplanen.

Rikard Kaarbøsplass og Torvet i sentrum er oppgradert, kaipromenaden er utstyrt med kunst og lekeapparat og det er anlagt lekepark på Ottar Håløygs plass. Kommunen er også godt i gang med å omstille Generalhagen til et samlingssted.

Åpningen av ny skøytebane i Generalhagen har fått stor regional oppmerksomhet. Den er en suksess, og trekker små og store til sentrum både på dag- og kveldstid. Enda bedre vil det bli når hele Generalhagen med ny utescene står ferdig.

Det planlegges også bygging av nye studentfasiliteter på Universitetstomta med blant annet studentboliger.

Stien langs sjøen er lagt inn som plankrav i

kommuneplanens arealdel og kommunedelplan for sentrum. Prosjektet Kunststien bidrar til merking av stien gjennom sentrum samt kunst og aktivitet i byrommene langs stien. Den opparbeidede delen på Trondenes representerer en stor verdi som rekreasjonsområde, og bidrar til å øke attraktiviteten for beboere og besøkende.

Kommunens oppkjøp av Essotomta i Samasjøen sikrer videreføring av stien fra Trondenes til sentrum, som element i et mulighetsstudium for området. En sammenhengende sti fra Trondenes til Gangsås vil gjøre sjøfronten tilgjengelig for allmennheten, og fungerer både som folkehelse- og stedsutviklingstiltak.

Utviklingsplanen for Campus Harstad er vedtatt, og legger til rette for stor utvikling av campusområdet.

Reguleringsplanen til Hålogalandsveien er vedtatt. Veiprojektet skal bidra til å binde regionen tettere sammen, og bidra til en større bo- og arbeidsmarkedsregion.

Evenes bygges ut som kampflybase for forsvaret. Satsningen vil trolig føre med seg rundt 600 arbeidsplasser, og skape ringvirkninger i form av aktivitet og tilflyttere til hele regionen. Reguleringsplanen for dette området er utarbeidet, og det er gjort en vurdering av samfunnsmessige ringvirkninger for omkringliggende kommuner. Ringvirkningene følges opp gjennom samarbeid med Forsvaret og stimulerende tiltak av Harstads bostedsattraktivitet.

Områdereguleringsplan for Rødskjær havn og næringspark fikk endelig godkjenning i Kommunal- og distriktsdepartementet ultimo 2021. Prosjektet er et samarbeid mellom Harstad kommune og Harstad Havn KF, hvor det i 2021 ble startet arbeid med masterplan, utbyggingsstrategi, og infrastrukturplanlegging.

Regionen har en betydelig vekst i viktige nasjonale næringer. Harstad kommune er en stor sjømatkommune. Harstads næringsliv har allerede en betydelig posisjon som regionsenter og er en sterk regional aktør innenfor leverandørindustri til sjømatnæringen. Havbruksnæringen trenger kapasitet og forutsigbarhet i samferdselsløsninger for å sikre rask og sikker tilgang til markedene. Harstad deltar også aktivt i utvikling av løsninger for havbruksnæringas transportløsninger til store eksportmarkeder.

Harstad er hovedsenteret for

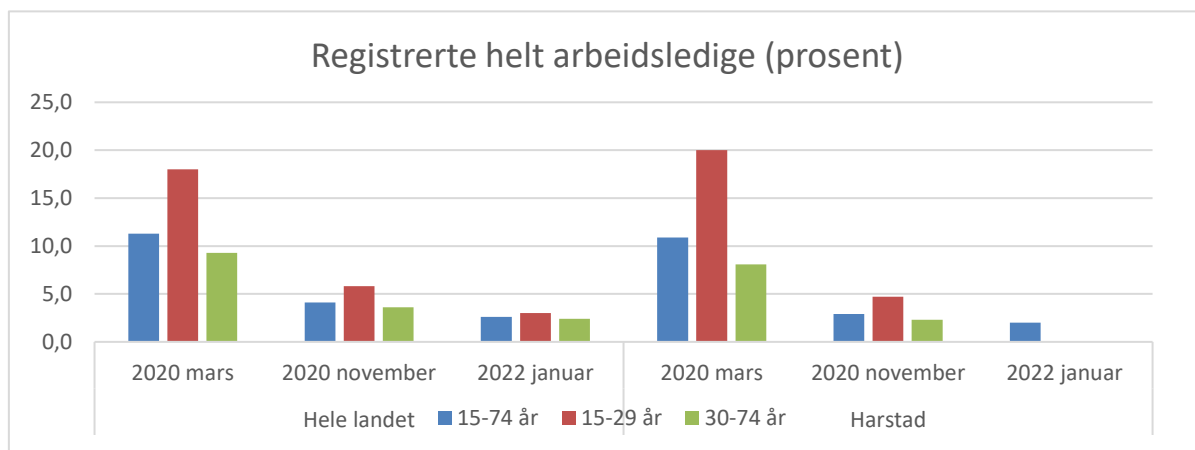
petroleumsaktivitet i nord. Equinor har befestet sin posisjon i Harstad og Nord-Norge gjennom etablering av Drift Nord og et framtidrettet bygg for sin virksomhet i nordområdene. Både AkerBP, Lundin og Oljedirektoratet er representert i byen og har alle flyttet inn i nye lokaler de siste årene. Utviklingen i olje- og gassmarkedet har i liten grad endret Harstads posisjon, men strategier og planer må endres for å tilpasses et nytt fremtidsbilde for næringen. I forbindelse med de årlige tildelingsrundene med utlysning av blokker i Norske- og Barentshavet, opprettholder Harstad målet om å få flere oljeselskaper lokalisert her i byen. Etablerte selskaper i byen vil også i en revidert strategi jobbe for

utvidelse av virksomheten i byen pga. forventninger om aktivitetsforskyving fra Nordsjøen til Norske- og Barentshavet. Leverandørindustrien forventes å utvikle sine virksomheter med bredere satsing på flere markeder, men fortsatt også basert på mulighetene innen olje & gass.

Syssetting

Andelen offentlig og privat syssetting i Harstad er omtrent 40/60, der offentlige arbeidsplasser er fordelt på stat/fylke og kommune med omtrent 20/20. I privat sektor er varehandel viktigste bransje for syssetting, mens helse og sosial syssetter flest i offentlig sektor.

www.ssb.no

Lavere arbeidsledighet

Harstad rammes noe mildere av svingninger i samfunnsøkonomien enn det nasjonale nivået, blant annet fordi en stor andel av befolkningen er ansatt i offentlig sektor. Likevel merkes svingninger også i Harstad, og vi følger i stort den nasjonale utviklingen. Figuren og tabellen under viser lokal utvikling versus nasjonal. Vi ser at Harstad i

innledningen av pandemien ble hardere rammet av arbeidsledighet enn landet for øvrig. Gjennom 2021 har Harstad hatt noe bedre utvikling med sterkere reduksjon i ledigheten, enn landet og regionen for øvrig.

	Antall	Prosent av arbeidsstyrken	Endring fra 2021-22 Antall	Endring i Prosent
Harstad	251	2,0	-106	-42
Troms og Finnmark	2 699	2,1	-1 079	-71
Norge	74 143	2,6	-46 361	-62

www.nav.no

Resultatmål: God og rask saksbehandling i byggesaker

	Resultat Harstad 2020	Resultat Harstad 2021	Kostra gruppe 09: 2020	Kostra gruppe 09: 2021
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 3 ukers frist Indikatorkrav: Ønsket resultat er ned til minimum gjennomsnitt i Kostragruppe 9	20 dager	22 dager	18 dager	20 dager
<i>Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 12 ukers frist</i> <i>Indikatorkrav:</i> <i>Ønsket resultat er ned til minimum gjennomsnitt i Kostragruppe 9</i>	68 dager	56 dager	38 dager	40 dager

Vakanser, sykefravær og utfordring med nyrekruttering gjør at saksbehandlingstiden ikke er redusert i byggesaker. Tiltak vurderes

derfor iverksatt i forhold til rekruttering, kjøp av tjenester og anskaffelse av nytt mer effektivt saksbehandlingssystem.

5.3. Folkehelse

Kommunens overordnede mål i folkehelsearbeidet er fastsatt i kommuneplanens samfunnsdel:

- I Harstad lever alle innbyggere et liv under forhold som fremmer verdighet, helse og mestring
- Harstad har et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud, samt omgivelser som er tilgjengelig for alle og som er tilrettelagt for helsefremmende aktivitet
- Harstad er en attraktiv universitetsby som tilbyr utdanning på alle nivå, tilpasset samfunnets og næringslivets behov

I kommunens rapport «oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer» er det kartlagt en rekke utfordringsområder, hvor noen skiller seg ut fra landsgjennomsnittet i negativ forstand og som er politiske vedtatt å prioritere:

- Frafall fra videregående skole og økende andel med lavt utdanningsnivå
- Store sosiale ulikheter i helseatferd, ut fra utdanning og inntekt
- Høy andel med psykiske symptomer, også blant ungdom
- Inaktivitet og stillesitting
- Økende antall mennesker med sykdommer og lidelser knyttet til livsstil og levevaner
- Forekomst av demens, overvekt/fedme og ensomhet er lidelser som vokser hurtig

I økonomiplanperioden er folkehelsearbeidet prioritert innenfor følgende strategier:

- Fremme barn og unges psykiske helse og livskvalitet med fokus på rusforebyggende innsats
- Øke andel som fullfører videregående skole
- Øke fysisk aktivitet i alle aldersgrupper
- Bedre trafikksikkerhet for gående og syklende
- Øke deltakelse i arbeidslivet for utsatte grupper

<i>Indikator:</i> Andel elever som har fullført og bestått videregående innen 5 år	2020	2021
<i>Indikatorkrav:</i> 80 prosent fullfører videregående opplæring innen 2030		
	75,5	74,0

<i>Indikator:</i> Andel ikke i arbeid eller utdanning 16-66 år	2020	2021
<i>Indikatorkrav:</i> Ønsket resultat er reduksjon		
	19	19

<i>Indikator:</i> Arbeidsledighet andel	2020	2021
<i>Indikatorkrav:</i> Ønsket resultat er reduksjon		
	1,4	1,4

<i>Indikator:</i> Luftkvalitet, finkornet svevestøv (fraksjon PM _{2,5}):	2020	2021
<i>Indikatorkrav:</i> Ønsket resultat er reduksjon		
	2,2 mikrogram pr. m ³	4,9 mikrogram pr. m ³

<i>Indikator:</i> Ensomhet (ungdata) andel	2018	2021
<i>Indikatorkrav:</i> Ønsket resultat er reduksjon		
	20 %	27 %

I 2021 svarer 27 % av ungdomsskoleelevene i Harstad at de er «ganske mye plaget» eller «veldig mye plaget» av at de i løpet av den siste uka har følt seg ensom. Dette er en

økning fra i 2018 der 20 % svarte det samme. Forskjellen mellom gutter og jenter er stor med 36 % av jentene og 17 % av guttene som svarer dette i 2021. I 2018 var fordelingen på 30 % av jentene og 11 % av guttene. Andelen som er plaget av ensomhet er størst på 10. trinn.

<i>Indikator:</i> Lite fysisk aktive (Ungdata)		
<i>Indikatorkrav:</i> Ønsket resultat er reduksjon	2018	2021
	15 %	14 %

I 2021 svarer 14 % av ungdomsskoleelevene i Harstad at de er så lite fysisk aktiv at de kun blir andpusten eller svett 1-2 ganger i måneden eller sjeldnere. Dette er omtrent det samme som i 2018 der 15 % svarte det samme. Det er noen flere jenter (15%) enn gutter (12%) som er lite fysisk aktive. Det er ingen markant forskjell mellom trinnene.

<i>Indikator:</i> Psykiske symptomer /lidelser pr. 1.000 innbyggere, 0-74 år	2018-2020	2021
<i>Indikatorkrav:</i> Ønsket resultat er reduksjon		
	161	Ikke målt

<i>Indikator:</i> Muskel skjelett pr. 1.000 innbyggere, 0-74 år:	2018-2020	2021
<i>Indikatorkrav:</i> Ønsket resultat er reduksjon		
	328	Ikke målt

<i>Indikator:</i> Hjerte karsykdom, primærhelsetjenesten, pr. 1.000 innbyggere, 0-74 år:	2018-2020	2021
<i>Indikatorkrav:</i> Ønsket resultat er reduksjon		
	102	Ikke målt

<i>Indikator:</i> Ungdoms fornøydhhet med lokalmiljøet der de bor (Ungdata)	2018	2021
<i>Indikatorkrav:</i> Ønsket resultat er økning		
	66 %	67%

I 2021 svarer 67 % av ungdomsskoleelevene i Harstad at de er «litt fornøyd» eller «svært fornøyd» med lokalmiljøet der de bor. Dette er omtrent det samme som i 2018 der 66 % svarte det samme. En noe større avdel av guttene (75 %) enn jentene (59%) svarer at de er fornøyd med lokalmiljøet i 2021. Det er ingen markant forskjell mellom trinnene.

<i>Indikator:</i> Indikatorkrav: Ønsket resultat er reduksjon hvert år	2020	2021
Antall trafikkulykker med personskade politianmeldt	7	6
Antall personskader etter vold meldt politiet	17	Mangler data
Antall branner i bolig	5	8
Antall døde ved brann Ønsket resultat 0	0	0

Indikator: Antall alvorlige skademeldinger brukere (+ alvorlig fall med skade på sykehjem) Indikatorkrav: Ønsket resultat: Reduksjon hvert år	2020	2021
NAV, Barnevern, kultur	1	2
Barnehager	10	13
Grunnskoler	17	13
Helse og omsorgstjenester	52+53	55+37
Sum	81+53	84+37

Det ble registrert 84 alvorlige skademeldinger på tjenestemottakere i 2021. Det er omtrent det samme som i 2020.

Antall alvorlige fall med skade på sykehjem er redusert fra 53 i 2020 til 37 i 2021.

Noe av årsaken kan være endringer i pasientgrunnlaget. Alle pasienter på sykehjem følges opp med fallrisikokartlegging og tiltak. Fem pasienter ble behandlet på sykehus etter fall og det ble registrert fem frakturer/brudd etter fall i 2021.

Trygge lokalsamfunn

Grunnet omdisponering av ressurser og restriksjoner i forbindelse med pandemien, har det vært begrenset aktivitet i Trygge lokalsamfunn-arbeidet i 2021. Det har vært gjennomført ett styringsgruppemøte og to møter i aksjonsgruppe eldre.

Harstad kommune er godkjent som en trafiksikker kommune. Det ble søkt om fylkeskommunale trafiksikkerhetsmidler og vi fikk tildelt 1 384 000. Midlene har gitt oss 13 nye fartshumper og gatelystanlegg i Bessebostadveien på Grytøya. På refleksdagen delte vi ut reflekser til alle barn og unge i barnehage, grunnskole og videregående skole. Det er søkt om nye midler for 2022. I september deltok vi på sykkellykteaksjonen «Synlig syklist». I samarbeid med politiet og syklistforeningen gjennomførte vi undervisning for alle 8. klassingene i kommunen. Alle 8. klassingene fikk utdelt oppladbare sykkellykter i etterkant av opplegget. Informasjonsplakater fra Trygg Trafikk vært delt på facebook og på rådhusets informasjons skjerm.

I november arrangerte vi seminar om fallforebygging og eldresikkerhet i samarbeid med blant annet Skadeforebyggende forum. Her ble resultatene fra forskningen på det støtdempende gulvet på Bergsodden sykehjem fremlagt. Resultatene viser at det bør brukes støtdempende gulvbelegg i arealer hvor personer med falltendens skal oppholde seg.

På røykvarslerdagen, 1. desember ble det minnet om samarbeidet mellom Harstad Frivilligsentral og Harstad brann- og redningstjeneste. Innbyggere som trenger hjelp til skifte av røykvarslerbatteri kan ringe Frivilligsentralen, hvorpå informasjon videreformidles til Brann- og redningstjenesten som drar ut og bistår med skift av røykvarslerbatteri.

Vi ser at samarbeidet i Trygge lokalsamfunn fremmer tverrsektoriell samhandling og dette gir positive ringvirkninger.

Facebook [@tryggelokalsamfunnharstad](#) brukes som informasjonskanal. I 2021 ble 25 714 personer nådd gjennom 31 innlegg.

6. Resultater på tjenesteområdene

6.1 Tjeneste/brukere

Resultatmål: Fornøyde brukere

Indikator: Antall klager i avvikssystem

Indikatorkrav: Ønsket resultat er reduksjon

Tjeneste-område	Avvikssystem	
	2020	2021
Barnehager	4	1
Skoler	2	0
Helse og omsorg	39	69
Øvrige	2	1
Sum	47	71

Det er en økning i antall klager fra 47 i 2020 til 71 i 2021. Klager følges opp med dialog mellom tjenesten og klager, med mål om å utbedre/sette inn tiltak.

Den største økningen av klager er i hjemmetjenesten der det rapporteres oftere om økt arbeidspres og klager grunnet manglende/ forsinket tjenestelevering.

Indikator: Brukertilfredshet – kvalitet på tjenestene

*Indikatorkrav: Ønsket resultat: 5.
Nedre akseptable grense: 3. Skala 1-6.*

Resultat brukerundersøkelser:

Brukernes helhetsvurdering av tjenesten	2017	2021
Barnehager (skala 1-5)	4,4	4,4
Boligkontoret	4,4	4,9
Ergo-/ fysioterapi (ny)	-	4,6
Psykatri/ ROP-tjenesten	-	3,9
Introduksjonsprogrammet	ny nasjonal undersøkelse	

Undersøkelsen blant foresatte i barnehage er gjennomført via Utdanningsdirektoratet. Både private og kommunale barnehager har gjennomført undersøkelsen. Skala er 1-5.

Generell brukertilfredshet ligger på 4,4 for kommunale barnehager og 4,7 for private barnehager. Resultatet for kommunale barnehager i Harstad er noe høyere på spørsmål om hygiene, sikkerhet, bemanningstetthet og forberedelse til skolestart. Barnehages utearealer har fått noe lavere skår enn ved forrige måling. Ellers er resultatene stort sett på samme nivå som ved forrige måling i 2018.

Se omtale i barnehagekapitlet for nærmere omtale av undersøkelsen eller alle resultater på www.barnehagefakta.no.

Boligkontoret har et noe revidert spørreskjema etter omorganiseringen. Resultatene trivsel og respektfull behandling kommer best ut med snitt på over 5. Hovedindikatoren endte opp på 4,9. Det vil bli orientert om resultatene i egen politisk sak.

Brukerundersøkelsen for ergo-/ fysioterapi-tjenesten måles for hjemmebasert rehabilitering. Brukertilfredsheten ligger noe under landsgjennomsnittet. Brukermedvirkning fremstår som er godt ivarettatt, men avklaringer av forventninger bør bedres. Tre utfordringsområder som peker seg ut:

1. Forventningsavklaring ved oppstart av behandling (tydelighet, målsetting og evaluering)
2. Lang ventetid
3. Tjenesten er utfordrende å få tak i på telefon.

Psykisk helse/rus: Resultatet ligger noe over landsgjennomsnittet, svarprosenten er imidlertid lav så resultatet er usikkert. Det har vært vanskelig å motivere både brukere og ansatte til å delta i arbeidet med brukerundersøkelsen.

Deltakere i introduksjonsprogrammet deltok i 2021 i en ny nasjonal undersøkelse. Trivsel er en av indikatoren. Her svarer 57 % at de alltid trives i introduksjonsprogrammet, og 31 % at de ofte trives i programmet. Her ligger Harstad kommune på landsgjennomsnittet.

6.2 Barnehage

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 <i>Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte</i>	
<p>1 <i>Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv 2 Sørgje for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme 3 Sikre trygge lokalsamfunn og prioritere boområder med levekårsutfordringer 4 Likestilling og likeverd skal være en selvfølgelighet 5 Legge til rette for samisk språk- og kulturutøvelse 6 Skape trygghet for innbyggerne gjennom godt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap
<p>2 <i>I Harstad lever alle innbyggere et liv under forhold som fremmer verdighet, helse og mestring</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Forebygge og identifisere tidlig alle som står i fare for å falle utenfor og gi tett, systematisk og langsiktig oppfølging til barn, unge og familier med særlige utfordringer 2 Jobbe for at barn og unge opplever å være inkludert i barnehage og skole, og legge til rette for god psykisk helse hos barn og unge 3 Bidra til at barn og unge utvikler ferdigheter og strategier for å mestre eget liv

 <i>Resultater</i>		
1	1	Det er samarbeidsutvalg og forelderåd i alle barnehager. Det er gjennomført foreldresamtaler og foreldremøter. Foreldreundersøkelsen fra Udir er gjennomført av alle barnehagene. Barnesamtaler er gjennomført.
	2	Det er fremdeles stor etterspørsel etter barnehageplasser i sentrum Kontinuerlig oppdatering skjer på hjemmesiden Foresatte- og ansatte-app er innført vår 2021
	3	Kommunale barnehager gjennomfører opplæring i trafikksikkerhet. Miljørettet helse har plan for gjennomføring av tilsyn – noen forsinkelser pga covid-19
	4	Det er 154 barn med redusert foreldrebetaling i 2021 – det utgjør 13% av barn i barnehage. Informasjon på hjemmesida og barnehagene orienterer foresatte.
	5	Nettverk for samisk i barnehagen jobber med innholdet for samiske barn. Barnehagetilbudet for barn med samisk bakgrunn presenteres på hjemmesiden. Barn med samisk bakgrunn får i samsvar med rammeplanen tilbud i den barnehagen de går i.
	6	Det er utarbeidet beredskapsplan for barnehagene, som også ivaretar alvorlige hendelser og krenkelser Det er utarbeidet egen handlingsplan for håndtering av covid-19.
2	1	Barnehagene har egen kontakthelsesykepleier. Barnehagene har egen kontaktperson på PPT. Barnehagefaglig rådgiver har fast dag i åpen barnehage. Årshjul for overgang barnehage – skole.

	2	De kommunale barnehagene jobber sammen med regionen med utviklingsarbeid «Ansattes relasjonskompetanse». UiT er vår samarbeidspartner. Barnehagene jobber med psykososialt barnehagemiljø og følger retningslinjer for dette.
	3	Det jobbes spesielt med ansattes relasjonskompetanse og barns psykososiale miljø

Attraktiv opplevelsesby tett på naturen

5	Harstad har et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud, samt omgivelser som er tilgjengelig for alle og som er tilrettelagt for helsefremmende aktivitet	3	Tilrettelegge og sikre friluftsområder, parker og nærmiljøanlegg for tilgjengelighet og aktivitet i hele kommunen
---	--	---	---

Resultater

5	3	Det er gjennomført hovedettersyn for alle barnehager. Detaljerte rapporter over avvik og tilstand er utarbeidet. Innkjøpsavtale for lekeplassutstyr inngås. Innkjøp og montering av lekeapparat vil gjennomføres 1. halvdel av 2022.
---	---	--

Innovasjonsby og regional drivkraft med mangfold og kvalitet i utdanning og arbeidsplasser

7	Harstad er en attraktiv universitetsby som tilbyr utdanning på alle nivå, tilpasset samfunnets og næringslivets behov	1	Sikre høy kvalitet i barnehage og grunnskole og gjøre Harstad til en attraktiv oppvekstkommune
		2	Legge til rette for godt læringsmiljø samt at det tilbys relevante lærling-, praksis- og turnusplasser i Harstad, både i privat og offentlig sektor
9	Harstad kommune er en attraktiv arbeidsgiver, og en aktiv pådriver for innovasjon og samskaping	1	Harstad kommune skal bidra til å fremme utvikling, innovasjon og entreprenørskap i utdanning og i lokalt nærings- og samfunnsliv
		3	Harstad kommune skal gjennom samspill med brukerne tilby tilpassede og effektive tjenester av høy kvalitet
		4	Alltid vurdere muligheter for sambruk og møteplasser, samt miljø- og klimavennlig materialvalg, ved all nybygging og vedlikehold av eksisterende bygningsmasse

Resultater

7	1	Vi innfrir ikke kommunestyrets vedtak om 50% pedagogtetthet. Vi har 9,7 stillinger på dispensasjon etter utdanningskravet. Dette utgjør 13,3% etter nasjonal norm.
	2	Barnehagelærerutdanning v/campus Harstad startet høst 2020 med 27 studenter Barnehagene i Harstad stiller med praksisplasser Barnehagene tar imot lærlinger
9	1	Barnehagene har samarbeid med UiT og videregående skoler
	3	Barnehagene har daglig kontakt med foresatte.

	Visma flyt barnehage «Min barnehage» er tatt i bruk vår 2021
4	Kommunale barnehager er miljøfyrtårnsertifisert. Klimavennlige materialer brukes ved bygging av Sørvik barnehage

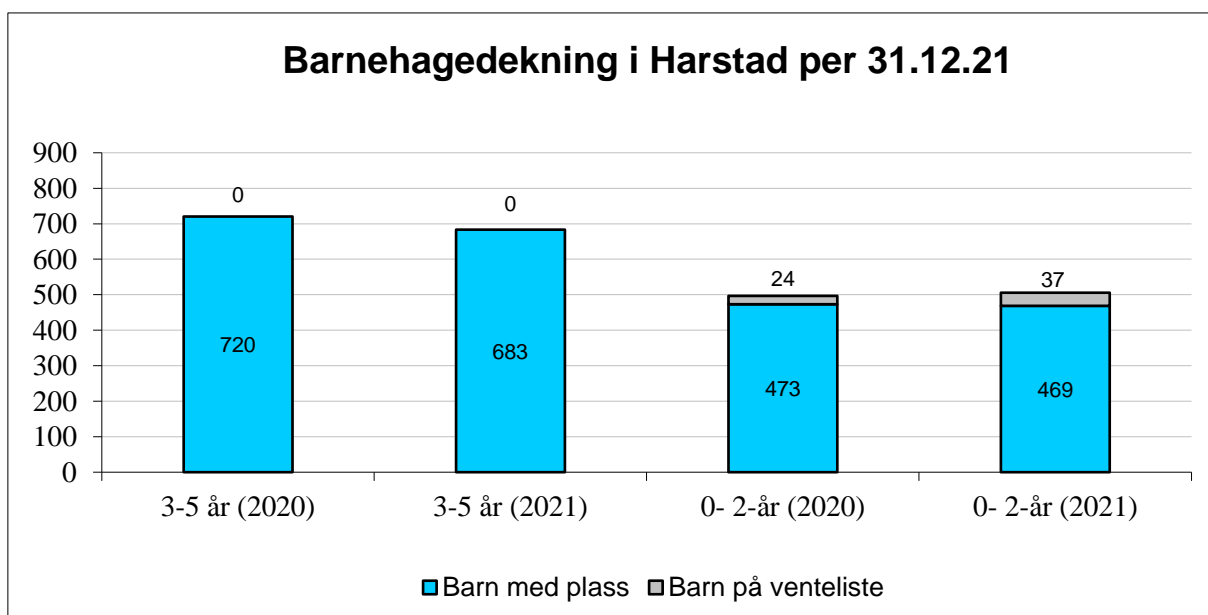
Resultatmål: Full barnehagedekning

Indikator: Venteliste for barn med rett til plass pr. 31.12.21

Indikatorkrav: Ønsket resultat = 0

Resultat: 0

Hovedopptak 2021 viser at Harstad kommune innfridde kravet om barnehageplass til alle med lovbestemt rett til plass barnehageåret 2021/22.

Pr. 15.12.2021 hadde 1 150 barn plass i barnehagene i Harstad. Plassene fordeles slik: 648 barn i kommunale barnehager og 502 i private barnehager. Andelen barn i private barnehager er 43,6% i 2021.

449 barn i aldersgruppen 1-2 år har barnehageplass, dette utgjør 93,5% i aldersgruppen.

681 barn i aldersgruppen 3-5 år har barnehageplass, dette utgjør 98% i denne aldersgruppen.

Ved utgangen av 2021 var det 37 barn på venteliste som ønsker plass i løpet av dette barnehageåret. Av disse var det 24 barn uten lovbestemt rett til barnehageplass, ut fra alder. De andre 13 barna har søkt etter hovedopptaket. Barn med behov for plass i 2021 har fått et tilbud. De som står uten plass er barn som ønsker plass i 2022. Samtlige søkere på venteliste er under tre år.

I tillegg til nye søkere er det 65 barn det søkes om overflytting for.

Enhetslederne gjør fortløpende opptak og tilstreber at alle barnehageplasser fylles opp og færrest mulig står på venteliste.

Vi har 20 ledige plasser, flere av plassene er i sør. Plassene tildeles fortløpende.

Ikke alle foreldre får innvilget sitt førstevalg av barnehage, men tilbys plass i en annen barnehage. Denne utfordringen gjelder spesielt i sentrum.

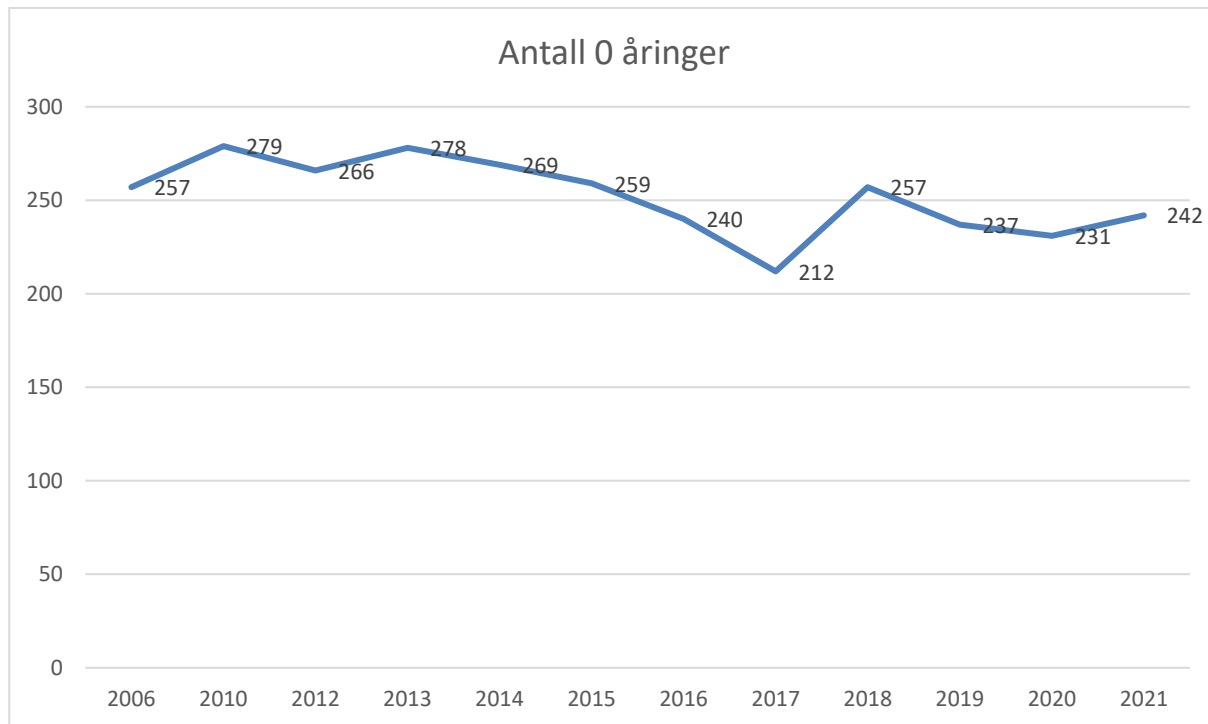
Åpen barnehage:

Åpen barnehage er kjernevirksomheten i Familiens hus.

Åpen barnehage tar imot inntil 20 barn i alderen 0-6 år, i følge med foresatte. Brukerne er foresatte med barn i aldersgruppen 2 - 18 måneder.

Barnehagen har vært åpen 117 dager i 2021.

Gjennomsnittlig besøkstall for 2021 er 9 familier pr. dag, det vil si samme tall som i 2020.

Grafikken viser reduksjon i antall fødte/0 åringer over tid, men tallene viser stabilisering de siste år. De årlige hovedopptakene vil gi retning for hvor nedtrekk i barnehageplasser skal gjennomføres.

Antall barn med og uten opphold pr. 31.12.21

Alder	Antall barn i kommunen	Barn med plass	
		Antall	Prosent andel brukere av barnehageplass
0 år	242	20	8,3 %
1- 2 år	480	449	93,5 %
3-5 år	697	683	98,0 %
TOTALT 0-5 år	1 419	1 152	81,2 %
TOTALT 1-5 ÅR	1 177	1 132	96,2 %

Samordnet opptak mellom kommunale og private barnehager fungerer godt og gir god oversikt over det reelle antallet søkere. Det vil fra hovedopptak 2022 gjennomføres mer automatisert opptak.

Et klart flertall av foreldrene ønsker hel plass,

men det er også noen få som ønsker delt plass. Ved forespørsel fra foreldre om tilpasning av åpningstiden vurderes dette i den enkelte barnehage og ønsket etterkommes så langt som mulig.

Spesialundervisning og barn med nedsatt funksjonsevne

Vedtak etter barnehagelovens §§ 31 og 37

Harstad kommune gjør vedtak knyttet til spesialpedagogisk hjelp og vedtak for barn med nedsatt funksjonsevne i kommunale og private barnehager.

Pr. 31.12.21 var det gjort vedtak for 40 barn med nedsatt funksjonsevne. Dette omfatter 21,45 årsverk. 29 av barna går i kommunale barnehager, hvor 15,05 årsverk brukes. 11 barn går i private barnehager, hvor 6,4 årsverk brukes.

Pr. 31.12.21 var det gjort vedtak om spesialpedagogisk hjelp for 61 barn. Dette omfatter 6,25 årsverk. 43 av barna går i kommunale barnehager, hvor 4,05 årsverk brukes. 18 barn går i private barnehager, hvor 2,2 årsverk brukes.

Minoritetsspråklige barn

Det er til sammen 133 minoritetsspråklige barn i Harstads barnehager. 123 barn går i kommunale barnehager og 10 barn går i private barnehager.

Org./personell

Resultatmål: Relevant kompetanse i personalet

Indikator: Andel faglært personale i hht bemanningsplan i henhold til nasjonal pedagognorm.

Indikatorkrav: 100 %

Resultat: Det er pr. 31.12.21 gitt dispensasjoner fra krav om barnehagelærerutdanning i totalt 14,6 årsverk. Av disse er 9,7 årsverk i kommunale barnehager.

Indikator: Andel faglært personale i henhold til nasjonal pedagognorm.		Indikatorkrav: 100%
2020	Alle barnehager	87 %
2021	Alle barnehager	89 %

Mangelen på barnehagelærere i de kommunale barnehagene er fordelt jevnt utover enhetene. Enhetslederne sørger for at det er pedagoger i alle barnehagene så langt det lar seg gjøre.

Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage (ReKomp)

ReKomp er en gjensidig ordning for kompetanseutvikling der UiT Norges arktiske universitet får erfaring fra praksisfeltet, og barnehagene får oppdatert forskningsbasert kunnskap og veiledning.

Alle de 16 kommunale barnehagene deltar i utviklingsarbeidet «Ansattes relasjonskompetanse for en inkluderende barnehage» sammen med barnehager fra 4 kommuner i region Sør-Troms. Det barnehagebaserte utviklingsarbeidet startet opp i 2020 og varer ut 2022. 1 privat barnehage samarbeider med UiT om et utviklingsarbeid med tema «livsmestring og helse».

Videreutdanning

13 personer er under utdanning eller ferdig med barnehagelærerutdanning.

- 4 ferdig vår 2021
- 6 faste vikarer ferdig vår 2023
- 2 fast ansatte ferdig vår 2023
- 1 fast ansatt ferdig vår 2024
- 1 veiledning ferdig vår 2021
- 3 ansatte videreutdanning i spesialpedagogikk
- 4 nasjonal styrerutdanning - ferdig i januar 2022.

Samisk i barnehagene

I Harstad gis tilbudet i både private og kommunale barnehager, hvor barn med samisk bakgrunn får barnehageplass. Barnehagetilbud tilpasset samisk bakgrunn følger rammeplanens føringer for kommuner utenfor samisk distrikt. Barnehagen søker Sametinget om midler, som brukes til ressurspersoner i samisk språk og/eller samisk kultur. Barnehagetilbudet for barn med samisk bakgrunn synliggjøres på hjemmesiden, og dette har ført til økning av familier som ønsker tilbud.

Resultatmål: Godt arbeidsmiljø

Indikator: Sykefravær

Indikatorkrav: Reduksjon til maksimum 9,3%

Resultat: Sykefraværet for barnehagene er på 15,7%. Sykefraværet i 2020 var 12,5%

Fraværet er fordelt med følgende fordeling:

- Egenmelding: 15,92%
- Korttidssykemelding 5,73%
- Langtidssykemelding 78,34%

Det er utfordrende å følge opp langtidssykemeldte og samtidig ivareta det friske arbeidsmiljøet. Det jobbes med konkrete avklaringer med flere av de som er langtidssykemeldte. Flere vil avklares ut av jobb og for noen vil det være å avklare arbeidstakers arbeidsevne. Arbeidet med avklaring er tidkrevende og arbeidskrevende.

Det jobbes systematisk med oppfølging av sykemeldte. Lederne har støtte og veiledning fra HR og Nav arbeidslivssenter med oppfølging av langtidssykemeldte. Flere av enhetene har også bistand fra bedriftshelsetjenesten

Det gjennomføres kvartalsvis gjennomgang med enhetene med fokus på sykefraværstall, evaluering av iverksatte tiltak, fremdrift og behov for videre veiledning.

HMS-gruppene er i større grad involvert i arbeidet med arbeidsmiljø. Fokus i arbeidet med arbeidsmiljø er planlegging, organisering og gjennomføring av oppgavene. HMS-gruppene er involvert arbeidet med å vurdere barnehagens handlingsrom for tilrettelegging, hvor man samtidig ivaretar det friske arbeidsmiljøet.

Enheten Heggen jobber med «Helse i Arbeid», som er forskningsbasert, pandemien har medført forsinkelser.

Det er store utfordringer med tilgang på vikarer. Rekruttering til faste stillinger er utfordrende.

Internkontroll

I 2021 har barnehagene risikovurdert forsvarlig drift opp mot sentrale og lokale smittevernstiltak knyttet til Covid19.

Det gis opplæring i avviksbehandling for ledere, verneombud og tillitsvalgte. De fleste enhetene har hatt økning i avvik.

Resultatmål: God kvalitet i barnehagene

Indikator: Gjennomført tilsyn i hht tilsynsplan

Resultat: I henhold til barnehageloven §53 har barnehagemyndigheten ansvar for tilsyn med alle kommunale og private barnehager.

Med bakgrunn i endringer i barnehageloven januar 2021 er det utarbeidet en oppdatert plan for barnehagemyndighetens oppgaver knyttet til veiledning og tilsyn. Denne er gjeldende fra januar 2022. Det er gjennomført veiledning av flere barnehager i 2021. ROS-analyse tilsier at det ikke har vært behov for tilsyn i disse sakene.

Tjeneste/brukere

Resultatmål: God måloppnåelse for alle barn i samsvar med barnehagelov og rammeplan

Indikator: Gjennomførte barnesamtaler (fra 4 år)

Resultat: Alle enhetene har gjennomført barnesamtaler.

Indikator: Brukertilfredshet

Indikatorkrav: Ønsket resultat: 4,5 og nedre akseptable grense 4.

Kommunale og private barnehager har gjennomført Utdanningsdirektoratets foreldreundersøkelse. Resultatskala er mellom 1-5. Resultatet fra undersøkelsen viser at gjennomsnittet av resultatet fra de kommunale barnehagene i stor grad tilsvarer nasjonalt gjennomsnittet. På de fleste områdene ligger gjennomsnittet for de kommunale barnehagene litt under gjennomsnittet for de private barnehagene. Områder med behov for forbedring for de kommunale barnehagene er spesielt barnehagens fysiske miljø. Fysiske miljø påvirker i stor grad de foresattes tilfredshet med barnehagen. Det er bevilget midler til barnehagens utemiljø, hvor det skal startes opprustning av uteområdene i 2022.

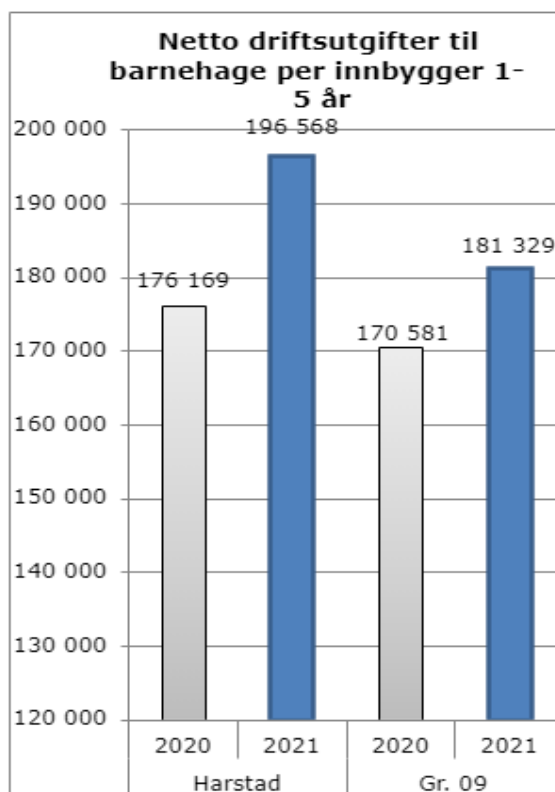
	Kommunale Harstad	Private Harstad	Nasjonalt
Svarprosent foreldreundersøkelsen	68%	81,5%	65,4%
Brukernes opplevelse av trygghet	4,7	4,8	4,8
Barnet trives i barnehagen	4,8	4,9	4,8
Barnet ble ivaretatt i tilvenningsperioden	4,5	4,6	4,5
Barnehagen tilrettelegger for barnets språkutvikling	4,6	4,8	4,6
Barnehagen tar hensyn til foreldrenes synspunkter	4,5	4,6	4,4
Foresatte uttrykker at de er fornøyd med hvordan barnehagen forbereder barnet til skolestart	4,3	4,5	4,3
Foresatte uttrykker at de er fornøyd med barnets utvikling	4,6	4,8	4,6
Foresatte opplever at deres barn har en god relasjon til de ansatte	4,5	4,6	4,5
Foresatte er fornøyd med barnehagens fysiske miljø	4,0	4,4	4,2
Foreldrene uttrykker at de er fornøyd med egen barnehage	4,4	4,7	4,5

Økonomi

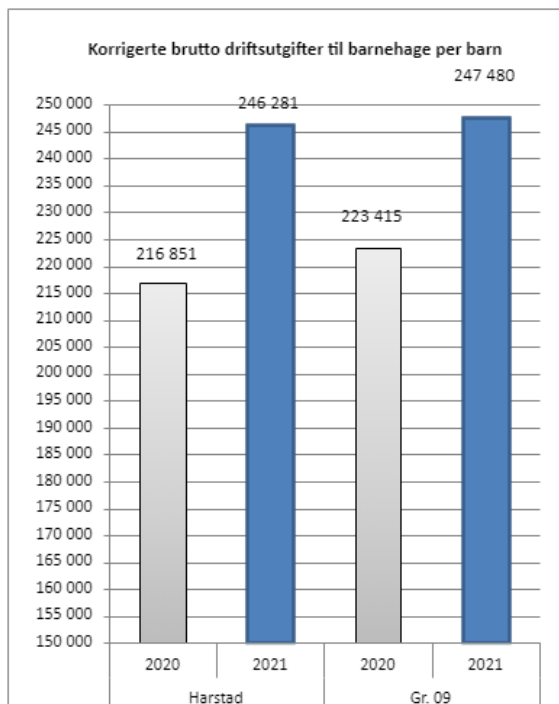
Harstad kommune har økt sine netto utgifter til barnehage per innbygger 1-5 år med 13,6 %. Det skyldes en kombinasjon av at våre kostnader har økt med 3,4% fra 2020 til 2021 og antall barn 1-5 år har blitt redusert med 2,2%. Kostnadsøkningen er utelukkende økning i tilskudd til private barnehager. Harstad kommune hadde i 2021 høyere netto kostnader til drift av barnehager enn gjennomsnittet av sammenlignbare kommuner.

Harstad kommune har økt våre brutto driftsutgifter til barnehage med 13,6 %. Harstad kommune har 0,5 % lavere brt. kostnader til drift av barnehage (per barn) enn sammenlignbare kommuner. Det er en større andel barn som går i barnehage i Harstad enn i gruppe 09. Brutto driftsutgifter viser at vi driver med tilsvarende kostnader (0,5%) som gruppe 09 kommuner.

Kommunestyret har vedtatt reduksjon med 1 barnehageavdeling i 2021 og 1 i tillegg i 2022 som kostnadsreducerende tiltak.

Mål og nøkkeltall	Harstad		Gruppe 9	
	2020	2021	2020	2021
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	96,3	96,0	94,2	95,0
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år	92,2	93,5	87,6	89,4
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år	99,2	97,7	98,2	98,4
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	57,4	56,3	37,5	37,5
Andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning i kommunale barnehager	36,0	38,4	42,8	43,2
Andel barn som får spesialpedagogisk hjelp, i forhold til alle barn i kommunale barnehager (prosent)	6,0	6,6	3,9	4,1

Harstad kommune har høyere barnehagedekning i forhold til sammenlignbare kommuner. Harstad kommune har lavere andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning enn gjennomsnittet av sammenlignbare kommuner.

Andel barn som får spesialpedagogisk hjelp i Harstad er økt fra 2020, og andelen som får hjelp er høyere i Harstad enn i gruppe 09.

6.3 Grunnskole og skolefritidsordning

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 <i>Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte</i>	
<p>1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv 2 Sørge for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme 4 Likestilling og likeverd skal være en selvfølgelighet 5 Legge til rette for samisk språk- og kulturutøvelse 6 Skape trygghet for innbyggerne gjennom godt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap
<p>2 I Harstad lever alle innbyggere et liv under forhold som fremmer verdighet, helse og mestring</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Forebygge og identifisere tidlig alle som står i fare for å falle utenfor og gi tett, systematisk og langsiktig oppfølging til barn, unge og familier med særlige utfordringer 2 Jobbe for at barn og unge opplever å være inkludert i barnehage og skole, og legge til rette for god psykisk helse hos barn og unge 3 Bidra til at barn og unge utvikler ferdigheter og strategier for å mestre eget liv, og gjøre en særlig innsats for at flest mulig skal gjennomføre videregående opplæring 4 Jobbe kontinuerlig med rusforebyggende arbeid 5 Motvirke sosial ulikhet og bidra til utjevning av levekårsforskjeller, med fokus på arbeid, boforhold og kultur- og fritidstilbud

 <i>Resultater</i>		
1	1	Den enkelte skole har jevnlig møter med de foresatte gjennom utviklingssamtaler. Det er foreldreutvalg (FAU), samarbeidsutvalg (SU) og skolemiljøutvalg (SMU) på skolene. Det kommunale foreldreutvalg (HKFU) møtes jevnlig. Oppdatert informasjon er tilgjengelig på hjemmesiden.
	2	Hjemmesider til den enkelte skole inneholder informasjon til foresatte. Skolefritidsordningen har månedsplaner med oversikt over aktiviteter. Its learning og Visma Flyt skole er digitale plattformer som benyttes mellom skole og hjem.
	4	Likestilling og likeverd er tema som er innarbeidet i den nye læreplanen som skolene følger.
	5	Alle elever som ønsker får opplæring i samisk språk.
	6	Det er utarbeidet egne prosedyrer for krenkelser, vold, skoleskyting og andre alvorlige hendelser i tillegg egne beredskapsplaner for håndtering av Covid-19.
	2	1
2		Skolene har egne sosialpedagogiske planer. I tillegg gjennomfører barneskolene PALS-programmet med fokus på verdien omsorg, ansvar og respekt.
3		God klasseledelse, elevsamtaler, utviklingssamtaler, utdanningsvalg og tett samarbeid med videregående skoler bidrar til økt mestringsopplevelse og at flere gjennomfører videregående opplæring. Rådgiverne på ungdomstrinnene følger dette opp, også i samarbeid med skolehelsetjenesten. Skolene har tospråklige faglærere og morsmålslærere som bidrar til økt inkludering.
4		Grunnskolen har egen plan for samarbeid med politiet om rus og nettvett som også innebærer besøk på skolene og møter med foresatte. I tillegg er rus tema i læreplanene.
5		Gratisprinsippet utjevner forskjeller. Skolene samarbeider med frivillige organisasjoner.

Attraktiv opplevelsesby tett på naturen

5 Harstad har et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud, samt omgivelser som er tilgjengelig for alle og som er tilrettelagt for helsefremmende aktivitet	3	Tilrettelegge og sikre friluftsområder, parker og nærmiljøanlegg for tilgjengelighet og aktivitet i hele kommunen
	7	Ruste Harstad for gjennomføring av små og store arrangementer; fysisk, kunnskapsmessig og med god kultur for samarbeid og sambruk

Resultater

5	3	Skolenes uteområder kartlegges og det utarbeides minstestandarder. Skolene leier ut gymsaler til barn og unge.
	7	Skolenes lokaler leies ut til overnatting i forbindelse med arrangementer for barn og unge.

Innovasjonsby og regional drivkraft med mangfold og kvalitet i utdanning og arbeidsplasser

7 Harstad er en attraktiv universitetsby som tilbyr utdanning på alle nivå, tilpasset samfunnets og næringslivets behov	1	Sikre høy kvalitet i barnehage og grunnskole og gjøre Harstad til en attraktiv oppvekstkommune
	2	Legge til rette for godt læringsmiljø samt at det tilbys relevante lærling-, praksis- og turnusplasser i Harstad, både i privat og offentlig sektor
9 Harstad kommune er en attraktiv arbeidsgiver, og en aktiv pådriver for innovasjon og samskaping	1	Harstad kommune skal bidra til å fremme utvikling, innovasjon og entreprenørskap i utdanning og i lokalt nærings- og samfunnsliv
	2	Utvikle Harstad som smartby, det vil si sikre konkurransedyktig teknisk, sosial og digital infrastruktur og god kvalitet i tjenestetilbudet
	3	Harstad kommune skal gjennom samspill med brukerne tilby tilpassede og effektive tjenester av høy kvalitet
	4	Alltid vurdere muligheter for sambruk og møteplasser, samt miljø- og klimavennlig materialvalg, ved all nybygging og vedlikehold av eksisterende bygningsmasse

Resultater

7	1	Harstad kommune har et godt system for etter- og videreutdanning av ansatte i grunnskolen.
	2	Skolene tar i mot lærlinger og studenter som har behov for praksisplasser.
9	1	Ungt entreprenørskap er etablert i grunnskolen. Dette er i samarbeid med næringslivet og de andre kommunene i regionen.
	2	På småtrinnet 1. -2. trinn er det dekning en-ti-en med Chromebook, og på u-trinn har hver elev sin pc. Det gjenstår noe på øvrige trinn. Its learning er tatt i bruk som læringsplattform på alle skoler.
	3	Etablerte digitale plattformer benyttes aktivt.
	4	Skolene har i 2021 arbeidet med miljøfyrtårnsertifisering.

Det er 11 grunnskoler i Harstad, 6 barneskoler, 3 ungdomsskoler og 2 kombinertskoler.

Grunnskolene i Harstad er en del av det regionale samarbeidet gjennom desentralisert kompetanseutvikling. Her er det inngått partnerskapsavtale ut kalenderåret 2022, mellom Høgskolen på Innlandet og kommunene Harstad, Ibestad, Tjeldsund, Gratangen og Kvæfjord. Dette innebærer et samarbeid om etterutdanning gjennom nettverksarbeid på tvers av kommunene.

Målet med etterutdanningen er:

- Økt sosialt og faglig læringsutbytte for alle barn og unge.
- Profesjonelle læringsfellesskap som sikrer faglig og sosial læring for alle barn og elever og stimulerer den enkeltes motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring.
- Et godt helhetlig system for en inkluderende og tilpasset pedagogisk praksis i skole som bidrar til at barn og får et pedagogisk tilbud av høy kvalitet og opplever økt inkludering i skole så tidlig som mulig.
- Læringsfellesskap som fremmer opplevd tilhørighet, trygghet og trivsel, og som reduserer krenkelser og mobbing.

I partnerskapet har alle brukt pedagogisk analyse. Dette er et verktøy som skal bidra til økt analysekompetanse for å kunne treffe riktige tiltak til enkeltelevne, klassen og på systemnivå.

Skoleåret 2020/21 jobbet eier- og ledernivået med kompetansepakken «støttesystemer» som handler om å etablere støttesystemer innad på den enkelte skole og i kommunen. Ressursteamene er etablert som ordning for å identifisere elever som har behov for ekstra hjelp og støtte. I tillegg skal de iverksette tiltak på ulike nivåer jf. Stortingsmelding 6 for å støtte elevenes læring. Skoleåret 2021/22 prøver man ut disse støttesystemene, evaluerer og videreutvikler.

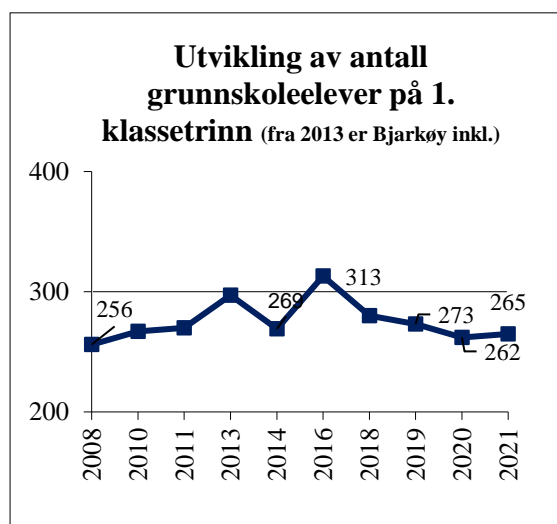
Dette er tematikk som er relatert til «Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis».

Pedagogisk analyse som verktøy vil kunne brukes i alle situasjoner enten de er relatert til desentralisert ordning eller kompetanseløftet.

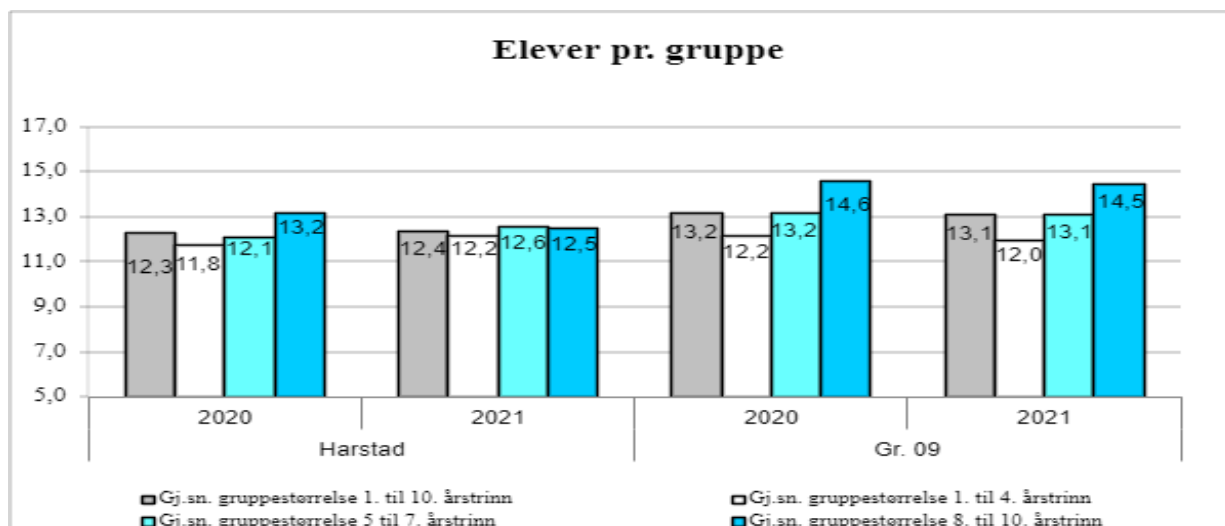
Det har vært fokus på å utvikle gode skolebibliotek i Harstadskolen som del av språkkommunesatsningen. Kommunestyret har satt søkelys på kvaliteten ved bibliotektilbudet og bevilget midler til å bemanne opp skolebibliotekene. Hver skole har en skolebibliotekansvarlig lærer. Kommunen har deltatt i sentrale satsninger som har muliggjort etterutdanning og nettverksarbeid for skolebibliotekarene.

Ressurssenter for elever på ungdomstrinnet er etablert ved Seljestad ungdomsskole. Tilbudet sikrer kvalitet og kontinuitet for elever med særlig store tilretteleggingsbehov. Senteret har skoleåret 2021/22 14 elever og vil ha 11 elever ved skolestart 2022/23.

Resultatene fra KOSTRA, GSI, og elevundersøkelsen gjør det mulig å sammenligne skoler og kommuner. Hver skole skal følge sin egen utvikling over tid for å sette inn forbedringstiltak. Skolene har fått i oppdrag fra kommunestyret å øke antall grunnskolepoeng, og redusere den svakest presterende gruppen i nasjonale prøver.

Resultater på tjenesteområdene

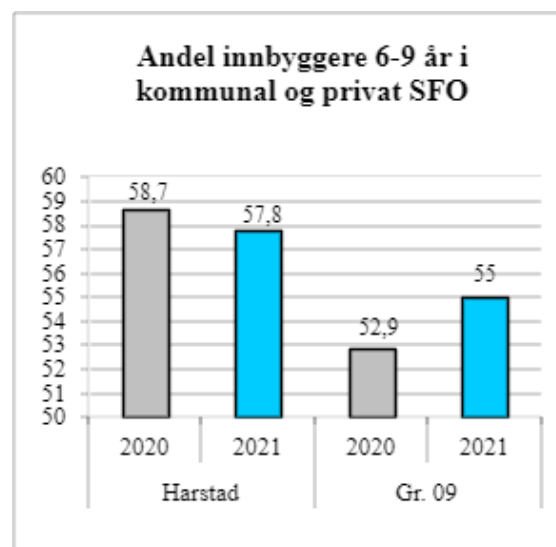

Oversikt over gruppestørrelse viser at Harstad kommune i 2021 hadde gjennomsnittlig lavere gruppestørrelse enn KOSTRA gruppe 09. Dette er en årsak til høyere skolekostnader i Harstad i forhold til sammenlignbare kommuner. I 2021 er det en økning i antall elever pr. gruppe fra forrige år. Unntatt fra dette er 8. til 10. årstrinn hvor antallet elever pr. gruppe er gått ned.

SFO

Kostnadene i Harstad er høye sammenlignet med gjennomsnittet i andre kommuner. Noe av dette kan skyldes at elever med store

tilretteleggingsbehov på ungdomstrinnet er organisert som en del av SFO i Harstad.

Oversikt over elevtall og undervisningsårsverk i skolene (tall pr 1.8.21):

1. År	2. Antall elever	3. Antall klasser (inkl. ekstra klassesdeling)	4. Antall årsverk lærere totalt	5. Antall elever pr. lærerårsverk til undervisning	6. Antall årsverk til spesial pedagogiske tiltak
2020-21	2 792	124	334	11,3	51,0
2021-22	*2 750	126	329,7	11,1	56,4

*I tillegg går 41 elever på Harstad Montessoriskole.

Oversikten viser nedgang i elevtall med 42 elever og en reduksjon av antall årsverk til

grunnskolen med 4,3 årsverk. Antall elever per lærerårsverk til undervisning viser en liten endring. Antall årsverk til

spesialpedagogiske tiltak har økt med 5,4 årsverk fra skoleåret 2020-21 til 2021-22.

Lærernormen sier at det skal være:

- maks 15 elever per lærer i ordinær undervisning på 1-4 trinn
- maks 20 elever pr. lærer i ordinær undervisning på 5-10 trinn.

Økning i antall årsverk til spesialpedagogiske tiltak trekker ned antall lærerårsverk til ordinær undervisning. Dette skaper utfordringer for noen skoler som nå ligger på grensen til lærernormene.

Resultatmål: Relevant kompetanse i personalet

*Indikator: Andel ansatte med kompetansekrav dekt:
Indikatorkrav: 100 %*

Resultat: I Harstad er det 5,5% undervisning gitt av lærere som ikke har godkjent kompetanse. Inkludert i dette tallet er også tospråklige faglærere og morsmålslærere som ikke har godkjent lærerutdanning.

Etter- og videreutdanning

Den statlige strategien for etter- og videreutdanning "Kompetanse for kvalitet" 2015 - 2025 videreføres og utvides fram til 2025.

Oversikt over antall lærere som fullførte videreutdanning våren 2021

Fag	Antall lærere
Engelsk	4
Matematikk	6
Norsk	5
Språk	3
Veilederutdanning	1

3 avdelingsledere og 1 rektor deltok i rektorutdanning i 2021.

Hver skole har en digital kompetanseveileder(DKV). Disse utgjør et kommunalt nettverk, ledet av kommunal veileder.

Skolebibliotekarene er samlet i lærende nettverk. Alle nyutdannede lærere utgjør et annet nettverk, og møtes med sine mentorer i 4 årlige nettverksmøter. Andre pågående nettverk med jevnlig møter etter oppsatt

plan er nettverk for skolenes språkveiledere, PALS-nettverk, rådgivernettsverk og koordinatortnettverk.

Harstad kommune deltar i lærerspesialistordningen. Tilsammen er det 21 lærerspesialister ved skolene. Disse gir viktig bidrag i skolebasert kompetanseutvikling.

Digitalisering oppvekst

Visma flyt skole fungerer som kildesystem med elevdata for alle skoler i kommunen og skal ivareta administrative skole-hjem dialog.

Its Learning som læringsplattform er implementert. Implementering av egen foresattapp planlegges.

Det er 1:1 dekning av elev-pc'er på ungdomstrinnet. 1:1-dekning av Chromebook på barnetrinnet er utvidet med ett klassetrinn, og gjelder for 1.- 3. trinn fra og med høsten 2021. Maskinparken på øvrige barnetrinn kompletteres fortløpende.

Egen dataløsning som skal sikre at opplæringsloven §13-10 blir fulgt er etablert. Dette er et kvalitetssystem som sikrer at krav i opplæringsloven er oppfylt.

«Mobbe knappen» er en del av denne løsningen. Elever, foresatte, lærere eller andre kan bruke denne for å melde inn mobbesaker. Denne er tilgjengelig på kommunens og skolens hjemmesider.

Resultatmål: Skolene skal bidra til og ta ansvar for at hver eneste elev gis muligheter til å nå sine høyeste mål og til å bli den beste utgaven av seg selv

Indikatorkrav: *Ambisjonene for Harstad kommune er resultater i tråd med eller bedre enn landsgjennomsnittet.*

Oppdrag til skolene:

Andelen svakest presterende elever skal være på linje med eller under nasjonalt nivå.

Resultat: Nasjonale prøver ble i 2021 gjennomført på 5. og 8. trinn i regning, lesing og engelsk. På 9. trinn ble nasjonale prøver gjennomført i lesing og regning.

Nasjonale prøver - 5. trinn		Mestring nivå 1 (lavt)	Mestring nivå 2 (middels)	Mestring nivå 3 (høyt)
Engelsk	Nasjonalt (20-21)	24,5%	48,1%	27,4%
	Nasjonalt (21-22)	25,0%	45,3%	29,7%
	Harstad (20-21)	23,5%	43,7%	32,8%
	Harstad (21-22)	26,5%	49,1%	24,4%
Regning	Nasjonalt (20-21)	23,7%	51,9%	24,4%
	Nasjonalt (21-22)	23,3%	51,4%	25,3%
	Harstad (20-21)	19,5%	53,3%	27,2%
	Harstad (21-22)	26,5%	52,5%	21,0%
Lesing	Nasjonalt (20-21)	23,1%	55,2%	21,7%
	Nasjonalt (21-22)	22,9%	55,9%	21,3%
	Harstad (20-21)	20,2%	58,9%	20,9%
	Harstad (21-22)	27,2%	57,0%	15,7%

Det er flere elever som skårer på nivå 1 i lesing, regning og engelsk. Andelen elever som oppnår resultater på nivå 3 i lesing, regning og engelsk er redusert. Resultatene tilsier at skolenes arbeid med Tidlig innsats i kombinasjon med systematisk etter- og

videreutdanning av lærere, fortsatt må ha et særskilt fokus. Det er variasjon i elevenes resultater på nasjonale prøver mellom skolene, og skoler med svake resultater må sette i verk forbedringstiltak.

Nasjonale prøver - 8. trinn		Mestring nivå 1 (lavt)	Mestring nivå 2	Mestring nivå 3	Mestring nivå 4	Mestring nivå 5 (høyt)
Engelsk	Nasjonalt (20-21)	8,9%	17,4%	42,9%	20,5%	10,2%
	Nasjonalt (21-22)	8,0%	17,7%	42,6%	21,0%	10,7%
	Harstad (20-21)	11,6%	16,2%	44,7%	18,0%	9,5%
	Harstad (21-22)	6,2%	16,9%	46,3%	23,6%	7,0%
Regning	Nasjonalt (20-21)	7,7%	23,5%	38,6%	20,1%	10,1%
	Nasjonalt (21-22)	8,3%	22,3%	38,4%	21,1%	10,0%
	Harstad (20-21)	7,1%	26,9%	41,7%	16,3%	8,1%
	Harstad (21-22)	8,6%	18,4%	38,5%	24,2%	10,2%
Lesing	Nasjonalt (20-21)	9,6%	17,6%	41,6%	21,9%	9,4%
	Nasjonalt (21-22)	9,8%	17,2%	41,3%	21,8%	9,9%
	Harstad (20-21)	13,1%	22,8%	43,1%	17,2%	3,8%
	Harstad (21-22)	11,1%	11,9%	48,1%	21,0%	7,8%

Nasjonale prøver - 9. trinn		Mestring nivå 1	Mestring nivå 2	Mestring nivå 3	Mestring nivå 4	Mestring nivå 5
Regning	Nasjonalt (20-21)	4,7%	15,5%	35,1%	25,5%	19,2%
	Nasjonalt (21-22)	5,0%	15,3%	34,4%	26,6%	18,6%
	Harstad (20-21)	5,0%	18,3%	35,3%	22,4%	19,1%
	Harstad (21-22)	3,6%	15,2%	38,4%	25,7%	17,0%
Lesing	Nasjonalt (20-21)	5,8%	11,0%	35,3%	28,5%	19,3%
	Nasjonalt (21-22)	6,4%	11,7%	35,0%	27,4%	19,5%
	Harstad (20-21)	4,5%	16,0%	43,2%	25,5%	10,7%
	Harstad (21-22)	7,4%	16,5%	34,2%	26,5%	15,4%

Resultatene på 8. trinn viser at andel elever på mestringsnivå 1 er lavere enn landsgjennomsnittet i engelsk, men over landsgjennomsnittet i lesing og regning. For 9. trinn har Harstad kommune flere elever på mestringsnivå 1 enn landsgjennomsnitt i lesing, men færre i regning.

Her ser man også variasjon i elevenes resultater på nasjonale prøver mellom skolene og skoler med svakere resultater må sette i verk forbedringstiltak.

standpunkt-karakterer).

Oppdrag til skolene: Gjennomsnittlig økning med 0,5 grunnskolepoeng årlig. Skolelederne følger lærernes lærings- og vurderingsarbeid, analyserer resultater og iverksetter oppfølgingstiltak for å oppnå ønsket utvikling.

Indikator: Gode faglige resultater, målt gjennom grunnskole-poeng (eksamens- og

	Snitt	Snitt	Snitt
	Nasjonalt (20-21)	Harstad (19-20)	Harstad (20-21)
<i>(Grunnskolepoeng er gjennomsnittskarakter av virnemålet multiplisert med 10)</i>	43,3	42,8	43,1

Harstad har økt grunnskolepoengene med 0,3 poeng, men ligger fortsatt under nasjonalt gjennomsnitt.

Resultatmål: Godt fysisk og psykososialt læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring

Indikator: Elevundersøkelsen

Elevene på 7. og 10. trinn har skoleåret 21/22 gjennomført Utdanningsdirektoratets nettbaserte elevundersøkelse. Elevundersøkelser utarbeidet av Undervisningsdirektoratet er obligatorisk for 7. og 10. trinn for alle landets skoler. Skolene skal gjennomgå resultatene fra undersøkelsene med ansatte og representanter for brukere og iverksette tiltak på områder med svake resultater.

Indikator: Elevene opplever en skole fri for mobbing

Indikatorkrav: *Ambisjonene for Harstad kommune er resultater i tråd med eller bedre enn landsgjennomsnittet.*

Elevundersøkelsen 7. trinn				
Skala 1-5: Høy verdi betyr positivt resultat. Beste gjennomsnittsverdi er 5.				
*mobbing: skala 0-100: Indikatoren viser prosentandelen elever som opplever mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere. Beste resultat er en andel på 0.				
Snitt	Nasjonalt 20/21	Nasjonalt 21/22	Harstad 20/21	Harstad 21/22
Motivasjon	3,7	3,6	3,7	3,5
Mestring	4,0	4,0	4,1	3,9
Støtte fra lærerne	4,4	4,3	4,4	4,3
Vurdering	3,8	3,7	3,8	3,7
Felles regler	4,3	4,3	4,4	4,3
Trivsel	4,2	4,1	4,2	4,0
*Mobbing på skolen	7,5	7,9	7,2	9,5

Resultatene på 7. trinn viser på flere områder et lavere nivå på elevens oppfatning av skolen. Mobbing på 7. trinn viser en negativ utvikling. Utfordringer ved enkeltskoler blir

møtt med tiltak. Det er en prioritert oppgave for skolene å redusere tallet, og skoleeier følger dette opp.

Elevundersøkelsen 10. trinn				
Skala 1-5: Høy verdi betyr positivt resultat. Beste gjennomsnittsverdi er 5.				
*Mobbing: skala 0-100: Indikatoren viser prosentandelen elever som opplever mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere. Beste resultat er en andel på 0.				
Snitt	Nasjonalt 20/21	Nasjonalt 21/22	Harstad 20/21	Harstad 21/22
Motivasjon	3,5	3,4	3,5	3,5
Mestring	3,9	3,9	4,0	4,0
Støtte fra lærerne	4,1	4,0	4,2	4,1
Vurdering	3,3	3,3	3,5	3,3
Felles regler	4,0	4,0	4,2	4,2
Trivsel	4,1	4,1	4,1	4,2
*Mobbing på skolen	5,5	5,7	5,7	5,6

Elevundersøkelsen på 10. trinn viser at kommunens ambisjoner om resultater i tråd med eller bedre enn landsgjennomsnittet stort sett er innfridd. Det har vært en reduksjon fra forrige skoleår i antall elever som opplever seg mobbet på skolen og

Harstad kommune ligger under landsgjennomsnitt. Harstad kommune har nulltoleranse mot mobbing og det er en prioritert oppgave for skolene å få dette tallet ytterligere redusert.

Spesialundervisning

Indikator: Andel ressurser brukt til spesialundervisning.

<i>Prosentvis andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (KOSTRA)</i>	Harstad 2020	Harstad 2021	Gruppe 9 2021
Indikatorkrav: Andel ressurser brukt i Harstad på spesialundervisning skal reduseres til gjennomsnitt av KOSTRA gruppe 09. Økt fokus på ordinær tilpasset opplæring.	6,4 %	6,9%	7,6%
<i>Årstimer spesialundervisning per elev med spesialundervisning (KOSTRA)*</i>	Harstad 2020*	Harstad 2021*	Gruppe 9 2021
Indikatorkrav: på linje med gruppe 09	203,3	214,8	144,6

*Andel timer til spesialundervisning av antall

Andelen elever som får spesialundervisning i Harstad i 2021 er lavere enn i KOSTRA gruppe 09 men har økt noe fra 2020.

Antall timer spesialundervisning som tildeles gjennom vedtak er høyere enn i Kostragruppe 09. Skolens mål er reduksjon til gjennomsnitt av KOSTRA gruppe 09.

Skolene og PPT har sammen jobbet med å nå målet i 2021.

I Harstad kommune er tildelingen til den enkelte elev høyere enn i Gruppe 09.

Vedtakene i skolene som fører til

ressursbruken samsvarer med sakkyndige vurderinger gjort av PPT.

Indikator: Godkjent skolebygg og utemiljø

Indikatorkrav: Virksomheten skal være godkjent ihht forskrift om miljørettet helsevern

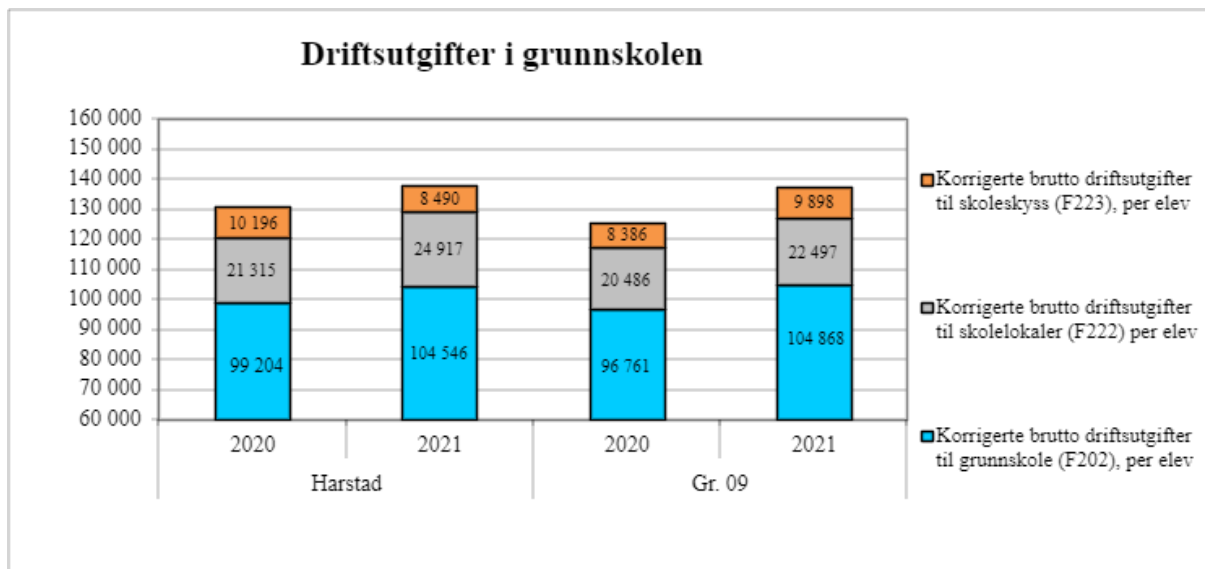
Resultat: Alle skolene er godkjent.

Lundenes skole er i prosess med renovering av bygget og driftes derfor på dispensasjon. Det gjennomføres regelmessige tilsyn ved alle skoler. Eventuelle feil og mangler blir påpekt ved tilsyn, og ikke alle disse er utbedret.

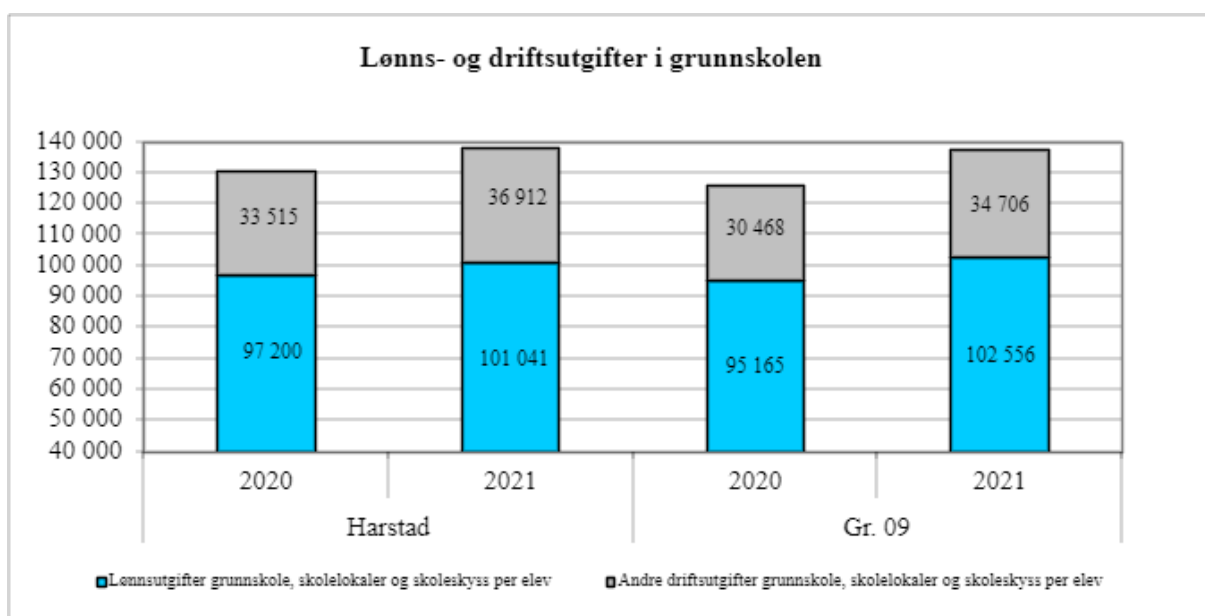
Internkontroll

I 2021 har skolene risikovurdert forsvarlig drift opp mot sentrale og lokale smittevernstiltak knyttet til Covid19.

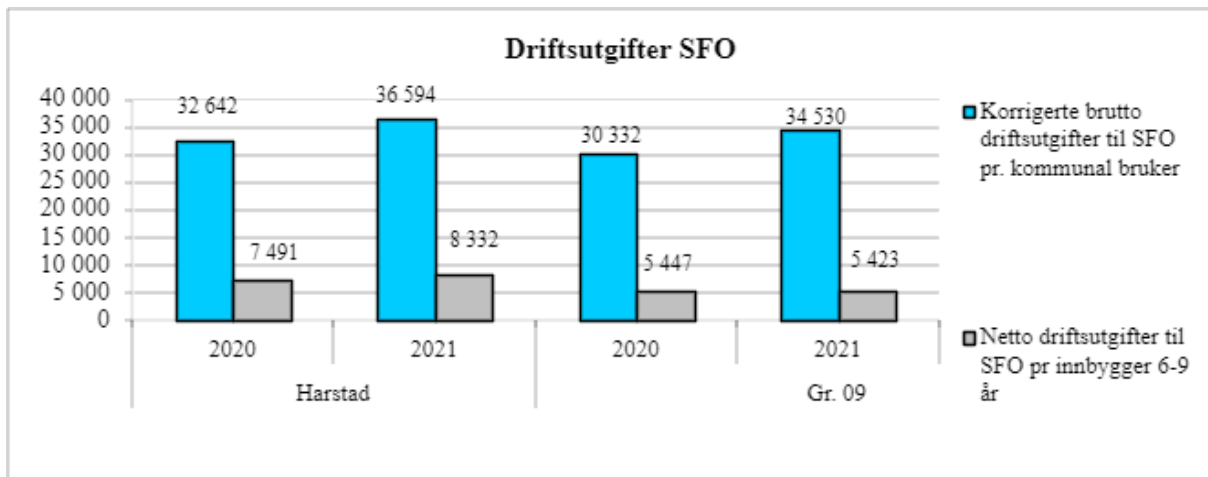
Økonomi

Når man ser på Korrigerede brutto driftsutgifter til grunnskolen (funksjon 202, 222, 223) så ligger Harstad kommune i 2021 nærmest likt med gjennomsnittet i Kostra gruppe 9. Harstad har en økning på 5,5% fra 2020 til 2021.

Harstad bruker 26,8% av grunnskoleutgiftene til andre ting enn lønn mens gruppe 9 bruker 25,3%.

Harstad kommune har høyere driftsutgifter til SFO enn Gruppe 9, både brutto pr. bruker og netto pr. innbygger 6-9 år. Det antas at forskjellen kan skyldes at elever med store tilretteleggingsbehov på ungdomstrinnet er organisert som en del av SFO i Harstad. Det kan også skyldes at det brukes mer ressurser til barn med behov for tilrettelegging i ordinær SFO. Fra 01.08.20 innførte staten gratis utvidet SFO også for elever på mellomtrinnet som kommunen må dekke. Dette utgjør 5,6 årsverk.

6.4 PPT

PPT dekker alle barnehager og grunnskoler i Harstad, Kvæfjord, Ibestad, Tjeldsund, Gratangen og Evenes kommune. Hver PP-rådgiver har mellom 40-70 aktive saker, og ivaretar systemretta arbeid i barnehagene og skolene.

Resultatmål: Å være tett på og tilgjengelig for barnehager og skoler

PP-rådgiverne bistår skoler og barnehager med kompetanseheving og utviklingsarbeid. Læringsmiljøanalyser, deltakelse i tverrfaglig team og samarbeidsmøter med foresatte er en viktig del av arbeidet. Barn skal bli hørt og barnets meninger skal vurderes og legges til grunn ved vurdering av behov, og ved tilrådning av spesialpedagogisk hjelp til førskolebarn og spesialundervisning i grunnskolen.

Et av våre mål er å øke kompetansen i barnehagene slik at flere barn kan få den hjelp de trenger innenfor allmenpedagogiske tiltak gjennom støtte og veiledning.

Kontaktpersonordningen gir skolene lett tilgang på veiledning. PP-rådgiverne deltar i skolenes desentraliserte kompetanseheving med SEPU og har en sentral rolle i veiledningsarbeidet.

Indikator: Saksbehandlingstid

Resultat: Saksbehandlingstiden har gått ned i 20/21 og varierer fra 1 - 3 måneder fra påbegynt arbeid til ferdig sakkyndig vurdering.

Anbefaling fra Fylkesmannen er saksbehandlingstid på under tre måneder fra henvisning til ferdig utarbeidet sakkyndig vurdering. Kapasiteten påvirkes av etterspørsel om veiledning i forhold til enkeltbarn, læringsmiljøarbeid og henvisninger. Ved nye henvisninger er det inntil to måneders ventetid og i noen perioder 3 måneders ventetid. Dette bidrar til lang saksbehandlingstid når ventetiden medregnes. Ved årsskiftet var det 8 ufordelte saker.

Det har vært en økning i henvisninger til PP-tjenesten og andelen elever med spesialundervisning i Harstad har økt selv om elevtallet går ned. Sakkyndig vurdering utarbeides i alle saker som henvises til PPT,

og det tilrås spesialundervisning etter opplæringsloven § 5.1 for elever som skal ha avvik fra læreplanmålene eller annen organisering.

Stadig flere elever har redusert skoletilbud av helsemessige årsaker, og PPT sin rolle vil være å beskrive realistiske opplæringsmål.

Skolefravær og fravær rutiner har høyt fokus. Slike saker er omfattende og krever tett oppfølging over tid. Det er oppretta et Nærværsteam for å arbeide forebyggende og direkte med elever med bekymringsfullt fravær.

Skoleteamet

Resultatmål: Å være lett tilgjengelig og gi bistand til skolen og foresatte som henvender seg.

Samarbeid mellom elev, foresatte og lærere vektlegges. Tilbud om foreldreveiledning gis. Kartlegging og veiledning i læringsmiljøarbeid inngår i skoleteamets arbeid. Det er økende antall elever med høyt skolefravær. Fravær rutiner for skolene er utarbeidet. En egen stilling er rettet inn mot dette arbeidet.

Skoleteam/Nærværsteam hadde 41 saker som var knyttet til skolefravær i 2020 og 54 i 2021. Av disse er fortsatt 38 saker aktive.

Førskoleteamet

Behovet for spesialpedagogisk hjelp er for flere barn omfattende og behovet avdekkes i tidlig småbarnsalder. Det gis nå hjelp tidligere enn før, og til yngre barn med store og vedvarende hjelpebehov. I tillegg gis det hjelp til de barn som trenger litt ekstra for å bli bedre rustet til å begynne i skolen. Rett til spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven §31 gir rett til logopedisk hjelp når barnet trenger dette. Ny forskrift, endret 13.3.19 påpeker at dette nå er kommunens ansvar.

Logopedisk hjelp

Harstad kommune tilbyr logopediske tjenester i skolene ved å samordne logopedtilbudet i en logopedstilling i PP-tjenesten. Det er stor etterspørsel etter logopedtjenester i skolene og barnehagene og i perioder lang ventetid. Kommunen har plikt til å sørge for logopedisk hjelp i barnehagen. Dette har vært løst i 2021 ved at logoped utreder og tilrår tiltak

som gjennomføres av førskoleteamet. Behovet for logopedisk hjelp øker både i skole og barnehage.

Familiens hus

Familiens hus har tilpasset drift i tråd med anbefalinger fra smittevernlege. Åpen barnehage har begrenset åpningstid med 4 timer hver dag, mandag, onsdag og torsdag fra 10.00 til 14.00. Det har vært i gjennomsnitt 9 barn med foresatte innom hver dag.

Med redusert åpningstid i Åpen barnehage har Familiens hus kunnet tilby mer veiledning til barn og foreldre i 2021.

Gjennom Forebyggende forum er det blitt tettere samarbeid med politiet rundt ungdommer som tester rus. Vi har også fått tettere samarbeid med helsesykepleiere med blant annet oppstart av barselgrupper fra 2022.

Tidlig inn team er nytt i 2021, og er ett samarbeid med helsesykepleiere, kommunepsykolog, jordmødre, fastlege og Familiens hus. Målet er å komme tidlig inn rundt gravide eller familier med nyfødte som trenger ekstra oppfølging.

6.5 Integrering

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte	
1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem	1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv 2 Sørg for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme 4 Likestilling og likeverd skal være en selvfølgelighet
2 I Harstad lever alle innbyggere et liv under forhold som fremmer verdighet, helse og mestring	1 Forebygge og identifisere tidlig alle som står i fare for å falle utenfor og gi tett, systematisk og langsiktig oppfølging til barn, unge og familier med særlige utfordringer 3 Bidra til at barn og unge utvikler ferdigheter og strategier for å mestre eget liv, og gjøre en særlig innsats for at flest mulig skal gjennomføre videregående opplæring 4 Jobbe kontinuerlig med rusforebyggende arbeid 5 Motvirke sosial ulikhet og bidra til utjevning av levekårsforskjeller, med fokus på arbeid, boforhold og kultur- og fritidstilbud

 Resultater		
1	1	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Høsten 2021 har bli brukt til forarbeid i forbindelse med opprettelse av et nytt Integreringsråd i Harstad. Integreringsenheten har gjennom høsten vært i kontakt med frivillige organisasjoner, innvandrersorganisasjoner og innbyggere med innvandrerbakgrunn for å spre informasjon om Integreringsrådet, for å nå bredt ut og rekruttere kandidater til valg til Integreringsrådet. ✓ Deltakerrådet på voksenopplæringen har hatt faste, månedlige møter gjennom hele 2021.
	2	✓ Hjemmesidene ble oppdatert med informasjon om ny Integreringsenhet
	4	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Holdningsarbeid gjennomført i klassene på voksenopplæringen. ✓ «Prosjekt frihet» - Kurs mot mobbing og negativ sosial kontroll, gjennomført for deltakere i introduksjonsordningen.
2	1	✓ Foreldreveiledningskurs for alle deltakere i introduksjonsprogrammet som har barn.
	3	✓ Gjennomføring av IMDI- finansiert prosjekt <i>Helse- og livsmestring</i> for grunnskoleelever på voksenopplæringen.
	4	✓ Rusforebyggende emner tas opp i grunnskoleklassene.
	5	✓ Opprettelse av tverrfaglige team rundt utsatte barnefamilier/ enkeltpersoner i enheten, for en helhetlig kartlegging og oppfølging av behov.

 Attraktiv opplevelsesby tett på naturen	
5 Harstad har et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud, samt omgivelser som er tilgjengelig for	7 Ruste Harstad for gjennomføring av små og store arrangementer; fysisk, kunnskapsmessig og med god kultur for samarbeid og sambruk

alle og som er tilrettelagt for helsefremmende aktivitet

		
Resultater		
5	7	✓ Opprettelse av Kulturkafe, i samarbeid med Kulturenheten og Multicultura.

		
<i>Innovasjonsby og regional drivkraft med mangfold og kvalitet i utdanning og arbeidsplasser</i>		
<p>7 Harstad er en attraktiv universitetsby som tilbyr utdanning på alle nivå, tilpasset samfunnets og næringslivets behov</p>		<p>2 Legge til rette for godt læringsmiljø samt at det tilbys relevante lærling-, praksis- og turnusplasser i Harstad, både i privat og offentlig sektor</p> <p>3 Sikre at flest mulig gjennomfører videregående opplæring</p>

		
Resultater		
7	2	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Læringsmiljø har vært et prioritert satsingsområde ✓ Arbeids- og språkpraksis for deltakerne i introduksjonsordningen har vært et satsingsområde ved opprettelsen av ny Integreringsenhet. Gjennom året har det vært fokus på å fremskaffe praksisplasser i privat og offentlig sektor.
	3	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Fokus på kvalitet i grunnskoletilbudet. ✓ Tilrettelegging av introduksjonsprogram for deltakere med mål om å fullføre videregående skole. Alle deltakere under 25 skal ha mål om fullført videregående skole i introduksjonsprogrammet, jf. bestemmelsene i ny Integreringslov.

Fra 01.01.21 ble det opprettet en ny Integreringsenhet i Harstad. Ved opprettelse av Integreringsenheten har kommunens integreringstjenester blitt samorganisert og delvis samlokalisert, under en samlet ledelse. Integreringsenheten har ansvar for Harstad voksenopplæring, arbeidet med bosetting, etablering av nyankomne flyktninger, kommunens Introduksjonsordning samt helsetjenester for flyktninger.

Voksenopplæring

Indikator: Resultat fra norskprøver i muntlig, lytte, lese, skrive
 Ønsket resultat: Resultat ihht nasjonale resultat
 Ønsket % andel bestått nivå er A2, B1 og B2.

Resultat/avvikskommentar

Vår 2021

Prøvetype	Nasjonalt	Harstad
Muntlig	91	79
Lytte	89	68
Lese	85	70
Skrive	90	75

Sommer 2021

Prøvetype	Nasjonalt	Harstad
Muntlig	90	80
Lytte	81	79
Lese	88	74
Skrive	85	84

Antall prøver varierer, og resultatene varierer også.
 Totalt var antallet kandidater som tok norskprøver i 2021 lavt.

I løpet av 2021 var det til sammenligning fra tidligere år et lavere antall innvandrere med

høy utdanningsbakgrunn som tok norskprøver. Dette gir utslag på resultatene.

Resultatene analyseres kontinuerlig, og ulike pedagogiske tiltak settes inn.

*Indikator: Gir resultat grunnskole for voksne innpass i videregående tilbud:
Ønsket resultat: 100 % til videregående skole.*

Resultater:
100 % til videregående skole i 2021.
Resultatene analyseres 2 ganger pr. år i ledergruppe og personalgruppe.

Flyktningtjeneste

MÅL Bosetting	Kritisk suksessfaktor	Indikator	Indikatorkrav	Resultat
Harstad kommune skal bosette det antall flyktninger som vedtas på bakgrunn av årlig anmodning fra IMDi	Gode rutiner for effektivt bosettingsarbeid gjennom hele året. Samarbeid med Boligkontoret for rask fremskaffelse av boliger for nybosatte flyktninger.	Antall bosatte flyktninger i kommunen.	Ønsket resultat: 60 Familiegjenforeninger kommer i tillegg.	2020: 16 – (4) 2021: 45

Harstad kommune ble anmodet fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) om å bosette 43 personer i 2021. Ved utgangen av året ble det bosatt 45 personer etter avtale fra IMDi. Ingen av disse personene ble bosatt på grunnlag av familiegjenforening.

Hovedvekten av bosatte er overføringsflyktninger som ankom direkte fra utlandet. Disse har i all hovedsak bestått av store barnefamilier. En liten andel av de bosatte har blitt bosatt fra asylmottak.

Pandemisituasjon førte til forsinkelser i uttaksarbeidet fra flyktningleirer i første halvdel av 2021. I løpet av høsten stabiliserte dette seg noe, og hoveddelen av bosettingene ble derfor gjennomført siste halvdel av året.

MÅL Helse-tjenester	Kritisk suksessfaktor	Indikator	Indikatorkrav	Resultat
Alle nybosatte flyktninger skal gjennomgå nødvendige helseundersøkelse/helse-	Gode rutiner for mottaksundersøkelse i samarbeid med fastlege-tjenesten. Undersøkelsene gjennomføres uten unødig	Antall nybosatte flyktninger som har gjennomgått nødvendige helseundersøkelser ved ankomst til kommunen.	Ønskede resultater: 100% i løpet av et år.	2021: 100%

kartlegging ved ankomst.	opphold.			
--------------------------	----------	--	--	--

Alle nyankomne flyktninger som ble bosatt i Harstad i 2021 fikk tilbud om, og gjennomførte, nødvendige helseundersøkelser ved ankomst til kommunen. Dette gjelder både voksne og barn.

MÅL Introduksjonsordning	Kritisk suksessfaktor	Indikator	Indikatorkrav	Resultat
Deltakere i introduksjonsordningen skal raskt kvalifiseres ut i arbeid/utdanning og økonomisk selvstendighet etter endt introduksjonsprogram	Målrettede og individuelt tilpassede kvalifiseringsløp som fører til varig arbeid eller utdanning, i tråd med nasjonale lovkrav. Raskt start i introduksjonsprogrammet.	Andel deltakere som går ut i arbeid, utdanning eller andre kvalifiseringsrettede tiltak etter endt introduksjonsprogram.	Ønskede resultater: 80% i løpet av et år.	2020: 81% 2021: 93%
		Andel deltakere som mottar vedtak om introduksjonsprogram innen 3 mnd. etter bosetting i kommunen.	Ønskede resultater: 100%	2020: 63 % 2021: 100%

28 personer avsluttet introduksjonsprogrammet i 2021. 92,8 % avsluttet direkte til ut i arbeid, utdanning eller andre kvalifiseringsrettede tiltak etter endt introduksjonsprogram.

28,6 % av disse gikk ut i arbeid, 32,14 % til videregående skole og 3,57 % til høyere utdanning. Tallene viser utskrivingsårsak ved avslutning av programmet, og er et øyeblikksbilde på dagen for utskrivning.

Nasjonal indikator måles i andel deltakere som går direkte ut arbeid eller utdanning

(videregående skole eller høyere utdanning) etter endt introduksjonsprogram. I 2021 avsluttet 64,31 % av deltakerne i introduksjonsordningen direkte til arbeid eller utdanning i Harstad.

Alle nye deltakere som startet opp i Introduksjonsordningen i 2021, startet opp innen Integreringslovens fastsatte frist på inntil 3. mnd etter bosetting i kommunen.

6.6 Helse- og omsorgstjenesten

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 <i>Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte</i>	
<p>1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem</p>	<p>1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv</p> <p>2 Sørge for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme</p> <p>4 Likestilling og likeverd skal være en selvfølgelighet</p> <p>6 Skape trygghet for innbyggerne gjennom godt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap</p>
<p>2 I Harstad lever alle innbyggere et liv under forhold som fremmer verdighet, helse og mestring</p>	<p>1 Forebygge og identifisere tidlig alle som står i fare for å falle utenfor og gi tett, systematisk og langsiktig oppfølging til barn, unge og familier med særlige utfordringer</p> <p>4 Jobbe kontinuerlig med rusforebyggende arbeid</p> <p>6 Utvikle Harstad som et aldersvennlig samfunn og gi flest mulig mulighet til å bo trygt i eget hjem så lenge som mulig</p>

 <i>Resultater</i>		
1	1	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brukerundersøkelser for å brukers syn på tjenester og gjennomføring av tjenester ✓ Brukerne er deltakende i utforming av den enkeltes tjeneste og tiltak
	2	✓
	4	✓
	6	✓ Plan for helsemessig og sosial beredskap oppdateres løpende
2	1	✓ Helsestasjonsvirksomhet og skolehelsetjenesten er aktive tiltak for å kartlegge og forebygge på individnivå
	4	✓ Oppsøkende virksomhet i miljøer med forebyggende strategier
	6	✓ Redusere fall og ulykker gjennom strategier i Trygge Lokalsamfunn

 <i>Attraktiv opplevelsesby tett på naturen</i>	
<p>5 Harstad har et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud, samt omgivelser som er tilgjengelig for alle og som er tilrettelagt for helsefremmende aktivitet</p>	<p>2 Utvikle møteplasser og aktiviteter som bidrar til fellesskap, engasjement og deltakelse både i sentrum og nærmiljøene</p>

Resultater

5	2	✓ Drift av aktivitetssentre for seniorer med stor deltakelse og høy grad av frivillighet i driften
---	---	--

Innovasjons by og regional drivkraft med mangfold og kvalitet i utdanning og arbeidsplasser

7 Harstad er en attraktiv universitetsby som tilbyr utdanning på alle nivå, tilpasset samfunnets og næringslivets behov	2	Legge til rette for godt læringsmiljø samt at det tilbys relevante lærling-, praksis- og turnusplasser i Harstad, både i privat og offentlig sektor
9 Harstad kommune er en aktiv pådriver for innovasjon og samskaping	1	Harstad kommune skal bidra til å fremme utvikling, innovasjon og entreprenørskap i utdanning og i lokalt nærings- og samfunnsliv
	3	Harstad kommune skal gjennom samspill med brukerne tilby tilpassede og effektive tjenester av høy kvalitet

Resultater

7	2	✓ Tilrettelegger for at helsefagstudenter får et godt praksistilbud i kommunens helse- og omsorgstjenester
9	1	✓ Strategier for utvikling med Universitet i Tromsø
	3	✓ Tjenester utformes i samråd med bruker/pasient

Kommunens og tjenesteområdets oppdrag er å tilby helse- og omsorgstjenester til personer som oppholder seg i kommunen for alle brukergrupper. Kommunen leverer helsetjenester i skole og helsestasjon, tjenester ved svangerskap og barselomsorg, fastlegetjeneste, hjemmetjenester og institusjonstjenester, habilitering og rehabilitering, avlastningstjenester og aktivitetstilbud, samt driver legevakt og heldøgns medisinsk akuttberedskap.

Målsettinger

- Tilpasset tjenesteproduksjon i samsvar med vedtatt ressursramme
- Innbyggere opplever mestring i egen hverdag
- Ta i bruk velferdsteknologiske løsninger
- Videreutvikle kommunens folkehelsearbeid
- Videreutvikle skolehelsetjenesten i tråd med nasjonale faglige retningslinjer
- Vanskeligstilte på boligmarkedet skal tilbys egnet bosted
- Ferdigstille nytt Helsehus

- Etablere boliger, avlastning og dagsenter for personer med nedsatt funksjonsevne
- Utvikle og fornye tjenester for økt kvalitet og pasientsikkerhet

Forbedrings- og utviklingsarbeid

Mange tiltak og prosjekter innen forbedring og utvikling er satt vent. Tjenesteproduksjon og tiltak i forbindelse med korona pandemi er prioritert.

Arbeidsorganisering ved Bergsodden sykehjem

- Det er utviklet og iverksatt ny strategi for oppgavefordeling og kompetansebruk ved Bergsodden sykehjem
- Serviceoppgaver er organisert med bruk av egen personellgruppe slik at helsepersonell prioriterer helsefag-oppgaver
- Det forventes å kunne implementere modellen i de andre sykehjemmene

Gode pasientforløp og ny modell for tildeling

- Gode pasientforløp er en nasjonal satsning. Ny modell for tildeling benyttes som metode for å sikre helhetlige og koordinerte forløp for pasienter.
- Strategien i ny modell har vært pilotert i utvalgte avdelinger i 2020
- Det er mål om å rulle ut strategien i hele organisasjonen fra 2022.

Ny avtale og strategi for drift av Blåhuset

- Det er inngått ny avtale gjennom ekstern tjenestekjøp for drift av Blåhuset
- Funksjoner og drift av tjenestene/tiltakene er justert

Evaluerings Fontenehus

- Prosjektet Fontenehus er evaluert med gode resultater i forhold til målsettingene
- Kommunestyret har behandlet politisk sak og vedtatt å videreføre tiltaket som er organisert som en ekstern stiftelse

Rask psykisk helsehjelp og FACT

- Utviklingsprosjekter som er i prosess og ikke evaluert

Reformen Leve hele livet

- Strategi for reformen Leve hele livet er vedtatt og gjennomføres gjennom ordinær drift

Ny lokal forskrift om sykehjem

- Ny lokal forskrift om sykehjem er politisk vedtatt
- Ny elementer i forskriften er muligheter for samboer i sykehjem, det er innført ventelistegaranti og avklart i hvilken grad den enkelte kan velge sykehjem.

Pandemi korona

Helse og mestrings har jobbet med håndtering av korona pandemi ved spesielt: Testing, smittesporing, isolering og karantene. Harstad har i sin strategi frem til start 2022 hatt en strategi om å slå ned smitte når det har oppstått. Det har vi i stor grad klart og vi har hatt god kontroll. Vi har også jobbet godt med vaksineringsgraden i 2021. Vaksineringsgraden over 16 år er 94, 1 %.

Fastlegetjenesten

I løpet av 2021 har det vært jobbet med å sikre fastlegetjenesten og unngå frafall. Kommunen har klart å tilsette nye leger det siste året og stabilisert de faste. Vi har i perioder utfordringer med ledige fastlegeplasser. Harstad kommune overtok ansvar for Havnegata legesenter og Kanebogen legesenter den 01.01.21 og Vågsfjord legesenter den 01.09.21.

Fastlegetjenesten oppleves nå som stabil.

Frivillighet

Arbeid med frivillighet og tiltak overfor brukere har vært preget av begrensninger på grunn av pandemien. Kommunestyret bevilget 850.000 til tiltak for å redusere utenforskap og ensomhet. Dette har blitt gjennomført ved kjøp av tiltak og bruk av frivillige. Kommunen har fått tilskudd fra Statsforvalter på tiltaket «Eldre ut på middag» som også er gjennomført ved kjøp av tjenester og bruk av frivillig innsats fra Frivilligsentralen og Røde Kors.

Ekstern tilsyn

Statsforvalter har gjennomført tilsyn i forhold til bruk av tvang og makt overfor personer med utviklingshemning. Tilsynet medførte et avvik som er rettet opp gjennom nye rutiner.

Internkontroll – risikovurdering

Det er gjennomført risikovurdering av en rekke områder i 2021

- HMS med fokus på pasientforflytning
- Gjennomføring av forsvarlige tjenester
- Brann i bolig, legekontor, kontorer og andre lokaler
- Kjemikalier – oppbevaring og bruk
- Drift av basseng
- Problemstillinger ved Covid-19

Miljørettet helsevern

I 2021 har planlagte, rutinemessige tilsyn innen miljørettet helsevern vært nedprioritert, da ressursene har vært omprioritert til pandemiarbeid. Dette inkluderer tilsyn med skoler og barnehager. Tilsyn med bassengbad har vært gjennomført som normalt. Klager eller andre henvendelser fra befolkningen, søknader og forespørsler om uttalelse fra Miljørettet helsevern har blitt behandlet som normalt.

Samarbeidsprosjekt – Universitetssykehuset Nord-Norge og Harstad kommune

Det har vært gjennomført et større arbeid med evaluering og vurdering av samhandlingsutfordringer mellom kommunen og UNN. Kunnskapsgrunnlaget skal brukes for å utvikle og forbedre samhandlingsrutiner ved pasientoverføringer mellom sykehus og kommunehelsetjenesten.

Drift i balanse

Kommunestyret vedtok plan for kostnadsreduksjon på 39 mnok over 2,5 år. Det har vært utfordrende å opprettholde framdrift i arbeidet pga pandemien.

Hovedelementene i strategien:

- Redusere sykefravær, innleie og overtid
- Vurdere stillinger og funksjoner utenfor tjenesteproduksjon
- Vurdering av prosjektporteføljen
- Vurdering av organisering tjenester natt
- Reduksjon av omfang og nivå på tjenester
- Vurdering av kjøp tjenester og tilskudd
- Satsning på velferdsteknologi
- Vurdering av lokale avtaler om kompensasjonsordninger

Regnskapsresultatet viser at sektoren har et merforbruk på 35,5 mnok i forhold til budsjett i 2021, som fordeler seg slik på enhetsnivå:

Hjemmetjenesten (-21,3 mill):

- Samlet 0,5 mill lavere merforbruk enn 2020.
- Halvparten av merforbruket er støttekontakter, omsorgslønn og BPA.

Heldøgns omsorg (-17,3 mill):

- Samlet 0,3 mill lavere merforbruk enn 2020.
- Merforbruket er spredd over hele enheten.

Helse og mestring (-8,5 mill):

- Samlet sett 3,5 mill høyere merforbruk enn 2020
- Økte utgifter legetjenesten i 2021

Bo og oppfølging (-5 mill):

- Samlet 4,1 mill høyere merforbruk enn 2020
- Halvparten av merforbruket er støttekontakter, omsorgslønn og BPA

I tillegg kommer økte utgifter til utskrivningsklare pasienter i sykehus på 11,7 mill.

Årsaken til at sum merforbruk på enhetene er større enn merforbruket på tjenesteområdet er at det var avsatt sentrale budsjettmidler for å bruke tid til drift i balanse, og disse var ikke fordelt på enhetene.

Noen enheter har hatt et lavere merforbruk enn for 2020, noe som i en viss grad er resultat av effektivisering og utviklingstiltak.

Resultatmål: Pasienter skal sikres korrekt bruk av medisiner

Indikator: Antall pasienter som har fått feil medisin eller legemiddel/styrke/dose av alvorlig eller svært alvorlig grad.

Indikatorkrav: Reduksjon

Resultat 2021: 9 hendelser – en reduksjon på 2 hendelser fra 2020.

Det har vært stort fokus på medikament-handtering, avvik og forbedring av rutiner for å hindre og redusere avvik. Avvik følges opp i enhetenes kvalitetsutvalg.

Heltidsstrategien

- Gjennomsnittlig stillingsstørrelse er nå 79,8 % (580 stillinger)
- For ufaglærte er det 10 % som har hel stilling
- For fagarbeider er det 31 % som har hel stilling
- For høyskolegruppen er det 52 % har hel stilling

Venteliste og utskrivningsklare pasienter i sykehus	2021
Langtidsplass i sykehjem – venteliste døgn	1 493
Langtidsplass i sykehjem – antall pasienter	43
Langtidsplass i sykehjem – gjennomsnittlig ventetid døgn	35
Fristbrudd i langtidsplass (ventetid over 90 døgn)	0
Bolig med heldøgns omsorg – venteliste døgn	653
Bolig med heldøgns omsorg – antall pasienter	10
Bolig med heldøgns omsorg – gjennomsnittlig ventetid døgn	65
Utskrivningsklare pasienter – antall døgn	2 398

Antall konsultasjoner	2020	2021
Fysioterapi (antall behandlinger – driftsavtale)	29 955	
Ergoterapi (antall brukere)	654	
Barsel og fødselsomsorg	1 434	1 725
Skolehelsetjenesten VGS(individuelle konsultasjoner)	4 166	1 527
Helsestasjon	952	3 495

Antall behandlede søknader/saker om helse- og omsorgstjenester	2020	2021
Antall behandlende saker	3 619	3 201
Antall brukere	1 663	1 638
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid	20	28
Antall avtaler om omsorgsstønning	44	41

Det er mål å øke antall avtaler om omsorgsstønning. Det er utfordringer knyttet til å finne pårørende som har kapasitet til slike oppdrag, samt at slike ordninger skal være forsvarlige for både bruker og hjelpeperson.

Kostnad på funksjoner Kostra (beløp 1000 kr)	2020	2021
232 Forebygging, helsestasjon og skolehelsetjeneste	15 875	17 943
233 Annet forebyggende helsearbeid	7 749	32 422
234 Aktivisering og service personer med funksjonsnedsettelse	30 016	33 213
241 Diagnose, behandling, rehabilitering	110 126	126 344
253 Institusjonstjenester	234 489	263 060
254 Hjemmetjenester	321 509	359 286
256 Øyeblikkelig hjelp i døgnopphold	7 814	8 808
261 Institusjonslokaler	31 409	41 972

Nøkkeltall (Kostra)		Harstad		Kostra gr 09	
		2020	2021	2020	2021
Brutto driftsutgifter kommunale helse- og omsorgstjenester per innbygger	kr	30 681	35 601	28 469	32 110
Netto driftsutgifter helse- og omsorgstjenester per innbygger	Kr	25 873	30 332	21 955	24 872
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger	årsverk	369,0	360,1	314,8	319
Netto driftsutgifter til omsorgstjenester i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter	prosent	33,2	36,0	30,8	32,8
Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter	prosent	6,4	7,7	5,5	6,8
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester	prosent	32,5	35,8	29,6	29,4
Andel innbyggere 80 år og over som beboere på sykehjem	prosent	11,0	10,9	9,9	9,6
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	Kr	1 233 469	1 360 047	1 348 031	1 438 443
Netto driftsutgifter i institusjon pr. innbygger 80 år og over	kr	18 898	21 080	17 297	18 360
Antall plasser i institusjon i forhold til innbyggere 80 år og over	Prosent	17,3	16,6	14,9	14,9

Brutto utgifter til kommunale helse- og omsorgstjenester per innbygger har økt med 16% fra 2020 til 2021, mens gjennomsnittet for kostra gruppe 9 har økt sine utgifter med 12,8%. Harstad kommune bruker 87 millioner kroner mer enn en gjennomsnittlig kommune i kostra gruppe 9 med samme innbyggertall. (Beløpene er ikke justert for forskjeller i arbeidsgiveravgiften). Ser man på netto driftsutgifter blir forskjellen mellom Harstad kommune og gruppe 9 enda tydeligere, hvor Harstad kommune har 135

mill kroner mer enn snittet i gruppe 9, hvor 27 mill er helse og resten pleie og omsorg.

Vi ser at andelen innbyggere 80 år og eldre som er brukere av hjemmetjenester har økt med 3,3 % fra 2020 til 2021. Det er ingen økning i kostragruppen for samme periode, og andelen med tjenester i kostragruppen er betydelig lavere.

Andelen innbyggere 80 år og eldre som er beboere på sykehjem er om lag på samme nivå som i 2020, men samtidig høyere enn i

kostragruppe 09.

Vi ser Harstad klarer å drifte institusjonsplassene (211 plasser) med lavere kostnader pr plass enn gjennomsnittet i kostragruppen. Harstad har derimot høyere totale kostnader til institusjoner fordi vi har flere plasser enn andre kommuner.

6.7 Sosiale tjenester i arbeids og velferdsforvaltningen

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte	
1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem	1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv 2 Sørge for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøye innbyggere og et godt omdømme 4 Likestilling og likeverd skal være en selvfølgelighet
2 I Harstad lever alle innbyggere et liv under forhold som fremmer verdighet, helse og mestring	1 Forebygge og identifisere tidlig alle som står i fare for å falle utenfor og gi tett, systematisk og langsiktig oppfølging til barn, unge og familier med særlige utfordringer 4 Jobbe kontinuerlig med rusforebyggende arbeid 5 Motvirke sosial ulikhet og bidra til utjevning av levekårsforskjeller, med fokus på arbeid, boforhold og kultur- og fritidstilbud

 Resultater		
1	1	✓ Oppdatert informasjon om sosiale tjenester i NAV, kvalifiseringsprogrammet, midlertidig bolig og gjeldsrådgivning på kommunens hjemmeside og nav.no
	2	✓ Ved behandling av søknad om sosialhjelp er det tatt hensyn til barns beste, slik at barna ikke bli skadelidende når familien har dårlig økonomi
	4	✓ Veiledere som jobber med brukeroppfølging har kompetanse på samtale, veiledning og relasjonsarbeid i tillegg til god fagkunnskap, og bidrar til gode brukermøter og brukerdialog
2	1	✓ Utviklingsprosjektet «Vi løfter i lag» gjennomføres og bidrar til helhetlige og koordinerte tjenester for familier med særlige utfordringer
	4	✓ I 2021 skal det utformes en samarbeidsavtale med psykisk helse, rus-tjenesten, boligkontoret og NAV-kontoret som skal bidra til helhetlige og koordinerte tjenester for personer som strever med rus- og psykisk helseproblemer
	5	✓ Økt inkludering av personer som strever på arbeidsmarkedet, og særlig unge under 30 år, gjennom god kontakt med arbeidsmarkedet, og bruk av arbeidsrettede tiltak

Resultatmål: Alle personer som mottar økonomisk sosialhjelp skal avklares til arbeid eller varig ytelse

Indikator: Antall deltakere i kvalifiseringsprogram (KVP)

Ønsket resultat: 30

Resultat 2020	Resultat 2021
36 (17*)	25 (12*)

* flyktninger/tidligere flyktninger

Pr 31.12.21 var det 25 aktive deltakere i KVP og 14 avsluttet i 2021. Dette er ressurskrevende brukere å følge opp som krever helhetlig og tett oppfølging.

Indikator: Andel deltakere i KVP som går over til jobb/utdanning/andre tiltak inkl. ytelse i NAV

Ønsket resultat: 75 %

Resultat 2020	Resultat 2021
100 %	93%

Etableringen av KVP-teamet har medført økt andel avklaring og overgang til arbeid eller utdanning.

Indikator: Andel saker der økonomisk rådgivning og/eller gjeldsrådgivning er gitt og som ikke utløser sosialstønad

Ønsket resultat: Økning

Resultat 2020	Resultat 2021
97,9 %	95,55 % (45 saker, 2 mottok sosialhjelp)

Sosialstønad kan ha blitt gitt på et senere tidspunkt. Det er flere som har fått redusert sosialhjelpsyttelsen ved at de har fått lavere trekk på sin inntekt.

Indikator: Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp

Ønsket resultat: Ikke over 4 måneder

Resultat 2020	Resultat 2021
3,8	3,1

Det er mange som mottar supplerende sosialhjelp. Mange som har statlige ytelser, KVP, introduksjonsstønad eller lav lønnsinntekt, har så lav inntekt at de har krav på og søker om økonomisk sosialhjelp. Disse personene har ofte behov for supplerende for å oppnå et forsvarlig livsopphold.

Indikator: Andel unge som har mottatt økonomisk sosialhjelp
Ønsket resultat: Reduksjon

Resultat 2020	Resultat 2021
27,8 %	27,9 %

Resultatmål: Rask og god saksbehandling

Indikator: Antall behandlede opplyste sosialsaker innen 14 dager

Ønsket resultat: 90 %

Resultat 2020	Resultat 2021
69,5 %	73,6 %

	Harstad		Gruppe 9
	2020	2021	2021
Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere	1,92	1,78	

Indikator: Andel unge som har mottatt økonomisk sosialhjelp
Ønsket resultat: Reduksjon

Resultat 2019	Resultat 2020
22 %	27,8 %*

Resultatmål: Rask og god saksbehandling

Indikator: Antall behandlede opplyste sosialsaker innen 14 dager

Ønsket resultat: 90 %

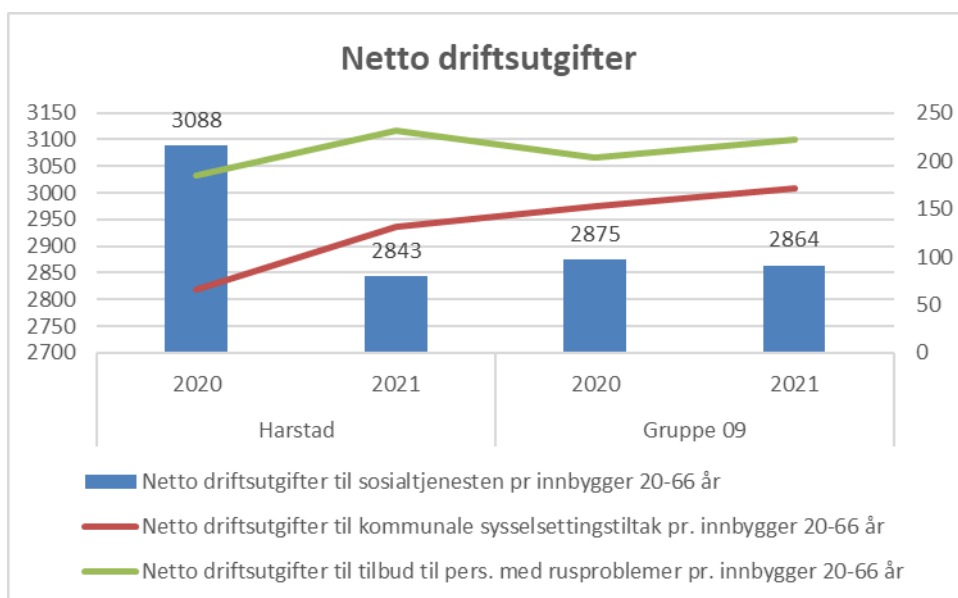
Resultat 2019	Resultat 2020
65,4 %	69,5 %

	Harstad		Gruppe 9	
	2020	2021	2020	2021
Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere	1,92	1,77	2,36	2,17
Sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold (antall)	162	133	6039	5117
Netto driftsutgifter til sosialsektoren pr innbygger	3 088	2 843	2 875	2 864
Netto driftsutgifter til arbeidsrettede tiltak pr. innbygger	66	131	153	172
Netto driftsutgifter til tilbud til personer med rusproblemer pr. innbygger	185	231	203	222

Netto driftsutgifter til sosialsektoren pr innbygger er redusert i Harstad med 7,9% fra 2020 til 2021.

Antall sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold er redusert med 17,9%. NAV Harstad har gjort mange gode grep for å redusere antall sosialhjelpsmottakere og utgiftene til sosial-

hjelp de siste årene. NAV-kontoret har hatt stort fokus på å avklare brukere til arbeid eller riktig ytelse.

6.8 Barnevern

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte	
1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem	1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv 2 Sørg for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme
2 I Harstad lever alle innbyggere et liv under forhold som fremmer verdighet, helse og mestring	1 Forebygge og identifisere tidlig alle som står i fare for å falle utenfor og gi tett, systematisk og langsiktig oppfølging til barn, unge og familier med særlige utfordringer 2 Jobbe for at barn og unge opplever å være inkludert i barnehage og skole, og legge til rette for god psykisk helse hos barn og unge 3 Bidra til at barn og unge utvikler ferdigheter og strategier for å mestre eget liv, og gjøre en særlig innsats for at flest mulig skal gjennomføre videregående opplæring 4 Jobbe kontinuerlig med rusforebyggende arbeid 5 Motvirke sosial ulikhet og bidra til utjevning av levekårsforskjeller, med fokus på arbeid, boforhold og kultur- og fritidstilbud

 Resultater		
1	1	✓ Barn og foreldre medvirker i sin sak i barneverntjenesten. Samtaler med barn dokumenteres.
	2	✓ Nettsiden oppdateres jevnlig.
2	1	✓ Barneverntjenesten har ulike virkningsfulle hjelpetiltak. Barneverntjenesten deltar i kommunens forebyggende arbeid.
	2	✓ Hjelpetiltak skal inkludere familier i nærmiljøet.
	3	✓ Barneverntjenesten sine hjelpetiltak skal være virkningsfulle og bidra til en bedring hos familier med særlige utfordringer.
	4	✓ Fokus på rusforebyggende arbeid i kommunen. Samarbeid med politiet og Korus Nord. Fokus på rusforebyggende hjelpetiltak.
	5	✓ Delta aktivt i forebyggende arbeid. Hjelpetiltak med fokus på å bedre familiene sin situasjon knyttet til arbeid, boforhold og kultur- og fritidstilbud.

Resultatmål: Godt forebyggende barnevern

Indikator: Andel saker med familierådslag
 Indikatorkrav: Ønsket resultat er økning.

Resultat 2020	Resultat 2021
8	5

Barneverntjenesten tilbyr familieråd til familier, og i 2021 har vi lyktes å få til familieråd rundt 5 barn. Det tilbys familieråd til langt flere familier. Et år preget av Covid 19 er noe av årsaken til færre familieråd enn i 2021.

Indikator: Antall familier med PMTO tiltak
 Indikatorkrav: Ønsket resultat er økning

Resultat 2020	Resultat 2021
13	*

(mangler tall pr. rapporteringsdato)

Barnevernet samarbeider med PP tjenesten og Familiens hus om tiltaket PMTO og andre lavterskel foreldreveiledninger. PMTO gis både som tiltak for barnevernet, men også som lavterskeltilbud til familier som ønsker foreldreveiledning. Det gis ulike

foreldreveiledningstiltak ut fra familiene sine utfordringer.

Indikator: Andel vedtak om tiltak utenfor hjemmet i forhold til totalt antall saker

Indikatorkrav: Ønsket resultat er reduksjon

Resultat 2021	Resultat 2021
40 %	38,2 %

Ved utgangen av 2021 mottok 149 barn i Harstad tiltak fra barneverntjenesten. Dette er en reduksjon med 1 barn siden 2020.

Resultatmål: Frister overholdes

Indikator: Andel meldingsgjennomganger med fristoverskridelser

Indikatorkrav: Ønsket resultat er 0

Resultat 2020	Resultat 2021
0%	0%

I 2021 mottok barnevernet 323 meldinger. Dette er en nedgang fra 2020 med 26 %. Alle meldinger skal gjennomgås og konkluderes innen 1 uke. Barneverntjenesten har ikke hatt fristoversittelse på gjennomgang av meldinger.

Indikator: Andel undersøkelser med fristoverskridelser

Indikatorkrav: Ønsket resultat er 0

Resultat 2020	Resultat 2021
0%	10,5 %

Undersøkelser skal gjennomføres i løpet av 3 mnd., evt. utvides til 6 mnd. dersom det er grunnlag for det. Det har vært fristoversittelser på undersøkelser i 2021 med 10,5 %. Sykefravær er årsak til fristbrudd.

Indikator: Andel tiltakssaker med fristoverskridelser knyttet til evaluering av tiltaksplan

Indikatorkrav: Ønsket resultat er 0

Resultat 2020	Resultat 2021
0%	33 %

Barneverntjenesten har hatt hjelpetiltak knyttet til 92 barn som bor hjemme eller som er i ettervern ved utgangen av 2021. Dette er en liten økning med 2,2 % fra 2020. Sykefravær er årsak til fristbrudd.

Indikator: Antall fosterhjemsbesøk med fristoverskridelser

Indikatorkrav: Ønsket resultat er 0

Resultat 2020	Resultat 2021
1	6

Barnevernet har ved utgangen av 2021 omsorg for 57 barn. Dette utgjør reduksjon på 5,3 % fra 2020. Seks barn under omsorg har ikke mottatt riktig antall oppfølgingsbesøk fra barneverntjenesten i 2021. Sykefravær er årsak til fristbrudd. Nedgang i antall barn under omsorg er på 10 barn fra 2020.

Indikator: Andel tilsynsbesøk med fristoverskridelser

Indikatorkrav: Ønsket resultat er 0

Resultat 2020	Resultat 2021
4,8 %	3,6 %

Det er 3 barn som i løpet av 2021 ikke har fått oppfylt lovpålagt tilsynsbesøk.

2021 har vært et krevende år. Pandemien har ført til flere utfordringer. Barneverntjenesten har hatt høyt sykefravær. Gjennomsnittlig sykefravær har vært 20,1 %. Det iverksettes derfor tiltak knyttet til ledelse og arbeidsmiljø. Det har vært en bedring i sykefraværet i siste kvartal, 14,2 %. Nedgangen har fortsatt i 2022 med sykefravær på 11% for januar. Dette har medført fristbrudd i alle avdelingene. Det er vanskelig å få tak i vikarer ved sykefravær og det er begrenset hvor mye merbelastning det er mulig å fordele uten at dette medfører for stor arbeidsbelastning på de som er på jobb.

Barneverntjenesten har døgkontinuerlig beredskapsløsning i vertskommunesamarbeid med Kvæfjord og Tjeldsund kommune.

Barneverntjenesten har hatt nedgang i antall tilmeldte saker, men svak økning i antall familier som får hjelpetiltak. Reduksjon i antall barn som bor i fosterhjem er resultat av tilbakeføring til egen familie samt overgang fra fosterhjem til hjelpetiltak/ettervern.

Barneverntjenesten startet i 2021 et revideringsarbeid knyttet til handlingsplan for uønsket hendelser. I revideringen gjennomføres det flere risikovurderinger knyttet til arbeidet i tjenesten og arbeidet fortsetter inn i 2022.

I 2021 har vært gjennomført egentilsyn i samarbeid med Statsforvalteren.

Barneverntjenesten sine internkontrollrutiner har vært revidert i 2021 etter endringer i lov.

Enheten gjennomfører internkontroll etter egne rutiner i løpet av første halvår 2022.

Barneverntjenesten har deltatt i utviklingen av nasjonal grunnmodell for hjelpetiltak i 2021 med utprøving av veiledningsmoduler knyttet til aldersgruppen 4-12 år og ettervern opp til 25 år.

Barneverntjenesten har jobbet med å forberede større ansvar på barnevernsovrådet. Dette er nasjonalt

initiert. Sammen med Tromsø kommune er det etablert læringsnettverk med ressurstjeneste for fosterhjem. Det er etablert ulike veiledningsforløp både med kurs, gruppeveiledning og individuell veiledning til fosterhjem.

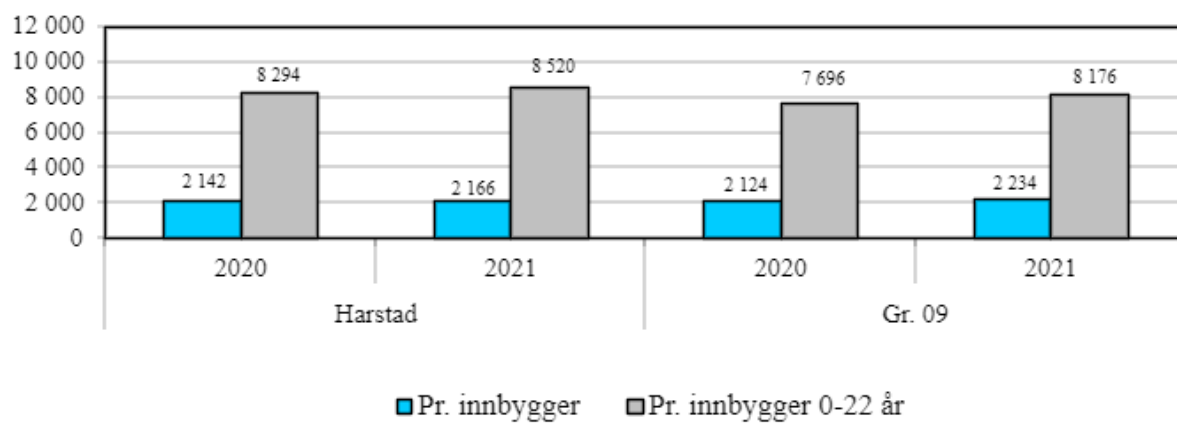
Barneverntjenesten har endret våre rutiner og praksis etter dommer i den europeiske menneskerettsdomstol. Dette særlig i forhold til skriftliggjøring av beslutningsgrunnlag, begrunnelse i saker, rutiner for vurdering og arbeid med gjenforening av barn og biologiske foreldre, vurdering av samvær samt oppfølging av biologiske foreldre. Dette er et arbeid som fortsetter inn i 2022.

Økonomi

	Harstad - Hårstak		Gruppe 9	
	2020	2021	2020	2021
Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbygger 0-22 år (kr)	8 294	8 520	7 696	8 176
Barn med melding ift. innbyggjarar 0-17 år (prosent)	4,7	4,2	4,6	4,5
Prosentdelen barn med undersøking ift. innbyggjarar 0-17 år (prosent)	4,9	3,9	4,8	4,4
Barn med barnevernstiltak ift. innbyggjarar 0-22 år (prosent)	3,3	--	3,6	--
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak (kr)	54 769	73 716	51 269	60 928
Brutto driftsutgifter per barn som ikkje er plassert av barnevernet (funksjon 251) (kr)	53 789	63 946	44 352	50 657
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (kr)	363 847	393 795	428 598	428 353
Barn med undersøking eller tiltak per årsverk (funksjon 244) (antall)	15,9	10,9	19,7	17,8
Undersøkingar med handsamingstid innan 3 månader (prosent)	98	87	88	92

Netto driftsutgifter til barnevern per innbygger 0-22 år er den indikatoren som best viser hvor stor del av kommunens utgifter som går til denne tjenesten i forhold til størrelsen på målgruppa. Harstad sine utgifter pr. innbygger 0-22 år er økt med 2,7 % fra 2021. Harstad har 4,2 % høyere kostnader netto enn KOSTRA gruppe 09.

Netto driftsutgifter til barnevern

6.9 Vann, avløp og renovasjon

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte

1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem

- 1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv
- 2 Sørg for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme
- 6 Skape trygghet for innbyggerne gjennom godt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

Resultater

1	1	✓ Bidra med innspill i pågående reguleringsplaner og private utbyggingsplaner med fokus på behov og tilpasninger av veg- og VA-anlegg
		✓ Utbygging av hovedanlegg for vann og avløp tilpasset kommunens utvikling
	2	✓ Informasjon om VAR-tjenestene på kommunens hjemmeside, og gi god informasjon om enkeltsaker i direkte dialog med innbyggere, utbyggere mv. Det er etablert en meldingsportal hvor det kan gis melding til tjenesten om avvik
	6	✓ Det er etablert heldøgns vaktordning for tjenestene hvor alle kan komme i direkte kontakt med kommunen

Innovasjonsby og regional drivkraft med mangfold og kvalitet i utdanning og arbeidsplasser

8 Harstad har et bærekraftig og fremtidsrettet næringsliv, med god tilgang på kompetanse for morgendagens utfordringer

- 6 Tilrettelegge infrastruktur tilpasset næringslivets fremtidsbehov

9 Harstad kommune er en attraktiv arbeidsgiver, og en aktiv pådriver for innovasjon og samskaping

- 1 Harstad kommune skal bidra til å fremme utvikling, innovasjon og entreprenørskap i utdanning og i lokalt nærings- og samfunnsliv
- 2 Utvikle Harstad som smartby, det vil si sikre konkurransedyktig teknisk, sosial og digital infrastruktur og god kvalitet i tjenestetilbudet
- 3 Harstad kommune skal gjennom samspill med brukerne tilby tilpassede og effektive tjenester av høy kvalitet
- 4 Alltid vurdere miljø- og klimavennlig materialvalg ved all nybygging og vedlikehold av eksisterende bygningsmasse

Resultater

8	6	✓ Det bygges ut infrastruktur for utvikling av kommunen ut fra både innbyggernes og næringslivets behov.
9	1	✓ Deltagelse i nettverk «vanndammen» og «driftsassistanse Nordre Nordland», som bidrar med kontakt mot aktuelle utdanningsinstitusjoner som utdanner ingeniører og fagarbeidere innen VA-faget

Vann

Harstad vannverk er bygd til ytterområdene Fauskevåg, Kasfjord og Stornes, som er et geografisk stort forsyningsområde. Det har et moderne behandlingsanlegg. Det er også bygd ut kommunale vannverk på Bjarkøy, Fenes-Sandsøy, Lundenes-Kjøtta, Grøtavær, Storhaugen og Sandtorg. Alle disse vannverkene er godkjent av Mattilsynet og har en stabil god drift. Det forsynes 22.000 innbyggere fra Harstad vannverk og 2.000 innbyggere fra distriktsvannverkene.

Reguleringsplan for Storvann nord og tilhørende nedbørsfelt er med på å sikre Harstad vannverk med bestemmelser mot forurensning. De øvrige vannverkene er sikret med bestemmelser i kommuneplanens arealdel.

Det er inngått samarbeidsavtale med Kvæfjord om levering av veg- og VA-tjenester. Avtalen har fungert godt.

Resultatmål: Utbygging av en sikker og hygienisk betryggende kommunal vannforsyning i tråd med hovedplan vann

Indikator: Gjennomførte utbyggings- og fornyingstiltak i tråd med budsjett og driftsplan

Resultat:

Utbygging:

- Fornyng av hovedvannledning Bergselvdammen-Langsletta. Startet høsten 2019, og er ferdigstilt i 2021
- VA Generalhagen/Verftsgata - Harstad-gårdsvegen. Tiltaket ble påbegynt i 2020 og ferdigstilles i 2022.
- Ny reservevannvogn for å sikre vann til innbyggerne ved omfattende vannutfall
- Utbygging av kilden til Storhaugen vannverk med 2 nye vannbrønner mv

Planlegging:

- Det er startet arbeid med utarbeidelse av ny hovedplan for vann herunder også revisjon av gjeldende saneringsplan VA
- Mercurvegen, valg av hovedløsning og start på prosjektering av valgt løsning. Anleggstart i 2022/2023.
- Fornyng i Parken III, sentrum
- Utredning VA Åsegarden-Bergsodden, og start på detaljprosjektering av delanlegg. Samkjøres med ny Bergseng skole.
- VA i forbindelse med Harstadpakken, fornyng og omlegging av ledninger i

Harstadbotn og Remakrysset

- Fornyng av VA i Steinvegen nord. Samkjøring med bygging av fortau på strekningen.
- Detaljprosjektering for fornyng av ledninger innen Lundenes-Kjøtta vannverk

Kommentar: Tiltak som var omfattet av budsjett og økonomiplan 2021 er i hovedsak startet og/eller gjennomført.

Det er stort behov for fornyng av vannledningsnett. Fornyngstakten har de siste 4 årene vært ca. 0,7%. Dette er lavt ut fra beregnet levetid, men ligger på landsgjennomsnittet. Sektoren står overfor økte utfordringer med fornyng i de kommende år.

Hovedgrunnlaget for prioritering av fornyngstiltak er saneringsplan for VA. Det er viktig å samordne fornyng av VA-anlegg med andre utbyggingstiltak, som berører anleggene. Dette gjelder f.eks. tiltak i forbindelse med Harstadpakken og ny Bergseng skole.

Det har vært arbeidet med planer og utbyggingstiltak for flere private utbyggings-tiltak. Det kan bl.a nevnes Kiwi Kanebogen, HSI Verftsområdet (hotell), Kjøpesenter nord, Hvedingkvartalet, Langmoan næringsområde.

Indikator: Lekkasje i vannettet

Ønsket resultat: Reduksjon til 30%

Resultat:

Det gjennomføres løpende lekkasjearbeid på nettet, og det er gjennomført utbedrings-tiltak i områder med lekkasjer. Målet er å redusere lekkasjeandelen som i dag er på ca. 35%. Dette er over mål og landsgjennomsnittet på 30%. Dette er viktig for å holde produksjonskostnaden ved det nye behandlingsanlegget nede. Det er tatt hensyn til samordning med tiltak innen fornyng av avløpsnett. Det vil i kommende periode utarbeides en ny strategisk plan for lekkasjearbeidet, som blir viktig for å nå målet om redusert lekkasjeandel på under 30%.

Indikator: Antall avvik i henhold til drikkevannsforskriften

Resultat:

Det har i 2021 ikke vært avvik knyttet til drikkevannskvaliteten for det kommunale Harstad vannverk. Det har ved småvannverkene Sandtorg, Lundenes-Kjøtte og

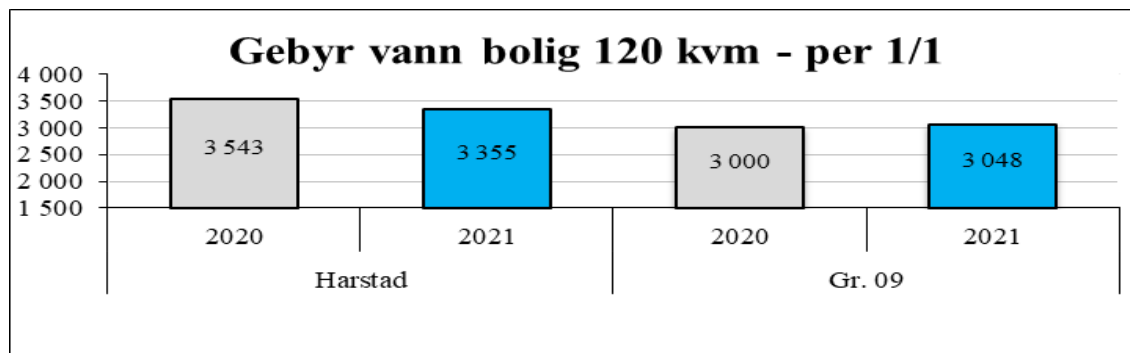
Fenes-Sandsøy vært enkeltprøver med pH-verdier like utenfor kravene. Det vurderes tiltak på disse vannverkene for å unngå slike avvik.

For Storhaugen vannverk har det de siste årene vært en sårbar tilrenningsituasjon. Med bakgrunn i dette er det i 2021 boret 2 nye brønner ved vannverket. Dette tiltaket vurderes som vellykket, men situasjonen

følges likevel nøye i kommende periode.

Driften av vannverkene er gitt stor prioritet, og dette har ført til sikker drift med få avvik.

Beredskapsplan for vannverkssektoren ble ferdig revidert i 2021, og det ble fulgt opp med en gjennomgang av den i VA-organisasjonen. Dette vil følges opp med gjennomføring av løpende beredskapsøvelser.

Avløp

Resultatmål: Rydde opp i og fjerne alle tilførsler av kommunalt avløp som utgjør helseisiko eller estetisk forringelse av det fysiske miljø

Indikator: Gjennomførte utbyggings- og fornyingstiltak i tråd med økonomiplan og driftsplan

Resultat: Det ble i 2021 arbeidet med følgende tiltak:

Utbygging:

- Avløpsrensing Harstad sør, som inkl. overføringsledninger og RA. Startet i 2019 og ferdigstilles i 2021.
- VA Bergselvdammen-Langsetta, startet i 2019 og ferdigstilles i 2021
- VA Generalhagen/Verftsgata – Harstad-gårdsvegen, startet i 2020 og ferdigstilles i 2022
- Avløpsrensing og ny utslippsledning i Nergårdshavn, Bjarkøy. Ferdigstilles i 2022.

Planlegging:

- Det er startet arbeid med utarbeidelse av ny hovedplan for avløp herunder også revisjon av gjeldende saneringsplan VA
- Vurdert tiltak på Bergsodden RA pga særlig utfordrende avløpsvann. Pilot og utbygging i 2022.
- VA i forbindelse med Harstadpakken,

omlegging og fornying av ledninger i Harstadbotn og ved Rema-krysset. Utbygging starter i 2022.

- Fornyning av VA-ledninger i Steinvegen. Det samordnes med bygging av fortau på strekningen. Byggestart våren 2022.
- Fornyning og separering av VA-anlegg, Parken III. Byggestart våren 2022.
- VA Mercurvegen, hovedløsning er valgt og detaljprosjektering er startet. Byggestart våren 2023.
- Utredning av fornying VA Åsegarden-Bergsodden er gjennomført og detaljprosjektering av delstrekninger er påbegynt. Tiltakene samordnes med ny Bergseng skole. Byggestart høsten 2022.

Indikator: Andel innbyggere tilknyttet anlegg der rensekrav er oppfylt (prosent)

Resultater: 2021: 40%

Harstad kommune har bygd avløpsanlegg med rensing, som skal dekke vel 90 % av eiendommene i kommunen. Det er likevel avvik på rensgraden for noen av de tilhørende rensanleggene, særlig knyttet til Bergsodden rensanlegg. Det arbeides som følge med tiltak for å oppnå godkjent rensgrad for alle de kommunale anleggene.

Nytt rensanlegg for Harstad sør er satt i drift i 2021, og det tilfredsstillende etter prøvedriften de nye rensekravene. Dette anlegget overtar driften for andre anlegg på strekningen

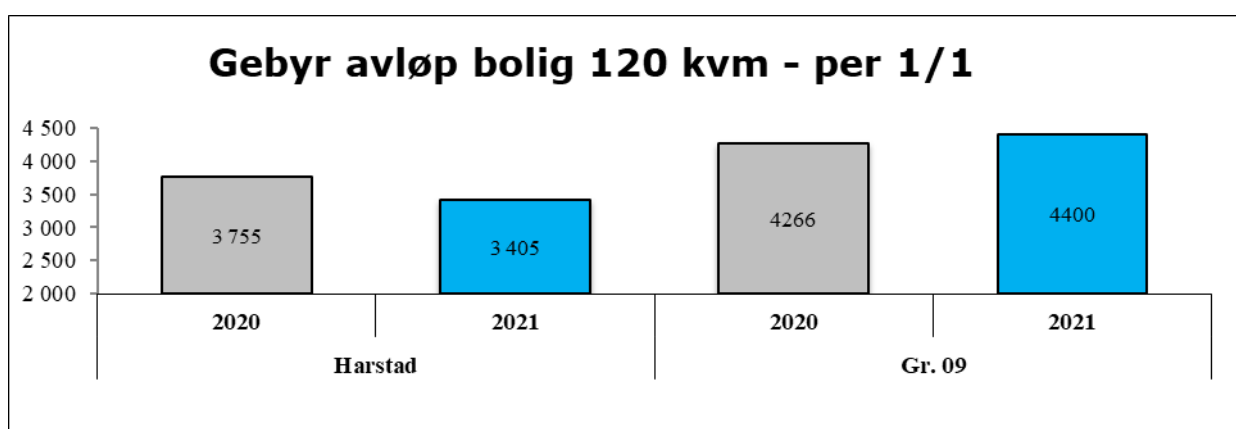
Stangnes – Ruggevik, som ikke tilfredsstilte kravet om primærrensing.

Det har vært særlig utfordrende drift ved Bergsodden renseanlegg, som har ført til avvik. Årsaken til problemene er avløpsvann fra kommunens vannrenseanlegg og meieriet. Det har vært vurdert ulike tiltak, men de siste utredningene konkluderer med at løsning med bygging av et ekstra kjemisk rensetrinn vil kunne gjøre at anlegget vil tilfredsstille rensekravene. Det har vært en nær dialog med Statsforvalteren om saken.

Det vil gjennomføres en pilot med dette tidlig i 2022, og det er plan om utbygging av et slikt anlegg i løpet av 2022.

Det forekommer enkeltprøver ved de øvrige renseanlegg med mindre avvik. Disse følges opp i tråd med utslippstillatelse, krav fra Statsforvalteren og interne rutiner. Det gjennomføres løpende tiltak for å ivareta dette.

Det ble i 2019 sendt inn en fornyet søknad om utslippstillatelse på strekningen Ruggevik-Bergsodden. Det ble i forkant gjennomført resipientundersøkelse for utslippsområdet. Det foreligger ikke svar på denne søknaden da Statsforvalteren har avvendt løsning for Bergsodden renseanlegg. Løsningen blir etablert tidlig i 2022, og utslippssøknaden forventes derfor behandlet i løpet av 2022.

Renovasjon

Resultatmål: Bærekraftig utvikling

Hålogaland Ressursselskap (HRS) leverer tjenestene innsamling og behandling av husholdningsavfall. I tillegg gir Harstad kommune tilbud om levering av hageavfall i Åsegarden og på Bjarkøy.

I 2020 vedtok kommunene og HRS å innføre kildesortering med 5 fraksjoner/dunker for alle husholdninger. Høsten 2020 startet utrulling av dunkene til den nye avfallsordningen, og HRS henter nå følgende 5 avfallsfraksjoner hos abonnentene:

- Matavfall
- Papir, drikkekartong og pappemballasje
- Plastemballasje
- Glass- og metallemballasje
- Restavfall / brennbart avfall

Dette i tråd med ny lokal forskrift for husholdningsavfall.

Tidligere brukte returpunkter avvikles

fortløpende. De siste vil bli avviklet i 2022.

Grovavfall på inntil 6 m³ leverer abonnentene selv til Stangnes Miljøpark som en del av gebyret.

Alle kommunene i HRS vedtok i 2020 en ny felles lokal forskrift for husholdningsavfall. Denne omfatter også renovasjonsordning for hytter og fritidsbebyggelse. Denne tredde i kraft fra 2021 i hele Harstad kommune. Det gjenstår fortsatt etablering av noen fellesløsninger knyttet til større borettslag og sameier. De siste av disse vil være på plass i løpet av første halvdel av 2022.

Gebyrene var gjennom mange år stabil, men i 2019 var det et hopp på 22% i forbindelse med at levering av grovavfall ble en del av gebyret. I 2021 ble det vedtatt reduksjon av gebyret med 5%, samtidig som det gjøres bruk av tidligere oppspart fond.

Indikator: Mengde husholdningsavfall i kg. per innbygger

Indikatorkrav: Reduksjon

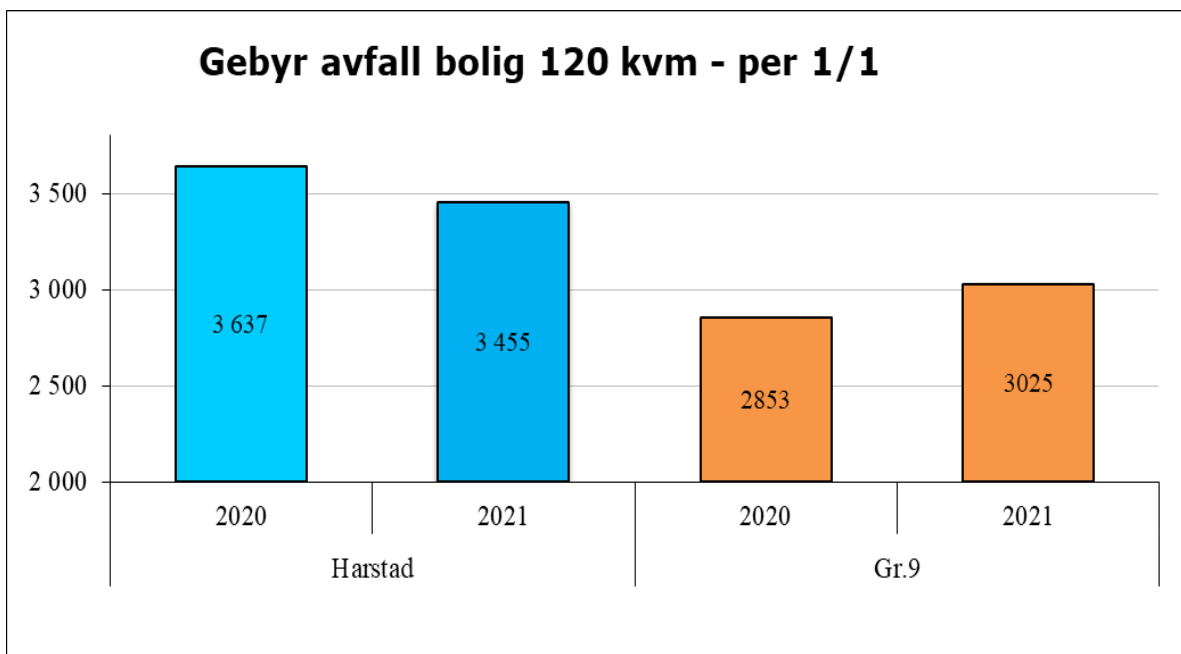
Resultat 2020:	Resultat 2021:
220,7	203,9

Kommentar: Det er en samlet reduksjon på 7,6 % i levert mengde avfall pr. innbygger til den kommunale avfallsordningen i perioden 2020-2021.

Indikator: Andel materialgjenvunnet husholdningsavfall i % (data HRS regionen).
Indikatorkrav: Økning til 50 % i 2021

Resultat 2020:	Resultat 2021:
33%	45%

Kommentar: Materialgjenvinningsgraden har økt med 36 % fra 2020-2021. HRS får inn økt mengde til materialgjenvinning av både matavfall, blandet papir, glass/metallemballasje og plast. Blandet restavfall har en sterk tilbakegang. Årsaken til disse trendene er overgangen til 5 dunk-systemet.

**) I Harstad kan det velges mellom lite, normal og stort abonnement. Det gis fradrag ved tilknytning til felleskonteiner.

6.12 Klima og miljø

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 <i>Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte</i>	
<p>1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv 2 Sørgje for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme 6 Skape trygghet for innbyggerne gjennom godt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap
<p>3 Harstad har utviklet sine urbane kvaliteter som kompakt by med attraktive distrikter og trygge og mangfoldige nærmiljøer</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1 Ivareta Harstads fordeler av å være en liten by med korte avstander mellom daglige gjøremål 2 Styrke senterstrukturen i henhold til arealstrategien med riktig virksomhet på riktig sted 3 Redusere bruk av personbil, gjøre kollektivtransport, gange og sykkel mer attraktivt året rundt, og bidra til at det er lett å velge miljøvennlige løsninger

 <i>Resultater</i>		
1	1	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aktiv bruk av kommunens hjemmeside for å informere om klima og miljø ✓ God dialog med innbyggere og næringsliv om klima og miljø
	2	✓ Oppdatert miljøinformasjon på kommunens hjemmeside
	6	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Samarbeid med brannvesen, IUA m.fl. om akutt forurensning, naturskader, mv. ✓ Samarbeid med andre enheter i kommunen om klimarisiko
3	1	✓ Fortetting fremfor byspredning
	2	✓ Levende byrom
	3	✓ Elektrifisering av kommunal bilpark
		✓ Tilrettelegging for lading også utenfor sentrumsområdet
		✓ Klimaplanlegging

 <i>Attraktiv opplevelsesby tett på naturen</i>	
<p>4 Harstad har et attraktivt og levende sentrum, kjent for tilgang på opplevelser, og med møteplasser og aktivitet året rundt</p>	<ul style="list-style-type: none"> 7 Utvikle byen med fokus på attraktivitet og trygghet, fremkommelighet og rekkevidde for bevegelseshemmede, fotgjengere og syklister
<p>5 Harstad har et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud, samt omgivelser som er tilgjengelig for alle og som er tilrettelagt for helsefremmende aktivitet</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1 Sikre attraktivitet, framkommelighet og sikkerhet for gående og syklende året rundt og i hele kommunen 2 Utvikle møteplasser og aktiviteter som bidrar til fellesskap, engasjement og deltakelse både i sentrum og nærmiljøene 5 Bygge opp under en sterk frivillighetskultur 6 Sikre at strandsonen og skjærgården er tilgjengelig for allmennheten og sørge for fullføring av Stien Langs Sjøen

Resultater

4	7	✓	Klimaplanlegging og omstilling til et bærekraftig samfunn
5	1	✓	Måling av luftkvalitet og hyppigere feiing/vasking av hovedveier i perioder med svevestøvproblemer
	2	✓	Opparbeiding av møteplasser i sentrum, bl.a. Generalhagen
	5	✓	Organisering og tilrettelegging av strandryddeaksjoner
	6	✓	Pant på marint avfall
		✓	Overvåking av miljøtilstanden i havna

Innovasjonsby og regional drivkraft med mangfold og kvalitet i utdanning og arbeidsplasser

9	Harstad kommune er en attraktiv arbeidsgiver, og en aktiv pådriver for innovasjon og samskaping		2	Utvikle Harstad som smartby, det vil si sikre konkurransedyktig teknisk, sosial og digital infrastruktur og god kvalitet i tjenestetilbudet
			4	Alltid vurdere muligheter for sambruk og møteplasser, samt miljø- og klimavennlig materialvalg, ved all nybygging og vedlikehold av eksisterende bygningsmasse

Resultater

9	2	✓	Elektrifisering av kommunens egen bilpark, og tilrettelegging for lading.
		✓	Utbygging av landstrøm på kaier.
		✓	GIFT-prosjektet (EU-prosjekt om dekarbonisering av energiforsyningen på øyer)
	4	✓	Fokus på bærekraft og grønne materialvalg i kommunens byggeprosjekter

Klimagassutslipp

Harstad kommune har som mål at utslipp av klimagasser skal reduseres med 40 % i 2030 sammenlignet med 1990-nivå. Harstad kommune utarbeider et årlig klimaregnskap og klimabudsjett som viser faktiske utslipp, basert på tall fra Miljødirektoratet.

Klimaregnskapet viser at utslippene i Harstad har steget siden begynnelsen av 90-tallet, med en topp i 2016. Siden den gang har utslippene gått ned. De største utslippskildene i Harstad er mobile kilder, det vil si bruk av fossile drivstoff i sjøfart, veitrafikk, anleggsmaskiner mv.

Framskrivning av utslipp viser at med mindre kommunen gjennomfører tiltak vil vi ikke nå våre klimamål for 2030.

Innsamling av bilvrak og metallskrap

Harstad kommune gjennomførte sommeren 2021 en ny innsamlingsaksjon for bilvrak og metallskrap. Innbyggerne i kommunen kan levere inn metallskrap gratis på 10 ulike oppsamlingssteder i kommunen, eller direkte til HRS på Stangnes. Til sammen ble det

samlet inn 208,7 tonn metallskrap i 2021. Aksjonen er svært populær blant kommunens innbyggere, og resulterer i at mye forurensende avfall som kanskje ellers ikke ville blitt levert eller ville endt opp i naturen i stedet blir samlet inn og tatt hånd om.

Miljøfyrtårn i Harstad kommune

Harstad kommune har som mål at alle kommunale enheter skal være sertifisert som Miljøfyrtårn ila. 2022. Rådhuset og 21 underliggende enheter er nå godkjent. Det er gjennomført en rekke tiltak, bl.a. energimerking av kommunale formålsbygg, ny kildesorteringsordning, elektrifisering av bilparken, tørt renhold på overflater og gulv for å redusere kjemikaliebruk, installasjon av fettutskiller i kantina mv.

Grunnet utfordringer knyttet til Covid-19 er prosjektet noe forsinket. For å bli godkjent som Miljøfyrtårn, må alle enheter oppfylle konkrete krav innen arbeidsmiljø, innkjøp, energi, transport og avfall. Enhetene må årlig rapportere på sine miljø- og klimaprestasjoner og vise til kontinuerlig

forbedring.

Internkontroll

I forbindelse med miljøfyrtårnsertifisering gjennomføres det risikovurdering av indre og ytre miljø i hver enhet som godkjennes som Miljøfyrtårn.

Viktigste tiltak i 2022 er rullering av kommunens miljø- og klimaplan,

klimaregnskap/ klimabudsjett, overvåking av miljøtilstanden i Harstad havn og miljøfyrtårnsertifisering av kommunen.

Koronapandemien og økt digital kompetanse blant ansatte i Harstad kommune (og i samfunnet for øvrig) har ført til at flere møter, kurs og seminarer avholdes digitalt, noe som gir lavere reisekostnader, tidsbruk og klimagassutslipp.

Retningsanalyse for bærekraftig utvikling i Harstad kommune:

Nr	Resultat: Bærekraftindikatorer	Ønsket resultat	Bærekraft-tema	2018	2019	2020	2021
	Antall innbyggere pr 31.12			24 827	24 703	24 738	24 804
1	Andel vernet areal i prosent (Miljøstatus i Troms, egne data)	Økning	Biologisk mangfold	0,54	0,54	0,54	0,54
2	Jordbruksareal i drift i daa (egne data)	Uendret/økning	Ressursforvaltning	20 909	21 036	21 629	20 962
3	Energibruk per m ² eid areal, i kWh (Kostra)	Reduksjon	Kommunal Drift	203	214	216	224
4	Antall miljøsertifiserte bedrifter pr 1000 innbyggere (Kilde: miljøindex.no, kvalex.no, Debio, Miljøfyrtårn, Svanemerket)	Økning	Bærekraftig produksjon og forbruk	1,53	1,58	2,63	2,98
5	Antall kommunale Miljøfyrtårnsertifiseringer (egne data)	Økning til alle er sertifisert	Bærekraftig utvikling	0	1	17	22

1. Andel vernet areal i prosent

Ingen nye områder er vernet i 2021.

2. Jordbruksareal

Det har vært en svak nedgang i jordbruksareal i drift fra 2020 til 2021.

3. Energibruk i kWh per m² eid areal

Kommunens energibruk per kvadratmeter har steget fra 216 kWh/m² i 2020 til 224 kWh/m² i 2021.

4. Antall miljøsertifiserte bedrifter pr 1000 innbyggere

57 Miljøfyrtårn-bedrifter

4 ISO 14001-bedrifter
12 Debio-godkjente bedrifter
1 svanemerket bedrift

Totalt 74 miljøsertifiserte bedrifter i 2021, som gir 2,98 bedrifter pr. 1000 innbyggere.

5. Antall kommunale miljøfyrtårnsertifiseringer

Brannstasjonen, biblioteket og tre skoler ble godkjent i 2020. Totalt 22 kommunale enheter er nå sertifisert.

6.12 Kultur og idrett

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte	
<p>1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem</p>	<p>1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv</p> <p>2 Sørge for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme</p> <p>4 Likestilling og likeverd skal være en selvfølgelighet</p> <p>5 Legge til rette for samisk språk- og kulturutøvelse</p>
<p>2 I Harstad lever alle innbyggere et liv under forhold som fremmer verdighet, helse og mestring</p>	<p>5 Motvirke sosial ulikhet og bidra til utjevning av levekårsforskjeller, med fokus på arbeid, boforhold og kultur- og fritidstilbud</p> <p>6 Utvikle Harstad som et aldersvennlig samfunn</p>
<p>3 Harstad har utviklet sine urbane kvaliteter som kompakt by med attraktive distrikter og trygge og mangfoldige nærmiljøer</p>	<p>4 Legge til rette for næringer i distriktet og stedsutvikling i lokalsentre</p> <p>6 Støtte frivillighet og utviklingslag for trivsels- og aktivitetsskapende tiltak i nærmiljøene</p>

 Resultater		
1	1	✓ Opprettet brukerråd og husråd på Harstad Fritidssenter
	2	✓ Hjemmeside for alle tjenester og oppdatert info på kommunens hjemmeside.
	4	✓ Brukerråd og vurdere nytt samarbeidsutvalg på kulturskolen
	5	✓ Opprettet samarbeid og avtale med arrangementskomiteen for Samefolkets Dag
2	5	✓ Prøve ut nytt opplegg og tilbud for kulturskole i SFO ✓ Kulturenheten delaktig i flere tiltak fra ALLEMED prosjektet.
	6	✓ Utviklet nye tilbud for Den kulturelle spaserstokken p.g.a. pandemien ✓ Huskonserter (Kulturskolen) ved sykehjem når det har vært mulig.
3	4	✓ Bidratt med kulturfaglig kompetanse i aktuelle miljøer, prosjekter og arrangements grupper
	6	✓ Bidrar med kompetanse tilbud til de private fritidsklubbene ✓ Godt samarbeid med de lokale skolekorpene gjennom pandemien ✓ Registrert Harstad på Ungfritid.no ✓ Nye retningslinjer for kommunal støtte lag/foreninger

 Attraktiv opplevelsesby tett på naturen	
<p>4 Harstad har et attraktivt og levende sentrum, kjent for tilgang på opplevelser, og med møteplasser og aktivitet året rundt</p>	<p>1 Organisere godt samarbeid mellom det offentlige, private og frivillige for koordinering og nyttemaksimering av aktivitet i sentrum</p> <p>3 Skape et sentrum tilrettelagt for lek og rekreasjon, kultur- og matopplevelser, inne som ute</p> <p>4 Ivareta byens tilknytning til sjøen og utvikle sjøfronten med gode byrom, kunst og attraksjoner, aktiviteter og servering</p> <p>5 Ivareta og synliggjøre kulturhistorisk identitet og estetikk i byutviklingen</p> <p>6 Tilrettelegge byen på en slik måte at barn og ungdom, eldre og</p>

	turister opplever den som attraktiv
5 <i>Harstad har et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud, samt omgivelser som er tilgjengelig for alle og som er tilrettelagt for helsefremmende aktivitet</i>	<p>2 Utvikle møteplasser og aktiviteter som bidrar til fellesskap, engasjement og deltakelse både i sentrum og nærmiljøene</p> <p>3 Tilrettelegge og sikre friluftsområder, parker og nærmiljøanlegg for tilgjengelighet og aktivitet i hele kommunen</p> <p>4 Sørge for anlegg og områder som inspirerer og gir muligheter til variert aktivitet, kultur, idrett og friluftsliv for alle innbyggere, uavhengig av økonomiske, sosiale og fysiske forutsetninger</p> <p>5 Bygge opp under en sterk frivillighetskultur</p> <p>7 Ruste Harstad for gjennomføring av små og store arrangementer; fysisk, kunnskapsmessig og med god kultur for samarbeid og sambruk</p>
6 <i>Harstad er en attraktiv destinasjon for besøkende, med god tilgang på natur- og kulturopplevelser</i>	<p>2 Kommunisere stedsidentitet som regional handels- og kulturby, nasjonal og internasjonal naturopplevelsesdestinasjon med bytilbud</p> <p>4 Løfte frem Harstads vikinghistorie og kulturarv gjennom markering av Harstadregionen og Bjarkøys rolle i Nasjonaljubileet 2030 – Norge i 1000 år med prosjektet Tore Hunds Rike</p> <p>5 Legge til rette for bevaring av Harstads kulturminner og formidling av kulturarven</p>

		
Resultater		
4	2	✓ Bidratt med samarbeid og kompetanse mot festivaler/sentrumsnære arrangement for de som ønsker det.
	3	✓ Samarbeider med sentrumsnæringene om små og store arrangement, f.eks. Kulturnatt. ✓ Gjennomført ordningen med Bymusikanter om sommeren for 4. år på rad
	4	✓ Arbeidet med strategi for kunst i offentlige rom er ferdig. ✓ Etablert kunstråd i kommunen og følger opp prosjekter innen kunst i det offentlige rom. ✓ Følger opp videreutvikling av Kunststien som en del av «Stien langs sjøen».
	5	✓ Kulturenheten ansvarlig for å ferdigstille kulturminneplan for Harstad kommune.
	6	✓ Bidratt med kulturfaglig kompetanse innen utviklingsprosjekt og f.eks. kultur arrangement i løpet av sommeren.
	5	2
3		✓
4		✓ Fokus på universell utforming på alle våre tjenestesteder og følger opp tiltak som gjelder dette i kulturplan
5		✓ Legge til rette for og motivere lag/foreninger til å opprette Harstad kulturråd.
7		✓
6	2	✓
	4	✓ Deltar i planlegging og gjennomføring gjennom kulturenhetens tjenester
	5	✓ Kulturenheten ansvarlig for utarbeiding av kulturminneplanen. Formidler kulturarv/kulturminne gjennom DKS

	
<i>Innovasjonsby og regional drivkraft med mangfold og kvalitet i utdanning og arbeidsplasser</i>	
8 <i>Harstad har et bærekraftig og fremtidsrettet næringsliv, med god tilgang på kompetanse for morgendagens utfordringer</i>	<p>5 Sørge for gode lokale og regionale samarbeidsplattformer for strategisk interessefremming, erfaringsdeling og som grunnlag for innovative prosesser</p>

<p>9 Harstad kommune er en attraktiv arbeidsgiver, og en aktiv pådriver for innovasjon og samskaping</p>	1	Harstad kommune skal bidra til å fremme utvikling, innovasjon og entreprenørskap i utdanning og i lokalt nærings- og samfunnsliv
	2	Utvikle Harstad som smartby, det vil si sikre konkurransedyktig teknisk, sosial og digital infrastruktur og god kvalitet i tjenestetilbudet
	3	Harstad kommune skal gjennom samspill med brukerne tilby tilpassede og effektive tjenester av høy kvalitet
	4	Alltid vurdere muligheter for sambruk og møteplasser, samt miljø- og klimavennlig materialvalg, ved all nybygging og vedlikehold av eksisterende bygningsmasse

 <p>Resultater</p>		
8	5	✓
9	1	✓
	2	✓
	3	✓
	4	✓

	Beløp per innbygger (kr)		
	Harstad		Gruppe 9
	2020	2021	2021
Netto driftsutgifter på aktivitetstilbud barn og unge	303	308	166
Netto driftsutgifter på bibliotek	234	267	275
Netto driftsutgifter på muséer	90	97	42
Netto driftsutgifter på kunstformidling	209	204	78
Netto driftsutgifter på idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	64	35	255
Netto driftsutgifter på kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	730	581	534
Netto driftsutgifter på kulturskoler	164	134	284
Netto driftsutgifter på andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	776	685	266
Netto driftsutgifter på kommunale kulturbygg	170	205	302
Netto driftsutgifter på kultursektoren, kommune	2 485	2 794	2 369

Kino

	Harstad		Gruppe 9
	2020	2021	2021
Besøk per kinoforestilling	17,7	19,0	13,2

Harstad kino har to saler og drives av Harstad Kulturhus as (HKH). Harstad kommune eier 100 % av aksjene i Harstad Kulturhus AS. Styret i Harstad Kulturhus AS har nedfelt i strategiplanen for selskapet at den viktigste oppgaven knyttet til Harstad kino, er å få etablert en kino med fire saler. Tilbudet på filmer som kinoen ønsker å tilby publikum, er vesentlig større enn visningskapasiteten.

Ved Harstad kino ble det solgt 31.423 billetter i 2021. Det er en oppgang i besøkstallene på ca. 25% og omsetning på 32% sammenliknet med året før. På landsbasis var oppgangen i kinobesøket 16,6%. Grunnen til de svake besøkstallene sammenliknet med årene før 2020 var Korona-situasjonen. Kinoen var stengt nesten hele januar og mars 2021, og hadde begrensede åpningstider resten av året på grunn av at premierer på populære filmer ble utsatt.

I samarbeid med Sparebanken 68° NORD tilbyr Harstad kino gratis skolekino for alle grunnskoleelevene i Harstad kommune.

Bibliotek

Resultatmål: Biblioteket skal være et synlig kultur-, kompetanse- og informasjonscenter

Indikator: Antall besøk pr. innbygger

Indikatorkrav: Ønsket resultat er økning

Bibliotek (funksjon 370)	Harstad		Gruppe 9
	2020	2021	2021
Besøk i folkebibliotek per innbygger	4,1	4,0	3,3
Herav - Omløpshastighet for bøker	0,6	1,8	1,9
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	234	267	275

2021 var preget av pandemi og restriksjoner i forbindelse med gjennomføring av fysiske arrangement. Stadig flere arrangement, kurs og møter ble digitale. Dette ble viktig for å utvikle biblioteket. Biblioteket som vertskap for strømming av kurs, møter og arrangement blir viktig.

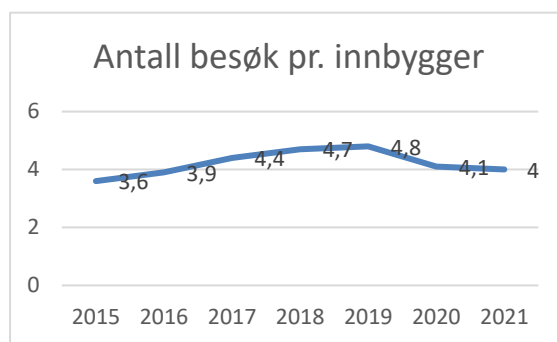
Besøkstallene var stabile. Antall digitale arrangement har økt fra to i 2020 til 11 i 2021. Bruken av bibliotekets nettsider har økt markant, fra 18.180 sidevisninger i 2020 til 25.484 i 2021.

Utlån og fornyelser av bøker til barn og voksne har vært stabile. Bruken av artoteket har økt, mens utlån av musikk og lydbøker på fysiske medier (cd) er gått ned. Det fordi

lydbøker på cd fases ut, og erstattes av e-lydbøker.

Harstad bibliotek er med i regionalt samarbeid med de andre bibliotek i Sør-Tromsregionen.

Harstad bibliotek er med i prosjektet 'Folkebibliotek som kunnskapsaktør', som i 2021 fikk kr. 100.000.- i prosjektmidler fra Troms og Finnmark fylkeskommune. Dette prosjektet har styrket biblioteket som regionalt knutepunkt ved at andre folkebibliotek i regionen, samt studenter, forskere, næringsaktører med flere, får tilgang til faglitteratur, artikler og annen relevant informasjon.

Kulturenheten

Harstad kulturskole

Resultatmål: Harstad kulturskole skal være en skole for alle som ønsker å utvikle sine evner/interesser innen kunstfagene. Skolen skal være et kompetansesenter for det frivillige kulturliv og skoleverket.

Indikator: Antall elever i grunnskolealder i kulturskolen i prosent av antall elever i grunnskolen

Indikatorkrav: Ønsket resultat er økning

Resultat 2020	Resultat 2021
15,0 %	15,8 %

Totalt er det 544 elever på skolen fordelt på 652 elevplasser.

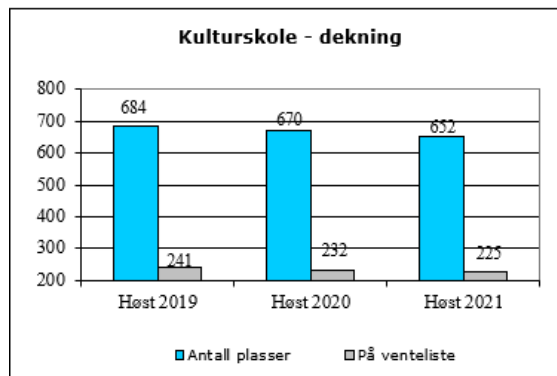
Høsten 2021 var det 225 som stod på venteliste.

På grunn av pandemien har f.eks. ikke skolekorpene hatt rekruttering denne høsten. Dette medfører færre elever på kulturskolen.

Stortingets målsetting er at minst 30 % av grunnskoleelevene skal ha et tilbud om plass

i musikk-/kulturskole.

Merknad: 15,8 % er antall grunnskoleelever i kulturskolen – ikke det totale elevtall i kulturskolen.

Reduksjonen i antall plasser de siste årene begrunnes først og fremst i pandemi situasjonen.

Avdeling barn og unge - fritid

Fritidstilbudene i Harstad kommune er samlet i avdelingen Barn og Unge fritid under Kulturenheten. Avdelingen legger til rette for et variert fritidstilbud med positive og trygge møteplasser som kan utvikle den enkelte og stimulere til aktivitet med et kulturelt fokus. Besøkstallene er basert på oppmøte på åpne kvelder og deltagelse i aktiviteter i regi av det enkelte tilbud. På grunn av pandemien har de ulike tilbud vært stengt flere uker gjennom året – da med ulike digitale tilbud. I tillegg har det vært restriksjoner på antall inne når det har vært åpent. Dette har gitt færre besøkende, men relativt godt besøk når det har vært åpent.

Harstad Fritidssenter: Harstad Fritidssenter har lokaler på gamle Byskolen og er samlokalisering av tilbudene Torsdagsklubben, Centrum fritidsklubb og Radio Harstad.

Torsdagsklubben/Kreativt verksted:

Torsdagsklubben og Kreativt verksted er tilbud til personer med ulike funksjons og utviklingshemninger. Tilbudet har hatt mer stengt enn andre tilbud og enda sterkere restriksjoner på antall deltagere. Besøkstall: ca. 1.400 besøk i året. Gjennom året har vi stort sett kun hatt ca. halvparten av brukere som har alternert fra uke til uke.

Radio Harstad: Radio Harstad er et tilbud til ungdom mellom 13-25 år som ønsker å lage radio. Det har vært flere nye medlemmer og besøkende også i 2021. Tilbudet har hatt

mest åpent i løpet av pandemien. Besøkstall: ca. 2.500 besøk i året.

Centrum Fritidsklubb: Centrum er et fritidstilbud til barn mellom 9-14 år. Centrum tilbyr ulike aktiviteter bl.a. innen radio, musikk, media, kunst og drama. Tilbudet har også i 2021 hatt flere besøkende enn vanlig gjennom året til tross for nedstenging og pandemi.

Besøkstall: ca. 2.700 besøk i året.

Ungdommens hus: er et kulturhus for ungdom mellom 15-25 år. Huset arrangerer små og store arrangementer. Ungdommens hus er i tillegg ansvarlig for UKM (ung kultur møtes), og BUK (barn og unges kommunestyre).

Besøkstall: ca. 2.500 besøk i året.

Resultatmål: Godt ungdoms- og fritidstilbud

Indikator: Antall besøk fritidsklubber og Ungdommens hus

Ønsket resultat: økning

Sted	Resultat 2020	Resultat 2021
Ungdommens hus	2 500	2 500
Harstad fritidssenter (Centrum F.K.)	2 300	2 700
Kanebogen FK – Torsdagsklubben	1 600	1 400
Radio Harstad	2 000	2 500

(oppgitte besøkstall er anslag)

Idrett

Kommunestyret vedtok i 2020 ny kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2020 – 2030. Årlig rulleres anleggsplanen som følge av endret framdrift på aktuelle tiltak og prosjekter. Her legges også grunnlaget for kommunens prioritering av søknader om spillemiddeltilskudd. I planen er det omtalt at kommunen mangler idrettsanlegg av større karakter som gjøre oss mer spennende og attraktiv. Spesialidretter som turning, kampsport og is-idretter har behov for bedre tilrettelagte anlegg. Det er stor etterspørsel på tildeling av treningstimer i hallene, og det er behov for utvidelse av kapasiteten selv etter at Seljestadhallen ble tatt i bruk. Det er fri

halleie for barn og unge i kommunale idrettshaller. Ved rehabilitering og nybygg av skoler bør det søkes å bygge minimum fleridrettshall. Det er viktig at nye idrettshaller tilpasses og løser Harstadidrettens behov for bedre turn/kampsportfasiliteter og arealflater for flerbruk i tråd med idrettsrådets prioriteringer. Turnanlegg kan også planlegges og realiseres i tilknytning til en av de andre kommunale idrettshallene.

Harstad kommunestyre besluttet i januar 2021 at det skulle utarbeides et skisse- eller forprosjekt for en turnhall i tilknytning til Stangneshallen. Lokaler for kampsport skulle inkluderes i planene. Skisseprosjektet er utarbeidet i nært samarbeid med brukergruppene og anses å være i overensstemmelse med deres behov/ønsker. På bakgrunn av dette ble det vedtatt utbygning av ny turnhall i tilknytning til Stangneshallen. Arbeidet er påbegynt og tilbudskonkurransen planlegges utlyst 2. kvartal 2022. Parallelt begynte arbeidet med ny reguleringsplan for Stangnes Idrettspark. Hensikten er å få hele idrettsparken innenfor samme plan og at denne skal hjemle planlagt utbygning av turnhall. Sluttbehandling av reguleringsplanen planlegges gjennomført 2. kvartal 2022. Realisering av ny flerbrukshall løser med dette behovet for turn og kampsportarealer, samt nye arealer for flerbruk.

På Kanebogen stadion er det tilrettelagt for skøyte- og ishockeyaktivitet. Det er samarbeid mellom skøyteklubben og ishockeyklubben om islegging. I 2021 ble det bevilget midler til bygging av ny garasje. Garasjen skal benyttes til oppbevaring av ismaskin og vedlikeholdsutstyr knyttet til idrettsanlegget og planlegges ferdigstilt i 2022. Videre ble maskinparken til park og

idrett komplettert ytterligere med en elektrisk Ice Tiger ismaskin fra Engo. Ismaskinen har bidratt til bedre is-kvalitet og enklere driftsforhold på stadion. Anlegget er fremdeles sårbart i forhold til skiftende værforhold. Det vurderes ombygging av anlegget til kunstfrossent dekke. Tiltaket har gjennom mange år hatt høy prioritet i kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, men har ikke latt seg finansiere/realisere. I prosjektet «Idrettsbyen Harstad» er nytt skøyteanlegg prioritert.

Det er økende vedlikeholdsbehov for de eldre kommunale idrettsanleggene. Det pågår teknisk rehabiliteringsarbeid i Landsåshallen. Alle vinduer kjøkkeninnredning i kantine/kafe ble byttet ut i 2021. I Harstadhallen ble det gjennomført en brannteknisk tilstandsanalyse/dokumentering av brannsikkerhet, samt kartlagt og utarbeidet ny dokumentasjon for elektroanlegget med nye kursfortegnelser. I Hålogalandshallen ble klatreveggen utvidet med 87 kvm. klatreflate.

Gressflaten ved friidrettsanlegget på Stangnes har fått skader. Det må utredes nødvendig større vedlikeholdstiltak eventuelt nylegging av gressdekket.

I Folkeparken er det etablert en flott 9-hulls bane sammen med Harstad Diskgolfklubb. Det planlegges offisielt åpning til våren.

6.13 Kirke, tros- og livssynssamfunn

	Harstad - Hårsttåk		Gruppe 9
	2020	2021	2021
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere	78,2	75,5	70,4
Brutto driftsutgifter til funksjon 390, 393 pr.innbygger i kroner	593	599	616

Tabellen viser at Harstad har en høyere andel av innbyggerne som er medlem i den norske kirke, men har lavere driftsutgifter pr. innbygger enn i kostragruppe 9.

Det er 10 kirker og 15 gravplasser i Harstad. Både antall kirker og kirkegårder er høyere i Harstad enn i sammenlignbare kommuner.

Harstad kirkelige fellesråd fikk i 2021 et samlet driftstilskudd fra Harstad kommune på kr 14,7 millioner kroner for å ivareta kommunens ansvar ihht. kirkeloven og gravferdsloven.

I henhold til kirkeloven skal det kommunale driftstilskuddet finansiere:

- Drift og vedlikehold av kirker, gravplasser og krematoriet
- Utgifter til administrasjon og kontorhold og de kirkelige stillinger

Kommunens driftstilskudd finansierer ca. 60 % av driften. Resten finansieres av avgifter, for eksempel festeavgift, kremasjonsavgift samt statlige tilskudd.

Kirkene – et viktig samlingssted

Kirkene samler mennesker i ulike livssituasjoner som søker fellesskap som bidrar til livstolkning og livsmening. Kirkebyggene er viktig som tilhørighetsmarkører for det verdifellesskapet som flertallet av befolkninga er tilsluttet.

Vedlikehold

Kirkebyggene er en viktig del av vår felles kulturarv. En stor andel av driftsutgiftene er knyttet til drift og vedlikehold av stor bygningsmasse. Det er en utfordring å ivareta ansvaret tilfredsstillende. Det er viktig med oppdaterte vedlikeholdsplaner og god samhandling med kommunen og andre

offentlige instanser.

Vernemyndighetene (Riksantikvarene/ fylkesadministrasjonen) gir føring til hvordan arbeidet skal utføres.

Gravforvaltning

Antallet kistebegravelser og urnenedsettelse i 2021 var 197. Antall urnenedsettelse var 82.

Antallet kremasjoner har hatt en jevn stigning de siste årene.

År	Antall kremasjoner totalt	Antall kremasjoner - innbyggere fra Harstad
2020	194	81
2021	214	82

Festeavgifter gravplass.

Fellessrådet har iverksatt tiltak for å digitalisere gravplassene. Dette medfører økte inntekter fra festeavgiftene. På sikt vil dette medføre at vi får bedre kvalitet på tjenestene.

6.14 Samferdsel og parkering

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte	
1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem	1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv 2 Sørge for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme 3 Sikre trygge lokalsamfunn
3 Harstad har utviklet sine urbane kvaliteter som kompakt by med attraktive distrikter og trygge og mangfoldige nærmiljøer	3 Redusere bruk av personbil, gjøre kollektivtransport, gange og sykkel mer attraktivt året rundt, og bidra til at det er lett å velge miljøvennlige løsninger

 Resultater	
1	1 ✓ Bidrar aktivt ved behandling av arealplaner og utbyggingssaker 2 ✓ Har oppdatert nettside med informasjon om tjenestene veg, trafikk og parkering 3 ✓ Gjennomført trafikksikkerhetstiltak i tråd med plan. Dette omfatter både tiltak som del av Harstadpakken og egne kommunale tiltak
3	3 ✓ Det er gjennomført kollektivtiltak både på kommunale og riks- og fylkesveger som del av Harstadpakken

 Attraktiv opplevelsesby tett på naturen	
4 Harstad har et attraktivt og levende sentrum, kjent for tilgang på opplevelser, og med møteplasser og aktivitet året rundt	7 Utvikle byen med fokus på attraktivitet og trygghet, fremkommelighet og rekkevidde for bevegelsehemmede, fotgjengere og syklister
5 Harstad har et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud, samt omgivelser som er tilgjengelig for alle og som er tilrettelagt for helsefremmende aktivitet	1 Sikre attraktivitet, framkommelighet og sikkerhet for gående og syklende året rundt og i hele kommunen 6 Sikre at strandsonen og skjærgården er tilgjengelig for allmennheten og sørge for fullføring av Stien Langs Sjøen
6 Harstad er en attraktiv destinasjon for besøkende, med god tilgang på natur- og kulturopplevelser	1 Jobbe strategisk for utvikling av informasjon, transporttilbud og infrastruktur som tilgjengeliggjør Harstad lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt

Resultater

4	7	✓	Vedtatt trafikkisikkerhetsplan for prioritering av fysiske tiltak på kommunale-, riks- og fylkesveger
5	1	✓	I driften av kommunale veger legges det særlig vekt på myke trafikanter
	6	✓	
6	1	✓	

Innovasjonsby og regional drivkraft med mangfold og kvalitet i utdanning og arbeidsplasser

8	Harstad har et bærekraftig og fremtidsrettet næringsliv, med god tilgang på kompetanse for morgendagens utfordringer	6	Tilrettelegge infrastruktur tilpasset næringslivets fremtidsbehov
9	Harstad kommune er en attraktiv arbeidsgiver, og en aktiv pådriver for innovasjon og samskaping	1	Harstad kommune skal bidra til å fremme utvikling, innovasjon og entreprenørskap i utdanning og i lokalt nærings- og samfunnsliv
		2	Utvikle Harstad som smartby, det vil si sikre konkurransedyktig teknisk, sosial og digital infrastruktur og god kvalitet i tjenestetilbudet
		3	Harstad kommune skal gjennom samspill med brukerne tilby tilpassede og effektive tjenester av høy kvalitet

Resultater

8	6	✓	Økte rammer til vedlikehold av det kommunale vegnettet, herunder til asfaltdekker
		✓	Utbygging av det overordna vegnettet som del av Harstadpakken herunder arbeid for merfinansiering
9	1	✓	
	2	✓	Tatt i bruk digitale løsninger med sporing/følgning av kjøretøy ved utførelse av brøyting, strøing, feiing mv
	3	✓	Tatt i bruk meldingsportal for enkel melding av avvik mv på kommunalt vegnett. Det gis umiddelbart enkelt standardsvar tilbake. Svar kan utdypes senere.

Resultatmål: Fornøyde brukere

Indikator: Etterslep vegvedlikehold i kroner

Indikatorkrav: Ikke økning

Resultat:

Rapport om vedlikeholdsstatus på det kommunale vegnettet viste i 2016 vedlikeholdsetterslep på ca. kr. 46 mill., og ca. 50% av vegnettet framstod som lavstandardveger. Kommunestyret vedtok derfor å styrke vegvedlikeholdet.

Det har samlet i perioden 2017-2021 vært bevilget 42,5 mill. kr. ekstra til dekkevedlikehold. Den øvrige drifta for de

kommunale veiene, særlig om vinteren, er utfordrende. Vintrene blir mer utfordrende og med mer nedbør og skiftende vær.

Vintertjenesten krever mer ressurser og dette vil gå ut over somervedlikehold dersom det ikke tilføres ressurser.

Rapporten fra 2016 viser behov for årlig dekkevedlikehold på ca. 10 mill. kr. over en 10 årsperiode for å redusere etterslepet og antall lavstandardveger til et akseptabelt nivå. Det er derfor fortsatt behov for et vedlikehold tilsvarende ca. 10 mill. kr. pr. år for å redusere etterslepet. Ved et dekkevedlikehold som i 2021 på ca. 5,0 mill. kr., vil vi kunne opprettholde status på

vegene, men ikke innhente etterslepet.

Nøkkeltall i Kostra viser at Harstad kommune har redusert netto utgifter pr. km. kommunale veger fra kr 207.000 i 2020 til kr. 187.000 i 2021. Harstad ligger over gjennomsnittsnivået i kostra-gruppe 9 som brukte 167.000 i fjor.

Investeringer:

Det var i perioden 2017-2020 avsatt totalt 25,0 mill. kr. til prosjekt for enkelte vegstrekninger. Disse tiltakene er viktig for å utvikle kommunale veger til bedre framkommelighet og bedre trafikksikkerhet. Det har ikke vært avsatt slike midler i 2021. Det vurderes som viktig at det avsettes midler til slike mindre utbedringstiltak herunder til trafikksikkerhet.

Indikator: Gjennomføre minst ett større trafikksikkerhetstiltak i henhold til prioritering i trafikksikkerhetsplan

Resultat:

Det er i 2021 gjennomført:

- Bygging av nytt gatelysanlegg på Nessevegen på Bessebostad
- Bygging av ca. 25 fartsdumper langs kommunale veger

Disse tiltakene er gjennomført med bakgrunn i prioriteringer i vedtatt trafikksikkerhetsplan og innen en ramme på kr 1.395.000,-. Tiltakene er gjennomført med tilskudd fra fylkeskommunen på kr 1.048.000,- og ved bruk av kommunale driftsmidler innen kommunale veger med kr 346.000,-.

Det har vært arbeidet med reguleringsplan for kollektiv-knutepunkt i sentrum og med prosjektering av delprosjektene fortau langs Steinvegen og Skarvegen. Fortaustiltakene vil få oppstart våren/sommeren 2022 og ferdigstilling i 2023, mens kollektivknutepunkt vil kunne detaljprosjekteres høsten 2022 og bygges i 2023.

Resultatmål: Bidra til å utvikle samferdselssektoren både i Harstad og i Midtre Hålogaland til beste for næringsliv og innbyggere

Indikator: Etablere samarbeidsfora Vedtak om finansieringsmodell med bruk av lokal egenbetaling

Resultat: Kommunestyret vedtok i 2012 deltakelse i prosjektet «Harstadpakken», som er et samferdselsprosjekt i Harstad med en

ramme på ca. 1,5 mrd. kr. Prosjektet ble endelig vedtatt av Stortinget i juni 2014. Prosjektet er samarbeid mellom kommune, fylkeskommune og Statens vegvesen.

Gjennomføringen av prosjektet med detaljplanlegging og bygging startet i 2014 og har hatt en god framdrift til 2020. Det har i 2021 vært stopp i utbyggingen av kommunale delprosjekt da resterende midler er trukket tilbake i påvente av sak i regjering og storting om merfinansiering av Harstadpakken. Det har i denne perioden vært arbeidet aktivt for å påvirke en positiv behandling av saken. Det ble fattet nye vedtak både i kommunestyret og fylkestinget høsten 2020. Dette arbeidet ble i juni 2021 utløst med et positivt vedtak i Stortinget med en utvidelse av rammen til Harstadpakken med 750 mill. kr.

Den utvidede prosjektrammen fører til at hoveddelen av opprinnelig prosjekt kan gjennomføres. Det kan gjennomføres med økning av bompengebetalingen med kr. 2 pr. passering. Timesregel og passeringstaket på 60 månedlige passeringer ble opprettholdt. Prosjektpartene økte sine egenandeler med 40 mill. kr for kommunen og fylket, mens staten bidrar med 80 mill. kr.

Parkering

Betaling av parkeringsavgift skal kunne gjøres både med kort, mynt og på mobil. I tillegg har Harstad elektronisk betalingsbrikke (parkulator), som i hovedsak benyttes av bedrifter og offentlige kontor. I 2021 ble 73 % av parkeringsavgiften betalt med mobil eller parkulator. Dette er en betydelig økning i forhold til tidligere år. Ved bruk av denne typen betalingmiddel, betaler man kun for den tiden man står parkert. Ved bruk av kredittkort eller mynt foretar man ofte en liten overbetaling for å sikre seg. Denne forskyvingen av betalingsmønsteret har nedført en noe redusert inntekt. Andelen av inntektene betalt med mynt er 3 %, parkulator 7 %, kredittkort 23 % og mobil 66 %.

I 2021 ble det gitt 4.238 parkeringsileggelser. Dette er noe under forventet men forklares av pandemien. Det ble behandlet 343 klager, hvorav 169 (49 %) ble ettergitt. Hovedtyngden av ettergivelsene er gjort ut fra rimelighetsgrunner. Ileggelsen kan klages inn til den nasjonale Parkeringsklagenemnda. Vi hadde 6 klager i nemnda i 2021. I fire av sakene ble vår

avgjørelse opprettholdt, mens en ble trukket av oss og en tapt på grunn av mangler ved skiltvedtak.

Et av tiltakene i kommunens parkeringsstrategi var å bygge nytt parkeringshus med 200-250 plasser for å erstatte overflateparkering som blir borte i forbindelse med gjennomføring av sentrumsplanen. Det er inngått avtale om bygging i Hvedingkvartalet i sentrum innen en ramme på 77 mill. kr. Bygging av parkeringshuset er påbegynt og vil være ferdigstilt i juni/juli 2022.

Når det nye parkeringshuset blir ferdig, så vil andre overflateparkeringsplasser bli nedlagt. Det vil bl.a. være plasser knyttet til Torvet, Havneområdet og noe gateparkering.

I strategiplanen skal det etableres sentrumsnære bobilplasser med tilgang til strøm, servicehus, vann og toalettømming. I 2021 ble disse etablert inne på parkeringsplassen til UIT, som en midlertidig løsning. Det må i 2022 arbeides videre med en permanent løsning.

Vi har også i 2021 vært sterkt rammet av pandemien, noe som har medført reduserte inntekter i parkeringsavgiften. Dette inntektstapet er delvis kompensert med midler fra staten (3,0 mill. kr).

Vi har i dag 6 ladeplasser for elektriske biler

utenfor rådhuset, og i nytt parkeringshus i Hvedingkvartalet vil det bli etablert 24 ladeplasser. Det er for disse plassene gjennomført heldøgns ladeavgift. På dagtid er parkeringsavgift inkludert i ladingen. Dette er gjort ut fra et likhetsprinsipp og at disse ladeplassene ikke skal brukes som fri lading i perioder av døgnet.

På taket av Trekanten p-hus ble det i 2021 etablert fire plasser med hurtigladdere. Dette er gjort etter vedtak i kommunestyret, og vil være et prøveprosjekt gjennom 2022.

I 2021 ble 177 saker behandlet i Utvalget vedrørende parkeringstillatelser for forflytnings-hemmede. I dette ligger det orienteringssaker, nye søknader og søknader om fornyelse av tidligere innvilget HC-kort. Det ble behandlet 157 søknader om HC-kort. Av disse ble 78 søknader innvilget og 79 søknader avslått. Av de avslåtte søknadene ble 16 saker anket til Formannskapet som er kommunens klagenemnd, hvorav 2 av sakene ble innvilget.

	Harstad - Hárstták		Gruppe 9
	2020	2021	2021
Andel km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for av alle kommunale veier (prosent)	14,1	14,0	19,0
Andel kommunale veier og gater med belysning av alle kommunale veier og gater (prosent)	58,2	57,9	64,3
Andel kommunale veier og gater uten fast dekke av alle kommunale veier og gater (prosent)	15,5	15,9	22,9
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per innbygger (kr)	1 788	1 616	1 300
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km (kr)	207 657	187 280	167 392

6.15 Brann og ulykkesvern

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 <p><i>Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte</i></p>	
<p>1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv 2 Sørge for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme 3 Sikre trygge lokalsamfunn 6 Skape trygghet for innbyggerne gjennom godt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

 <p><i>Resultater</i></p>									
1	<table border="1"> <tr> <td style="vertical-align: top;">1</td> <td>✓ Dialog for å tilrettelegge for trygge bygninger føres gjennom sosiale media, brannverkampanjer, brannforebygger- tilsyn i boliger, samt ordinære branntilsyn i særskilte brannobjekter (brl §13)</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">2</td> <td>✓ Utstrakt bruk av Facebook. Siden oppdateres jevnlig og har nådd ut til på det meste 115 000 personer https://www.facebook.com/harstadbrannogredning</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">3</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> ✓ I 2021 har brannvesenet samarbeidet med bl.a festspill og bakgården om sikker gjennomføring av arrangementer. ✓ Det har vært utført 899 feiertilsyn i Harstad kommune i 2021. Det er kun gjennomført 60 % av planlagte tilsyn, og dette tilskrives koronasituasjonen. ✓ HBR har gjennom branntilsyn påsett at det drives systematisk brannsikring </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">6</td> <td>✓ Se punktene foran</td> </tr> </table>	1	✓ Dialog for å tilrettelegge for trygge bygninger føres gjennom sosiale media, brannverkampanjer, brannforebygger- tilsyn i boliger, samt ordinære branntilsyn i særskilte brannobjekter (brl §13)	2	✓ Utstrakt bruk av Facebook. Siden oppdateres jevnlig og har nådd ut til på det meste 115 000 personer https://www.facebook.com/harstadbrannogredning	3	<ul style="list-style-type: none"> ✓ I 2021 har brannvesenet samarbeidet med bl.a festspill og bakgården om sikker gjennomføring av arrangementer. ✓ Det har vært utført 899 feiertilsyn i Harstad kommune i 2021. Det er kun gjennomført 60 % av planlagte tilsyn, og dette tilskrives koronasituasjonen. ✓ HBR har gjennom branntilsyn påsett at det drives systematisk brannsikring 	6	✓ Se punktene foran
1	✓ Dialog for å tilrettelegge for trygge bygninger føres gjennom sosiale media, brannverkampanjer, brannforebygger- tilsyn i boliger, samt ordinære branntilsyn i særskilte brannobjekter (brl §13)								
2	✓ Utstrakt bruk av Facebook. Siden oppdateres jevnlig og har nådd ut til på det meste 115 000 personer https://www.facebook.com/harstadbrannogredning								
3	<ul style="list-style-type: none"> ✓ I 2021 har brannvesenet samarbeidet med bl.a festspill og bakgården om sikker gjennomføring av arrangementer. ✓ Det har vært utført 899 feiertilsyn i Harstad kommune i 2021. Det er kun gjennomført 60 % av planlagte tilsyn, og dette tilskrives koronasituasjonen. ✓ HBR har gjennom branntilsyn påsett at det drives systematisk brannsikring 								
6	✓ Se punktene foran								

Resultatmål: God brannsikkerhet

Indikator: Antall øvelser ihht plan

Indikatorkrav: 100% i henhold til plan

Resultat:

- Harstad 327
- Øyriket: 8

Kommentar: Øvelsene er utført etter plan. Antall timer forbyggende oppdrag utført av utrykningsavdelingen er kraftig redusert i også i 2021 pga koronarestriksjoner. Brannvesenets julekalender er gjennomført under strenge smitteverntiltak.

Indikator: Andel tilsyn ihht brannlov

Resultat 2021
A- objekter 35%
B-objekter: 108%
C-objekter: 0

Tilsynsfrekvens skal baseres på risiko i tilsynsobjektene. Gjennomføringsprosenten er beregnet ut fra planlagte tilsyn. Det har vært satset på risikoområdene: sykehjem,

hoteller, forsamlingslokaler, barnehagebarn, samt farlig vare. Det var planlagt en større systemrevisjon som omfattet kommunens 55 A- brannobjekter. Forberedelsene er ferdige, men aksjonen er utsatt i første omgang til mars 2022 pga. smittetoppen vi er inne i.

Indikator: Andel feiing ihht brannlov

Ønsket resultat: 100%

I 2021 var det planlagt 3.250 feiinger. Det ble utført 1.886. Dette skyldes at det er dårlig treffprosent (ikke klargjort for feiing)

Indikator: Andel feiing ihht brannlov	Resultat 2020	Resultat 2021
Ønsket resultat: 100%	93	58

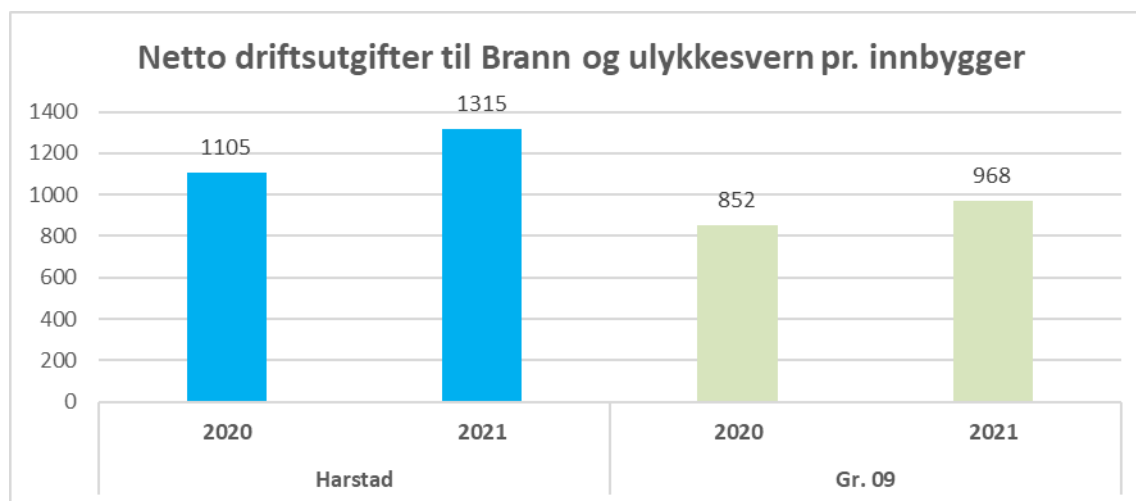
Indikator: Andel tilsyn piper/ ildsteder

	2021
Antall piper	8 033
Antall gjennomførte tilsyn	899
Planlagte tilsyn	1 464
% gjennomført av planlagt	61%

Indikator: Deltakelse i nasjonale brannvernkampanjer

Resultat: Deltagelse i 7 sentrale brannvernkampanjer.
Lokal kampanjer mot vintercamping

Nedgangen i tilsyn piper og ildsteder skyldes delvis koronarestriksjoner, og delvis at det er brukt til sammen 15 ukeverk til registrering av fritidseiendommer.

Harstad kommune har 26,4% høyere netto driftsutgifter enn sammenlignbare kommuner. Utgiftene fra 2020 til 2021 er økt med 19%. Økningen skyldes i hovedsak:

- Økning av utgifter til 110- sentralen i Troms (mesteparten engangsutgifter)
- Ekstra overtid til å dekke opp vakter ved fravær. Dette skyldes mangel på kvalifiserte vikarer og forhøyet beredskapsrisiko.
- Sikkerhetsgodkjenning/ teknisk revisjon av høydemateriell på fabrikk.

6.16 Kommunal eiendomsdrift

Oppfølging av kommuneplanens mål og strategier

 Inkluderende kommune med et stort og bankende hjerte	
<p>1 Harstad er en trygg og inkluderende kommune med rom for alle, og der alle har mulighet for å få informasjon og aktivt medvirke i saker som angår dem</p>	<p>1 Utvikle Harstadsamfunnet gjennom medvirkning og dialog med innbyggere og næringsliv</p> <p>2 Sørge for oppdatert og samordnet informasjon om tjeneste- og aktivitetstilbud – for fornøyde innbyggere og et godt omdømme</p> <p>3 Sikre trygge lokalsamfunn og prioritere boområder med levekårsutfordringer</p> <p>6 Skape trygghet for innbyggerne gjennom godt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap</p>
<p>2 I Harstad lever alle innbyggere et liv under forhold som fremmer verdighet, helse og mestring</p>	<p>5 Motvirke sosial ulikhet og bidra til utjevning av levekårsforskjeller, med fokus på arbeid, boforhold og kultur- og fritidstilbud</p> <p>6 Utvikle Harstad som et aldersvennlig samfunn og gi flest mulig mulighet til å bo trygt i eget hjem så lenge som mulig</p>
<p>3 Harstad har utviklet sine urbane kvaliteter som kompakt by med attraktive distrikter og trygge og mangfoldige nærmiljøer</p>	<p>1 Ivareta Harstads fordeler av å være en liten by med korte avstander mellom daglige gjøremål</p> <p>2 Styrke senterstrukturen i henhold til arealstrategien med riktig virksomhet på riktig sted</p> <p>5 Benytte variasjon i boligtyper som virkemiddel for mangfoldige nærmiljøer</p> <p>7 Tettsteder skal utvikles med respekt for stedets egenart og fokus på gode møteplasser</p>

 Resultater	
1	<p>1 ✓ Samarbeid med foreldregruppe for etablering av fritidsklubb Kila skole. Prosjektet ferdig i 2021</p> <p>✓ Renovering av Blåhuset igangsatt 2021</p>
	<p>6 ✓ Tilsatt prosjektleder som følger opp området, ivaretagelse av corona tiltak prioritert</p>
2	5

 Attraktiv opplevelsesby tett på naturen	
<p>4 Harstad har et attraktivt og levende sentrum, kjent for tilgang på opplevelser, og med møteplasser og aktivitet året rundt</p>	<p>2 Sørge for mangfold av arbeidsplasser, boliger, samt handels-, service-, og tjenestetilbud i sentrum</p>
<p>5 Harstad har et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud, samt omgivelser som er tilgjengelig for alle og som er tilrettelagt for helsefremmende aktivitet</p>	<p>3 Tilrettelegge og sikre friluftsområder, parker og nærmiljøanlegg for tilgjengelighet og aktivitet i hele kommunen</p> <p>6 Sikre at strandsonen og skjærgården er tilgjengelig for allmennheten og sørge for fullføring av Stien Langs Sjøen</p>

Oppfølging av samfunnsstrategiene

5	6	✓	Kjøp av Esso eiendommen, tilrettelegging for Stien Langs sjøen.
---	---	---	---

Innovasjonsby og regional drivkraft med mangfold og kvalitet i utdanning og arbeidsplasser

9	Harstad kommune er en attraktiv arbeidsgiver, og en aktiv pådriver for innovasjon og samskaping		1	Harstad kommune skal bidra til å fremme utvikling, innovasjon og entreprenørskap i utdanning og i lokalt nærings- og samfunnsliv
			2	Utvikle Harstad som smartby, det vil si sikre konkurransedyktig teknisk, sosial og digital infrastruktur og god kvalitet i tjenestetilbudet
			3	Harstad kommune skal gjennom samspill med brukerne tilby tilpassede og effektive tjenester av høy kvalitet
			4	Alltid vurdere muligheter for sambruk og møteplasser, samt miljø- og klimavennlig materialvalg, ved all nybygging og vedlikehold av eksisterende bygningsmasse

Resultater

9	1	✓	Samarbeidsprosjekt planlegges med Stangnes videregående skole om oppføring av bolig, fremme yrkesfaglig utdanning gjennom dette prosjektet. Tomt ikke avklart.
	4	✓	Forsterke miljøkrav i anbudskonkurranser. BREAM krav/Svanemerking som krav vurderes.

Resultatmål: Bærekraftig utvikling

Indikator: *Antall etablerte stasjoner for kildesortering av fraksjonene papir, glass/metall, ikke brennbart, spesialavfall og EE avfall i og fra kommunale bygg*

Indikator: *økning av sorteringsgrad/kildesortering.*

Resultat: Det har vært jobbet med å bedre grunnlaget for økt sortering og rapportering i 2021.

Miljøfyrtårn: Rådhuset, barnehagene, brannstasjonen, biblioteket og tre skoler er nå godkjent som Miljøfyrtårn. Resterende enheter planlegges sertifisert i 2022.

	2020 tonn	Sort Grad	2021 tonn	Sort Grad
Asbest	0,7	0,1	0,05	0,01
Behandlet trevirke	14,0	2,5	10,2	1,54
Blandet glassemballasje/med metall	17,1	3,1	9,79	1,48
Blandet EE-avfall	12,2	2,2	0,42	0,06
EE-avfall Sortert	2,5	0,4	7,62	1,15
Blandet papir næring/husholdning	1,6	0,3	5,24	0,79
Brennbart avfall	317,7	56,7	312,7	47,26
Gips	1,4	0,2	0,14	0,02
Bølgepapp	6,2	1,1	20,22	3,06
CCA-impregnert trevirke	0,7	0,1	4,72	0,71
Folieplast og emballasjeplast	0,0	0,0	0,23	0,03
Keramikk og porselen	0,4	0,1	0,33	0,05
Maling, lim lakk	0,0	0,0	0,00	0,00
Møbler	0,1	0,0	5,04	0,76
Matavfall	64,3	11,5	72,28	10,92
PP-sekker	0,5	0,1	0,82	0,12
Restavfall ferdig sortert	63,5	11,3	80,97	12,24
Restavfall til sortering	57,2	10,2	36,92	5,58
Rene masser			67,08	10,14
Blandede metaller			16,26	2,46
Betong med armering			10,64	1,61
Total	560		662	

Kildesortering utvendig

Byggtype	Antall bygg (sum)	Antall nyetablerte stasjoner for kildesortering i 2021
Barnehager	16	
Skoler	15	
Institusjoner/Adm.bygg	7	1

Indikator: Energiforbruk i kommunale bygg fra KOSTRA tall.

Indikatorkrav: Reduksjon

Det rapporteres på forbrukstall i kWh.

Resultat:	2020 Gwh	2021 Gwh
El	20,742	21,667
Fjernvarme	8,822	9,271
Olje	0,000	0,000
Gass	0,012	0,022
Harstad kommunes samlede areal har økt i 2021		

Drift og vedlikehold av bygninger

I 2021 ble rammebetingelsene for Bygg og Eiendomstjenesten gjennomgått av HRP AS. Rapporten viser at økonomiske rammer og bemanning ikke er tilpasset en langsiktig verdibevarende drift av kommunens bygg.

Kommunen kjøpte Grøtavær leirskole i 2021. Bygget har store tekniske etterslep og det har vært brukt mye ressurser på utbedringer i bygget.

Det er utarbeidet brannrapporter på ca. 12 av kommunens bygg i 2021. Det prioriteres tiltak på byggene med flest/ mest alvorlige avvik.

Vedlikeholdsmidler blir styrt mot å rette brannavvik, skifte tekniske installasjoner/deler som er utgått, rette skader som kan gi følgeskade og elektriske oppgraderinger.

Etterslep på arbeidsområder som energieffektivisering, universell utforming, legionellasikring blir ikke tilfredsstillende ivaretatt og prioritert som følge av ressurser/utfordringer ved rekruttering.

Det var i 2021 avsatt 5 mill. kr. til prioriterte investeringstiltak knyttet til (inneklimateknikk/HMS/branntiltak/mindre

ombygginger) for kritiske bygg.

Renholdstjenesten

Fokus har vært renhold i forbindelse med cov-19.

Boligdrift, Kommunale boliger

Prioritert fokus:

- Redusere antall innleide boenheter for fremleie.
- Startlånramme: kr. 50 mill.
- Tilpasning/investeringstilskudd kr. 2 mill.
- Etablere leie til eie prosjekt med inntil 12 avtaler igangsatt for 2021/2022.
- Etablere bedre rutiner og samarbeid for tildeling av boliger.

Budsjettramme for nødvendig oppfølging av boliger og til å opprettholde verdien av boligmassen er ikke tilstrekkelig.

Oppfølging av boliger er styrket med 1 stilling overført fra drift og vedlikehold for å bedre kontrollrutiner ved inn/utflytting.

Bosettingsteamet er overført til ny felles integreringsenhet i 2021.

Boligforvaltning	2020	2021
Boliger eid av kommunen (ordinære/omsorg)	387	391
Innleide boliger framleie (inkl.boligstiftelsen)	31	27
Sum boliger som kommunen disponerer	418	418

Søknader om kommunal bolig	2020	2021
Innvilgede søknader	121	127
Søkere på venteliste pr.31.12.21	23	23
Sum søknader	144	153

Byggeprosjekter

- Planlegging av nytt Helsehus pågår i samarbeid med UNN. Forprosjekt ferdigstilles i februar 2022. Tomtekjøp er avklart med UNN.
- Bergseng skole. Tomtekjøp er avklart og arbeidet med reguleringsplan er igangsatt.
- Bygging av forsterket skole på Seljestad planlegges med forventet byggestart 1. kvartal 2022.
- Planlegging for bygging av dagsenter og avlastningsboliger videreføres med prosjektering og konkurransegrunnlag i 2022.
- Bygging av Sørbygda barnehage

videreføres gjennom totalentreprise med prosjektering og oppstart bygging i 2022.

- Det planlegges bygging av 5 private omsorgsboliger med tilskuddsmidler fra Husbanken. En bolig ferdigstilt.
- Det planlegges bygging av 4 + 3 småhus. Anbud er kunngjort på 4 med opsjon på oppsett av 3 til dersom vi finner egnet tomt.
- Utredning for ivaretagelse ren/skitten sone i brannstasjonen er igangsatt. Forventes slutført i 2022.

Eiendomsforvaltning

- Byterminalen AS, avtale om kjøp inngått i 2021.

- Grøtavær leirskole overtatt i 2021.
- Stangnesterterminalen 2 as overtatt i 2021
- Det er kjøpt 6 nye utleieboliger med tilskudd fra Husbanken.
- Grunnerverv i forbindelse med Harstadpakken
- Leie til eie, bistand til kjøp av boliger
- Startlån bistand til kjøpsprosess av bolig
- Avklareringer i forbindelse med festeavtaler.
- Reguleringsplaner kommunal eiendom.

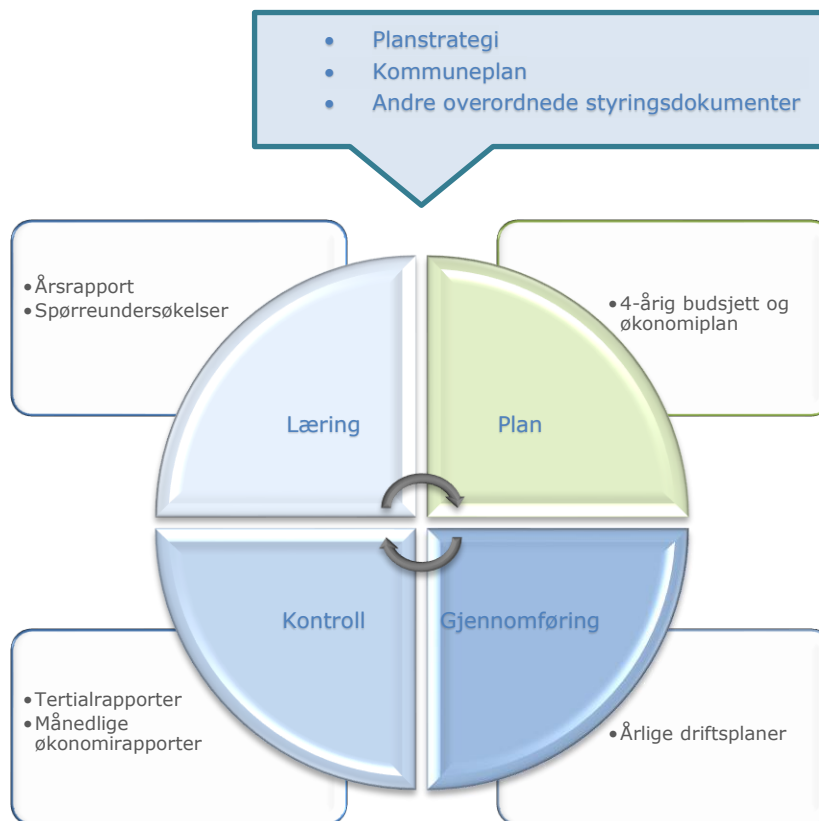
Nøkkeltall i kvadratmeter for eide kommunale formålsbygg

	Harstad		Gruppe 9	
	2020	2021	2020	2021
Netto driftsutgifter til forvaltning av eiendom per innbygger (kr)	426	470	338	367
Areal på formålsbygg per innbygger (m2)	5,89	5,95	4,99	5,36
Utgifter til vedlikehold per kvadratmeter (kr)	118	106	88	83
Utgifter til driftsaktiviteter per kvadratmeter (kr)	473	566	521	554
Herav energikostnader per kvadratmeter (kr) ¹	108	151	94	128
Herav utgifter til renhold (kr)	164	163	155	147

7. Styringssystem

Hovedstyringssystemet for kommunen;

Målstyringen er rettet inn mot å beskrive krav til resultater i tjenesteproduksjonen - både når det gjelder kvantitet, produktivitet og kvalitet. Målene skal være målbare og stabile over tid (for å kunne følge en utvikling). Indikatorene bygges opp på valgte kvalitetsområder samt rundt nøkkeltall fra bl.a. KOSTRA. I målekartet finnes noen indikatorer som krever regelmessige tilbakemeldinger i form av spørreundersøkelser. Utvikling i egen drift over tid og sammenligningsmuligheter mellom enhetene og med andre sammenlignbare kommuner sikres på denne måten.

Den administrative organiseringen er i 2 hovednivå, kommunedirektørnivået/strategisk nivå og 34 enheter. Enhetene er ledet av hver sin enhetsleder: 4 barnehager, 11 skoler, Kulturenheten, Biblioteket, 5 helse- og omsorgsenheter, NAV, Barnevernstjenesten, Enhet for integrering, 4 tekniske enheter og 4 stabs-/støtteenheter samt PPT.

Spørreundersøkelser

Styringssystemet er basert på prinsippene om balansert styring. Vedtatt målekart fastsetter resultatindikatorer som forutsetter at det gjennomføres systematiske spørreundersøkelser rettet mot brukere, innbyggere generelt og medarbeidere (arbeidsmiljø). Tilbakemeldinger fra brukere, innbyggere og ansatte via spørreundersøkelser danner et sentralt lærings- utviklings og prioriteringsgrunnlag for Harstad kommune og den enkelte enhet. Målet er at forbedringer kan måles over tid ved den enkelte enhet. Enhetene skal kunne sammenligne seg med seg selv over tid og med andre enheter via felles spørsmål/indikatorer og på den måten legge grunnlaget for en god utvikling.

Spørreundersøkelsene skal:

- Bidra til aktivitet, engasjement, innflytelse og ansvar
- Skaffe dokumentasjon til ledere, medarbeidere, brukere, politikere og media
- Synliggjøre utviklingsveier
- Legge grunnlag for prioriteringer
- Bidra til holdningsendring og gi handlingskompetanse
- Legge grunnlag for dialog
- Tilrettelegge for folkevalgt styring

Spørreundersøkelser gjennomføres iht. egen gjennomføringsplan. Enheter innenfor samme tjenesteområde, for eksempel skoler, har gjennomført like undersøkelser slik at en kan sammenligne resultatene for disse enhetene. Resultatet av undersøkelsene skal relateres til vedtatte resultatmål og gi enhetene signaler om hvilke områder som bør forbedres. Områder hvor en enhetene har svake resultater skal følges opp med forbedringstiltak. Resultatene kan sammenlignes med tidligere år slik at det er mulig å se om iverksatte forbedringstiltak i enhetene har gitt resultater.

KOSTRA-nøkkeltall

Harstad kommune er i KOSTRA sammenligningsgruppe 9 fra SSB. Gruppering skjer i hovedsak etter folkemengde og økonomiske ramme-betingelser som er relativt homogene. KOSTRA gruppe 9 inkluderer 27 kommuner med 20 000 til 30 000 innbyggere. Rana, Narvik og Harstad er nordnorske kommuner i denne gruppen.

I årsrapporten sammenlignes derfor Harstad med gruppe 9 angående kostra-nøkkeltall for å kunne vurdere prioritering av tjenesteområder, produktivitet og dekningsgrader.

Resultatmål

Kommunestyret har i virksomhetsplanen vedtatt resultatmål, kritiske suksessfaktorer og indikatorer innenfor de 4 fokusområder samfunn, organisasjon/personell, tjenester/brukere og økonomi. Dette er resultatmål som alle enheter i kommunen skal styre og rapportere etter. Kommuneorganisasjonens resultater presenteres på alle områder ved hjelp av de 4 ovennevnte fokusområder.

Resultatene av spørreundersøkelser måles på forskjellige skala for eksempel fra 1 til 6 eller 1 til 4, hvor 6 eller 4 er det beste resultatet. I vedtatt virksomhetsplan er det fastsatt krav til resultatene for eksempel slik: Ønsket resultat er 5 og nedre akseptable grense er 3. Resultatene kommenteres ut fra disse kravene.

8. Kommunens eierskap

Kommunestyrets eierskapsmelding er retningsgivende for utøvelse av kommunens eierskapsstrategi og politikk for de selskaper hvor kommunen er deltaker.

Harstad kommune forventer at foretak og selskap skal:

- Etablere interne kjøreregler og etiske retningslinjer (kommunale foretak følger kommunens).
- Alle som påtar seg styreverv i kommunale selskaper skal registrere vervene i styrevervregisteret.
- Gjennomføre jevnlige bruker/markedsundersøkelser.
- Ha et forhold til overholdelse av arbeidsrettigheter, menneskerettigheter, korrupsjon og ivaretagelse av miljøet som er i tråd med FN-initiativet Global Compact, tilpasset den enkelte virksomhet
- Etablere nødvendige kriseplaner med mediestrategi. Kommunale foretak følger kommunens og skal i tillegg utarbeide egen plan for krisehåndtering.
- Selskap som drives etter kommersielle prinsipper og med profitt som formål bør bidra til frivillig sektor
- Sikre en mest mulig effektiv ressursbruk slik at allmennheten kan ha tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en effektiv og samfunnstjenlig måte
- Konkurransutsette innkjøp
- Følge LOA/FOA (kommunale foretak)
- Følge forsyningsforskriften når innkjøp dekkes av Forskrift om innkjøpsregler i forsyningssektorene (vann- og energiforsyning, transport og posttjenester) av 1.april 2006 nr. 403.

Harstad kommune deltar med større andel i følgende selskaper:

Aksjeselskaper:

Hålogaland Kraft AS

INKO Industri og kompetansesenter AS

Harstad Sentrum AS

Grottebadet AS

Kunnskapsparken Nord AS

Harstad kulturhus AS

Visit Harstad AS

Interkommunale selskaper (IKS)

Hålogaland Ressursselskap IKS

KomRev Nord IKS

K-sekretariatet IKS

Kommunale foretak (KF)

Harstad Havn KF

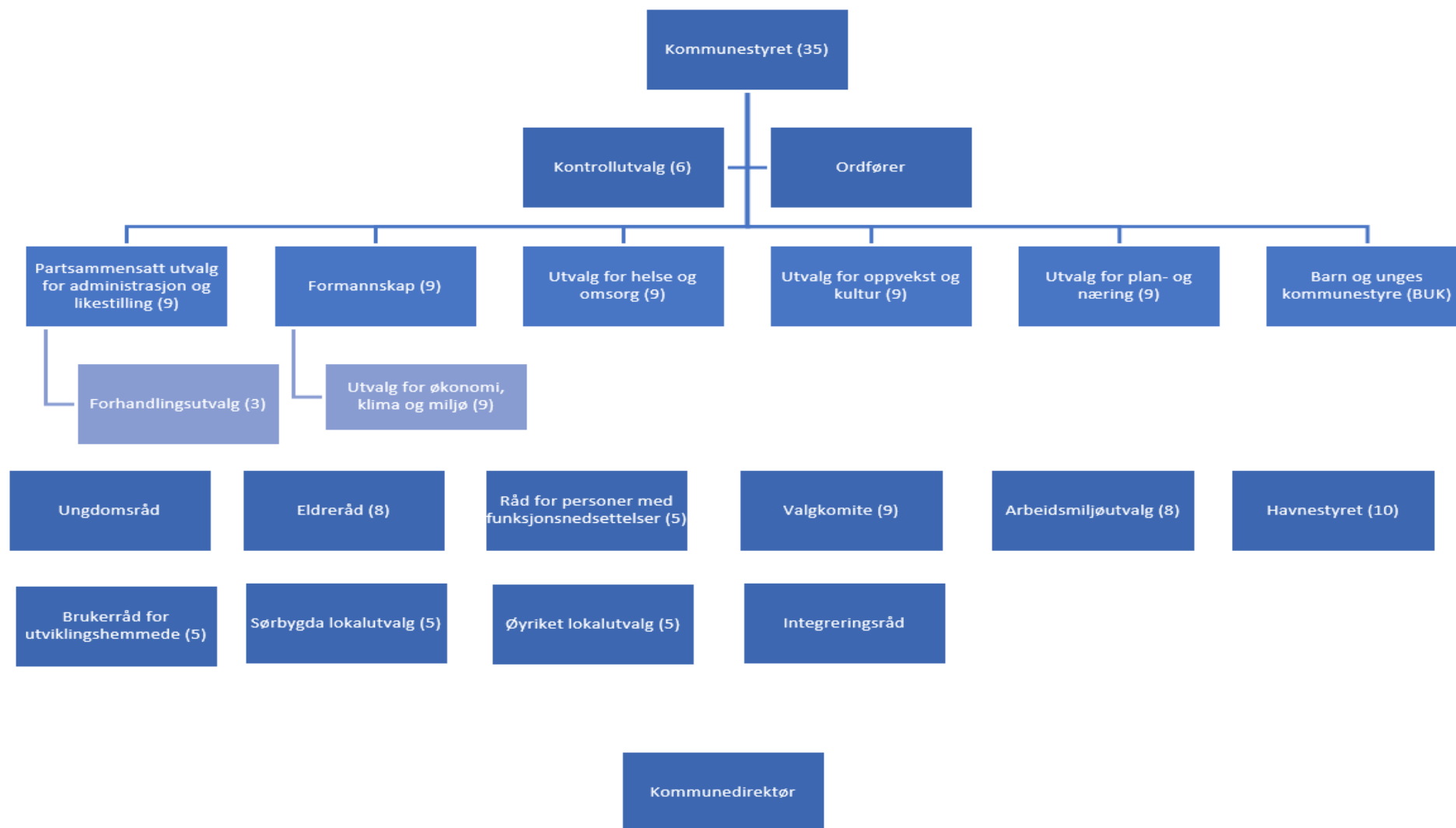
Oppgaver lagt til interkommunalt samarbeid: Harstad kommune er vertskommune for:

- Sør-Troms interkommunale utvalg mot akutt forurensing (IUA) (KL kap 19)
- PPT (KL kap 20)
- Harstad Krisesenter (KL kap 20)
- Kommunal akutt døgnopphold (KAD) (KL kap 20)
- Barnevernsvakt Kvæfjord-Tjeldsund (KL kap 20)
- Innkjøp (KL kap 20)
- Landbruksforvaltning Evenes (KL kap 20)
- Brann- og feietjenester Kvæfjord (KL kap 20)
- Branntjenester Ibestad (KL kap 20)
- IKT-samarbeid (KL kap 20)
- Kommunaltekniske tjenester Kvæfjord (KL kap 20)
- Hålogalandsrådet, interkommunalt politisk råd (KL kap 18)

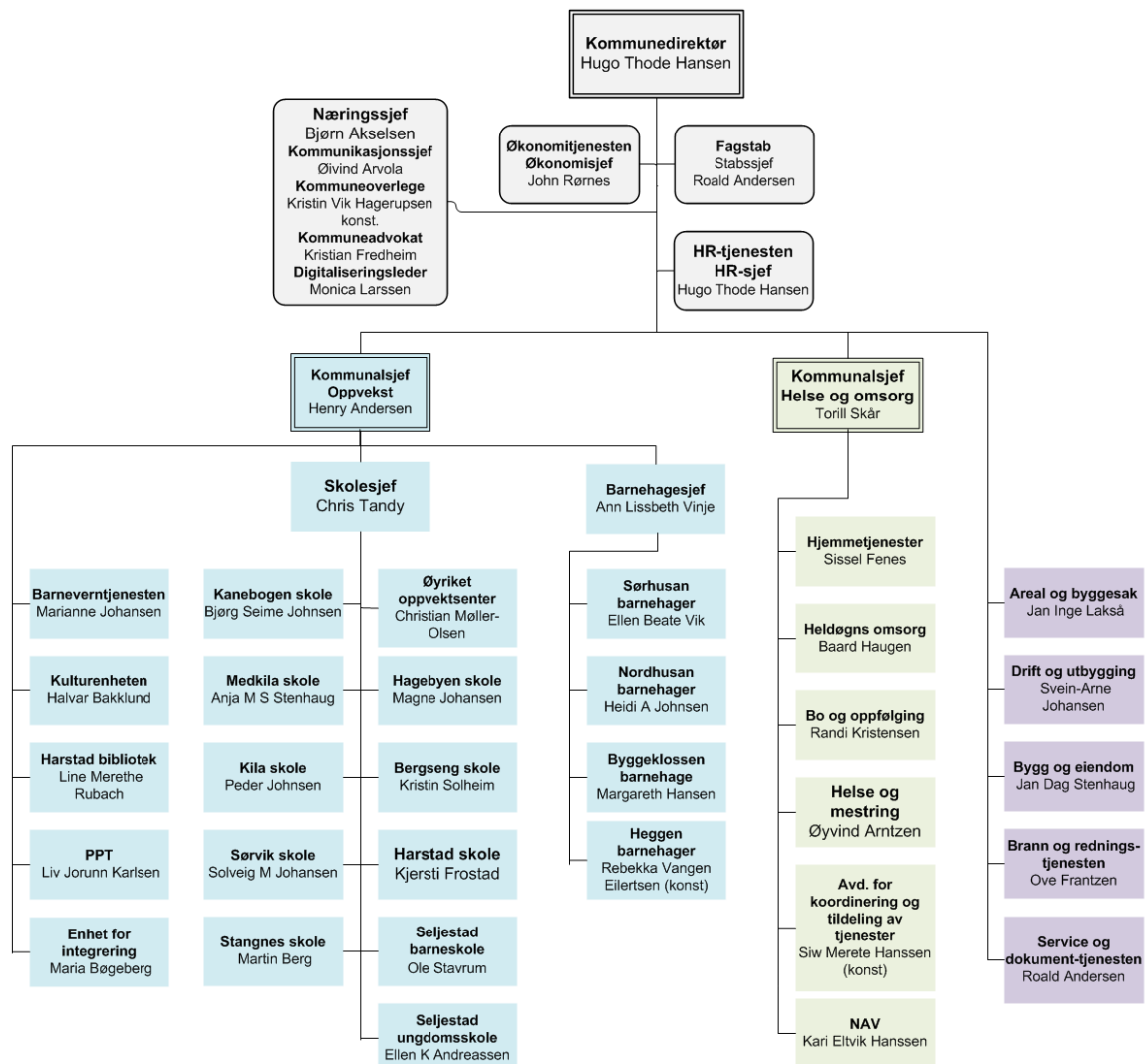
Stiftelse

- Sør Troms museum

Harstad kommune politisk organisering 2019-2023

Harstad kommune - administrativ organisering

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad Kommune	Saksnummer: 23/2022	Møtedato: 26.04.2022	Saksbehandler: Knut Roar Johansen
---	-------------------------------	--------------------------------	---

RAPPORTERING FRA REVISOR – ÅRSREGNSKAPET 2021 – HARSTAD HAVN KF

Innstilling til v e d t a k:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.

Saken gjelder:

Kontrollutvalgets plikt til å påse at foretakets regnskap blir revidert på en betryggende måte.

Vedlegg til saken:

- A: Trykte vedlegg: Brev av 12.4.22 fra KomRev Nord
- B: Utrykte vedlegg: Veileder: Kontrollutvalgets påse-ansvar overfor regnskapsrevisor, utgitt av Forum for Kontroll og Tilsyn 2019

Saksutredning:

1. BAKGRUNNEN FOR SAKEN OG KONTROLLUTVALGETS ANSVAR

Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir «revidert på en betryggende måte», jf. kommunelovens § 23-2 bokstav a. I kontrollutvalgskonferansen § 3 (Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon) sies det bl.a. at:

- Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at
- a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte
  - b) regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjoner og avtaler med revisor

Plikten som pålegges kontrollutvalget gjelder også for kommunale foretak.

2. REVISORS ANSVAR OG OPPGAVER

Revisors ansvar og oppgaver er beskrevet i lovens § 24-2, hvor revisor bl.a. ansvar for å «planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk».

Det er i loven vist til «god kommunal revisjonsskikk», som er en rettslig standard. I rettslige standarder henvises det ikke til absolutte kriterier, men lovens innhold defineres til å være det som samfunnet som helhet eller enkelte grupper i samfunnet til enhver tid mener bør gjelde.

For å gi standarden *god kommunal revisjonsskikk* et nærmere innhold, er det utarbeidet internasjonale revisjonsstandarder (ISA-ene), som har noen tilleggsvurderinger som er spesifikke for enheter i offentlig sektor.

Etter ISA 300 – *Planlegging av revisjon av et regnskap*, skal revisor utarbeide en overordnet revisjonsstrategi som beskriver revisjonens omfang og angrepsmåte, tidspunkt og styring av oppdraget. Utover revisjonsstrategien utarbeider revisor en mer detaljert plan for å håndtere de forskjellige forholdene som er identifisert i revisjonsstrategien. Den overordede revisjonsstrategien og revisjonsplanen oppdateres og endres ved behov etter hvert som revisjonen utføres. På bakgrunn av revisjonshandlingene konkluderer revisor for å kunne gi uttrykk for en mening om årsregnskapet, og som kommer til uttrykk i revisjonsberetningen.

Ved utarbeidelsen av revisjonsberetningen gjelder revisjonsstandardene (ISA'ene): ISA 700 – *Konklusjon og rapportering om regnskaper*, ISA 701 – *Omtale av sentrale forhold ved revisjonen i den uavhengige revisors beretning*, ISA 705 – *Modifikasjoner i konklusjonen i den uavhengige beretning* og ISA 706 – *Presiseringavsnitt og avsnitt om «andre forhold» i den uavhengige revisors beretning*.

3. REVISORS RAPPORTERING – KONTROLLUTVALGETS «PÅSE-ANSVAR» OVERFOR REGNSKAPSREVISOR

Kontrollutvalget er i tidligere møter holdt løpende orientert om revisjonsarbeidet i forbindelse med foretakets årsregnskap for 2021.

I veilederen for kontrollutvalgets påse-ansvar, utarbeidet av Forum for Kontroll og Tilsyn, presenteres forhold og momenter som kontrollutvalget kan vurdere i forbindelse med påse-ansvaret. Veilederen presenterer påse-ansvaret i tre områder, der «holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet» er det ene området. Orienteringene om det løpende revisjonsarbeidet deles inn i tre faser; planleggingsfasen, interimfasen og årsoppgjørphasen. I tillegg kommer orientering om etterlevelseskontroll.

Rapporteringen fra revisor i inneværende møte gjelder årsoppgjørphasen. Følgende er beskrevet i veilederen:

Orientering fra årsoppgjørphasen

Revisjonsberetning, årsoppgjørnotat og eventuelt nummerert brev. Kontrollutvalget ber om:

- a. orientering om resultatet fra revisjonsarbeidet. Revisor bør gjøre rede for: kontroll av regnskapsposter med skjønn/estimat og resultatene av disse, og vesentlige periodiseringer*
- b. revisors vurdering av kvaliteten av regnskapsprosessen/økonomiforvaltningen og av regnskaps- og rapporteringsprosessen*
- c. revisors vurdering av årsregnskapet og årsberetningen, jf. kommunelovens § 14-6, inkludert opplysninger og presentasjon av notene i regnskapet*
- d. revisors redegjørelse for feil i regnskapet som ikke er korrigerte og begrunnelsen for at feilene ikke er rettet*

Veilederen antas å være gjort kjent for kontrollutvalget tidligere.

Revisjonsberetningen for Harstad Havn KFs årsregnskap for 2021 er en normal beretning, dvs. uten forbehold eller presiseringer. I avsnittet «uttalelse om øvrige lovmessige krav» har revisor gitt opplysninger om registrering og dokumentasjon, årsberetningen samt uttalelse om vesentlige budsjettavvik. Revisor konkluderer positivt på alle forholdene.

I brev av 12.4.2022 har revisor gitt en oppsummering etter revisjon av årsregnskapet for 2021, og det vises til nærmere omtale i vedlegg. Revisor ber om skriftlig tilbakemelding på oppsummeringsbrevet fra havnedirektør innen 17.juni 2022.

Som følge av kontrollutvalgets «påseeransvar», vil revisor i møte gi en orientering om gjennomførte revisjonshandlinger i forbindelse med foretakets årsregnskap for 2021.

Svolvær, den 13.4.22

Knut Roar Johansen
seniorrådgiver

Til Harstad havn KF
v/Havnedirektør

Deres ref:

Vår ref:

81

Saksbehandler:

Björg-Karin Steinhaug
bkks@komrevnord.no

Telefon:

77 04 14 12

Dato:

12.4.2022

OPPSUMMERINGSBREV ETTER REVISJON AV 2021 REGNSKAPET

Vi viser til vår revisjonsberetning datert 12.4.2022 som er en normalberetning uten forbehold eller presiseringer. Nedenfor ønsker vi å påpeke forhold som vi er blitt kjent med under vår revisjon og som vi ønsker nærmere avklaring på.

Bevilgningsoversikt etter Budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4 2.ledd

Budsjett og regnskapsforskriften åpner for at kommunale foretak kan utelate oppstilling etter § 5-4 andre ledd. I veilederen til forskriften fremgår det at «*det er bare aktuelt å utelate oversikten etter § 5-4 andre ledd hvis foretaket kun har én type virksomhet og ett bevilgningsområde, det vil si når det ikke er flere budsjettområder som bevilgningene skal fordeles på*».

Vår vurdering er at Harstad Havn KF har minst to typer virksomheter, henholdsvis havnevirksomhet og utleievirksomhet. Vi mener derfor at nevnte oppstilling derfor ikke kan unnlates, og at den i tillegg må inngås i havnas budsjettarbeid og regnskapsavleggelse. Vi ber om havnas vurdering på dette.

Rutiner for fakturering av frittstående tjenester

Vi har innhentet HHKFs oversikt over grunnlaget for fakturering av frittstående tjenester. Ved vår gjennomgang av denne finner vi at det for 2021 er i alt ni linjer der det ikke er påført initialer for at dette er lagt inn i Portwin – **vi viser til eget vedlegg**. Vi forutsetter at linjene med dette derfor heller ikke er fakturert for.

Vi ønsker avklaring på om:

1. Dette skulle vært fakturert, og
2. Hvorfor det eventuelt har oppstått mangler

Dersom det er riktig at dette grunnlaget ikke skulle faktureres ønsker vi bekreftelse på det.

Utleie

Det følger av Lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven – mval.) § 3-11 at omsetning og utleie av fast eiendom, som hovedregel er unntatt fra loven. Det er likevel gitt adgang til at offentlige virksomheter som leier ut bygg eller anlegg kan frivillig registreres dersom de vilkår som følger av mval. § 2-3 er oppfylt. Ved frivillig registrering oppnår utleier rett til å kreve fradrag for inngående merverdiavgift, samtidig som utleier plikter å fakturere husleie inklusive merverdiavgift.

I 2021 avdekket HHKF selv at en av leietakerne i Rødskjærveien 4, Statens Vegvesen, ikke oppfylte vilkårene for frivillig registrering (se neste punkt i dette brevet, **Rødskjærveien 4 – Opprettelse av profiler**). Frem til da hadde HHKF krevd fradrag for inngående merverdiavgift på kostnader i tilknytning til leieforholdet, samtidig som det ble fakturert inkl. mva på husleie.

I forlengelsen av nevnte funn bad vi i 2021 om å få oversendt en fullstendig oversikt over alle av havnas inngåtte utleieforhold. En slik oversikt mottok vi fra HHKF i november 2021. Vi ønsket med dette et utgangspunkt for gjennomføring av kontroller for å sikre oss at fradrag ved kostnader, og avgiftshåndtering på omsetning ble gjort iht. gjeldende regelverk. Basert på oversikten vi mottok, samt innhenting av leieavtaler, kunne vi konkludere på at det kun var utleieforholdet til Statens Vegvesen som ikke oppfylte vilkårene for frivillig registrering.

Merverdiavgiftsforskriften § 2-3-3 (2) pålegger utleier ved utgangen av hvert kalenderår å fremskaffe leietakererklæringer der leietaker bekrefter bruken av leieobjektet gjennom hele året. Som en del av årets revisjon bad vi derfor om å få oversendt alle leietakererklæringene, og vi fikk de som HHKF hadde fått returnert fra sine leietakere. I tillegg fikk vi også en oversikt, utarbeidet av HHKF, som viste hvilke leietakere som hadde fått oversendt erklæringen for signatur, og hvem som hadde returnert disse. Ved gjennomgang av listen fant vi avvik mellom den oversikten vi mottok i november 2021, og hvem man hadde bedt om leietakererklæring fra, dette gjaldt særlig leietakerne i Rødskjærveien 2 og 4. Funnet indikerte at listen vi hadde tatt utgangspunkt i ved vår kontroll var heftet med feil, eller manglende informasjon om hvem som hadde vært leietakere i 2021.

Etter å ha gått i dialog med HHKF fikk vi bekreftet at det hadde vært sammenfallende leieforhold gjennom hele 2021 av merverdiavgiftspliktige leietakere, også i de tilfeller der det hadde vært utskifting av leietakere – dette med unntak av leieforholdet med Statens Vegvesen. Ettersom det er svært strenge vilkår for utleieforhold som er frivillig registrert oppfordrer vi HHKF å ha et system som sikrer oversikt over hvilke leietakere som leier i hvilke bygg. Fremfor alt er det viktig å ha et system som dokumenterer når det oppstår endringer, og hva disse endringene består i.

Vi ønsker også å påpeke at ved utskifting av leietakere vil arealer kunne stå tomme for kortere eller lengre perioder. Det følger av Sticos at *utleier av lokaler som er frivillig registrert vil ikke ha fradragsrett for inngående merverdiavgift på drift og/eller vedlikehold av **tomme lokaler**. Det kan likevel gis fradrag for inngående merverdiavgift på kostnader som kan henføres til et tidligere avgiftspliktig leieforhold, også etter at leieforholdet har opphørt. For inngående merverdiavgift på kostnader som pådras i tilknytning til fremtidige leieforhold, må et eventuelt fradrag gjøres tilbake i tid, ved et tilbakegående avgiftsoppgjør.*

I tillegg vil også endringer i utleieforhold kunne utløse plikt til å foreta justeringer etter Merverdiavgiftslovens kapittel 9, men ikke dersom endringen er mindre enn ti prosent jf. § 9-5 pkt. 3.

Vi ber HHKFs tilbakemelding på våre synspunkter, og hvilke tiltak som eventuelt iverksettes for å ha oversikt på eksisterende utleieforhold og endring i disse.

Rødskjærveien 4 – Opprettelse av profiler

Som beskrevet under forrige punkt ble det i 2021 avdekket at utleieforholdet til Statens Vegvesen ikke oppfylte vilkårene for frivillig registrering. Dette resulterte i at det ble gjort korrigeringer av utgående faktura, og tidligere fradragsført merverdiavgift på kostnader som vedrørte dette utleieforholdet. Vi ønsker tilbakemelding på:

1. Hvilken fordelingsnøkkel som vil bli bruk ved fremtidige konteringer, samt dokumentasjon for beregning av denne.
2. Vi ønsker også tilbakemelding på om det er opprettet profil til bruk ved fremtidige posteringer.

Innhenting av leietakererklæring

Harstad havn KF har en rekke utleieforhold der vilkårene for frivillig registrering er oppfylt. Ved slike utleieforhold er det krav om at det årlig skal foreligge en oversikt over bruken av lokalene gjennom året. I dette ligger det også krav om innhenting av leietakererklæring. Vi registrerer at HHKF har sendt ut erklæring for signering for noen av leietakerne, men ikke alle. Signert leietakererklæring er mottatt av noen få leietakere. Etter vår vurdering oppfyller ikke HHKF sin plikt for innhenting av leietakererklæring i tråd med gjeldende avgiftsregelverk.

Objekt 1211 - Kai 1 Sentrum

Vi finner at det på objekt 1211 – Kai Sentrum bokføres avgiftspliktig og ikke avgiftspliktig omsetning. Vi ber om redegjørelse på hvilke inntekter som bokføres på dette objektet, samt hvordan man sikrer korrekt fradragsføring av inngående merverdiavgift.

32327 – Utvikling Rødskjær industriområde

Våre kontroller viser at kostnader som vedrører utvikling av Rødskjær industriområde i utgangspunktet bokføres i regnskapet til Harstad kommune. Oppslag i kommunens regnskap viser at disse kostnadene så fordeles mellom kommunen og foretaket med en 50/50 % fordeling. Den faktiske fordeling skjer ved at kommunen fakturerer foretaket tilsvarende deres andel av kostnadene.

I de tilfeller der det er kostnadsdeling mellom to ulike avgiftssubjekter gjennomføres dette rent praktisk ved at fakturamottaker betaler hele fakturaen, men krever fradrag eller kompensasjon for kun sin andel. Den/de andre partene faktureres så for sin andel av opprinnelig faktura. Kopi av opprinnelig faktura legges ved denne. Når den/de andre partene behandler denne faktura så kreves fradrag eller kompensasjon på vanlig måte for deres andel og kopi av opprinnelig faktura, som viser andelen, legges ved som bilagsdokumentasjon.

I 2021 finner vi at Harstad kommune har fakturert HHKF for sin andel av opprinnelig faktura, men at kopi av faktura ikke er lagt ved denne. HHKF har derfor ikke vært i en avgiftsposisjon der det har vært anledning til å kreve fradrag for inngående merverdiavgift. Konsekvensen av manglende dokumentasjon er at investeringsregnskapet for 2021 viser en for lav kostnad tilsvarende krevd fradrag for inngående merverdiavgift på ca. 100 000.

Vi oppfordrer derfor HHKF til å gå i dialog med kommunen for å få denne dokumentasjonen, og at dette legges på bilagene. Vi ber Harstad kommune og Harstad havn KF sørge for korrekt dokumentasjon ved fremtidige kostnadsdelinger.

Veivedlikehold, asfaltering og skilting

Våre kontroller viser at det er utgiftsført litt i overkant av kroner 100 000 over bunke 100587. Oppslag på bilaget viser at utgiften vedrører asfaltering på Rødskjær, og det er krevd fullt fradrag.

Vi ønsker avklaring på om:

1. Kostnaden inngår som en del av et eller flere utleieforhold, og om
2. Dette utleieforholdet er av en slik karakter at det kan kreves fradrag for inngående merverdiavgift

Dersom det ikke knyttes til havnas utleievirksomhet ber vi om bekreftelse på dette.

Påkostning kai Samasjøen

Vi finner at Harstad havn KF har utgiftsført kroner 376 000 i investeringsregnskapet over bunke 100713. Oppslag på bilaget viser at kroner 304 000 av dette er «nødreperasjon – kai Samasjøen (Essokaia)». Vi ber om begrunnelse for at denne kostnaden oppfyller vilkårene for utgiftsføring i investeringsregnskapet.

Overdragelse av justeringsforpliktelse ved kjøp av kai fra Norbase AS

Våre kontroller viser at HHKF har kjøpt et kaianlegg fra Norbase AS, og i den forbindelse er det avtalt overdragelse av justeringsforpliktelse. Det følger av Lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) regler om justering og tilbakeføring av inngående merverdiavgift i kapittel 9. Ved overdragelse av justeringsforpliktelse overtar mottaker, i dette tilfellet Harstad havn KF, plikten til å foreta justering etter gjeldende regelverk.

Vi ønsker tilbakemelding på hvordan HHKF vil sikre seg årlige vurderinger ved overdragelse av denne justeringsforpliktelsen i tråd med gjeldende regelverk.

Rutiner for innlegging av budsjettvedtak i økonomisystemet

Vi gjennomfører årlige kontroller for å sikre at vedtatt budsjett legges inn med korrekte beløp i økonomisystemet og dermed også i det avlagte regnskapet. For 2021 viser denne kontrollen at det har oppstått en faktisk feil, i tillegg til to mulige feil. Dette er ikke vurdert som avgjørende mht. årets revisjonsberetning, men vi ønsker tilbakemelding på hvordan Harstad havn KF, i samarbeid med Harstad kommune, sikrer at budsjettallene i regnskapssystemet blir sammenfallende med vedtakene.

Feil i avslutning av investeringsregnskapet 2021

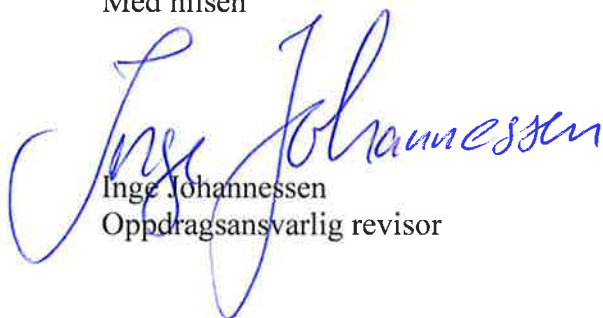
Våre kontroller viser at det er gjort en overføring fra drift til investering på kroner 1 083 021 hvorav 1 050 000 av dette beløpet er feil ettersom denne overføringen strykes etter vedtak av havnestyret i sak 17/2021. Etter avklaring med Harstad havn KF og regnskapsenheten ved Harstad kommune er denne feilen omtalt i årsberetningen, og vil korrigeres i 2022. Vi ber om tilbakemelding på hvordan korrigeringen skal gjøres, og eventuelt er blitt gjort.

Tapsavsettelse kundefordringer

Ved postering av årets tapsavsettelse på kundefordringer er ikke fjorårets tapsavsettelse tilbakeført, noe som gjør at regnskapet for 2021 viser et dårligere resultat på ca. 360 000 kroner. Vi oppfordrer dere til å gjøre tilstrekkelige kontroller ved tilsvarende posteringer i fremtiden slik at liknende feil ikke oppstår.

KomRev NORD IKS ber om skriftlig tilbakemelding innen 17. juni 2022.

Med hilsen

Inge Johannessen
Oppdragsansvarlig revisor

Kopi:
Kontrollutvalget i Harstad kommune
Regnskapsleder Harstad kommune

Vedlegg:
Utdrag fra fakturagrunnlag for frittstående tjenester

Utvalg: Kontrollutvalget i Harstad kommune	Saksnummer: 24/2022	Møtedato: 26.04.2022	Saksbehandler: Knut Roar Johansen
---	-------------------------------	--------------------------------	---

KONTROLLUTVALGETS UTTAELSE OM HARSTAD HAVN KFs ÅRSREGNSKAP OG ÅRSBERETNING FOR 2021

Innstilling til v e d t a k:

1. Kontrollutvalget vedtar forslaget til uttalelse som kontrollutvalgets uttalelse til Harstad Havn KFs årsregnskap og årsberetning for 2021.
2. Kontrollutvalgets uttalelse sendes kommunestyret, med kopi til formannskapet, for fremleggelse i forbindelse med behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen.

Saken gjelder:

Harstad Havn KFs regnskap og årsberetning for 2021.

Vedlegg til saken:

- A: Trykte vedlegg:
1. Kopi av revisjonsberetning 2021 datert 12.4.22
  2. Utkast til kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet og årsberetningen for 2021
  3. Harstad Havn KFs årsregnskap for 2021
  4. Harstad Havn KFs årsberetning for 2021

B: Utrykte vedlegg:

Saksutredning:

1. BAKGRUNN FOR SAKEN

1.1 Kontrollutvalgets oppgaver ved behandlingen av årsregnskapet og årsberetningen

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon bestemmer i § 3 at kontrollutvalget har rett – og plikt - til å behandle og uttale seg om kommunen årsregnskap og årberetning før de behandles i formannskap og kommunestyre. Kontrollutvalgets uttalelse skal således foreligge som et grunnlag for formannskapets og kommunestyrets behandling.

Formålet med behandlingen i kontrollutvalget er – grovt sagt - å påse at årsregnskapene og årsberetningen er avlagt i samsvar med kravene. Videre skal kontrollutvalget påse at årsregnskapet og -beretningen har vært gjenstand for en betryggende kontroll av revisor. Kontrollutvalget har også særskilt plikt til å følge opp merknader fra revisor, enten i form av

merknader i beretningen, eller i nummererte brev, jf. regelen i forskrift om kontrollutvalg og revisjon, § 3. siste ledd.

Det er ikke gitt regler i lov eller forskrift av hva kontrollutvalgets uttalelse nærmere skal inneholde, og det tilligger kontrollutvalgets skjønn hvilke forhold som skal tas med. Det vil imidlertid være naturlig å ta med forhold som ligger inn under kontrollutvalgets oppgaver og som kontrollutvalget mener kommunestyret bør være særskilt oppmerksom på i forhold til sin behandling, det være seg forhold omtalt i revisjonsberetningen, i forhold til resultatene i årsregnskapene, i forhold til nummererte brev, eller i forhold til årsberetningen.

Videre bør kontrollutvalget kommentere hvorvidt kommunestyrets vedtatte finansielle måltall er oppnådd. Det samme gjelder kommunens økonomiske situasjon som helhet, men dette må basere seg på opplysninger i årsberetningen og må ha en nøktern tilnærming fra kontrollutvalgets side. Hvorvidt budsjettoverskridelser skal kommenteres må vurderes ut fra det enkelte tilfelle, og kontrollutvalget må også her vurdere totaliteten før eventuelle kritiske påpekninger.

Uttalelsen bør også medta om årsregnskap og årsberetning – etter kontrollutvalgets vurdering - har vært gjenstand for en betryggende kontroll fra revisor.

Sekretariatet vil nedenfor kort gjengi de regler som gjelder for årsregnskapet, årsberetningen, revisjonsberetningen og de frister som gjelder.

Det er styret i foretaket som avlegger årsregnskapet og avgir årsberetningen for foretaket.

Kontrollutvalgets uttalelse skal stiles i original form til kommunestyret og med kopi til formannskapet. Det er sentralt at kontrollutvalgets uttalelse er formannskapet i hende før formannskapet avgir innstilling om årsregnskapet og årsberetningen til kommunestyret.

1.2 Årsregnskapet

Kommuneloven §14-6 fastsetter kommunen og foretakets plikt til å utarbeide årsregnskap. Av bestemmelsen fremgår det at:

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide følgende årsregnskap:

- a) *regnskap for kommunekassen eller fylkeskommunekassen*
- b) *regnskap for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak*
- c) *regnskap for annen virksomhet som er en del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt, og som skal ha eget regnskap i medhold av lov eller forskrift*
- d) *samlet regnskap for kommunen eller fylkeskommunen som juridisk enhet.*

Årsregnskapet skal presenteres og avlegges etter de krav som fremkommer i *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.*, samt tilhørende regnskapsstandarder utarbeidet av Foreningen for God kommunal regnskapsskikk.

1.3 Årsberetningen

Kommunen – og kommunale foretak - har også en plikt til å utarbeide en årsberetning. Årsberetningen er en oppsummering av kommunens virksomhet gjennom året. Årsberetningen skal utarbeides i tråd med kravene i kommunelovens §14-7 og god kommunal regnskapsskikk.

Etter kommunelovens § 14-7 skal det minimum redegjøres for følgende forhold i årsberetningen:

- a) forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid
- b) vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene
- c) virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen eller innbyggerne
- d) tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard
- e) den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling
- f) hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og [diskrimineringsloven § 26](#).

1.4 Revisjonsberetningen

Kontrollutvalget skal etter forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 bl.a. påse at kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte og at regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov og forskrift, instruksjer og avtaler med revisor.

Etter kommuneloven §24-8 skal revisor avgi en revisjonsberetning. Revisjonsberetningen inneholder – grovt sagt - revisors oppsummering og revisors vurderinger etter gjennomgangen av kommunens årsregnskap og årsberetning.

Etter kommunelovens § 24-8 skal revisor uttale seg om følgende i revisjonsberetningen:

- a) om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift
- b) om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift
- c) om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever
- d) om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet
- e) om det er avdekket forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

Hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer med forbehold, konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere, skal årsaken beskrives. Hvis revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas slik de foreligger, skal dette angis særskilt.

Revisjonsberetningen skal også omfatte andre forhold som revisor mener det er nødvendig å opplyse om i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

I tillegg til kravene nedfelt i loven skal beretningen utformes i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, noe som er nedfelt i en rekke revisjonsstandarder.

Revisjonsberetningen er delt inn i to hoveddeler og med fire underdeler:

1. Uttalelse om revisjon av årsregnskapet, med:
  - a. Konklusjon om årsregnskapet
  - b. Uttalelse om årsberetningen og annen øvrig informasjon
2. Uttalelse om øvrige lovmessige forhold, med:
  - a. Konklusjon om registrering og dokumentasjon
  - b. Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

I første del i revisjonsberetningen – «Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet» - konkluderer revisor på om årsregnskapet/årsregnskapene i det alt vesentlige gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til kommunen og av resultatet. Videre inneholder den revisors vurdering av årsberetningen og annen øvrig informasjon. Revisor uttaler seg bl.a. om årsberetningen inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende bestemmelse, og om opplysninger om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. I revisjonsberetningens første del er også kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet samt revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet nærmere omtalt.

I andre del – «Uttalelse om øvrige lovmessige krav» - rapporterer revisor om øvrige tilleggsoppgaver som han har etter regelverket. Dette gjelder bl.a. forholdet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger og om kommunen har redegjort for vesentlige budsjettavvik.

Dersom revisor finner å måtte avgi en revisjonsberetning som avviker fra normalberetningen, skal beretningen «modifiseres». Dette enten ved at revisor tar forbehold, gir en presisering, gir en negativ konklusjon, eller frem forhold hvor revisor ikke kan uttale seg. Revisor kan også under dette punktet angi andre forhold revisor ønsker å fremheve.

1.4 Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapene og årsberetningen

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon bestemmer i § 3 at kontrollutvalget har rett – og plikt - til å behandle og uttale seg om årsregnskapet og årsberetningen før de behandles i formannskap og kommunestyre.

Formålet med behandlingen i kontrollutvalget er – grovt sagt - å påse at årsregnskapene og årsberetningen er avlagt i samsvar med kravene og påse at dette har vært gjenstand for en uavhengig kontroll av revisor. Videre må kontrollutvalget følge opp merknader fra revisor, enten i form av merknader i beretningen, eller i nummererte brev.

Kontrollutvalget bestemmer selv hvilke forhold som skal tas med i uttalelsen, men det vil være naturlig å ta med forhold som kontrollutvalget mener kommunestyret bør være særskilt oppmerksom på i forhold til sin behandling, det være seg forhold omtalt i revisjonsberetningen, i forhold til resultatene i årsregnskapene, i forhold til nummererte brev, eller i forhold til årsberetningen. Videre kan kontrollutvalget kommentere utviklingen av foretakets økonomiske situasjon som helhet, men dette må basere seg på opplysninger i årsberetningen og må ha en nøktern tilnærming fra kontrollutvalgets side. Hvorvidt budsjettoverskridelser skal kommenteres må vurderes ut fra det enkelte tilfelle, og kontrollutvalget må også her vurdere totaliteten før eventuelle kritiske påpekninger.

1.5 Tidsfrister

I henhold til *Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner* samt *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv.* gjelder det tidsfrister for behandling av årsregnskap og årsberetning. Følgende frister gjelder:

- a. Årsregnskapet skal være avlagt av styret innen 22. februar.
- b. Årsberetningen skal være avgitt av styret innen 31. mars.

- c. Revisjonsberetningen skal avlegges senest innen 15. april. Dette gjelder også der regnskap ikke foreligger.¹
- d. Årsregnskap og årsberetning skal vedtas av kommunestyret senest 30. juni.

2. VURDERING OG GRUNNLAG FOR UTTALELSEN

2.1 Tidspunkt for avleggelsen

Årsregnskapet og årsberetningen er avlagt og sistnevnte dokument er datert 16.3.2022. Harstad havnestyre behandlet regnskap og årsberetning hhv. 16.2.22 og 16.3.22. Revisjonsberetningen er avlagt 12.4.2022.

Fristene satt for regnskapsavleggelsen er overholdt iht. gjeldende bestemmelser.

2.2 Revisjonens utførelse

2.2.1 Revisjonsberetningen

Revisjonsberetningen for Harstad Havn KFs årsregnskap for 2021 er en normal beretning, dvs. uten forbehold eller presiseringer.

I revisjonsberetningens del 1 – *Uttalelser om revisjonen av årsregnskapet* – har revisor konkludert med at foretakets årsregnskap i det alt vesentlige gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen tilforetaket, og at resultatet av regnskapet avsluttet pr. 31.12.21, er i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk.

I revisjonsberetningens del 2 - *Uttalelser om øvrige lovmessige krav* – konkluderer revisor med at basert på de utførte handlinger og innhentede bevis er revisjonen ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

2.2.2 Nummererte brev/øvrige merknader

Det foreligger ingen nummererte revisjonsbrev til behandling i forbindelse med foretakets årsregnskap. KomRev NORD har i brev av 12.4.2022 gitt en oppsummering etter revisjon av årsregnskapet for 2021. Revisjonen har funnet grunn for å kommentere noen forhold ved revisjonsarbeidet, og som ikke er vurdert avgjørende for revisjonsberetningen. Et forhold som sekretariatet har merket seg er om årsregnskapet, og hvor følgende er beskrevet:

Feil i avslutning av investeringsregnskapet 2021

Våre kontroller viser at det er gjort en overføring fra drift til investering på kroner 1 083 021 hvorav 1 050 000 av dette beløpet er feil ettersom denne overføringen strykes etter vedtak av havnestyret i sak 17/2021. Etter avklaring med Harstad havn KF og regnskapsenheten ved Harstad kommune er denne feilen omtalt i årsberetningen, og vil korrigeres i 2022. Vi ber om tilbakemelding på hvordan korrigeringen skal gjøres, og eventuelt er blitt gjort.

Tapsavsettelse kundefordringer

Ved postering av årets tapsavsettelse på kundefordringer er ikke fjorårets tapsavsettelse tilbakeført, noe som gjør at regnskapet for 2021 viser et dårligere resultat på ca. 360 000 kroner. Vi oppfordrer dere til å gjøre tilstrekkelige kontroller ved tilsvarende posteringer i fremtiden slik at liknende feil ikke oppstår

---

¹ I samsvar med bestemmelsen i kommuneloven § 24-8 at revisjonsberetningen for 2021 avlegges første virkedag etter 15. april 2022, dvs. senest tirsdag 19. april 2022.

Revisjonen har bedt om svar fra havnedirektøren på oppsummeringsbrevet, og forholdene følges opp i det videre revisjonsarbeidet. Oppsummeringsbrevet ligger vedlagt saken om revisors rapportering.

2.2.3 Kontrollutvalgets påse-ansvar

Kontrollutvalget er orientert om revisjonsarbeidet i forbindelse med foretakets årsregnskap for 2021, og utvalget har oppfylt sitt påseansvar overfor revisjonen gjennom disse rapporteringene.

2.3. Årsregnskap og årsberetning for 2021

2.3.1 Årsregnskap for 2021

Kommuneloven har bestemmelser som tilsier, kort oppsummert, at driftsregnskapet skal gjøre opp i balanse, dvs. at resultatet (mer-/mindreforbruk) skal disponeres samme år. Det kan også nevnes at det er gitt bestemmelser om «strykninger» som skal gjennomføres ved årsavslutningen.

Årsregnskapet for 2021 er gjort opp i balanse med et netto driftsresultat på kr. 4.605.254. Netto driftsresultat for 2021 er disponert slik:

- Overføring til investering kr. 1.083.021.
- Avsetning til disposisjonsfond kr. 3.522.233.

Regnskapet for 2020 viste et netto driftsresultat på kr 4.984.183.

Investeringsregnskapet for 2021 er gjort opp i balanse.

2.3.2 Årsberetningen for 2021

I årsberetningen er økonomiske tallstørrelser presentert og kommentert. Disposisjonsfondet er styrket etter disponering av årets mindreforbruk med kr.3.5 mill. kroner . Ved utgangen av 2021 viser disposisjonsfondet 32,4 mill. kr. Foretaket er solid med en egenkapitalandel på 21,5 %.

Rentebærende gjeld viser en saldo ved utgangen av 2021 på 306,2 million kroner, og som er en økning på 121,6 million kroner fra året før.

Videre omtales blant annet investeringer, hvor havnedirektør skriver at det er kostnadsført 87,9 million kroner fordelt på 9 prosjekter i 2021, og hvor finansiering i all hovedsak er gjort gjennom lån.

Følgende prosjekter er avsluttet i 2021:

- Mudring Larsneset,
- Kjøp av Kai på Stangnes
- Inventar til hybler Ytre kaiskur.

Selvkostområdene innen havnevirksomheten er for farvannsavgift, skipsavfallsgebyr og saksbehandlingsgebyr. Resultatet for disse områdene viser per 31.12.2021 et akkumulert underskudd på til sammen 10,7 mill. kr. Havnedirektør skriver i årsberetningen at havnevesenets mål er å få balanse i selvkostregnskapet gjennom økt aktivitet og reduksjon av kostnader, fremfor å øke prisen til brukerne.

2.3.3 Foretakets økonomiske stilling – oppsummert

Foretakets økonomiske stilling betegnes som solid.

3. FORSLAG TIL KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE

Sekretariatet har på bakgrunn av det ovenstående utarbeidet et forslag til kontrollutvalgets uttalelse, som ligger vedlagt. Forslaget til uttalelse gjennomgås av kontrollutvalget.

Svolvær, den 13. april 2022

Knut Roar Johansen
seniorrådgiver

Til kommunestyret i Harstad kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Daglig leder
Styret

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Harstad Havn KF som viser et netto driftsresultat på kr 4 984 183,-. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2020, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsoppgjørdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Harstad Havn KF per 31. desember 2020, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i foretakets årsrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen. Vi henviser for øvrig til avsnittet «Konklusjon om årsberetningen» og «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig lederes ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som anses nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver ved revisjonen av årsregnskapet vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger - revisjonsberetning nr. 3

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever og at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Harstad Havn KFs redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

For videre beskrivelse av styrets og daglig leders ansvar og revisors oppgaver ved uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik vises det til:

www.nkrf.no/revisjonsberetninger – revisjonsberetning nr. 3

Harstad 14. april 2021

Inge Johannessen
Oppdragsansvarlig revisor

HARSTAD KOMMUNE

KONTROLLUTVALGET

Til
Kommunestyret i Harstad kommune

KONTROLLUTVALGETS UTTAELSE OM HARSTAD HAVN KFs ÅRSREGNSKAP OG ÅRSBERETNING FOR 2021

Kontrollutvalget har i møte 26.4.2022 behandlet Harstad Havn KFs årsregnskap og årsberetning for 2021.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, styrets årsberetning og revisjonsberetningen datert 12. april 2022. I tillegg har revisor supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger.

Kontrollutvalget har merket seg at Harstad Havn KFs regnskap for 2021 er gjort opp i balanse og med et netto driftsresultat på kr 4.984.183. I kommuneloven er bestemmelser om avslutning av årsregnskapet, noe som innebærer at driftsresultatet disponeres i årets regnskap, og ikke året etter, som tidligere.

Foretakets økonomiske resultat, tallstørrelser og regnskapsposter er kommentert nærmere i årsberetningen.

Kontrollutvalget har også merket seg at årsregnskapet og årsberetningen er avlagt i henhold til gjeldende frister, uten vesentlige feil, og det foreligger revisjonsberetning uten merknader.

Kontrollutvalget er ikke kjent med andre forhold, fremkommet i dialog med revisor eller på annen måte, som kan ha betydning for utvalgets uttalelse.

Gjennom rapporteringer fra revisor har ikke kontrollutvalget blitt gjort oppmerksom på forhold som skal tilsi at revisjonen ikke har blitt utført på en betryggende måte

Kontrollutvalget anbefaler at kommunestyret godkjenner Harstad Havn KFs årsregnskap og årsberetning for 2021.

Harstad, 26.4.2022

Charlotte Espejord
leder av kontrollutvalget

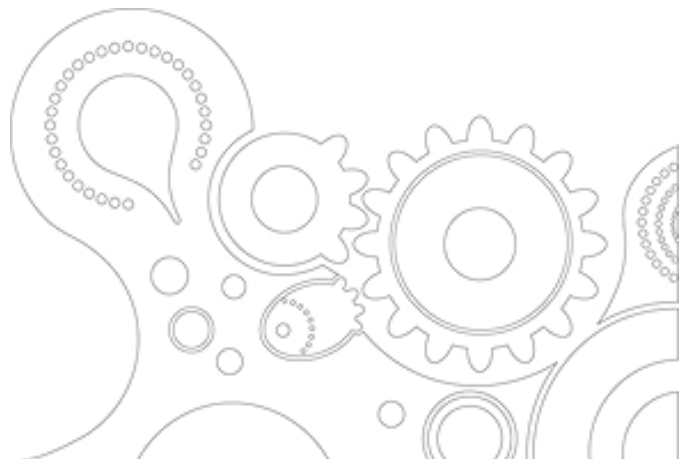
Kopi:
Formannskapet
Styret i Harstad Havn KF

Harstad Havn KF

Den foretrukne havna i nord

Årsregnskap 2021

Innhold

Innledning	1
Økonomisk oversikt drift 2021.....	2
Bevilgningsoversikt drift (regnskap).....	3
Investering.....	4
Oppstillinger bevilgningsoversikt investering	5
Balanseregnskapet, side 1.....	6
Balanseregnskapet, side 2.....	7
Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, side 1.....	8
Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, side 2.....	9
Revisors beretning	10
Note 1: Endring i arbeidskapital.....	12
Note 2: Kapitalkonto	13
Note 3: Varige driftsmidler.....	14
Note 4: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler)	15
Note 5: Lån	16
Note 6: Avdrag på lån.....	16
Note 7: Pensjon, side 1.....	17
Note 7: Pensjon, side 2.....	18
Note 8: Vesentlige bundne fond	19
Note 9: Selvkost – Etterkalkyle for farvannsavgift, saksbehandlingsgebyr og skipsavfallsgebyr 2021	20
Note 10: Ytelser til ledende personer	27
Note 11: Godtgjørelse til revisor	27
Note 12: Kommunesamarbeid	28
Note 13: Tap av fordringer	28

Innledning

Harstad havns regnskap for 2021 er ferdigstilt og oversendes revisjon etter styrets behandling den 16. februar 2022.

Regnskapet er utarbeidet i henhold til Lov om kommuner og Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning som trådte i kraft fra 01.01.2020.

Regnskapet er utarbeidet etter bokføringsloven og følgende prinsipper: Arbeidskapital, brutto, anordning, beste estimat, forsiktighet og god kommunal regnskapsskikk.

Driftsregnskapet

Driftsregnskapet er gjort opp i balanse med et netto driftsresultat på kr. 4.605.254,-

Udisponert beløp etter årsoppgjørdisposisjoner og med strykninger er avsatt til disposisjonsfond.

Årsoppgjørdisposisjonene vises i egen oppstilling ihht forskriftenes § 5-9.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet er gjort opp i balanse og strykninger av udisponert beløp vises i egen oppstilling ihht forskriftens § 5-9.

Selvkost

Selvkost er bokført og resultatene beregnet i henhold til havne- og farvannsloven, §§ 33, 36, forskrift om kommunens beregning og innkreving av Farvannsavgift, § 2.2 ledd, og Forurensningsforskriftens kapittel 20, §§ 20-5 og Resultat og fondsavsetninger for områdene vises i egen note.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Utestående fordringer er vurdert til pålydende med fradrag for forventet tap.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet, med start av avskrivninger året etter at det er tatt i bruk. Anleggsmidler tatt i bruk fra 2020 er vurdert til utnyttbar levetid.

Noter

Noter er utarbeidet i henhold til forskriftens §§ 5-10, 5-11, 5-12, 5-13, og § 5-15

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommunelovens §§14-15

Harstad, 07.02.2022

Anne Britt Bekken
Havnedirektør

Turid Norlunn Hanssen
Regnskapsleder

Økonomisk oversikt drift 2021

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-6

	Note	Regnskap 2021	Reg. budsjett	Oppr.budsjet	Regnskap 2020
Driftsinntekter					
1 Rammetilskudd		0	0	0	0
2 Inntekts- og formuesskatt		0	0	0	0
3 Eiendomsskatt		0	0	0	0
4 Andre skatteinntekter		0	0	0	0
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten		0	0	0	0
6 Overføringer og tilskudd fra andre		268 002	0	0	621 766
7 Brukerbetalinger		0	0	0	0
8 Salgs- og leieinntekter		33 491 028	31 439 000	31 482 000	33 005 017
9 Sum driftsinntekter		33 759 030	31 439 000	31 482 000	33 626 783
Driftsutgifter					
10 Lønnsutgifter		6 390 372	6 767 000	6 862 000	6 819 661
11 Sosiale utgifter		816 260	1 062 000	1 062 000	1 239 462
12 Kjøp av varer og tjenester		9 998 946	12 301 000	10 905 000	10 734 962
13 Overføringer og tilskudd til andre		389 918	502 000	482 000	381 489
14 Avskrivninger	6	7 936 181	8 994 000	8 994 000	7 685 419
15 Sum driftsutgifter		25 531 676	29 626 000	28 305 000	26 860 992
16 Brutto driftsresultat		8 227 355	1 813 000	3 177 000	6 765 791
Finansinntekter					
17 Renteinntekter		907 659	370 000	370 000	481 283
18 Utbytter		0	0	0	0
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	-5 000	-5 000	-4 647
20 Renteutgifter		2 889 285	2 736 024	2 736 024	3 023 863
21 Avdrag på lån	6	9 576 656	8 614 662	8 614 662	6 919 800
22 Netto finansutgifter		-11 558 282	-10 985 686	-10 985 686	-9 467 027
23 Motpost avskrivninger	6	7 936 181	8 994 000	8 994 000	7 685 419
24 Netto driftsresultat		4 605 254	-178 686	1 185 314	4 984 183
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:					
25 Overføring til investering		-1 083 021	-1 091 000	-41 000	-40 466
26 Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond		0	0	0	0
27 Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond		-3 522 233	1 269 686	-1 144 314	-7 723 476
28 Bruk av tidligere års mindreforbruk		0	0	0	2 779 759
28 Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0
29 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		-4 605 254	178 686	-1 185 314	-4 984 183
30 Fremført til inndecking i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift (regnskap)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-4 1. ledd

	Note	Regnskap 2021	Reg budsjett	Oppr. Budsjett	Regnskap 2020
1. Rammetilskudd		0	0	0	0
2. Inntekts- og formuesskatt		0	0	0	0
3. Eiendomsskatt		0	0	0	0
4. Andre generelle driftsinntekter		0	0	0	0
5. Sum generelle driftsinntekter		0	0	0	0
6. Sum bevilgninger drift, netto		-16 163 536	-10 807 000	-12 171 000	-14 451 210
7. Avskrivninger	6	7 936 181	8 994 000	8 994 000	7 685 419
8. Sum netto driftsutgifter		-8 227 355	-1 813 000	-3 177 000	-6 765 791
9. Brutto driftsresultat		-8 227 355	-1 813 000	-3 177 000	-6 765 791
10. Renteinntekter		-907 659	-370 000	-370 000	-481 283
11. Utbytte		0	0	0	0
12. Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	5 000	5 000	4 647
13. Renteutgifter		2 889 285	2 736 024	2 736 024	3 023 863
14. Avdrag på lån	6	9 576 656	8 614 662	8 614 662	6 919 800
15. Netto finansutgifter		11 558 282	10 985 686	10 985 686	9 467 027
16. Motpost avskrivninger	6	-7 936 181	-8 994 000	-8 994 000	-7 685 419
17. Netto driftsresultat		-4 605 254	178 686	-1 185 314	-4 984 183
Disponering eller dekning av netto driftsresultat					
18. Overføring til investering		1 083 021	1 091 000	41 000	40 466
19. Avsetninger til bundne driftsfond		0	0	0	0
20. Bruk av bundne driftsfond		0	0	0	0
21. Avsetninger til disposisjonsfond		3 522 233	0	1 144 314	7 723 476
22. Bruk av disposisjonsfond		0	-1 269 686	0	0
23. Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0
Disponering av mindreforbruk 2019		0	0	0	-2 779 759
24. Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat		4 605 254	-178 686	1 185 314	4 984 183
25. Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

Investering

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-5 1. ledd

	Note	Regnskap 2021	Reg budsjett	Oppr. budsjett	Regnskap 2020
Investeringer i varige driftsmidler	3	87 873 587	99 346 000	149 400 000	7 267 604
Tilskudd til andres investeringer		36 325	0	0	72 650
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	4	33 021	41 000	41 000	40 466
Utlån av egne midler		0	0	0	0
Avdrag på lån		0	0	0	0
Sum Investeringsutgifter		87 942 933	99 387 000	149 441 000	7 380 720
Kompensasjon for merverdiavgift		0	0	0	0
Tilskudd fra andre		-1 183 787	-2 300 000	-9 300 000	0
Salg av varige driftsmidler		0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler		0	0	0	0
Utdeling fra selskaper		0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler		0	0	0	0
Bruk av lån		-85 325 345	-93 596 000	-137 700 000	-3 502 654
Sum investeringsinntekter		-86 509 132	-95 896 000	-147 000 000	-3 502 654
Videreutlån		0	0	0	0
Bruk av lån til videreutlån		0	0	0	0
Avdrag på lån til videreutlån		0	0	0	0
Mottatte avdrag på videreutlån		0	0	0	0
Netto utgifter til videreutlån		0	0	0	0
Overført fra drift		-1 083 021	-1 091 000	-41 000	-40 466
Avsetninger til bundne investeringsfond		0	2 300 000	2 300 000	0
Bruk av bundne investeringsfond		0	-4 300 000	-4 300 000	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond		0	0	7 000 000	0
Bruk av ubundet investeringsfond		-745 798	-795 018	-7 400 000	-3 485 021
Dekning av tidligere års udekket beløp		395 018	395 018	0	42 440
Bruk av tidligere års udisponert		0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger		-1 433 801	-3 491 000	-2 441 000	-3 483 047
Fremført til inndekning i senere år udekket beløp		0	0	0	395 018

Oppstillinger bevilgningsoversikt investering

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-5 3. ledd

	Regnskap 2021	Reg. budsj	Oppr. budsj	Regnskap 2020
6919 Påkostning kai Kjøtta	0	0	0	395 018
6927 Kjøp/påkostning gjestebrygger - flytebrygger i sentrum	53 655	300 000	5 000 000	1 250 000
6933 Påkostning/forlengelse kai Larsneset (mot sør)	46 329 847	52 000 000	92 000 000	635 127
6938 Utvikling Rødskjær industriområde	440 079	1 250 000	2 500 000	250 672
6940 Rødskjærvegen 2	0	0	2 000 000	0
6947 Mudring kai Larsneset	25 287 602	25 246 000	23 000 000	673 836
6948 Rødskjærveien 4	-28 987	0	0	-72 650
6952 Harstadsjøen Marina II (helårlig gjestehavn v/Havne	0	0	0	139 238
6953 Påkostning Rødskjærveien 1	0	0	0	393 539
6956 ISPS-Gjerder/porter kai 1 Stangnes	0	0	0	586 052
6957 ISPS Gjerder/Porter kai 2 Stangnes	0	0	0	569 576
6958 ISPS-Gjerder/porter kai Rødskjær	0	0	0	19 333
6959 Landstrømanlegg nr. 2 (start 2020)	3 558 824	8 000 000	7 000 000	257 041
6960 Asfaltering Rødskjæravn. 1, foran bygg	0	0	0	999 405
6962 Kai Krøttøy	0	0	0	103 111
6964 Klubbhus Harstadbotn Fiskerianlegg	0	0	0	113 019
6968 Utfylling i sjø v/Rødskjæravn. 1	0	0	0	955 288
6969 Kjøp kai Stangnes - utvidelse av kai 1 (fra Norbase	10 174 189	10 200 000	10 500 000	0
6970 Opparbeiding bakareal kai 1 Stangnes	0	0	1 000 000	0
6971 Inventar til hybler i Ytre kaskur	150 780	200 000	200 000	0
6972 Påkostning Rødskjæravn. 4 - ventilasjon-brannsikring	532 908	500 000	1 000 000	0
6973 Påkostning kai Samasjøen	1 374 692	1 650 000	200 000	0
6976 Påkostning Rødskjærveien 1 - lagerhall 1	0	0	5 000 000	0
Andre investeringer				
2. Tilskudd til andres investeringer	36 325	0	0	72 650
3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	33 021	41 000	41 000	40 466
Sum	87 942 933	99 387 000	149 441 000	7 380 720

Balanseregnskapet, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-8

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EIENDELER			
A. Anleggsmidler	3	330 020 642	246 743 626
I. Varige driftsmidler		310 809 353	230 882 379
1. Faste eiendommer og anlegg		306 065 354	225 640 269
2. Utstyr, maskiner og transportmidler		4 743 999	5 242 110
II. Finansielle anleggsmidler	4	491 313	458 292
1. Aksjer og andeler		491 313	458 292
2. Obligasjoner		0	0
3. Utlån		0	0
III. Immaterielle eiendeler		0	0
IV. Pensjonsmidler		18 719 976	15 402 955
B. Omløpsmidler		102 439 114	46 611 666
I. Bankinnskudd og kontanter		95 145 678	42 521 950
II. Finansielle omløpsmidler		0	0
1. Aksjer og andeler		0	0
2. Obligasjoner		0	0
3. Sertifikater		0	0
4. Derivater		0	0
III. Kortsiktige fordringer		7 293 436	4 089 716
1. Kundefordringer		6 667 254	4 089 716
2. Andre kortsiktige fordringer		0	0
3. Premieavvik		626 182	0
Sum eiendeler		432 459 756	293 355 292

Balanseregnskapet, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-8

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		93 183 224	82 584 524
I. Egenkapital drift		32 469 166	28 946 934
1. Disposisjonsfond		32 469 166	28 946 934
2. Bundne driftsfond		0	0
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		0	0
II. Egenkapital investering		3 098 799	3 449 579
1. Ubundet investeringsfond		1 098 799	1 844 597
2. Bundne investeringsfond	8	2 000 000	2 000 000
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	-395 018
III. Annen egenkapital		57 615 259	50 188 012
1. Kapitalkonto	2	57 769 546	50 342 299
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		-154 287	-154 287
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		0	0
D. Langsiktig gjeld		324 787 348	203 002 924
I. Lån	5	306 178 344	184 495 000
1. Gjeld til kredittinstitusjoner		306 178 344	184 495 000
2. Obligasjonslån		0	0
3. Sertifikatlån		0	0
II. Pensjonsforpliktelse	7	18 609 004	18 507 924
E. Kortsiktig gjeld		14 489 184	7 767 844
I. Kortsiktig gjeld		14 489 184	7 767 844
1. Leverandørgjeld		11 640 357	4 684 818
2. Likviditetslån		0	0
3. Derivater		0	0
4. Annen kortsiktig gjeld		2 848 826	2 977 676
5. Premieavvik		0	105 350
Sum egenkapital og gjeld		432 459 756	293 355 292
F. Memoriakonti		0	0
I. Ubrukte lånemidler		-52 536 252	-6 601 597
II. Andre memoriakonti		-10 494 146	-9 162 855
III. Motkonto for memoriakontiene		-63 030 398	-15 764 452

Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-9

Årsoppgjørdisposisjoner drift	Regnskap 2021	Reg budsjett	Oppr. budsjett
Netto driftsresultat	-4 605 254	178 686	-1 185 314
Avsetninger til bundne driftsfond	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0
Overføring til investering i henhold til årsbudsjett og fullmakter	1 091 000	1 091 000	41 000
Avsetninger til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	0	0	1 144 314
Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	-1 269 686	-1 269 686	0
Budsjettert dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0
Årets budsjettavvik før strykninger	-4 783 940	0	0
Strykning av overføring til investering § 4-2 a)	-7 979		
Strykning av avsetninger til disposisjonsfond § 4-2 b)			
Strykning av dekning av tidligere års merforbruk § 4-2 c)			
Strykning av bruk av disposisjonsfond § 4-2 3. ledd	1 269 686		
Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	-3 522 233		
Bruk av disposisjonsfond for reduksjon av årets merforbruk etter strykninger			
Bruk av disposisjonsfond for inndekning av tidligere års merforbruk			
Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk			
Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	3 522 233		
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0		

Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-9

Årsoppgjørdisposisjoner investering	Regnskap 2021	Reg budsjett	Oppr. budsjett
Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån	86 759 146	97 087 000	140 141 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	2 300 000	2 300 000
Bruk av bundne investeringsfond	0	-4 300 000	-4 300 000
Budsjettet bruk av lån	-93 596 000	-93 596 000	-137 700 000
Overføring fra drift i hht. årsbudsjettet og fullmakter	-1 091 000	-1 091 000	-41 000
Avsetninger til ubundet investeringsfond i hht årsbudsjettet og fullmakter	0	0	7 000 000
Bruk av ubundet investeringsfond i hht årsbudsjettet og fullmakter	-795 018	-795 018	-7 400 000
Dekning av tidligere års udekket beløp	395 018	395 018	0
Årets budsjettavvik (før strykninger)	-8 327 854	0	0
Strykning av avsetninger til ubundet investeringsfond § 4-5 1.ledd	0		
Strykning av bruk av lån § 4-6 b)	8 270 655		
Strykning av overføring fra drift § 4-6 a)	7 979		
Strykning av bruk av ubundet investeringsfond § 4-6 c)	49 220		
Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	0		
Avsetninger av udisponert beløp etter strykninger til ubundet investeringsfond	0		
Fremført til inndeckning i senere år (udekket beløp)	0		

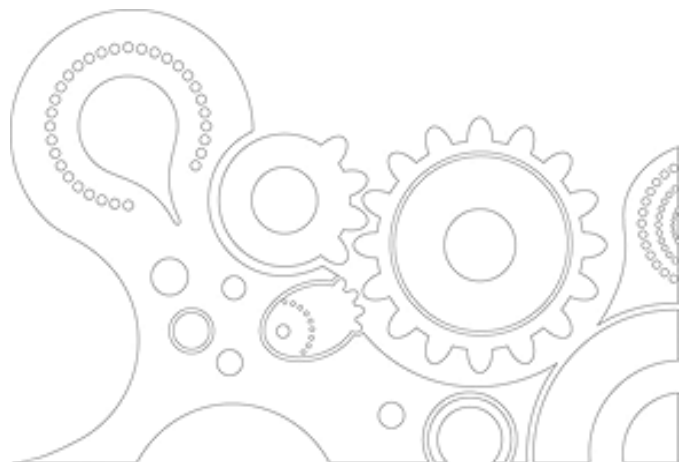
Revisors beretning

Harstad Havn KF

Den foretrukne havna i nord

Noter til årsregnskapet 2021

Note 1: Endring i arbeidskapital

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, a)

Regnskapet viser anskaffelse og anvendelse av midler. Regnskapet er et arbeidskapitalregnskap som omfatter inntekter og innbetalingsposter, og utgifter og utbetalingsposter.

Tabellene viser endring i arbeidskapital. Oversikten viser endringene i omløpsmidlene og i kortsiktig gjeld.

BALANSEN	31.12.2021	01.01.2021	Endring
Omløpsmidler	102 439 113	46 611 666	55 827 447
Kortsiktig gjeld	14 489 183	7 767 843	6 721 339
Arbeidskapital	87 949 929	38 843 822	49 106 107

DRIFTS- OG INVESTERINGSREGNSKAPET (bevilgningsoversikter)			2021
Netto driftsresultat			4 605 253
Netto utgifter/inntekter i investering			1 433 801
Endring ubrukte lånemidler (økning +/reduksjon-)			45 934 655
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet			49 106 107
Differanse i endring arbeidskapital balanse og drift og investering			0

Note 2: Kapitalkonto

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, b)

Egenkapitalen består blant annet av kapitalkonto, som har en helt særskilt funksjon i kommuneregnskapet. Kapitalkontoen skal utligne virkninger på egenkapitalen som ikke er reelle endringer i egenkapital.

I det kommunale bevilgningsregnskapet (drift- og investeringsregnskap) skal tilgang og bruk av midler bokføres, inkludert transaksjoner som ikke reelt sett skal påvirke egenkapital.

BALANSEN	31.12.2021	01.01.2021	Endring
Anleggsmidler	330 020 642	246 743 626	83 277 016
Langsiktig gjeld	324 787 348	203 002 924	121 784 424
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	-52 536 252	-6 601 597	45 934 655
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker anleggsmidler			
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker langsiktig gjeld			
Netto endring	-47 302 958	37 139 105	7 427 247

Note 3: Varige driftsmidler

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, a)

Anleggsmiddelgrupper, maksimum levetid

Tekst	10 år	20 år	30 år
Bokført verdi per 1.1	1 824 087	46 708 139	42 447 571
Tilgang	150 780	3 612 479	26 231 601
Avgang	0	0	
Avskrivninger	405 080	2 823 351	893 210
Nedskrivninger	0	0	10 432
Reverserte nedskrivninger	0	0	
Bokført verdi 31.12	1 569 786	47 497 267	67 775 529

Tekst	40 år	50 år	Tomter
Bokført verdi per 1.1	51 570 213	86 782 016	1 550 354
Tilgang	1 374 692	56 504 035	0
Avgang	0	0	0
Avskrivninger	1 428 252	2 386 288	0
Nedskrivninger	0	0	0
Reverserte nedskrivninger	0	0	0
Bokført verdi 31.12	51 516 653	140 899 763	1 550 354

Årets nedskrivninger		Beløp	Årsak
6900-6 - Sjøhus v/fiskerikai Harstadbotn	30 år	10 432	Teknisk nedskrivning

Anlegg er vurdert til utnyttbar levetid - Budsjett- og regnskapsforskriften § 3-4 første ledd.

Avskrivningsgrupper:

5 ÅR - IT-utstyr osv.

10 ÅR - Biler, hjullaster, inventar, utstyr, kai Krøttøy

20 ÅR - Havnebåt

20 ÅR - Gjestehavn, flytebrygge, park, bygg, ISPS, landstrøm, støttepkt.

30 ÅR - Trekaier og bygg, Rødskjær industriområde

30 ÅR - Mudring

40 ÅR - Betongkai og flytemolo

50 ÅR - Adm.byg, betongkai, Ro-ro anlegg

Tomter og annet ikke avskrivbart

Note 4: Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, b)

Aksjer og andeler i selskaper som er ført opp som anleggsmiddel er spesifisert etter selskap. Det opplyses om balanseført verdi og eierandel i hvert selskap.

Selskapets navn	Eierandel i %	Vesentlig endringer i eierandel	Vesentlig nedskrivning	Reversering nedskrivning	Markeds verdi	Bokført verdi 31.12
Cruise Norway AS	0,65 %				5 980	10 000
Kommunal landspensjonskasse		33 021				481 313

Note 5: Lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, a)

Tabellen viser total lånegjeld for Harstad Havn.

Eksterne lån	Bokført verdi 31.12	Gjenværende løpetid	Rentefot	Refinansiering*
Lån til egne investeringer	306 178 344	45 år	1,02 %	

Note 6: Avdrag på lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, b)

Grunnlag for beregning av minimumsavdrag	Beløp
Beregnet minimumsavdrag etter kommuneloven §14-18, 1. ledd	5 971 557
Korrigerings for mottatte avdrag videreutlån til avdrag andre lån	
Betalte avdrag	9 576 656
Differanse mellom beregnet, korrigerede og betalte avdrag	-3 605 099

Grunnlag for beregning av minimumsavdrag	
Bokført verdi avskrivbare anleggsmidler 31.12	245 193 272
Bokført verdi lånegjeld 31.12	184 495 000
Avskrivninger	7 936 181

Note 7: Pensjon, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, c)

Noten viser oversikt over pensjonskostnader, herunder også pensjonspremie og premieavvik. Harstad Havn KF har sin pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse (KLP)

Spesifikasjon av pensjonskostnad og årets premieavvik	Beløp
Årets pensjonsopptjening, nåverdi	699 332
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	549 780
- Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-621 191
Administrasjonskostnader	32 860
Netto pensjonskostnad (inkl. adm.)	660 781
Årets pensjonspremie (inkl adm)	1 256 577
Årets premieavvik	595 796
Amortiseringsperioder	
Premieavvik over 15 år	0
Premieavvik over 10 år	0
Premieavvik over 7 år	0
Premieavvik over 1 år	-100 238
Årets samlede pensjonskostnad (summen av netto pensjonskostnad og amortiseringskostnader.)	560 543

Premiefond	Beløp
Innestående på premiefond 01.01.	933
Tilført premiefondet i løpet av året	893 349
Bruk av premiefondet i løpet av året	94 564
Innestående på premiefond 31.12.	799 718

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	Beløp	Arbeidsgiveravgift
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	18 609 004	949 059
Pensjonsmidler pr. 31.12.	18 714 591	954 444
Netto pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	-105 587	-5 385

Note 7: Pensjon, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, c)

Estimatavvik og planendringer	Pensjonsmidler Beløp	Pensjonsforpliktelser Beløp
Estimatavvik 31.12.	2 000 301	-463 790
Virkningen av planendringer	0	0

Beregningsforutsetninger	KLP
Forventet avkastning pensjonsmidler	3,50 %
Diskonteringsrente	3,00 %
Forventet årlig lønnsvekst	1,98 %
Forventet årlig G- og pensjonsregulering	1,98 %

Note 8: Vesentlige bundne fond

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Bunde driftsfond	Formål	Bokført verdi 01.01.	Avsetning	Bruk	Bokført verdi 31.12.
Bundne driftsfond		0	0	0	0
Sum		0	0	0	0

Balanse 2.51 Bundne fond

Bunde investeringsfond	Formål	Bokført verdi 01.01.	Avsetning	Bruk	Bokført verdi 31.12.
Bundne investeringsfond	Forsikringsoppgjør Rødskjæravn 1. Må brukes til utbedring av dette bygget.	2 000 000	0	0	2 000 000
Sum		2 000 000	0	0	2 000 000

Balanse 2.55 Investeringsfond

Årsak til at det ikke har vært brukt av fondet i regnskapsåret:

Bundne fond	Navn	Bokført verdi 31.12.	Årsak til at det ikke har vært bruk av fondet:
2550001	Bundet investeringsfond (Harstad Havn KF)	2 000 000	Utbedring av bygg ikke igangsatt i 2021. Planlegges igangsatt i 2022.

Note 9: Selvkost – Etterkalkyle for farvannsavgift, saksbehandlingsgebyr og skipsavfallsgebyr 2021

Innledning

EnviDan AS har på oppdrag fra Harstad Havn KF utarbeidet etterkalkyle for de selvkostregulerte virksomhetsområdene farvannsavgift, skipsskipsavfallsgebyr og saksbehandlingsgebyr.

Selvkost innebærer at kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Havnen har ikke anledning til å tjene penger på det selvkostregulerte virksomhetsområdet. For å kontrollere at dette ikke skjer må havnen, etter hvert regnskapsår, utarbeide en selvkostkalkyle som viser selvkostregnskapet for gebyrområdet. I selvkostkalkylen inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv regnskapsmessige avskrivninger, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader.

EnviDan er landets ledende aktør på alt innen selvkost på kommunale betalingstjenester og havnevesen og har mer enn 16 års erfaring som rådgiver og programvareleverandør innenfor selvkostområdet. Per i dag benytter over 300 norske kommuner og IKS-er EnviDan sitt selvkostverktøy.

Lovverk, hjemler og retningslinjer

Farvannsavgift

Farvannsavgift kan fastsettes og kreves inn med hjemmel i havne- og farvannsloven, hvor det i § 36, 1.- og 2. ledd står skrevet:

«Kommunen kan i forskrift bestemme at det skal betales farvannsavgift for fartøy som anløper havn og innretninger for drift av akvakulturanlegg i kommunens sjøområde. I forskriften kan det fastsette rabattordninger.

Farvannsavgiften kan bare dekke kommunens kostnader til

- a) nødvendig isbryting og fjerning av gjenstander som hindrer sjøtransporten eller er til fare for ferdsele i kommunens sjøområde, jf. § 6*
- b) utøvelse av offentlig myndighet med hjemmel i denne loven med forskrifter*
- c) farvannsskilt og navigasjonsinnretninger som kommunen eier.»*

Navnet på avgiften innebærer ikke at avgiften kan dekke inn alle kostnader som havnen har i farvannet, noe som tydelig kommer frem av § 36 ovenfor. Ordet «anløp» er et uttrykk for hva som utløser betalingsplikt. Nærmere konkretisering av hvilke kostnader som kan inngå i Farvannsavgiften

finnes i forskrift 11. desember 2019 nr. 1838 om kommunenes beregning og innkreving av Farvannsavgift. Farvannsavgiftforskriftens § 2, jf. havne- og farvannslovens § 36, er gjengitt nedenfor.

«Samlet farvannsavgift skal ikke være større enn kommunens kostnader ved å utføre oppgavene nevnt i havne- og farvannsloven § 36 andre ledd.

Kostnader til behandling av søknader som kan finansieres med saksbehandlingsgebyr etter havne- og farvannsloven § 33, kan ikke finansieres med farvannsavgift.

Kommuneloven § 15-1 om beregning av selvkost og forskrifter gitt i medhold av denne gjelder med mindre annet følger av havne- og farvannsloven med tilhørende forskrifter.

Kommuner som samarbeider om oppgavene som kan finansieres med farvannsavgift, kan basere avgiftsfastsettelsen på samlet selvkost for alle de deltagende kommunene.»

Havnene velger selv om de vil kreve inn Farvannsavgift. Dersom vederlagene fra øvrig havnevirksomhet dekker de kostnadene som havnen med hjemmel i lov kan dekke inn gjennom Farvannsavgiften, så er lovens forutsetning at det ikke skal kreves inn Farvannsavgift.

Farvannsavgiften skal ikke gi økonomiske overskudd. Eventuelle overskudd må avsettes til fond og disponeres senest i det femte året etter overskuddet oppsto etter forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften). I selvkostforskriften § 8 står det følgende om håndtering av overskudd, underskudd og fond:

«Hvis differansen mellom årets gebyrinntekter og årets gebyrgrunnlag viser et overskudd, skal overskuddet dekke inn et underskudd fra tidligere år. Et overskudd som ikke dekker inn et underskudd, skal avsettes til et selvkostfond i selvkostregnskapet. Et overskudd som er avsatt til selvkostfondet, skal tilbakeføres ved å finansiere et fremtidig underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppsto.

Hvis differansen mellom årets gebyrinntekter og årets gebyrgrunnlag viser et underskudd, skal underskuddet dekkes inn ved å bruke av selvkostfondet, så lenge det er tilgjengelige midler på fondet. Et underskudd som ikke dekkes inn ved å bruke av selvkostfondet, skal fremføres i selvkostregnskapet til inndekning i et senere år. Et underskudd som er fremført, skal dekkes inn av et fremtidig overskudd senest i det femte året etter at underskuddet oppsto. Et underskudd kan likevel fremføres ut over fem år, hvis dette er nødvendig for at brukerne ikke skal betale for fremtidig bruk av gjennomførte investeringer.»

Saksbehandling

Havnene kan i forskrift fastsette gebyr for behandling av søknad om tillatelse etter havne- og farvannslovens § 33. Gebyret skal ikke overstige havnens nødvendige kostnader knyttet til behandling av søknad om tillatelse, og det er ikke anledning til å ilegge gebyr for behandling av klage på vedtak. Eventuelle overskudd skal avsettes til selvkostfond og håndteres på samme måte som for Farvannsavgiften.

Kostnader som kan dekkes av saksbehandlingsgebyr skal holdes utenfor beregningsgrunnlaget for Farvannsavgiften, jf. *forskrift 11. desember 2019 nr. 1838 om kommunenes beregning og innkreving av Farvannsavgift*, § 2, 2. ledd.

Avfallsgebyr

Forurensingsforskriftens kapittel 20 regulerer etablering og drift av mottaksordninger for avfall fra skip. I § 20-5 fremkommer det blant annet at

«Havneansvarlig skal ut fra behovet for levering, sørge for etablering og drift av mottaksordninger for avfall og lasterester fra skip i havnen. Mottaksordningene skal være tilstrekkelige til å dekke et normalt behov for levering i havnen, uten at skipene forsinkes unødig.»

Videre regulerer forskriften innkreving av gebyr for renovasjonstjenesten i § 20-9:

Omkostningene forbundet med mottak og videre håndtering av avfall fra skip, skal dekkes ved innkreving av skipsavfallsgebyrer fra de skip som anløper havnen. Gebyr som nevnt skal innkreves uavhengig av om det leveres avfall fra skipet til mottaksordningen.

Gebyrnivået reguleres av hovedregelen om renovasjonsgebyr i forurensningsloven. I § 34, 1. ledd, hvor det står skrevet følgende:

«[...] Kostnadene skal fullt ut dekkes inn gjennom gebyrene. [...] gebyret [må] ikke overstige kommunens kostnader.»

Samlet sett innebærer dette at Havnen har en plikt til å etablere en hensiktsmessig mottaksordning for avfall, samt å kreve inn gebyr fra alle skip som anløper havnen. Gebyret må kun dekke de nødvendige kostnadene ved renovasjonsordningen, slik at i motsetning til Farvannsavgift og saksbehandlingsgebyr, der det er lovmessig adgang til å subsidiere eventuelle underskudd, stilles det altså krav til at eventuelle underskudd på renovasjonstjenesten må fremføres til inndekning gjennom påfølgende år.

Overskudd skal avsettes til selvkostfond og disponeres gjennom påfølgende år, på samme måte som håndteringen av overskudd på Farvannsavgift.

Forutsetninger

Driftskostnader

Harstad Havn KF sitt driftsregnskap er lagt til grunn for de årlige beregningene av direkte og indirekte kostnader. Det er gjort en grundig gjennomgang av regnskapet for 2021 for å avklare hvilke inntekter og kostnader som hører inn under de ulike virksomhetsområdene i havnen, herunder også farvannsavgift, saksbehandlingsgebyr og skipsskipsavfallsgebyr. Noen av kostnadene er henført 100 % til ett enkelt område, mens andre kostnader er fordelt gjennom fordelingsnøkler som er basert på arbeidsfordelingsskjema eller objektive anslag.

Anleggsregister

Havnens anleggsregister dokumenterer investeringenes restverdi og gjenværende levetid og danner grunnlaget for de kalkulatoriske kapitalkostnadene.

Kalkylerente

Kalkulatorisk rentekostnad, eller alternativkostnad, er den avkastning havnen alternativt kan oppnå ved plassering av netto investeringsbeløp i markedet. I selvkostkalkylen skal kostnadene være uavhengig av finansieringsform. Derfor benyttes det i beregningene en kalkylerente framfor den faktiske renten som havnen står overfor.

Grunnlaget for de kalkulatoriske rentekostnadene (alternativkostnaden) for investeringer beregnes i selvkostmodellen ved å multiplisere anleggenes gjennomsnittlige restverdi i kalkyleåret (inngående balanser minus utgående balanser, delt på 2) for hvert enkelt selvkostområde. Dette grunnlaget multipliseres med årets kalkylerente. I tillegg beregnes det kalkulatoriske rentekostnader/renteinntekter på bundne driftsfond (selvkostfond) og fremførbare underskudd, etter samme prinsipp.

I henhold til selvkostforskriften § 5, fjerde ledd, kan det beregnes kalkulatorisk rente lik årets gjennomsnittlige femårige SWAP-rente tillagt ett halvt prosentpoeng. Kalkylerenten for 2021 ble på 1,956 %.

Resultater

Nedenfor presenteres resultatene av etterkalkylene for virksomhetsområdene farvannsavgift, skipsavfallsgebyr og saksbehandlingsgebyr.

Farvannsavgift

I tabellen under presenteres selvkostkalkylen for farvannsavgiften i 2021. Det ble et underskudd på kr 746.385,- i 2021. Det var et fremførbart underskudd inngående 2021 på 8.677.457. Underskuddet i 2021 fører til at memoriaført underskudd utgående 2021 blir på kr 9.600.873,- inklusive renter på fond. Kostnadsdekningen ble 75,8 % for tjenesten i 2021.

Farvannsavgift	2021 Etterkalkyle selvkost
16220 Farled FARVANNSAVGIFT, AVG. FRI	131 398
15520 Farled FARVANNSAVGIFT, AVG. PL	2 204 908
Gebyrinntekter	2 336 306
Driftsinntekter	2 336 306

Lønn	1 052 246
Varer og tjenester	346 352
Varer og tjenester	274 382
Tjenester som erstatter kommunal tjenesteprod.	15 282
Overføringsutgifter	244
Direkte driftsutgifter	1 688 506
Avskrivningskostnad	850 340
Kalkulatorisk rente	543 844
Direkte kapitalkostnader	1 394 184
Driftskostnader	3 082 691

Resultat	-746 385
Kostnadsdekning i %	76 %

Selvkostfond 01.01	-8 677 457
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-746 385
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	-177 031
Selvkostfond 31.12	-9 600 873

Over-/underskudd skal i henhold til selvkostforskriften disponeres i løpet av en løpende femårsperiode. Det eldste underskuddet som er fremført stammer fra 2018 og må dekkes innen 2023 for å være i tråd med femårsregelen.

Saksbehandling og skipsavfallsgebyr

I tabellene under presenteres selvkostkalkylene for saksbehandling og skipsavfallsgebyr i 2021. For skipsavfallsgebyr ble det et underskudd på kr 340.471,- i 2021. Det var et fremførbart underskudd inngående 2021 på 333.968,-. Underskuddet i 2021 fører til at memoriaført underskudd utgående 2021 blir på kr 684.301,- inklusive renter på fond. Kostnadsdekningen ble 75,5 % for skipsavfallsgebyr i 2021.

For saksbehandlingsgebyr ble det et underskudd på kr 280.430,- i 2021. Det var et fremførbart underskudd inngående 2021 på 151.430,-. Underskuddet i 2021 fører til at memoriaført underskudd utgående 2021 blir på kr 437.565,- inklusive renter på fond. Kostnadsdekningen ble 19,9 % for saksbehandlingsgebyr i 2021.

Skipsavfallsgebyr	2021 Etterkalkyle selvkost
16202 Kaier og Flytemolo SKIPSAVFALL, AVG. FRI	259 543
16502 Kaier og Flytemolo SKIPSAVFALL, AVG. PL	787 284
Gebyrinntekter	1 046 827
Driftsinntekter	1 046 827

Lønn	423 735
Varer og tjenester	84 413
Varer og tjenester	55 678
Tjenester som erstatter kommunal tjenesteprod.	799 899
Direkte driftsutgifter	1 363 724
Avskrivningskostnad	14 123
Kalkulatorisk rente	9 452
Direkte kapitalkostnader	23 574
Driftskostnader	1 387 298

Resultat	-340 471
Kostnadsdekning i %	75 %

Selvkostfond 01.01	-333 968
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-340 471
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	-9 862
Selvkostfond 31.12	-684 301

Saksbehandlingsgebyr	2021 Etterkalkyle selvkost
16527 Farled SAKSBEHANDLINGSGEBYR - FARLEDEN AVG. PL	69 800
	0
Gebyrinntekter	69 800
Driftsinntekter	69 800
Lønn	247 198
Varer og tjenester	46 827
Varer og tjenester	37 924
Tjenester som erstatter kommunal tjenesteprod.	4 045
Direkte driftsutgifter	335 995
Avskrivningskostnad	9 007
Kalkulatorisk rente	5 228
Direkte kapitalkostnader	14 235
Driftskostnader	350 230
Resultat	-280 430
Kostnadsdekning i %	19.9%
Selvkostfond 01.01	-151 430
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-280 430
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad selvkostfond	-5 705
Selvkostfond 31.12	-437 565

Note 10: Ytelser til ledende personer

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, d)

Lovtekst:

d) Det skal opplyses om ytelser til ledende personer i virksomheten.

	Brutto lønn	Fast godtgjørelse	Bonus	Eventuelt annen tilleggsgodtgjørelse
Havnedirektør/havnesjef	919 313			
Ass. Havnesjef	852 392			
Styreleder		115 418		
Nestleder		20 982		7 870

Note 11: Godtgjørelse til revisor

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, e)

	Godtgjørelse
Revisjon	129 000
Rådgiving	41 656
Sum	170 656

Note 12: Kommunesamarbeid

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-15, 1. ledd

Driftsavtale inngått med Ibestad kommune om drift av kaiene på Ibestad.

Iflg. Avtalen skal Ibestad kommune ha 50% av inntektene; gjelder kaivederlag, varevederlag og arealleie. Anløpsutgift holdes utenfor.

Ibestad kommune	2021	2020	2019	2018
Sum til utbetaling	126 460	54 524	108 295	60 505

Avregning skjer sluttvis i inntektsåret, slik at inntekten for Harstad havn KF reduseres i året inntekten er opptjent.

Note 13: Tap av fordringer

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-15, 1. ledd første punktum

Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Det er tatt en gjennomgang av fordringsmassen for å vurdere om det er fordringer som kan påregnes å være fremtidige tap.

	2021	2020
Årets konstaterte tap	24 475	1 445
Årets tapsavsetning, UB kto. 2137002	838 983	600 000
Sum tap	863 458	601 445
Fjorårets avsetning	-600 000	0
Sum avsetning og konstatert tap (netto art 1471)	263 458	1 445

Harstad Havn KF
Den foretrukne havna i nord

Årsberetning

2021 ▶

Innhold

GENERELT OM DRIFTSÅRET 2021	3
TRAFIKKTALL OG LOGISTIKK	4
ANLØPSSTATISTIKK, TONNASJE OG GODSVOLUM	4
HAVNESAMARBEID IBESTAD KOMMUNE	5
PASSASJERER.....	5
BYGG OG ANLEGG	5
BYGG – LEIE SITUASJON GENERELT	5
BYGG – VEDLIKEHOLD / DRIFT / INVESTERING.....	6
UTEAREALER – VEDLIKEHOLD/UTLEIE	6
KAIER, FLYTEBRYGGER – VEDLIKEHOLD / DRIFT / INVESTERING	6
ISPS –SIKRING (SIKKERHET MOT TERROR)	6
HHKF SOM REGIONALT KNOTEPUNKT	6
PROSJEKTER.....	7
RØDSKJÆR.....	7
ØKONOMI.....	8
DRIFTSINNTEKTER	8
DRIFTSUTGIFTER.....	8
AVSKRIVNINGER	8
NETTO FINANSUTGIFTER	8
LÅN	8
RESULTAT OG ÅRSOPPGJØRSDISPOSISJONER	8
FOND	8
EGENKAPITAL.....	9
SELVKOSTOMRÅDENE.....	9
INVESTERINGER	9
HAVNEKAPITAL	9
KOVID 19 OG ØKONOMI.....	9
IKT	9
EIERSKAP, STYRET OG LEDELSE	10
HARSTAD KOMMUNESTYRE	10
HARSTAD HAVNESTYRE	10
HARSTAD HAVN.....	10
STRATEGI.....	10
INTERNKONTROLL	11
ORGANISASJON, HELSE, MILJØ OG SIKKERHET	11
YTRE MILJØ	11
SIKKERHET.....	12
KONTROLLRUTINER	12
INNKJØP.....	12
ETISK STANDARD	12
REVISOR.....	12
.....	XIV
ØKONOMISKE OVERSIKTER	XIV

Årsberetning 2021

GENERELT OM DRIFTSÅRET 2021

Harstad Havn KF (HHKF) har lagt bak seg et godt driftsår med gode økonomiske resultater.

Ved inngangen av året var det fremdeles stor usikkerhet knyttet til den pågående Kovid19 pandemien og hvilke konsekvenser denne ville medføre. Heldigvis har vi klart oss godt gjennom 2021 med tanke på smitte, drift og finansielt.

I 2021 har vi brukt mye tid på å etablere en organisasjon som driftsmessig er robust, i tillegg til å utarbeide en ny fremtidsrettet strategi for foretaket. I fundamentet for fremtidens strategi ligger *miljø og bærekraft, digitalisering og kompetanse*.

Våre omgivelser og vi selv setter høye krav til foretaket Harstad Havn KF. For å kunne levere til forventningene har vi som en liten organisasjon valgt å gå over til å kjøpe tjenester innenfor fagområdene innkjøp, regnskap, økonomi, lønn og HR fra vår eier Harstad Kommune.

I den forbindelse ble organisasjonen redusert med ett årsverk. Omorganisering kan ofte være smertefullt for de som står midt i det. De ansatte for tjener ros for gjennomføring av endringene.

Havnestyret vedtok i desember 2020 å starte en ny strategiprosess. Arbeidet har gitt oss en fremtidsrettet strategi for årene 2022-2026. Vi er stolt av å ha ett fremoverlent havnestyre som tørr å ta veivalg som tilrettelegger for at vi kan nå vår visjon om å bli *Den foretrukne havna i nord*.

På slutten av driftsåret ble arbeidet med nye vedtekter igangsatt. Disse skal være tilpasset ny havne- og farvannslov, ny kommunelov og ikke minst gi havna mulighet til å engasjere seg i andre selskaper der det er viktig for å kunne videreutvikle Harstad Havn i ønsket retning.

Arbeidet med å oppdatere og fornye havnas organisatoriske fundament vil fortsette i 2022.

Flere prosjekter har nådd milepæler og ferdigstillelse.

Ved inngangen til året startet arbeidet med prosjekt Larsneset; mudring og ny kai. Dette er Harstad Havns største enkeltinvestering noen sinne. Den nye kaia skal stå ferdig ila 2022. Da kan vi tilby 276 meter, moderne kai midt i sentrum. I tillegg har Harstad Havn tegnet driftsavtale med Harstad kommune om drift og utvikling av Samsjøen kai.

Stangnes er havnas hovedterminal for gods, her satser vi videre i form av tilrettelegging for næringer som tar gods over kai.

Rødskjær Havn og Næringsområde i samarbeid med Harstad kommune under konstant utvikling. Prosjektet nådde en milepæl på slutten av året da reguleringsplanen ble endelig godkjent.

I en krevende tid er det godt å konstatere at vi evner å utvikle både organisasjonen og driften vår. Vi har vært fullt operativ og hatt høy aktivitet på våre kaier, bygg og i våre prosjekter gjennom hele året.

Vi er takknemlig for at ingen av våre kollegaer har blitt skadet eller syke som en følge av pandemien eller andre årsaker. Ett sykefravær på totalt 1,1 % er vi stolte av.

Vi har ett dyktig kollegium som gjør en fantastisk jobb. Daglig løses og håndteres store og små utfordringer. Samtidig evner vi å tenke strategisk og langsiktig og derigjennom sikre at vi sammen med våre samarbeidspartnere kan utvikle oss videre til å bli *Den foretrukne havna i nord*.

TRAFIKKTALL OG LOGISTIKK

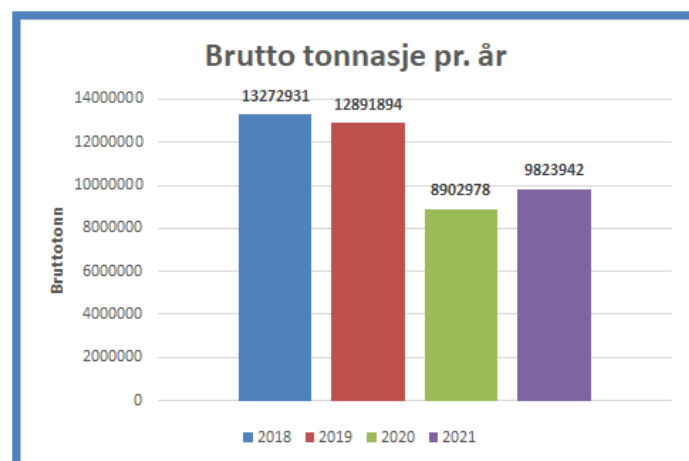
HHKF lagt bak seg et godt drifts år med økende aktivitet i forhold til 2020.

Hurtigruten har satt flere fartøy i drift.

Havila Kystruten fikk også et av sine fartøy i drift i slutten av 2021.

Det er økende trafikk fra fiskefartøy, forsvarsfartøy, service fartøy til havbruks næringen og brønnbåter.

I 2021 har det vært flere flåtebesøk.

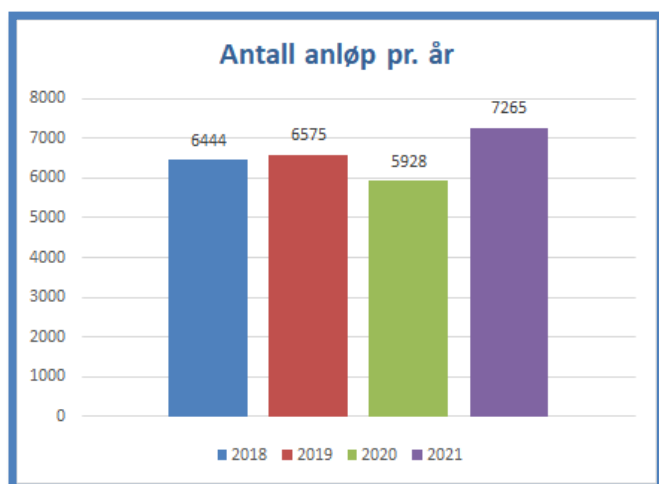

Figur 2 Brutto tonnasje pr år

Bruttotonnasjen har gått noe opp i forhold til 2020, men vi ligger enda litt etter 2018 og 2019. Dette skyldes færre besøk av fartøy med høy BT, som Cruisebåter og Hurtigrute skip.

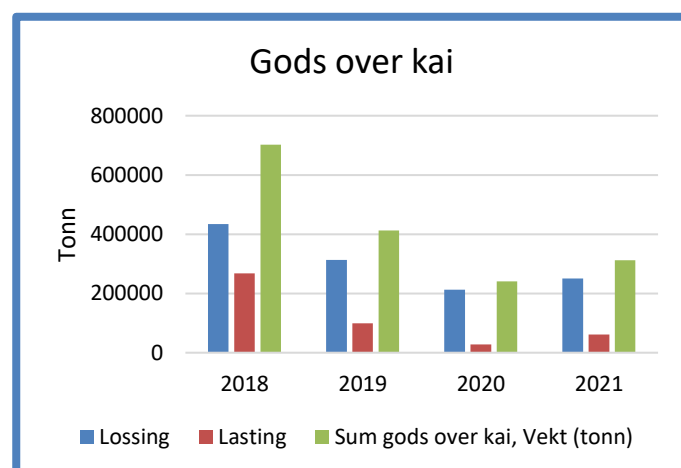
Anløpsstatistikk, tonnasje og godsvolum

I følgende figurer presenteres nøkkeltall som viser resultat i 2021 mot de tre foregående år.

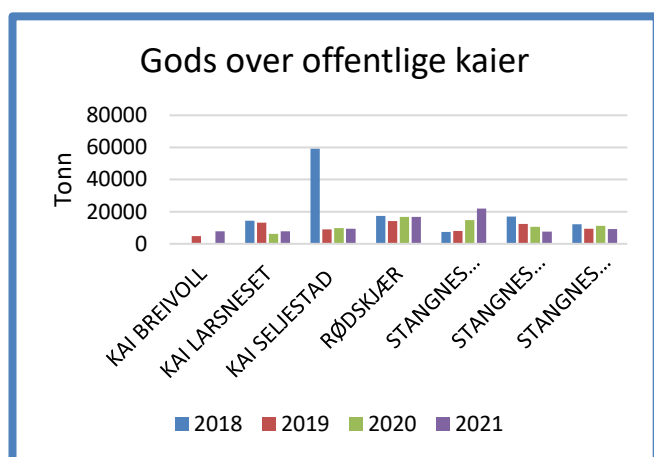
Figur 1 HHKF anløp pr år

Det ble registrert 7265 anløp i 2021 mot 5928 i 2020. Dette er en oppgang på 1337 anløp som tilsvarer 22,5% i forhold til 2020.

Figur 3 Gods volum pr kai (tonn)

Oppgang i volumet i 2021 .
 HH har ubalanse i volum lasting/ lossing. En bedre retningsbalanse (mer volum til lasting) vil gjøre det mer attraktivt for anløp. Tilrettelegging for mer volum ut (lasting) er noe havna vil jobbe med i de kommende år.

Figur 4 Gods volum over offentlig kai pr år

Figur 4 viser utvikling av godsvolum på de største kaiene i Harstad Havn.

Larsneset er fremdeles preget av reduksjonen i Hurtigruteanløp, men vi ser en økning på ca. 25 % i forhold til 2020

Seljestad kai er primært den kaien store byggevare volum og moduler går over og holder seg på samme nivå som 2020

Stangnes 1 (FK kaia) har tatt seg mye opp og her har vi en økning på ca. 45 %. Stangnes 2 og 3 som er hovedkai for samlastere har hatt en nedgang på ca. 20 %. Når man ser på Stangnes kaiene samlet er det en økning fra 2020.

Volum over Rødskjær har en liten økning fra 2020. Det er gledelig å se en økende interesse for Rødskjær, en utvidet kai der vil kunne øke godsmengden ytterligere og er essensielt for videre utvikling av området.

Containertrafikken er økende i 2021, dette er gledelig og samsvarer med regjeringens strategi om mer last på sjø.

Havnesamarbeid Ibestad Kommune

Harstad havn har et havnesamarbeid med Ibestad Kommune, der HHKF følger opp de havnetekniske oppgavene knyttet til saksbehandling/

forvaltning, overvåking, vedlikehold, fakturering osv.

Det ble i 2021 registrert 7908 tonn over kaia på Breivoll, noe som er en markant økning i forhold til 2020.

Administrasjonen har deltatt på ett kommunestyremøte for å orientere om avtalen og driftsoppfølging.

Passasjerer

Hurtigbåttrafikken på Tromsøsambandet viser en liten økning fra 79.109 i 2020 til 81356 i 2021. Dette utgjør en økning på 2,85%

Vågsfjordsambandet har en liten nedgang fra 20824 reisende i 2020 til 19861 i 2021. Dette utgjør en nedgang på 4,5% .

Hurtigruten/ Havila har rapportert følgende tall for Harstad Havn KF

Kystruten	2021	2020
Påstigende	2399	2955
Avstigende	4477	5242
Sum	6876	8197

Til sammenligning har Hurtigruten ligget på rundt 20 000 passasjerer i årene før pandemien.

BYGG OG ANLEGG

BYGG – Leie situasjon generelt

Harstad Havn har en stabil situasjon på utleie av bygninger i Harstad sentrum og ved fiskerianlegget i Harstadbotn. I sentrum er det tegnet en langsiktig leiekontrakt for utleie av «Ytre kaiskur». På Stanges syd er også de store arealene fullt utleid, og det er kun noen mindre kontorarealer som er ledig.

Harstad Havn har i de senere år kjøpt en betydelig bygningsmasse på Rødskjær, og mye av de store arealene her er leid ut på langsiktige kontrakter, her har vi fått inn nye leietakere for både lager og

kontorbygg. Totalt sett anses utleiesituasjonen for våre bygg som stabil.

BYGG – Vedlikehold / drift / investering

Det er utført normalt vedlikehold på våre bygninger.

Spesielt nevner vi:

Rødskjærveien 4 med ny ventilasjon og brannsikring, samt og «Ytre kaiskur» i Harstad Sentrum som ble oppgradert i forbindelse med leiekontrakt inngått med Norled.

UTEAREALER – Vedlikehold/utleie

Harstad Havn drifter utearealer i Harstad sentrum, Seljestad, Harstadbotn, Stangnes Syd og på Rødskjær.

På Stangnes har vi asfaltert deler av uteareal, dette arbeidet fortsetter i 2022

KAIER, FLYTEBRYGGER – Vedlikehold / drift / investering

Det er utført normalt vedlikehold på våre kaier og brygger med maling/utskifting av kaikantlister og utskifting av redningsleidere.

Spesielt nevner vi:

Det er utført prosjektering og utbedringer på drivstoffanlegget til hurtigbåtene, her vil det bli nødvendig med videre tiltak.

Reparasjon lekkasje snøsmelteanlegg kai 1 (Hurtigbåtkaia)

Reparasjoner Harstadsjøen marina, skader etter uvær.

Kai Larsneset og Kai Samsjøen omtales under prosjekter.

Kapasitetsmessig har vi ikke fått gjennomført så mye vedlikehold som planlagt i 2021. Gjenstående oppgaver er overført til 2022.

ISPS –SIKRING (SIKKERHET MOT TERROR)

Norske havner er underlagt det internasjonale regelverket om beskyttelse mot terror i havner og mot skip, ISPS (International Ship and Ports facility Security code). Det er Kystverket som forvalter regelverket og Harstad Havn KF har et nært samarbeid med region Troms og Finnmark om disse spørsmålene.

Kystverket godkjenner alle ISPS-anlegg. Godkjenning bygger på en sårbarhetsvurdering som blir utarbeidet av regional sikkerhets-myndighet, RSO.

Det har i løpet av året blitt investert i tiltak (gjerder, porter og kameraer) på flere havneanlegg. Larsneset havneanlegg har vi valgt å avskille i anleggs perioden, da vi så det som svært vanskelig å opprettholde sikkerheten for ISPS anløp i byggeperioden.

Vi har i dag 4 ISPS-godkjente havneanlegg som har fått utstedt godkjente SOC (statement of compliance of a port facility - godkjenningsbevis) og regner med at Larsneset kai og Samasjøen kai vil være opp å gå i 2022.

HHKF SOM REGIONALT KNOTEPUNKT

Å tilrettelegge for å bli ett regionalt knutepunkt er ett viktig skritt på veien til å nå vår visjon om å bli «Den foretrukne havna i nord». Vi må da kunne tilby en moderne, sikker og effektiv havneinfrastruktur, samt tilstrekkelige sjønære havne- og næringsarealer. Havna har gjort betydelige investeringer de siste årene på infrastruktur, det siste er Larsneset som ble besluttet høst 2020. Prosjektet startet i 2021 med mudring langs hele kaifront og ny kai er estimert ferdig vår/sommer 2022.

Havneareal er viktig for videre utvikling. Derfor har det vært fokus på å videreutvikle Rødskjær i samarbeid med vår eier Harstad kommune. Det å ha tilstrekkelig med bakareal er et strategisk

fortrinn for enhver havn. Videre er det startet et prosjekt med å se på hvordan Stangnes havn skal videreutvikles og arealer benyttes til havneformål.

Havna har bidratt som premissgiver, og gitt innspill i forhold til planleggingen av det nye kollektivknutepunktet i Harstad sentrum.

HHKF deltar sammen med andre havner for Det er viktig å få gods over Harstad Havn for å sikre god retningsbalanse på gods. Nye ruter er etablert i 2021 med bl.a. ukentlige anløp på Rødskjær samt at bulklaster over kai på Rødskjær har økt.

HHKF jobber aktivt mot våre samlastere som er lokalisert i Harstad. Det er viktig at havna tilrettelegger for dem både på kort og lang sikt.

Havna har vært med for å få til en ny rute i aksen Bodø-Tromsø (NordNorge-linjen) med formål om å få Harstad Havn inn på seilingsplanen. Dette arbeidet har lyktes og det ligger an til å bli en realisering av ruten i løpet av vår/sommer 2022.

Vårt strategiske mål har vært videre utvikling av gods og anløp i Harstad sjøområde, for å ta posisjonen som et regionalt havne og logistikknutepunkt på vår vei til å bli «Den foretrukne havna i nord».

Dette målet har vi tatt flere steg vider mot i 2021.

PROSJEKTER

Larsneset havneanlegg

Mudring; Mudring langs hele kaia samt mot Kaarbøverkstedet ble gjennomført Q1 2021. De rene massene ble transportert med lekter til Stangnes. Ett undervannsskjær NV for dagens kai er fjernet. Hele innseilingen og kailinja har nå en minimumsdybde -9,5 m.

Kai; Jobben startet Q2 2021. Det var en del utfordringer med å få tilstrekkelig arbeidskraft i starten på grunn av koronasituasjonen. Videre har det vært en del praktiske utfordringer i og

med at Arena Larsneset jobber med sitt prosjekt parallelt.

En viktig suksessfaktor for å klare å gjennomføre disse prosjektene har vært den konstruktive og gode dialogen med Nordic AS.

Forventes ferdigstilt medio 2022

Kjøp kai Stangnes

Stangnes kai 1 ble forlenget med ca. 40 meter i 2020. HHKF benyttet sin fortrinnsrett med å kjøpe kaia tilbake fra Norbase januar 2021. Det er etablert en egen driftsavtale mellom partene.

Kai Samasjøen

Harstad Havn har inngått en drifts og utviklingsavtale med Harstad kommune som eier kaia.

I løpet av 2021 er det har vi fått på plass ny fending, strøm, vanntilførsel og etablert ISP sikringsgjerd. Formaliteter gjenstår for å få full ISPS godkjennelse, vi forventer å kunne ta imot større ISPS skip i løpet av første kvartal 2022.

Utfylling sjø

HHKF har over flere år jobbet mot Kystverket for å få tilgang til mudringsmasser fra deres prosjekt. Det ene er utdypingsprosjektet i Tjeldsund der vi har tenkt å bruke massene på Rødskjær.

Det andre er rundt Harstad sentrum der vi ønsker å benytte massene på Stangnes. Vi har utfyllingstillatelse i sjø på Stangnes samt at vi har engasjert rådgivende for å bistå oss i dette arbeidet. De rene massene fra mudringsprosjektet på Larsneset ble plassert her.

Landstrøm

Landstrøm anlegg 2 på Stangnes vil være oppe å gå i løpet av første halvdel av 2022.

Høsten 2021 mottok vi tilsagn fra Enova på støtte til nytt landstrømsanlegg på Kai Larsneset, prosjektering har startet.

RØDSKJÆR

Utvikling Rødskjær industriområde:

Dette arbeidet går fremover. Flere leietagere, som vil skape mer aktivitet over kai har etablert seg.

BMC bygger nytt lagerbygg på 2700m², estimert ferdig februar/mars 2022.

Geminor AS har etablert seg på Rødskjær og vil øke sin aktivitet fremover.

Harstad kommune (HK) og HHKF har inngått rammeavtale med Rambøll AS for prosjektledelse på Rødskjær.

Den viktigste jobben høst 2021 har vært å systematisere videre arbeid samt å få klarlagt milepæler.

Det jobbes med en havbruksaktør som vurderer å etablere seg på Rødskjær.

Året 2021 sluttet med at vi fikk godkjent reguleringsplan for Rødskjær havn og næringsområde. Reguleringsprosessen har tatt ca. 4 år. Statens vegvesen har prekvalifisert 3 entreprenører for arbeidet med Hålogalandsveien.

ØKONOMI

Harstad havnestyre er av den oppfatning at årsregnskapet gir et riktig og sannferdig bilde av resultatet for 2021 og finansiell stilling pr 31.12.2021. For å sikre midler til fremtidige drift- og investeringstiltak må Harstad Havn til enhver tid ha fokus på lønnsomhet.

Driftsinntekter

Driftsinntekter ble MNOK 33,8 mot ett budsjett på MNOK 31,4 og MNOK 33,6 i 2020.

Dette er en økning på MNOK 2,3 i forhold til budsjett og NOK 150.000 mer enn fjoråret.

Det meste av inntektsøkningen skyldes økt trafikk, men også noe på økt utleie av tomt og bygg.

Driftsutgifter

Driftsutgifter utgjør MNOK 25,5, dette er MNOK 4 lavere enn revidert budsjett på MNOK 29,6, og MNOK 1,3 lavere enn i 2020, da utgjorde posten MNOK 26,8.

Avskrivninger

Avskrivnings er ca. MNOK 1 lavere enn budsjettert og ca. 250.000.- høyere enn i 2020

Netto finansutgifter

Netto finansutgifter utgjør MNOK 11,6 mot MNOK 9,5 i 2020 og er NOK 500.000. høyere enn budsjettert.

Renteinntektene er høyere enn budsjettert da vi valgte å ta opp ett stort lån i januar 2021 for all planlagt aktivitet i 2021.

Gode rentebetingelser på innskudd og lån gav en positiv gevinst.

Avdrag på lån er på MNOK 9,6, MNOK 1 høyere enn budsjett og MNOK 2,6 mer enn i 2020

Lån

Netto lånegjeld utgjorde MNOK 306 pr.31.12.21 mot MNOK 184,5 31.12.20.

Årsaken til den økningen ligger bevilgninger gitt til store investeringer i 2021.

Da flere prosjekter planlagt ferdig i 2021 ikke blir ferdigstilt før 2022 står det pr. 31.12.21 MNOK 52,5 i ubrukte lånemidler mot MNOK 6,6 året før.

Resultat og årsoppgjørdisposisjoner

Netto driftsresultat ble MNOK 4,60 mot MNOK 4,98 i 2020 og ett budsjettert underskudd på NOK 178.000.- i revidert budsjett.

Kr.1.083.021.- overfører som egenkapital til investering.

Kr. 3.522.233.- tilføres disposisjonsfond.

Fond

Status fond pr 31.12.21 er:

- Disposisjonsfond MNOK 32,4
- Bundet fond på MNOK 2,0

Egenkapital

	2020	2021
Egenkapital(EK)	82 584 524	93 183 224
Totalkapital(dvs EK + Gjeld, eller AM+ OM)	293 355 292	432 459 756
	28 %	22 %

Egenkapitalen er økt med ca. 10 mill., men samtidig har gjelden økt med ca. 120 mill. derfor nedgang i Egenkapitalandelen.

Selvkostområdene

Det er for havner knyttet selvkost til farvannsavgift, skipsavfallsgebyr og saksbehandlingsgebyr.

Resultat pr 31.12.2021 viser akkumulert underskudd inkl. kalkulert renteinntekt på samtlige og fordeler seg slik:

- Farvannsavgift Kr. 9.600.000.-
- Skipsavfallsgebyr kr. 684.000.-
- Saksbehandlingsgebyr kr 438.000.-

Vårt mål er får mer balanse i selvkost regnskapet gjennom økt aktivitet og reduksjon av kostnader fremfor å øke prisen til brukerne.

Investeringer

Til investering i anleggsmidler er brukt totalt MNOK 87,9 fordelt på 9 prosjekter i 2021, oversikt er å finne i regnskapets side 5 «Oppstilling bevilgningsoversikt investering».

Finansiering er i all hovedsak gjort gjennom lån MNOK 85,3, samt tilskudd fra andre (Enova) MNOK 1,2, og bruk av ubundet investeringsfond NOK 746.000.

3 av de 9 prosjektene påbegynt i 2021 er ferdig og avsluttet i 2021. Dette gjelder mudring Larsneset, Kjøp av Kai på Stangnes og inventar til hybler Ytre kaiskur.

Øvrige prosjekter videreføres i 2022.

Havnekapital

Havnekapitalen er opparbeidet over lang tid gjennom brukerfinansiering, og har vært bundet til bruk for havneformål. I ny havne- og farvannslov av 01.01.2020 er ikke begrepet «havnekapital» videreført, men også ny lov stiller krav til at havnene har avsatt «tilstrekkelige» midler til drift og vedlikehold av havn, samt midler til investeringer som er direkte knyttet til tjenesteyting rettet mot fartøy-, gods- og passasjerhåndtering.

Kovid 19 og økonomi

For Harstad Havn har redusert seilingsmønster for Hurtigruten medført noe tap av inntekter, mens dette kompenseres av øvrig båttrafikk som har hatt økning.

Leieinntekter fra eiendom og uteareal har vært stabile.

Harstad Havn har ikke måttet stanse eller utsette planlagte prosjekter pga Kovid 19. Dog er noen prosjekter forsinket grunnet mannskapsmangel (Larsneset) og leveranseproblemer utstyr (Landstrømsanlegg Stangnes).

IKT

Harstad Havn har avtale med Harstad Kommune som gjelder drift, oppfølging og vedlikehold av IKT utstyr og nettverk, samt kursing og oppdatering knyttet til datasikkerhet

Gjennom avtalen får havna tilgang på kompetanse og oppfølging en liten organisasjon ellers ikke har mulighet til å utvikle og besitte selv.

Med bakgrunn i Covid-19 situasjonen har flere ansatte fått tilrettelagt for hjemmekontorløsninger. Kompetanseheving på bruk av digitale løsninger har tvunget seg frem og gitt økt brukertilfredshet.

EIERSKAP, STYRET OG LEDELSE

Harstad Kommunestyre

Harstad Havn er et kommunalt foretak som eies av Harstad Kommune. Harstad Kommunestyre er havnas øverste organ. Harstad Havn ledes av Harstad Havnestyre. Den daglige driften av havna forestås av havneadministrasjonen med havnedirektør som leder.

Harstad Havnestyre

Harstad havnestyre har det overordnede ansvar for å forvalte Harstad Havn og føre tilsyn med foretakets daglige drift. Havnestyrets arbeid baseres på gjeldende lovgivning og Harstad Havns vedtekter som beskriver styrets ansvar, oppgaver og saksbehandling.

Havnestyret består av 10 medlemmer. Fordeelingen er som følger; 6 politisk valgt, 2 valgt etter nominering fra brukerorganisasjonene, 1 representant fra Troms og Finnmark Fylkeskommune og 1 ansattrepresentant. Alle medlemmer har personlige varamedlemmer.

Harstad Havnestyre besto i perioden av følgende medlemmer

1. Frank Eilertsen, leder
2. Kjersti Karijord Smørvik, nestleder
3. Tone Rubach, styremedlem
4. Birger Johan Theodorsen, styremedlem
5. Jan Fjellstad, styremedlem
6. Sven-Kristian Løtveit, styremedlem
7. Edvin M. Eriksen, styremedlem (Troms og Finnmark Fylkeskommune)
8. Ole Jonny Korsgaard, styremedlem (brukerrepresentant)
9. Harald Åge Weines, styremedlem (brukerrepresentant)
10. Lise Tennholm/Thor Mathiassen styremedlem (ansattrepresentant)*

*Lise Tennholm sluttet i Harstad Havn august 2021, Thor Mathiassen ble valgt inn som ny ansattrepresentant i styret.

Det er avholdt 7 ordinære styremøter, ett møte (planlagt februar 21) ble avlyst grunnet covid19 restriksjoner. Videre er det gjennomført en studietur for styret til Karmsund havn i tilknytning til styremøtet i september.

Det er behandlet 23 saker, i tillegg har styret mottatt generell driftsorientering fra administrasjonen på hvert styremøte.

I tilknytning til styremøtene er det avholdt egne strategisamlinger/ arbeidsøkter med styret og administrasjon.

Harstad Havn

Havnedirektør med administrasjon har ansvaret for den daglige driften og legger frem forslag til strategi, mål, tiltak, regnskap og viktige investeringer.

Strategi

I desember 2020 besluttet havnestyret å iverksette en ny strategiprosess.

Arbeidet har pågått gjennom hele 2021, styret og ansatte har vært involvert og bidratt tungt gjennom hele prosessen. Man valgte å hente inn KPMG for å bistå med prosessen.

Interne og eksterne analyser og innspill har gitt oss en felles innsikt for videre beslutninger.

Ny strategi 2022-2026 ble vedtatt av havnestyret 8. Desember 2021.

I neste planperiode skal vi utnytte og utvikle etablert infrastruktur best mulig.

Viktige elementer er *bærekraft, digitalisering og kompetanse*.

Vår Visjon

Den foretrukne havna i nord

Våre Mål

Aktiv pådriver til det grønne skiftet

Mer transport på sjø

Attraktiv, effektiv og veldrevet havn

Lønnsom havnedrift

Bidra til Hålogaland som attraktiv region

Attraktiv arbeidsgiver med kompetente medarbeidere

Våre Verdier

Ansvarsfull - Serviceorientert - Endringsvillig -
Kompetent - Effektiv

INTERNKONTROLL

Harstad Kommune som eier stiller krav til gode rutiner for internkontroll. Harstad Havn har et bevist forhold til risikostyring og jobber kontinuerlig med dette. Det er styrets ansvar å sørge for at foretaket er forsvarlig organisert.

Kvalitetssystemet beskriver retningslinjer for internkontroll. I løpet av 2021 har vi begynt på revidering/ oppdatering av gjeldende dokumentasjon.

Bedriftens benytter Harstad kommune sitt system for varsling.

ORGANISASJON, HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Det ble i løpet av vinter/vår 2021 gjennomført en Risikoanalyse knyttet til robusthet i drift og driftsorganisasjonen i Harstad Havn KF. Gjennom arbeid dette arbeidet ble det avdekket at Havna var spesielt sårbar innen funksjonene regnskap, lønn og HR.

For å sikre en robust tjeneste på områdene, nå og i fremtiden, vedtok havnestyret at disse tjenestene skulle overføres til Harstad kommune og at Harstad Havn kjøper disse tjenestene derfra. En ansatt (økonomileder) fikk tilbud om annen jobb i Harstad kommune og avsluttet sitt arbeidsforhold til havna i august 2021.

Foretaket har ved utgangen av året 7 fast ansatte i 100 % stilling, hvor det per 31.12.2021 var ansatt 28,6 % kvinner og 71,4 % menn. Havna bruker i ekstern innleid hjelp til enkelte oppdrag.

I 2022 vil en ansatt gå over i pensjonistenes rekker. Høsten 2021 startet rekrutteringsprosessen for etterfølger.

Foretaket jobber aktivt med å sikre en balansert sammensetning av kvinner og menn i virksomheten.

Harstad Havn skal være en arbeidsplass der det ikke forekommer forskjellsbehandling som følge av etnisitet, kjønn, livssyn eller legning. Dette gjelder for eksempel i saker som vedrører lønn, avansement, rekruttering og generelle utviklingsmuligheter. Alle medarbeidere forplikter å etterleve foretakets etiske retningslinjer og verdiene; ansvarsfull - serviceorientert - endringsvillig - kompetent og effektiv.

Da foretaket har mindre enn 10 ansatte har man frem til 2020 valgt å ikke ha et verneombud. I 2021 ble dette endret og verneombud valgt av og blant de ansatte.

Sykefraværet i 2021 er på totalt 1,1 %, korttidsfraværet inntil 16 dager er 1,1 %. Havna hadde ikke langtidsfravær i 2021. Dette er vi svært fornøyd med.

Handlingsplan for HMS-arbeid ble utarbeidet i samarbeid med bedriftshelsetjenesten, i tillegg er vi IA-bedrift.

YTRE MILJØ

Harstad Havn KF har ingen utslipp til ytre miljø fra egen virksomhet. Det er imidlertid en del utfordringer knyttet til andres bruk av våre havneinnretninger.

Alle fartøyer i Harstad havn må også forholde seg til nasjonale retningslinjene for renovasjon.

En av de mest aktuelle miljøtiltak å begrense utslipp fra fartøyer som ligger ved kai. Skip uten landstrøm må kjøre hoved- eller hjelpemaskineri for å holde skipets funksjoner i gang ved kai. Dette kan medføre forbruk av store mengder diesel i døgnet og betydelig lokal forurensning (støy,

partikler, gasser, osv.). Disse utslippene påvirker mest NO₂ nivået.

Harstad Havn KF tar ansvar for å være med å bidra til det grønne skiftet og tilbyr nå strøm på flere av våre kaier.

Ett landstrømsanlegg er i drift, det neste ferdigstilles våren 2022 i tillegg er ett tredje under prosjektering.

Etablering og drift av landstrømsanlegg krever fagkompetanse utover det Harstad Havn har i dag. Vi har i den forbindelse etablert en intensjonsavtale med Plug Nord for sammen å kunne utvikle og drifte fremtidens landstrømsanlegg på best mulig måte.

Harstad Havn KF har bidratt til drift av målestasjonen for luftforurensing i Harstad. Målinger over tid viser at verdiene av NO₂ har vært godt innenfor gitte grenseverdier. Etter søknad fra Harstad Kommune besluttet Miljødirektoratet å avvike måling av NO₂ i mai 2021. Samarbeidsavtalen om måling ble med dette terminert.

I henhold til vår strategi skal alle våre kjøretøy over på miljøvennlig drivstoff innen 2026.

Det er igangsatt undersøkelser knyttet til ombygging av havnebåten til hybrid el/ fossilt drivstoff.

Status Kjøretøy

Helelektrisk: 1

Hybrid : 1

Fossilt drivstoff: 1

I tillegg til hjullaster som går på fossilt drivstoff.

SIKKERHET

Kontrollrutiner

HHKF har i forbindelse med årlig revisjonsbesøk gjort en gjennomgang av kontrollrutiner knyttet til virksomhetens økonomiske transaksjoner. Sikkerheten er innebygd i oppbygging av systemene våre og rutiner knyttet til disse. Basisen ligger i oppbygging av hierarkier og prinsippet om alltid minst to instanser som godkjenner. Vi anser at våre rutiner på dette området er tilfredsstillende.

Videre jobber vi med å kvalitetssikre våre kontrollrutiner knyttet til eiendeler og utstyr.

Innkjøp

HHKF har inngått avtale om samkjøp og innkjøps-samarbeid med Harstad kommune.

Dette skal bl.a. bidra til å sikre at anskaffelser skjer innenfor gjeldene lover og retningslinjer.

Etisk standard

Som et Kommunalt Foretak (KF) forholder vi oss til Etske retningslinjer for ansatte i Harstad Kommune.

REVISOR

Harstad Havn KF revideres av KomRev NORD IKS. Det er en god dialog med revisor gjennom driftsåret

Harstad, 16.03.2021

Harstad havnestyre

Frank Eilertsen
leder

Kjersti Karijord Smørvik
nestleder

Birger J Theodorsen
styremedlem

Jan Fjellstad
styremedlem

Tone Rubach
styremedlem

Thor Mathiassen
styremedlem

Sven-Kristian Løvteit
styremedlem

Ole Jonny Korsgård
styremedlem

Harald Åge Weines
styremedlem

Edvin M. Eriksen
styremedlem

VEDLEGG

ØKONOMISKE OVERSIKTER

Økonomisk oversikt drift 2021

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-6

	Note	Regnskap 2021	Reg. budsjett	Oppr.budsjet	Regnskap 2020
Driftsinntekter					
1 Rammetilskudd		0	0	0	0
2 Inntekts- og formuesskatt		0	0	0	0
3 Eiendomsskatt		0	0	0	0
4 Andre skatteinntekter		0	0	0	0
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten		0	0	0	0
6 Overføringer og tilskudd fra andre		268 002	0	0	621 766
7 Brukerbetalinger		0	0	0	0
8 Salgs- og leieinntekter		33 491 028	31 439 000	31 482 000	33 005 017
9 Sum driftsinntekter		33 759 030	31 439 000	31 482 000	33 626 783
Driftsutgifter					
10 Lønnsutgifter		6 390 372	6 767 000	6 862 000	6 819 661
11 Sosiale utgifter		816 260	1 062 000	1 062 000	1 239 462
12 Kjøp av varer og tjenester		9 998 946	12 301 000	10 905 000	10 734 962
13 Overføringer og tilskudd til andre		389 918	502 000	482 000	381 489
14 Avskrivninger	6	7 936 181	8 994 000	8 994 000	7 685 419
15 Sum driftsutgifter		25 531 676	29 626 000	28 305 000	26 860 992
16 Brutto driftsresultat		8 227 355	1 813 000	3 177 000	6 765 791
Finansinntekter					
17 Renteinntekter		907 659	370 000	370 000	481 283
18 Utbytter		0	0	0	0
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	-5 000	-5 000	-4 647
20 Renteutgifter		2 889 285	2 736 024	2 736 024	3 023 863
21 Avdrag på lån	6	9 576 656	8 614 662	8 614 662	6 919 800
22 Netto finansutgifter		-11 558 282	-10 985 686	-10 985 686	-9 467 027
23 Motpost avskrivninger	6	7 936 181	8 994 000	8 994 000	7 685 419
24 Netto driftsresultat		4 605 254	-178 686	1 185 314	4 984 183
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:					
25 Overføring til investering		-1 083 021	-1 091 000	-41 000	-40 466
26 Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond		0	0	0	0
27 Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond		-3 522 233	1 269 686	-1 144 314	-7 723 476
28 Bruk av tidligere års mindreforbruk		0	0	0	2 779 759
28 Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0
29 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		-4 605 254	178 686	-1 185 314	-4 984 183
30 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

Tabell 1 HHKF Driftsregnskap 2021

Investering

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-5 1. ledd

	Note	Regnskap 2021	Reg budsjett	Oppr. budsjett	Regnskap 2020
Investeringer i varige driftsmidler	3	87 873 587	99 346 000	149 400 000	7 267 604
Tilskudd til andres investeringer		36 325	0	0	72 650
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	4	33 021	41 000	41 000	40 466
Utlån av egne midler		0	0	0	0
Avdrag på lån		0	0	0	0
Sum investeringsutgifter		87 942 933	99 387 000	149 441 000	7 380 720
Kompensasjon for merverdiavgift		0	0	0	0
Tilskudd fra andre		-1 183 787	-2 300 000	-9 300 000	0
Salg av varige driftsmidler		0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler		0	0	0	0
Utdeling fra selskaper		0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler		0	0	0	0
Bruk av lån		-85 325 345	-93 596 000	-137 700 000	-3 502 654
Sum investeringsinntekter		-86 509 132	-95 896 000	-147 000 000	-3 502 654
Videreutlån		0	0	0	0
Bruk av lån til videreutlån		0	0	0	0
Avdrag på lån til videreutlån		0	0	0	0
Mottatte avdrag på videreutlån		0	0	0	0
Netto utgifter til videreutlån		0	0	0	0
Overført fra drift		-1 083 021	-1 091 000	-41 000	-40 466
Avsetninger til bundne investeringsfond		0	2 300 000	2 300 000	0
Bruk av bundne investeringsfond		0	-4 300 000	-4 300 000	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond		0	0	7 000 000	0
Bruk av ubundet investeringsfond		-745 798	-795 018	-7 400 000	-3 485 021
Dekning av tidligere års udekket beløp		395 018	395 018	0	42 440
Bruk av tidligere års udisponert		0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger		-1 433 801	-3 491 000	-2 441 000	-3 483 047
Fremført til inndekning i senere år udekket beløp		0	0	0	395 018

Tabell 2 HHKF Investeringsregnskap 2021

Balanseregnskapet, side 1

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-8

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EIENDELER			
A. Anleggsmidler	3	330 020 642	246 743 626
I. Varige driftsmidler		310 809 353	230 882 379
1. Faste eiendommer og anlegg		306 065 354	225 640 269
2. Utstyr, maskiner og transportmidler		4 743 999	5 242 110
II. Finansielle anleggsmidler	4	491 313	458 292
1. Aksjer og andeler		491 313	458 292
2. Obligasjoner		0	0
3. Utlån		0	0
III. Immaterielle eiendeler		0	0
IV. Pensjonsmidler		18 719 976	15 402 955
B. Omløpsmidler		102 439 114	46 611 666
I. Bankinnskudd og kontanter		95 145 678	42 521 950
II. Finansielle omløpsmidler		0	0
1. Aksjer og andeler		0	0
2. Obligasjoner		0	0
3. Sertifikater		0	0
4. Derivater		0	0
III. Kortsiktige fordringer		7 293 436	4 089 716
1. Kundefordringer		6 667 254	4 089 716
2. Andre kortsiktige fordringer		0	0
3. Premieavvik		626 182	0
Sum eiendeler		432 459 756	293 355 292

Tabell 3a HHKF Balanse 2021

Balanseregnskapet, side 2

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-8

	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		93 183 224	82 584 524
I. Egenkapital drift		32 469 166	28 946 934
1. Disposisjonsfond		32 469 166	28 946 934
2. Bundne driftsfond		0	0
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		0	0
II. Egenkapital investering		3 098 799	3 449 579
1. Ubundet investeringsfond		1 098 799	1 844 597
2. Bundne investeringsfond	8	2 000 000	2 000 000
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	-395 018
III. Annen egenkapital		57 615 259	50 188 012
1. Kapitalkonto	2	57 769 546	50 342 299
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		-154 287	-154 287
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		0	0
D. Langsiktig gjeld		324 787 348	203 002 924
I. Lån	5	306 178 344	184 495 000
1. Gjeld til kredittinstitusjoner		306 178 344	184 495 000
2. Obligasjonslån		0	0
3. Sertifikatlån		0	0
II. Pensjonsforpliktelse	7	18 609 004	18 507 924
E. Kortsiktig gjeld		14 489 184	7 767 844
I. Kortsiktig gjeld		14 489 184	7 767 844
1. Leverandørgjeld		11 640 357	4 684 818
2. Likviditetslån		0	0
3. Derivater		0	0
4. Annen kortsiktig gjeld		2 848 826	2 977 676
5. Premieavvik		0	105 350
Sum egenkapital og gjeld		432 459 756	293 355 292
F. Memoriakonti		0	0
I. Ubrukte lånemidler		-52 536 252	-6 601 597
II. Andre memoriakonti		-10 494 146	-9 162 855
III. Motkonto for memoriakontiene		-63 030 398	-15 764 452

Tabell 3b HHKF Balanse (forts)